The European Agricultural Fund for Rural Development:
Europe investing in rural areas

Belgium - Rural Development Programme (Regional) - Flanders

CCI	2014BE06RDRP001
Soort programma	Programma voor Plattelandsontwikkeling
Land	België
Regio	Flanders
Programmeringsperiode	2014 - 2020
Beheerautoriteit	Departement Landbouw en Visserij, Vlaamse overheid
Versie	8.0
Status versie	Aangenomen door EG
Datum van laatste wijziging	24/09/2020 - 14:23:25 CEST

Inhoud

1. TITEL VAN HET PLATTELANDSONTWIKKELINGPROGRAMMA....12
1.1. Wijziging....12
1.1.1. Soort wijziging Verordening 1305/2013....12
1.1.2. Wijziging tot aanpassing van informatie verschaft in de partnerschapsovereenkomst....12
1.1.3. Wijziging met betrekking tot de derde alinea van artikel 4, lid 2, van Verordening 808/2014 (de limieten vermeld in dat artikel niet meegerekend):....12
1.1.4. Advies van het Comité van toezicht (Artikel 49(3) van R.1303/2013)....12
1.1.5. Omschrijving wijziging - artikel 4, lid 1, van Verordening 808/2014....12
2. LIDSTAAT OF ADMINISTRATIEVE REGIO....25
2.1. Geografisch gebied waarop het programma betrekking heeft....25
2.2. Indeling van de regio....25
3. VOORAFGAANDE EVALUATIE....26
3.1. Beschrijving van het proces, waaronder de timing van belangrijke gebeurtenissen, tussentijdse verslagen met betrekking tot de belangrijkste fasen van ontwikkeling van het ROP.....26
3.2. Gestructureerde tabel met de aanbevelingen van de ex-ante-evaluatie en het gevolg dat daaraan is gegeven.....28
3.2.1. Administratieve bijstand coördinator PG....31
3.2.2. Afbakening Vlaamse platteland....31
3.2.3. Afbakening gemeenten in een LEADER-gebied....32
3.2.4. Berekening bijkomende resultaatindicator focusgebied 2A....32
3.2.5. Berekening bijkomende resultaatindicatoren 5A, 5B, 5C, 5D....33
3.2.6. Berekening target focusgebied 1B....33
3.2.7. Berekening target focusgebied 3B....34
3.2.8. Berekening target focusgebied 6B....34
3.2.9. Budgetallocatie en streefwaarden LEADER....34
3.2.10. Capaciteitsopbouw opmaak lokale ontwikkelingsstrategie....35
3.2.11. Coherentie met Pijler I en marktmaatregelen....35
3.2.12. Definitie indicator aantal gecrëerde jobs LEADER....36
3.2.13. Definitie indicator populatie die geniet van de verbeterde voorzieningen....36
3.2.14. Geplande output BO erosiebestrijding....37
3.2.15. Geplande output BO soortenbescherming....37
3.2.16. Geplande output boslandbouwsystemen....38
3.2.17. Geplande output ecologische bosfunctie....38
3.2.18. Geplande output herbebossing....38
3.2.19. Geplande output investeringssteun 5B....39
3.2.20. Geplande output investeringssteun 5D....39
3.2.21. Geplande output niet-productieve investeringen....40

3.2.22. Geplande output producentengroeperingen 40
3.2.23. Geplande output vestigingssteun 41
3.2.24. Herziening steunmechanismen hernieuwbare energie 41
3.2.25. Herziening steunmechanismen hernieuwbare energie (2) 41
3.2.26. Indeling en afbakening noden in nodenanalyse 42
3.2.27. Indienen projecten maatregel omgevingskwaliteit en vitaliteit platteland 42
3.2.28. Indienen provinciegrensoverschrijdende LOS maatregel LEADER 43
3.2.29. Interventielogica maatregel bebossing en herbebossing 43
3.2.30. Interventielogica maatregel bedrijfsadviesdiensten 44
3.2.31. Interventielogica maatregel fosfaatuitmijning 44
3.2.32. Interventielogica maatregel investeringssteun hernieuwbare energie 45
3.2.33. Interventielogica maatregel investeringssteun hernieuwbare energie (2) 45
3.2.34. Interventielogica maatregel opleiding 45
3.2.35. Jonge landbouwers in omgevingsanalyse 46
3.2.36. Monitoring gelijke kansen mannen en vrouwen 46
3.2.37. Monitoring maatregel omgevingskwaliteit 47
3.2.38. Omschrijving opvolgingsnood in nodenanalyse 47
3.2.39. Ondersteuning projectpromotoren maatregel LEADER 47
3.2.40. Onderwerpen en activiteiten evaluatieplan 48
3.2.41. Opname gemeenschappelijke contextindicatoren 48
3.2.42. Opstellen targetwaarden prioriteit 4 49
3.2.43. Organisatie AMKM verspreid over twee beheersdiensten 49
3.2.44. Plattelandsbeleidsplan 50
3.2.45. Proactief communiceren over maatregel samenwerking buiten LEADER 50
3.2.46. Recentste waarden gemeenschappelijke contextindicatoren 50
3.2.47. Steun voor investeringskosten binnen maatregel LEADER samenwerking 51
3.2.48. Steun voor investeringskosten binnen maatregel demoprojecten 51
3.2.49. Subsidieerbare activiteiten onder maatregel EIP 52
3.2.50. Synergieën tussen maatregelen 52
3.2.51. Thema jonge landbouwers 53
3.2.52. Toepassingsgebied maatregel omgevingskwaliteit en vitaliteit platteland 53
3.2.53. Vlaamse gemeenschappelijke contextindicatoren 54
3.3. Verslag voorafgaande evaluatie 54
4. SWOT EN IDENTIFICATIE VAN DE BEHOEFTEN 55
4.1. SWOT 55
4.1.1. Alomvattende beschrijving van de huidige situatie van het programmeringsgebied, op basis van gemeenschappelijke en programmaspecifieke contextindicatoren en andere kwalitatieve actuele informatie 55
4.1.2. Sterke punten in het programmagebied 69
4.1.3. Zwakke punten in het programmagebied 73

4.1.4. Als zodanig onderkende kansen in het programmagebied....77
4.1.5. Bedreigingen in het programmagebied....80
4.1.6. Gemeenschappelijke outputindicatoren....83
4.1.7. Programmaspecifieke contextindicatoren....95
4.2. Behoeftenbeoordeling....96
4.2.1. nood 01 – stimuleren van innovatie in de landbouw en bosbouw....98
4.2.2. nood 02 – verbreden van de kennisbasis op het platteland....99
4.2.3. nood 03 – versterken van de band tussen landbouw, bosbouw en voedselproductie enerzijds en onderzoek en innovatie anderzijds....100
4.2.4. nood 04 – opleiding van land- en tuinbouwers....100
4.2.5. nood 05 – concurrentiële landbouwbedrijven met voldoende aanpassingscapaciteit om te voldoen aan markt- en beleidswijzigingen....101
4.2.6. nood 06 – concurrentiële landbouwbedrijven die optimale bedrijfsspecifieke strategie toepassen....102
4.2.7. nood 07 – faciliteren van opvolging in de landbouwsector....102
4.2.8. nood 08 – transparanter en eerlijker prijssysteem in de keten....103
4.2.9. nood 09 – sterkere marktpositie van landbouwproducenten....103
4.2.10. nood 10 – behoud en ondersteuning van kwaliteitslabels....104
4.2.11. nood 11 – betere kennis over de mogelijke risico's op landbouwbedrijven....104
4.2.12. nood 12 – preventie en beheer van risico's in de landbouw....105
4.2.13. nood 13 – herstellen, in stand houden en verbeteren van biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit....105
4.2.14. nood 14 – verbeteren van het waterbeheer....106
4.2.15. nood 15 – verbeteren van het bodembeheer....107
4.2.16. nood 16 – bevorderen van efficiënt watergebruik in de landbouw....108
4.2.17. nood 17 – bevorderen van efficiënt energiegebruik in de landbouw- en voedingssector....109
4.2.18. nood 18 – faciliteren van levering en gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen....110
4.2.19. nood 19 - adaptatie aan en mitigatie van klimaatverandering....110
4.2.20. nood 20 – koolstofopslag in land- en bosbouw....111
4.2.21. nood 21 – meer en economisch performantere ondernemers op het platteland....111
4.2.22. nood 22 – aanpakken van armoede op het platteland....112
4.2.23. nood 23 – behoud en verbetering van een kwaliteitsvolle leefomgeving op het platteland....112
4.2.24. nood 24 - bijkomende bosoppervlakte....113
4.2.25. nood 25 - uitbreiding van de biologische landbouw....114
5. BESCHRIJVING VAN DE STRATEGIE....115
5.1. Motivering van de selectie van door het programma voor plattelandsontwikkeling aan te pakken behoeften, en de keuze van de doelstellingen, prioriteiten, aandachtsgebieden en streefwaarden op basis van feiten uit de SWOT en de indicatiestelling. Indien van toepassing, een verantwoording van de in het programma opgenomen thematische subprogramma's. De verantwoording dient met name voor het aantonen van de vereisten als bedoeld in artikel 8, lid 1, onder c), (i) en (iv), van Verordening (EU) nr. 1305/2013....115

5.2. De combinatie en motivering van de plattelandsontwikkelingsmaatregelen voor elk aandachtsgebied, met inbegrip van de rechtvaardiging van de financiële toewijzingen voor de maatregelen en de toereikendheid van de financiële middelen voor het halen van de vastgestelde streefcijfers, als bedoeld in artikel 8, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1305/2013. De in de steunverleningslogica opgenomen combinatie van maatregelen dient te zijn gebaseerd op het feitenmateriaal van de SWOT-analyse en de motivering en prioritering van de behoeften als bedoeld in punt 5.1 121
5.2.1. P1: Het bevorderen van kennisoverdracht en innovatie in de landbouw, bosbouw en landelijke gebieden 121
5.2.2. Prioriteit 2: het versterken van de levensvatbaarheid van het landbouwbedrijf en het concurrentievermogen van alle landbouwtypen in alle regio's en het bevorderen van innovatieve landbouwtechnologieën en het duurzaam bosbeheer 122
5.2.3. Prioriteit 3: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw 124
5.2.4. P4: Herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen met betrekking tot landbouw en bosbouw 125
5.2.5. P5: Het bevorderen van hulpbronnenefficiëntie en het steunen van de overstap naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voeding- en de bosbouwsector 129
5.2.6. P6: Het bevorderen van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden 132
5.3. Een beschrijving van de wijze waarop de horizontale doelstellingen worden nagestreefd, met inbegrip van de specifieke vereisten van artikel 8, lid 1, onder c), v), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 134
5.4. Een overzicht van de steunverleningslogica, met daarin een weergave van de voor het programma voor plattelandsontwikkeling gekozen prioriteiten en aandachtsgebieden, de gekwantificeerde doelstellingen, en de combinatie van maatregelen die moeten worden gebruikt om ze te verwezenlijken, met inbegrip van de geplande uitgaven (automatisch gegenereerd uit de verstrekte informatie in punten 5.2 en 11) 138
5.5. Een beschrijving van de capaciteit voor het verlenen van advies om aan te tonen dat de overeenkomstig artikel 8, lid 1, onder c), vi), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 vereiste maatregelen zijn genomen om te waarborgen dat er voldoende capaciteit beschikbaar is voor het verlenen van advies over de regelgeving en over acties inzake innovatie 140
6. BEOORDELING VAN DE VOORAFGAANDE VOORWAARDEN 142
6.1. Aanvullende informatie 142
6.2. voorafgaande voorwaarden 143
6.2.1. Lijst van te nemen maatregelen voor algemene ex-antevoorwaarden 154
6.2.2. Lijst van te nemen maatregelen in verband met aan prioriteiten gekoppelde ex-antevoorwaarden 155
7. BESCHRIJVING VAN HET PRESTATIEKADER 156
7.1. Indicatoren 156

7.1.1. Prioriteit 2: het versterken van de levensvatbaarheid van het landbouwbedrijf en het concurrentievermogen van alle landbouwtypen in alle regio's en het bevorderen van innovatieve landbouwtechnologieën en het duurzaam bosbeheer 159
7.1.2. Prioriteit 3: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw 159
7.1.3. P4: Herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen met betrekking tot landbouw en bosbouw 160
7.1.4. P5: Het bevorderen van hulpbronnenefficiëntie en het steunen van de overstap naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voeding- en de bosbouwsector 160
7.1.5. P6: Het bevorderen van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden 161
7.2. Alternatieve indicatoren 162
7.2.1. Prioriteit 3: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw 162
7.2.2. P5: Het bevorderen van hulpbronnenefficiëntie en het steunen van de overstap naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voeding- en de bosbouwsector 163
7.3. Reserve 164
8. BESCHRIJVING VAN DE GESELECTEERDE MAATREGELEN 165
8.1. Beschrijving van de algemene voorwaarden, van toepassing op meer dan één maatregel, met inbegrip van, voor zover relevant, definitie van plattelandsgebied, uitgangspunten, randvoorwaarden, beoogd gebruik van financieringsinstrumenten, beoogd gebruik van voorschotten, en gemeenschappelijke bepalingen voor investeringen, met inbegrip van de bepalingen van de artikelen 45 en 46 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 165
8.2. Beschrijving per maatregel 171
8.2.1. M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14) 171
8.2.2. M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15) 187
8.2.3. M04: Investeringen in materiële activa (art. 17) 198
8.2.4. M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19) 229
8.2.5. M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20) 244
8.2.6. M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26) 283
8.2.7. M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27) 318
8.2.8. M10: Agromilieu (art. 28) 326
8.2.9. M11: Biologische landbouw (art. 29) 517
8.2.10. M16: Samenwerking (art. 35) 531
8.2.11. M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013) 561
9. EVALUATIEPLAN 597
9.1. Doelstellingen en toepassingsgebied 597

9.2. Bestuur en coördinatie 597
9.3. Evaluatieonderwerpen en -activiteiten 598
9.4. Gegevens en informatie 601
9.5. Tijdschema 602
9.6. Communicatie 603
9.7. Financiële middelen 604
10. FINANCIERINGSPLAN 605
10.1. Jaarlijkse Elfpo-bijdrage (EUR) 605
10.2. Enkelvoudige Elfpo-bijdrage voor alle maatregelen uitgesplitst naar regiocategorie als bedoeld in artikel 59, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1305/2013 606
10.3. Uitsplitsing per maatregel of type actie met een specifieke procentuele bijdrage van Elfpo (in EUR totale periode 2014-2020) 607
10.3.1. M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14) 607
10.3.2. M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15) ..609
10.3.3. M04: Investeringen in materiële activa (art. 17) 610
10.3.4. M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19) 612
10.3.5. M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20) 613
10.3.6. M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26) 614
10.3.7. M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27) 615
10.3.8. M10: Agromilieu (art. 28) 616
10.3.9. M11: Biologische landbouw (art. 29) 617
10.3.10. M16: Samenwerking (art. 35) 618
10.3.11. M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013) 620
10.3.12. M20: Technische bijstand lidstaten (art. 51-54) 621
10.4. Indicatieve uitsplitsing per maatregel voor ieder subprogramma 622
11. INDICATORPLAN 623
11.1. Indicatorplan 623
11.1.1. P1: Het bevorderen van kennisoverdracht en innovatie in de landbouw, bosbouw en landelijke gebieden 623
11.1.2. Prioriteit 2: het versterken van de levensvatbaarheid van het landbouwbedrijf en het concurrentievermogen van alle landbouwtypen in alle regio's en het bevorderen van innovatieve landbouwtechnologieën en het duurzaam bosbeheer 626
11.1.3. Prioriteit 3: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw 628
11.1.4. P4: Herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen met betrekking tot landbouw en bosbouw 630
11.1.5. P5: Het bevorderen van hulpbronnenefficiëntie en het steunen van de overstap naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voeding- en de bosbouwsector 635

11.1.6. P6: Het bevorderen van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden 640
11.2. Overzicht van de geplande output en de geplande uitgaven per maatregel en per aandachtsgebied (automatisch gegenereerd) 645
11.3. Secundaire effecten: identificatie van potentiële bijdragen van plattelandsontwikkelingsmaatregelen/-submaatregelen die onder een bepaald aandachtsgebied voor andere aandachtsgebieden/doelstellingen zijn geprogrammeerd 648
11.4. Ondersteunende tabel om weer te geven op welke manier milieumaatregelen/-regelingen geprogrammeerd zijn om één (of meer) milieu-/ klimaatdoelstelling(en) te bereiken 650
11.4.1. Landbouwgrond 650
11.4.2. Bosgebieden 656
11.5. Programmaspecifieke streefwaarde en output 657
12. AANVULLENDE NATIONALE FINANCIERING 658
12.1. M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14) 658
12.2. M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15) 659
12.3. M04: Investeringen in materiële activa (art. 17) 659
12.4. M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19) 660
12.5. M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20) 660
12.6. M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26) 660
12.7. M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27) 660
12.8. M10: Agromilieu (art. 28) 661
12.9. M11: Biologische landbouw (art. 29) 661
12.10. M16: Samenwerking (art. 35) 662
12.11. M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013) 662
12.12. M20: Technische bijstand lidstaten (art. 51-54) 662
13. ELEMENTEN DIE NODIG ZIJN VOOR BEOORDELING VAN DE OVERHEIDSSTEUN 663
13.1. M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14) 665
13.2. M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15) 665
13.3. M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19) 665
13.4. M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20) 666
13.5. M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26) 666
13.6. M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27) 667
13.7. M10: Agromilieu (art. 28) 667
13.8. M11: Biologische landbouw (art. 29) 668
13.9. M16: Samenwerking (art. 35) 668
13.10. M16: Samenwerking (art. 35) 669
13.11. M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013) 669

14. INFORMATIE OVER DE COMPLEMENTARITEIT 670
14.1. Beschrijving van de middelen voor de complementariteit en samenhang met: 670
14.1.1. Andere instrumenten van de Unie en in het bijzonder met ESI-fondsen en pijler 1, met inbegrip van vergroening, en andere instrumenten van het gemeenschappelijk landbouwbeleid 670
14.1.2. Wanneer een lidstaat ervoor heeft gekozen voor het indienen van een nationaal programma en een reeks regionale programma's zoals bedoeld in artikel 6, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, informatie over de complementariteit tussen die programma's 672
14.2. Indien relevant, informatie over de complementariteit met andere instrumenten van de Unie, met inbegrip van LIFE 672
15. REGELINGEN VOOR DE UITVOERING VAN HET PROGRAMMA 675
15.1. De aanwijzing door de lidstaat van alle autoriteiten bedoeld in artikel 65, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013 en een beknopte beschrijving van de beheers- en controlestructuur van het aangevraagde programma op grond van artikel 55, lid 3, onder i), van Verordening (EU) nr. 1303/2013 en op grond van de regelingen van artikel 74, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1303/2013 675
15.1.1. Autoriteiten 675
15.1.2. Beknopte beschrijving van de beheers- en controlestructuur van het programma en regelingen voor onafhankelijk onderzoek van klachten 675
15.2. De beoogde samenstelling van het toezichtcomité 678
15.3. Voorzieningen om ervoor te zorgen dat bekendheid aan het programma wordt gegeven, onder meer via het nationale netwerk voor het platteland, met verwijzing naar de strategie voor kennisoverdracht en voorlichting als bedoeld in artikel 13 van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 808/2014 679
15.4. Beschrijving van de mechanismen om samenhang te waarborgen met de in het kader van LEADER uitgevoerde strategieën voor plaatselijke ontwikkeling, in het kader van de in artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde samenwerkingsmaatregel beoogde activiteiten, de in artikel 20 van die verordening bedoelde maatregel inzake basisdiensten en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden, en andere ESI-fondsen 681
15.5. Beschrijving van de in artikel 27, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1303/2013 bedoelde acties om de administratieve lasten voor begunstigden te beperken 684
15.6. Beschrijving van het gebruik van technische bijstand met inbegrip van acties op het gebied van voorbereiding, beheer, monitoring, evaluatie, voorlichting en controle met betrekking tot het programma en de uitvoering ervan, alsook activiteiten die betrekking hebben op voorafgaande en latere programmeringsperioden als bedoeld in artikel 59, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1303/2013 685
16. LIJST VAN ACTIES OM PARTNERS TE BETREKKEN 689
16.1. Discussiemoment met beheerdiensten PDPO II 689
16.1.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging 689
16.1.2. Samenvatting van de resultaten 689
16.2. Informatie-vergaderingen voor alle geïnteresseerden (open uitnodiging) 689
16.2.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging 689
16.2.2. Samenvatting van de resultaten 689

16.3. Interkabinetten-werkgroepen Vlaamse Regering....690
16.3.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging....690
16.3.2. Samenvatting van de resultaten....690
16.4. MER-consultatie....690
16.4.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging....690
16.4.2. Samenvatting van de resultaten....690
16.5. Open consultatiedag voor alle geïnteresseerde stakeholders....690
16.5.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging....690
16.5.2. Samenvatting van de resultaten....691
16.6. Open informatievergadering georganiseerd door VLEVA, met bijhorend debat....691
16.6.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging....691
16.6.2. Samenvatting van de resultaten....691
16.7. Overleg met landbouw- en milieuorganisaties, met adviesdiensten en met Commissie Landbouw Vlaams Parlement....691
16.7.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging....691
16.7.2. Samenvatting van de resultaten....692
16.8. Presentatie en discussie op vraag van adviesraden....692
16.8.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging....692
16.8.2. Samenvatting van de resultaten....692
16.9. Presentatie en discussie op vraag van adviesraden....692
16.9.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging....692
16.9.2. Samenvatting van de resultaten....693
16.10. (Facultatief} uitleg of aanvullende informatie om de lijst van acties aan te vullen....693
17. NATIONAAL PLATTELANDSNETWERK (NPN)....694
17.1. De procedure en het tijdschema voor de oprichting van het nationaal netwerk voor het platteland (hierna: NPN)....694
17.2. De geplande organisatie van het netwerk, namelijk de wijze waarop de bij plattelandsontwikkeling betrokken organisaties en overheidsdiensten, alsmede de partners zoals bedoeld in artikel 54, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, zullen worden betrokken en hoe de netwerkactiviteiten zullen worden vergemakkelijkt....694
17.3. Een beknopte beschrijving van de belangrijkste categorieën activiteiten die door de NPN moeten worden uitgevoerd in overeenstemming met de doelstellingen van het programma....695
17.4. Middelen die beschikbaar zijn voor het opzetten en de exploitatie van het NPN....696
18. EX-ANTEBEOORDELING VAN DE VERIFIEERBAARHEID, DE CONTROLEERBAARHEID EN HET RISICO OP FOUTEN....697
18.1. Verklaring van de beheerautoriteit en het betaalorgaan over de verifieerbaarheid en controleerbaarheid van de maatregelen in het kader van het programma voor plattelandsontwikkeling....697
18.2. Verklaring van het orgaan dat functioneel onafhankelijk is van de autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het programma, waarin de juistheid en de nauwkeurigheid van de berekeningen van de standaardkosten, aanvullende kosten en gederfde inkomsten worden bevestigd....698

19. OVERGANGSREGELINGEN.....699
19.1. Beschrijving van de overgangsbepalingen per maatregel.....699
19.2. Indicatieve overdrachtstabel 701
20. THEMATISCHE SUBPROGRAMMA'S 703
Documenten 704

1. TITEL VAN HET PLATTELANDSONTWIKKELINGPROGRAMMA

Belgium - Rural Development Programme (Regional) - Flanders

1.1. Wijziging

1.1.1. Soort wijziging Verordening 1305/2013

d. Besluit artikel 11, onder b), tweede alinea

1.1.2. Wijziging tot aanpassing van informatie verschaft in de partnerschapsovereenkomst

1.1.3. Wijziging met betrekking tot de derde alinea van artikel 4, lid 2, van Verordening 808/2014 (de limieten vermeld in dat artikel niet meegerekend):

- a. Noodmaatregelen

1.1.4. Advies van het Comité van toezicht (Artikel 49(3) van R.1303/2013)

1.1.4.1. Datum

1.1.4.2. Advies van het Comité van toezicht

Gelet op de dringendheid van deze programmawijzigingen die onder meer kaderen in de mitigatie van de gevolgen van de Coronacrisis op de betreffende maatregelen, werd het toezichtcomité hierover via schriftelijke procedure van 30 juli 2020 tot 13 augustus 2020 geraadpleegd. Op de voorliggende wijzigingen werden geen opmerkingen ingediend.

1.1.5. Omschrijving wijziging - artikel 4, lid 1, van Verordening 808/2014

1.1.5.1. M01: uitbreiding steun voor opleiding in de landbouw met live-online-opleidingen n.a.v. COVID-19-crisis en toepassing VKO bij demonstratieprojecten

1.1.5.1.1. Redenen en/of uitvoeringsproblemen die ten grondslag liggen aan de wijziging

Deze wijziging kunnen we opdelen in 2 delen:

1. Actie 8.2.1.3.1. ‘Demonstratieprojecten’: toepassing van vereenvoudigde kostenoptie (VKO) voor personeelskosten
2. Actie 8.2.1.3.2. ‘Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)’: uitbreiding met steun voor live-online-opleidingen

1. Actie ‘demonstratieprojecten’: toepassing van VKO voor personeelskosten

Wijziging

De wijziging voegt het gebruik van vereenvoudigde kosten voor de berekening van de loonkosten van personeel actief in de projecten toe aan de actie ‘Steun voor opleiding in de landbouw (demonstratieprojecten) van maatregel 01.

De berekening van de directe loonkosten gebeurt door middel van het standaarduurtarief (SUT). Om het subsidiabel uurtarief te berekenen, wordt de volgende formule toegepast: uurtarief = 1,2/100 x bruto maandloon. Alle projectuitvoerders dienen dit systeem te gebruiken.

Waarom?

Deze wijziging heeft als doel de subsidiabele kost voor personeelskosten voor projectuitvoerders en controlerende autoriteiten te vereenvoudigen:

- om de administratieve last voor de projectuitvoerders te verlichten;
- om de werklast voor de administratieve controle op het vlak van loonkosten te verminderen aangezien deze controles complex en tijdrovend zijn;
- om fouten bij de berekening van de loonkost en bij de controle van de loonkost te vermijden, gezien de complexe wetgeving;
- omdat de samenstelling van de loonkost vaak een discussiepunt is;
- om te komen tot een harmonisering met andere beleidsmaatregelen die van toepassing zijn op soortgelijke begunstigden: de methode van het standaard uurtarief wordt ook toegepast in EFRO-projecten en in Interreg-projecten. De methode van het uurtarief wordt ook opgenomen in deze wijziging voor de maatregel ‘EIP-projecten’ (M16).

Elementen uit de “Richtsnoeren betreffende vereenvoudigde kostenopties (SCO’s) – Europese structuur- en investeringsfondsen (ESI-fondsen)”

De methode van het gebruik van het uurtarief staat vermeld in de richtsnoeren onder “3.2. Specifiek geval van uurlonen” met op pagina 21 het voorbeeld van EFRO.

In de richtsnoeren onder 1.6.5 staan de voorwaarden. Specifiek voor Elfpo moeten de managementautoriteiten zorgen voor relevante berekeningen met betrekking tot de vereenvoudigde kostenopties en zorgen voor een verklaring ter bevestiging van de geschiktheid en nauwkeurigheid van de berekeningen. Verder wordt vermeld dat als de managementautoriteit een methode gebruikt die in overeenstemming is vastgesteld met artikel 67, lid 5, onder b), c), d) of e) van de gemeenschappelijke verordening, deze berekeningen niet moeten worden uitgevoerd en evenmin een verklaring moet worden

voorgelegd. De toepassing van het standaard uurtarief valt onder b) “conform de voorschriften voor de toepassing van overeenkomstige schalen van eenheidskosten, forfaitaire bedragen en vaste percentages die van toepassing zijn voor beleidsmaatregelen van de Unie voor soortgelijke soorten concrete acties en begunstigden”.

Onderdeel 5.3.1.1. van de richtsnoeren vermeldt dat wanneer een bestaande EU-methode wordt hergebruikt, de managementautoriteit ervoor moet zorgen en met documenten bewijzen:

- “dat de methode in haar geheel wordt hergebruikt (bijvoorbeeld de definitie van directe/indirecte kosten, subsidiabele uitgaven, toepassingsgebied) en niet alleen de resultaten ervan (het percentage van X %)”.

  De methode wordt in haar geheel gebruikt. De subsidiabele loonlasten bij demonstratieprojecten zijn dezelfde als bij EFRO, namelijk: brutoloon, vakantiegeld, eindejaarspremie, patronale RSZ-bijdragen na verminderingen, kost woonwerkverkeer, werkgeversbijdrage maaltijdcheques, haard en standplaatsvergoeding, kosten eigen aan werkgever, bijdrage wettelijke arbeidsongevallenverzekering, beheerskosten sociaal secretariaat,... Ook de bewijslast is dezelfde als bij EFRO: registratie van gepresteerde uren in het kader van het project, één loonfiche per jaar, het arbeidscontract,… Ook het maximum standaard uurtarief van 100 euro per uur wordt net als bij EFRO toegepast.

- “dat de methode wordt toegepast op soortgelijke concrete acties en begunstigden”.

  EFRO financiert vooral projecten uitgevoerd door consortia van onderzoeks- en kennisinstellingen. De begunstigden van demonstratieprojecten zijn erkende centra voor sensibilisering van meer duurzame landbouw. Dit zijn vzw’s die ervaring moeten aantonen met de organisatie en uitvoering van sensibiliseringsactiviteiten rond onder andere de bevordering van de toepassing van landbouwactiviteiten die een positieve bijdrage leveren aan de milieubescherming, dierenwelzijn, kwaliteitsverbetering,…, het bevorderen van diversificatie, het behoud van biodiversiteit,… Deze centra moeten ook aantonen dat ze alle waarborgen bieden voor een adequate organisatie en planning van dergelijke sensibiliseringsacties. Dit impliceert dat ze daartoe ook de kennis in huis hebben. Het zijn dus op zijn minst kennisinstellingen. Dikwijls zijn ze bovendien ook actief in het onderzoek of werken ze in het project samen met onderzoekspartners. Het doel van demonstratieprojecten is immers het sensibiliseren van landbouwers voor het toepassen van duurzame methoden die reeds door wetenschappelijk onderzoek of meetbare praktijkervaring bewezen zijn.

  Soms worden landbouwers in de demonstratieprojecten betrokken voor het uitvoeren van demonstratieproeven. De methode van het standaard uurtarief zal echter niet toegepast worden om de kosten van landbouwers te berekenen.

  De berekening van het standaard uurtarief voor EFRO werd gedaan op basis van lonen van bedienden en niet van arbeiders. Ook voor demonstratieprojecten zijn loonkosten van arbeiders nagenoeg niet van toepassing.

- “dat wordt verwezen naar de methode die in andere beleidsmaatregelen van de Europese Unie wordt gebruikt”.

  Er wordt verwezen naar de methode van EFRO. Hetzelfde sjabloon voor tijdsregistratie als gebruikt in EFRO wordt aan de begunstigden bezorgd en hierbij wordt naar EFRO verwezen. De begunstigden

van demonstratieprojecten waren ook vragende partij om dezelfde methode toe te passen als de methode gebruikt voor EFRO-projecten.

Op p23 en verder van de richtsnoeren worden de voorwaarden voor het toepassen van standaardschalen van eenheidskosten beschreven en hoe het gesteld is met 'terugwerkende kracht' invoering. Onder 5.1 wordt vermeld dat de methode vooraf moet worden beschreven:

- "Het is belangrijk dat aan de begunstigden in het document waarin de voorwaarden voor de steun worden vastgesteld, exact wordt meegedeeld hoe ze de gedeclareerde kosten moeten rechtvaardigen en welke outputs of resultaten ze moeten verwezenlijken. De berekening van de vereenvoudigde kostenopties moet daarom vooraf worden vastgelegd en moet bijvoorbeeld worden opgenomen in de oproep tot het indienen van voorstellen of uiterlijk in het document waarin de voorwaarden voor de steun worden vastgesteld."

  De methode wordt pas gebruikt vanaf de oproep waarin de berekening en de toelichting is opgenomen.

- "De relevante methoden en voorwaarden moeten worden opgenomen in de nationale subsidiabiliteitsvoorschriften die op het programma van toepassing zijn, hetzij op nationaal of regionaal niveau hetzij op programmaniveau.".

  De methode en de voorwaarden zijn opgenomen in de handleiding bij het aanvraagformulier waarin de subsidiabiliteitsvoorschriften opgenomen zijn, alsook in het document "Betalingsvoorschriften". Er wordt dus exact uitgelegd hoe de begunstigden de kosten moeten declareren en welke outputs of resultaten ze moeten verwezenlijken: tijdsregistratie, voorleggen loonfiche januari,...

- "Ook betekent dit dat de standaardschalen van eenheidskosten en het percentage of de hoogte van het bedrag (in geval van vaste bedragen), eenmaal vastgesteld, niet meer kunnen worden gewijzigd tijdens of na de uitvoering van een concrete actie om een toename van de kosten of een onderbesteding van de beschikbare begroting te compenseren. Aangezien de vereenvoudigde kostenopties vooraf moeten worden vastgesteld, moet toepassing met terugwerkende kracht worden vermeden bij concrete acties die al op basis van werkelijke kosten worden uitgevoerd, aangezien dit een grote hoeveelheid werk voor de nationale autoriteiten met zich mee zou brengen om te garanderen dat de begunstigden gelijk worden behandeld.".

  De methode wordt toegepast op zowel de eerste betaling als het saldo van de projecten die geselecteerd zijn uit de oproep waarin de methode is opgenomen. Alle begunstigden moeten de methode op dezelfde manier toepassen. Het indienen van de werkelijke loonkosten is niet mogelijk. Terugwerkende kracht is niet van toepassing.

2. **Actie 'Naschoolse vroming': uitbreiding met steun voor live-online-opleidingen**

Door de corona pandemie is de uitvoering van de actie 'steun voor opleiding in de landbouw' van maatregel 01 op het terrein tijdelijk stilgevallen. Bijeenkomsten van groepen zijn tijdens de lockdown ten gevolge van Covid-19 verboden. In de beginfase van de heropstart zijn afstandsregels van toepassing die de organisatie van opleidingen bemoeilijken. Er is geen zicht op hoelang de afstandsregels van toepassing zullen blijven.

De verbintenisvoorwaarden van de actie ‘naschoolse vorming’ worden uitgebreid met de mogelijkheid tot steun voor opleidingen die geheel of gedeeltelijk via internet aangeboden worden via een live-communicatievorm zoals videoconferentie. De kosten voor het aanbieden van online opleidingen maakt onderdeel uit van de forfaitaire subsidie. De online lessen worden ingedeeld als theoretische lessen, aangezien er aan de cursisten geen fysiek oefenmateriaal ter beschikking gesteld wordt. Er is geen aanpassing nodig van de forfaitaire steun voor live-internet-opleidingen. De kosten van het wegvallen van de huur, het klaarzetten van lokalen en de verplaatsingen van de lesgever worden volledig vervangen door de extra personeelskosten voor de inrichting van de online opleiding en de kosten verbonden aan het gebruik van de nodige software. Om privacy redenen eisen wij dat er gewerkt wordt met voorafgaande registratie door de deelnemers en het aanleveren van een login en paswoord. Bij grotere groepen is naast de lesgever een tweede personeelslid nodig ter ondersteuning (testen van de software, versturen van link en inloggegevens, tijdig openzetten van de online opleiding, modereren, vragen doorspelen, technische problemen verhelpen tijdens opleiding…). Achteraf is extra opvolging en rapportering nodig in vergelijking tot de fysieke opleiding. De online opleiding komt daardoor duurder uit per lesuur. Daarom behouden we dezelfde forfaitaire subsidie als bij een fysieke opleiding.

Met de wijziging wordt de mogelijkheid gecreëerd om de opleidingen van de maatregel online aan te bieden waar mogelijk. Dit geldt voor alle opleidingstypes behalve de stages. Van zodra de Covid 19 beperkingen voor de stages wegvallen, zullen de stages ingehaald worden omdat die voor de meesten verplicht zijn in het kader van de startersopleiding.

De online-opleidingen moeten aan alle voorwaarden blijven voldoen waaraan de contactopleidingen moeten voldoen, met het enige verschil dat de deelnemers niet fysiek aanwezig zijn, maar van op afstand de opleiding volgen.

Het steunen van online opleidingen wordt mogelijk voor opleidingen die doorgaan vanaf 28 april 2020, dus na de start van Covid 19, en blijft mogelijk na Covid 19 De online opleidingen vervangen aanvankelijk fysieke opleidingen die omwille van COVID-19 wegvallen. Het kan gaan om opleidingen die omwille van Covid 19 niet kunnen doorgaan of onderbroken werden, en die online (verder) georganiseerd worden. Hierdoor kunnen opleidingen uit de lopende jaarprogramma’s 2020 (i.e. jaarprogramma’s geselecteerd uit de oproep van eind 2019) die ten gevolge van de hinder door de Coronacrisis niet konden doorgaan, alsnog georganiseerd worden. Bij nieuwe toekomstige oproepen zal de mogelijkheid tot het organiseren van online-opleidingen mogelijk blijven.

1.1.5.1.2. Verwachte effecten van de verandering in indicatoren

1. **Actie ‘demonstratieprojecten’: toepassing van VKO voor personeelskosten**

De wijziging heeft enkel tot gevolg dat de administratieve lasten zullen verlichten. De begunstigden waren zelf vragende partij voor harmonisering met andere projectsubsidies. De loonkost behelst slechts een deel van de totale projectkost. Naast personeelskosten zijn ook werkingskosten, investeringskosten en externe prestaties subsidiabel. Aangezien het gaat om een louter administratieve wijziging van enkel de personeelskosten zijn er geen grote effecten op het inzetten van de maatregel door begunstigden of het aantal projecten te verwachten. De wijziging heeft evenmin een effect op de vooropgestelde doelstellingen.

2. **Actie ‘Naschoolse vroming': uitbreiding met steun voor live-online-opleidingen**

Door de maatregelen van de overheid ingesteld door de Covid 19 pandemie zijn de fysieke opleidingen, die de basis zijn van de actie ‘Naschoolse vorming’ in maatregel 01, niet meer mogelijk. Met de wijziging wordt tijdens de lockdown het organiseren van opleidingen opnieuw mogelijk gemaakt. Tijdens de heropstart van verplaatsingen na de lockdown bieden de online opleidingen een alternatief voor opleidingen waar het naleven van de afstandsregels moeilijk te realiseren is.

De introductie van het online leren voor landbouwers is tegelijk een belangrijke stap naar de introductie van nieuwe leervormen in de landbouw in Vlaanderen in de toekomst.

Er wordt verwacht dat de online opleidingen een alternatief zijn voor van contactopleidingen die door en ten gevolge van de corona maatregelen niet kunnen doorgaan. De impact op het aantal opleidingen en de financiële impact op de uitgaven binnen maatregel 1 zullen nihil zijn. Ook na de corona maatregelen zal sprake zijn van een vervangingseffect.

1.1.5.1.3. Effect van de verandering op indicatoren

1. **Actie ‘demonstratieprojecten’: toepassing van VKO voor personeelskosten**

Geen. Aangezien het gaat om een louter administratieve wijziging van enkel de personeelskosten zijn er geen grote effecten op het inzetten van de maatregel door begunstigden of het aantal projecten te verwachten. De wijziging heeft evenmin een effect op de vooropgestelde doelstellingen.

2. **Actie ‘Naschoolse vroming': uitbreiding met steun voor live-online-opleidingen**

De wijziging voert een extra leervorm in voor het aanbrengen van hetzelfde aanbod, ter gedeeltelijke vervanging van door Covid 19 geannuleerde fysieke opleidingen. Verwacht wordt dat een aantal opleidingen niet binnen het geselecteerde programma zullen kunnen uitgevoerd worden. De vrijkomende middelen zullen aangewend worden voor de organisatie van een nieuwe oproep van eind 2020 voor de indiening van een jaarprogramma 2021. Bijgevolge dienen de indicatoren niet te worden gewijzigd.

1.1.5.1.4. Relatie tussen de verandering en de partnerschapsovereenkomst

Geen.

1.1.5.2. M04 - actie steun aan investeringen op het landbouwbedrijf: uitbreiding subsidiabele kosten met bepaalde immateriële investeringen conform art. 45 lid 2d n.a.v. COVID-19-crisis

1.1.5.2.1. Redenen en/of uitvoeringsproblemen die ten grondslag liggen aan de wijziging

Door de COVID-19 crisis is er een stijgende interesse is van consumenten om aankopen te doen via de korte keten. Voor land- en tuinbouwers is dit een opportuniteit binnen hun bedrijfsvoering omdat ze hierin zelf de rol van prijszetter kunnen opnemen. We willen land- en tuinbouwbedrijven de kans bieden en ondersteunen om in te zetten op de korte keten. Materiële investeringen in korte keten verkoop zijn reeds subsidiabel. Digitalisering speelt een steeds belangrijkere rol in de vermarkting, zoals de korte keten. Met de Corona-crisis is deze digitale nood sterk toegenomen. Door meer aandacht te hebben voor digitaliteit kunnen land- en tuinbouwers nog beter inspelen op de verwachtingen van de consument vandaag. Artikel 45 lid 2d van de Verordening (EU) nr. 1305/2013 laat toe ook steun te geven voor de volgende immateriële investeringen: verwerving of ontwikkeling van computersoftware. We breiden de actie 'steun aan investeringen op het landbouwbedrijf' onder maatregel M04 uit met de mogelijkheid om steun te geven voor deze immateriële investeringen. Dit biedt de mogelijkheid om bijvoorbeeld de uitbouw van online verkoopkanalen en toepassingen voor voorraadbeheer in kader van de korte keten te ondersteunen. De subsidiabele kosten in het programmadocument voor de actie 'steun aan investeringen op het landbouwbedrjif' onder maatregel M04 worden uitgebreid met immateriële vaste activa conform art. 45 lid 2d van Verordening (EU) nr. 1305/2013.

1.1.5.2.2. Verwachte effecten van de verandering in indicatoren

Het voorzien in steun voor de hierboven vermelde immateriële investeringen bevordert de diversificatie van landbouwactiviteiten op een land- en tuinbouwbedrijf. Deze wijziging zal mee bijdragen aan de steuncategorie 'Investeringen gericht op het uitoefenen van activiteiten met betrekking tot landbouwverbreding (30% subsidie)' die in de Vlaamse regelgeving is voorzien. Deze steuncategorie draagt bij aan focusgebied 2A 'verbeteren van de economische resultaten van de landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven'.

1.1.5.2.3. Effect van de verandering op indicatoren

De wijziging draagt bij tot het realiseren van de vooropgestelde indicatoren. Het effect van deze wijziging op de betrokken indicatoren is verwaarloosbaar vanwege het zeer beperkte aandeel van de subsidiabele kost voor immateriële vaste activa in vergelijking tot materiële activa binnen focusgebied 2A van maatregel M04.

1.1.5.2.4. Relatie tussen de verandering en de partnerschapsovereenkomst

Geen.

1.1.5.3. M16 - actie 'EIP operationele groepen: toepassen VKO voor personeelskosten

1.1.5.3.1. Redenen en/of uitvoeringsproblemen die ten grondslag liggen aan de wijziging

Wijziging

De wijziging voegt het gebruik van vereenvoudigde kosten voor de berekening van de loonkosten van personeel actief in de projecten toe aan de actie 'Steun voor de oprichting en werking van EIP operationele groepen' van maatregel 16.

De berekening van de directe loonkosten gebeurt door middel van het standaarduurtarief (SUT). Om het subsidiabel uurtarief te berekenen, wordt de volgende formule toegepast: uurtarief = 1,2/100 x bruto maandloon. Alle projectuitvoerders dienen dit systeem te gebruiken.

Waarom?

Deze wijziging heeft las doel de subsidiabele kost voor personeelskosten voor projectuitvoerders en controlerende autoriteiten te vereenvoudigen:

- om de administratieve last voor de projectuitvoerders te verlichten;
- om de werklast voor de administratieve controle op het vlak van loonkosten te verminderen aangezien deze controles complex en tijdrovend zijn;
- om fouten bij de berekening van de loonkost en bij de controle van de loonkost te vermijden, gezien de complexe wetgeving;
- omdat de samenstelling van de loonkost vaak een discussiepunt is;
- om te komen tot een harmonisering met andere beleidsmaatregelen die van toepassing zijn op soortgelijke begunstigden. De methode van het standaard uurtarief wordt ook toegepast in EFRO-projecten en in Interreg-projecten. Dezelfde methode wordt via deze wijziging ook ingevoerd voor de PDPO-maatregel 'demonstratieprojecten' (M01).

Elementen uit de "Richtsnoeren betreffende vereenvoudigde kostenopties (SCO's) – Europese structuur- en investeringsfondsen (ESI-fondsen)"

De methode van het gebruik van het uurtarief staat vermeld in de richtsnoeren onder "3.2. Specifiek geval van uurlonen" met op pagina 21 het voorbeeld van EFRO.

In de richtsnoeren onder 1.6.5 staan de voorwaarden. Specifiek voor Elfpo moeten de managementautoriteiten zorgen voor relevante berekeningen met betrekking tot de vereenvoudigde kostenopties en zorgen voor een verklaring ter bevestiging van de geschiktheid en nauwkeurigheid van de berekeningen. Verder wordt vermeld dat als de managementautoriteit een methode gebruikt die in

overeenstemming is vastgesteld met artikel 67, lid 5, onder b), c), d) of e) van de gemeenschappelijke verordening, deze berekeningen niet moeten worden uitgevoerd en evenmin een verklaring moet worden voorgelegd. De toepassing van het standaard uurtarief valt onder b) "conform de voorschriften voor de toepassing van overeenkomstige schalen van eenheidskosten, forfaitaire bedragen en vaste percentages die van toepassing zijn voor beleidsmaatregelen van de Unie voor soortgelijke soorten concrete acties en begunstigden".

Onderdeel 5.3.1.1. van de richtsnoeren vermeldt dat wanneer een bestaande EU-methode wordt hergebruikt, de managementautoriteit ervoor moet zorgen en met documenten bewijzen:

- "dat de methode in haar geheel wordt hergebruikt (bijvoorbeeld de definitie van directe/indirecte kosten, subsidiabele uitgaven, toepassingsgebied) en niet alleen de resultaten ervan (het percentage van X %)".

  De methode wordt in haar geheel gebruikt. De subsidiabele loonlasten bij EIP-projecten zijn dezelfde als bij EFRO, namelijk: brutoloon, vakantiegeld, eindejaarspremie, patronale RSZ-bijdragen na verminderingen, kost woonwerkverkeer, werkgeversbijdrage maaltijdcheques, haard en standplaatsvergoeding, kosten eigen aan werkgever, bijdrage wettelijke arbeidsongevallenverzekering, beheerskosten sociaal secretariaat,... Ook de bewijslast is dezelfde als bij EFRO: registratie van gepresteerde uren in het kader van het project, één loonfiche per jaar, het arbeidscontract,… Ook het maximum standaard uurtarief van 100 euro per uur wordt net als bij EFRO toegepast.

- "dat de methode wordt toegepast op soortgelijke concrete acties en begunstigden".

  EFRO financiert vooral projecten uitgevoerd door consortia van onderzoeks- en kennisinstellingen. De voorwaarde voor een EIP-project is dat er in de operationele groep minstens onderzoekers en landbouwers betrokken zijn. De begunstigden van EIP-projecten zijn dus de leden van de operationele groep en voornamelijk onderzoeks- en kennisinstellingen (vaak dezelfde als in de maatregel 'demonstratieprojecten'); zij vormen de hoofdmoot van de operationele groep. Deze worden aangevuld met landbouwers en andere actoren (bv. toeleveranciers) die een meerwaarde bieden bij de ontwikkeling van een innovatieve oplossing voor een bepaald probleem of kans in de landbouwsector. Het gaat over projecten rond interactieve innovatie. Dit impliceert dat landbouwers en andere actoren ook de kennis in huis moeten hebben. Zij zijn in de projecten dus kennisleveranciers. De betrokken landbouwers zullen echter niet vergoed worden op basis van het standaard uurtarief, aangezien zij geen loonfiches kunnen voorleggen. Zij worden via een schuldvordering vergoed voor de tijd die ze besteden aan het project en in verhouding tot hun taken in het project. Maar deze vergoeding voor landbouwers is heel klein in verhouding tot de totale kost van de projecten.

  De berekening van het standaard uurtarief voor EFRO werd gedaan op basis van lonen van bedienden en niet van arbeiders. Ook voor EIP-projecten zijn loonkosten van arbeiders nagenoeg niet van toepassing.

  De methode van het SUT zal toegepast worden voor alle begunstigden van de EIP-projecten met uitzondering van de landbouwers.

- "dat wordt verwezen naar de methode die in andere beleidsmaatregelen van de Europese Unie wordt gebruikt".

Er wordt verwezen naar de methode van EFRO. Hetzelfde sjabloon voor tijdsregistratie als gebruikt in EFRO wordt aan de begunstigden bezorgd en hierbij wordt naar EFRO verwezen. De begunstigden van EIP-projecten waren ook vragende partij om dezelfde methode toe te passen als de methode gebruikt voor EFRO-projecten.

Op p23 en verder van de richtsnoeren worden de voorwaarden voor het toepassen van standaardschalen van eenheidskosten beschreven en hoe het gesteld is met 'terugwerkende kracht' invoering. Onder 5.1 wordt vermeld dat de methode vooraf moet worden beschreven:

- "Het is belangrijk dat aan de begunstigden in het document waarin de voorwaarden voor de steun worden vastgesteld, exact wordt meegedeeld hoe ze de gedeclareerde kosten moeten rechtvaardigen en welke outputs of resultaten ze moeten verwezenlijken. De berekening van de vereenvoudigde kostenopties moet daarom vooraf worden vastgelegd en moet bijvoorbeeld worden opgenomen in de oproep tot het indienen van voorstellen of uiterlijk in het document waarin de voorwaarden voor de steun worden vastgesteld."

De methode wordt pas gebruikt vanaf de oproep waarin de berekening en de toelichting is opgenomen.

- "De relevante methoden en voorwaarden moeten worden opgenomen in de nationale subsidiabiliteitsvoorschriften die op het programma van toepassing zijn, hetzij op nationaal of regionaal niveau hetzij op programmaniveau."

De methode en de voorwaarden zijn opgenomen in de handleiding bij het aanvraagformulier waarin de subsidiabiliteitsvoorschriften opgenomen zijn, alsook in het document "Betalingsvoorschriften". Er wordt dus exact uitgelegd hoe de begunstigden de kosten moeten declareren en welke outputs of resultaten ze moeten verwezenlijken: tijdsregistratie, voorleggen loonfiche januari,...

- "Ook betekent dit dat de standaardschalen van eenheidskosten en het percentage of de hoogte van het bedrag (in geval van vaste bedragen), eenmaal vastgesteld, niet meer kunnen worden gewijzigd tijdens of na de uitvoering van een concrete actie om een toename van de kosten of een onderbesteding van de beschikbare begroting te compenseren. Aangezien de vereenvoudigde kostenopties vooraf moeten worden vastgesteld, moet toepassing met terugwerkende kracht worden vermeden bij concrete acties die al op basis van werkelijke kosten worden uitgevoerd, aangezien dit een grote hoeveelheid werk voor de nationale autoriteiten met zich mee zou brengen om te garanderen dat de begunstigden gelijk worden behandeld.":

De methode wordt toegepast op zowel de eerste betaling als het saldo van de projecten die geselecteerd zijn uit de oproep waarin de methode is opgenomen. Alle begunstigden moeten de methode op dezelfde manier toepassen. Het indienen van de werkelijke loonkosten is niet mogelijk. Terugwerkende kracht is niet van toepassing.

1.1.5.3.2. Verwachte effecten van de verandering in indicatoren

De wijziging heeft enkel tot gevolg dat de administratieve lasten zullen verlichten. De begunstigden waren zelf vragende partij voor harmonisering met andere projectsubsidies. De loonkost behelst slechts een deel van de totale projectkost. Naast personeelskosten zijn ook werkingskosten en externe prestaties subsidiabel. Aangezien het gaat om een louter administratieve wijziging van enkel de personeelskosten zijn er geen grote effecten op het inzetten van de maatregel door begunstigden of het aantal projecten te verwachten. De wijziging heeft evenmin een effect op de vooropgestelde doelstellingen.

1.1.5.3.3. Effect van de verandering op indicatoren

Geen. Aangezien het gaat om een louter administratieve wijziging van enkel de personeelskosten zijn er geen grote effecten op het inzetten van de maatregel door begunstigden of het aantal projecten te verwachten. De wijziging heeft evenmin een effect op de vooropgestelde doelstellingen.

1.1.5.3.4. Relatie tussen de verandering en de partnerschapsovereenkomst

Geen

1.1.5.4. M19 - steun voor de plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader: aanpassing uiterste selectiedatum

1.1.5.4.1. Redenen en/of uitvoeringsproblemen die ten grondslag liggen aan de wijziging

In het huidige programmadocument is in maatregelfiche M19 een uiterste datum vastgelegd waarvoor projecten die kaderen in de uitvoering van de Lokale Ontwikkelingsstrategieën geselecteerd kunnen worden. Deze datum is 31 december 2020 en houdt dus in dat er voor deze maatregel geen oproepen en selecties kunnen plaatsvinden in 2021. Volgens de huidige Europese GLB-verordeningen is het echter ook toegelaten om binnen het huidige ELFPO na 2020 nieuwe verbintenissen aan te gaan.

In het huidige programmadocument zijn deze beperkingen als volgt geformuleerd:

- Binnen actie 19.3 – Samenwerkingsprojecten (LEADER):
  - onder 8.2.11.3.2.11 Informatie die specifiek is voor de concrete actie: ‘In het kader van de uitvoering van de actie 'samenwerkingsprojecten (LEADER)' wordt de procedure door de beheersdienst opgestart in de eerste helft van 2016 (zijnde ten vroegste 1 jaar na de selectie van de PG’s) en blijft open tot het budget uitgeput is en uiterlijk tot *30 september 2020***.** (...) Deze adviezen worden aan de Vlaamse minister van Plattelandsbeleid bezorgd, die het project uiteindelijk goed- of afkeurt. De laatste selectie zal gebeuren ten laatste op *31*

december 2020.**’**

- Binnen actie 19.2 – Steun voor de uitvoering van concrete acties in het kader van de lokale ontwikkelingsstrategieën
    - onder 8.2.11.3.3.1 Beschrijving van de aard van de concrete acties: ‘De laatste selectie van projecten in uitvoering van de ontwikkelingsstrategieën zal gebeuren ten laatste op *31 december 2020*’.

Voor maatregel 19 zullen tegen 31 december 2020 nog niet alle middelen die in het financieel plan van PDPO III voorzien werden, zijn toegewezen. Er is binnen deze maatregel dus nog financiële ruimte om verdere selecties uit te voeren in 2021 onder voorbehoud dat deze projecten worden uitbetaald tegen eind 2023 met inachtneming van de N+3 regeling voor het programma.

Daarom stellen we de volgende wijzigingen voor in het programmadocument:

- Actie 19.3:
    - onder 8.2.11.3.2.11 Informatie die specifiek is voor de concrete actie: ‘In het kader van de uitvoering van de maatregel 'samenwerkingsprojecten (LEADER)' wordt de procedure door de beheersdienst opgestart in de eerste helft van 2016 (zijnde ten vroegste 1 jaar na de selectie van de PG’s) en blijft open tot het budget uitgeput is en uiterlijk tot **30 september 2021.** (..) Deze adviezen worden aan de Vlaamse minister van Plattelandsbeleid bezorgd, die het project uiteindelijk goed- of afkeurt. De laatste selectie zal gebeuren ten laatste op **31 december 2021’.**
- Actie 19.2:
    - onder 8.2.11.3.3.1 Beschrijving van de aard van de concrete acties: ‘De laatste selectie van projecten in uitvoering van de ontwikkelingsstrategieën zal gebeuren ten laatste op **31 december 2021**.’

1.1.5.4.2. Verwachte effecten van de verandering in indicatoren

De aanpassing van de uiterste datum voor selecties geeft de mogelijkheid om ook in 2021 projecten te selecteren en bijgevolg het PDPO III programma verder uit te voeren met de nog niet benutte beschikbare budgetten van het huidige financiële plan.

De verschuiving van de einddatum leidt dus tot een efficiënte benutting van de nog niet bestede middelen en zal ervoor zorgen dat de voorziene uitvoeringsgraad van de Lokale Ontwikkelingsstrategieën gerealiseerd kan worden.

1.1.5.4.3. Effect van de verandering op indicatoren

De wijziging van de einddatum gaat niet gepaard met een budgetverhoging. Door de wijziging wordt het mogelijk gemaakt om het voorziene budget volledig toe te wijzen en te besteden binnen de huidige programmaperiode. Veranderingen aan de indicatoren en streefwaarden zijn dus niet van toepassing. De

wijziging zal er voor zorgen dat door de efficiëntere benutting van de beschikbare middelen de indicatoren en streefwaarden behaald kunnen worden. De geselecteerde projecten zullen ten laatste een eindbetaling ontvangen op 31 december 2023.

1.1.5.4.4. Relatie tussen de verandering en de partnerschapsovereenkomst

Geen.

2. LIDSTAAT OF ADMINISTRATIEVE REGIO

2.1. Geografisch gebied waarop het programma betrekking heeft

Geografisch gebied:

Flanders

Beschrijving:

Het programma voor plattelandsontwikkeling heeft betrekking op het Vlaams Gewest (NUTS level 1, code BE2) van de Lidstaat België.

2.2. Indeling van de regio

Beschrijving:

Vlaanderen is de noordelijke deelstaat van België met Brussel als hoofdstad. Het Vlaams Gewest is bevoegd voor verschillende domeinen, onder andere voor landbouw en plattelandsontwikkeling. Vlaanderen heeft een oppervlakte van 13.521 km² en telt ongeveer 6,35 miljoen inwoners. Het Vlaams Gewest (regio BE2) omvat 5 provincies (BE21, BE22, BE 23, BE24 en BE25), allen behorend tot de categorie van de meer ontwikkelde regio's (conform art.3 en Bijlage III van het Uitvoeringsbesluit van de Commissie van 18 februari 2014, 2014/99/EU)

3. VOORAFGAANDE EVALUATIE

3.1. Beschrijving van het proces, waaronder de timing van belangrijke gebeurtenissen, tussentijdse verslagen met betrekking tot de belangrijkste fasen van ontwikkeling van het ROP.

In het najaar van 2012 werd een overheidsopdracht uitgeschreven voor het uitvoeren van een ex ante evaluatie van het derde plattelandsontwikkelingsprogramma (PDPO III). In december 2012 werd de opdracht gegund aan een consortium van Idea Consult, Antea Group en Universiteit Gent Vakgroep landbouweconomie. De evaluatoren gingen begin 2013 van start. Door de evaluatoren al in een vroeg stadium te betrekken, ontstond er een interactief en iteratief proces tussen de programmamakers, de beheersdiensten en de evaluatoren. Tijdens het hele proces zoals hieronder beschreven, werd er voortdurend informatie uitgewisseld en was er regelmatig telefonisch of geschreven contact tussen evaluatoren en programmamakers.

De evaluatoren begonnen met het evalueren van de omgevingsanalyse en SWOT. Ze deden suggesties voor kwantitatieve en kwalitatieve informatieaanvullingen en nieuwe of alternatieve gegevensbronnen, rekening houdend met de lijst van gemeenschappelijke contextindicatoren zoals op dat moment beschikbaar. Ook voor de afbakening van het Vlaamse platteland stelden ze een methode voor. Ze maakten een aanzet tot nodenanalyse op basis van de omgevingsanalyse en SWOT. Dit alles werd voorgesteld en besproken tijdens een eerste stuurgroepvergadering op 18 februari 2013. Op basis van de opmerkingen van de evaluator en van de stuurgroepleden werden de omgevingsanalyse, SWOT en nodenanalyse verder uitgewerkt.

Eind april ontvingen de evaluatoren de eerste versies van de maatregelen. In de loop van mei en juni organiseerde de evaluator bilaterale gesprekken met alle beheersdiensten, waarin elke maatregel besproken werd, onduidelijkheden opgehelderd werden en suggesties naar voren werden gebracht.

In mei en juni beoordeelde de evaluator de relevantie en interne coherentie van de voorgestelde maatregelen. Deze tussentijdse evaluaties werden voorgesteld tijdens de tweede stuurgroepvergadering op 20 juni 2013, alsook de kennisgevingsnota en ontwerp-plan-MER.

Tijdens de zomermaanden beoordeelde de evaluator het evaluatieplan, het indicatorenplan en de budgetverdeling, en ontvingen ze ook de nieuwe versies van de maatregelfiches.

Op de laatste stuurgroepvergadering van 15 oktober 2013 werd de ontwerpversie van het finale evaluatierapport voorgesteld. Na een laatste reeks correcties en verduidelijkingen vanuit de beheersdiensten en het programmasecretariaat te hebben verwerkt, dienden de evaluatoren hun definitieve ex ante evaluatie in op 19 november 2013.

Plan-MER

Tijdens de eerste stuugroepvergadering (18 februari) werd toelichting gegeven over het opstellen van de kennisgevingsnota van het plan-MER van PDPO III. Op de tweede stuurgroepvergadering (20 juni) werden de kennisgevingsnota en het ontwerp-plan-MER gepresenteerd.

In de zomermaanden werden de kennisgevingsnota en de ontwerp-plan-MER ter inzage gelegd van het grote publiek en werden de opmerkingen verzameld door de dienst MER van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie. Na de richtlijnenvergadering op 12 september 2013 werd de richtlijnennota opgesteld. Op basis daarvan werd de ontwerp-plan-MER aangepast en werd de definitieve versie ingediend bij de dienst MER

op 20 november 2013. Het plan-MER werd goedgekeurd op 27 november 2013.

3.2. Gestructureerde tabel met de aanbevelingen van de ex-ante-evaluatie en het gevolg dat daaraan is gegeven.

Titel (of verwijzing) van de aanbeveling	Categorie aanbeveling	Datum
Administratieve bijstand coördinator PG	Overige	19/11/2013
Afbakening Vlaamse platteland	De SWOT-analyse, beoordeling van de behoeften	19/11/2013
Afbakening gemeenten in een LEADER-gebied	Overige	19/11/2013
Berekening bijkomende resultaatindicator focusgebied 2A	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Berekening bijkomende resultaatindicatoren 5A, 5B, 5C, 5D	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Berekening target focusgebied 1B	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Berekening target focusgebied 3B	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Berekening target focusgebied 6B	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Budgetallocatie en streefwaarden LEADER	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Capaciteitsopbouw opmaak lokale ontwikkelingsstrategie	Overige	19/11/2013
Coherentie met Pijler I en marktmaatregelen	Overige	19/11/2013
Definitie indicator aantal gecrëerde jobs LEADER	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Definitie indicator populatie die geniet van de verbeterde voorzieningen	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Geplande output BO erosiebestrijding	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Geplande output BO soortenbescherming	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Geplande output boslandbouwsystemen	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013

Geplande output ecologische bosfunctie	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Geplande output herbebossing	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Geplande output investeringssteun 5B	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Geplande output investeringssteun 5D	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Geplande output niet-productieve investeringen	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Geplande output producentengroeperingen	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Geplande output vestigingssteun	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Herziening steunmechanismen hernieuwbare energie	SMEB-specifieke aanbevelingen	19/11/2013
Herziening steunmechanismen hernieuwbare energie (2)	Overige	19/11/2013
Indeling en afbakening noden in nodenanalyse	De SWOT-analyse, beoordeling van de behoeften	19/11/2013
Indienen projecten maatregel omgevingskwaliteit en vitaliteit platteland	Overige	19/11/2013
Indienen provinciegrensoverschrijdende LOS maatregel LEADER	Overige	19/11/2013
Interventielogica maatregel bebossing en herbebossing	Opbouw van de logica van de steunverlening	20/06/2013
Interventielogica maatregel bedrijfsadviesdiensten	Opbouw van de logica van de steunverlening	20/06/2013
Interventielogica maatregel fosfaatuitmijning	Opbouw van de logica van de steunverlening	20/06/2013
Interventielogica maatregel investeringssteun hernieuwbare energie	Opbouw van de logica van de steunverlening	19/11/2013
Interventielogica maatregel investeringssteun	Opbouw van de logica van de	19/11/2013

hernieuwbare energie (2)	steunverlening	
Interventielogica maatregel opleiding	Opbouw van de logica van de steunverlening	20/06/2013
Jonge landbouwers in omgevingsanalyse	De SWOT-analyse, beoordeling van de behoeften	19/11/2013
Monitoring gelijke kansen mannen en vrouwen	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Monitoring maatregel omgevingskwaliteit	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Omschrijving opvolgingsnood in nodenanalyse	De SWOT-analyse, beoordeling van de behoeften	19/11/2013
Ondersteuning projectpromotoren maatregel LEADER	Overige	19/11/2013
Onderwerpen en activiteiten evaluatieplan	Regelingen voor de uitvoering van het programma	19/11/2013
Opname gemeenschappelijke contextindicatoren	De SWOT-analyse, beoordeling van de behoeften	19/11/2013
Opstellen targetwaarden prioriteit 4	Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen	19/11/2013
Organisatie AMKM verspreid over twee beheersdiensten	Regelingen voor de uitvoering van het programma	19/11/2013
Plattelandsbeleidsplan	Overige	19/11/2013
Proactief communiceren over maatregel samenwerking buiten LEADER	Overige	19/11/2013
Recentste waarden gemeenschappelijke contextindicatoren	De SWOT-analyse, beoordeling van de behoeften	19/11/2013
Steun voor investeringskosten binnen maatregel LEADER samenwerking	Overige	19/11/2013
Steun voor investeringskosten binnen maatregel demoprojecten	Overige	19/11/2013
Subsidieerbare activiteiten onder maatregel EIP	Overige	19/11/2013
Synergieën tussen maatregelen	Overige	19/11/2013

Thema jonge landbouwers	Overige	19/11/2013
Toepassingsgebied maatregel omgevingskwaliteit en vitaliteit platteland	Overige	19/11/2013
Vlaamse gemeenschappelijke contextindicatoren	De SWOT-analyse, beoordeling van de behoeften	19/11/2013

3.2.1. Administratieve bijstand coördinator PG

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Uitwerking maatregel LEADER – werking PG

Beschrijving van de aanbeveling

Opdat de coördinator zich voldoende kan focussen op de dynamisering van het gebied en inhoudelijk invulling geven aan de LOS, wordt hij best bijgestaan door een administratieve kracht.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Na de goedkeuring van de lokale ontwikkelingsstrategieën zal naar de geselecteerde PG's worden gecommuniceerd dat de coördinator voldoende tijd moet hebben om inhoudelijk te werken aan de dynamisering van het gebied. Afhankelijk van voldoende financiële ruimte binnen de maatregel 'werking PG' kan een deeltijdse administratieve kracht worden aangeworven.

3.2.2. Afbakening Vlaamse platteland

Categorie aanbeveling: De SWOT-analyse, beoordeling van de behoeften

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Omgevingsanalyse – afbakening platteland

Beschrijving van de aanbeveling

De uiteindelijk gebruikte afbakening van het plattelandsgebied moet duidelijker vermeld worden in de omgevingsanalyse.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

OK, omgevingsanalyse bijgewerkt.

3.2.3. Afbakening gemeenten in een LEADER-gebied

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Uitwerking maatregel LEADER – opmaak LOS

Beschrijving van de aanbeveling

Het is in de fiche niet duidelijk of gebiedsgrenzen steeds moeten samenvallen met gemeentegrenzen. De evaluator raadt omwille van administratieve eenvoud aan om geen gedeelten van gemeentes op te nemen in een LEADER-gebied.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Bij de gebiedsafbakening werd volgend punt toegevoegd: - De gebiedsgrenzen vallen samen met gemeentegrenzen.

3.2.4. Berekening bijkomende resultaatindicator focusgebied 2A

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Bijkomende resultaatindicator focusgebied 2A

Beschrijving van de aanbeveling

Aangezien de maatregel projectsteun voor innovaties een veel kleiner bereik heeft dan de investeringssteun, stelt de evaluator voor om de bijdrage van deze maatregel achterwege te laten in de berekening van deze resultaatindicator.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

De programmamaker zal in de beginjaren van de programmaperiode de methode voor berekening van de bijkomende resultaatindicatoren ontwikkelen en zal deze aanbeveling in overweging nemen.

3.2.5. Berekening bijkomende resultaatindicatoren 5A, 5B, 5C, 5D

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Bijkomende resultaatindicatoren 5A, 5B, 5C, 5D

Beschrijving van de aanbeveling

Kan berekend worden uit de VLIF-milieufiches.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

De programmamaker zal in de beginjaren van de programmaperiode de methode voor berekening van de bijkomende resultaatindicatoren ontwikkelen (enkel voor die focusgebieden waaronder maatregelen geprogrammeerd zijn in het programma) en zal deze aanbeveling in overweging nemen.

3.2.6. Berekening target focusgebied 1B

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Target focusgebied 1B

Beschrijving van de aanbeveling

Het is niet logisch dat de 5 samenwerkingsprojecten bijdragen aan de target van dit focusgebied. Het is weinig waarschijnlijk dat de projecten zich zullen focussen op de banden tussen de economische actoren enerzijds en onderzoek en innovatie anderzijds.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Binnen de Maatregel 16 zijn er twee maatregelen: "steun voor de oprichting van EIP-operationele groepen" enerzijds en "plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving" anderzijds. Beide maatregel passen binnen de wettelijke voorschriften van artikel 35 van verordening 1305/2013, en zijn gericht op samenwerking tussen verschillende actoren van de keten. De maatregelen van artikel 35, waartoe beide maatregelen behoren, tellen volgens het sjabloon “indicatorplan” (zoals vastgelegd door de Europese Commissie) mee voor de berekening van de target van focusgebied 1B.

3.2.7. Berekening target focusgebied 3B

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Target focusgebied 3B

Beschrijving van de aanbeveling

Europa schrijft voor om het aantal begunstigde landbouwers te bekijken ten opzichte van alle landbouwers. De evaluator vraagt zich af of het niet meer zeggend is om enkel te vergelijken met landbouwers die niet via Pijler I gebruik kunnen maken van risicobeheer.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Deze suggestie kan bekeken worden in de beoordeling van het resultaat van het programma, in het uitgebreide jaarverslag van 2019 en de ex post evaluatie.

3.2.8. Berekening target focusgebied 6B

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Target 6B

Beschrijving van de aanbeveling

Aantal inwoners van het rurale gebied is foutief volgens de evaluator.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Dit wordt niet gewijzigd want is vooraf zo ingevuld door Europa. Kan wel geduid worden in de verslagen waarin hierover gerapporteerd worden (uitgebreide jaarverslagen en ex post).

3.2.9. Budgetallocatie en streefwaarden LEADER

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Budgetallocatie en streefwaarden LEADER

Beschrijving van de aanbeveling

Het lijkt de evaluator weinig waarschijnlijk dat er met de helft van het budget (4,8 miljoen euro in PDPO III versus 8 miljoen euro in PDPO II) 1,5 keer zoveel PGs (15 in PDPO III versus 10 in PDPO II) ondersteund zullen worden via de maatregel 'werking PG'.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Het precieze aantal LEADER-gebieden is evenwel nog niet gekend en gezien de lidstaat gebonden is aan artikel 32 van Verordening (EU) nr. 1303/2013, is het op heden nog niet mogelijk om een juiste berekening van het benodigde budget op maatregel werking PG te maken. Later kan er desgewenst een financiële verschuiving tussen de LEADER-en/of andere PDPO III-maatregelen komen.

3.2.10. Capaciteitsopbouw opmaak lokale ontwikkelingsstrategie

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Uitwerking maatregel LEADER – opmaak LOS

Beschrijving van de aanbeveling

Voor de opmaak van LOS zullen de PGs begeleiding nodig hebben. De evaluator raadt aan om het budget voor capaciteitsopbouw niet weg te halen uit de maatregel 'opmaak LOS', zodat kwaliteitsvolle LOS kunnen geschreven worden.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

In de laatste maatregelversie 'opmaak LOS' werd er 300.000 euro op capaciteitsopbouw geplaatst. Steun aan LEADER-start up kit werd op 0 euro geplaatst.

3.2.11. Coherentie met Pijler I en marktmaatregelen

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Externe coherentie – opmaak programma

Beschrijving van de aanbeveling

Houd al zoveel mogelijk rekening met de vergroeningsvoorwaarden uit pijler I en met de toekomstige

afschaffing van de melk- en suikerquota.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Tijdens de opmaak van het programma houdt de programmamaker rekening met de vergroeningsvoorwaarden en met de toekomstige afschaffing van de melk- en suikerquota. Dit zal mogelijk aanleiding geven tot een bijsturing van het programma eens deze voorwaarden definitief vast liggen.

3.2.12. Definitie indicator aantal gecrëerde jobs LEADER

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Monitoring LEADER

Beschrijving van de aanbeveling

De evaluator raadt aan om bij de Europese Commissie een duidelijker definitie van de indicator “aantal gecreëerde jobs” te vragen.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Ok, is gebeurd. Definitie is verduidelijkt.

3.2.13. Definitie indicator populatie die geniet van de verbeterde voorzieningen

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Monitoring artikel 21-maatregelen

Beschrijving van de aanbeveling

De evaluator raadt aan om bij de Europese Commissie een duidelijker definitie van de indicator “populatie die geniet van de verbeterde voorzieningen” te vragen.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Ok, is gebeurd. Definitie is verduidelijkt.

3.2.14. Geplande output BO erosiebestrijding

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Geplande output BO erosiebestrijding

Beschrijving van de aanbeveling

Streefwaarden lijken laag.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

De streefwaarden zijn behouden. De ex ante evaluator vond die streefwaarde relatief laag in vergelijking met het bereik van de maatregel onder PDPO II. Er wordt echter verwacht dat een deel van dat PDPO II-bereik, onder PDPO III zal worden verdergezet als bufferstrook of faunastrook. Dergelijke stroken milderen ook de gevolgen van erosie.

3.2.15. Geplande output BO soortenbescherming

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Geplande output BO soortenbescherming

Beschrijving van de aanbeveling

De streefwaarden van de BO's gericht op soortenbescherming (samen ca 7000 ha) lijken zeer hoog, afgaand op het beperkte succes van de BO's soortenbescherming onder PDPO II (<1000 ha halverwege het programma). Daar staat tegenover dat de grondige herziening van de BO's juist bedoeld is om de "drempelvrees" van de landbouwers gemakkelijker te overwinnen. Het (pro)actief stimuleren van de landbouwers (b.v. door bedrijfsplanners) zal noodzakelijk zijn om de gestelde streefwaarden te kunnen halen.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Alhoewel het maatregelenpakket aanzienlijk gewijzigd is ten opzichte van de voorgaande programmaperiode, is het "concept" van de beheerovereenkomsten van de VLM hetzelfde gebleven en zijn

de landbouwers hier inmiddels zeer vertrouwd mee. De praktische implementatie zou dan ook weinig problemen mogen opleveren, en door middel van de gerichte inzet van bedrijfsplanners nog beter gestroomlijnd kunnen worden.

3.2.16. Geplande output boslandbouwsystemen

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Geplande output boslandbouwsystemen

Beschrijving van de aanbeveling

Streefwaarde (150 ha) lijkt ambitieus.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Uitgaande van een stabiele situatie met een lichte stijging naar het einde van de periode toe, is deze streefwaarde ambitieus maar haalbaar.

3.2.17. Geplande output ecologische bosfunctie

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Geplande output ecologische bosfunctie

Beschrijving van de aanbeveling

Streefwaarde (16.000 ha) lijkt erg hoog.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Ecologische bosfunctie is niet meer opgenomen als maatregel in PDPO-programma.

3.2.18. Geplande output herbebossing

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Geplande output herbebossing

Beschrijving van de aanbeveling

Streefwaarde (2.800 ha) lijkt erg hoog.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

De streefwaarde werd verlaagd.

3.2.19. Geplande output investeringssteun 5B

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Geplande output investeringssteun focusgebied 5B

Beschrijving van de aanbeveling

- 3500 bedrijven lijkt eerder een overschatting.
- Gemiddeld steunbedrag van 11.428 euro lijkt eerder een onderschatting.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Aantallen zijn afgeleid uit PDPO II en herleid in functie van beschikbare budget en toe te passen selectie. In functie van het beschikbaar budget kan het steunbedrag nog wijzigen.

3.2.20. Geplande output investeringssteun 5D

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Geplande output investeringssteun focusgebied 5D

Beschrijving van de aanbeveling

- 3000 bedrijven lijkt eerder een overschatting.
- Streefwaarde GVE is niet ingevuld. Evaluator raadt aan dit af te leiden uit de VLIF –fiches PDPO II.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Aantallen zijn afgeleid uit PDPO II en herleid in functie van beschikbare budget en toe te passen selectie. Het aantal GVE kan bij benadering niet geschat worden gezien de variabiliteit en effect selectie niet gekend zijn. In functie van beschikbaar budget kan aantal nog wijzigen.

3.2.21. Geplande output niet-productieve investeringen

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Geplande output niet-productieve investeringen

Beschrijving van de aanbeveling

2250 projecten lijkt een overschatting. De evaluator raadt aan om inschatting te baseren op aantal VLM-Bos KLE, maar dan enkel rekening te houden met de dossiers voor aanleg (niet onderhoud).

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Schatting is gebeurd op cijfers uit verleden (enkel aanleg) en beschikbaar budget.

3.2.22. Geplande output producentengroeperingen

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Geplande output producentengroeperingen

Beschrijving van de aanbeveling

Streefwaarde aantal bedrijven (5.000) lijkt erg hoog.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Deze streefwaarde werd aangepast en bedraagt nu 600.

3.2.23. Geplande output vestigingssteun

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Geplande output vestigingssteun

Beschrijving van de aanbeveling

Zowel aantal bedrijven (140 per jaar) als gemiddeld steunpercentage (37.000 euro) lijken een onderschatting.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

In 2012 waren er 157 starters en in 2013 zien we een vergelijkbaar aantal. In functie van het beschikbaar budget kan de indicator en het steunpercentage nog wijzigen.

3.2.24. Herziening steunmechanismen hernieuwbare energie

Categorie aanbeveling: SMEB-specifieke aanbevelingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Externe coherentie

Beschrijving van de aanbeveling

De evaluator wijst op de nood aan een grondige herziening van alle mogelijke steunmechanismen voor hernieuwbare energie (oa WKK) zodat de verschillende mechanismen optimaal op elkaar worden afgestemd.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Vlaams ondersteuningsbeleid voor hernieuwbare energie is sector-overschrijdend afgestemd op ondersteuning via certificaten.

3.2.25. Herziening steunmechanismen hernieuwbare energie (2)

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Externe coherentie

Beschrijving van de aanbeveling

De evaluator pleit voor een grondige herziening van alle mogelijke steunmechanismen voor hernieuwbare energie (oa WKK) zodat de verschillende mechanismen optimaal op elkaar worden afgestemd.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Vlaams ondersteuningsbeleid voor hernieuwbare energie is sector-overschrijdend afgestemd op ondersteuning via certificaten.

3.2.26. Indeling en afbakening noden in nodenanalyse

Categorie aanbeveling: De SWOT-analyse, beoordeling van de behoeften

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Nodenanalyse

Beschrijving van de aanbeveling

Nood 1 herformuleren – nood 10 zit vervat in noden 6, 8 en 9

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Deze suggestie van de ex ante-evaluator werd niet overgenomen, vermits de programmamaker van oordeel is dat hier geen herformulering nodig is.

3.2.27. Indienen projecten maatregel omgevingskwaliteit en vitaliteit platteland

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Uitwerking maatregel omgevingskwaliteit en vitaliteit platteland

Beschrijving van de aanbeveling

Het moet duidelijk zijn waar (welke instantie) projecten die in het hele Vlaamse plattelandsgebied of provincie-overschrijdend worden uitgevoerd, moeten worden ingediend en door wie ze beoordeeld zullen

worden.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Projecten die in het hele Vlaamse plattelandsgebied worden uitgevoerd, zijn geen voorwerp van deze maatregel (gebiedsgericht). Provinciegrensoverschrijdende projecten moeten door de provinciale managementcomités (PMC's) van de betrokken provincies worden goedgekeurd.

3.2.28. Indienen provinciegrensoverschrijdende LOS maatregel LEADER

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Uitwerking maatregel LEADER – opmaak LOS

Beschrijving van de aanbeveling

Het is in de fiche niet duidelijk waar provinciegrensoverschrijdende PG's hun LOS moeten indienen en door wie het beoordeeld zal worden.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

In de fiche staat het volgende: de oproep dient dusdanig te worden georganiseerd dat de mogelijkheid tot provinciegrensoverschrijdende LEADER-gebieden niet wordt ingeperkt. Dit houdt in dat de handleiding 'opmaak lokale ontwikkelingsstrategie' hierrond verdere instructies zal geven. Zoals beschreven in de maatregel wordt de oproep gelanceerd door het PMC (elke provincie heeft één PMC). Aangezien er ook provinciale cofinanciering is, zal de lokale ontwikkelingsstrategie bij de respectievelijke PMC's moeten worden ingediend en beoordeeld, dit na de adviezen van de Technische Werkgroepen.

3.2.29. Interventielogica maatregel bebossing en herbebossing

Categorie aanbeveling: Opbouw van de logica van de steunverlening

Datum: 20/06/2013

Onderwerp: Programmering onder focusgebieden

Beschrijving van de aanbeveling

Evaluator vindt dat 'bebossing' en 'herbebossing' best onder focusgebied 4A passen.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Focusgebied 5E blijft behouden.

3.2.30. Interventielogica maatregel bedrijfsadviesdiensten

Categorie aanbeveling: Opbouw van de logica van de steunverlening

Datum: 20/06/2013

Onderwerp: Programmering onder focusgebieden

Beschrijving van de aanbeveling

Maatregel ‘bedrijfsadviesdiensten’ beter programmeren onder prioriteit 4, met bijkomend effect op prioriteit 2.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Deels aangepast. Bedrijfsadvies voor jonge landbouwers blijft onder prioriteit 2B, bedrijfsadvies voor andere landbouwers onder 4B.

3.2.31. Interventielogica maatregel fosfaatuitmijning

Categorie aanbeveling: Opbouw van de logica van de steunverlening

Datum: 20/06/2013

Onderwerp: Programmering onder focusgebieden

Beschrijving van de aanbeveling

Actie fosfaatuitmijning: evaluator ziet 4A als hoofdfocusgebied en 4C als nevenfocusgebied.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Is gewijzigd.

3.2.32. Interventielogica maatregel investeringssteun hernieuwbare energie

Categorie aanbeveling: Opbouw van de logica van de steunverlening

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Programmering onder focusgebieden

Beschrijving van de aanbeveling

Steun aan investeringen gericht op de productie van hernieuwbare energie wordt onder focusgebied 2A geprogrammeerd. De evaluator raadt aan om het onder 5C te programmeren.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

De productie van hernieuwbare energie kan zowel onder 5C, 5D als 2A doch gebeurt soms niet efficiëntst vandaar ook onder 2A

3.2.33. Interventielogica maatregel investeringssteun hernieuwbare energie (2)

Categorie aanbeveling: Opbouw van de logica van de steunverlening

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Programmering onder focusgebieden

Beschrijving van de aanbeveling

Steun aan verwarmingsinstallaties op gas of hernieuwbare brandstoffen staat onder 5D geprogrammeerd. Evaluator raadt aan om dit onder 5B te zetten, omdat 5D eerder gericht is op reductie van ammoniak en N2O.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

In de Verordening (EU) nr. 1305/2013 is focusgebied 5D ook gericht op reductie van broeikasgasemissies, dus deze investeringstypes zijn hier wel op hun plaats. Geen aanpassing.

3.2.34. Interventielogica maatregel opleiding

Categorie aanbeveling: Opbouw van de logica van de steunverlening

Datum: 20/06/2013

Onderwerp: Programmering onder focusgebieden

Beschrijving van de aanbeveling

Een deel van de maatregel ‘opleiding’ staat geprogrammeerd onder prioriteit 1, hoewel onder prioriteit 1 niet mag geprogrammeerd worden.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Aangepast. Maatregel ‘opleiding’ geprogrammeerd onder focusgebieden 2A, 2B en prioriteit 4.

3.2.35. Jonge landbouwers in omgevingsanalyse

Categorie aanbeveling: De SWOT-analyse, beoordeling van de behoeften

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Omgevingsanalyse – jonge landbouwers

Beschrijving van de aanbeveling

De situatie van jonge landbouwers is onvoldoende besproken in de omgevingsanalyse.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Beschrijving is uitgebreid. Het aantal vestigingen en de gemiddelde vestigingskosten in de landbouwsector worden besproken. De gemiddelde leeftijd van landbouwers en het gemiddelde opleidingsniveau van (jonge) landbouwers zijn opgenomen. Grond wordt erkend als beperkende productiefactor.

3.2.36. Monitoring gelijke kansen mannen en vrouwen

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Monitoring gelijke kansen

Beschrijving van de aanbeveling

De evaluator beveelt aan om, waar mogelijk, bij de opvolging van de indicatoren van bij de start een opsplitsing te maken in deelname van mannen en vrouwen.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

De programmamaker bekijkt waar dit mogelijk en zinvol is. Voor de maatregel opleiding zal de deelname van mannen en vrouwen gemonitord worden, evenals bij de investeringsdossiers en vestigingsdossiers.

3.2.37. Monitoring maatregel omgevingskwaliteit

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Monitoring maatregel omgevingskwaliteit

Beschrijving van de aanbeveling

De evaluator raadt aan om de projecten te laten meetellen voor meerdere categorieën (dus dubbel tellen waar zinvol).

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Wordt niet gedaan. De Europese Commissie heeft bevestigd dat elk project slechts onder 1 categorie mag geteld worden.

3.2.38. Omschrijving opvolgingsnood in nodenanalyse

Categorie aanbeveling: De SWOT-analyse, beoordeling van de behoeften

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Nodenanalyse

Beschrijving van de aanbeveling

Nood rond opvolging in de landbouw concreter omschrijven.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Ok, meer toelichting gegeven.

3.2.39. Ondersteuning projectpromotoren maatregel LEADER

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Uitwerking maatregel LEADER – uitwerking LOS

Beschrijving van de aanbeveling

Projectpromotoren worden best ook inhoudelijk ondersteund door de coördinator en/of de leden van de PG. Hier moeten voldoende tijd en middelen voor voorzien worden.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

De inhoudelijke ondersteuning van projectpromotoren valt onder het takenpakket van de PG-coördinator (zie maatregel 'werking PG').

3.2.40. Onderwerpen en activiteiten evaluatieplan

Categorie aanbeveling: Regelingen voor de uitvoering van het programma

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Evaluatieplan

Beschrijving van de aanbeveling

De lijst met onderwerpen en activiteiten blijft erg algemeen en beperkt tot de verplichte evaluatieactiviteiten. De evaluator raadt aan om de nood aan bijkomende studies nu al in kaart te brengen, te plannen en te begroten.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Ok, de lijst met evaluatieonderwerpen en –activiteiten is herzien en uitgebreid.

3.2.41. Opname gemeenschappelijke contextindicatoren

Categorie aanbeveling: De SWOT-analyse, beoordeling van de behoeften

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Contextindicatoren

Beschrijving van de aanbeveling

Niet alle gemeenschappelijke contextindicatoren zijn opgenomen in de omgevingsanalyse.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Ontbrekende contextindicatoren toegevoegd aan de tekst van de omgevingsanalyse.

3.2.42. Opstellen targetwaarden prioriteit 4

Categorie aanbeveling: Bepalen van de doelstellingen, verdeling van de financiële toewijzingen

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Target prioriteit 4

Beschrijving van de aanbeveling

De targetwaarden a, b en c (unieke arealen per focusgebied) moeten nog opgesteld worden.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Ok, is gebeurd.

3.2.43. Organisatie AMKM verspreid over twee beheersdiensten

Categorie aanbeveling: Regelingen voor de uitvoering van het programma

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Administratieve organisatie AMKM

Beschrijving van de aanbeveling

Voor het bekomen van informatie voor de AMKM moet de landbouwer bij twee verschillende diensten zijn. Een overkoepelend loket waar informatie over alle AMKM wordt aangeboden zou handig zijn. Bovendien zal het feit dat de aanplanting van KLE's nu ondergebracht is bij VLIF duidelijk gecommuniceerd moeten worden.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Momenteel zijn er verwijzingen naar elkaars website, naar gewoonte komt er waarschijnlijk opnieuw een brochure met gemeenschappelijke informatie rond PDPO III.

De aanplant en het in stand houden van KLE en andere NP zal gecommuniceerd worden.

3.2.44. Plattelandsbeleidsplan

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Externe coherentie – plattelandsbeleidsplan

Beschrijving van de aanbeveling

De evaluator raadt aan om in het plattelandsbeleidsplan de taakverdeling tussen de overheden en partners, de rol van PDPO en andere instrumenten en de bijhorende financiering te expliciteren.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Deze aanbeveling kan worden meegenomen naar aanleiding van evaluatie en bijsturing van het plattelandsbeleidsplan.

3.2.45. Proactief communiceren over maatregel samenwerking buiten LEADER

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Uitwerking maatregel samenwerking (buiten LEADER)

Beschrijving van de aanbeveling

Tijdig en voldoende communiceren over deze nieuwe maatregel. Benader bepaalde groepen proactief en ondersteun hen bij uitwerken van de strategie.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Zal worden opgenomen bij de implementatie.

3.2.46. Recentste waarden gemeenschappelijke contextindicatoren

Categorie aanbeveling: De SWOT-analyse, beoordeling van de behoeften

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Contextindicatoren

Beschrijving van de aanbeveling

Van sommige contextindicatoren is niet de recentst beschikbare waarde weergegeven.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Recentste waarden in de tekst opgenomen.

3.2.47. Steun voor investeringskosten binnen maatregel LEADER samenwerking

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Uitwerking maatregel LEADER – samenwerking

Beschrijving van de aanbeveling

De evaluator raadt aan om omzichtig om te springen met investeringskosten die binnen het samenwerkingsproject aan 95% gesubsidieerd zouden worden.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Aanvulling toegevoegd in de maatregelfiche ‘samenwerking binnen Leader’ bij steun%: ‘Investeringskosten kunnen maximaal voor 65% worden gecofinancierd vanuit deze maatregel’.

3.2.48. Steun voor investeringskosten binnen maatregel demoprojecten

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Uitwerking maatregel demoprojecten

Beschrijving van de aanbeveling

Er staat in de fiche geen maximum vermeld voor investeringsuitgaven. Subsidiëring (aan 100%) van investeringen wordt binnen dit type projecten best beperkt, zodat de focus ligt op demonstratie.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Bij de investeringsuitgave wordt rekening gehouden met de afschrijvingen. Enkel de afschrijvingen binnen de projectperiode kunnen worden gesubsidieerd. Bovendien is één van de belangrijkste criteria bij de beoordeling van project het sensibiliseringseffect (zowel efficiëntie en frequentie) zodat de nadruk ligt op de demonstratie, wat betekent dat het merendeel van de subsidie gaat naar personeels- en werkingskosten (brochures, organisatie studiedagen,…).

3.2.49. Subsidieerbare activiteiten onder maatregel EIP

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Uitwerking maatregel EIP

Beschrijving van de aanbeveling

Het staat niet duidelijk in de fiche vermeld welke activiteiten precies gesubsidieerd zullen worden. Het strekt volgens de evaluator tot aanbeveling om de focus te leggen op de overdracht van informatie (en minder op het onderzoek zelf).

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

De fiche is in die zin wat aangepast.

3.2.50. Synergieën tussen maatregelen

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Synergie tussen de maatregelen

Beschrijving van de aanbeveling

De evaluator ziet bijkomende synergieën mogelijk:

- Tussen projectsteun innovaties enerzijds en opleiding/demo/EIP anderzijds, met het oog op een betere doorstroming van innovaties.
- Tussen de agromilieuklimaatmaatregelen enerzijds en opleiding/demo/bedrijfsadvies anderzijds.

Bepaalde AMKM vragen immers extra begeleiding of vorming.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

- Hiermee zal rekening gehouden worden bij de implementatie van de maatregel.
- De modules biodiversiteit, klimaat, water en bodem maken deel uit van de maatregel ondersteuning bedrijfsadviesdiensten, naast de modules randvoorwaarden en vergroening. Advies over AMKM is binnen deze maatregel mogelijk.

Tijdens de uitvoering van het AMKM-contract kunnen de beheerders terecht bij de deskundigen van de betrokken beheersdienst.

3.2.51. Thema jonge landbouwers

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Programmafocus

Beschrijving van de aanbeveling

Het thema jonge landbouwers kan ruimer uitgewerkt worden in PDPO III. Bijvoorbeeld:

- Vestigingssteun voor niet-overnemers
- Voordeligere investeringssteun voor jonge landbouwers
- Meer begeleiding tijdens overnameproces
- Managementtrainingen
- Uitgebreide begeleiding bij opstellen businessplan

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Binnen de maatregel ondersteuning bedrijfsadviesdiensten is het opstellen van een ondernemingsplan (inclusief advies) subsidiabel, waarbij voor starters een hoger steunbedrag kan worden bekomen.

3.2.52. Toepassingsgebied maatregel omgevingskwaliteit en vitaliteit platteland

Categorie aanbeveling: Overige

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Uitwerking maatregel omgevingskwaliteit en vitaliteit platteland

Beschrijving van de aanbeveling

Dienstverleningsprojecten kunnen voortaan ook buiten het afgebakende plattelandsgebied worden uitgevoerd. De evaluator raadt aan om deze uitzondering te verengen door enkel uitvoering toe te laten in ten minste drie aangrenzende gemeenten waarvan minstens de helft tot het afgebakende plattelandsgebied behoort.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

De notie 'ten minste drie aangrenzende gemeenten' waarvan minstens een behorende tot het afgebakende plattelandsgebied' is toegevoegd. Er is bewust voor gekozen om ook gemeentegrensoverschrijdende dienstverleningsinitiatieven toe te laten buiten het afgebakende plattelandsgebied, gezien de meerwaarde van die projecten voor de gebieden daarbuiten. Ook de groep gemeenten buiten het afgebakende plattelandsgebied vertoont, weliswaar niet-ruimtelijke, plattelandskenmerken.

3.2.53. Vlaamse gemeenschappelijke contextindicatoren

Categorie aanbeveling: De SWOT-analyse, beoordeling van de behoeften

Datum: 19/11/2013

Onderwerp: Contextindicatoren

Beschrijving van de aanbeveling

Voor sommige contextindicatoren ontbreekt nog een Vlaamse waarde. De evaluator beoordeelt de voorstellen van de programmamaker en doet suggesties voor de nog ontbrekende waarden.

Reactie op aanbeveling of, als er geen rekening mee is gehouden, verantwoording daarvoor

Voorstellen van programmamaker zijn ok dus blijven behouden. Suggesties van evaluator worden overgenomen, behalve voor landbouwfactorinkomen, ondernemersinkomen en bruto-investeringen in vaste activa.

3.3. Verslag voorafgaande evaluatie

Zie bijgevoegde documenten

4. SWOT EN IDENTIFICATIE VAN DE BEHOEFTEN

4.1. SWOT

4.1.1. Alomvattende beschrijving van de huidige situatie van het programmeringsgebied, op basis van gemeenschappelijke en programmaspecifieke contextindicatoren en andere kwalitatieve actuele informatie

Afbakening Vlaamse platteland

Het eenvoudige en internationaal erkende OESO-criterium van <150 inwoners per km2 is niet toepasbaar voor een beschrijving van het Vlaamse platteland. Bij gebruik van dat criterium zouden slechts 22 van de 308 gemeenten als platteland kunnen beschouwd worden. Die 22 gemeenten beslaan 156.852 hectare of 12% van de Vlaamse oppervlakte. Laten we de gemeentegrenzen buiten beschouwing, dan kunnen in Vlaanderen een aantal aaneengesloten gebieden worden afgebakend die gemiddeld een bevolking hebben van <150 inwoners/km², denkend daarbij aan bv. de Westhoek, het Meetjesland en het Maasland. Immers, alleen al de oppervlakte cultuurgrond in Vlaanderen bedraagt 613.860 ha, omgerekend bijna 46% van de totale Vlaamse oppervlakte. Deze afbakening is echter moeilijk werkbaar (data zijn niet beschikbaar op niveau van deze gebieden) en is te eng en te statisch omdat ze enkel de bevolkingsdichtheid als criterium gebruikt.

Volgens de typologie gebruikt door de Europese Commissie is 6,7% van Vlaanderen ruraal gebied, 31,3% is intermediair gebied en 62% stedelijk (CCI 3). Ook die indeling komt niet goed overeen met de werkelijke situatie in Vlaanderen en op het Vlaamse platteland.

We hanteren daarom de definitie “buitengebied” als term voor het plattelandsgebied, zoals gebruikt in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). Het RSV is de basis voor het ruimtelijke beleid van Vlaanderen. Het RVS bakent verschillende ruimtelijke structuren af. Er zijn twee grootstedelijke gebieden (Antwerpen en Gent), elf regionaal stedelijke gebieden (Aalst, Brugge, Hasselt-Genk, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas, Turnhout), en meerdere kleinstedelijke gebieden. In het buitengebied vallen alle gebieden die niet als stedelijk gebied worden afgebakend (figuur 1). VRIND (de Vlaamse Regionale Indicatoren, een jaarlijkse uitgave van de Studiedienst van de Vlaamse Regering - http://www4.vlaanderen.be/sites/svr/Pages/2013-10-14-vrind2013.aspx) hanteert ook de indeling van het RSV, maar deelt het buitengebied bovendien nog eens op in “overgangsgebied” en “platteland”. In deze omgevingsanalyse worden ook data van VRIND geciteerd, waarin deze indeling gebruikt wordt.

Figuur 1 Indeling van de Vlaamse gemeenten op basis van het RSV

Socio-economische kenmerken Vlaanderen

Bevolking

Het Vlaamse Gewest telde op 1 januari 2012 bijna 6,4 miljoen inwoners (CCI 1), wat neerkomt op bijna 58% van de Belgische bevolking en 1,3% van de bevolking van de Europese Unie (EU27). Het totale areaal bedraagt 13.522 km² (2012) (CCI 3). De gemiddelde bevolkingsdichtheid in het Vlaamse Gewest (475 inwoners per km²) (CCI 4) is ruim tweemaal die van het Waalse Gewest en viermaal die van de Europese Unie. Binnen het Vlaamse Gewest is de bevolkingsdichtheid vooral hoog in steden en gemeenten binnen de Vlaamse Ruit (het kerngebied tussen Antwerpen, Leuven, Brussel en Gent), maar ook in en rondom Kortrijk, in sommige kustplaatsen en in het centrum van de provincie Limburg (figuur 2).

Figuur 2 Gemiddelde bevolkingsdichtheid (aantal inwoners per km2) per stad of gemeente van het Vlaamse

Gewest, op 1 januari 2011, in dichtheidsklassen

De leeftijdspiramide van de bevolking van het Vlaamse Gewest vertoont het typische profiel van een verouderde bevolking: een zware top en een smalle basis. In 2012 was 16% van de bevolking jonger dan 15 jaar en 18,5% ouder dan 64 (CCI 2). De top staat scheef omwille van het overwicht aan vrouwen op zeer hoge leeftijd. De laatste jaren doet zich een geboortegolf voor.

Structuur van de economie

De totale bruto toegevoegde waarde van het Vlaamse Gewest bedroeg in 2010 181.676 miljoen euro. De tertiaire sector is verantwoordelijk voor het grootste deel van de totale bruto toegevoegde waarde in Vlaanderen(73,1% in 2010). De belangrijkste Vlaamse tertiaire bedrijfstakken volgens de bruto toegevoegde waarde zijn de handel, de vastgoedsector, vervoer, opslag en telecommunicatie en de zakelijke dienstverlening (rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening, hoofdkantoren, adviesbureaus, architecten en ingenieurs, technische testen en toetsen, …). De primaire sector was in 2010 met 1.581 miljoen euro goed voor 0,9% van de bruto toegevoegde waarde in Vlaanderen (CCI 10).

In het Vlaamse Gewest is nog steeds een belangrijke rol weggelegd voor de industrie. De belangrijkste industriële bedrijfstakken zijn de bouwnijverheid, de chemische nijverheid, de voedingsindustrie en de metaalnijverheid.

Bruto binnenlands product per inwoner

In het Vlaamse Gewest bedraagt het bruto binnenlands product (BBP) per inwoner 28.900 euro koopkrachtpariteiten (kkp) in 2010 (CCI 8). Dat is 118% van het Europese gemiddelde, waarmee het Vlaamse Gewest een welvarende regio kan genoemd worden.

Werk

De Vlaamse werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) bedroeg 71,5% in 2012 (CCI 5). Dat is eerder laag in vergelijking met de benchmarkregio's. Een belangrijke reden voor deze zwakke Vlaamse prestatie is de lage werkzaamheidsgraad in de oudere leeftijdsklasse (55-64 jaar). Aan de andere kant is de werkloosheidsgraad (15-64 jaar) eerder laag in het Vlaamse Gewest (4,5% in 2012) (CCI 7). De jongerenwerkloosheid (15-24 jaar) bedraagt bijna 13%.

Het platteland combineert een hoge werkzaamheid met een lage werkloosheid, zeker in vergelijking met de rest van Vlaanderen en Brussel: 73% van de inwoners op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) is er werkzaam als loontrekkende, zelfstandige of helper (2011). De werkloosheidsgraad (18-64 jaar) op het platteland bedraagt 4,4% (CCI 5, CCI 7).

De gemiddelde jobratio in Vlaanderen is 67 jobs per 100 Vlamingen op arbeidsleeftijd. In plattelands- en overgangsgemeenten is de jobratio gemiddeld 47, respectievelijk 49 jobs per 100 inwoners op arbeidsleeftijd (2009). Er zijn dus (potentieel) jobs voor minder dan de helft van de inwoners.

Jongeren en actieven verlaten het platteland op zoek naar aangepast werk of zijn aangewezen op pendel naar tewerkstellingscentra. Als de last van het pendelen te groot wordt, wordt verhuizen het alternatief.

Het Vlaamse Gewest telde in 2012 13,5% zelfstandigen onder de werkenden, waarmee het in de middelmaat

zit van de benchmarkregio's (CCI 6).

Eind 2010 hadden meer dan 2,5 miljoen personen een bezoldigde job in Vlaanderen. De tertiaire sector blijft met 76 % van alle bezoldigden de grootste sector. De primaire sector vertegenwoordigt het kleinste percentage bezoldigde tewerkstelling (1,7%) (CCI 11).

Vergeleken met de ons omringende landen is arbeid duur in Vlaanderen. In de totale economie betalen werkgevers in ons land 39,30 euro per uur arbeid (2011), terwijl het gemiddelde in de EU op 23,10 euro lag.

Armoede

In Vlaanderen leefde in 2011 bijna 10% van de bevolking onder de armoederisicodrempel. Het armoederisicopercentage is de voorbije tien jaar vrij stabiel gebleven, al lijkt er tussen 2010 en 2011 sprake van een lichte daling. Op het Belgische platteland leefde in 2011 17,7% van de bevolking onder de armoederisicodrempel (CCI 9). In grootsteden en de kleinere steden maar ook in de plattelandsgemeenten liggen de inkomens relatief laag en komen in verhouding heel wat lage inkomens voor. De armoede op het platteland komt vaak voor in een verdoken vorm. Misschien wordt de problematiek daardoor zelfs onderschat. Plattelandsbewoners zetten minder snel de stap naar de georganiseerde hulpverlening: vaak hebben ze minder vertrouwen in de diensten, de sociale druk speelt of de voorzieningen zijn beperkt of moeilijk bereikbaar.

Verstedelijking

Het Vlaamse platteland is sterk verstedelijkt. Het heeft niet enkel een hoge bevolkingsdichtheid en een sterk versnipperd landschap, ook de banden tussen het platteland en de steeds nabije stad zijn zeer sterk. Zowel geografisch, functioneel als cultureel zijn de plattelands- en stedelijke gebieden steeds meer verweven.

ICT

In 2012 beschikte 80% van de Vlaamse huishoudens over een internetaansluiting. Slechts 14% van de Vlamingen maakte nooit gebruik van het internet.

Toerisme

In 2011 bedroeg de capaciteit van de verschillende toeristische logiesvormen in Vlaanderen samen 207.404 bedden (CCI 30). De vraag naar recreatieve mogelijkheden op het platteland neemt toe. Het platteland kan daarop inspelen door mogelijkheden voor recreatief medegebruik en diverse activiteiten aan te bieden aan bezoekers en streekbewoners. Daarnaast biedt het typische aspecten van het platteland zoals rust, openheid en authenticiteit. De voordelen van recreatie en toerisme voor het platteland zijn onder andere economisch van aard. Recreatie en toerisme zijn voor de lokale bevolking een bron van inkomsten. Het zorgt voor werkgelegenheid op het platteland en draagt bij tot het in stand houden van lokale voorzieningen zoals winkels en horeca. De ontwikkeling van recreatie en toerisme draagt bij tot de ontwikkeling van de identiteit van dorp of regio. Tegelijk kan overconsumptie van het platteland het evenwicht bedreigen en kwaliteiten van de open ruimte in het gedrang brengen. Het principe van goed medegebruik is hier belangrijk (cfr infra).

Vervoersafhankelijkheid en mobiliteit op het platteland

Vooral jongeren, ouderen en armen zonder auto lopen het risico getroffen te worden door een gebrek aan verplaatsingsmogelijkheden. Het aanbod van het openbaar op het Vlaamse platteland is ontoereikend om

vervoersautonomie voor deze groep te realiseren en dreigt bovendien verder afgebouwd te worden. Mobiliteitsarmoede blijft één van de belangrijkste knelpunten op het platteland.

Het Vlaamse platteland heeft een specifieke mobiliteitsproblematiek. Aandachtspunten zijn het sluipverkeer, de functionaliteit van wegen en de 'trage wegen'.

Platteland kan een aantrekkelijke woonomgeving zijn

Op basis van een heel aantal indicatoren (met betrekking tot de eigen visie op wonen en woonomgeving, gezondheid, vrije tijd en ontspanning, sociale participatie, veiligheid en mobiliteit) werd door de Studiedienst van de Vlaamse Regering een leefsituatie-index berekend voor de Vlamingen van 18 jaar en ouder. Hieruit blijkt dat de gemiddelde leefsituatie van mensen op het platteland en het overgangsgebied algemeen beter is dan elders in Vlaanderen.

Meer en meer gezinnen en jonge koppels gaan op het platteland wonen. De mooie en veilige omgeving, de zuivere lucht en het aanbod aan betaalbare, comfortabele woningen met tuin zijn belangrijke aantrekkingspolen voor deze financieel sterke bevolkingsgroep, op zoek naar groen en rust op het platteland. Bovendien biedt de nabijheid van de stad extra kansen op vlak van ontspanning, werk, cultuur, etc. De bewegingen van stad naar platteland manifesteren zich echter niet overal in dezelfde mate, en zijn dikwijls specifiek voor een bepaalde regio. Gemiddeld zien we dat de interne migratie naar platteland en overgangsgebied (volgens VRIND) positief is, terwijl de centrumsteden een negatief intern migratiesaldo laten optekenen.

Het platteland kent nog steeds een groot verenigingsleven. Terwijl op het platteland 60% van de bevolking actief betrokken is in het verenigingsleven, loopt dat in de grootsteden terug tot iets meer dan 40%. In grootsteden zien we dat het sociaal contact (in groepsverband) vaker informeel georganiseerd is en daarom misschien niet als vereniging wordt benoemd. Contact met buren en familie komt meer voor op het platteland. (Groot)stedelingen hebben meer contact met vrienden.

Bepaalde verstedelijkte dorpen worden gekenmerkt door een ruim aanbod aan diensten en voorzieningen: secundaire school, voldoende tewerkstelling,... De bewoners zijn sterk op het eigen dorp gericht en vertonen een grote mate van lokale betrokkenheid. Deze dorpen trekken nieuwe inwoners aan door hun gunstige ligging ten opzichte van stedelijke gebieden en de fraaie woonomgeving die ze bieden. In een aantal dorpen in de grensgebieden en aan de rand van grootsteden stijgen daardoor de grond- en woningprijzen, wat zelfs tot de verdringing van de vaak minder kapitaalkrachtige autochtone bevolking kan leiden. Nieuwe bewoners betekenen een nieuwe dynamiek en nieuwe kansen maar ook een spanningsveld tussen de traditionele en de moderne dorpsbinding.

Er zijn echter steeds meer dorpen waar de bewoners veel minder op het eigen dorp gericht zijn en het wonen als lokale functie domineert. Voor de bewoners van woondorpen (slaapdorpen) liggen de meeste economische en sociale activiteiten buiten het dorp. In die woondorpen zijn de traditionele vormen van lokale betrokkenheid steeds minder vanzelfsprekend.

Tenslotte zijn er de minder bereikbare dorpen die gekenmerkt worden door ontgroening en vergrijzing in combinatie met verschraling van diensten en voorzieningen. In deze achtergestelde dorpen wordt het functieverlies niet gecompenseerd door de woonfunctie, wat leidt tot steeds meer leegstand. Onder meer door de lagere woningprijzen op dit achtergestelde platteland en door het toewijzingsreglement van sociale huisvesting, komen hier ook steeds meer kwetsbare groepen terecht.

Sectoriële beschrijving landbouw

Arbeid

Volgens de mei-enquête zijn er in 2012 52.302 personen regelmatig tewerkgesteld in de Vlaamse land- en tuinbouw. De arbeidsbezetting is overwegend familiaal. Omgerekend naar voltijdse arbeidskrachten en rekening houdend met de niet-regelmatig tewerkgestelden betekent dat 41.249 voltijdse arbeidskrachten. In vergelijking met tien jaar geleden is het aantal VAK's met 21% gedaald (CCI 22).

65% van de tewerkgestelden binnen de landbouw zijn mannen, 35% zijn vrouwen. Kijken we enkel naar de bedrijfsleiders dan zien we dat dit in 89% van de bedrijven een man is.

Ruimte voor land- en tuinbouw

Vlaanderen beschikt met een gematigd zeeklimaat en vruchtbare landbouwbodems over optimale fysische omstandigheden om aan land- en tuinbouw te doen. In 2012 bewerkte de land- en tuinbouw volgens gegevens van de mei-enquête een netto oppervlakte van 618.183 ha (CCI 18). Dat is 46% van de totale Vlaamse grondoppervlakte. Daarvan nemen weiden, grasland en voedergewassen (vooral maïs) met 55% het grootste aandeel voor hun rekening, wat het belang van de rundveehouderij in Vlaanderen illustreert. De oppervlakte cultuurgrond is tussen 2000 en 2010 met 3% gedaald.

De akkerbouw is goed voor 37% van het landbouwareaal. In de akkerbouw is de graanteelt de grootste activiteit, het telen van aardappelen en suikerbieten komt op de respectievelijk tweede en derde plaats. De tuinbouw neemt 8% in van het areaal, maar staat wel voor bijna een derde van de Vlaamse landbouwomzet. Ruim de helft van dat areaal wordt gebruikt voor de groenteteelt, de fruitteelt neemt een derde in en de resterende oppervlakte wordt gebruikt voor de sierteelt.

De bewerkte oppervlakte is voor 35% in eigendom.

West-Vlaanderen is de landbouwprovincie bij uitstek, want het is met 208.000 ha en 9.600 bedrijven goed voor ruim een derde van het Vlaamse landbouwareaal en het aantal landbouwbedrijven. Op de tweede plaats volgt Oost-Vlaanderen met 26% van het aantal bedrijven en 24% van het areaal. Antwerpen is nummer drie met 15% van het aantal bedrijven en 14% van het areaal. Vlaams-Brabant heeft het minste aantal landbouwbedrijven (3.400), terwijl Limburg het kleinste landbouwareaal heeft (83.000 ha).

Schaalvergroting en specialisering

Het aantal landbouwbedrijven in Vlaanderen is ten opzichte van het jaar 2000 teruggelopen tot 28.331 eenheden in 2010 en 25.217 in 2012 (CCI 17). Dat is een daling van gemiddeld 3,6% per jaar. De combinatie van een lichte daling van de totale bewerkte oppervlakte en een sterke daling van het aantal bedrijven wijst op een duidelijke schaalvergroting. De gemiddelde oppervlakte cultuurgrond per bedrijf is ten opzichte van 2001 gestegen met 46% tot 23,6 ha in 2011 (24,5 ha in 2012) (CCI 17). Dezelfde tendens kan worden vastgesteld bij de veestapel, die in tien jaar tijd aanzienlijk geslonken is. Vlaanderen telt in 2012 1,3 miljoen runderen, 6,3 miljoen varkens en 30,2 miljoen stuks pluimvee (CCI 21). Het aantal runderen is in de periode 2000-2010 met 16% gedaald, het aantal varkens met 14% en het aantal stuks pluimvee zelfs met 21%. Het gemiddelde aantal dieren per bedrijf is daarentegen sterk toegenomen ten opzichte van 2000. Een rundveebedrijf heeft in 2012 gemiddeld 116 runderen, een varkensbedrijf 1.771 varkens en een pluimveebedrijf 41.036 vleeskippen. Schaalvergroting is vaak nodig om de kosten die gepaard gaan met

investeringen om te voldoen aan milieu-, voedselveiligheids- en dierenwelzijnseisen te kunnen opvangen.

De Vlaamse land- en tuinbouw is een zeer gespecialiseerde sector. 78% van de bedrijven wordt geklasseerd als zijnde gespecialiseerd: 19% is gespecialiseerd akkerbouwbedrijf, 33% is gespecialiseerd rund- of melkveebedrijf, 19% is gespecialiseerd varkensbedrijf, 13% is gespecialiseerd tuinbouwbedrijf en 2% is gespecialiseerd pluimveebedrijf.

Eindproductiewaarde

De eindproductiewaarde van de Vlaamse land- en tuinbouw wordt in 2011 geraamd op 5,1 miljard euro. Dat is een lichte daling van 1,5% ten opzichte van 2010, toen het hoogste cijfer van de laatste tien jaar gerealiseerd werd. Van de totale productiewaarde neemt de veeteelt 63% in, de tuinbouw 28% en de akkerbouw 9%. De vijf belangrijkste landbouwproducten zijn varkensvlees (1,4 miljard euro), zuivelproducten (720 miljoen euro), rundvlees (670 miljoen euro), groenten (570 miljoen euro) en sierteeltproducten (510 miljoen euro).

De bruto-investeringen in vaste activa bedroegen in 2011 805,8 miljoen euro (CCI 28).

Handel

Dankzij de landbouw is ons land voor heel wat voedingsproducten zelfvoorzienend (cfr infra).

De totale Belgische handel in landbouwproducten noteert een ruim handelsoverschot van 4,7 miljard euro. De agrarische sector levert een kwart van het totale Belgische handelsoverschot. Dit is vooral te danken aan het succes van de export van onze hoogkwalitatieve producten (cfr infra).

Vlaanderen heeft een bevoorrechte positie wat afzetmogelijkheden betreft omdat het in een centraal gelegen, bevolkingsdicht gebied in het welgestelde West-Europa ligt. Het heeft een hoge concentratie aan koopkrachtige consumenten en beschikt over gemakkelijke toegangswegen. Steden zijn in Vlaanderen nooit veraf van het platteland. Ook het platteland is relatief dicht bevolkt. De groeiende wereldbevolking en de toenemende welvaart zorgen bovendien voor een stijgende voedselvraag op mondiaal niveau.

Performante landbouwbedrijven

Waar de Vlaamse bedrijven vergeleken met andere Europese bedrijven een relatief kleine oppervlakte hebben, hoort het gemiddelde Vlaamse bedrijf qua economische grootte (Standaard Output) tot de top drie van Europese landbouwbedrijven.

In vergelijking met de andere EU-lidstaten komt de Vlaamse landbouw voor de meeste economische indicatoren als erg performant voor de dag alhoewel er veel spreiding is tussen de sectoren onderling. Ook wat betreft de Vlaamse multifactorproductiviteit (output over input uitgezonderd de overheidssteun) hoort Vlaanderen bij de top 5. Wanneer de productiviteit groter is dan 1 wil dit zeggen dat alle inputs die gebruikt zijn in het productieproces gedekt worden door de gerealiseerde output. Productiviteit ligt hoger in de tuinbouwsector en is gemiddeld voor de melkveesector.

Het landbouwfactorinkomen bedroeg in 2009 30.003 euro per voltijdse arbeidskracht, in 2010 41.567 euro per voltijdse arbeidskracht (CCI 25). Het landbouw ondernemersinkomen bedroeg in 2009 25.821 euro per voltijdse arbeidskracht, in 2010 was dat 40.207 euro per voltijdse arbeidskracht (CCI 26).

Volatiele prijzen

Zowel aan input- als outputzijde heeft de landbouwer te maken met volatiele prijzen. Zeker de fluctuerende en steeds toenemende energieprijs baart de landbouwsector zorgen. De hogere energieprijzen spelen ook door in de prijzen van meststoffen en veevoeders. Ook bij de outputprijzen is er volatiliteit. Deze volatiliteit is enerzijds structureel door jaarlijkse variaties in opbrengsten. De verwachtingen van die opbrengst worden steeds onzekerder door beperktere mogelijkheden naar bestrijding, bemesting, klimaatsveranderingen etc. Een bijkomende oorzaak voor volatiliteit zijn allerhande beleidsinterventies: het verminderd afschermen van markten, bio-energiebeleid dat leidt tot competitie graan/land voor energie of veevoeder, enz. Daarbij komt nog dat de landbouwer veelal een prijsnemer is, hij heeft weinig onderhandelingsruimte met de afzet (zeker in het geval van distributie) over zijn prijs. Hij is niet voldoende in staat de stijgende inputprijzen door te rekenen in zijn productprijs.

Risico en onzekerheid

Landbouw is een sector die kampt met risico en onzekerheid.

Om aan risicomanagement te doen kunnen op bedrijfsniveau maatregelen genomen worden, bijvoorbeeld specifieke investeringen of verzekeringen bij private verzekeringsmaatschappijen (bijvoorbeeld hagelverzekering in de fruitteelt), prijsverzekeringen, productdiversificatie, futures, contractteelt en hedging.

Daarnaast kunnen ook overheidsinstrumenten ingezet worden. In België zijn vandaag het landbouwrampenfonds en het rampenfonds actief. Tussen 1996 en 2006 werd door het landbouwrampenfonds zo'n 41,8 miljoen euro uitgekeerd na schade door voornamelijk droogte, hevige regenval of insecten. In de periode van 1993 tot februari 2012 werden door het rampenfonds 10.093 schadedossiers in de landbouw vergoed. Gemiddeld heeft het rampenfonds een 6 miljoen euro per jaar uitgegeven aan schadedossiers in de landbouw.

Met het Vlinderakkoord van 2011 werd beslist om de bevoegdheid over het Rampenfonds en het Landbouwrampenfonds naar de deelstaten over te hevelen. Zodra die overheveling is uitgevoerd dient daarmee rekening gehouden te worden bij de uitwerking van risicobeheermaatregelen in het kader van het plattelandsontwikkelingsprogramma.

Leeftijd bedrijfsleiders en opvolging

De gemiddelde leeftijd van de Vlaamse bedrijfsleiders neemt toe (cfr infra). Slechts 14% van de bedrijfsleiders ouder dan 50 jaar beschikt over een vermoedelijke opvolger (cfr infra).

Opleidingsniveau bedrijfsleiders

Het opleidingsniveau van de Vlaamse landbouwbedrijfsleiders is gestaag gestegen tussen 2005 en 2010 (CCI 24). De jongere bedrijfsleiders zijn doorgaans beter opgeleid. In 2010 bedraagt het percentage bedrijfsleiders jonger dan 40 jaar met een volledige landbouwopleiding 61% (54% in 2005) ten opzichte van 30% bij de landbouwers ouder dan 40 (24% in 2005). 17% van de bedrijfsleiders jonger dan 40 heeft enkel praktische ervaring (21% in 2005), terwijl dat bij de oudere bedrijfsleiders 46% is (49% in 2005).

Ook van de starters die in 2010 VLIF-steun aangevraagd en gekregen hebben, heeft het merendeel een diploma van het hoger onderwijs (26 %) op zak. 33% heeft een diploma van hoger secundair landbouwonderwijs en 31% heeft enkel een installatieattest. In 2002 had nog maar 19% van de starters een

diploma hoger onderwijs.

Naast het reguliere onderwijs zijn er in Vlaanderen ook verschillende andere manieren voor landbouwers om zich bij te scholen en kennis te delen. Het jaarlijkse Voorlichtingsplan van het departement Landbouw en Visserij geeft hierover een planmatig overzicht. Binnen PDPO II worden vormingen en cursussen georganiseerd en ook elders zijn vormingen te volgen.

Arbeidsongevallen

In 2011 en 2012 waren er in de Vlaamse land- en tuinbouwsector 22 respectievelijk 21 arbeidsongevallen met dodelijke afloop. Een statistische schatting toont aan dat er bovendien jaarlijks zo'n 7.000 arbeidsongevallen met niet-dodelijke afloop gebeuren. Met deze cijfers komt de land- en tuinbouwsector op een vierde plaats in de ongevallenstatistieken van Vlaanderen. Ook in vergelijking met de ongevallenstatistieken uit andere Europese landen scoort Vlaanderen niet goed. Het thema arbeidsveiligheid wordt behandeld in de bedrijfsadviezen.

Innovatie

Een enquête, uitgevoerd in 2008 door het Departement Landbouw en Visserij bij meer dan 700 landbouwers, toonde aan dat 33% van hen een innovatie (in deze context: iets nieuws voor het bedrijf in kwestie) had doorgevoerd. Vooral de tuinbouwsector (45%) en de varkenshouderij (37%) gaven aan te hebben geïnnoveerd. Daarna volgden de gemengde (28%) en de akkerbouwbedrijven (27%). De rundveehouderij (melkvee en vleesvee) scoorde het laagst (19%).

Een herhaling van de enquête in 2012 leerde dat inmiddels 52% van de respondenten een innovatie doorvoerden. De tuinbouw heeft in de voorbije vijf jaar het hoogste percentage innoverende bedrijven (64%), gevolgd door de intensieve veehouderij (varkens en pluimvee). In de rundveehouderij, akkerbouw en bij gemengde bedrijven was het percentage innoverende bedrijven iets minder dan de helft. In vergelijking met 2007 is het percentage innoverende bedrijven in alle sectoren gestegen. De stijging was het grootst in de rundveehouderij (+24%) en het kleinst in de akkerbouw (+14%).

Uit beide enquêtes blijkt dat naast de specialisatie ook de omvang van het bedrijf en de leeftijd van de bedrijfsleider van belang te zijn. Grotere bedrijven en jongere bedrijfsleiders gaven relatief meer aan geïnnoveerd te hebben. In 2007 werd er voornamelijk geïnvesteerd in procesinnovaties, zoals bijvoorbeeld oogst-, verpakkings- of melkinstallaties. Ook in 2012 was dit de belangrijkste vorm van innovatie, maar toch minder uitgesproken dan in 2007. Het aandeel procesinnovaties daalde ten opzichte van 2007 met 24%. Ook de productinnovaties vielen licht terug (-5%) terwijl de organisatorische innovaties (+14%); marketing- (+10%) en andere innovaties (+5%) aan belang wonnen.

Van de bedrijfsleiders die in 2007 hadden geïnnoveerd, stelde 30% dat hij/zij een van de eersten in de sector was om de innovatie door te voeren (pioniers).

Ook de bosbouwsector is voortdurend aan het innoveren. Een extensiever bosbeheer, te combineren met natuurzorg, vereist andere bosbehandelingstechnieken. Naast een productiefunctie heeft het bos meer en meer andere maatschappelijke functies, zoals natuurbehoud, koolstofopslag, recreatie en landschapszorg, zodat bosbeheer geëvolueerd is naar een ecosysteembeheer. Die veranderende beheerconcepten vergen nieuwe disciplines en competenties van de beheerders.

Ook in de houtverwerkende nijverheid doen zich houttechnologische ontwikkelingen voor, die belangrijk

zijn voor een productie gericht op economische meerwaarde. Bovendien zal, naast mogelijkheden voor klimaatmitigatie in bossen, moeten worden ingezet op klimaatadaptatie. Aandachtspunten daarbij zijn stabiliteit en duurzaamheid, risicobeheersing en –spreiding, boomsoortenkeuze.

Agrobusinesscomplex

De structuur en dynamiek van de land- en tuinbouw wordt steeds meer bepaald door de relatie met de rest van de keten, aangezien de productie meer en meer geïntegreerd raakt met activiteiten en producten van de sectoren ervoor en erna. Het Vlaamse agrobusinesscomplex (ABC) omvat de agrarische toelevering (vb veevoeder) en tussenhandel, de landbouwsector, de verzamelende handel (vb veilingen), de voedingsindustrie (eerste en tweede transformatie) en de groothandel. Er zijn in 2009 40.466 bedrijven actief binnen het ABC in Vlaanderen. Ze realiseren samen een omzet van 43,8 miljard euro en een netto toegevoegde waarde van 6,5 miljard euro. De totale tewerkstelling binnen het ABC bedraagt 154.015 personen (arbeiders, bedienden en zelfstandigen) (cfr infra).

Biologische landbouw

Er zijn in 2012 299 biologische landbouwbedrijven in Vlaanderen. Dat zijn er 17 meer dan in 2011. Het biologische areaal steeg met 8% waardoor het momenteel 4.939 hectare bedraagt, waarvan 1.316 hectare in omschakeling (CCI 19) (cfr infra).

Bos en bosbouw

In 2013 was 185.696 ha of 13,6% van de oppervlakte van Vlaanderen bos (vooral West- en Oost-Vlaanderen zijn zeer bosarm) (CCI 29, CCI 31). 85% van de bossen is kleiner dan 5 ha. Van het totale bosareaal behoort 800 ha tot de klasse 1.1 beschermde bossen, 6.400 ha tot klasse 1.2, 5.800 ha tot klasse 1.3 en 14.000 ha behoort tot klasse 2 (CCI 38).

Hoeveel hout er jaarlijks in Vlaanderen geproduceerd wordt, is niet geweten. Enkel het vermarkte hout afkomstig uit de Vlaamse bosdomeinen, de overige overheidsbossen en de bosgroepen wordt systematisch bijgehouden en gerapporteerd. Aangezien zij (publieke bossen en de private bossen aangesloten bij bosgroepen) allicht maar de helft van het totale bosareaal beslaan in Vlaanderen, bestaat er een grote onzekerheid over de effectieve houtoogst en de houtaanwas.

In de Vlaamse openbare bossen wordt jaarlijks meer dan 100.000 m³ hout gekocht en geëxploiteerd. Om een vakkundige en verantwoorde houtkap te garanderen, werd een erkenningsregeling uitgewerkt voor houtkopers en houtexploitanten. Volgens het ANB zijn er 304 erkende exploitanten en 16 erkende kopers actief in Vlaanderen.

Eind 2014 was er volgens de opvolgingsdatabank voor bosbeheerplannen voor 24.468 ha bos een bosbeheerplan opgemaakt.

Milieu en klimaat

Energieverbruik en -productie

De landbouw, inclusief zeevisserij, bosbouw en groenvoorziening, gebruikte in 2011 29,9 PJ energie. Glastuinbouw gebruikte 14,7 PJ of 49 % van het totaal in 2011. De landbouwsector nam zo 1,9 % van het primair energiegebruik in Vlaanderen voor zijn rekening (CCI 44).

Ten opzichte van 2008 steeg het energiegebruik in 2011 met 16 % door een toenemend gebruik in de glastuinbouw, akkerbouw en veeteelt. Twee derde van deze toename is voor rekening van de glastuinbouw, onder meer door de uitbreiding van WKK-installaties die zowel warmte als elektriciteit produceren voor eigen gebruik, maar ook voor levering op het elektriciteitsnet. Ook speelt het weer een rol in het energieverbruik. Januari en februari van 2009 en 2010 en december van 2010 waren kouder dan in 2008, zodat er wellicht meer energie nodig was voor het verwarmen van de serres.

Sinds 2010 is de landbouwsector een netto elektriciteitsproducent: er wordt meer elektriciteit geproduceerd dan de sector zelf gebruikt.

De totale productie van hernieuwbare energie (thermisch + elektrisch) door de landbouwsector kan op basis van de VLIF-databank in 2010 geschat worden op 55 GWh (0,6% van het totaal energieverbruik van de landbouwsector) (CCI 43). Hiervan is 69% afkomstig van een viertal WKK's op biobrandstof en 17% van zonnepanelen. WKK's op aardgas worden niet beschouwd als duurzame energieproductie, maar de ca. 60 vergunde WKK's in de glastuinbouw leveren wel een belangrijke hoeveelheid elektriciteit, die op basis van de VLIF-databank kan geschat worden op 560 GWh (0,13% van het totaal energieverbruik in Vlaanderen).

Waterverbruik

Het waterverbruik van de landbouwsector bedroeg in 2010 ongeveer 68 miljoen m³ (CCI 39), ca. 9% van het totaal waterverbruik (exclusief koelwater) in Vlaanderen. Ruim 80% van het verbruik bestaat uit opgepompt grondwater (41% van het totaal Vlaams verbruik van grondwater). In bepaalde regio's wordt teveel grondwater opgepompt en kan hemelwater door de verharde oppervlakte steeds moeilijker in de grond dringen, waardoor heel wat grondwaterlagen opdrogen, met alle ecologische en economische gevolgen vandien. Dit leidt tot strengere voorwaarden voor landbouwbedrijven in deze regio's. Het waterverbruik is de jongste 10 jaar quasi constant gebleven, maar het verbruik van leidingwater is tussen 2006 en 2009 wel met zo'n 15% gedaald (tot 8% van het totaal verbruik), ten voordele van hergebruik van hemelwater.

De evolutie van de grondwaterstanden tussen 2000 en 2011 toont aan dat er op vele plaatsen nog te veel grondwater wordt opgepompt. Bijna 37% van de geanalyseerde meetreeksen vertoont geen trend, 44% vertoont een dalende trend en bijna 20% is gestegen. De stijgende trends zijn waarschijnlijk het gevolg van lokale maatregelen (VMM, 2012).

Koolstofgehalte landbouwbodems

Sinds de jaren '90 neemt het gemiddeld koolstofgehalte in de Vlaamse landbouwbodems af, in hoofdzaak ten gevolge van de omzetting van grasland naar akkerland, de verminderde toediening van dierlijke mest (inclusief ligstro) en wijziging in teeltrotaties met vaak een groter aandeel snijmaïs (cfr infra).

Bodemerosie

De Vlaamse landbouwpercelen zijn ingedeeld in potentiële erosiegevoeligheidsklassen. De potentiële erosie houdt geen rekening met het huidige landgebruik (grasland of akkerland) en is de som van de gemodelleerde bewerkingserosie en watererosie. Ongeveer 541.138 ha heeft een zeer lage of verwaarloosbare potentiële erosiegevoeligheid. 107.982 ha heeft een lage tot medium potentiële erosiegevoeligheid en 9.967 ha is zeer sterk erosiegevoelig. De grootste risico's liggen in Haspengouw, het Hageland, het Pajottenland en de Vlaamse Ardennen.

Naast de potentiële erosiegevoeligheid van de bodem is ook de teelt van groot belang. Niet elk gewas heeft immers een even grote gewaserosiegevoeligheid. De gemiddelde gewaserosiegevoeligheid over de periode 2007-2011 is ongeveer constant gebleven. Op percelen met hoge bodemerosiegevoeligheid worden minder erosiegevoelige gewassen geteeld. Het aandeel erosiegevoelige gewassen neemt af naarmate de bodemerosiegevoeligheid stijgt. Toch bedraagt het aandeel erosiegevoelige gewassen op percelen met hoge bodemerosie 39% in 2011, op percelen met zeer hoge bodemerosie is dat zo'n 15%.

Gemiddeld spoelt 1,7 ton per hectare per jaar af door watererosie (CCI 42).

Bodemafdichting en bodemcompactie

Bodemcompactie betekent dat de bodem wordt samengedrukt en vervormd, waardoor het poriënaantal daalt. De bodemstructuur is zeer belangrijk voor een goede plantengroei. De voornaamste oorzaken van bodemverdichting zijn het frequent betreden van percelen met zware landbouwvoertuigen, intensieve bodembewerkingen, een tekort aan organische stof in de bodem en eenzijdige teeltrotaties. De voornaamste bedreiging voor bodemverdichting van landbouwgrond ontstaat door het inzetten van allerhande machines. De mate van verdichting is daarbij onder meer afhankelijk van het aantal werkgangen, het type machine en de toegepaste belasting, waarbij de wiellast en de grootte van het contactoppervlak tussen band en bodem de belangrijkste machinekarakteristieken zijn. In een verkennende studie rond bodemverdichting werden gebiedsdekkende gevoeligheids- en risicokaarten voor Vlaanderen gemaakt. De gevoeligheid voor verdere verdichting is op vele plaatsen vermoedelijk laag tot zeer laag, gezien de reeds vastgestelde verdichting onder de bouwvoor. Veldmetingen tonen aan dat de perceelsranden doorgaans meer verdicht zijn dan de rest van het perceel, aangezien daar gekeerd wordt en ze meer bereden worden dan het midden van het perceel.

De bodems in Vlaanderen worden op veel plaatsen afgedicht door een artificiële bedekking, ondoorlatend voor water en gassen. Voorbeelden van zo'n bedekking zijn woningen, wegen en andere constructies. Gevolgen van afdichting zijn onder meer het verlies van productiecapaciteit voor landbouwgewassen, de vermindering van wateropslag in de bodem (met als gevolg verdroging, daling van de grondwaterstand en overstromingen), het verlies van bodembiodiversiteit, het verlies van ecosysteemfuncties zoals de opslag van koolstof in de bodem. In de periode 2007-2009 was 175.967 ha of 12,9 % van de Vlaamse bodem afgedicht. Op Malta na heeft België met 7,4 % de hoogste graad van bodemafdichting in Europa in het jaar 2006. In Europa is gemiddeld 1,8 % van de bodem afgedicht.

Vermesting en verzuring

In de periode 1990-2007 is het overschot op de bodembalans gedaald met 68% voor stikstof (N) en met 95% voor fosfor (P). Dit komt door de afname van de veestapel, het verminderd kunstmestgebruik, de toenemende mestverwerking, de lagere nutriënteninhoud van het voeder en de toename van de gewasafvoer door productiviteitsstijgingen. In de periode 2007-2010 stagneerde het overschot voor N op 55 kg N/ha (CCI 40). Voor P daalde het overschot tot een nuloverschot (CCI 40). Deze verdere daling voor P is het gevolg van een afnemend gebruik van P-kunstmest.

De belangrijkste verzurende stoffen zijn SO2, NOx en NH3 (ammoniak). De landbouwsector was in 2010 goed voor 6,5% van de SO2-emissie en 12,5% van de NOx-emissie. Met een ammoniakuitstoot van bijna 40.000 ton in 2011, was de landbouw goed voor maar liefst 94% van de ammoniakemissie (CCI 45).

Emissie broeikasgassen

De emissie van broeikasgassen door de landbouwsector bedroeg in 2011 8.961 kton CO2-equival-enten, ca.

12% van de totale Vlaamse emissie. 65% van deze emissie is afkomstig van de veestapel onder de vorm van CH4 (methaan) en N2O (lachgas), de rest betreft emissies uit de bodem (vnl. N2O) en als gevolg van brandstofverbruik door machines en serreverwarming (CO2). De veestapel en de landbouwbodem hebben een dergelijk groot aandeel omdat CH4 en NO2 een respectievelijk 21x en 310x sterker broeikasgaseffect hebben dan CO2. 79% van de emissie is van niet-energetische oorsprong, terwijl dit voor heel Vlaanderen slechts 16% is (CCI 45).

Waterkwaliteit

De gemiddelde nitraatconcentratie in de MAP-meetpunten is tussen 1999-2000 en 2012-2013 gedaald van 35 naar 21 mg NO3/l. Het percentage meetpunten met overschrijding van de nitraatnorm van 50 mg NO3/l daalde van 59% naar 26% (CCI 40). Vooral in West-Vlaanderen en de Noorderkempen (streken met veel niet-grondgebonden veeteelt) blijft overbemesting een ernstig knelpunt.

Na een stijging van het aantal overschrijdingen van de nitraatnorm (50 mg/l) tot bijna 40 % van de grondwaterputten in het voorjaar van 2005, is een lichte daling van het overschrijdingspercentage vastgesteld tot 34,1 % in 2012.

Met het nieuwe mestactieplan (MAP 5) wordt getracht de nitraatconcentraties verder omlaag te brengen.

Over de fosfaatbelasting van het grondwater zijn er tot op heden geen aanwijzingen voor significante uitspoelingen naar het grondwater. Het merendeel van de fosfaatverliezen wordt in de diepere bodemlaag of in de onverzadigde zone vastgezet.

De verontreiniging van grond- en oppervlaktewater door pesticiden is het jongste decennium sterk verminderd door het dalend gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de landbouw, maar er zijn nog altijd een aantal probleemstoffen. In 2009 werd nog steeds 2,9 miljoen kg actieve stof gewasbescherming gebruikt in de Vlaamse landbouw.

In bijna de helft van de onderzochte meetlocaties van het freatisch grondwatermeetnet is in 2011 een overschrijding van de norm vastgesteld voor één of meer (afbraakproducten van) pesticiden. Daarenboven zijn op 38% van de bemeten filters pesticiden en of afbraakproducten van pesticiden teruggevonden in een concentratie lager dan de wettelijke norm. Dit impliceert dat slechts in 15% van de gevallen geen pesticiden of afbraakproducten voorkomen.

In Vlaanderen wordt uitgebreid ingezet op voorlichting naar de land- en tuinbouwers inzake het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (o.a. voorlichting vanuit de Vlaamse overheid en door de praktijkcentra). In Vlaanderen zijn er voor de belangrijkste teelten waarschuwingsdiensten beschikbaar die informatie verschaffen over de gepaste behandelingen in verschillende teelten volgens het waarnemings- en waarschuwingssysteem. Per teeltsector zijn richtsnoeren voor IPM opgemaakt die in de praktijkgids Gewasbescherming zijn opgenomen en die deel uitmaken van de kwaliteitslastenboeken van de landbouwsector. In de praktijk gebeuren de controles op de toepassing van IPM reeds via de controles op de kwaliteitslastenboeken, waarin de IPM-richtlijnen opgenomen zijn. Tegen 2017 zullen alle land- en tuinbouwers een IPM-certificeringsaudit gekregen hebben. IPM is tevens een onderdeel van de basis- en de permanente opleiding in het kader van de (vanaf 2015) verplichte fytolicentie. Voorlichters met betrekking tot IPM moeten beschikken over de fytolicentie distribiteur/voorlichter om garantie te hebben dat ze over voldoende deskundige kennis beschikken. Op korte termijn komt er ook een website waarop de professionele gebruikers alle informatie, zowel omtrent regelgeving als praktische toepassing, kunnen

terugvinden.

Natuurlijke en biologische kwaliteit

Van de 1.806 soorten op de gevalideerde Rode Lijsten zijn er 111 in de afgelopen eeuw uit Vlaanderen verdwenen en 422 sterk achteruitgegaan, als gevolg van de dalende oppervlakte en kwaliteit van hun habitat. Daarbij zijn heel wat soorten uit het landbouwgebied.

De broedvogels van het landbouwgebied zijn sterk achteruitgegaan, in 2007-2009 daalden de tellingen tot amper 20% van het niveau in 1990 met weliswaar slechts een beperkt verlies ten opzichte van 2000-2002 (CCI 35). Enkele algemene soorten zoals de houtduif gaan er op vooruit. De vogels van bosgebieden zijn daarentegen duidelijk vooruit gegaan (160% van 1990) en de andere broedvogels zijn lichtjes gestegen. In landbouwgebied zorgden de voortgaande schaalvergroting en intensivering enerzijds voor een verdere degeneratie van broedvogelhabitats, maar was er anderzijds meer aandacht voor het behoud en herstel van kleine landschapselementen en perceelsranden, die een cruciale rol spelen binnen het habitat van broedvogels in landbouwgebied.

De achteruitgang van de biodiversiteit in landbouwgebied door het verdwijnen van geschikte habitat en de afname van de habitatkwaliteit heeft verschillende oorzaken. Naast de versnippering van het Vlaamse grondgebied, de lintbebouwing en verontreiniging van het milieu door industrie, verkeer en huishoudens zijn schaalvergroting en intensivering van de landbouw belangrijkste oorzaken. Ook vermesting, mede een gevolg van de intensivering van de landbouw, is een van de belangrijkste factoren die de biodiversiteit in de voorbije eeuw hebben beïnvloed. De afname van de agrobiodiversiteit en de steeds verder gaande versnippering van het landschap spelen eveneens een rol.

De totale oppervlakte Natura 2000 bedraagt 166.322 ha (12,3 % van de Vlaamse landoppervlakte) (CCI 34). 61.500 ha of 37% van de Natura 2000-oppervlakte is in gebruik als landbouwgrond.

De oppervlakte aan Europees beschermde habitats in Vlaanderen moet, zoals bepaald in de G-IHD, toenemen met ongeveer 47.000 ha, grotendeels door omvorming van bestaande natuur, maar ook door uitbreidingen (implementatiestrategie: zie ook http://www.natura2000.vlaanderen.be en het “Prioritised Action Framework (FAP) for Natura 2000 in Flanders”). In totaal komt er zo 100.000 ha Europees beschermd habitat in Vlaanderen dat in een gunstige staat van instandhouding kan worden gebracht. In Vlaanderen in Actie werd afgesproken dat 70% van de maatregelen hiertoe in 2020 in uitvoering moet zijn. Wat de bossen betreft zal tegen 2050 ongeveer 30.000 ha bestaand bos moeten worden omgevormd naar Europees beschermde bostypes, waarvan één derde binnen Natura 2000-gebieden, en dient er zo’n 8.000 ha nieuw bos bij te komen, waarvan 5.500 ha binnen SBZ. Tegen 2020 dient daarvan 16.000 ha bosomvorming en 1.155 ha bosuitbreiding gerealiseerd te worden door private bosbeheerders, de terreinbeherende verenigingen en de lokale besturen.

0.009% van de Natura 2000 graslandhabitats verkeert in een gunstige staat van instandhouding en 99,991% in een ongunstige staat (CCI 36). Van het Natura 2000 graslandtype 6510 (laaggelegen schraal hooiland, 1600 ha) is ongeveer 22 % in gebruik door de landbouw (300 à 400 ha). De overige Natura 2000 graslandtypes zijn buiten landbouwgebied gelegen.

Het departement Landbouw en Visserij maakte in 2009 in samenwerking met INBO een inschatting van het aandeel landbouwgrond in Vlaanderen die als HNVF zou kunnen beschouwd worden, waarbij 3 types HNVF worden onderscheiden (CCI 37):

- landbouwgrond met een hoog aandeel halfnatuurlijke vegetatie;
- landbouwgrond gedomineerd door extensieve landbouw en een mozaïek van halfnatuurlijke en meer intensief gebruikt land en kleine landschapselementen;
- landbouwgrond die zeldzame soorten of een hoog aandeel Europese of wereldpopulaties van soorten herbergt.

De drie types samen maken 22% uit van het Vlaamse landbouwareaal (2007). Streken met relatief veel HNVF zijn Kust- en Scheldepolders, Noorderkempen, Noord-Limburg, West-Vlaams Heuvelland, Vlaamse Ardennen, Pajottenland, Hageland, Haspengouw en Voerstreek.

Figuur 1: Indeling van de Vlaamse gemeenten op basis van het RSV (Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen)
(Bron: departement RWO, bewerking SVR.

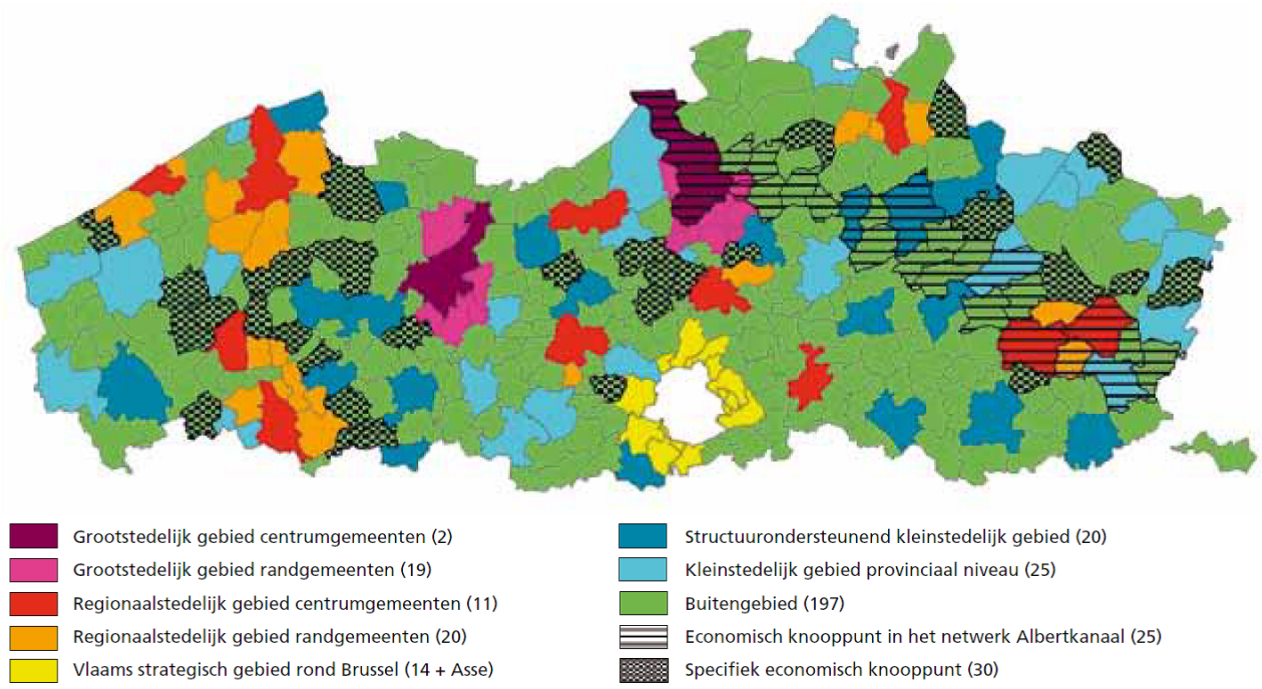

figuur 1: indeling van de Vlaamse gemeenten op basis van het RSV

Figuur 2:Gemiddelde bevolkingsdichtheid (aantal inwoners per km²) per stad of gemeente van het Vlaamse Gewest, op 1 januari 2011, in dichtheidsklassen. Bron: ADSEI, bewerking SVR.

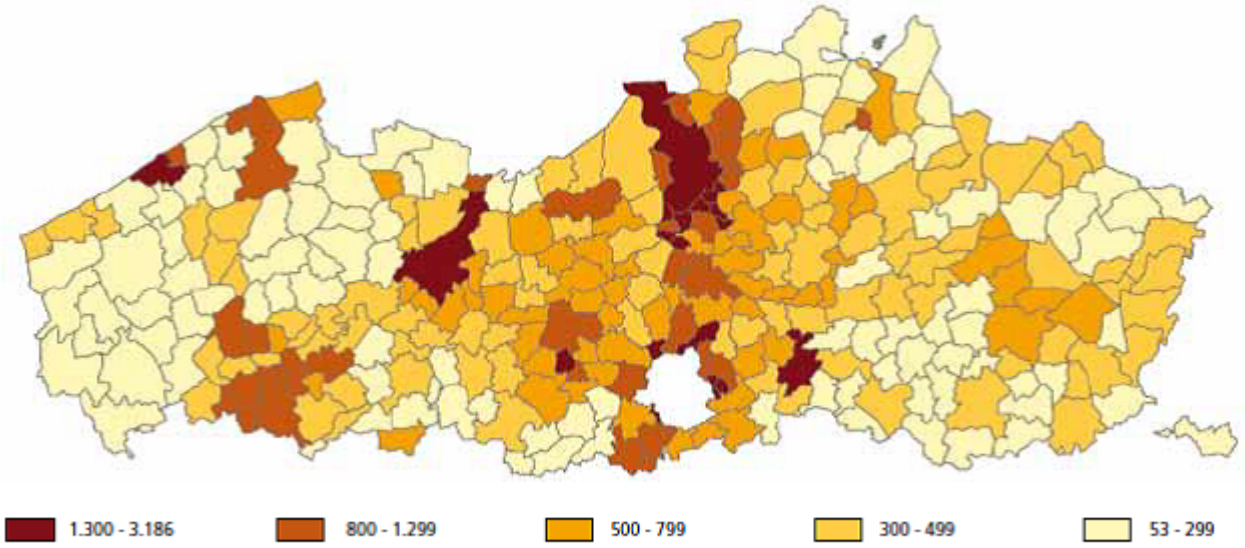

figuur 2: gemiddelde bevolkingsdichtheid (aantal inwoners per km²) per stad of gemeente van het Vlaamse Gewest, op 1 januari 2011, in dichtheidskl

4.1.2. Sterke punten in het programmagebied

Zelfvoorzieningsgraad

Dankzij de landbouw is ons land voor heel wat voedingsproducten zelfvoorzienend. Uit de laatst beschikbare cijfers van de FOD Economie blijkt dat de Belgische zelfvoorzieningsgraad voor aardappelen 251% bedraagt, voor varkensvlees 239%, voor verse vloeibare melkproducten 149%, voor suiker 148%, voor rund- en kalfsvlees en voor groenten 136%, voor kippenvlees 117%, voor eieren 104%, voor fruit (zonder citrusvruchten) 78% en voor tarwe 55%.

Ruim handelsoverschot in landbouwproducten

De totale Belgische handel in landbouwproducten noteert een ruim handelsoverschot van 4,7 miljard euro. In 2012 is de totale uitvoer goed voor 38,4 miljard euro, terwijl de invoer van landbouwproducten op 33,7 miljard euro afklokt.

De agrarische sector levert een kwart van het totale Belgische handelsoverschot. Dit is vooral te danken aan het succes van de export van onze hoogkwalitatieve producten (bv. voor Conférence peer, prei en diepvriesgroenten is Vlaanderen de grootste wereldexporteur; voor aardbeien is Vlaanderen de derde grootste wereldexporteur).

De invoer en de uitvoer van landbouwproducten bedraagt respectievelijk 8,8% en 9,2% van de totale Belgische invoer respectievelijk uitvoer. Akkerbouwproducten vertegenwoordigen veruit de hoogste in- en uitvoerwaarde, maar het overschot is vooral te danken aan de dierlijke (varkensvlees) en agro-

industriële producten (meststoffen, landbouwmaterieel).

Het gemiddelde opleidingsniveau van de Vlaamse landbouwer is hoog.

Het hoge opleidingsniveau is toegelicht in punt 4.1.1. van dit hoofdstuk onder de rubriek "Opleidingsniveau bedrijfsleiders".

Vlaamse landbouwbedrijven hebben gemiddeld een hoge investeringsgraad en zijn uitgerust met moderne machines en installaties.

Vlaamse landbouwbedrijven hebben over het algemeen een hoge investeringsgraad (mede dankzij de uitgebreide VLIF-steun). Er kan daarom vanuit gegaan worden dat het gemiddelde Vlaamse landbouwbedrijf beschikt over moderne infrastructuur en gebouwen. In plaats van een individuele aankoop, worden machines soms ook gemeenschappelijk, via een machinering, aangekocht. Zij kunnen ook VLIF-investeringssteun verkrijgen bij de aankoop van machines.

Vlaamse landbouwbedrijven hebben gemiddeld een lage solvabiliteit (eigen vermogen/totaal vermogen), vergeleken met andere Europese landen. Deze lage klassering duidt enerzijds op kwetsbaarheid (hoge schulden) maar is tegelijkertijd een uiting van intensief investeringsgedrag en daardoor ook van innovatiekracht.

Er bestaat heel wat verschil tussen de sectoren onderling. In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de solvabiliteitspercentages per bedrijfstype 2006-2010 (tabel 1). Kapitaalsintensieve glastuinbouwteelten hebben duidelijk een lagere solvabiliteit. De evolutie over de jaren heen kan een indicatie zijn voor de dynamiek en investeringszin van de landbouwers. We zien dat bij de akkerbouw en zeker de varkenshouderij de solvabiliteit steeg, wat kan wijzen op een verminderde dynamiek die ook overeen komt met de crisis die deze (deel)sectoren doormaakten (suikerhervorming , varkenscrisis, etc).

Tabel 1 Solvabiliteit in verschillende sectoren, Vlaanderen, evolutie 2006-2010

Duurzaam watergebruik in de landbouw is toegenomen

Vooral in de teelten onder glas is het aandeel duurzaam watergebruik sterk toegenomen (tot zo'n 80% in 2011), omdat in deze teelten veel hemelwater gebruikt wordt dat wordt opgevangen via de serres en verzameld in bassins.

Vlaamse platteland vormt een aantrekkelijke woonomgeving voor vele plattelandsbewoners (groene ruimte, stilte, zuivere lucht).

Meer en meer (jonge) gezinnen gaan op het platteland wonen. De mooie en veilige omgeving, de zuivere lucht en het aanbod aan betaalbare, comfortabele woningen met tuin zijn belangrijke aantrekkingspolen voor deze financieel sterke bevolkingsgroep, op zoek naar groen en rust op het platteland. De bewegingen van stad naar platteland manifesteren zich niet overal in dezelfde mate, en zijn dikwijls specifiek voor een bepaalde regio.

De werkloosheid op het platteland is laag, de ondernemersgraad hoog.

Het platteland combineert een hoge werkzaamheid met een lage werkloosheid, zeker in vergelijking met de rest van Vlaanderen en Brussel: 73% van de inwoners op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) is er

werkzaam als loontrekkende, zelfstandige of helper (2011). De werkloosheidsgraad (18-64 jaar) op het platteland bedraagt 4,4% (figuur 3) (CCI 5, CCI 7).

Figuur 3 Werkloosheidsgraad en werkzaamheidsgraad, Vlaanderen, 2010

Kenmerkend voor het platteland is het hoge aantal zelfstandigen. Het Vlaamse platteland heeft een ondernemingsgraad van 13,5% (2012) (CCI 6). De ondernemersgraad geeft het aantal zelfstandigen en helpers aan ten opzichte van de gehele bevolking van een gebied.

Het platteland kent een groot verenigingsleven en contact met buren en familie is er belangrijk.

Terwijl op het platteland 60% van de bevolking actief betrokken is in het verenigingsleven, loopt dat in de grootsteden terug tot iets meer dan 40%. In grootsteden zien we dat het sociaal contact (in groepsverband) vaker informeel georganiseerd is en daarom misschien niet als vereniging wordt benoemd. Contact met buren en familie komt meer voor op het platteland. (Groot)stedelingen hebben meer contact met vrienden.

Het platteland biedt diverse mogelijkheden voor toerisme en recreatie, zoals wandel- en fietsroutes, hoevewinkels, hoevetoerisme, cultuurhistorisch erfgoed, natuurgebieden.

In 2011 bedroeg de capaciteit van de verschillende toeristische logiesvormen in Vlaanderen samen 207.404 bedden (CCI 30). In drukke tijden is het platteland voor veel mensen – zowel voor bewoners als voor gebruikers en bezoekers – een gemeenschappelijke ruimte waar je tot rust kan komen.

Typisch aan het Vlaamse platteland zijn de landgoederen die aan bepaalde gemeenten of streken een bijzonder cachet geven en hen een hoge recreatieve waarde geven.

Werkloosheidsgraad (rechteras) en werkzaamheidsgraad (linkeras), 18-64 jaar, in 2010, in %.

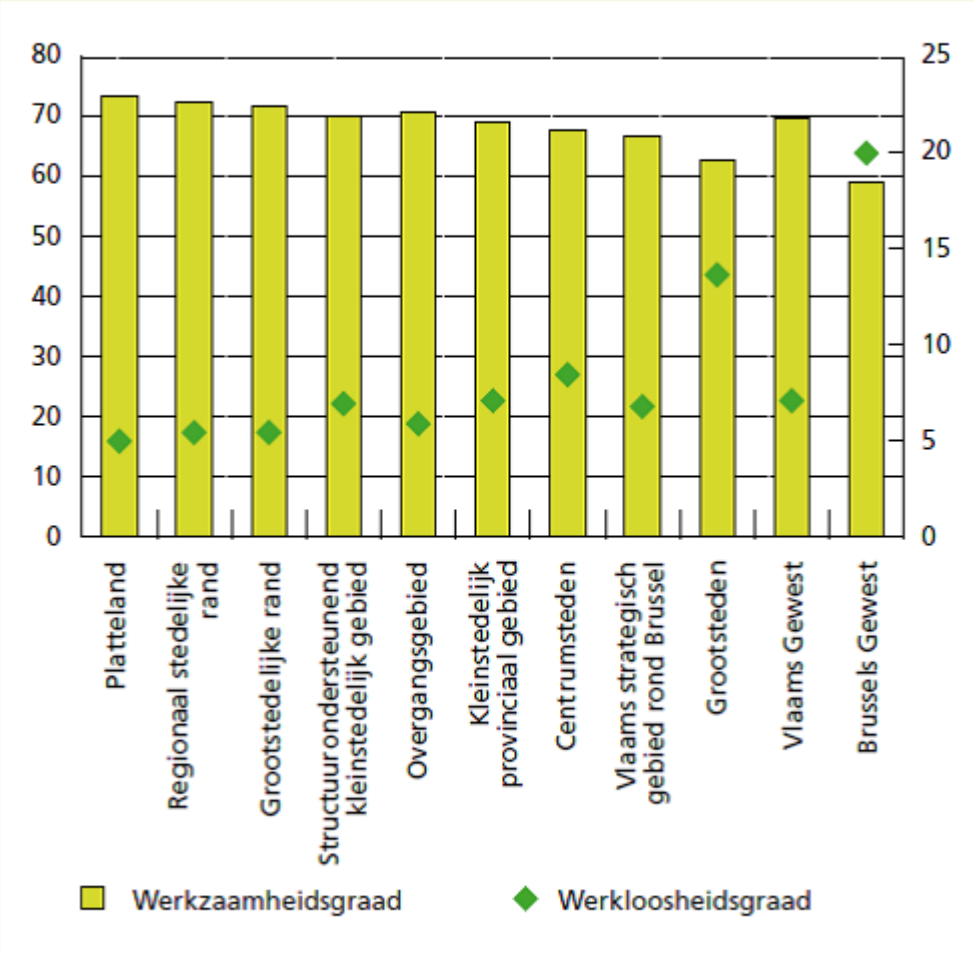

Bron: RSZ, Vlaamse Arbeidsrekening Steunpunt WSE/Departement WSE, bewerking SVR.

fig. werkloosheidsgraad en werkzaamheidsgraad, Vlaanderen 2010

Tabel 1 Solvabiliteit in verschillende sectoren, Vlaanderen, evolutie 2006-2010

	Akkerbouw	Melkvee	Vleesvee	Varkens	Glas-groente	Groente open lucht	Fruit open lucht	Sierteelt
2006	77%	73%	81%	66%	50%	75%	77%	63%
2007	78%	73%	82%	67%	52%	77%	78%	64%
2008	79%	74%	82%	68%	55%	77%	75%	68%
2009	80%	75%	76%	71%	52%	75%	71%	66%
2010	80%	71%	74%	72%	45%	74%	70%	62%

tabel Solvabiliteit in verschillende sectoren, Vlaanderen, evolutie 2006-2010

4.1.3. Zwakke punten in het programmagebied

Oudere bedrijfsleiders, onzekere opvolging

De gemiddelde leeftijd van de bedrijfsleiders van beroepslandbouwbedrijven in Vlaanderen bedraagt in 2010 50 jaar en in 2012 51,5 jaar. In 2000 was dat nog maar 46,5 jaar. Slecht 5% van de bedrijfsleiders van Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven was in 2010 jonger dan 35 jaar (1,8% jonger dan 30) terwijl 44% ouder is dan 55 jaar (10,5% ouder dan 65) (CCI 23).

Slechts 14% van de Vlaamse bedrijfsleiders ouder dan 50 jaar beschikt in 2011 over een vermoedelijke opvolger. Hoe groter het bedrijf, hoe groter de kans op een vermoedelijke opvolger. Bedrijven die te klein, verouderd en niet of beperkt leefbaar zijn, kampen vaak met onzekerheid over de opvolging. Ook de druk op grond in Vlaanderen maakt het moeilijk voor (jonge) landbouwers om hun bedrijf in de toekomst uit te breiden.

Bedrijfseconomische managementvaardigheden en strategisch inzicht

De landbouwsector is een snel evoluerende sector zowel op technisch als op ecologisch en sociaal vlak. De eisen waaraan landbouwbedrijven moeten voldoen worden talrijker en strenger. Hierdoor moeten landbouwers ook over steeds meer competenties beschikken om aan alle vereisten te kunnen voldoen. Een landbouwer moet ook meer een bedrijfsmanager worden. Op dit vlak is er nog marge voor verbetering binnen de Vlaamse landbouw. 80% van de landbouwers zou nog zonder bedrijfsplan werken.

Verschillende vormen van risico en onzekerheid

Landbouw is een sector die gepaard gaat met onzekerheid en risico. Verschillende soorten risico kunnen onderscheiden worden: productierisico's, prijs of marktrisico's, institutionele risico's, financiële risico's, aansprakelijkheidsrisico's, persoonlijke risico's. Landbouwers hebben doorgaans een zwakke positie in de

keten, waardoor de sector zeer kwetsbaar is voor stijgingen van grondstofprijzen.

Risicomanagement kan zowel op bedrijfsniveau als door de overheid gebeuren (cfr supra).

Vlaamse landbouw zeer kapitaalsintensief, hoge nood aan kapitaal, kennis, grond, productierechten, arbeid

Vlaamse landbouwbedrijven hebben gemiddeld een lage solvabiliteit vergeleken met andere Europese landen (*cfr toelichting in punt 4.1.2*). Er zijn echter verschillen tussen de sectoren. Kapitaalsintensieve glastuinbouwteelten hebben bijvoorbeeld duidelijk een lagere solvabiliteit.

Solvabiliteit is het vermogen om schulden terug te betalen op lange termijn. Echter ook op korte termijn kunnen landbouwers in een situatie terecht komen waarbij ze uitstel van betaling vragen bij de financiële instellingen en tegelijk ook leverancierskredieten aangaan. Men spreekt dan van liquiditeitsproblemen. Bij leverancierskredieten wordt hen een hogere prijs aangerekend dan boeren die cash betalen of geen lange periode van betalingsuitstel nodig hebben. Ook uitstel van betaling bij langlopende kredieten is niet kosteloos.

Dalend koolstofgehalte Vlaamse landbouwbodems

De toplaag van een gemiddelde Vlaamse akker bevat ongeveer50 ton organische koolstof/ha (CCI 41). Hiervan wordt jaarlijks zo'n 2% afgebroken (1 ton/ha/jaar), dat dus moet aangevuld worden. Sinds de jaren '90 neemt het gemiddelde koolstofgehalte in de Vlaamse landbouwbodems af, in hoofdzaak ten gevolge van de omzetting van grasland naar akkerland, de verminderde toediening van dierlijke mest (inclusief ligstro) en wijziging in teeltrotaties met vaak een groter aandeel snijmaïs. In 35% van de akkerpercelen en 52% van de weilandpercelen is het koolstofgehalte beneden de streefwaarde.

Voldoende koolstofopslag in de bodem zorgt voor een hogere bodemvruchtbaarheid en biodiversiteit, meer bescherming tegen bodemerosie en vermindering van de CO2-emissies. Behoud of verhoging van het koolstofgehalte is dus noodzakelijk en kan bekomen worden door gewasrotatie, groenbedekkers, tijdelijk grasland,… Er moet echter een delicaat evenwicht gevonden worden, want een teveel aan koolstofinput via dierlijke mest kan tot vermesting leiden (zie verder).

De meest efficiënte wijze van koolstofopslag is bebossing, aangezien het organisch volume van bomen veel groter en langduriger is dan van landbouwgewassen. Bebossing van landbouwgrond was tot op heden een zeer beperkt fenomeen.

Kwaliteit en kwantiteit oppervlakte- en grondwater in landbouwgebieden

De waterkwaliteit dient verbeterd te worden (cfr supra).

De normen van onder andere de nitraatrichtlijn en de kaderrichtlijn water worden nog niet overal op het platteland gehaald. Ook de nieuwe regels als gevolg van de Europese richtlijn over duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen moeten overal toegepast te worden.

Ook het waterverbruik, inclusief het grondwaterverbruik, moet nog efficiënter gebeuren (cfr punt 4.1.1. van dit hoofdstuk onder de rubriek "Waterverbruik").

Energieverbruik en –productie

Op vlak van energie-efficiëntie en energieproductie is er nog verbetering mogelijk (cfr punt 4.1.1. van dit hoofdstuk onder de rubriek “Energieverbruik en -productie”).

Biologische landbouw

Er zijn in 2012 299 biologische landbouwbedrijven in Vlaanderen. Dat zijn er 17 meer dan in 2011. Het biologische areaal steeg met 8% waardoor het momenteel 4.939 hectare bedraagt, waarvan 1.316 hectare in omschakeling (CCI 19). De biolandbouw neemt in Vlaanderen 0,8% van het totale landbouwareaal in. Gemiddeld is de biolandbouw in de 27 EU-lidstaten goed voor 5,6% van het landbouwareaal (2011). Ondanks de steeds groeiende vraag naar biovoeding in Vlaanderen blijft het areaal dus nog klein. Een mogelijke oorzaak van dat lage percentage biolandbouw in Vlaanderen kan het intensieve karakter van de Vlaamse landbouw zijn. Vlaamse landbouwbedrijven zijn traditioneel relatief klein en intensief (bijvoorbeeld in vergelijking met Wallonië waar meer grotere, extensieve bedrijven bestaan). Dat maakt omschakeling naar de biologische productiewijze minder vanzelfsprekend.

Achteruitgang natuurlijke en biologische kwaliteit (soorten en habitats) in en nabij landbouwgebied

Deze achteruitgang is toegelicht in punt 4.1.1. van dit hoofdstuk onder de rubriek “Natuurlijke en biologische kwaliteit”.

Achteruitgang genetische diversiteit

Oude, streekeigen veerassen hebben het moeilijk in de moderne landbouw. Aan het begin van PDPO II stelde de Europese Verordening (EG) nr 1974/2006 drempelwaarden op waaronder wordt aangenomen dat een lokaal ras voor de veehouderij verloren dreigt te gaan. Voor schapen staat die drempel op 10.000 ooien, voor runderen op 7.500 vrouwelijke fokdieren. Anno 2012 bedroeg het totale aantal volwassen ooien ingeschreven in de Vlaamse stamboeken 6.246 dieren (totaal voor negen lokale rassen). Van de oude lokale runderrassen waren er in 2012 6.189 vrouwelijke dieren geregistreerd (totaal voor drie lokale rassen).

Substantieel aantal arbeidsongevallen

Het substantieel aantal arbeidsongevallen waarmee de Vlaamse land- en tuinbouwsector de voorbije jaren geconfronteerd werd, is toegelicht in punt 4.1.1. van dit hoofdstuk onder de rubriek “Arbeidsongevallen”.

Vergrijzing en ontgroening op het Vlaamse platteland

De trend dat jongeren uit bepaalde plattelandsregio’s wegtrekken omwille van opleiding of werk zet zich door. Daarnaast wordt vastgesteld dat de groep kwetsbare jongeren op het platteland groeit. Jongeren die hun schoolopleiding niet hebben afgemaakt vormen een zogenaamde restgroep van 18-25 jarigen die volledig uit de boot valt en die in de rand van de samenleving dreigt terecht te komen.

Er wonen meer ouderen op het platteland, maar de vergrijzing stijgt minder snel in plattelandsgemeenten dan elders in het Vlaams en Brussels gewest. Toch zal ook deze vergrijzingstrend op het platteland een toenemende zorgvraag genereren.

Jongeren en ouderen lopen omwille van hun afhankelijkere positie een hoger risico om in een precaire leefsituatie terecht te komen. Een beperkt aanbod van vervoersmogelijkheden, voorzieningen en diensten versterkt die afhankelijkheid.

De afhankelijkheidsratio is een maatstaf van de potentiële draagkracht van de bevolking. Een hoge afhankelijkheidsratio duidt erop dat een steeds groter wordende groep inwoners op niet-beroepsactieve leeftijd zich verhouden tot een steeds kleiner wordende groep inwoners op beroepsactieve leeftijd. Op het platteland ligt de ratio iets hoger dan gemiddeld in Vlaanderen.

Relatief lage jobratio op het platteland

Deze lage jobratio is toegelicht in punt 4.1.1. van dit hoofdstuk onder de rubriek "Werk"

Relatief beperkt openbaar vervoersaanbod op platteland

De mogelijkheid hebben om zich te verplaatsen is een noodzakelijke voorwaarde om volwaardig te kunnen participeren aan het maatschappelijk leven. Vooral jongeren, ouderen en armen zonder auto lopen het risico getroffen te worden door een gebrek aan verplaatsingsmogelijkheden. Het aanbod van het openbaar vervoer op het Vlaamse platteland is ontoereikend om vervoersautonomie voor deze groep te realiseren en dreigt bovendien verder afgebouwd te worden.

Beperkte bestuurskracht plattelandsgemeenten

De beperkte bestuurskracht van plattelandsgemeenten is het resultaat van onder meer een kleiner fiscaal draagvlak door gemiddeld lagere inkomens, een lagere waarde van het onroerend goed en minder economische activiteiten. Ook typische fysieke kenmerken van de plattelandsgemeente spelen mee: uitgestrektheid, lage bevolkingsdichtheid, veel open ruimte,… Voor sommige gemeenten op het platteland is het niet evident om een krachtig gemeentelijk apparaat uit te bouwen dat de uitgetekende beleidslijnen kan implementeren en uitvoeren. De beperkte bestuurskracht, samen met de huidige financieringsmechanismen, beknotten de aandacht voor de specifieke en waardevolle plattelandskenmerken. Het plattelandsfonds en de Leader-strategie zijn potentiële instrumenten om hieraan te werken.

Lager voorzieningenniveau (scholen, winkels, cultuur, ...) op het platteland

Sterk versnipperd landschap, verhoogde druk op de ruimte

Vlaanderen is één van de meest dichtbebouwde regio's in Noord-West Europa. De verstedelijking zal de komende decennia nog toenemen. Het oorspronkelijk open, monofunctioneel gebied voor landbouw, bos of natuur is de laatste decennia veranderd in een complexe, gefragmenteerde ruimte met naast de traditionele openruimtegebruikers ook andere functies zoals wonen, werken en recreatie. Dat heeft gevolgen voor natuur en milieu, voor landbouwbedrijfsvoering, voor wonen, etc.

Naast de "harde" verstedelijking, die de bebouwing en de verharde oppervlakte doet toenemen, treedt in Vlaanderen eveneens een "zachte" verstedelijking op door de functiewijzigingen en het multifunctioneel gebruik van de bestaande bebouwde en onbebouwde ruimte. De residentialisering brengt ook een golf van privatisering met zich mee waarbij de omliggende open ruimte wordt ingelijfd in de privésfeer (vertuining, verpaarding, toename van hobbyland- en bosbouw, ontstaan van nieuwe landgoederen, …).

Armoede platteland vaak verdoken

Armoede is vooral een probleem van grootsteden, platteland en kleinstedelijk provinciaal gebied. De armoede op het platteland komt echter vaak voor in een verdoken vorm. Misschien wordt de problematiek daardoor zelfs onderschat. Plattelandsbewoners zetten minder snel de stap naar de georganiseerde

hulpverlening: vaak hebben ze minder vertrouwen in de diensten, de sociale druk speelt en de voorzieningen zijn vaak beperkt of moeilijk bereikbaar. Plattelandsgemeenten en hun OCMW's worden vaak geconfronteerd met een groeiend takenpakket, echter zonder een evenredige groei van middelen. Zo worden dienst- en hulpverlening en huisbezoeken vaak afgebouwd. Daarom vinden we allicht een verrassend laag aantal leefloners op het platteland.

Oneigenlijk gebruik landelijke wegen en trage wegen

Het Vlaamse platteland heeft een specifieke mobiliteitsproblematiek. Aandachtspunten zijn het sluipverkeer, de functionaliteit van wegen en het begrip 'trage weg'. Het oneigenlijke gebruik van landelijke wegen leidt vaak tot verkeersoverlast, verkeersongevallen, schade aan de wegen, etc .

4.1.4. Als zodanig onderkende kansen in het programmagebied

Goede afzetmogelijkheden

Vlaanderen heeft een bevoorrechte positie wat afzetmogelijkheden betreft omdat het in een centraal gelegen, bevolkingsdicht gebied in het welgestelde West-Europa ligt, nabij steden en havens. Het heeft een hoge concentratie aan koopkrachtige consumenten en beschikt over gemakkelijke toegangswegen. Steden zijn in Vlaanderen nooit veraf van het platteland. Ook het platteland is relatief dicht bevolkt. De groeiende wereldbevolking en de toenemende welvaart zorgen bovendien voor een stijgende voedselvraag op mondiaal niveau.

Sterk uitgebouwde Belgische en Vlaamse voedingsindustrie

Het Vlaamse agrobusinesscomplex (ABC) omvat de agrarische toelevering (vb veevoeder) en tussenhandel, de landbouwsector, de verzamelende handel (vb veilingen), de voedingsindustrie (eerste en tweede transformatie) en de groothandel. Er zijn in 2009 40.466 bedrijven actief binnen het ABC in Vlaanderen. Ze realiseren samen een omzet van 43,8 miljard euro en een netto toegevoegde waarde van 6,5 miljard euro. De totale tewerkstelling binnen het ABC bedraagt 154.015 personen (arbeiders, bedienden en zelfstandigen).

Anno 2011 telt de Belgische voedingsindustrie 4.912 werkgevers en stelde ze 89.003 mensen tewerk of 71.945 voltijdse equivalenten. De Vlaamse voedingsindustrie is goed voor 72% van het totale aantal arbeidsplaatsen en telt 65% van de vestigingseenheden in de Belgische voedingsindustrie. De totale tewerkstelling in de voedingsindustrie blijft stabiel, terwijl de werkgelegenheid in de gehele verwerkende industrie sterk gedaald is.

De kleine en middelgrote ondernemingen spelen een belangrijke rol in de gefragmenteerde voedingsindustrie. Bijna 94% van de Belgische voedingsbedrijven telt in 2011 minder dan 50 werknemers. Iets meer dan de helft van alle bedrijven (53,5%) telt minder dan 5 werknemers.

De omzet in de Vlaamse voedingsindustrie in 2009 wordt op 29,4 miljard euro geraamd, goed voor meer dan de helft van het omzetcijfer van het Vlaamse ABC (57,1% in 2009). De netto toegevoegde waarde van het volledige ABC wordt voor 2009 geraamd op 6,5 miljard euro, waarvan ongeveer 60% of 3,8 miljard euro gerealiseerd wordt door de voedingsindustrie.

Groeiende biogebaseerde economie

Een belangrijke opkomende sector is die van de biogebaseerde economie (het gebruik en/of de conversie van hernieuwbare grondstoffen voor biogebaseerde producten). Het is een economie waar de basiselementen voor de industrie en voor energie afkomstig zijn van planten (inclusief afval van voeding en landbouw) in plaats van fossiele brandstof. De vraag naar energie en grondstoffen neemt toe, wat kansen kan bieden voor de landbouw. Ook moet worden gekeken naar mogelijke synergiën met de voedingssector waarbij reststroomvalorisatie één van de belangrijkste troeven kan zijn.

Kwaliteitsvol landbouwonderzoek, Witboek Landbouwonderzoek en innovatie

Het Witboek Landbouwonderzoek onderscheidt drie belangrijke tendensen in en rond de landbouw: een toenemende competitieve druk, een toenemende druk van milieu en klimaat en een toenemende volatiliteit van de omgeving. Om een antwoord te formuleren op deze evolutie, werden vijf prioritaire onderzoeksdomeinen geïdentificeerd.

Er gebeurt in de traditionele onderzoeksketen duidelijk een transfer van kennis van fundamenteel naar praktijkonderzoek. Bij translationeel onderzoek is er ook een wisselwerking van praktijk naar toegepast en fundamenteel onderzoek mogelijk. In Vlaanderen kan deze wisselwerking nog versterken. De verschillende praktijkcentra en proefhoeves zijn veeleer teeltspecifiek hoewel ook onderzoeksthema's aan bod komen die verder gaan dan de optimalisatie van productiefactoren en kwaliteit van het product. Tussen de praktijkcentra bestaan coördinatiecomités om overlap te vermijden en samenwerking te bevorderen. Ook binnen de nieuwe IWT benadering LA-traject is er meer oog voor praktijkgerichtheid en samenwerking.

Via verschillende budgetten worden in Vlaanderen middelen beschikbaar gesteld voor innovatie in de landbouw. Zo was er op het Programma Landbouwonderzoek in 2011 10,1 miljoen euro begroot, bedroeg de dotatie aan het ILVO dat jaar 18,8 miljoen euro en was er voor de praktijkcentra 4,1 miljoen euro voorzien. Voor sensibiliseringsprojecten duurzame landbouw werd in 2011 1 miljoen euro voorzien en voor de stimulering van biologische landbouw 0,435 miljoen euro.

Dankzij het intensief investeringsgedrag van een groot deel van de Vlaamse landbouwers en de daarmee gepaard gaande innovatiekracht, zijn er binnen de Vlaamse landbouw nog uitgesproken kansen voor investeringen gericht op een efficiënt gebruik van hulpbronnen, zoals water en energie.

Watergebruik

Een rationeel watergebruik kan zowel de productiekosten drukken als de grondwaterlagen in gevoelige gebieden sparen. Mits de nodige investeringen en aanpassingen aan het bedrijf kan het optimaliseren van het watergebruik, het gebruik van hemelwater en het zuiveren en hergebruiken van afvalwater voor bepaalde toepassingen in verschillende sectoren van de Vlaamse landbouw nog toenemen.

Vraag biologische producten stijgt

De bestedingen van de Belgische gezinnen aan biologische producten, opgemeten door GfK Panelservices Benelux, bedroegen in 2011 ruim 435 miljoen euro – een stijging met 3% ten opzichte van het jaar voordien. Deze stijging wordt verklaard door meer aankopen waardoor het bestede bedrag per gezin toenam. Het aantal biokopers bleef quasi stabiel op 89 op 100. De biomarkt tekent na drie jaar van stevige groei nu een kleinere groei op. Het marktaandeel bio bedroeg 1,4% en omvat zowel voedings- als niet-

voedingsproducten.

Financieel sterke, jonge gezinnen trekken bewust naar het platteland omwille van de aantrekkelijke en bereikbare woonomgeving.

Bepaalde verstedelijkte dorpen worden gekenmerkt door een ruim aanbod aan diensten en voorzieningen: secundaire school, voldoende tewerkstelling,... Deze dorpen trekken nieuwe inwoners aan door hun gunstige ligging ten opzichte van stedelijke gebieden en de fraaie woonomgeving die ze bieden. Nieuwe bewoners betekenen een nieuwe dynamiek en nieuwe kansen.

Nabijheid stad biedt kansen

De banden tussen het platteland en de steeds nabije stad zijn zeer sterk. Zowel geografisch, functioneel als cultureel zijn de plattelands- en stedelijke gebieden steeds meer verweven. De huidige communicatie- en vervoersmogelijkheden ondersteunen de economische, sociale en culturele interacties waardoor de identiteits- en mentaliteitsverschillen steeds kleiner worden. De stedelijke centra zijn de belangrijkste tewerkstellingspolen voor de inwoners van het platteland en ook voor diensten, onderwijs en ontspanning zijn de stedelijke centra van groot belang. Omgekeerd zijn stadsbewoners aangewezen op het omliggende platteland voor een groene omgeving, rust en recreatie. Inzake voedselproductie, waterhuishouding en ruimte voor water, energie en biodiversiteit levert het platteland belangrijke diensten aan de ganse samenleving. Verschillende (economische) activiteiten stimuleren bovendien de lokale tewerkstelling, zoals hoeveverkoop, winkels, horeca, tuincentra, buitensportaccomodatie, etc.

De identiteit van de streek speelt een belangrijke rol in de belevingswaarde van een plattelandsregio. Ruimtelijke kenmerken (landschap, fauna en flora, erfgoed, locatie, historiek…), economisch-functionele kenmerken (landbouw, recreatie, natuurbeheer, bewoning…) en sociaal - culturele kenmerken (gemeenschap, tradities en gebruiken, cultuurhistorisch erfgoed…) spelen in meer of mindere mate mee bij het tot stand komen van een identiteit van een streek. Onder andere door methodieken als gebiedsvermarkting of ‘regional branding’, waarbij investeringen in de streekidentiteit een meerwaarde creëren voor de lokale economie, wordt het belang van streekidentiteit weer in de verf gezet.

Stadslandbouw kan onze consumptie- en productiepatronen verder verduurzamen omdat deze kansen biedt op vlak van lokale voedselzekerheid, sociale tewerkstelling, integratie, leefbaarheid, educatie, vrijetijdsbeleving, afvalverwerking, energiekringloop, etc. Als we al deze voordelen in het achterhoofd houden, is het duidelijk dat het produceren van (een deel van ons) voedsel in steden zonder meer voordelen oplevert. Uit het onderzoek blijkt bovendien dat er in de verstedelijkte omgeving een duidelijke maatschappelijke vraag is naar meer duurzame en multifunctionele landbouw. Stad en platteland kunnen beide veel voordelen halen uit elkaars nabijheid en dit biedt kansen voor de peri-urbane landbouw. De peri-urbane landbouw verbindt steden met hun omgeving en kan daarom een acceptabel, betaalbaar en effectief instrument zijn voor duurzame verstedelijking.

4.1.5. Bedreigingen in het programmagebied

Vlaanderen verstedelijkt, grond wordt schaarser, versnippering neemt toe

(Peri-)urbane gebieden vormen vandaag in Vlaanderen hoofdzakelijk de context voor het agrarisch ruimtegebruik. Een kwart van het landbouwareaal en de landbouwbedrijven zijn gelegen in of in de onmiddellijke omgeving van steden of stedelijke gebieden. Door de beperkte mogelijkheden van verdere schaalvergroting (druk op grond van andere functies), stijgende grondprijzen, verhoogde milieudruk, druk van bewoners en een strikt vergunningenbeleid staat de landbouw in de stadsranden onder druk.

Grond blijft een zeer belangrijke productiefactor van de Vlaamse landbouw. Vlaamse (landbouw)grond is schaars waardoor er sterke concurrentie optreedt tussen actieve landbouwers en andere grondgebruikers. Door het gebrek aan beschikbare landbouwgrond hebben toekomstige landbouwers problemen om het bedrijf verder uit te breiden in de toekomst. De huidige pachtwetgeving, die een landeigenaar verplicht tot een langdurige huur van de grond aan een redelijke prijs (ter bescherming van de landbouwer) geeft sommige landeigenaars incentives om hun land eerder te verhuren aan andere grondgebruikers (vb paardenhouderij). Ook het grote aandeel seizoenspacht plaatst de betrokken landbouwers in een onzekere situatie wat bovendien niet ten goede komt van de natuur gezien de verantwoordelijkheid over de natuur op het perceel niet wordt opgenomen.

In 2013 was slechts 185.696 ha of 13,6% van de oppervlakte van Vlaanderen bos, hetgeen een laag cijfer is (vooral West- en Oost-Vlaanderen zijn zeer bosarm) (CCI 29, CCI 31). Bovendien is het bosareaal zeer sterk versnipperd (85% van de bossen is kleiner dan 5 ha).

Zwakke positie van landbouwers in voedingsketen. Volatiele prijzen grondstoffen

De landbouwer is veelal een prijsnemer, hij heeft weinig onderhandelingsruimte met de afzet (zeker in het geval van distributie) over zijn prijs. Hij is niet voldoende in staat de stijgende inputprijzen door te rekenen in zijn productprijs. De supermarkten en retail gebruiken hun dominante positie op de markt om hoge eisen te stellen aan hun leveranciers (niet alleen op vlak van prijs, maar ook kwaliteit, hoeveelheid, continuïteit en flexibiliteit).

Landbouw is een sector die gepaard gaat met onzekerheid en risico. Verschillende soorten risico kunnen onderscheiden worden: a) productierisico's ((extreme) weersomstandigheden, epidemieën, lage productkwaliteit, water- of veevoedervervuiling); b) prijs of marktrisico's (afhankelijk van marktprijzen); c) institutionele risico's (instelling of afschaffing van beleidsmaatregelen); d) financiële risico's (interestvoeten, waardevermindering van roerende of onroerende goederen), e) aansprakelijkheidsrisico's (producten, contracten, milieu); f) persoonlijke risico's (ziekte of overlijden).

De samenwerking in de landbouwvoedingsketen is beperkt, zowel horizontaal als verticaal binnen de keten.

Geen sterke organisatiestructuur bosbouwsector

De bosbouwsector in Vlaanderen is kleinschalig georganiseerd en mist een duidelijke verticale profilering en organisatie. Op vlak van informatiedeling en kennisvergaring ontbreekt een sterke overkoepelende organisatiestructuur.

Strenge voorwaarden natuur, milieu, klimaat, dierenwelzijn

De voorwaarden op vlak van natuur en milieu waaraan de landbouw moet voldoen, worden steeds strenger. Ook op vlak van dierenwelzijn zijn de maatschappelijke verwachtingen groot. Als de landbouwer aan deze voorwaarden en verwachtingen moet voldoen, kan dat aanzienlijke investeringen en hoge kosten met zich meebrengen. Tevens wordt de land- en tuinbouwer hiervoor vaak onvoldoende vergoed binnen de marktwerking. De kans bestaat dat, zeker voor de kleinere bedrijven, deze investeringen moeilijk haalbaar zijn.

De consument vertoont een dubbele moraal: dierenwelzijn wordt als belangrijk ervaren, maar in de praktijk kiest men minder snel voor de diervriendelijke, maar vaak duurdere, producten. In Vlaanderen geeft ongeveer 36 procent van de bevolking aan belang te hechten aan het welzijn van onze landbouwdieren, maar slechts 11 procent is bereid een meerprijs te betalen. Als de verpakking duidelijke informatie bevat over het veehouderijsysteem, hechten consumenten meer belang aan dierenwelzijn bij hun aankoopgedrag.

Klimaatverandering wordt mede veroorzaakt door de landbouwsector maar heeft er ook een belangrijke impact op. Adaptatie is nog niet overal gangbaar.

Het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020 zet in op zowel mitigatie als adaptatie. Hiermee dient afstemming te gebeuren, wat bijkomende inspanningen van de sector vraagt en wat aanzienlijke investeringen met zich mee zal brengen.

Watergebruik

In bepaalde regio's worden de grondwaterlagen bedreigd door het hoge grondwatergebruik. Daarom wordt in die regio's grondwatergebruik beperkt, wat een comparatief nadeel kan betekenen voor de landbouwers in die streek in vergelijking tot andere streken waar minder strenge normen gelden. Zij zullen moeten investeren in gebruik van andere waterbronnen en/of technieken.

Toch blijft hoogwaardig water noodzakelijk voor bepaalde hoogwaardige toepassingen, zoals het reinigen van melktanks. Beperkingen in het ter beschikking stellen van hoogwaardig water of een mogelijke bijsturing van het waterprijzenbeleid met een verhoging van de waterprijzen kunnen een bedreiging betekenen voor bepaalde sectoren waar hoogwaardig water noodzakelijk is.

Bodemerosie, -compactie en -afdichting bedreigen de kwaliteit van de landbouwbodems.

Deze bedreigingen zijn toegelicht in punt 4.1.1. van dit hoofdstuk onder de rubriek "Bodemerosie" en "Bodemafdichting en bodemcompactie". Met het oog op erosiebestrijding dienen de randvoorwaarden in acht genomen te worden.

Armere gezinnen trekken noodgedwongen naar het platteland

Minder bereikbare dorpen op het platteland die gekenmerkt worden door ontgroening en vergrijzing, kampen vaak eveneens met verschraling van diensten en voorzieningen. In deze achtergestelde dorpen wordt het functieverlies niet gecompenseerd door de woonfunctie wat leidt tot steeds meer leegstand. Onder meer door de lagere woningprijzen op dit achtergestelde platteland en door het toewijzingsreglement van sociale huisvesting, komen hier steeds meer kwetsbare groepen terecht.

Grote pendellast kan leiden tot plattelandsvlucht

De jobratio op het platteland is met 47 jobs per 100 inwoners lager dan elders in Vlaanderen (cfr punt 4.1.1. van dit hoofdstuk onder de rubriek “Werk”). Belangrijk gegeven is echter de lage jobratio op het platteland. Jongeren en actieven verlaten het platteland op zoek naar aangepast werk of zijn aangewezen op pendel naar tewerkstellingscentra. Als de last van het pendelen te groot wordt, wordt verhuizen het alternatief.

Woondorpen met lage lokale betrokkenheid

Er zijn steeds meer dorpen waar de bewoners veel minder op het eigen dorp gericht zijn en waar het wonen als lokale functie domineert. Voor de bewoners van woondorpen (slaapdorpen) liggen de meeste economische en sociale activiteiten buiten het dorp. In die woondorpen zijn de traditionele vormen van lokale betrokkenheid steeds minder vanzelfsprekend.

Te veel toerisme leidt tot verstoring van rust en landschap

Overconsumptie van het platteland kan het evenwicht bedreigen en kwaliteiten van de open ruimte in het gedrang brengen. Ook het achterlaten van zwerfvuil langs fietsroutes, wandelpaden… is een problematiek gelinkt aan recreatie die het de lokale landbouwers en bewoners moeilijk maakt.

Het principe van goed medegebruik is hier belangrijk. Door middel van inrichting en andere maatregelen is er aandacht voor het beperken van conflicten tussen verschillende gebruikers en voor het respecteren van het draagvlak van de omgeving en zijn bewoners. Sensibilisatie is hier aangewezen. Recreatieve ontsluiting moet goed doordacht zijn. Door op een hoger schaalniveau te kijken, zijn er vaak betere kansen om natuur, landbouw en diverse recreatievormen met elkaar te combineren.

4.1.6. Gemeenschappelijke outputindicatoren

I Socio-economische en landelijke situatie					
1 Bevolking					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	Inwoners	6.372.575	2012 p	6.458.164	2015
platteland	% totaal	2,5	2012 p	2,4	2015
intermediair	% totaal	19,4	2012 p	19,4	2015
stedelijk	% totaal	78,1	2012 p	78,2	2015
specifieke plattelandsdefinitie gebruikt voor doelwaarden T21; T22 en T24 (indien relevant)	% totaal				
2 Leeftijdsopbouw					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal < 15 jaar	% totale bevolking	16,2	2012 p	16,2	2015
totaal 15 - 64 jaar	% totale bevolking	65,3	2012 p	64,5	2015
totaal > 64 jaar	% totale bevolking	18,5	2012 p	19,3	2015
platteland <15 jaar	% totale bevolking	16,4	2012 p	16,4	215
platteland 15 - 64 jaar	% totale bevolking	64,1	2012 p	63,3	2015
platteland > 64 jaar	% totale bevolking	19,5	2012 p	20,3	2015
3 Gebied					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	Km2	13.522	2012	13.522	2013
platteland	% totaal gebied	6,7	2012	6,7	2013
intermediair	% totaal gebied	31,3	2012	31,3	2013
stedelijk	% totaal gebied	62	2012	62	2013
4 Bevolkingsdichtheid					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	Inw / km2	475,2	2011	480	2013
platteland	Inw / km2	172,3	2011	172,9	2013
5 Arbeidsparticipatie					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal (15-64 jaar)	%	65,9	2012	66,5	2016
mannen (15-64 jaar)	%	70,7	2012	70,5	2016
vrouwen (15-64 jaar)	%	61	2012	62,5	2016
*platteland (dunbevolkt) (15-64 jaar)	%	73	2011	76,3	2015

Comment: *VRIND 2013*

http://www4.vlaanderen.be/dar/svr/afbeeldingennieuwtjes/algemeen/bijlagen/vrind2013/2013-10-14-vrind2013-4-stedengewest.pdf

Rurale werkzaamheidsgraad 18-64 j

Studiedienst Vlaamse Regering, VRIND, werkzaamheidsgraad 20-64j, Vlaanderen, platteland

totaal (20-64 jaar)	%	71,5	2012	72	2016
mannen (20-64 jaar)	%	76,7	2012	76,3	2016
vrouwen (20-64 jaar)	%	66,2	2012	67,7	2016

6 Percentage zelfstandigen

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal (15-64 jaar)	%	13,5	2012	13,4	2016

7 Percentage werklozen

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal (15-74 jaar)	%	4,5	2012	4,8	2016
jongeren (15-24 jaar)	%	12,8	2012	14,1	2016
platteland (dunbevolkt) (15-74 jaar)	%	4,4	2012	5,2	2015

Comment: *VRIND 2013 http://www4.vlaanderen.be/dar/svr/afbeeldingennieuwtjes/algemeen/bijlagen/vrind2013/2013-10-14-vrind2013-4-stedengewest.pdf.*

Rurale werkzaamheidsgraad 18-64 j

Studiedienst Vlaamse Regering, VRIND, werkloosheidsgraad 15-64j, Vlaanderen, platteland

jongeren (15-24 jaar)	%	12,8	2012	15,2	2015

Comment: *Jongeren werkloosheid in Vlaanderen als benadering (niet beschikbaar specifiek voor platteland)*

VRIND 2016, Jongeren werkloosheid (20-24jaar) in Vlaanderen als benadering

8 Bbp per inwoner

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	Index KKS (EU-27 = 100)	118	2010	121	2012
* platteland	Index KKS (EU-27 = 100)	90,7	2010	94	2012

9 Armoedecijfer

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	% totale bevolking	15	2011	21,1	2015
* platteland (dunbevolkt)	% totale bevolking	17,7	2011	19,1	2015

Comment: *Rurale armoedegraad België als benadering*

10 Structuur van de economie (btw)

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	miljoen EUR	181.675,8	2010	202.081	2012

primair	% totaal	0,9	2010	1	2012
secundair	% totaal	26	2010	26,8	2012
tertiair	% totaal	73,1	2010	72,2	2012
platteland	% totaal	1,9	2010	1,9	2012
intermediair	% totaal	16,3	2010	17,1	2012
stedelijk	% totaal	81,7	2010	81	2012
11 Structuur van de werkgelegenheid					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	1000 personen	2.593	2010	2.637	2012
primair	% totaal	1,7	2010	1,6	2012
secundair	% totaal	22,2	2010	21,7	2012
tertiair	% totaal	76,1	2010	76,7	2012
platteland	% totaal	2,3	2010	2,3	2012
intermediair	% totaal	17,4	2010	17,4	2012
stedelijk	% totaal	80,4	2010	80,4	2012
12 Arbeidsproductiviteit per economische sector					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	EUR/persoon	70.063,9	2010	72.326	2011
primair	EUR/persoon	37.516,7	2010	32.649,5	2011
secundair	EUR/persoon	82.203,1	2010	86.065,5	2011
tertiair	EUR/persoon	67.267	2010	69.226,7	2011
platteland	EUR/persoon	58.599	2010	60.936,5	2011
intermediair	EUR/persoon	65.986	2010	68.269,7	2011
stedelijk	EUR/persoon	71.276,7	2010	73.535	2011

II Landbouw/ Sectorale analyse

13 Werkgelegenheid per economische activiteit

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	1000 personen	2.755,9	2012	2.794,1	2016
landbouw	1000 personen	28,2	2012	34,6	2016
landbouw	% totaal	1	2012	1,2	2016
bosbouw	1000 personen	0,2	2012	0	2016
bosbouw	% totaal	0	2012	0	2016
voedingsindustrie	1000 personen	62,4	2012	86,4	2016
voedingsindustrie	% totaal	2,3	2012	3,1	2016
toerisme	1000 personen	90,8	2012	88,2	2016
toerisme	% totaal	3,3	2012	3,2	2016

14 Arbeidsproductiviteit in de landbouw

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	EUR/AJE	33.195,8	2009 - 2011	38.367,6	2014 - 2016

Comment: *Belgische waarde*

15 Arbeidsproductiviteit in de bosbouw

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	EUR/AJE	NA		NA	

Comment: *Vlaamse bossen hebben veeleer een recreatieve en/of ecologische functie, dan wel een economische functie. Deze indicator is dus niet zinvol. Bovendien zijn geen economische data beschikbaar.*

16 Arbeidsproductiviteit in de voedingsmiddelenindustrie

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	EUR/persoon	67.660,7	2010	69.959,9	2013 - 2015

17 Landbouwbedrijven (boerderijen)

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	Nee	25.217	2012	24.880	2013
omvang landbouwbedrijf <2 Ha	Nee	2.294	2012	1.750	2013
omvang landbouwbedrijf 2-4,9 ha	Nee	2.910	2012	2.940	2013
omvang landbouwbedrijf 5-9,9 ha	Nee	3.935	2012	4.090	2013
omvang landbouwbedrijf 10-19,9 ha	Nee	4.948	2012	5.110	2013
grootte landbouwbedrijf 20-29,9 Ha	Nee	3.554	2012	3.550	2013
omvang landbouwbedrijf 30-49,9 ha	Nee	4.352	2012	4.300	2013
omvang landbouwbedrijf 50-99,9 ha	Nee	2.785	2012	2.690	2013

omvang landbouwbedrijf >100 ha	Nee	439	2012	450	2013
economische omvang landbouwbedrijf <2000 Standaard output (SO)	Nee	693	2012	280	2013
economische omvang landbouwbedrijf <2 000 - 3 999 (SO)	Nee	778	2012	490	2013
economische omvang landbouwbedrijf <4 000 - 7 999 (SO)	Nee	1.590	2012	1.280	2013
economische omvang landbouwbedrijf <8 000 - 14 999 (SO)	Nee	2.092	2012	2.110	2013
economische omvang landbouwbedrijf <15 000 - 24 999 (SO)	Nee	1.780	2012	1.860	2013
economische omvang landbouwbedrijf <25 000 - 49 999 (SO)	Nee	2.691	2012	2.760	2013
economische omvang landbouwbedrijf <50 000 - 99 999 (SO)	Nee	2.995	2012	2.830	2013
economische omvang landbouwbedrijf <100 000 - 249 999 (SO)	Nee	6.021	2012	5.220	2013
economische omvang landbouwbedrijf <250 000 - 499 999 (SO)	Nee	4.095	2012	4.390	2013
economische omvang landbouwbedrijf > 500 000 SO	Nee	2.492	2012	3.640	2013
gemiddelde fysieke omvang	ha OCG/bedrijf	24,5	2012	24,6	2013
gemiddelde economische omvang	EUR van SO/bedrijf	194.902,47	2012	254.498	2013
gemiddelde omvang van de arbeidsproductiviteit in arbeidskrachten (personen)	Personen/bedrijf	2,1	2012	2,1	2013
gemiddelde omvang van de arbeidsproductiviteit in arbeidskrachten (AJE)	AJE/bedrijf	1,6	2012	1,6	2013
18 Agrarisch gebied					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal OCG	ha	616.860	2010	613.190	2013
landbouwgrond	% van totaal OCG	70,8	2010	67,1	2013
blijvend grasland	% van totaal OCG	26	2010	29,7	2013
permanente gewassen	% van totaal OCG	3,1	2010	3,2	2013
19 Agrarisch gebied met biologische landbouw					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
gecertificeerd	ha OCG	4.939	2012	6.960	2016
Comment: *Samborski & Van Bellegem, 2017. https://lv.vlaanderen.be/nl/voorlichting-info/publicaties-cijfers/studies/sectoren/de-biologische-landbouw-vlaanderen-stand-van*					
in conversie	ha OCG	1.316	2012	2.396	2016
Comment: *Samborski & Van Bellegem, 2017*					
aandeel OCG (zowel gecertificeerd als in conversie)	% van totaal OCG	0,8	2012	1,1	2016
Comment: *Samborski & Van Bellegem, 2017.*					
20 Geïrrigeerde grond					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	ha	2.650	2010	4.330	2013
aandeel OCG	% van totaal OCG	0,4	2010	0,7	2013
21 Grootvee-eenheden					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte	Bijgewerkt

				waarde	jaar
totaal	lsu	2.794.942	2012	2.630.030	2013
22 Landbouwarbeidskrachten					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal reguliere agrarische arbeidskrachten	Personen	52.302	2012	51.583	2013
Comment: *Departement Landbouw en Visserij op basis van FOD Economie - Algemene Directie Statistiek*					
totaal reguliere agrarische arbeidskrachten	AJE	41.219	2012	41.141	2013
Comment: *Departement Landbouw en Visserij op basis van FOD Economie - Algemene Directie Statistiek*					
23 Leeftijdsopbouw van bedrijfsleiders					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal aantal bedrijfsleiders	Nee	28.340	2010	24.880	2013
aandeel < 35 jr	% van het totaal aantal leidinggevenden	5	2010	4,1	2013
verhouding <35 / >= 55 jr	Aantal jongere leidinggevenden per 100 oudere leidinggevenden	11,3	2010	8,5	2013
24 Agrarische opleiding van bedrijfsleiders					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal aandeel bedrijfsleiders met basisopleiding en volledige landbouwopleiding	% totaal	47,8	2010	43,9	2013
aandeel bedrijfsleiders < 35 jr met basisopleiding en volledige landbouwopleiding	% totaal	79,6	2010	74,3	2013
25 Landbouwfactor inkomen					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	EUR/AJE	41.567	2010	41.128	2015
Comment: *Berekening gebaseerd op FADN (Farm Accountancy Data network) data SE420, SE365 en SE010, zijnde (SE420+SE365)/SE010*					
totaal (index)	Index (2005 = 100)	81	2010	111	2016
Comment: *Berekening gebaseerd op FADN data SE420, SE365 en SE010*					
26 Inkomen agrarisch ondernemer					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
Levensstandaard van landbouwers	EUR/AJE	40.207	2010	38.020	2015
Comment: *Berekening gebaseerd op FADN data SE430.*					
Levensstandaard van landbouwers als aandeel van de levensstandaard van werknemers in andere sectoren	%	NA		NA	
Comment: *Niet beschikbaar voor Vlaanderen.*					
27 Totale factor productiviteit in landbouw					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar

totaal (index)	Index (2005 = 100)	95,9	2009 - 2011	129	2016
Comment: *Belgische waarde*					

28 Bruto-investeringen in vaste activa in landbouw					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
BIVA	miljoen EUR	805,8	2011	761,9	2014
aandeel van btw in landbouw	% van btw in landbouw	57,7	2011	40,6	2014

29 Bosgrond en andere beboste grond (000)					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	1000 ha	185,7	2013	164,3	2015
Comment: *Boswijzer 2015 https://www.natuurenbos.be/boswijzer*					
aandeel totaal grondgebied	% totaal grondgebied	14	2013	12,3	2015
Comment: *Opp Vlaanderen = 1.336.000 ha.*					

30 Toeristische infrastructuur					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
slaapplaatsen in collectieve accomodatie	Aant. slaapplaatsen	207.404	2011	214.067	2016
platteland	% totaal	2,8	2011	16,8	2016
intermediair	% totaal	39,9	2011	62,4	2016
stedelijk	% totaal	57,4	2011	20,8	2016

III Milieu/klimaat

31 Bodembedekking

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
aandeel landbouwgrond	% totaal gebied	62,8	2006	62,6	2012
aandeel natuurlijke graslanden	% totaal gebied	0	2006	0	2012
aandeel bosgrond	% totaal gebied	7,6	2006	7,6	2012
aandeel overgangsgebied bos-struikgewas	% totaal gebied	0,4	2006	0,4	2012
aandeel natuurgrond	% totaal gebied	1	2006	1	2012
aandeel kunstmatig land	% totaal gebied	26,9	2006	27,1	2012
aandeel ander gebied	% totaal gebied	1,3	2006	1,3	2012

32 Gebieden met natuurlijke beperkingen

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	% van totaal OCG	NA		NA	
Comment: *niet van toepassing in PDPO III Vlaanderen*					
berggebied	% van totaal OCG	NA		NA	
Comment: *niet van toepassing in PDPO III Vlaanderen*					
overige	% van totaal OCG	NA		NA	
Comment: *niet van toepassing in PDPO III Vlaanderen*					
specifieke	% van totaal OCG	NA		NA	
Comment: *niet van toepassing in PDPO III Vlaanderen*					

33 Landbouwintensiteit

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
lage intensiteit	% van totaal OCG	3,3	2007	2,6	2015
gemiddelde intensiteit	% van totaal OCG	10,8	2007	13	2015
hoge intensiteit	% van totaal OCG	85,9	2007	84,4	2015
begrazing	% van totaal OCG			NA	
Comment: *'begrazing" = "extensieve begrazing"*					

34 Natura 2000-gebieden

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
deel van het grondgebied	% grondgebied	12,2	2011	12	2017
aandeel OCG (incl. natuurlijke graslanden)	% van OCG	9,7	2011	9,7	2016
aandeel totaal bosgebied	% bosgebied	47,7	2011	47,8	2016

35 Index weidevogels

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar

totaal (index)	Index (2000 = 100)	20	2012	85	2016
Comment: *index 2007 = 100.* *Vlaamse broedvogelindex in landbouwgebied,* *www.natuurindicatoren.be*					

36 Staat van instandhouding van habitats in de landbouw (grasland)					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
gunstig	% van de evaluaties van de habitats	0	2012		
Comment: *indicator year = 2007-2012.* *Bron: INBO. Percentage van alle Natura2000 graslandhabitats (waarvan slechts een zeer beperkt deel in landbouwgebruik is). http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/staat-van-instandhouding-status-en-trends-habitattypen-en-soorten-van-de-habitatrichtlijn-rapportageperiode-2007-2012* *nog geen update beschikbaar. Rapportage heeft cyclus van 6 jaar.*					
ongunstig - onvoldoende	% van de evaluaties van de habitats	0	2012		
Comment: *indicator year= 2007-2012.* *Bron: INBO. Percentage van alle Natura2000 graslandhabitats (waarvan slechts een zeer beperkt deel in landbouwgebruik is). http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/staat-van-instandhouding-status-en-trends-habitattypen-en-soorten-van-de-habitatrichtlijn-rapportageperiode-2007-2012*					
ongunstig - slecht	% van de evaluaties van de habitats	100	2012		
Comment: *indicator year: 2007-2012.* *Bron: INBO. Percentage van alle Natura2000 graslandhabitats (waarvan slechts een zeer beperkt deel in landbouwgebruik is). http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/staat-van-instandhouding-status-en-trends-habitattypen-en-soorten-van-de-habitatrichtlijn-rapportageperiode-2007-2012*					
onbekend	% van de evaluaties van de habitats	0	2012		
Comment: *indicator year: 2007-2012* *Bron: INBO. Percentage van alle Natura2000 graslandhabitats (waarvan slechts een zeer beperkt deel in landbouwgebruik is). http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/staat-van-instandhouding-status-en-trends-habitattypen-en-soorten-van-de-habitatrichtlijn-rapportageperiode-2007-2012*					

37 HNW-landbouwbedrijf					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	% van totaal OCG	22	2007	14,3	2015
Comment: *Dessers et al 2016 Ex post evaluatie Vlaams programma voor plattelandsontwikkeling 2007-2013*					

38 Beschermd bosgebied					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
klasse 1.1	% van beboste grond	0,5	2010		
Comment: *INBO-rapport opgemaakt voor rapportering aan 'state of Europe's Forests 2011 Report' van Forest Europe, Unece en FAO*					

Geen update beschikbaar					
klasse 1.2	% van beboste grond	3,6	2010		
Comment: *INBO-rapport opgemaakt voor rapportering aan 'state of Europe's Forests 2011 Report' van Forest Europe, Unece en FAO*					
klasse 1.3	% van beboste grond	3,3	2010		
Comment: *INBO-rapport opgemaakt voor rapportering aan 'state of Europe's Forests 2011 Report' van Forest Europe, Unece en FAO*					
klasse 2	% van beboste grond	7,9	2010		
Comment: *INBO-rapport opgemaakt voor rapportering aan 'state of Europe's Forests 2011 Report' van Forest Europe, Unece en FAO*					
39 Wateronttrekking in de landbouw					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totaal	1000 m3	68.000	2010	68.500	2014
Comment: *www.milieurapport.be*					
40 Waterkwaliteit					
Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
Potentieel overschot aan stikstof op landbouwgrond	kg stikstof/ha/jaar	55	2005 - 2008	27,1	2011
Comment: *bijgewerkte waarde: 27,1 ± 10,9* *www.milieurapport.be*					
Potentieel overschot aan fosfor op landbouwgrond	kg P/ha/jaar	0	2005 - 2008	0	2011
Comment: *www.milieurapport.be*					
Nitraten in zoetwater - Oppervlaktewater: Hoge kwaliteit	% monitoringsnetwerk	NA		NA	
Comment: *Voor deze indicatoren zijn geen regionale waarden beschikbaar. Een programma-specifieke indicator werd toegevoegd.*					
Nitraten in zoetwater - Oppervlaktewater: Matige kwaliteit	% monitoringsnetwerk	NA		NA	
Comment: *Voor deze indicatoren zijn geen regionale waarden beschikbaar. Een programma-specifieke indicator werd toegevoegd.*					
Nitraten in zoetwater - Oppervlaktewater: Slechte kwaliteit	% monitoringsnetwerk	NA		NA	
Comment: *Voor deze indicatoren zijn geen regionale waarden beschikbaar. Een programma-specifieke indicator werd toegevoegd.*					
Nitraten in zoetwater - Grondwater: Hoge kwaliteit	% monitoringsnetwerk	NA		NA	
Comment: *Voor deze indicatoren zijn geen regionale waarden beschikbaar. Een programma-specifieke indicator werd toegevoegd.*					
Nitraten in zoetwater - Grondwater: Matige kwaliteit	% monitoringsnetwerk	NA		NA	
Comment: *Voor deze indicatoren zijn geen regionale waarden beschikbaar. Een programma-specifieke indicator werd toegevoegd.*					
Nitraten in zoetwater - Grondwater: Slechte kwaliteit	% monitoringsnetwerk	NA		NA	
Comment: *Voor deze indicatoren zijn geen regionale waarden beschikbaar. Een programma-specifieke indicator werd*					

toegevoegd.

41 Organisch bodemmateriaal in akkerland

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
Totaal schattingen van organisch koolstofgehalte	megaton	NA		NA	
Comment: *Voor deze indicatoren zijn geen regionale waarden beschikbaar. Een programma-specifieke indicator werd toegevoegd.*					
Gemiddeld gehalte aan organische koolstof	g per kg	NA		NA	
Comment: *Voor deze indicatoren zijn geen regionale waarden beschikbaar. Een programma-specifieke indicator werd toegevoegd.*					

42 Bodemerosie door water

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
percentage bodemverlies door watererosie	tonnen/ha/jaar	1,7	2006	0,9	2012
getroffen landbouwgebied	1000 ha	2.900	2006 - 2007	1.620	2012
getroffen landbouwgebied	% agrarisch gebied	0,3	2006 - 2007	0,2	2012

43 Productie van hernieuwbare energie uit land- en bosbouw

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
van landbouw	kToe	4,7	2010	57	2012
Comment: *Platteau et al, 2014: hernieuwbare energieproductie (elektriciteit + warmte) door de landbouw via WKK's, via niet-WKK's die (hoofdzakelijk) groene stroom door biomassa en –gas produceren en via houtverbrandingsinstallaties = 2.385 TJ in 2012*					
van bosbouw	kToe	NA			

44 Energiegebruik in landbouw, bosbouw en voedingsindustrie

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
land- en bosbouw	kToe	715	2011	530	2014
Comment: *www.milieurapport.be -> dynamische kernset milieudata*					
gebruik per ha (land- en bosbouw)	kg olie-equivalent per hectare OCG	900	2011	682	2014
Comment: *Berekening: [CCI44*1000*1000]/[CCI18+CCI29]*					
voedingsindustrie	kToe	982	2011	980	2014
Comment: *www.milieurapport.be -> dynamische kernset milieudata*					

45 BKG-emissies uit landbouw

Naam van de indicator	Eenheid	Waarde	Jaar	Bijgewerkte waarde	Bijgewerkt jaar
totale landbouw (CH4 en N2O en bodememissies/-onttrekkingen)	1000 t of CO2 equivalent	8.961	2011	7.121	2015
Comment: *www.milieurapport.be*					
aandeel van de totale uitstoot van broeikasgassen	% totale netto-uitstoot	12	2011	9	2015

Comment: *www.milieurapport.be*

4.1.7. Programmaspecifieke contextindicatoren

Sector	Code	Naam van de indicator	Waarde	Eenheid	Jaar
III Milieu/klimaat	CCI 40	Water quality – nitrates in ground water – gemiddelde nitraatconcentratie	33.3	mg NO3-/l	2016
Comment: *www.milieurapport.be*					
III Milieu/klimaat	CCI 40	Water quality – nitrates in surface water – gemiddelde nitraatconcentratie	17.5	mg NO3- /l	2016
Comment: *www.milieurapport.be*					
I Socio-economische en landelijke situatie	CCI 9	Armoederisicopercentage (aandeel personen onder de armoederisicodrempel)	10	%	2015
Comment: *Bron: Vlaamse armoedemonitor 2017.*					
III Milieu/klimaat	CCI 41	Soil organic matter in arable land - %akkerlandpercelen met koolstofgehalte beneden streefwaarde	35	%	2011
Comment: *www.milieurapport.be*					
III Milieu/klimaat	CCI 40	Water quality – nitrates in surface water – %meetpunten met normoverschrijding	21	%	2016
Comment: *www.milieurapport.be*					
III Milieu/klimaat	CCI 41	Soil organic matter in arable land - %weilandpercelen met koolstofgehalte beneden streefwaarde	52	%	2011
Comment: *www.milieurapport.be*					
III Milieu/klimaat	CCI 40	Water quality – nitrates in ground water – %meetpunten met normoverschrijding	34	%	2016
Comment: *www.milieurapport.be*					

4.2. Behoeftenbeoordeling

Titel (of verwijzing) van de behoefte	P1			P2		P3		P4			P5					P6			Horizontale doelstellingen		
	1A	1B	1C	2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C	Milieu	Matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering	Innovatie
nood 01 – stimuleren van innovatie in de landbouw en bosbouw	X			X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X
nood 02 – verbreden van de kennisbasis op het platteland	X																				X
nood 03 – versterken van de band tussen landbouw, bosbouw en voedselproductie enerzijds en onderzoek en innovatie anderzijds	X	X																	X	X	X
nood 04 – opleiding van land- en tuinbouwers			X																X	X	X
nood 05 – concurrentiële landbouwbedrijven met voldoende aanpassingscapaciteit om te voldoen aan markt- en beleidswijzigingen	X		X	X		X													X	X	X
nood 06 – concurrentiële landbouwbedrijven die optimale bedrijfsspecifieke strategie toepassen				X		X										X					
nood 07 – faciliteren van opvolging in de landbouwsector					X																
nood 08 – transparanter en eerlijker prijssysteem in de keten			X			X															
nood 09 – sterkere marktpositie van landbouwproducenten			X	X		X	X														
nood 10 – behoud en ondersteuning van kwaliteitslabels						X															
nood 11 – betere kennis over de mogelijke risico's op landbouwbedrijven			X				X														

nood 12 – preventie en beheer van risico's in de landbouw				X			X														
nood 13 – herstellen, in stand houden en verbeteren van biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit		X	X					X	X	X									X	X	
nood 14 – verbeteren van het waterbeheer								X	X		X								X	X	
nood 15 – verbeteren van het bodembeheer								X		X					X				X		
nood 16 – bevorderen van efficiënt watergebruik in de landbouw				X					X		X								X	X	
nood 17 – bevorderen van efficiënt energiegebruik in de landbouw- en voedingssector				X								X		X						X	
nood 18 – faciliteren van levering en gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen				X									X							X	
nood 19 - adaptatie aan en mitigatie van klimaatverandering														X					X	X	
nood 20 – koolstofopslag in land- en bosbouw										X					X					X	
nood 21 – meer en economisch performantere ondernemers op het platteland				X		X										X	X				
nood 22 – aanpakken van armoede op het platteland																X	X				
nood 23 – behoud en verbetering van een kwaliteitsvolle leefomgeving op het platteland																X	X				
nood 24 - bijkomende bosoppervlakte								X		X				X	X				X	X	
nood 25 - uitbreiding van de biologische landbouw								X	X	X									X	X	

4.2.1. nood 01 – stimuleren van innovatie in de landbouw en bosbouw

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 1A) Stimuleren van innovatie, samenwerking en de ontwikkeling van de kennisbasis in plattelandsgebieden
- 2A) Het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelname en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten
- 3A) Verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties
- 3B) Steunen van risicopreventie en -beheer op landbouwbedrijfsniveau
- 4A) het herstellen, in stand houden en versterken van biodiversiteit, met inbegrip van Natura 2000-gebieden, en in gebieden met natuurlijke of andere specifieke beperkingen, en van landbouw met een hoge natuurwaarde, alsook van de toestand van de Europese landschappen
- 4B) Verbeteren van het waterbeheer, met inbegrip van het beheer van meststoffen en bestrijdingsmiddelen
- 4C) het voorkomen van bodemerosie en het verbeteren van bodembeheer
- 5A) Bevorderen van een efficiënter watergebruik in de landbouwsector
- 5B) Bevorderen van een efficiënter energiegebruik in de landbouw- en de voedselverwerkingssector
- 5C) het faciliteren van de levering en het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, van bijproducten, afvalmateriaal en van residuen en andere non-food-grondstoffen ten bate van de bio-economie
- 5D) Verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw
- 5E) Bevorderen van koolstofbehoud en -vastlegging in de landbouw- en de bosbouwsector
- 6A) het faciliteren van diversificatie, creatie en ontwikkeling van kleine ondernemingen, alsook van werkgelegenheid
- 6B) Stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden

Horizontale doelstellingen

- Milieu
- Matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering
- Innovatie

Beschrijving

Binnen de landbouwsector is er nood aan stimuli voor zowel pioniers als volgers. Die stimuli kunnen verschillende vormen aannemen. Demonstraties van innovaties kunnen drempelverlagend en overtuigend

werken. Daarnaast kan strategische begeleiding een trigger zijn voor innovatie, zowel individueel als als onderdeel van de landbouwopleidingen. Ook strategische begeleiding van een subsector en van een gebied kan zinvol zijn. Bij de concrete toepassing van een innovatie kan individuele begeleiding op het bedrijf voorzien worden, bijvoorbeeld door *innovation brokers* die de innovatie faciliteren en een brug vormen tussen landbouwer, onderzoeksinstelling, bank, jurist, boekhouder, procesingenieur, marketeer, etc. Een externe frisse blik kan innovatie op het bedrijf stimuleren, door bijvoorbeeld innovatieve technologieën uit andere sectoren in de land- en tuinbouw te introduceren.

Innovatie dient op verschillende vlakken gestimuleerd te worden: zowel technische innovaties, als innovaties met betrekking tot economische of ecologische performantie, en zowel op vlak van proces als op vlak van product.

Ook in de bosbouwsector is er nood aan innovatie. Veranderende beheerconcepten (extensief beheer, natuurbehoud, Natura 2000, recreatie, klimaat, etc) vergen nieuwe disciplines en competenties van de beheerders. Ook in de houtverwerkende nijverheid dienen innoverende technieken gestimuleerd te worden.

4.2.2. nood 02 – verbreden van de kennisbasis op het platteland

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 1A) Stimuleren van innovatie, samenwerking en de ontwikkeling van de kennisbasis in plattelandsgebieden

Horizontale doelstellingen

- Innovatie

Beschrijving

Kennis is van groot belang, zowel in de landbouw als op het bredere platteland. Kennis helpt landbouwers hun bedrijf succesvol te managen, zich aan te passen aan nieuwe verwachtingen vanuit de maatschappij en de keten, hun risico's te beperken, hun positie in de keten te versterken.

Praktijkgerichte onderzoeksprojecten hebben meer kans om geïmplementeerd te worden op de bedrijven zelf. Om onderzoek nog praktijkgerichter te maken is er meer coördinatie en samenwerking tussen de landbouwonderzoeksinstellingen nodig.

Anderzijds kunnen landbouwers hun kennis meer delen en uitwisselen (bijvoorbeeld in bedrijfsleiderskringen) om zo samenwerking en het toepassen van kennis te stimuleren.

Door de kennisbasis op het bredere platteland te vergroten, neemt het wederzijdse begrip tussen plattelandsactoren toe, versterkt de kwaliteit van het platteland, kan samenwerking met de stad worden uitgebouwd, etc.

Via landbouw- en natuureducatie voor plattelandsbewoners en –bezoekers de kennis over en het begrip voor de landbouw en het platteland bij de bevolking vergroot worden.

4.2.3. nood 03 – versterken van de band tussen landbouw, bosbouw en voedselproductie enerzijds en onderzoek en innovatie anderzijds

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 1A) Stimuleren van innovatie, samenwerking en de ontwikkeling van de kennisbasis in plattelandsgebieden
- 1B) Verstevigen van de banden tussen de landbouw, de voedselproductie en de bosbouwsector, en onderzoek en innovatie, mede met het oog op een beter milieubeheer en betere milieuprestaties

Horizontale doelstellingen

- Milieu
- Matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering
- Innovatie

Beschrijving

De landbouwsector is voortdurend in beweging. Nieuwe technieken en praktijken moeten ontwikkeld worden als antwoord op nieuwe verwachtingen van maatschappij en keten. Voorbeelden van die nieuwe verwachtingen zijn: verminderen van de klimaat- en milieu-impact van landbouwbedrijven, adaptatie van landbouw aan de klimaatverandering, verhogen van de (agro)biodiversiteit op landbouwbedrijven, de ontwikkeling van nieuwe afzetmethoden, efficiëntere productiemethoden en nieuwe producten, etc.De nieuw ontwikkelde technieken en praktijken dienen vervolgens ingang te vinden op de bedrijven.

Voor het verstevigen van de band tussen onderzoek en praktijk is er nood aan meer vraaggestuurd onderzoek. Anderzijds kunnen demonstraties helpen om onderzoeksresultaten en nieuwe praktijken en technieken ingang te doen vinden in de praktijk. Ook individuele begeleiding van de toepassing van een innovatie op het bedrijf draagt daartoe bij.

4.2.4. nood 04 – opleiding van land- en tuinbouwers

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 1C) Stimuleren van een leven lang leren en beroepsopleiding in de landbouw- en de bosbouwsector

Horizontale doelstellingen

- Milieu
- Matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering
- Innovatie

Beschrijving

Landbouwers dienen gestimuleerd te worden om deel te nemen aan kwaliteitsvolle opleidingen. Opleiding kan immers leiden tot het uitvoeren van innovaties, tot milieuvriendelijke(re) landbouwpraktijken (die mee bijdragen aan de realisatie van EU-doelstellingen inzake water, natuur, lucht, …), tot vermindering van de klimaatimpact en adaptatie van het landbouwbedrijf, tot betere bedrijfseconomische resultaten, lagere risico's etc. Er is in de verschillende landbouwopleidingen – zowel op school als naschools, zowel korte vormingen als langere cursussen - bijgevolg nood aan aandacht voor alle aspecten van landbouw: bedrijfseconomische thema's, vergroening, diversificatie, innovatie, strategisch management, arbeidsveiligheid, etc. Reeds vanaf het middelbaar landbouwonderwijs moeten deze thema's aan bod komen.

4.2.5. nood 05 – concurrentiële landbouwbedrijven met voldoende aanpassingscapaciteit om te voldoen aan markt- en beleidswijzigingen

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 1A) Stimuleren van innovatie, samenwerking en de ontwikkeling van de kennisbasis in plattelandsgebieden
- 1C) Stimuleren van een leven lang leren en beroepsopleiding in de landbouw- en de bosbouwsector
- 2A) Het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelname en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten
- 3A) Verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties

Horizontale doelstellingen

- Milieu
- Matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering
- Innovatie

Beschrijving

Een minimale moderniseringsgraad is vandaag noodzakelijk voor landbouwbedrijven om te kunnen blijven produceren. Investeringen zijn dus noodzakelijk, zowel om concurrentieel te blijven als om te voldoen aan milieu- en kwaliteitseisen. Daarbij kan gedacht worden aan kostenreducerende en energiebesparende investeringen, investeringen ten behoeve van arbeidsveiligheid of nieuwe maatschappelijke eisen (op vlak van water, energie, bodem, dierenwelzijn, etc) en diversificatie-investeringen.

Bovendien zijn (actuele) kennis en ervaring cruciaal voor het leiden van een concurrentieel bedrijf. Er moeten dus voldoende kwaliteitsvolle opleidingen worden aangeboden, waarmee alle landbouwers bereikt

kunnen worden.

4.2.6. nood 06 – concurrentiële landbouwbedrijven die optimale bedrijfsspecifieke strategie toepassen

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 2A) Het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelname en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten
- 3A) Verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties
- 6A) het faciliteren van diversificatie, creatie en ontwikkeling van kleine ondernemingen, alsook van werkgelegenheid

Horizontale doelstellingen

Beschrijving

Om concurrentieel te zijn en te blijven dienen landbouwbedrijven de juiste strategische keuzes te maken, aangepast aan het bedrijf, de managementstijl en de visie van de bedrijfsleider. Om de juiste keuze te kunnen maken zijn bedrijfsadvies en ondersteuning bij bedrijfsplanning erg belangrijk. Ook opleidingen in bedrijfsmanagement spelen hier een ondersteunende rol.

Er is een waaier aan strategische keuzes mogelijk. Zo is er diversificatie van producten mogelijk, van toepassingen (grondstoffen voor voeding, maar ook voor industrie, bouw, energie), van activiteiten (thuisverkoop, hoevetoerisme, plattelandseducatie, etc) en van productiewijzen en –technieken (schaalvergroting, biologische landbouw, etc). Ook de vermarktingsstrategie is een bedrijfsspecifieke keuze, met sterke invloed op de positie van het bedrijf in de voedingsketen. Al deze keuzes moeten mogelijk zijn en gefaciliteerd kunnen worden.

Ook samenwerking tussen bedrijven (zowel horizontale als verticale samenwerking) kan op verschillende vlakken gestimuleerd worden om het concurrentievermogen te versterken: nieuwe afzet- of aankoopkanalen, gezamenlijk machinepark, delen van bedrijfseconomische en technische kennis, gezamenlijke uitvoering van milieumaatregelen, etc.

4.2.7. nood 07 – faciliteren van opvolging in de landbouwsector

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 2B) het faciliteren van de instap van goedgeschoolde landbouwers in de landbouwsector, en in het bijzonder van de generatiewissel

Horizontale doelstellingen

Beschrijving

Onderzoek toont aan dat wanneer lang voor de overname geweten is of er een opvolger is, dat gevolgen heeft voor de beslissingen die de bedrijfsleider neemt en ertoe leidt dat de overname uiteindelijk gemakkelijker en toekomstgerichter verloopt. Voor het ondersteunen van opvolging is er nood aan advies en begeleiding bij het overnameproces. Bedrijfsadvies en een bedrijfsovernameplan zijn noodzakelijk voor een vlotte overname. Ook financiële ondersteuning bij een overname blijft belangrijk. De landbouwsector is immers nog steeds een erg kapitaalsintensieve sector. Ook grond is een cruciale factor in de groeimogelijkheden van bedrijven. Het stimuleren van stopzetting van grondgebruik via financiële stimuli en het prioritair toewijzen van grond aan jonge landbouwers kan bijdragen tot en goed functionerende landmarkt. Ook het ruimtelijk beleid speelt hierin een belangrijke rol.

4.2.8. nood 08 – transparanter en eerlijker prijssysteem in de keten

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 1C) Stimuleren van een leven lang leren en beroepsopleiding in de landbouw- en de bosbouwsector
- 3A) Verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties

Horizontale doelstellingen

Beschrijving

De landbouwer heeft veelal een eerder zwakke positie in de keten. Om de positie van de primaire producenten in de keten te versterken, dienen zij zicht te hebben op de prijsvorming in de keten en een eerlijke prijs te krijgen voor hun producten. Opleiding over prijsvorming, prijsvolatiliteit en interne beheersmaatregelen op het bedrijf is daarbij belangrijk. Bovendien kan samenwerking tussen landbouwproducenten onderling en tussen landbouwers en andere actoren in de keten (ketenoverleg) in dat opzicht zinvol zijn en dient dus ondersteund te worden.

4.2.9. nood 09 – sterkere marktpositie van landbouwproducenten

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 1C) Stimuleren van een leven lang leren en beroepsopleiding in de landbouw- en de bosbouwsector
- 2A) Het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelname en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten
- 3A) Verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te

integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties

- 3B) Steunen van risicopreventie en -beheer op landbouwbedrijfsniveau

Horizontale doelstellingen

Beschrijving

Een sterkere marktpositie van landbouwers helpt hen bij het bekomen van een eerlijke prijs voor hun product en bij het beperken van het risico. Verschillende strategieën kunnen daartoe gevolgd worden.

- Coöperaties of andere samenwerkingsverbanden (horizontaal of verticaal) kunnen betere afzetmogelijkheden creëren en/of betere aan- en verkoopprijzen verkrijgen
- Alternatieve afzetkanalen, zoals korte ketens
- Diversificatie van activiteiten: thuisverkoop, hoevetoerisme, plattelandseducatie
- Diversificatie van producten
- Diversificatie van toepassing van producten: voeding, grondstoffen voor industrie en energiesector
- Diversificatie van productiewijzen en –technieken: schaalvergroting, biologische landbouw, etc
- Opleiding: kennis over de markt en de factoren die daarin spelen geven inzicht in de eigen positie van het bedrijf.

4.2.10. nood 10 – behoud en ondersteuning van kwaliteitslabels

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 3A) Verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties

Horizontale doelstellingen

Beschrijving

Om hun product te onderscheiden en zo een toegevoegde waarde te creëren en een eerlijker prijs te kunnen ontvangen, vragen verschillende producenten een erkenning voor een kwaliteitslabel aan. Voor de consument biedt een kwaliteitsregeling een garantie over bepaalde aspecten van de kwaliteit van het product.

4.2.11. nood 11 – betere kennis over de mogelijke risico's op landbouwbedrijven

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 1C) Stimuleren van een leven lang leren en beroepsopleiding in de landbouw- en de bosbouwsector

- 3B) Steunen van risicopreventie en -beheer op landbouwbedrijfsniveau

Horizontale doelstellingen

Beschrijving

Er spelen verschillende vormen van risico's in de landbouwsector. Men spreekt van productierisico's, prijs- of marktrisico's, institutionele risico's, aansprakelijkheidsrisico's, persoonlijke risico's. Opleiding over de verschillende soorten risico's in de landbouw en over hoe deze risico's kunnen ingeperkt worden is nodig om de risico's op het eigen bedrijf te kunnen beperken.

4.2.12. nood 12 – preventie en beheer van risico's in de landbouw

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 2A) Het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelname en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten
- 3B) Steunen van risicopreventie en -beheer op landbouwbedrijfsniveau

Horizontale doelstellingen

Beschrijving

De landbouw is een sector die gepaard gaat met verschillende vormen van risico's en onzekerheid. Risico's kunnen op verschillende manieren verminderd of vermeden worden. Bepaalde investeringen kunnen risico's verhinderen of beperken (bvb hagelnetten). Voor sommige risico's kunnen verzekeringen worden afgesloten. Bedrijfsspecifieke ondersteuning, opleiding en advies kunnen risicobeheer stimuleren door na te gaan welke strategieën het best inpasbaar zijn. Ook samenwerking tussen landbouwers kan risico's beperken (bijvoorbeeld gezamenlijke contracten met toeleveranciers, gezamenlijke langetermijncontracten, etc).

4.2.13. nood 13 – herstellen, in stand houden en verbeteren van biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 1B) Verstevigen van de banden tussen de landbouw, de voedselproductie en de bosbouwsector, en onderzoek en innovatie, mede met het oog op een beter milieubeheer en betere milieuprestaties
- 1C) Stimuleren van een leven lang leren en beroepsopleiding in de landbouw- en de bosbouwsector
- 4A) het herstellen, in stand houden en versterken van biodiversiteit, met inbegrip van Natura 2000-gebieden, en in gebieden met natuurlijke of andere specifieke beperkingen, en van landbouw met een hoge natuurwaarde, alsook van de toestand van de Europese landschappen
- 4B) Verbeteren van het waterbeheer, met inbegrip van het beheer van meststoffen en bestrijdingsmiddelen

- 4C) het voorkomen van bodemerosie en het verbeteren van bodembeheer

Horizontale doelstellingen

- Milieu
- Matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering

Beschrijving

De biodiversiteit en milieukwaliteit in landbouwgebied verbetert, maar is nog steeds ondermaats. Voor het herstellen, in stand houden en verbeteren van de biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit in landbouwgebied, moeten vooreerst de algemene condities voor een goede basisbiodiversiteit verbeterd worden. Dat betekent dat de bodem- en waterkwaliteit en de functionele biodiversiteit in landbouwgebieden moeten verbeterd worden. Daarnaast is in de Natura 2000- en VEN-gebieden en in de gebieden met HNVF een voldoende aanbod aan soorten- en habitatbeschermingsmaatregelen op landbouwgronden nodig. Een gebiedsgerichte aanpak en het ondersteunen van samenwerkingsverbanden zijn belangrijk met het oog op het inrichten van voldoende ecologische infrastructuur op landbouwgronden. Ook moet het effectief beheer van natuur- en bosgebieden uitgebreid worden. Vervolgens is er nood aan aanleg, herstel en het in stand houden van kleine landschapselementen en randen langs kwetsbare elementen. Tenslotte verhoogt een versterkte genetische diversiteit in geteelde gewassen en dierenrassen de belevingswaarde op het platteland.

Onderzoek naar de effectiviteit van de verschillende maatregelen en strategieën is nodig. Opleiding en advies aan uitvoerende landgebruikers moet de effectiviteit en uitvoering ten goede komen.

Aan deze doelstellingen wordt gewerkt via Natura 2000-beleid en implementatie van de Europese biodiversiteitsstrategie. Voor elk Natura 2000-gebied in Vl. zal een managementplan worden opgesteld dat vastlegt hoe de natuurdoelen zullen bereikt worden. Voor de streefdoelen van de Europese biodiversiteitsstrategie zijn Vl. natuurindicatoren opgesteld. Met het Vlaams Ecologisch Netwerk en de Natuurverwevingsgebieden wordt gestreefd naar een optimale natuurbeleving en afstemming met het EU-natuurnetwerk. Ook via de EU-bosstrategie wordt ingezet op het beschermen van bossen en de biodiversiteit.

Verbetering van waterbeheer en waterkwaliteit, via de uitwerking van de KRW en de nitraatrichtlijn, zal eveneens de biodiversiteit en de algemene milieukwaliteit ten goede komen. In uitvoering van de KRW is er het decreet Integraal Waterbeleid. In uitvoering van de nitraatrichtlijn zal het 5de mestactieprogramma in 2015 ingaan.

Ikv de NEC-richtlijn worden maatregelen genomen rond ammoniakemissie.

4.2.14. nood 14 – verbeteren van het waterbeheer

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 4A) het herstellen, in stand houden en versterken van biodiversiteit, met inbegrip van Natura 2000-gebieden, en in gebieden met natuurlijke of andere specifieke beperkingen, en van landbouw met een

hoge natuurwaarde, alsook van de toestand van de Europese landschappen

- 4B) Verbeteren van het waterbeheer, met inbegrip van het beheer van meststoffen en bestrijdingsmiddelen
- 5A) Bevorderen van een efficiënter watergebruik in de landbouwsector

Horizontale doelstellingen

- Milieu
- Matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering

Beschrijving

Zowel op vlak van waterkwaliteit als op vlak van watergebruik zijn er nog verbetermogelijkheden in de landbouwsector. Aanpak aan de bron dient de oppervlakte- en grondwaterkwaliteit in Vlaanderen te verbeteren. Dat betekent dat op landbouwgronden verder moet ingezet worden op het verminderen van zowel nutriënteninput als het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Een blijvende sensibilisering van de land- en tuinbouwers voor de bestaande en nieuwe verplichtingen en voor de mogelijkheden tot het inzetten van innovatieve technieken maakt hiervan deel uit. Daarnaast dienen ook op vlak van waterkwantiteit maatregelen genomen te worden. Zo kan de grondwaterstand geoptimaliseerd worden en moeten overstromingsrisico's en droogte verminderd worden door voldoende bufferruimte voor water te creëren of door water tijdelijk langer vast te houden op landbouwpercelen. Dit alles heeft bovendien positieve effecten op de biodiversiteit en op klimaatmitigatie en -adaptatie.

Deze verbeternoden maken deel uit van de doelstellingen van het decreet Integraal Waterbeleid (DIW) en de Vlarem-wetgeving die uitvoering geven aan de KRW. De VR heeft de stroomgebiedbeheerplannen (2010-2015) voor Schelde en Maas vastgesteld. Hieruit blijkt dat 7 van de 202 Vlaamse oppervlaktewaterlichamen en 7 van de 42 grondwaterlichamen de goede toestand tegen eind 2015 zullen halen. Voor de andere waterlichamen werd termijnverlenging ingeroepen.

De Overstromingsrichtlijn is geïntegreerd in het DIW. De stroomgebiedbeheerplannen 2016-2021 zullen ook de overstromingsrisicobeheerplannen bevatten.

De nitraatrichtlijn wordt in Vlaanderen geïmplementeerd via de mestactieprogramma's (MAP), die tevens onderdeel uitmaken van de stroomgebiedbeheerplannen.

Het federaal Programma voor de Reductie van Pesticiden en Biociden heeft als doelstelling de vermindering van de risico's en de gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en van biociden voor de gezondheid van de mens en het milieu. Hiertoe behoren verplichtingen inzake het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (vb. afstandsregels waterlopen, erkenning gewasbeschermingsmiddelen). Vanaf 2014 gelden bovendien enkele nieuwe regels inzake gewasbescherming als gevolg van een EU-richtlijn over duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. o.m. toepassing van IPM.

4.2.15. nood 15 – verbeteren van het bodembeheer

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 4A) het herstellen, in stand houden en versterken van biodiversiteit, met inbegrip van Natura 2000-gebieden, en in gebieden met natuurlijke of andere specifieke beperkingen, en van landbouw met een hoge natuurwaarde, alsook van de toestand van de Europese landschappen
- 4C) het voorkomen van bodemerosie en het verbeteren van bodembeheer
- 5E) Bevorderen van koolstofbehoud en -vastlegging in de landbouw- en de bosbouwsector

Horizontale doelstellingen

- Milieu

Beschrijving

Er is nood aan maatregelen voor het verhogen van het koolstofgehalte van landbouwbodems, bijvoorbeeld door teeltwisseling, voldoende variatie in teelten en aanvoer van organische stof. Ook de vermestende en verzurende emissies moeten verder teruggedrongen worden. Daarnaast moet erosie op landbouwgronden aangepakt worden door de juiste erosiebestrijdingsmaatregelen op de juiste plaats in te zetten. Ten slotte moeten ook de verdichting en afdichting van de bodem en de gevolgen daarvan aangepakt worden.

Het Vlaamse bodembeschermingsbeleid, gebaseerd op de Europese thematische strategie Bodem, richt zich op erosie, grondverschuivingen en de algemene bodemkwaliteit. Voor erosie ligt de uitdaging voor de komende planperiode bij de uitvoering van erosiebestrijdingsmaatregelen door lokale besturen en landbouwers. Erosiebestrijding is tevens een belangrijk aandachtspunt in de stroomgebiedbeheerplannen in uitvoering van de Kaderrichtlijn Water met als doel het terugdringen van verontreiniging van oppervlaktewater ten gevolge van bodemerosie.

Een goed bodembeheer geeft tevens uitvoering aan het Vlaams Adaptatieplan, een onderdeel van het Vlaams Klimaatbeleidsplan

4.2.16. nood 16 – bevorderen van efficiënt watergebruik in de landbouw

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 2A) Het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelname en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten
- 4B) Verbeteren van het waterbeheer, met inbegrip van het beheer van meststoffen en bestrijdingsmiddelen
- 5A) Bevorderen van een efficiënter watergebruik in de landbouwsector

Horizontale doelstellingen

- Milieu
- Matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering

Beschrijving

Er dient gestreefd te worden naar een minimaal gebruik van leiding- en grondwater in de landbouw. Bovendien is een optimaal evenwicht tussen grond-, oppervlakte- en hemelwatergebruik in de landbouw noodzakelijk. Dat alles past binnen het waterkwantiteitsbeheer van het Vlaamse integraal waterbeleid dat uitvoering geeft aan de Kaderrichtlijn Water en draagt bij tot de adaptatie van landbouwbedrijven aan klimaatveranderingen in het kader van het Vlaams Adaptatieplan, een onderdeel van het Vlaams Klimaatbeleidsplan. In dit kader kan zowel ingezet worden op goede landbouwpraktijken als op nieuwe technologieën en investeringen.

4.2.17. nood 17 – bevorderen van efficiënt energiegebruik in de landbouw- en voedingssector

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 2A) Het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelname en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten
- 5B) Bevorderen van een efficiënter energiegebruik in de landbouw- en de voedselverwerkingssector
- 5D) Verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw

Horizontale doelstellingen

- Matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering

Beschrijving

Zowel in de landbouw als in de verwerkende industrie is nog ruimte voor het verbeteren van de energie-efficiëntie, in het kader van de vermindering van de klimaatimpact. Ook hier hebben zowel goede praktijken als nieuwe technologieën en investeringen een rol. In het kader van energie-efficiëntie dient ook ingezet te worden op het verminderen van voedselverliezen in de gehele keten en op het verminderen van de afhankelijkheid van geïmporteerde eiwitten.

Deze nood staat in relatie tot het Vlaams Klimaatbeleidsplan en het Vlaams Milieubeleidsplan waarin er, in uitvoering van de Europese strategie voor het duurzame gebruik van natuurlijke hulpbronnen, de strategie duurzame ontwikkeling en het actieplan duurzame productie en consumptie, aandacht is voor energiegebruik en energie-efficiëntie. Met betrekking tot het voedingssysteem wordt gemikt op de toelevering, de primaire productie (landbouw), de verwerkende sector (voedingsnijverheid), de distributiesector en de consument. Er wordt meegewerkt aan een mogelijk op te starten transitieaanpak in het kader van de VSDO (Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling). De relatie met andere systemen wordt gelegd omdat de landbouwsector ook instaat voor de productie van industriële materialen (vlas, katoen, …) en brandstoffen. Een evenwicht met de voedselproductie en een toekomstige voedselzekerheid dient te worden nagestreefd.

4.2.18. nood 18 – faciliteren van levering en gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 2A) Het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelname en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten
- 5C) het faciliteren van de levering en het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, van bijproducten, afvalmateriaal en van residuen en andere non-food-grondstoffen ten bate van de bio-economie

Horizontale doelstellingen

- Matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering

Beschrijving

De productie van hernieuwbare energie in de landbouwsector dient verhoogd te worden. Dat heeft effect zowel op de klimaatimpact van de landbouw als op de energiekosten van de bedrijven in kwestie. Landbouw- en voedingsbedrijven kunnen op die manier immers instaan voor hun eigen energie- en warmtebehoefte en worden zo minder afhankelijk van fossiele brandstoffen. Bovendien kan de landbouw ook grondstoffen leveren voor de hernieuwbare energiesector.

Deze nood staat in relatie tot het Vlaams Klimaatbeleidsplan en het Vlaams Milieubeleidsplan waarin er, in uitvoering van de Europese strategie voor het duurzame gebruik van natuurlijke hulpbronnen, de strategie duurzame ontwikkeling en het actieplan duurzame productie en consumptie, aandacht is voor hernieuwbare energie. Vlaanderen steunt onderzoek naar windenergie, zonne-energie en gebruik van biomassa om de toepassing ervan te versnellen en onderbouwen.

4.2.19. nood 19 - adaptatie aan en mitigatie van klimaatverandering

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 5D) Verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw

Horizontale doelstellingen

- Milieu
- Matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering

Beschrijving

De landbouw is verantwoordelijk voor een belangrijk deel van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak in Vlaanderen. Reductie van die uitstoot is, net zoals in alle andere sectoren, noodzakelijk. Onder andere door middel van investeringen als via goede landbouwpraktijken kan een reductie gerealiseerd worden.

Landbouw ondervindt bovendien ook zelf de gevolgen van klimaatverandering. De land- en bosbouwsectoren dienen zich voldoende voor te bereiden via sectorspecifieke adaptatiemaatregelen. Dit sluit aan bij het Vlaams Klimaatbeleidsplan dat bestaat uit een Vlaams Mitigatieplan en een Vlaams Adaptatieplan en aandacht heeft voor mitigatie van en adaptatie aan de klimaatverandering. Het kadert in het internationale Kyoto Protocol en het daaraan gelinkte Europees programma voor de bestrijding van de klimaatverandering. Om het Europees Klimaatprogramma uit te voeren, nam de Europese Commissie verschillende wetgevende initiatieven, die in belangrijke mate de lijnen trekken voor het klimaatbeleid in Vlaanderen.

4.2.20. nood 20 – koolstofopslag in land- en bosbouw

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 4C) het voorkomen van bodemerosie en het verbeteren van bodembeheer
- 5E) Bevorderen van koolstofbehoud en -vastlegging in de landbouw- en de bosbouwsector

Horizontale doelstellingen

- Matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering

Beschrijving

Het bevorderen van koolstofopslag, zowel in de bodem als in gewassen (onder andere bomen), levert een bijdrage aan de strijd tegen de klimaatopwarming. Bovendien verhoogt een toegenomen koolstofgehalte in de bodem de vruchtbaarheid van landbouwbodems. Verschillende beheermaatregelen kunnen hiertoe een bijdrage leveren.

Deze nood staat in relatie tot andere Vlaamse en Europese beleidsinitiatieven omtrent organische koolstof. De randvoorwaarden, het verplichte behoud van blijvend grasland en het Europese kader voor de bescherming van de bodem hebben een positieve invloed op de organische koolstofvoorraden. Ook de EU-bosstrategie speelt hierop in.

4.2.21. nood 21 – meer en economisch performantere ondernemers op het platteland

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 2A) Het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelname en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten
- 3A) Verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties

- 6A) het faciliteren van diversificatie, creatie en ontwikkeling van kleine ondernemingen, alsook van werkgelegenheid
- 6B) Stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden

Horizontale doelstellingen

Beschrijving

Hoewel de ondernemersgraad op het platteland relatief hoog is, is de jobratio er eerder laag. Er bieden zich op het platteland opportuniteiten voor ondernemingen aan, zowel binnen als buiten de landbouwsector.

Via het oprichten van kleine ondernemingen op het platteland en de diversificatie van plattelandsondernemingen kan de economische ontwikkeling van het rurale gebied bevorderd worden. Binnen de landbouwsector zelf dient verbreding van de activiteiten gestimuleerd te worden. Breder kunnen innovatieve samenwerkingsverbanden tussen rurale ondernemers en andere actoren op het platteland gefaciliteerd worden, bijvoorbeeld om innovatieve producten te ontwikkelen en nieuwe vermarktingsstrategieën uit te werken. Een hechtere binding met de stad kan bovendien zorgen voor een grotere omzet van deze initiatieven.

4.2.22. nood 22 – aanpakken van armoede op het platteland

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 6A) het faciliteren van diversificatie, creatie en ontwikkeling van kleine ondernemingen, alsook van werkgelegenheid
- 6B) Stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden

Horizontale doelstellingen

Beschrijving

(Verdoken) armoede op het platteland dient teruggedrongen te worden. Daartoe moeten onder meer voldoende basisvoorzieningen ter beschikking zijn, zoals op vlak van onderwijs, cultuur, sport, mobiliteit, zorg en woonondersteuning. Bovendien kan door de tewerkstelling van kansengroepen een bepaald deel van de armoede aangepakt worden, bijvoorbeeld via sociale economieprojecten die inspelen op nieuwe noden (huishoudhulp bij tweeverdieners, ouderenzorg, etc). Ook hier kan een hechtere binding met de stad een bijdrage leveren.

4.2.23. nood 23 – behoud en verbetering van een kwaliteitsvolle leefomgeving op het platteland

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 6A) het faciliteren van diversificatie, creatie en ontwikkeling van kleine ondernemingen, alsook van werkgelegenheid

- 6B) Stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden

Horizontale doelstellingen

Beschrijving

Deze nood manifesteert zich op verschillende vlakken en bijgevolg kan op meerdere domeinen hiertoe worden bijgedragen. Zo dienen het verenigingsleven en de participatie en gemeenschapsvorming gestimuleerd te worden. Daarbij moet er ook aandacht zijn voor de infrastructuur die daarvoor nodig is. Ook mobiliteit op het platteland verdient voldoende aandacht. Daarnaast is er op het verstedelijkte platteland nood aan behoud, restauratie en onderhoud van open ruimte, stiltegebieden, typische landschappen en natuur en dient betrokkenheid van de lokale bevolking hierbij gegenereerd of versterkt te worden. Ook behoud, restauratie, onderhoud van en betrokkenheid bij ruraal erfgoed is belangrijk, evenals de vermarkting ervan. Er is nood aan voldoende en kwaliteitsvolle toeristische voorzieningen, doch zonder dat die leiden tot overlast. Bovendien is ook aanpak van de armoede noodzakelijk voor een kwaliteitsvolle leefomgeving. Zoals in nood 22 aangegeven dienen daartoe voldoende basisvoorzieningen aanwezig te zijn en moet ingezet worden op tewerkstelling van kansengroepen. Ten slotte is een goede samenwerking tussen de verschillende plattelandsactoren cruciaal, evenals een hechte binding met de stad.

4.2.24. nood 24 - bijkomende bosoppervlakte

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 4A) het herstellen, in stand houden en versterken van biodiversiteit, met inbegrip van Natura 2000-gebieden, en in gebieden met natuurlijke of andere specifieke beperkingen, en van landbouw met een hoge natuurwaarde, alsook van de toestand van de Europese landschappen
- 4C) het voorkomen van bodemerosie en het verbeteren van bodembeheer
- 5D) Verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw
- 5E) Bevorderen van koolstofbehoud en -vastlegging in de landbouw- en de bosbouwsector

Horizontale doelstellingen

- Milieu
- Matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering

Beschrijving

Vlaanderen is vandaag eerder bosarm. De bosoppervlakte evenals de oppervlakte aan Europees beschermde habitats (zie ook http://www.natura2000.vlaanderen.be en het “Prioritised Action Framework (FAP) for Natura 2000 in Flanders”) moet toenemen, zowel door bosomvorming als door bosuitbreiding. Bijkomende bosoppervlakte zal bovendien een bijdrage leveren aan de strijd tegen de klimaatopwarming.

Deze nood staat in relatie tot het Europese Natura 2000-beleid en de EU-bosstrategie.

4.2.25. nood 25 - uitbreiding van de biologische landbouw

Prioriteiten/aandachtsgebieden

- 4A) het herstellen, in stand houden en versterken van biodiversiteit, met inbegrip van Natura 2000-gebieden, en in gebieden met natuurlijke of andere specifieke beperkingen, en van landbouw met een hoge natuurwaarde, alsook van de toestand van de Europese landschappen
- 4B) Verbeteren van het waterbeheer, met inbegrip van het beheer van meststoffen en bestrijdingsmiddelen
- 4C) het voorkomen van bodemerosie en het verbeteren van bodembeheer

Horizontale doelstellingen

- Milieu
- Matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering

Beschrijving

In Vlaanderen beslaat de biologische landbouwproductie slechts 0,8% van het totale landbouwareaal. Dat is weinig in vergelijking met het Europese gemiddelde. Omdat biologische landbouw voordelen biedt op milieu- en natuurvlak (in clusief klimaatimpact), en vaak ook op economisch vlak, dient het areaal biologische landbouw in Vlaanderen uitgebreid te worden.

5. BESCHRIJVING VAN DE STRATEGIE

5.1. Motivering van de selectie van door het programma voor plattelandsontwikkeling aan te pakken behoeften, en de keuze van de doelstellingen, prioriteiten, aandachtsgebieden en streefwaarden op basis van feiten uit de SWOT en de indicatiestelling. Indien van toepassing, een verantwoording van de in het programma opgenomen thematische subprogramma's. De verantwoording dient met name voor het aantonen van de vereisten als bedoeld in artikel 8, lid 1, onder c), (i) en (iv), van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Bij de opmaak van de strategie werden een aantal processen doorlopen:

- Op een consultatiedag die toegankelijk was voor het brede publiek, werd aan de Vlaamse plattelandsactoren gevraagd op welke prioriteiten het nieuwe plattelandsontwikkelingsbeleid moest inzetten;
- de administraties betrokken bij de uitvoering van PDPO II hebben daarna samengewerkt om een SWOT- en nodenanalyse op te maken;
- de studiedienst van het Departement Landbouw en Visserij heeft de omgevingsanalyse opgesteld. Deze werd door de ex ante evaluator nagezien en vervolgens geoptimaliseerd.

Op basis van deze processen worden voor PDPO III volgende **strategische thema's** naar voor geschoven:

1. Inzetten op **jonge landbouwers** met het oog op het bestendigen van de toekomst van de Vlaamse landbouwsector (o.a. een vlotte generatiewissel mogelijk maken);
2. Investeren in **innovatie en opleiding** met het oog op een toekomstgerichte aanpak van zowel de individuele, bedrijfsgerichte als de meer algemeen maatschappelijke uitdagingen;
3. Focussen op **het verhogen van de weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector** in al zijn facetten. Enerzijds is er het ecologisch aspect, waarbij speciale aandacht gaat naar biodiversiteit, waterkwaliteit, instandhoudingsdoelstellingen in het kader van de realisatie van de Natura-2000 gebieden, erosiereductie en milieu- en klimaatvriendelijke landbouwpraktijken. Anderzijds wordt ingezet op het economische aspect met aandacht voor de versteviging van de positie van de primaire producenten in de landbouwketen, de crisisbestendigheid van de sector (opvangen en verminderen van de gevolgen van volatiliteit van afzetprijzen en kostprijzen) en de ontwikkeling van risicobeheer. In 2019 werd het instrument brede weersverzekering juridisch bekrachtigd en beslist dat het volledig buiten het PDPO geïmplementeerd wordt.
4. **Versterken van de kwaliteit en vitaliteit van het platteland** door het aanpakken van de veranderingen op het platteland als gevolg van de evoluties in de land- en tuinbouwsector (minder bedrijven, schaalvergroting, diversificatie, erfgoed, toerisme, deeltijdse landbouw, veranderend uitzicht van landschap en gebouwen,…..) evenals door het aanpakken van een aantal maatschappelijke vraagstukken zoals de armoedeproblematiek in de landbouwgemeenschap.

Bij de keuze van de strategische thema's werd rekening gehouden met de vraag om te focussen op een beperkt aantal prioriteiten. Tegelijkertijd blijft de aandacht voor de drie Europese horizontale doelstellingen (innovatie – milieu – klimaat) behouden. Voor de vier strategische thema's is geen budget per thema gereserveerd. De budgetallocatie is gebeurd op maatregelniveau.

Aan de SALV (Strategische Adviesraad voor Landbouw- en Visserij) en de Minaraad (Milieu-en Natuurraad) werd gevraagd om hun advies over de strategische thema's te geven. Een gemeenschappelijk advies werd verkregen halverwege 2013 (zie ook hoofdstuk 16 van PDPO III).

Strategisch thema 1: Inzetten op jonge landbouwers en de toekomst van de Vlaamse landbouwsector

Het totaal aantal landbouwbedrijven in Vlaanderen is al een aantal jaren in vrije val. De blijvers zijn voornamelijk sterk gespecialiseerd en schaalvergroting zet zich in snel tempo voort. Nochtans hebben slechts weinig bedrijfsleiders een (mogelijke) opvolger. De jongeren die de sprong maken zijn niet talrijk, maar wel vaak hoogopgeleid en sterk gemotiveerd.

Dit strategisch thema speelt in op nood 7 uit hoofdstuk 4.2.

Strategisch thema 2: Investeren in innovatie en opleiding

Vandaag krijgt innovatie veel aandacht. Een belangrijk element hierin is de noodzaak dat *kennis, innovatie en een goed functionerende innovatieomgeving* bijdragen tot economische ontwikkeling en competitiviteit, maar eveneens tot duurzame ontwikkeling en antwoorden op maatschappelijke uitdagingen. Ook in de land- en bosbouwsector is innovatie een sleutelwoord. Net als in andere economische sectoren is het immers belangrijk om de concurrentiepositie van bedrijven te kunnen behouden of zelfs te vergroten, de milieudruk verder te verminderen en de externe inputs te verlagen.

Enkel via een blijvende stimulans rond innovatie en kennis kan de Vlaamse landbouwsector toekomstgericht en duurzaam investeren in het eigen bedrijf. Dit moet de concurrentiekracht van de Vlaamse bedrijven versterken op Europese en wereldschaal. Bovendien moet dit de milieuperformantie van de landbouwsector kunnen verbeteren door het gebruik van hulpbronnen efficiënter in te zetten en de plaats van land- en tuinbouw binnen de publieke ruimte (bvb. biodiversiteit en klimaat) te versterken.

Het strategisch thema overkoepelt de noden 1, 2, 3, 4, 5 en 11 en ondersteunt de uitvoering van de noden 8, 9, 13 uit hoofdstuk 4.2.

Strategisch thema 3: Focus op het verhogen van de weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector, zowel ecologisch als economisch

Er moet aandacht zijn voor het verhogen van de weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector op bedrijfsniveau en in relatie tot zijn omgeving. Zoals hierboven beschreven kan dit enerzijds via innovatie en kennisopbouw maar er dient ook ingezet te worden op andere factoren.

De landbouwsector dient in te zetten op de *ecologische verduurzaming* zoals blijkt uit de noden 1, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 24 en 25 uit hoofdstuk 4.2. Als grootste open ruimtegebruiker heeft landbouw een impact op de ecosystemen, en heeft het dus de kans om actief bij te dragen aan het herstel, de verbetering en instandhouding van deze ecosystemen. Dit kan gebeuren door het stimuleren van duurzame landbouwpraktijken, ecologisch landbeheer en investeringen in nieuwe technologieën. Door te investeren in *waterbeheer, bodemkwaliteit, erosiereductie, luchtkwaliteit, genetische diversiteit, verminderd en efficiënter gebruik van nutriënten, energie– en gewasbeschermingsmiddelen, en andere milieu- en klimaatvriendelijke landbouw- en bosbouwpraktijken* kan zowel het individuele bedrijf als de gehele sector toekomstgericht meewerken aan verbeterde milieu- en natuurwaarden. Speciale aandacht zal daarbij uitgaan naar de instandhoudingsdoelstellingen in het kader van de Natura-2000 gebieden en de doelstellingen uit de kaderrichtlijn water en de nitraatrichtlijn.

Ook de *economische* en sociale pijler van *duurzaamheid* zijn van groot belang (cfr. de noden 1, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 17,18, 21 uit hoofdstuk 4.2). Het landbouwbedrijf moet voldoende weerbaar zijn om ook in de toekomst zijn positie te bestendigen. Een belangrijke uitdaging hierbij is de versterking van de plaats van de landbouwsector in de *keten*. De Vlaamse actoren zien mogelijkheden op het vlak van *modernisering,*

diversificatie, samenwerkingsvormen, klimaatbestendigheid… zodat Vlaanderen ook in de toekomst nog voor de meeste voedingsproducten zelfvoorzienend kan blijven en meer nog, zijn sterke netto-uitvoerpositie kan verstevigen. Hiervoor dient de relatie met het sterke *agrobusinesscomplex* bestendigd te worden – rekening houdend met de huidige economische en financiële crisis die zowel op individueel als op algemeen niveau zijn sporen nalaat. Daarnaast moet er aandacht zijn voor *crisisbestendigheid*, zodat het landbouwbedrijf gewapend is tegen tegenvallende externe factoren zoals weersomstandigheden of volatiele marktprijzen.

Strategisch thema 4: Versterken van de vitaliteit van het platteland door een kwalitatieve inbedding van de sterk evoluerende Vlaamse landbouwsector

Het platteland wordt geconfronteerd met een snelle evolutie van de Vlaamse landbouwsector (minder bedrijven, schaalvergroting, diversificatie, deeltijdse landbouw, veranderend uitzicht van landschap en gebouwen,…). Deze veranderingen moeten zo aangepakt en begeleid worden dat ze meehelpen om de *kwaliteit en de vitaliteit van het Vlaamse platteland* te versterken. Speciale aandacht moet daarbij gaan naar de verfraaiing en het kwaliteitsvol onderhoud van het platteland in al zijn facetten (gebouwen, wegen, kleine landschapselementen, water, erfgoed, natuur, toerisme, …). Op die manier moet het platteland zijn *diverse functies* als 'reservoir-gebied' kunnen realiseren en de bewoners en bezoekers alle kansen bieden. Dit biedt ook kansen voor de verdere uitbouw van de toeristische potenties van het platteland.

Ook *sociale* problemen op het platteland als gevolg van de wijzigende omstandigheden in de landbouwsector kunnen aangepakt worden, zoals bijvoorbeeld de armoedeproblematiek (cfr. nood 22 uit hoofdstuk 4.2.) (o.a. via de verhoogde toegankelijkheid van diensten naar de bevolking, zorgnetwerken, …).

Via *samenwerkingsverbanden* (o.a. *LEADER*, waarbij de dynamiek van onderuit komt) en ontwikkelingsstrategieën kan ingezet worden op kwalitatieve inbedding binnen het Vlaamse platteland van de huidige dynamiek die zich voordoet binnen de landbouwsector. Omgekeerd biedt het potentieel van het multifunctionele platteland kansen voor landbouwbedrijven die willen *diversifiëren* op het vlak van voedsel, natuur, recreatie, toerisme, erfgoed, sociale voorzieningen, …. Hierbij zal ook aandacht besteed worden aan voedselstrategieën die een versterkte relatie met de verstedelijkte omgeving tot stand brengen. Hiermee wordt aandacht besteed aan de noden 21, 22 en 23.

Zoals hierboven geïllustreerd, dekken de strategische thema's en de uiteindelijke menu aan PDPO III-maatregelen de meeste noden uit de nodenanalyse af.

De meeste maatregelen uit PDPO II worden in PDPO III geoptimaliseerd om nog beter tegemoet te komen aan de Vlaamse noden. Voorbeelden zijn opleiding in de landbouw en demonstratieprojecten, bedrijfsadviesdiensten, verschillende types investeringssteun, de agromilieu-klimaatmaatregelen, steun voor bio-landbouw, maatregelen ter versterking van het platteland en Natura2000-gebieden, bebossing en herbebossing, LEADER, …Na de opstart van de programmaperiode werd buiten het PDPO ingezet op het Vlaams instrument 'Vlaamse boscompensatieverplichting'. Deze Vlaamse boscompensatieverplichting zorgt ervoor dat de geïdentificeerde noden voor bebossing en herbebossing en de realisatie van de bij de start van het programma gestelde doelstellingen van maatregel M08 grotendeels buiten het PDPO zullen gerealiseerd worden. Gelet op het toenemend beleidsmatig belang van het realiseren van de Natura 2000-doelstellingen tijdens de programmaperiode wordt in de loop van de programmaperiode bijkomend ingezet op de investeringssubsidie voor de inrichting in functie van Natura 2000.

Ten opzichte van PDPOII worden enkele nieuwe maatregelen ingesteld, die specifiek inspelen op de aangehaalde noden. In 2019 werd het Vlaams juridisch kader voor de brede weersverzekering goedgekeurd

en beslist dat de nieuwe maatregel rond risicobeheer, die inspeelt op nood 12 “preventie en beheer van risico’s in de landbouw”, volledig buiten het PDPO wordt uitgevoerd. De maatregel “steun voor producentenorganisaties” komt tegemoet aan nood 8 “transparanter en eerlijker prijssysteem in de keten” en nood 9 “sterkere marktpositie van landbouwproducenten”. Met de twee nieuwe (sub)maatregelen “operationele groepen i.k.v. EIP” en “projectsteun voor innovaties in de landbouw” wil de Vlaamse overheid extra stimulansen geven aan samenwerking en innovatie (nood 1 en nood 3).

Bepaalde geïdentificeerde noden zullen echter niet via PDPO III, maar via ander beleid, aangepakt worden. Zo wordt binnen PDPO III geen maatregel voorzien voor nood 10 “behoud en ondersteuning van kwaliteitslabels”, omdat dit ook al ingebed zit in Vlaams beleid en via andere kanalen gesteund wordt. Nood 22 “aanpakken van armoede op het platteland” is een problematiek die een holistische aanpak vereist die verder gaat dan PDPO III. Specifieke PDPO III- maatregelen zijn er m.a.w. niet om deze nood af te dekken, hoewel een aantal maatregelen wel onrechtstreeks een bijdrage kunnen leveren. De huidige grondproblematiek, waarbij jonge starters niet over voldoende land beschikken (zie nood 7), kan eveneens moeilijk aangepakt worden in het kader van het PDPO.

Bij het bepalen van de streefwaarden van de verschillende indicatoren en het toewijzen van de budgetten aan de verschillende maatregelen werden volgende stappen doorlopen:

- Elke beheersdienst heeft een inschatting gemaakt van de begunstigden/het areaal/het aantal projecten in de volledige programmaperiode, zich baserend op de concrete noden binnen de sector, het potentiële bereik van de maatregel en eventuele ervaringen met de maatregel in voorgaande programmaperiode(s) (inclusief monitoringscijfers).
- Vervolgens werd voor elke maatregel het benodigde bedrag berekend om dat aantal begunstigden/areaal/projecten te kunnen realiseren. De berekening van het steunbedrag per project of per hectare verschilt van maatregel tot maatregel. Voor de verschillende agromilieumaatregelen werd een gemeenschappelijke methodiek opgesteld, waarbij de vergoeding per hectare bepaald werd op basis van de gederfde inkomsten en uitgespaarde of extra kosten. Voor maatregelen uit PDPO II die worden verdergezet, werden de ervaringen uit de voorgaande programmaperiode meegenomen.
- In een volgende stap werd het totale beschikbare PDPO III-budget verdeeld over de verschillende maatregelen, rekening houdende met de berekende bedragen uit de vorige stap.
- Ten slotte stemde elke beheersdienst zijn streefwaarden opnieuw af op het aan de betrokken maatregel toegewezen budget.

Hieronder wordt per Focusgebied (FG) aangegeven hoe de streefwaarden werden ingeschat:

- FG 1A, 1B, 1C: hieronder zijn geen maatregelen geprogrammeerd.
- FG 2A: Het aantal landbouwbedrijven dat gesteund zal worden bij investeringen in modernisering of herstructurering is gebaseerd op ervaringen met de maatregel investeringssteun in de vorige programmaperiode. We gaan ervan uit dat elk professioneel landbouwbedrijf dat in aanmerking komt voor de maatregel, gemiddeld één maal in de programmaperiode een steunaanvraag voor investeringen in modernisering of herstructurering zal doen. Sommige bedrijven zullen meerdere aanvragen doen, andere geen.
- FG 2B: Het aantal jonge landbouwers dat gesteund wordt bij opstart van een bedrijf, is gebaseerd op het jaarlijkse aantal bedrijven dat deze vestigingssteun aanvroeg in de voorbije programmaperiode. We mikken erop om gemiddeld 140 jonge landbouwers per jaar te kunnen ondersteunen.
- FG 3A: Het aantal bedrijven dat deel zal uitmaken van nieuw opgerichte producentenorganisaties (PO), werd berekend op basis van een inschatting van het gemiddelde aantal bedrijven per producentenorganisatie. Dat gemiddelde is echter zeer moeilijk op voorhand in te schatten en kan

sterk variëren. Er wordt gerekend op gemiddeld 40 à 100 bedrijven per PO.

- FG 4A, 4B, 4C landbouw: Het fysieke areaal onder de drie focusgebieden zal bepaald worden door de arealen onder de verschillende agromilieumaatregelen die onder de focusgebieden geprogrammeerd zijn. Voor het bepalen van de arealen onder de verschillende agromilieumaatregelen, is vertrokken van de ervaringen in de voorbije programmaperiode. Rekening houdende met:
    - de huidige arealen en trends in arealen
    - de marktconforme vergoedingen die het succes van bepaalde maatregelen nog kunnen versterken
    - de herziening van bepaalde beheergebieden
    - een realistische potentieelinschatting voor de nieuwe maatregelen
    - het meer gebiedsgericht en projectmatig inzetten van bepaalde maatregelen

is voor elke maatregel een areaalstreefwaarde bepaald.

Vervolgens is er rekening gehouden met de mogelijke combinaties van maatregelen om zo het unieke areaal in 2020 in te schatten.

- FG 4A bosbouw: De streefwaarde voor het areaal onder de maatregel herbebossing is gebaseerd op de ervaringen met de maatregel in de voorbije programmaperiode.
- FG 5B: Voor de berekening van het totale investeringsvolume van investeringen in energiebesparing en –efficiëntie werd vertrokken van de ervaringen in de voorbije programmaperiode. Dankzij de VLIF-milieudatabank hebben we een gedetailleerd zicht op welke energie-investeringen zijn uitgevoerd en welke investeringen daarmee gepaard gingen. Bovendien is rekening gehouden met het beschikbare budget en met de selectiecriteria die in PDPO III zullen gehanteerd worden.
- FG 5D: Voor dit focusgebied worden twee targetindicatoren opgevolgd.
    - De streefwaarde voor het areaal onder beheer in functie van de reductie van broeikasgassen en ammoniak, bestaat enerzijds uit het areaal onder de agromilieumaatregel vlinderbloemigen en anderzijds uit het areaal onder de agromilieumaatregel vlas/hennep. Voor vlinderbloemigen is in de berekening van de streefwaarde rekening gehouden met de huidige arealen en de nieuwe vergoeding. Voor de maatregel vlas/hennep is uitgegaan van het huidige areaal in Vlaanderen waarop vlas respectievelijk hennep geteeld wordt. Het huidige vlasareaal in Vlaanderen bedraagt ongeveer 4000 ha en dat van hennep ongeveer 40 ha. Binnen het ontvangen budget voor deze maatregel zou er een verbintenis voor de teelt van vlas of hennep zonder N-bemesting kunnen gesloten worden voor ongeveer 1050 ha, dit is ongeveer een kwart van het huidige areaal.
    - De streefwaarde voor het aantal grootvee-eenheden betrokken bij investeringen gericht op de reductie van broeikasgassen en ammoniak, is beroep gedaan op de VLIF-milieudatabank van de voorbije programmaperiode. Bovendien werd rekening gehouden met het beschikbare budget en met de selectiecriteria die in PDPO III zullen gehanteerd worden.
- FG 5E: De targetindicator bestaat uit het areaal te bebossen landbouwgrond en het areaal waarop boslandbouwsystemen zullen worden aangelegd. Voor beide maatregelen is men vertrokken vanuit de ervaringen in de voorbije programmaperiode. Bovendien werd rekening gehouden met de nieuwe steunbedragen en eventuele wisselwerking met de vergroening binnen Pijler I.
- FG 6B: Er worden drie targetindicatoren opgevolgd:
    - De populatie in de Leadergebieden. Hier wordt dezelfde streefwaarden vooropgesteld als tijdens PDPO II, aangezien de afbakening van de Leadergebieden op basis van quasi dezelfde open-ruimtefactoren zal gebeuren.

- Voor het aantal jobs gecreëerd met Leaderprojecten is men ook uitgegaan van de voorbije programmaperiode, rekening houdende met de onzekere en zelfs ongunstige sociaaleconomische omstandigheden van vandaag.
- Voor de berekening van de populatie die geniet van de verbeterde voorzieningen dankzij de maatregel omgevingskwaliteit, is men vertrokken van de veronderstelling dat in 130 groene gemeenten projecten zullen worden uitgevoerd, waarbij gemiddeld 30% van de bevolking bereikt zal worden (Gezien de zeer verscheidene aard van de projecten zal dit uiteraard sterk variëren afhankelijk tussen de verschillende projecten).

- FG 6C: Hieronder zijn geen maatregelen geprogrammeerd.

5.2. De combinatie en motivering van de plattelandsontwikkelingsmaatregelen voor elk aandachtsgebied, met inbegrip van de rechtvaardiging van de financiële toewijzingen voor de maatregelen en de toereikendheid van de financiële middelen voor het halen van de vastgestelde streefcijfers, als bedoeld in artikel 8, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1305/2013. De in de steunverleningslogica opgenomen combinatie van maatregelen dient te zijn gebaseerd op het feitenmateriaal van de SWOT-analyse en de motivering en prioritering van de behoeften als bedoeld in punt 5.1

5.2.1. P1: Het bevorderen van kennisoverdracht en innovatie in de landbouw, bosbouw en landelijke gebieden

5.2.1.1. 1A) Stimuleren van innovatie, samenwerking en de ontwikkeling van de kennisbasis in plattelandsgebieden

5.2.1.1.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

- M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)
- M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)
- M16: Samenwerking (art. 35)

5.2.1.1.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Er worden geen maatregelen onder de focusgebieden van prioriteit 1 gebudgetteerd.
Er zijn wel maatregelen geprogrammeerd onder andere focusgebieden die op dit focusgebied inspelen.

Vooral M02 zal zeker een effect hebben op focusgebied 1A, gezien de maatregel ook een kennisverruiming bij de landbouwers nastreeft.

5.2.1.2. 1B) Verstevigen van de banden tussen de landbouw, de voedselproductie en de bosbouwsector, en onderzoek en innovatie, mede met het oog op een beter milieubeheer en betere milieuprestaties

5.2.1.2.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

- M16: Samenwerking (art. 35)

5.2.1.2.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Er worden geen maatregelen onder de focusgebieden van prioriteit 1 gebudgetteerd.
Er zijn wel maatregelen geprogrammeerd onder andere focusgebieden die op dit focusgebied inspelen.

Het stimuleren van de interactie tussen onderzoek en praktijk is inherent aan de M16 – oprichting

EIP Operationele Groepen.

5.2.1.3. 1C) Stimuleren van een leven lang leren en beroepsopleiding in de landbouw- en de bosbouwsector

5.2.1.3.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

- M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)

5.2.1.3.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Er worden geen maatregelen onder de focusgebieden van prioriteit 1 gebudgetteerd.
Er zijn wel maatregelen geprogrammeerd onder andere focusgebieden die op dit focusgebied inspelen.

De sub-maatregel 'steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)' binnen M01 voorziet in steun voor de inrichting van opleidingsinitiatieven voor landbouwers die nood hebben aan bijscholing. Op die manier speelt deze maatregel specifiek in op focusgebied 1C.

5.2.2. Prioriteit 2: het versterken van de levensvatbaarheid van het landbouwbedrijf en het concurrentievermogen van alle landbouwtypen in alle regio's en het bevorderen van innovatieve landbouwtechnologieën en het duurzaam bosbeheer

5.2.2.1. 2A) Het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelname en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten

5.2.2.1.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

- M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)
- M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)
- M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)
- M16: Samenwerking (art. 35)

5.2.2.1.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

De landbouwopleiding verdient permanente aandacht. Voornamelijk het levenslang leren en de permanente vorming zijn essentieel voor kennisversterking in de sector. Enkel door blijvende aandacht te hebben voor nieuwe technieken, evoluties en inzichten kunnen bedrijven zich (blijven) aanpassen aan de wijzigende

marktomstandigheden en wijzigende regelgevingen.

In Vlaanderen wordt reeds heel wat innovatie op bedrijfsniveau gerealiseerd. Hierop willen we verder inzetten via een stimulerend beleid via demonstratieprojecten, vorming, steun voor innovaties op het landbouwbedrijf, voorlichting, … - met oog op kennisversterking en objectieve kennisdeling). Hierbij moet vooral het praktische aspect van innovatie en kennisdeling voor ogen worden gehouden.

Ook buiten PDPO wordt er vanuit de overheid voorlichting naar de landbouwers georganiseerd, waarbij nieuwe technieken en duurzame landbouw continue aandachtspunten zijn.

Daarnaast is een gericht investeringsbeleid, ondersteunend aan de focus op verduurzaming ook een must – al dan niet in georganiseerde vormen van samenwerking.

Aan focusgebied 2A wordt ongeveer 126,5 miljoen euro (regulier en transfer Pijler 1) toegewezen via de hoger gemelde maatregelen. Dit bedrag is relatief hoog in vergelijking met de andere focusgebieden, maar dit komt door de aard van de maatregel. Zo weegt investeringssteun (M04) budgettair zwaar door in dit focusgebied, daar een hoge kostprijs inherent aan dergelijke investeringen.De inschattingen voor het benodigd budget is gebeurd op basis van ervaringen uit het verleden en de maatregelspecifieke voorwaarden.

5.2.2.2. 2B) het faciliteren van de instap van goedgeschoolde landbouwers in de landbouwsector, en in het bijzonder van de generatiewissel

5.2.2.2.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

- M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)
- M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)
- M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)

5.2.2.2.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Om de (jonge) Vlaamse bedrijfsleiders te begeleiden en de instap te stimuleren en te faciliteren, dient blijvend ingezet te worden op kennisoverdracht, advisering en innovatie in de sector. Dit kan via opleiding en vorming, maar ook via diverse samenwerkingsverbanden.

Daarnaast is het ook onontbeerlijk om een motiverend economisch beleid te voeren, dat op een reële en stimulerende wijze inzet op generatie-overdracht van landbouwbedrijven en de investeringen door jonge landbouwers ondersteunt.

Aan focusgebied 2B wordt ongeveer 37,5 miljoen euro (regulier en transfer Pijler 1) toegewezen via de hoger gemelde maatregelen. Het grootste deel hiervan wordt ingenomen door de overnamesteun voor jonge landbouwers (M06).De ramingen van de maatregel M06 zijn gebaseerd op eerdere ervaringen met deze maatregel, gecombineerd met de nieuwe maatregelspecifieke voorwaarden in PDPO III.

De ramingen voor de maatregel bedrijfsadvies voor starters zijn gebaseerd op het aantal vestigingsdossiers in PDPO II.

De streefwaarden opgesteld voor de maatregel naschoolse vorming zijn gebaseerd op ervaringen in de vorige programmaperiode. De verdeling over de verschillende focusgebieden is afgeleid uit eerdere ervaringen met de maatregel.

5.2.3. Prioriteit 3: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw

5.2.3.1. 3A) Verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties

5.2.3.1.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

- M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)
- M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27)

5.2.3.1.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Door gericht in te zetten op de verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten, verbeteren we de relatie van de primaire producenten met de andere schakels van het agrovoedingscomplex. Ook het oprichten van producentenorganisaties moet de primaire producenten versterken in de agrovoedingsketen.

Aan focusgebied 3A wordt 6 miljoen euro (enkel regulier) toegewezen via de hoger gemelde maatregelen en zal aangewend worden om de nood 8 (transparanter en eerlijker prijssystemen in de keten) en nood 09 (sterkere marktpositie van landbouwproducenten) in te vullen. Het voorziene bedrag is eerder beperkt omdat het om specifieke maatregelen, gericht op specifieke doelgroepen, gaat. Bovendien zijn er buiten PDPO III ook nog ondersteunende maatregelen (vb. via GMO).

De ramingen voor de maatregel M09 steun voor oprichting van producentenorganisaties is gebaseerd op een analyse van de zuivelsector, waar producentenorganisaties vandaag al gangbaar zijn.

De ramingen voor de maatregel M04 investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten zijn gebaseerd op eerdere ervaringen met deze maatregel, rekening houdend met meer gefocuste oproepen.

5.2.3.2. 3B) Steunen van risicopreventie en -beheer op landbouwbedrijfsniveau

5.2.3.2.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

5.2.3.2.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

/

5.2.4. P4: Herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen met betrekking tot landbouw en bosbouw

5.2.4.1. 4A) het herstellen, in stand houden en versterken van biodiversiteit, met inbegrip van Natura 2000-gebieden, en in gebieden met natuurlijke of andere specifieke beperkingen, en van landbouw met een hoge natuurwaarde, alsook van de toestand van de Europese landschappen

5.2.4.1.1. Maatregelen voor landbouwgrond

- M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)
- M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)
- M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)
- M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)
- M10: Agromilieu (art. 28)
- M11: Biologische landbouw (art. 29)
- M16: Samenwerking (art. 35)

5.2.4.1.2. Maatregelen voor bosgrond

- M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)

5.2.4.1.3. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Biodiversiteit dient via diverse maatregelen te worden aangepakt. Via ondersteuning van niet-productieve investeringen wordt ingezet op biodiversiteit. Diverse AMKMs dragen bij aan biodiversiteit en instandhouding van bv. soortrijke graslanden en N2000gebieden. Ook via herbossing van landbouwgronden zal dit ondersteund worden.

Landbouwers dienen ook ondersteund te worden in bedrijfsvoering via bijscholing en advisering om langetermijn uitvoering van dergelijke maatregelen te waarborgen en de impact te verhogen.

Ook buiten PDPO wordt ingezet op biodiversiteit en landschappen. Na afbakening van N2000gebieden en

vaststelling van IHD's, wordt gewerkt aan de implementatie van IHD's. Met het VEN en de Natuurverwevingsgebieden wordt gestreefd naar optimale natuurbeleving en afstemming met het EU-natuurnetwerk. In het Vlaamse milieubeleidsplan '11-'15 is er aandacht voor biodiversiteit, ecosystemen en natuurlijke rijkdommen.

Verbetering van waterbeheer en waterkwaliteit zal biodiversiteit en milieukwaliteit ten goede komen. Mbt KRW vormt het decreet Integraal Waterbeleid het juridisch kader in Vlaanderen. I.u.v. de nitraatrichtlijn zal het 5e MAP in 2015 ingaan.

Ikv NECrichtlijn worden maatregelen genomen rond ammoniakemissie.

Federaal is er de nationale biodiversiteitsstrategie.

Aan FG4A wordt ongeveer 46 mio (regulier + transfer P1) toegewezen om nood 13 aan te pakken. Het merendeel gebeurt via M10 (ca. 33 mio euro voor AMKM lokale veerassen en de meeste BO's) en M7 (9,0 mio euro voor de 4 sub-maatregelen rond N2000). Aangevuld met top-up, maakt dit veel verbintenissen mogelijk. De M4 niet-productieve investeringen, M8 herbebossing, M1.1 naschoolse vorming dragen volledig of gedeeltelijk bij tot FG4A

Raming AMKM is gebaseerd op PDPOIIervaring, rekening houdend met eventuele wijzigingen in vergoedingen en gebiedsgerichte inzet. Inschatting voor M4 is gemaakt door instanties met ervaring met kleine landschapselementen, maatregelen inzake verminderen van erosie en kleinschalige waterinfrastructuur, op basis van eerdere gelijkaardige steunmaatregelen. Raming M2 is gebaseerd op ervaring PDPO II, licht gewijzigde invulling van M2 en lager steun%. Ramingen M8 zijn gebaseerd op ervaring PDPO II en gewijzigde uitvoeringsbepalingen; M7 op ervaring uit het verleden en nieuw beleid rond IHD's; M1 op PDPOIIervaring

5.2.4.2. 4B) Verbeteren van het waterbeheer, met inbegrip van het beheer van meststoffen en bestrijdingsmiddelen

5.2.4.2.1. Maatregelen voor landbouwgrond

- M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)
- M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)
- M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)
- M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)
- M10: Agromilieu (art. 28)
- M11: Biologische landbouw (art. 29)
- M16: Samenwerking (art. 35)

5.2.4.2.2. Maatregelen voor bosgrond

- M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)

5.2.4.2.3. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Vlaanderen zet al jaren in op het verbeteren van het waterbeheer. Maatregelen zoals mechanische onkruidbestrijding en de verwarringstechniek in de pitfruitteelt zorgen voor een verlaagd gebruik van bestrijdingsmiddelen. Ook mbt beheer van meststoffen wordt ingezet via de BO waterkwaliteit. Naast deze inzet op het veld is er ook nood aan bijkomende scholing om integratie in de bedrijfsvoering te garanderen.

Deze maatregelen mbt waterbeheer en waterkwaliteit geven invullingen aan de doelstellingen van het Vlaamse integraal waterbeleid dat uitvoering geeft aan de Europese kaderrichtlijn water en haar dochterrichtlijnen Prioritaire stoffen en Grondwater.Ook buiten PDPO wordt zwaar ingezet op waterbeheer.

Het Vlaamse milieubeleidsplan '11-'15 heeft aandacht voor water en waterbeheer. Het decreet Integraal Waterbeleid van 18/7/2003 zet de KRW om in Vlaamse wetgeving. I.u.v. de KRW en het decreet integraal waterbeleid heeft de VR de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas en het bijhorende maatregelenprogramma vastgesteld.

De nitraatrichtlijn wordt in Vlaanderen geïmplementeerd via de mestactieprogramma's (MAP), die tevens onderdeel uitmaken van de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas. Het 5de MAP gaat in 2015 in. Het mestbeleid is sinds 2000 gericht op drie pijlers: 1) aanpak aan de bron, 2) oordeelkundige bemesting en 3) mestverwerking en export.

Het federaal Programma voor de Reductie van Pesticiden en Biociden heeft als doelstelling de vermindering van de risico's en de gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en van biociden voor de gezondheid van de mens en het milieu. Vanaf 2014 gelden bovendien enkele nieuwe regels inzake gewasbescherming als gevolg van een Europese richtlijn over duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Zo is de toepassing van IPM verplicht.

Vorming en begeleiding rond waterbeheer gebeurt onder meer via voorlichting van het Dept.LV, bedrijfsplanners van de VLM, praktijkcentra en andere entiteiten.

Aan FG 4B wordt ca. 22 mio (regulier + transfer Pijler 1) toegewezen om in te spelen op nood 14 (verbeteren waterbeheer). Het grootste deel is bestemd voor de AMKM (M10), via "mechanische onkruidbestrijding" en "verwarringstechniek" en hoofdzakelijk BO waterkwaliteit.

Ook M2-Kratos (via o.a. module water) draagt financieel bij tot FG4B.

5.2.4.3. 4C) het voorkomen van bodemerosie en het verbeteren van bodembeheer

5.2.4.3.1. Maatregelen voor landbouwgrond

- M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)
- M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)
- M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)
- M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)
- M10: Agromilieu (art. 28)
- M11: Biologische landbouw (art. 29)
- M16: Samenwerking (art. 35)

5.2.4.3.2. Maatregelen voor bosgrond

- M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)

5.2.4.3.3. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Goed bodembeheer is de basis voor een goede landbouwproductie. Kennis over bodembeheer is dan ook essentieel. Vlaanderen zet daarom in op bijscholing via opleiding en demonstratieprojecten . Ook via EIP operationele groepen zal getracht worden om bepaalde issues inzake bodembeheer aan te pakken op een innovatieve wijze. De biologische sector is door zijn bedrijfsvoering zeker een sector die hier kan aan bijdragen.

Erosiebestrijding is een aspect van bodembeheer waar in Vlaanderen ook dient op ingezet te worden. Via de agromilieumaatregelen zullen landbouwers gedurende 5 jaar een verbintenis aangaan die hier op inzet.

Ook buiten PDPO wordt zwaar ingezet op bodembeheer.

Het Vlaams milieubeleidsplan 2011-2015 zet in op bodembeheer. Het Vlaamse bodembeschermingsbeleid, gebaseerd op de Europese thematische strategie Bodem, richt zich op erosie, grondverschuivingen en de algemene bodemkwaliteit. Voor erosie ligt de uitdaging voor de komende planperiode bij de uitvoering van erosiebestrijdingsmaatregelen door lokale besturen en landbouwers. Erosiebestrijding is tevens een belangrijk aandachtspunt in de stroomgebiedbeheerplannen in uitvoering van de Kaderrichtlijn Water met als doel het terugdringen van verontreiniging van oppervlaktewater ten gevolge van bodemerosie.

Een goed bodembeheer draagt ook bij aan het Vlaams Adaptatieplan, een onderdeel van het Vlaams Klimaatbeleidsplan.

Vorming en begeleiding rondbodembeheer gebeurt onder meer via voorlichting van het Dept. LV, bedrijfsplanners van de VLM, praktijkcentra en andere entiteiten.

Aan focusgebied 4C wordt ongeveer 9,5 miljoen euro (regulier + transfer Pijler 1) toegewezen via de hoger gemelde maatregelen. Het grootste deel is bestemd voor bio-hectarepremie (M11) waarmee ingespeeld

wordt op nood 25 (uitbreiding van de biologische landbouw). De raming voor de biohectaresteun is gebaseerd op ervaringen met deze maatregelen in de vorige programmaperiode, rekening houdend met wijzigingen in de vergoedingen.

Verder doen maatregelen M1 (demo's), de BO's rond erosie en EIP ook een bijdrage aan FG4C, om in te spelen op nood 15 (verbeteren van het bodembeheer).

5.2.5. P5: Het bevorderen van hulpbronnenefficiëntie en het steunen van de overstap naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voeding- en de bosbouwsector

5.2.5.1. 5A) Bevorderen van een efficiënter watergebruik in de landbouwsector

5.2.5.1.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

5.2.5.1.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Er worden geen maatregelen onder FG 5A geprogrammeerd. Er zijn wel maatregelen geprogrammeerd onder andere focusgebieden die op dit focusgebied inspelen.

Deze PDPO-maatregelen zijn complementair aan initiatieven die reeds buiten het PDPO worden ingezet met het oog op het verhogen van een efficiënt watergebruik, zoals de tariefstructuur van leidingwater, de waterheffing en de vergunningverlening voor het gebruik van grondwater. Vorming en begeleiding rond efficiënt watergebruik gebeurt onder meer via voorlichting van het Departement Landbouw en Visserij en praktijkcentra.

5.2.5.2. 5B) Bevorderen van een efficiënter energiegebruik in de landbouw- en de voedselverwerkingssector

5.2.5.2.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

- M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)
- M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)
- M16: Samenwerking (art. 35)

5.2.5.2.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Vlaanderen blijft inzetten op het bevorderen van een efficiënter energiegebruik in zowel de landbouw- als de voedselverwerkende sector. Hierbij worden investeringen met een voordeliger, efficiënter energiegebruik via investeringen positief behandeld. Daarnaast blijft Vlaanderen inzetten op scholing en bijscholing via demonstratieprojecten. Ook via EIP-operationele groepen wordt ingezet op de issues inzake efficiënt

energiegebruik, op een innovatieve wijze.

Aan focusgebied 5B wordt ongeveer 29 miljoen euro (regulier + transfer Pijler 1) toegewezen, bijna uitsluitend aan maatregel M04, daar een hoge kostprijs inherent aan dergelijke investeringen.

Deze maatregelen dragen bij aan het Vlaams Klimaatbeleidsplan en het Vlaams Milieubeleidsplan waarin er, in uitvoering van de Europese strategie voor het duurzame gebruik van natuurlijke hulpbronnen, de strategie duurzame ontwikkeling en het actieplan duurzame productie en consumptie, aandacht is voor energiegebruik en energie-efficiëntie. Met betrekking tot het voedingssysteem wordt gemikt op de toelevering, de primaire productie (landbouw), de verwerkende sector (voedingsnijverheid), de distributiesector en de consument.

5.2.5.3. 5C) het faciliteren van de levering en het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, van bijproducten, afvalmateriaal en van residuen en andere non-food-grondstoffen ten bate van de bio-economie

5.2.5.3.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

5.2.5.3.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Er worden geen maatregelen onder FG 5C geprogrammeerd. Er zijn wel maatregelen geprogrammeerd onder andere focusgebieden die op dit focusgebied inspelen.

Deze maatregelen dragen bij aan het Vlaams Klimaatbeleidsplan en het Vlaams Milieubeleidsplan waarin er, in uitvoering van de Europese strategie voor het duurzame gebruik van natuurlijke hulpbronnen, de strategie duurzame ontwikkeling en het actieplan duurzame productie en consumptie, aandacht is voor hernieuwbare energie. Vlaanderen steunt onderzoek naar windenergie, zonne-energie en gebruik van biomassa om de toepassing ervan te versnellen en onderbouwen.

5.2.5.4. 5D) Verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw

5.2.5.4.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

- M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)
- M10: Agromilieu (art. 28)

5.2.5.4.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Via de agromilieu-klimaatmaatregelen, en dan met name de sub-maatregelen vlinderbloemigen en vezelvlas en vezelhennep, en via een positief stimulerend en specifiek gericht investeringsbeleid, draagt Vlaanderen bij aan de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak. Hierbij wordt er ingezet op (al

dan niet innovatieve) investeringen die een bijdrage leveren aan het reduceren van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door landbouw en het verbeteren van de luchtkwaliteit, en op teelten met invloed op het bemestingsniveau.

Deze maatregelen dragen bij aan de uitvoering van het Vlaams Klimaatbeleidsplan dat bestaat uit een Vlaams Mitigatieplan en een Vlaams Adaptatieplan met aandacht voor mitigatie van en adaptatie aan de klimaatverandering. In 2019 keurde de Vlaamse Regering de Vlaamse klimaatstrategie 2050 en het nieuwe Vlaamse klimaatplan 2021-2030 goed. Het Vlaams Klimaatbeleidsplan kadert in het internationale Kyoto Protocol en het daaraan gelinkte Europees programma voor de bestrijding van de klimaatverandering. Om het Europees Klimaatprogramma uit te voeren, nam de Europese Commissie verschillende wetgevende initiatieven, die in belangrijke mate de lijnen trekken voor het klimaatbeleid in Vlaanderen.

Het zesde actieprogramma in uitvoering van de Nitraatrichtlijn (MAP 6, looptijd 2019-2022) voorziet o.a. in de toepassing van diervoeder met eigen eiwithoudende gewassen.

Aan focusgebied 5D wordt bijna 72 miljoen euro (regulier + transfer Pijler 1) toegewezen, hoofdzakelijk aan maatregel M04, daar een hoge kostprijs inherent aan dergelijke investeringen. Daarnaast wordt er ook budget toegewezen aan de AMKM “vlinderbloemigen” (op basis van o.m. ervaringen uit PDPO II) en de nieuwe AMKM vlas/hennep (op basis van de huidige Vlaamse vlas- en henneparealen).

5.2.5.5. 5E) Bevorderen van koolstofbehoud en -vastlegging in de landbouw- en de bosbouwsector

5.2.5.5.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

- M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)

5.2.5.5.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Vlaanderen zet via het ondersteunen van de bosbouwsector in op het bevorderen van koolstofbehoud en koolstofvastlegging. Daarnaast wordt ook via het steunen van de aanleg van boslandbouwsystemen, een positief effect verwacht op de koolstofopslag en –behoud in de houtmassa en in de bodem.

Aan focusgebied 5E wordt ongeveer 840.000 euro (enkel regulier) toegewezen, voor de maatregel bebossing en agroforestry.

De raming voor de maatregel bebossing van landbouwgrond is gebaseerd op eerdere ervaringen met deze maatregel. De ramingen voor de maatregel agroforestry zijn gebaseerd op eerdere ervaringen met de maatregel, rekening houdend met een verwachte toegenomen aandacht voor de techniek en de combinatie met vergroening.

Deze maatregel draagt bij tot andere Vlaamse en Europese beleidsinitiatieven omtrent organische koolstof. De randvoorwaarden, het verplichte behoud van blijvend grasland en het Europese kader voor de bescherming van de bodem hebben een positieve invloed op de organische koolstofvoorraden.

5.2.6. P6: Het bevorderen van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden

5.2.6.1. 6A) het faciliteren van diversificatie, creatie en ontwikkeling van kleine ondernemingen, alsook van werkgelegenheid

5.2.6.1.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

5.2.6.1.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Er worden geen maatregelen onder FG 6A geprogrammeerd. Er zijn wel maatregelen geprogrammeerd onder andere focusgebieden die op dit focusgebied inspelen.

5.2.6.2. 6B) Stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden

5.2.6.2.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

- M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)
- M16: Samenwerking (art. 35)
- M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)

5.2.6.2.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Via een gebiedsgericht plattelandsbeleid kan Vlaanderen aandacht geven aan de diverse functies die het platteland heeft. Gebiedsspecifieke projecten ter verfraaiing, inrichting en onderhoud van gebouwen, wegen, kleine landschapselementen, water, natuur, erfgoed en toeristische infrastructuur worden ondersteund. Ook sociale problemen op het platteland als gevolg van wijzigende omstandigheden in de landbouwsector worden aangepakt, zoals bijvoorbeeld de armoedeproblematiek.

Aan focusgebied 6B wordt ongeveer 30 miljoen euro (regulier + transfer Pijler 1) toegewezen, via hoger vermelde maatregelen die hun budget integraal inzetten onder dit FG (ook al zijn er vaak duidelijke effecten of andere focusgebieden) .

Deze maatregelen spelen in de eerste plaats in op nood 23 (behoud en verbetering van een kwaliteitsvolle leefomgeving op het platteland), maar kan –afhankelijk van het project- ook inspelen op andere noden.

De ramingen voor de maatregel omgevingskwaliteit zijn gebaseerd op de ervaringen met de As 3-projecten in PDPO II, rekening houdend met de wijzigingen in de uitvoering van de maatregel.

De ramingen voor de Leadermaatregelen zijn gebaseerd op de ervaringen met de Leaderprojecten in PDPO II en de vereiste dat minstens 5% van het ELFPO-budget voor Leader moet worden gereserveerd.

5.2.6.3. 6C) het verbeteren van de toegankelijkheid, het gebruik en de kwaliteit van informatie- en communicatietechnologieën (ICT) in plattelandsgebieden

5.2.6.3.1. Selectie van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

5.2.6.3.2. Combinatie en motivering van maatregelen voor plattelandsontwikkeling

Er worden geen maatregelen onder FG 6C geprogrammeerd.

5.3. Een beschrijving van de wijze waarop de horizontale doelstellingen worden nagestreefd, met inbegrip van de specifieke vereisten van artikel 8, lid 1, onder c), v), van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Bijdrage tot het horizontaal thema innovatie:

Verschillende maatregelen spelen rechtstreeks in op innovatie:

- De onder M4 'steun aan investeringen op het landbouwbedrijf' gesubsidieerde investeringen dragen bij tot innovatie omdat nieuwe technieken, producties, productiemethodes en commercialisatiestructuren via steun hun ingang kunnen vinden in de sector. M04 'projectsteun voor innovaties in de landbouw' is specifiek gericht op de realisatie van vernieuwing in de landbouw.
- Bij M4 'investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten' worden investeringen gesteund die zowel een meerwaarde betekenen voor de verwerker/vermarkter als voor de landbouwer (win-win). De maatregel stimuleert vernieuwing en kennisdeling door, via selectiecriteria, voorrang te verlenen aan projecten die voortkomen uit samenwerking.
- Bij M1 demo-projecten gaat het om het, via demonstraties in de praktijk, snel ingang te doen vinden van innovaties op land- en tuinbouwbedrijven. Ook opleidingen of stages (M1) dragen in belangrijke mate bij tot innovatie binnen de landbouwsector. Verschillende opleidingen/stages hebben immers tot doel om landbouwbedrijven te moderniseren via de introductie van innoverende technieken en praktijken binnen de bedrijfsvoering.
- De Operationele Groepen van EIP (M16) hebben als doel om innovatie in de praktijk te stimuleren door in te zetten op het nauw contact tussen onderzoek, adviesverlening en landbouwers.
- M7 'Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland' en LEADER dragen innovatie hoog in het vaandel. De sterkte van dit thema wordt per project nagegaan en is één vd selectiecriteria.
- Andere maatregelen hebben eerder een onrechtstreeks positief effect op de innovatie in de Vlaamse land- en tuinbouwsector en het platteland. Zo ziet men een positieve correlatie tussen de instroom van jonge of nieuwe landbouwers en de toepassing of uitvinding van innovatieve technieken (M6 'overnamesteun voor jonge landbouwers' en 'steun voor onwikkeling van kleine landbouwbedrijven') en kan de bevordering van innovatieprocessen opgenomen zijn in de doelstellingen van een producentenorganisatie (M09). Ook M2 'bedrijfsadviesdiensten', M08 'aanleg van een boslandbouwsysteem' en M10 agromilieu-klimaatmaatregelen hebben een innovatief element in zich, vermits ze streven naar optimalisatie en -waar mogelijk- een meer gerichte inzet van de innovatieve elementen.
- Ten slotte zal ook nauw worden samengewerkt met het EIP, o.a. via het Vlaams Ruraal Netwerk (zie ook hfdst 17).

Bijdrage tot het horizontaal thema klimaat:

Verschillende maatregelen spelen rechtstreeks in op klimaat:

- M4 'steun voor investeringen op het landbouwbedrijf'' draagt via de gesteunde investeringen (rond energiebesparingen of hernieuwbare energie…) bij tot de klimaatactie.
- In M4 'projectsteun voor innovaties in de landbouw' is de mate van duurzaamheid een belangrijk selectiecriterium bij de beoordeling van de projecten. Investeringen en projecten die niet enkel vernieuwend zijn maar ook een positieve bijdrage leveren op milieu en/of klimaatvlak (beperking watergebruik, beperking energieverbruik, beperking afval- en restromen,) verkrijgen een hogere

score bij de beoordeling.

- Ook in M4 ‘Investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten’’ is één van de selectiecriteria gebaseerd op de duurzaamheid van een project. Investeringen die een positieve bijdrage leveren op milieu- en/of klimaatvlak (beperking watergebruik, beperking energieverbruik, beperking afval- en restromen,…) komen bij voorrang in aanmerking.
- M4 ‘steun aan niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf’ zal o.m. via steun voor aanleg van KLE een duidelijke bijdrage leveren aan de koolstofopslag.
- M1 ‘Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)’ rond ecologische verduurzaming heeft automatisch ook een positieve impact op het klimaat, gezien dit ook een vermindering van de broeikasgasemissies in de hand werkt (bv. extra opslag van koolstof in de bodem via opleiding over duurzaam bodembeheer).
- De EIP-Operationele Groepen (M16) werken rond projecten die aansluiten bij volgende doelstellingen: het bevorderen van een hulpbronnenefficiënte, productieve, emissiearme en klimaatvriendelijke en -bestendige landbouwsector, het helpen te zorgen voor een constante voorziening met zowel bestaande als nieuwe levensmiddelen, voeders en biomaterialen en het verbeteren van processen ter behoud van het milieu en ter aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering.
- Een aantal agromilieu-klimaatmaatregelen (M10) leveren ook een duidelijke bijdrage aan het klimaat via koolstofopslag (teelt vlinderbloemigen, teelt vezelvlas & vezelhennep, BO's rond beheer/ontwikkeling van graslanden of -stroken, BO's rond onderhoud kleine landschapselementen). Bovendien zal de stimulatie van lokale eiwitproductie (via sub-maatregel vlinderbloemigen) zorgen voor een daling van de vraag naar (buitenlandse) soja. Dat laatste heeft een aanzienlijke negatieve impact op klimaat omwille van het verre transport en de vaak voorkomende verandering in landgebruik in Zuid-Amerika, waar sojateelt oorzaak is van het vrijkomen van koolstof door ontbossing.
- M11 ’hectarepremie voor biologische landbouw’ zet in op klimaatadaptatie (verhogen van weerbaarheid tegen klimaatverandering) dankzij de bodembescherming door vegetatie, het organische stofgehalte in de bodem en de biodiversiteit (wat zorgt voor een verhoogde weerbaarheid tegen ziekten en plagen). Daarnaast levert de biologische landbouw ook naar mitigatie (reductie van broeikasgasemissies) een meerwaarde door het beperken van fossiele energiebronnen (en hiermee verbonden CO2-emissies) op het landbouwbedrijf.
- M8 ‘bebossing’, ‘aanleg van een boslandbouwsysteem’ en ‘herbebossing’ zeten in op de opname van het broeikasgas CO2 waarvan de koolstof wordt opgeslagen in biomassa (bomen).
- Binnen de gebiedsgerichte projecten M07 ‘versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland’, LEADER en M16 ‘plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving' kunnen doelstellingen rond klimaatmitigatie en –adaptatie in de deelthema’s worden meegenomen.
- Andere maatregelen hebben eerder secundaire effecten inzake klimaat, zoals bv.M6, omdat de bij de opstart gepaard gaande investeringen doorgaans klimaatvriendelijker zijn. M2 'bedrijfsadviesdiensten' dient landbouwers te ondersteunen bij een duurzame bedrijfsvoering en helpt de landbouwers zo onder andere bij het voldoen aan de randvoorwaarden en de vergroeningsvoorwaarden. Ook biodiversiteit, klimaat, bodem en water komen aan bod. Bij de doelstellingen van een producentenorganisatie (M9) kunnen specifieke milieu- of klimaatdoelstellingen in het bedrijfsplan opgenomen zijn.

Bijdrage tot het horizontaal thema milieu

Verschillende maatregelen spelen rechtstreeks in op milieu:

- Bij M04 wordt voorrang gegeven aan investeringen gericht op duurzamer gebruik van de grondstoffen, minder uitstoot, beter waterbeheer,…. Meer specifiek is bij M4 'steun voor investeringen op het landbouwbedrijf' en 'projectsteun voor innovaties in de landbouw' de mate van duurzaamheid een belangrijk selectiecriterium. Investeringen en projecten die niet enkel vernieuwend zijn maar ook een positieve bijdrage leveren op milieu en/of klimaatvlak (beperking watergebruik, beperking energieverbruik, beperking afval- en restromen,…) verkrijgen een hogere score bij de beoordeling. Dit is ook het geval bij maatregel M4 'investeringssteun voor de verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten'. Het spreekt voor zich dat M4 'steun aan niet-productieve investeringen in de landbouw' ook sterk bijdraagt tot een beter milieu via o.m. investeringen in waterbeheer en kleine landschapselementen.
- M2 'bedrijfsadviesdiensten' moet landbouwers ondersteunen bij een duurzame bedrijfsvoering en helpt de landbouwers onder andere bij het voldoen aan de randvoorwaarden en de vergroeningsvoorwaarden. Ook biodiversiteit, klimaat, bodem en water komen aan bod.
- Bij de demo-projecten (M1) worden duurzame landbouwproductiemethoden aangetoond. Hieronder vallen het bevorderen van de toepassing van landbouwactiviteiten die een positieve bijdrage leveren aan de milieubescherming, de naleving van de hygiënische normen, de diergezondheid, het dierenwelzijn, de kwaliteitsverbetering, het landschapsbehoud en de landschapsverbetering. Ook bij opleiding in de landbouw (M1) gaat steeds meer aandacht naar verduurzaming van het landbouwbedrijf. Daarnaast wordt in de specifieke opleidingen inzake duurzaam bodem, meststoffen- en pesticidenbeheer extra gefocust op de vermindering van de negatieve impact op het milieu (bodem, water, biodiversiteit,…).
- De operationele groepen EIP (M16) werken rond projecten die aansluiten bij volgende doelstellingen: het bevorderen van een hulpbronnenefficiënte, productieve, emissiearme en klimaatvriendelijke en -bestendige landbouwsector, het helpen te zorgen voor een constante voorziening met zowel bestaande als nieuwe levensmiddelen, voeders en biomaterialen en het verbeteren van processen ter behoud van het milieu en ter aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering.
- Alle agromilieu-klimaatmaatregelen dragen van nature uit bij tot de horizontale doelstelling milieu. Sommige sub-maatregelen spelen eerder in op een betere water- of bodemkwaliteit, terwijl andere eerder zullen bijdragen tot biodiversiteit en landschap.
- De belangrijkste bijdrage aan het Nitraatactieprogramma is voorzien via het nieuwe concept van de BO24 'waterkwaliteit'. Het concept van deze BO is ontworpen door experten van de VMM en de VLM. Experten van de VLM en het dept LNE hebben alle landbouwteelten gewogen op basis van de gegevens inzake gemeten nitraatresiduwaarden (criterium telt voor 50%), de aanvoer van effectief organische stof van het gewas (40%) en de erosiegevoeligheid van het gewas (10%). Via deze BO moet een verhoging van het aandeel laag risicoteelten gerealiseerd worden waardoor het risico op nitraatuitspoeling zal dalen. Voor het beschermen van de waterkwaliteit zijn de niet-zandige landbouwstreken in combinatie met de bekkens waar de waterkwaliteitsdoelstellingen (2018) voor het oppervlaktewater nog niet bereikt zijn, weerhouden als onderdeel van het beheergebied. In deze gebieden kan er ook gewerkt worden aan de verbetering van de grondwaterkwaliteit omdat dit systeem trager reageert. Daarnaast zijn binnen voornoemde afbakening veel gronden erosiegevoelig en kan het koofstofgehalte van de akkers verbeterd worden. Naast deze gebieden zal de maatregel ook ingezet kunnen worden in gebieden waar verwacht wordt dat door een laatste duwtje in de rug de waterkwaliteit (nitraatconcentratie) waarden kan bereiken die beneden de huidige grenswaarde zullen liggen. De gebieden waar de fysisch-chemische omstandigheden van die aard zijn dat het halen van de waterkwaliteitsdoelstellingen geen sinecure is, zijn ook geselecteerd. Het areaal

bouwland dat potentieel in aanmerking komt bedraagt ruim 200.000 ha. Naast deze specifieke -gebiedsgerichte- maatregel, worden ook nog 2 AMKM's voorzien leiden tot een verminderde nitraatuitspoeling: AMKM01 (teelt van vlinderbloemigen) en AMKM02 (vezelvlas en vezelhennep met verminderde bemesting). Deze maatregelen beogen een specifieke milieuvriendelijke teelt en worden bijgevolg niet verder geografisch toegespitst.

- Er werden binnen M10 3 nieuwe BO's ontwikkeld die specifiek gericht zijn op N2000 en het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen (BO25-27, nieuw t.o.v. PDPOII). Daarnaast is voorzien om de andere BO's prioritair in te zetten in N2000 gebieden. Er wordt vooropgesteld om het huidige areaal aan beheerovereenkomsten binnen N2000 de komende jaren met minstens 10% te doen stijgen. Bovendien zijn de bosbouwmaatregelen (M08, m.u.v. boslandbouwsystemen) en de Inrichtingsmaatregelen N2000 (M07) enkel van toepassing voor projecten die kaderen binnen de instandhoudingsdoelen.
- Stroomgebiedbeheerplannen (SGBP) voor de KRW: Wat betreft de doelstellingen van de SGBP zal er een bijdrage zijn via de inzet van de agromilieu-klimaatmaatregelen BO11-16 langs waterlopen. Door de bufferende werking van deze gras(kruiden)stroken wordt een verbetering van de waterkwaliteit vooropgesteld (afvloei van meststoffen en pesticiden). Bij het definiëren van het type waterlopen waarlangs deze BO's kunnen ingezet worden in de Vlaamse wetgeving, wordt rekening gehouden met de waterlichamen binnen RBMP. Ook de generieke agromilieu-klimaatmaatregelen AMKM03 (mechanische onkruidbestrijding) en AMKM04 (verwarringstechniek) dragen in sterke mate bij tot een verbeterde waterkwaliteit. Gezien beide maatregelen een teelttechniek promoten die overal nuttig en wenselijk is, worden deze in gans Vlaanderen toegepast.
- Ook M11 ‘hectarepremie voor biologische landbouw', M8 ‘aanleg van een boslandbouwsysteem’, ‘bebossing’, ‘herbebossing’, M7 'Inrichting ifv Natura2000', LEADER hebben een rechtstreeks en positief effect in het milieuthema.
- Onrechtstreeks is zijn er ook effecten via de andere maatregelen. Zo kunnen specifieke milieudoelstellingen in het bedrijfsplan van een producentenorganisatie (M9) opgenomen zijn.

5.4. Een overzicht van de steunverleningslogica, met daarin een weergave van de voor het programma voor plattelandsontwikkeling gekozen prioriteiten en aandachtsgebieden, de gekwantificeerde doelstellingen, en de combinatie van maatregelen die moeten worden gebruikt om ze te verwezenlijken, met inbegrip van de geplande uitgaven (automatisch gegenereerd uit de verstrekte informatie in punten 5.2 en 11)

Prioriteit 1				
Aandachtsgebied	Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde voor 2023	Geplande uitgaven	Combinatie van de maatregelen
1A	T1: percentage uitgaven in het kader van de artikelen 14, 15 en 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 ten opzichte van de totale uitgaven voor het POP (aandachtsgebied 1A)	10,81%		M01, M02, M16
1B	T2: Totaal aantal in het kader van de samenwerkingsmaatregel gesteunde concrete acties inzake samenwerking (artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013) (groepen, netwerken/clusters, proefprojecten...) (aandachtsgebied 1B)	129,00		M16
1C	T3: Totaal aantal in het kader van artikel 14 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 opgeleide deelnemers (aandachtsgebied 1C)	981.850,00		M01
Prioriteit 2				
Aandachtsgebied	Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde voor 2023	Geplande uitgaven	Combinatie van de maatregelen
2A	T4: percentage landbouwbedrijven met POP-steun voor investeringen in herstructurering of modernisering (aandachtsgebied 2A)	52,46%	303.777.143,00	M01, M04, M06, M16
2B	T5: percentage landbouwbedrijven met POP-ondersteunde zakelijke ontwikkelingsplannen/investeringen voor jonge landbouwers (aandachtsgebied 2B)	5,55%	74.269.374,00	M01, M02, M06
Prioriteit 3				
Aandachtsgebied	Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde voor 2023	Geplande uitgaven	Combinatie van de maatregelen
3A	T6: percentage landbouwbedrijven dat steun ontvangt om deel te nemen aan kwaliteitsregelingen, lokale markten en korte toeleveringsketens, en producentengroeperingen/-organisaties (aandachtsgebied 3A)	4,76%	14.550.000,00	M04, M09
Prioriteit 4				
Aandachtsgebied	Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde voor 2023	Geplande uitgaven	Combinatie van de maatregelen
4A (agri)	T9: percentage landbouwgrond onder beheerscontracten ter ondersteuning van de biodiversiteit en/of landschappen (aandachtsgebied 4A)	1,96%	219.455.314,00	M01, M02, M04, M07, M10, M11, M16
4B (agri)	T10: percentage landbouwgrond onder beheerscontracten ter verbetering van het waterbeheer (aandachtsgebied 4B)	4,68%		
4C (agri)	T12: percentage landbouwgrond onder beheerscontracten ter verbetering van bodembeheer en/of ter voorkoming van bodemerosie (aandachtsgebied 4C)	1,36%		
4A (forestry)	T8: percentage bos / andere beboste gebied onder beheerscontracten ter ondersteuning van de biodiversiteit (aandachtsgebied 4A)	0,32%	3.226.924,00	M08
4B (forestry)				
4C (forestry)				
Prioriteit 5				
Aandachtsgebied	Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde voor 2023	Geplande uitgaven	Combinatie van de maatregelen
5B	T15: Totale investering voor energie-efficiëntie (EUR) (aandachtsgebied 5B)	218.000.000,00	70.860.742,00	M01, M04, M16
5D	T17: percentage GVE's waarop investeringen in het beheer van de veestapel met het oog op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en/of ammoniak	6,33%	169.442.652,00	M04, M10

	betrekking hebben (aandachtsgebied 5D)			
	T18: percentage landbouwgrond onder beheerscontracten gericht op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en/of ammoniak (aandachtsgebied 5D)	2,88%		
5E	T19: percentage landbouwgrond en bosgrond onder beheerscontracten die bijdragen aan koolstofvastlegging en -behoud (aandachtsgebied 5E)	0,05%	5.040.000,00	M08
Prioriteit 6				
Aandachtsgebied	Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde voor 2023	Geplande uitgaven	Combinatie van de maatregelen
6B	T21: percentage van de plattelandsbevolking dat onder strategieën voor plaatselijke ontwikkeling valt (aandachtsgebied 6B)	71,73%	55.491.928,00	M07, M16, M19
	T22: percentage van de plattelandsbevolking dat voordeel haalt uit verbeterde diensten / infrastructuur (aandachtsgebied 6B)	15,06%		
	T23: In de ondersteunde projecten gecreëerde banen (Leader) (aandachtsgebied 6B)	80,00		

5.5. Een beschrijving van de capaciteit voor het verlenen van advies om aan te tonen dat de overeenkomstig artikel 8, lid 1, onder c), vi), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 vereiste maatregelen zijn genomen om te waarborgen dat er voldoende capaciteit beschikbaar is voor het verlenen van advies over de regelgeving en over acties inzake innovatie

De hieronder opgesomde acties en pistes inzake advisering, innovatie en vereenvoudiging zullen in de verdere opmaak van het programma en de loop van de programmaperiode continu worden bijgestuurd.

1/ Om in te gaan op de vraag naar een steeds efficiëntere en effectievere administratie van het programma zet PDPO III verder in op de administratieve vereenvoudiging en lastenvermindering voor de begunstigden. De acties op deze punten leidden in het verleden o.a. tot een gebruiksvriendelijkere elektronische indieningssysteem die gemeenschappelijk is voor Pijler I en Pijler II van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, voor het invoeren van vereenvoudigde kostenregelingen (forfaits, 'flat rates'), het verschaffen van duidelijkere informatie…

In de periode 2014–2020 zullen de inspanningen tot administratieve vereenvoudiging verdergezet, o.m. gericht op verdere aanpassing en gebruiksvriendelijkheid van het indieningssysteem, de verdere vermindering van de bewijslast (bijv. gebruik van standaarduurtarief), de begeleiding en ondersteuning van de projectpromotoren, de verdere uitbouw van de e-loket-infolijn, … Vanaf 2014 wordt de verzamelaanvraag volledig digitaal verwerkt, zodat aanvragen voor directe steun enkel nog elektronisch via het e-loket ingediend kunnen worden. Dit e-loket wordt ook gebruikt voor oppervlaktegebonden steun- en/of betalingsaanvragen voor Pijler II en voor een aantal maatregelen die buiten GBCS vallen.

Verdere acties worden nog onderzocht.

2/ Om de eventuele begunstigden correct, efficiënt en effectief advies te kunnen verlenen over de wetgevende vereisten verbonden aan de PDPO III-maatregelen zetten de administraties momenteel in op interne opleiding. Hierbij wordt, ook tijdens de opmaak van de Vlaamse wetgeving die hierop betrekking heeft, gewerkt aan de kennis en capaciteiten van de beheersdiensten van PDPO III. Zo wordt momenteel de mogelijkheid tot een gemeenschappelijke opleiding voor de beheerdiensten, georganiseerd door het Betaalorgaan en de beheersautoriteit, onderzocht.

Een groot aantal stakeholders zijn reeds bevraagd naar hun wensen en noden rond informatie. Deze vragen en antwoorden worden bijgehouden (o.a. op een publieke webpagina waarbij individuele vragen die voor anderen interessant kunnen zijn, anoniem en algemeen worden beantwoord) en worden steeds aangevuld en beheerd door een coördinerende werkgroep. Deze werkgroep werkt ook aan algemene en meer specifieke informatiedragers inzake PDPO III en de link met Pijler I van het GLB, die vanaf januari 2014 in de communicatie naar de begunstigden gebruikt kunnen worden. Ook de opmaak van een communicatieplan hierrond wordt voorbereid. Als communicatie-orgaan van het PDPO is het Vlaams Ruraal Netwerk nauw betrokken bij deze acties, zodat de informatie eveneens gebruikt kan worden in de communicatieplanning van het netwerk.

3/ Rond het thema innovatie wordt momenteel nog onderzocht hoe het best wordt ingegaan op de vraag naar ondersteuning en opzetten van innovatie-ondersteunende diensten verbonden aan PDPO III. Het uitgangspunt is om te vertrekken vanuit de bestaande situatie, waarbij reeds verschillende actoren zijn die de rol van innovatiebroker op zich nemen. Er wordt daarom vooral gekeken hoe deze actoren en activiteiten zo veel mogelijk in synergie kunnen werken met het Vlaams Ruraal Netwerk. Hierbij wordt overlegd met gekende innovatie-partners, zoals bijvoorbeeld het Innovatiesteunpunt, andere Vlaamse beleidsdomeinen en mogelijk geïnteresseerde stakeholders. Ook met het European Innovation Partnership Service Point,

zetelend in Brussel, wordt overlegd. Dit moet tegen midden 2015, als PDPO III goed gestart is en er een duidelijker zicht is op de node binnen Vlaanderen en de mogelijkheden binnen Europa, leiden tot het uitwerken van een actieplan met timing. Er wordt geen bijkomende steunmaatregel voor innovatiebrokers voorzien.

Daarnaast wordt binnen de werking van het Vlaams Ruraal Netwerk een grote rol aan het thema innovatie, en de hieraan verbonden taken voor de netwerken, toegekend. Dit is zelfs één van de strategische thema's voor de werking onder PDPO III, zodat hier ook de nodige financiële en personele middelen voor uitgetrokken zullen worden. In 2014 zet het Vlaams Ruraal Netwerk hierbij in op een analyse van de noden en verwachtingen rond innovatie en de mogelijke opdrachten voor het netwerk. Dit gebeurde onder andere door de organisatie van een internationaal seminarie hierover, in het voorjaar van 2014, in samenwerking met de Europese Commissie en de betrokken steunpunten van EIP en ENRD. Op basis van deze resultaten (verwerkt in een rapport, zie: http://www.ruraalnetwerk.be/activiteitenverslagen/activiteiten-vlaams-ruraal-netwerk/report-verslag-networking-innovation-2014) en op basis van de output van gesprekken met andere stakeholders zullen vanaf 2015 werkingspunten en acties, coherent met het hoger vermelde actieplan, opgezet worden.

6. BEOORDELING VAN DE VOORAFGAANDE VOORWAARDEN

6.1. Aanvullende informatie

/

6.2. voorafgaande voorwaarden

Toepasselijke ex-antevoorwaarde op nationaal niveau	Aan de toepasselijke ex-antevoorwaarde voldaan: Ja/Nee/Gedeeltelijk	Beoordeling van de naleving	Prioriteiten/aandachtsgebieden	Maatregelen
P3.1) Risicopreventie en -beheer: het bestaan van nationale of regionale risicobeoordelingen voor rampenbestrijding, rekening houdend met de aanpassing aan de klimaatverandering	yes	is fulfilled. In 2019 werd het Vlaams juridisch kader voor de brede weersverzekering goedgekeurd en beslist dat het volledig buiten het PDPO wordt uitgevoerd. Bijgevolg werd in 2019 M17 geschrapt uit het PDPO.	3B	
P4.1) Goede landbouw- en milieuconditie (GLMC): op nationaal niveau zijn normen vastgesteld inzake een goede landbouw- en milieuconditie zoals bedoeld in titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013	yes	is fulfilled	P4	M11, M12, M10
P4.2) Minimumeisen inzake het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen: de in titel III, hoofdstuk I, artikel 28, van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde minimumeisen inzake het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen zijn op nationaal niveau vastgesteld	yes	is fulfilled	P4	M11, M10, M12
P4.3) Andere desbetreffende nationale normen: er zijn desbetreffende verplichte nationale normen vastgesteld voor de toepassing van artikel 28 van titel III, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1305/2013	yes	is fulfilled	P4	M10, M11, M12
P5.1) Energie-efficiëntie: er zijn maatregelen genomen ter bevordering van kosteneffectieve verbeteringen van efficiëntie bij eindgebruik van energie en kosteneffectieve investeringen in energie-efficiëntie bij de bouw of renovatie van gebouwen.	yes	is fulfilled	5B	M04, M07, M16, M06
P5.2) Watersector: het bestaan van a) een waterprijsbeleid met voldoende prikkels voor gebruikers om efficiënt gebruik te maken van waterreserves en b) een redelijke bijdrage van de diverse watergebruikssectoren aan de terugwinning van de kosten van waterdiensten tegen een percentage dat is vastgesteld in het goedgekeurde stroomgebiedsbeheerplan voor investeringen die door de programma's worden ondersteund.	yes	is fulfilled		M16, M04
P5.3) Hernieuwbare energie: er zijn maatregelen genomen ter bevordering van de productie en de distributie van hernieuwbare energiebronnen	yes	is fulfilled		M04, M16, M06, M07
P6.1) NGN-infrastructuur (netwerken van de volgende generatie): het bestaan van nationale of regionale plannen voor "Next Generation Access" waarin rekening wordt gehouden met regionale acties om de streefdoelen van de Unie op het gebied van een snelle internettoegang te bereiken, waarbij de aandacht vooral is gericht op gebieden waar de markt niet aan de voorschriften van de Unie betreffende mededinging en staatssteun voldoet, en geen hoogwaardige open infrastructuur tegen betaalbare prijs levert, en om toegankelijke diensten te bieden aan kwetsbare groepen.	yes	niet van toepasing		
G1) Anti-discriminatie: het bestaan van bestuurlijke capaciteit voor de uitvoering en toepassing van Uniewetgeving en -beleid inzake	yes	is fulfilled	6B	M19, M02, M01, M16

anti-discriminatie op het vlak van de ESI-fondsen.				
G2) Gendergelijkheid: het bestaan van de bestuurlijke capaciteit voor de uitvoering en toepassing van de Uniewetgeving en -beleid inzake gendergelijkheid op het vlak van ESI-fondsen.	yes	is fulfilled	6B	M01, M02, M07, M16, M06
G3) Invaliditeit: het bestaan van bestuurlijke capaciteit voor de uitvoering en toepassing van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (UNCRPD) op het vlak van de ESI-fondsen in overeenstemming met Besluit 2010/48/EG van de Raad	yes	is fulfilled	6B	M16, M06, M07, M19
G4) Overheidsopdrachten: het bestaan van regelingen voor de doeltreffende toepassing van de EU-wetgeving inzake overheidsopdrachten op het vlak van ESI-fondsen.	yes	is fulfilled	2A, 6B, 5B	M16, M20, M06, M08, M19, M04, M01, M07, M02
G5) Staatssteun: het bestaan van regelingen voor de doeltreffende toepassing van de Unievoorschriften inzake staatssteun op het vlak van de ESI-fondsen.	yes	is fulfilled	P4, 6A, 5A, 1A, 5E, 5B, 3B, 6C, 2B, 1C, 3A, 5C, 2A, 5D, 6B, 1B	M08, M11, M07, M10, M09, M20, M02, M01, M04, M16, M19, M06
G6) Milieuwetgeving met betrekking tot milieueffectenbeoordeling (MEB) en strategische milieubeoordeling (SMEB): het bestaan van regelingen voor de doeltreffende toepassing van de Uniewetgeving inzake MEB en SMEB.	yes	is fulfilled	P4, 2A, 5E, 5C, 5B, 3A	M16, M07, M11, M06, M10, M04
G7) Statistische systemen en resultaatindicatoren: het bestaan van de statistische basis die nodig is om de doeltreffendheid en het effect van de programma's te kunnen beoordelen. Het bestaan van een systeem van resultaatindicatoren voor het selecteren van maatregelen die het meest bijdragen aan de gewenste resultaten, om toezicht te houden op de voortgang en om een effectbeoordeling uit te voeren.	yes	is fulfilled		

Toepasselijke ex-antevoorwaarde op nationaal niveau	Criteria	Aan criteria voldaan (Ja/Nee)	Referentie (indien voldaan) [verwijzing naar de strategieën, rechtshandelingen of andere relevante documenten]	Beoordeling van de naleving ervan
P3.1) Risicopreventie en -beheer: het bestaan van nationale of regionale risicobeoordelingen voor rampenbestrijding, rekening houdend met de aanpassing aan de klimaatverandering	P3.1.a) Er moet een nationale of regionale risicobeoordeling bestaan met de volgende elementen: een beschrijving van het proces, de methodiek, de methoden en de niet-gevoelige gegevens die voor risicobeoordelingen worden gebruikt, en van de risicogebaseerde criteria voor het prioriteren van investeringen;	Yes	Het beheer van het rampenfonds is federale materie en wordt geregeld in de wet van 12 juli 1976: Wet betreffende het herstel van zekere schade veroorzaakt aan private goederen door natuurrampen: www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?llanguage=nl&la=N&table _name=wet&cn=1976071230. In deze wet wordt nog geen rekening gehouden met de klimaatsverandering. Op nationaal niveau worden nationale risicobeoordelingen inzake klimaat uitgevoerd binnen de "Nationale klimaat Commissie". De werkgroep adaptatie van deze Commissie heeft in 2010 een nationale adaptatiestrategie aangenomen (gepubliceerd in 2011). Hierin is de (mogelijke) impact van klimaatverandering in België opgenomen, evenals een overzicht van de huidige aanpak en mogelijke strategieën in de toekomst. In een volgende fase zal een nationaal adaptatieplan worden gepubliceerd (bestaande uit de federale en regionale adaptatieplannen) – zie http://www.cnc-nkc.be/NL/NKC/Pages/default.aspx voor hun werking en de desbetreffende wetgeving. Risicostudies in het kader van rampenplanning gebeuren door de FOD Binnenlandse Zaken, Algemene Directie Crisiscentrum. Het operationele aspect wordt door dezelfde directie behandeld (coördinatie van rampenplannen door het crisiscentrum van de regering): zie www.crisiscentrum.be. Met het draaiboek "milieu-incidenten" zijn een aantal stappen beschreven op welke manier milieu-incidenten worden aangepakt binnen de Vlaamse overheid en wie bevoegd is: http://www.lne.be/organisatie/draaiboek-milieu-incidenten. Klimaatveranderingen zijn hier niet in opgenomen vermits dit eerder langetermijn-effecten betreft. Aanvullend: Decreet van 18 juli 2003 betreffende integraal waterbeleid en wijzigingen hieraan hebben de overstromingsrichtlijn (OR-richtlijn) 2007/60/EG omgezet. Tegen uiterlijk 22/12/2013 dienen ORgevaarkaarten en ORriscobeheerkaarten voltooid te zijn. Tegen uiterlijk 22/12/2015 dient voor elk stroomgebied een ORrisicobeheersplan, als onderdeel van het volgende stroomgebiedbeheers-plan opgemaakt te worden. Zie: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1011715.html	Fulfilled (see references)
	P3.1.b) er moet een nationale of regionale risicobeoordeling bestaan met de volgende elementen: een beschrijving van singlerisk- en multiriskscenario's;	Yes	Elke regio werkt aan singlerisk- en mulitriskscenario's. Het Vlaamse "Milieuverkenning 2030" rapport (voor milieu en natuur) is hier een goed voorbeeld van – zie: http://www.milieurapport.be/nl/publicaties/toekomstverkenningen/milieuverkenning-2030/ De betrokkenheid vanuit PDPO situeert zich binnen de huidige en toekomstige Europese reglementering. Artikel 71 van Verordening 73/2009 van de Raad geeft aan dat een lidstaat via afroming of ongebruikte middelen van toeslagrechten fondsen kan ondersteunen die o.a. tegemoet komen bij schade door milieu-incidenten. Hier wordt geen gebruik van gemaakt. Het toekomstig GLB voorziet binnen de PDPO regeling een soortgelijke mogelijkheid (zie programmadocument).	Fulfilled (see references)
	P3.1.c) Er moet een nationale of regionale risicobeoordeling bestaan met de volgende elementen: Het in voorkomend geval rekening houden met nationale strategieën voor aanpassing aan de klimaatverandering.	Yes	Wat het landbouwrampenfonds betreft (nu nog federaal, maar wordt geregionaliseerd) is schade veroorzaakt door natuurrampen verzekerd. Een natuurramp kan uiteraard ook milieuongevallen tot gevolg hebben, maar dit is niet opgenomen in de materie die zal geregionaliseerd worden.	Fulfilled (see references)
P4.1) Goede landbouw- en milieuconditie (GLMC): op nationaal niveau zijn normen vastgesteld inzake een goede landbouw- en	P4.1.a) Er zijn GLMC-normen vastgesteld in de nationale wetgeving en vermeld in de	Yes	De GLMC-normen zijn expliciet vermeld in het BVR van 8 juli 2005 tot instelling van een bedrijfstoeslagregeling en tot vaststelling van bepaalde steunregelingen voor landbouwers en tot toepassing van de randvoorwaarden – zie http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1013905.html. Dit	Fulfilled (see references)

milieuconditie zoals bedoeld in titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013	programma's		Besluit van de Vlaamse Regering wordt nog in 2014 aangepast naar aanleiding van de recente ontwikkelingen op Europees vlak .	
P4.2) Minimumeisen inzake het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen: de in titel III, hoofdstuk I, artikel 28, van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde minimumeisen inzake het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen zijn op nationaal niveau vastgesteld	P4.2.a) in de programma's worden de in titel III, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde minimumeisen inzake het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen vermeld;	Yes	De GLMC-normen en bijkomende minimumvereisten maken deel uit van de randvoorwaarden en zijn opgenomen in PDPO III. De meest recente informatie over de randvoorwaarden vindt men in de publiek toegankelijke brochure: http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/brochure_randvoorwaarden.pdf (versie maart 2014) en op de webpagina http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=46 , waar ook een link te vinden is naar de checklist randvoorwaarden (http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/randvoorwaarden-checklist2014.doc. Deze checklist geeft een overzicht van de verschillende beheerseisen voortvloeiend uit de EU-verordeningen en richtlijnen alsook van de GLMC-normen, zoals die nader omschreven zijn in de brochure randvoorwaarden. Ook de bijkomende eisen voor PDPO zijn er in vermeld. De bijkomende eisen voor de agromilieumaatregelen zijn voor 2014 aangevuld met een aantal aspecten voortvloeiend uit de regelgeving met betrekking tot IPM en verwerkt in de brochure en de checklist.	Fulfilled (see references)
P4.3) Andere desbetreffende nationale normen: er zijn desbetreffende verplichte nationale normen vastgesteld voor de toepassing van artikel 28 van titel III, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1305/2013	P4.3.a) In de programma's worden de desbetreffende verplichte nationale normen vermeld	Yes	De GLMC-normen en bijkomende minimumvereisten maken deel uit van de randvoorwaarden en zijn opgenomen in PDPO III. De meest recente informatie over de randvoorwaarden vindt men in de publiek toegankelijke brochure: http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/brochure_randvoorwaarden.pdf (versie maart 2014) en op de webpagina http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=46 , waar ook een link te vinden is naar de checklist randvoorwaarden (http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/randvoorwaarden-checklist2014.doc. Deze checklist geeft een overzicht van de verschillende beheerseisen voortvloeiend uit de EU-verordeningen en richtlijnen alsook van de GLMC-normen, zoals die nader omschreven zijn in de brochure randvoorwaarden. Ook de bijkomende eisen voor PDPO zijn er in vermeld. De bijkomende eisen voor de agromilieumaatregelen zijn voor 2014 aangevuld met een aantal aspecten voortvloeiend uit de regelgeving met betrekking tot IPM en verwerkt in de brochure en de checklist.	Fulfilled (see references)
P5.1) Energie-efficiëntie: er zijn maatregelen genomen ter bevordering van kosteneffectieve verbeteringen van efficiëntie bij eindgebruik van energie en kosteneffectieve investeringen in energie-efficiëntie bij de bouw of renovatie van gebouwen.	P5.1.a) maatregelen om ervoor te zorgen dat er voor de energieprestatie van gebouwen minimumeisen zijn die in overeenstemming zijn met de artikelen 3, 4 en 5 van Richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad;	Yes	Zie de wetgeving en daaruit voortvloeiende maatregelen: Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het VLAREL en tot wijziging van diverse andere besluiten wat betreft erkenningen met betrekking tot het leefmilieu, 01/03/2013: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1022886.html Besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de energieprestaties van gebouwen, 29/11/2013, http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1023664.html Informatie voor de burger is te vinden op www.energiesparen.be. Binnen PDPO III wordt via diverse maatregelen ingezet op energiebesparing (zie programmadocument). Dit werd ook beoordeeld in het milieu-effectenrapport (zie programmadocument).	Fulfilled (see references)
	P5.1.b) maatregelen die nodig zijn om een systeem van energieprestatiecertificaten voor gebouwen op te zetten dat in overeenstemming is met artikel 11 van Richtlijn 2010/31/EU;	Yes	Zie de wetgeving en daaruit voortvloeiende maatregelen: Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het VLAREL en tot wijziging van diverse andere besluiten wat betreft erkenningen met betrekking tot het leefmilieu, 01/03/2013: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1022886.html Besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de energieprestaties van gebouwen, 29/11/2013, http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1023664.html	Fulfilled (see references)

			Informatie voor de burger is te vinden op www.energiesparen.be. Binnen PDPO III wordt via diverse maatregelen ingezet op energiebesparing (zie programmadocument). Dit werd ook beoordeeld in het milieu-effectenrapport (zie programmadocument).	
	P5.1.c) maatregelen voor strategische planning inzake energie-efficiëntie die in overeenstemming zijn met artikel 3 van Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad;	Yes	Zie het Ministerieel besluit houdende wijziging van het ministerieel besluit van 29 oktober 2010 tot nadere invulling van de regels inzake indeling van de verrichtingen in de financiële administratie, de boekhoudkundige waarderings- en rubriceringsregels, de financiële rapportering aan de Vlaamse overheid en de boekhoudkundige organisatie van de sociale huisvestingsmaatschappijen en van het ministerieel besluit van 6 oktober 2011 met betrekking tot de werking van het digitaal prestatieregister gekoppeld aan de Prestatiedatabank, 07/01/2013: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1022634.html Informatie voor de burger is te vinden op www.energiesparen.be. Binnen PDPO III wordt via diverse maatregelen ingezet op energiebesparing (zie programmadocument). Dit werd ook beoordeeld in het milieu-effectenrapport (zie programmadocument).	Fulfilled (see references)
	P5.1.d) maatregelen die in overeenstemming zijn met artikel 13 van Richtlijn 2006/32/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten, om ervoor te zorgen dat eindafnemers, indien dit technisch mogelijk en financieel redelijk is en indien dit in verhouding staat tot de potentiële energiebesparingen, de beschikking krijgen over individuele meters.	Yes	• het Ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 21 juni 2013 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten, wat betreft de toevoeging van het domein energie aan de pijler coaching, 21/11/2013: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1023430.html. Informatie voor de burger is te vinden op www.energiesparen.be. Binnen PDPO III wordt via diverse maatregelen ingezet op energie-efficiëntie (zie programmadocument). Dit werd ook beoordeeld in het milieu-effectenrapport (zie programmadocument). • het Energiebesluit van 19 november 2010 van de Vlaamse Regering, 19/11/2010: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1019755.html Besluit van de Vlaamse Regering houdende de wijziging van diverse bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne en van bijlage 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning, 14/01/2011: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1020055.html Informatie voor de burger is te vinden op www.energiesparen.be. Binnen PDPO III wordt via diverse maatregelen ingezet op energie-efficiëntie (zie programmadocument). Dit werd ook beoordeeld in het milieu-effectenrapport (zie programmadocument).	Fulfilled (see references)
P5.2) Watersector: het bestaan van a) een waterprijsbeleid met voldoende prikkels voor gebruikers om efficiënt gebruik te maken van waterreserves en b) een redelijke bijdrage van de diverse watergebruikssectoren aan de terugwinning van de kosten van waterdiensten tegen een percentage dat is vastgesteld in het goedgekeurde stroomgebiedsbeheerplan voor investeringen die door de programma's worden ondersteund.	P5.2.a) In sectoren die uit het Elfpo worden gesteund, heeft de lidstaat gezorgd voor een bijdrage van de diverse watergebruikssectoren aan de terugwinning van kosten van waterdiensten overeenkomstig artikel 9, lid 1, eerste streepje, van de kaderrichtlijn water, met inachtneming van de sociale effecten, de milieueffecten en de economische effecten van de terugwinning alsmede de geografische en klimatologische omstandigheden van de betrokken gebieden.	Yes	RL 2000/60 werd omgezet in het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, de stroomgebiedsbeheerplannen voor de Schelde en de Maas 2010-2015 en bijhorend maatregelenprogramma voor Vlaanderen 2010-2015 zoals vastgesteld door de Vlaamse regering op 9/10/2010. De vermelde voorwaarde art. 9 2000/60/EC maakt sinds 27.10.2011 onderwerp uit van een MROA (Met Redenen Omkleed Advies): zie http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1011715.html. De waterdiensten werden afgebakend. Aan iedere drinkwaterabonnee wordt een vergoeding aangerekend voor de productie en levering van drinkwater via de integrale waterfactuur. Waterverbruikers betalen, afhankelijk van de herkomst van het water en van de lozingssituatie, een bedrag aan de drinkwatermaatschappij en/of de Vlaamse Milieumaatschappij. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen klein- en grootverbruikers. Deze laatste, waar de sectoren gesteund door ELFPO meestal onder vallen, betalen een heffing op waterverontreiniging en een bovengemeentelijke bijdrage voor drinkwatergebruik.	Fulfilled (see references)

			Voor grondwaterwinning (decreet van 24 januari 1984, zgn. grondwaterdecreet en wijzigingen) bestemd voor de openbare drinkwatervoorziening en andere grondwaterwinningen vanaf 500 m³ per jaar moet een grondwaterheffing betaald worden, bepaald op basis van het jaarlijks grondwaterverbruik. Zie http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1022852&param=inhoud&ref=search Oppervlaktewatercaptatie: decreet van 21 december 1990): voor het capteren van 500 m³ per jaar of meer uit bevaarbare waterlopen moet een jaarlijkse retributie betaald worden aan de waterbeheerder, in functie van de opgepompte hoeveelheid oppervlaktewater volgens tarieven vastgelegd in het decreet. Zie www.vmm.be/water/beleid-en-instrumenten. De GLMC-normen zijn expliciet vermeld in het BVR van 8 juli 2005 tot instelling van een bedrijfstoeslagregeling en tot vaststelling van bepaalde steunregelingen voor landbouwers en tot toepassing van de randvoorwaarden – zie http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1013905.html. Dit Besluit van de Vlaamse Regering wordt nog in 2014 aangepast naar aanleiding van de recente ontwikkelingen op Europees vlak . De GLMC-normen en bijkomende minimumvereisten maken deel uit van de randvoorwaarden en zijn opgenomen in PDPO III. De meest recente informatie over de randvoorwaarden vindt men in de publiek toegankelijke brochure: http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/brochure_randvoorwaarden.pdf (versie maart 2014) en op de webpagina http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=46 , waar ook een link te vinden is naar de checklist randvoorwaarden (http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/randvoorwaarden-checklist2014.doc. Deze checklist geeft een overzicht van de verschillende beheerseisen voortvloeiend uit de EU-verordeningen en richtlijnen alsook van de GLMC-normen, zoals die nader omschreven zijn in de brochure randvoorwaarden. Ook de bijkomende eisen voor PDPO zijn er in vermeld. De bijkomende eisen voor de agromilieumaatregelen zijn voor 2014 aangevuld met een aantal aspecten voortvloeiend uit de regelgeving met betrekking tot IPM en verwerkt in de brochure en de checklist.	
P5.3) Hernieuwbare energie: er zijn maatregelen genomen ter bevordering van de productie en de distributie van hernieuwbare energiebronnen	P5.3.a) Er is gezorgd voor transparante steunregelingen, voorrang bij de toegang tot het net of gewaarborgde toegang en voorrang bij de dispatching, en er zijn standaardregels openbaar gemaakt voor het dragen en verdelen van de kosten van de technische aanpassingen, conform artikel 14, lid 1, en artikel 16, leden 2 en 3, van Richtlijn 2009/28/EG;	Yes	Zie hoger en zie Besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010 (B.S.16/11/2012), 28/09/2012: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1022464.html Het beleid rond landbouw en PDPO zet in op steun voor duurzame energie en hernieuwbare energiebronnen (zie maatregelen in programmadocument). Informatie en pistes voor de burgers zijn te vinden op www.energiesparen.be.	Fulfilled (see references)
	P5.3.b) De lidstaat heeft een nationaal actieplan voor energie uit hernieuwbare bronnen goedgekeurd dat in overeenstemming is met artikel 4 van Richtlijn 2009/28/EG	Yes	Zie http://economie.fgov.be/nl/consument/Energie/hernieuwbare_energieen/#.UzGALPl5P1Q en http://economie.fgov.be/nl/binaries/NREAP-BE-v25-NL_tcm325-112992.pdf	Fulfilled (see references)
P6.1) NGN-infrastructuur (netwerken van de volgende generatie): het bestaan van nationale of regionale plannen voor "Next Generation Access" waarin rekening wordt gehouden met regionale acties om de streefdoelen van de Unie op het gebied van een snelle internettoegang te bereiken, waarbij de aandacht vooral is gericht op gebieden waar de markt niet aan de voorschriften van de Unie betreffende mededinging en staatssteun voldoet, en geen hoogwaardige open infrastructuur tegen betaalbare prijs levert, en om toegankelijke	P6.1.a) Er bestaat een nationaal of regionaal NGN-plan met de volgende elementen: een plan voor infrastructuurinvesteringen, gebaseerd op een economische analyse, dat rekening houdt met de bestaande publieke en particuliere infrastructuur en de geplande investeringen;	Yes	niet van toepassing	niet van toepassing
	P6.1.b) Er bestaat een nationaal of regionaal NGN-plan met de volgende elementen: duurzame investeringsmodellen die concurrentiebevorderend zijn en toegang geven tot open, betaalbare, hoogwaardige en	Yes	niet van toepassing	niet van toepassing

diensten te bieden aan kwetsbare groepen.	toekomstbestendige infrastructuur en diensten;			
	P6.1.c) Er bestaat een nationaal of regionaal NGN-plan met de volgende elementen: maatregelen om particuliere investeringen te stimuleren.	Yes	niet van toepassing	niet van toepassing
G1) Anti-discriminatie: het bestaan van bestuurlijke capaciteit voor de uitvoering en toepassing van Uniewetgeving en -beleid inzake anti-discriminatie op het vlak van de ESI-fondsen.	G1.a) Regelingen in overeenstemming met het institutionele en wettelijke kader van lidstaten voor de betrokkenheid van organen die verantwoordelijk zijn voor de bevordering van de gelijke behandeling van iedereen in de hele voorbereidings- en uitvoeringsfase van programma's, met inbegrip van het geven van advies over gelijkheid bij aan het ESI-fonds gelieerde activiteiten.	Yes	Wet 10/05/2007 inzake het bestrijden van discriminatie op basis van leeftijd, sexuele oriëntatie, burgerlijke staat, geboorte, … : http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2007051035&table_name=wet Protocol tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie ten gunste van personen met een handicap, 19/07/2007: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1021259.html Decreet houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid, 10/07/2008: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1017082.html Samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 (B.S.05/03/2014), 12/06/2013: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1023903.html	Fulfilled (see references)
	G1.b) Regelingen voor opleidingen voor het personeel van de instanties die betrokken zijn bij het beheer van en de controle op de ESI-fondsen op het vlak van Uniewetgeving en -beleid inzake anti-discriminatie.	Yes	Wet 10/05/2007 inzake het bestrijden van discriminatie op basis van leeftijd, sexuele oriëntatie, burgerlijke staat, geboorte, … : http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2007051035&table_name=wet Protocol tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie ten gunste van personen met een handicap, 19/07/2007: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1021259.html Decreet houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid, 10/07/2008: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1017082.html Samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 (B.S.05/03/2014), 12/06/2013: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1023903.html Bijkomend: • binnen de ESI-fondsen worden informatie- en vormingssessies georganiseerd voor beheersautoriteiten en controlediensten. • binnen de Vlaamse overheid wordt nauw samengewerkt met het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding: http://www.diversiteit.be. Het Centrum is een onafhankelijke openbare instelling die gelijke kansen bevordert, discriminatie bestrijdt, en die diversiteit en migratie bestudeert.	Fulfilled (see references)
G2) Gendergelijkheid: het bestaan van de bestuurlijke capaciteit voor de uitvoering en toepassing van de Uniewetgeving en -beleid	G2.a) Regelingen in overeenstemming met het institutionele en wettelijke kader van lidstaten voor de betrokkenheid van organen die	Yes	• De Artikelen 10 en 11bis van de Belgische Grondwet garanderen de gelijkheid tussen mannen en vrouwen, met name bij de uitvoering van hun rechten en vrijheden: http://www.senaat.be/doc/const_nl.html	Fulfilled (see references)

inzake gendergelijkheid op het vlak van ESI-fondsen.	verantwoordelijk zijn voor gendergelijkheid in de hele voorbereidings- en uitvoeringsfase van programma's, met inbegrip van het geven van advies over gendergelijkheid bij aan het ESI-fonds gelieerde activiteiten.		• De wet gendermainstreaming van 12/1/2007 heeft tot doel de gelijkheid tussen mannen en vrouwen te versterken door de genderdimensie in de publieke definites op te nemen: http://igvm-iefh.belgium.be/nl/binaries/Wet_gender_%20mainstreaming_tcm336-97350.pdf • Het Instituut voor de Gelijkheid tussen mannen en vrouwen (opgericht in 2002) werd bij wet van 12/1/2007 gemachtigd om het integratieproces te ondersteunen: http://igvm.belgium.be Bijkomende informatie is te vinden via: • http://igvm-iefh.belgium.be/nl/actiedomeinen/gender_mainstreaming/wetgeving, • http://igvm-iefh.belgium.be/nl/statistieken, • http://www.vlaanderen.be/nl/gezin-welzijn-en-gezondheid/hulp-zoeken/financiele-en-juridische-hulp/gelijkekansenbe-gelijke-kansen-vlaanderen, • http://www.gelijkekansen.be/	
	G2.b) Regelingen voor opleidingen voor het personeel van de instanties die betrokken zijn bij het beheer van en de controle op de ESI-fondsen op het vlak van Uniewetgeving en -beleid inzake gendergelijkheid en gendermainstreaming.	Yes	• De Artikelen 10 en 11bis van de Belgische Grondwet garanderen de gelijkheid tussen mannen en vrouwen, met name bij de uitvoering van hun rechten en vrijheden: http://www.senaat.be/doc/const_nl.html • De wet gendermainstreaming van 12/1/2007 heeft tot doel de gelijkheid tussen mannen en vrouwen te versterken door de genderdimensie in de publieke definites op te nemen: http://igvm-iefh.belgium.be/nl/binaries/Wet_gender_%20mainstreaming_tcm336-97350.pdf • Het Instituut voor de Gelijkheid tussen mannen en vrouwen (opgericht in 2002) werd bij wet van 12/1/2007 gemachtigd om het integratieproces te ondersteunen: http://igvm.belgium.be Bijkomende informatie is te vinden via: • http://igvm-iefh.belgium.be/nl/actiedomeinen/gender_mainstreaming/wetgeving, • http://igvm-iefh.belgium.be/nl/statistieken, • http://www.vlaanderen.be/nl/gezin-welzijn-en-gezondheid/hulp-zoeken/financiele-en-juridische-hulp/gelijkekansenbe-gelijke-kansen-vlaanderen, • http://www.gelijkekansen.be/ Bijkomend: binnen de ESI-fondsen worden informatie- en vormingssessies georganiseerd voor beheersautoriteiten en controlediensten. Bijkomend: binnen de Vlaamse overhead worden trainingsessies en vormingen georganiseerd rond gender. Hiervoor wordt nauw samengewerkt met de diensten rond Gelijke Kansenbeleid en Diversiteit van de Stafdienst van de Vlaamse Regering: http://www.gelijkekansen.be/Praktisch/Contact/HetteamGelijkeKanseninVlaanderen.aspx.	Fulfilled (see references)
G3) Invaliditeit: het bestaan van bestuurlijke capaciteit voor de uitvoering en toepassing van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (UNCRPD) op het vlak van de ESI-fondsen in overeenstemming met Besluit 2010/48/EG van de Raad	G3.a) Regelingen in overeenstemming met het institutionele en wettelijke kader van lidstaten voor de raadpleging en betrokkenheid van organen die verantwoordelijk zijn voor de bescherming van de rechten van personen met een handicap of representatieve organisaties van personen met een handicap en andere relevante belanghebbenden in de hele voorbereidings- en uitvoeringsfase van programma's.	Yes	België heeft het Verdrag over de rechten van gehandicapte personen op 30/3/2007 getekend en op 2/7/2009 geratificeerd. Het is in werking getreden op 1/8/2009. Dit werd door de Vlaamse overheid omgezet in het decreet houdende instemming met het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en het facultatief protocol bij het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, opgemaakt in New York op 13 december 2006, 08/05/2009: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1018194.html Bijkomend: zie het Centrum voor de Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding: http://www.diversiteit.be.Het Centrum is een onafhankelijke openbare instelling die gelijke kansen bevordert, discriminatie bestrijdt, en die diversiteit en migratie bestudeert.	Fulfilled (see references)

	G3.b) Regelingen voor opleidingen voor het personeel van de instanties die betrokken zijn bij het beheer van en de controle op de ESI-fondsen op het vlak van geldende uniale en nationale wetgeving en beleid inzake handicaps, met inbegrip van toegankelijkheid en de praktische toepassing van het UNCRPD, als weergegeven in uniale en nationale wetgeving in voorkomend geval.	Yes	België heeft het Verdrag over de rechten van gehandicapte personen op 30/3/2007 getekend en op 2/7/2009 geratificeerd. Het is in werking getreden op 1/8/2009. Dit werd door de Vlaamse overheid omgezet in het decreet houdende instemming met het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en het facultatief protocol bij het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, opgemaakt in New York op 13 december 2006, 08/05/2009: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1018194.html Bijkomend: zie het Centrum voor de Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding: http://www.diversiteit.be.Het Centrum is een onafhankelijke openbare instelling die gelijke kansen bevordert, discriminatie bestrijdt, en die diversiteit en migratie bestudeert. Binnen de ESI-fondsen worden informatie- en vormingssessies georganiseerd voor beheersautoriteiten en controlediensten.	Fulfilled (see references)
	G3.c) Regelingen voor het toezicht op de uitvoering van artikel 9 van het UNCPRD in verband met de ESI-fondsen in de hele voorbereidings- en uitvoeringsfase van de programma's.	Yes	België heeft het Verdrag over de rechten van gehandicapte personen op 30/3/2007 getekend en op 2/7/2009 geratificeerd. Het is in werking getreden op 1/8/2009. Dit werd door de Vlaamse overheid omgezet in het decreet houdende instemming met het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en het facultatief protocol bij het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, opgemaakt in New York op 13 december 2006, 08/05/2009: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1018194.html Bij de monitoring worden de ESI-fondsen bijgestaan door de deskundigen van de Vlaamse overheid: http://www.gelijkekansen.be/Praktisch/Contact/HetteamGelijkeKanseninVlaanderen.aspx	Fulfilled (see references)
G4) Overheidsopdrachten: het bestaan van regelingen voor de doeltreffende toepassing van de EU-wetgeving inzake overheidsopdrachten op het vlak van ESI-fondsen.	G4.a) Regelingen voor de doeltreffende toepassing van Unievoorschriften inzake overheidsopdrachten middels gepaste mechanismen.	Yes	Federale bepalingen inzake overheidsopdrachten: http://www.bestuurszaken.be/Belgische-regelgeving Vlaamse bepalingen inzake overheidsopdrachten: zie http://www.bestuurszaken.be/overheidsopdrachten Binnen de beheerdiensten verbonden aan PDPO wordt de wet op de overheidsopdrachten nauwkeurig opgevolgd door enkele experten, die regelmatig opleiding en extra informatie krijgen en die bij elke overheidsopdracht in het kader van ELFPO betrokken worden. Naleving van richtlijnen inzake overheidsopdrachten maakt essentieel onderdeel uit van projectcontroles en audits bij de uitvoering van het programma.	Fulfilled (see references)
	G4.b) Regelingen ter waarborging van transparante gunningsprocedures voor contracten.	Yes	Federale bepalingen inzake overheidsopdrachten: http://www.bestuurszaken.be/Belgische-regelgeving Vlaamse bepalingen inzake overheidsopdrachten: zie http://www.bestuurszaken.be/overheidsopdrachten Binnen de beheerdiensten verbonden aan PDPO wordt de wet op de overheidsopdrachten nauwkeurig opgevolgd door enkele experten, die regelmatig opleiding en extra informatie krijgen en die bij elke overheidsopdracht in het kader van ELFPO betrokken worden. Naleving van richtlijnen inzake overheidsopdrachten maakt essentieel onderdeel uit van projectcontroles en audits bij de uitvoering van het programma.	Fulfilled (see references)
	G4.c) Regelingen voor opleiding en informatieverspreiding ten behoeve van personeel dat bij de uitvoering van de ESI-fondsen betrokken is.	Yes	Binnen de beheerdiensten verbonden aan PDPO wordt de wet op de overheidsopdrachten nauwkeurig opgevolgd door enkele experten, die regelmatig opleiding en extra informatie krijgen en die bij elke overheidsopdracht in het kader van ELFPO betrokken worden. Naleving van richtlijnen inzake overheidsopdrachten maakt essentieel onderdeel uit van projectcontroles en	Fulfilled (see references)

			audits bij de uitvoering van het programma.	
	G4.d) Regelingen ter waarborging van de administratieve capaciteit om de Unievoorschriften inzake overheidsopdrachten uit te voeren en toe te passen.	Yes	Binnen de beheerdiensten verbonden aan PDPO wordt de wet op de overheidsopdrachten nauwkeurig opgevolgd door enkele experten, die regelmatig opleiding en extra informatie krijgen en die bij elke overheidsopdracht in het kader van ELFPO betrokken worden. Naleving van richtlijnen inzake overheidsopdrachten maakt essentieel onderdeel uit van projectcontroles en audits bij de uitvoering van het programma.	Fulfilled (see references)
G5) Staatssteun: het bestaan van regelingen voor de doeltreffende toepassing van de Unievoorschriften inzake staatssteun op het vlak van de ESI-fondsen.	G5.a) Regelingen voor de doeltreffende toepassing van de Unievoorschriften inzake staatssteun.	Yes	Naleving van de staatssteunreglementering maakt essentieel onderdeel uit van de projectcontroles en audits bij de uitvoering van de ELFPO, EFRO en ESF-programma's. Alle Vlaamse steunmaatregelen worden afgetoetst tegen de Richtsnoeren voor staatssteun in de landbouwsector, aangemeld, aangekondigd op de website en gerapporteerd in het jaarrapport staatssteun.	Fulfilled (see references)
	G5.b) Regelingen voor opleiding en informatieverspreiding ten behoeve van personeel dat bij de uitvoering van de ESI-fondsen betrokken is.	Yes	Binnen het beleidsdomein landbouw en visserij is er een aanspreekpunt staatssteun (incl. back-up) en het proces is uitgeschreven en gedocumenteerd, te bereiken voor alle beheerdiensten van PDPO. Er is een informatiepagina op de externe website (http://lv.vonet.be/nlapps/docs/default.asp?fid=147) en op intranet. Het thema staatssteun en de aanpassing aan de regelgeving 2014-2020 wordt zowel binnen als buiten het Departement Landbouw en Visserij regelmatig op de agenda geplaatst.	Fulfilled (see references)
	G5.c) Regelingen ter waarborging van de administratieve capaciteit om de Unievoorschriften inzake staatssteun uit te voeren en toe te passen.	Yes	Binnen het beleidsdomein landbouw en visserij is er een aanspreekpunt staatssteun (incl. back-up) en het proces is uitgeschreven en gedocumenteerd, te bereiken voor alle beheerdiensten van PDPO. Er is een informatiepagina op de externe website (http://lv.vonet.be/nlapps/docs/default.asp?fid=147) en op intranet. Het thema staatssteun en de aanpassing aan de regelgeving 2014-2020 wordt zowel binnen als buiten het Departement Landbouw en Visserij regelmatig op de agenda geplaatst.	Fulfilled (see references)
G6) Milieuwetgeving met betrekking tot milieueffectenbeoordeling (MEB) en strategische milieubeoordeling (SMEB): het bestaan van regelingen voor de doeltreffende toepassing van de Uniewetgeving inzake MEB en SMEB.	G6.a) Regelingen voor de doeltreffende toepassing van Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad (MEB) en Richtlijn 2011/42/EU van het Europees Parlement en de Raad (SMEB);	Yes	De (strategische) milieueffectrapportage ((S)MER) is in Vlaanderen geïntegreerd in de bestaande vergunningsprocedures. Een MER hoort bij een vergunningsaanvraag (voor een milieu- en/of stedenbouwkundige vergunning) voor industriële projecten en voor infrastructuurprojecten. Voor bepaalde plannen en programma's van de overheid wordt de milieueffectrapportage eveneens geïntegreerd in het besluitvormingsproces. De overheid zal aan de hand van het milieueffectrapport haar uiteindelijke beslissing tot uitvoering van het project motiveren. De opstelling van een milieueffectenrapport moet verplicht worden opgesteld door een erkend MER-deskundige. In 2010 werden de erkenningsvoorwaarden aangepast. Zie: http://www.vlaanderen.be/nl/natuur-en-milieu/milieuhinder/milieueffectrapport-mer en http://www.lne.be/themas/milieueffectrapportage met linken naar de desbetreffende regelingen.	Fulfilled (see references)
	G6.b) Regelingen voor opleiding en informatieverspreiding ten behoeve van personeel dat bij de uitvoering van de MEB- en SMEB-richtlijnen betrokken is.	Yes	Vanuit de Vlaamse overheid wordt voorzien in een website met informatie rond de coördinatoren, studiedagen, richtlijnen boeken, handleidingen, erkenningen, databanken en aanspreekpunten: http://www.lne.be/themas/milieueffectrapportage/deskundigen	Fulfilled (see references)
	G6.c) Regelingen om een toereikende administratieve capaciteit te waarborgen.	Yes	De Vlaamse overheid heeft sinds 2010 haar interne organisatie geoptimaliseerd op vlak van de uitvoering van beide Richtlijnen, zie: http://www.lne.be/themas/milieueffectrapportage/nieuwsberichten/m.e.r.-in-beweging-resultaten	Fulfilled (see references)

G7) Statistische systemen en resultaatindicatoren: het bestaan van de statistische basis die nodig is om de doeltreffendheid en het effect van de programma's te kunnen beoordelen. Het bestaan van een systeem van resultaatindicatoren voor het selecteren van maatregelen die het meest bijdragen aan de gewenste resultaten, om toezicht te houden op de voortgang en om een effectbeoordeling uit te voeren.	G7.a) Regelingen voor de tijdige verzameling en aggregatie van de statistische gegevens met de volgende elementen: de identificatie van bronnen en mechanismen voor statistische validering	Yes	Wetgeving: zie Wet van 24 augustus 2005 tot omzetting van verschillende bepalingen van de richtlijn financiële diensten op afstand en van de richtlijn privacy en elektronische communicatie: http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/pdf/Mbbs/2005/08/31/92815.pdf Het Europese gemeenschappelijk monitoring- en evaluatiekader, met output-, resultaat, impact- en contextindicatoren en evaluatievragen, wordt geïmplementeerd binnen PDPO III.	Fulfilled (see references)
	G7.b) Regelingen voor de tijdige verzameling en aggregatie van de statistische gegevens met de volgende elementen: de identificatie van bronnen en mechanismen voor statistische validering	Yes	Voor PDPO III specifiek is er een evaluatieplan (zie programmadocument) opgesteld, waarin de evaluatiestudies voor de komende programmaperiode worden gepland, tijdige gegevensverzameling wordt voorzien, verantwoordelijkheden worden verdeeld, communicatie over de evaluaties wordt meegenomen, benodigde capaciteit wordt voorzien.	Fulfilled (see references)
	G7.c) Een doeltreffend systeem van resultaatindicatoren, waaronder de selectie van resultaatindicatoren voor elk programma, met informatie over de motivering voor de selectie van beleidsinitiatieven die door het programma worden gefinancierd	Yes	Voor PDPO III wordt een indicatorenplan uitgewerkt, waarin de indicatoren jaarlijks worden gemonitord en op geregelde tijdstippen worden getoetst aan de streefwaarden. Voor elke indicator is de meest geschikte gegevensbron bepaald en is vastgesteld hoe en door wie de gegevens zullen verzameld worden.	Fulfilled (see references)
	G7.d) Een doeltreffend systeem van resultaatindicatoren, waaronder de vaststelling van doelstellingen voor deze indicatoren	Yes	Voor PDPO III wordt een indicatorenplan uitgewerkt, waarin de indicatoren jaarlijks worden gemonitord en op geregelde tijdstippen worden getoetst aan de streefwaarden. Voor elke indicator is de meest geschikte gegevensbron bepaald en is vastgesteld hoe en door wie de gegevens zullen verzameld worden.	Fulfilled (see references)
	G7.e) Een doeltreffend systeem van resultaatindicatoren, waarbij voor elke indicator de volgende vereisten in acht worden genomen: robuustheid en statistische validering, een duidelijke normatieve interpretatie, responsiviteit ten aanzien van het beleid en tijdige verzameling van de gegevens	Yes	Voor PDPO III wordt een indicatorenplan uitgewerkt, waarin de indicatoren jaarlijks worden gemonitord en op geregelde tijdstippen worden getoetst aan de streefwaarden. Voor elke indicator is de meest geschikte gegevensbron bepaald en is vastgesteld hoe en door wie de gegevens zullen verzameld worden.	Fulfilled (see references)
	G7.f) Procedures worden vastgesteld om te waarborgen dat voor alle uit het programma gefinancierde concrete acties een doeltreffend systeem van indicatoren wordt vastgesteld	Yes	Voor PDPO III wordt een indicatorenplan uitgewerkt, waarin de indicatoren jaarlijks worden gemonitord en op geregelde tijdstippen worden getoetst aan de streefwaarden. Voor elke indicator is de meest geschikte gegevensbron bepaald en is vastgesteld hoe en door wie de gegevens zullen verzameld worden.	Fulfilled (see references)

6.2.1. Lijst van te nemen maatregelen voor algemene ex-antevoorwaarden

Toepasselijke ex-antevoorwaarde op nationaal niveau	Criteria waaraan niet wordt voldaan	Action to be taken	Deadline	Bodies responsible for fulfillment

6.2.2. Lijst van te nemen maatregelen in verband met aan prioriteiten gekoppelde ex-antevoorwaarden

Toepasselijke ex-antevoorwaarde op nationaal niveau	Criteria waaraan niet wordt voldaan	Action to be taken	Deadline	Bodies responsible for fulfillment

7. BESCHRIJVING VAN HET PRESTATIEKADER

7.1. Indicatoren

Prioriteit	Applicable	Indicator en meeteenheid, waar van toepassing	Streefwaarde 2023 (a)	Aanpassingsaanvullingen (b)	Streefdoel absolute waarde (a-b)
Prioriteit 2: het versterken van de levensvatbaarheid van het landbouwbedrijf en het concurrentievermogen van alle landbouwtypen in alle regio's en het bevorderen van innovatieve landbouwtechnologieën en het duurzaam bosbeheer	X	Aantal landbouwbedrijven met POP-steun voor investeringen in de herstructurering en modernisering (aandachtsgebied 2a) + bedrijven met POP-ondersteunde zakelijke ontwikkelingsplannen/investeringen voor jonge landbouwers (aandachtsgebied 2B)	14.531,00	3.785,00	10.746,00
	X	Totale overheidsuitgaven P2 (EUR)	378.046.517,00	98.720.000,00	279.326.517,00
Prioriteit 3: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw	X	Totale overheidsuitgaven P3 (EUR)	14.550.000,00	2.500.000,00	12.050.000,00
		Aantal landbouwbedrijven dat steun ontvangt om deel te nemen aan kwaliteitsregelingen, lokale markten/korte toeleveringsketens, en producentengroeperingen (aandachtsgebied 3A)	1.230,00		1.230,00
		Aantal landbouwbedrijven dat deelneemt aan regelingen inzake risicobeheer (aandachtsgebied 3B)			

P4: Herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen met betrekking tot landbouw en bosbouw	X	Totale overheidsuitgaven P4 (EUR)	222.682.238,00	80.889.315,00	141.792.923,00
	X	Landbouwgrond onder beheerscontracten die bijdragen aan biodiversiteit (ha) (aandachtsgebied 4A) + het verbeteren van het waterbeheer (ha) (aandachtsgebied 4B) + het verbeteren van het bodembeheer en het voorkomen van bodemerosie (ha) (aandachtsgebied 4C)	45.799,00	13.636,00	32.163,00
P5: Het bevorderen van hulpbronnenefficiëntie en het steunen van de overstap naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voeding- en de bosbouwsector	X	Totale overheidsuitgaven P5 (EUR)	245.343.394,00	70.880.000,00	174.463.394,00
	X	Landbouwgrond en bosgrond onder beheer om koolstofvastlegging/-behoud te bevorderen (ha) (aandachtsgebied 5E) + landbouwgrond onder beheerscontracten die zijn gericht op vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en/of ammoniak (ha) (aandachtsgebied 5D) + geïrrigeerde grond waarvoor op efficiëntere irrigatiesystemen wordt overgeschakeld (ha) (aandachtsgebied 5A)	18.611,00	3.271,00	15.340,00
	X	Aantal concrete acties inzake investeringen op het gebied van energiebesparing en energie-efficiëntie (aandachtsgebied 5B) + bij de productie van hernieuwbare energie (aandachtsgebied 5C)	5.850,00	1.750,00	4.100,00

P6: Het bevorderen van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden	X	Totale overheidsuitgaven P6 (EUR)	55.491.928,00		55.491.928,00
	X	Aantal gesteunde concrete acties ter verbetering van de basisdiensten en infrastructuur in plattelandsgebieden (aandachtsgebieden 6B en 6C)	98,00		98,00
	X	Bevolking die valt onder plaatselijke groepen (aandachtsgebied 6B)	1.000.000,00		1.000.000,00

7.1.1. Prioriteit 2: het versterken van de levensvatbaarheid van het landbouwbedrijf en het concurrentievermogen van alle landbouwtypen in alle regio's en het bevorderen van innovatieve landbouwtechnologieën en het duurzaam bosbeheer

7.1.1.1. Aantal landbouwbedrijven met POP-steun voor investeringen in de herstructurering en modernisering (aandachtsgebied 2a) + bedrijven met POP-ondersteunde zakelijke ontwikkelingsplannen/investeringen voor jonge landbouwers (aandachtsgebied 2B)

Applicable: Ja

Streefwaarde 2023 (a): 14.531,00

Aanpassingsaanvullingen (b): 3.785,00

Streefdoel absolute waarde (a-b): 10.746,00

7.1.1.2. Totale overheidsuitgaven P2 (EUR)

Applicable: Ja

Streefwaarde 2023 (a): 378.046.517,00

Aanpassingsaanvullingen (b): 98.720.000,00

Streefdoel absolute waarde (a-b): 279.326.517,00

7.1.2. Prioriteit 3: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw

7.1.2.1. Totale overheidsuitgaven P3 (EUR)

Applicable: Ja

Streefwaarde 2023 (a): 14.550.000,00

Aanpassingsaanvullingen (b): 2.500.000,00

Streefdoel absolute waarde (a-b): 12.050.000,00

7.1.2.2. Aantal landbouwbedrijven dat steun ontvangt om deel te nemen aan kwaliteitsregelingen, lokale markten/korte toeleveringsketens, en producentengroeperingen (aandachtsgebied 3A)

Applicable: Nee

Streefwaarde 2023 (a): 1.230,00

Aanpassingsaanvullingen (b):

Streefdoel absolute waarde (a-b): 1.230,00

7.1.2.3. Aantal landbouwbedrijven dat deelneemt aan regelingen inzake risicobeheer (aandachtsgebied 3B)

Applicable: Nee

Streefwaarde 2023 (a): 0,00

Aanpassingsaanvullingen (b):

Streefdoel absolute waarde (a-b): 0,00

7.1.3. P4: Herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen met betrekking tot landbouw en bosbouw

7.1.3.1. Totale overheidsuitgaven P4 (EUR)

Applicable: Ja

Streefwaarde 2023 (a): 222.682.238,00

Aanpassingsaanvullingen (b): 80.889.315,00

Streefdoel absolute waarde (a-b): 141.792.923,00

7.1.3.2. Landbouwgrond onder beheerscontracten die bijdragen aan biodiversiteit (ha) (aandachtsgebied 4A) + het verbeteren van het waterbeheer (ha) (aandachtsgebied 4B) + het verbeteren van het bodembeheer en het voorkomen van bodemerosie (ha) (aandachtsgebied 4C)

Applicable: Ja

Streefwaarde 2023 (a): 45.799,00

Aanpassingsaanvullingen (b): 13.636,00

Streefdoel absolute waarde (a-b): 32.163,00

7.1.4. P5: Het bevorderen van hulpbronnenefficiëntie en het steunen van de overstap naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voeding- en de bosbouwsector

7.1.4.1. Totale overheidsuitgaven P5 (EUR)

Applicable: Ja

Streefwaarde 2023 (a): 245.343.394,00

Aanpassingsaanvullingen (b): 70.880.000,00

Streefdoel absolute waarde (a-b): 174.463.394,00

7.1.4.2. Landbouwgrond en bosgrond onder beheer om koolstofvastlegging/-behoud te bevorderen (ha) (aandachtsgebied 5E) + landbouwgrond onder beheerscontracten die zijn gericht op vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en/of ammoniak (ha) (aandachtsgebied 5D) + geïrrigeerde grond waarvoor op efficiëntere irrigatiesystemen wordt overgeschakeld (ha) (aandachtsgebied 5A)

Applicable: Ja

Streefwaarde 2023 (a): 18.611,00

Aanpassingsaanvullingen (b): 3.271,00

Streefdoel absolute waarde (a-b): 15.340,00

7.1.4.3. Aantal concrete acties inzake investeringen op het gebied van energiebesparing en energie-efficiëntie (aandachtsgebied 5B) + bij de productie van hernieuwbare energie (aandachtsgebied 5C)

Applicable: Ja

Streefwaarde 2023 (a): 5.850,00

Aanpassingsaanvullingen (b): 1.750,00

Streefdoel absolute waarde (a-b): 4.100,00

7.1.5. P6: Het bevorderen van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden

7.1.5.1. Totale overheidsuitgaven P6 (EUR)

Applicable: Ja

Streefwaarde 2023 (a): 55.491.928,00

Aanpassingsaanvullingen (b):

Streefdoel absolute waarde (a-b): 55.491.928,00

7.1.5.2. Aantal gesteunde concrete acties ter verbetering van de basisdiensten en infrastructuur in plattelandsgebieden (aandachtsgebieden 6B en 6C)

Applicable: Ja

Streefwaarde 2023 (a): 98,00

Aanpassingsaanvullingen (b):

Streefdoel absolute waarde (a-b): 98,00

7.1.5.3. Bevolking die valt onder plaatselijke groepen (aandachtsgebied 6B)

Applicable: Ja

Streefwaarde 2023 (a): 1.000.000,00

Aanpassingsaanvullingen (b):

Streefdoel absolute waarde (a-b): 1.000.000,00

7.2. Alternatieve indicatoren

Prioriteit	Applicable	Indicator en meeteenheid, waar van toepassing	Streefwaarde 2023 (a)	Aanpassingsaanvullingen (b)	Streefdoel absolute waarde (a-b)
Prioriteit 3: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw	X	aantal gesteunde acties voor investeringen (3A)	60,00	5,00	55,00
	X	aantal goedgekeurde acties voor investeringen (3A) KIS	40,00	5,00	35,00
P5: Het bevorderen van hulpbronnenefficiëntie en het steunen van de overstap naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voeding- en de bosbouwsector	X	aantal gesteunde acties voor investeringen (5D)	5.000,00	1.500,00	3.500,00

7.2.1. Prioriteit 3: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw

7.2.1.1. aantal gesteunde acties voor investeringen (3A)

Applicable: Ja

Streefwaarde 2023 (a): 60,00

Aanpassingsaanvullingen (b): 5,00

Streefdoel absolute waarde (a-b): 55,00

7.2.1.2. aantal goedgekeurde acties voor investeringen (3A) KIS

Applicable: Ja

Streefwaarde 2023 (a): 40,00

Aanpassingsaanvullingen (b): 5,00

Streefdoel absolute waarde (a-b): 35,00

7.2.2. P5: Het bevorderen van hulpbronnenefficiëntie en het steunen van de overstap naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voeding- en de bosbouwsector

7.2.2.1. aantal gesteunde acties voor investeringen (5D)

Applicable: Ja

Streefwaarde 2023 (a): 5.000,00

Aanpassingsaanvullingen (b): 1.500,00

Streefdoel absolute waarde (a-b): 3.500,00

7.3. Reserve

Prioriteit	Prestatiereserve (EUR)
Prioriteit 2: het versterken van de levensvatbaarheid van het landbouwbedrijf en het concurrentievermogen van alle landbouwtypen in alle regio's en het bevorderen van innovatieve landbouwtechnologieën en het duurzaam bosbeheer	7.248.778,58
Prioriteit 3: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw	365.332,23
P4: Herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen met betrekking tot landbouw en bosbouw	4.000.335,32
P5: Het bevorderen van hulpbronnenefficiëntie en het steunen van de overstap naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voeding- en de bosbouwsector	4.107.814,48
P6: Het bevorderen van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden	1.543.272,25
Totaal	**17.265.532,86**

8. BESCHRIJVING VAN DE GESELECTEERDE MAATREGELEN

8.1. Beschrijving van de algemene voorwaarden, van toepassing op meer dan één maatregel, met inbegrip van, voor zover relevant, definitie van plattelandsgebied, uitgangspunten, randvoorwaarden, beoogd gebruik van financieringsinstrumenten, beoogd gebruik van voorschotten, en gemeenschappelijke bepalingen voor investeringen, met inbegrip van de bepalingen van de artikelen 45 en 46 van Verordening (EU) nr. 1305/2013

1) Certificering steunbedragen

Volgende maatregelen maken gebruik van standaardbedragen:

- M01 - Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming): forfaitaire werkingskost
- M07 - Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland: personeels- en overheadkosten
- M08 - Bebossing (aanlegsubsidie – onderhoudsubsidie – inkomenscompensatie): steunbedrag op basis van gemaakte kosten en –desgevallend- gederfde inkomsten
- M08 - Herbebossing: steunbedrag op basis van gemaakte kosten
- M10 - Alle agromilieu-klimaatmaatregelen: steunbedrag op basis van gemaakte kosten, gederfde inkomsten en transactiekosten
- M11 - Biologische landbouw: steunbedrag op basis van gemaakte kosten, gederfde inkomsten en transactiekosten
- M16 - Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving: personeels- en overheadkosten
- M19 - Leader (alle sub-maatregelen): personeels- en overheadkosten

De principes voor de berekeningen staan kort bij de maatregelen zelf vermeld.

Het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) heeft deze berekeningen grondig nagekeken en gecertificeerd.

ILVO is een instelling belast met multidisciplinair, baanbrekend en onafhankelijk onderzoek, gericht op duurzame landbouw en visserij in economisch, ecologisch en maatschappelijk perspectief. Gebaseerd op dit onderzoek, bouwt ILVO fundamentele en toegepaste kennis op die nodig is voor de verbetering van producten en productiemethoden, voor de bewaking van de kwaliteit en de veiligheid van de eindproducten en voor de verbetering van beleidsinstrumenten als basis van sectorontwikkeling en agrarisch plattelandsbeleid.

Het cijfermateriaal en het certificeringsdocument worden in bijlage meegegeven.

Daarnaast is ook een methodiek opgesteld om dubbelfinanciering tussen de agromilieu-klimaatmaatregelen (M10) en de bio-hectarepremie (M11) enerzijds en de vergroening in Pijler 1 anderzijds te vermijden. Dit werd ook gecertificeerd door ILVO. De documenten worden in bijlage meegestuurd.

2) Afbakening toepassingsgebied PDPO III

Bij de afbakening van het toepassingsgebied wordt er steeds op toegezien dat er geen enkele discriminatie kan optreden.

Voor de maatregelen M01 (steun voor opleiding in de landbouw en demonstratieprojecten), M02

(bedrijfsadviesdiensten) en M16 sub-maatregel ‘steun aan de oprichting van EIP-operationele groepen’ moet de de activiteit doorgaan in het Vlaamse Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest en moet de voertaal het Nederlands zijn.

Voor maatregelen M04 (steun voor investeringen) en M06 (vestigingssteun) geldt:

- de maatschappelijke zetel of een exploitatiezetel/-eenheid ligt in het Vlaamse Gewest;
- de investeringen die voor steun in aanmerking komen, liggen in het Vlaamse Gewest.

Ook begunstigden uit andere lidstaten of regio’s komen voor steun in aanmerking onder de voorwaarde dat de investering gelegen is in het Vlaamse Gewest en de begunstigde over een exploitatiezetel of-eenheid beschikt in het Vlaamse Gewest.

Voor maatregel M09 (steun aan producentenorganisaties) dient de hoofdzetel van de producentenorganisatie in het Vlaamse Gewest te liggen.

Voor maatregelen die gelinkt zijn aan een oppervlakte, wordt de steun toegekend aan percelen gelegen in het Vlaamse Gewest. Dit is het geval voor:

- alle areaalgebonden GBCS-maatregelen (M10, M11 en M08-bebossing onderhoudssubsidie en M08-bebossing inkomenscompensatie).

  Agromilieu-klimaatmaatregelen van het type “beheerovereenkomsten” worden meestal uitgevoerd in vooraf afgebakende beheergebieden. Voor kleine landschapselementen wordt bij de steunvoorwaarden van de betrokken sub-maatregel de interpretatie van de ligging van het perceel verder gespecifieerd.

- de andere M08 maatregelen (agroforestry, bebossing - aanlegsubsidie en herbebossing)

Voor GBCS diergebonden maatregelen (AMKM behoud lokale veerassen) moet het om een begunstigde gaan die in de GBCS-data-bank als “Vlaamse landbouwer” staat gecatalogeerd.

Voor volgende maatregelen wordt de afbakening in punt 3 gegeven:

- M07 - Basisdiensten en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden. *Voor de vier sub-maatregelen m.b.t. de Inrichting van Natura2000 werd de afbakening van het plattelandsgebied uitgebreid met alle NATURA 2000-gebieden en met de gebieden met een hoge natuurwaarde.*
- M16 - sub-maatregelen "Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving" en “Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking”
- M19 - Leader

3) Afbakening plattelandsgebied

Maatregel M01 – steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming) richt zich tot enerzijds tot landbouwers en anderzijds tot actoren actief in het plattelandsgebied. Hier wordt plattelandsgebied gedefinieerd als het Vlaams gewest met uitzondering van de 13 centrumsteden.

Voor andere maatregelen met link naar plattelandsgebied: zie verder (onder 3.2).

3.1 Algemene principes: Baseline gebiedsgerichte werking

De versnippering van het Vlaamse platteland vraagt een gebiedsgericht beleidskader, om zo via maatwerk in te spelen op specifieke lokale kansen en noden. Een goede interbestuurlijke samenwerking tussen het Vlaamse, provinciale en gemeentelijke beleidsniveau vraagt in deze context dan ook de aandacht. Het interbestuurlijke plattelandsoverleg (IPO) biedt daartoe een degelijk forum. Op 17 april 2013 keurde het Bestuurlijk Overleg van het IPO het Vlaams plattelandsbeleidsplan goed. Dit plan is opgemaakt door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) en werd in 2013 meegedeeld aan de Vlaamse regering. Het biedt een beleidskader op Vlaams niveau waarmee de provinciale overheden aan de slag kunnen als regisseur van een gebiedsgericht plattelandsbeleid in de vorm van de opmaak van provinciale plattelandsbeleidsplannen. Het Europees programma voor Plattelandsontwikkeling is opgenomen in het Vlaams plattelandsbeleidsplan als één van de instrumenten voor de uitvoering van het beleid. De provinciale beleidsplannen zijn voor de projectaanvragen en de inhoudelijke beoordeling ervan een belangrijk referentiekader omdat elke provincie eigen accenten legt.

Een cumulatie van PDPO met andere Vlaamse projectsubsidies (bijv. Toerisme Vlaanderen, Erfgoed, Quick Wins vanuit het Vlaams Plattelandbeleid, …) is niet toegelaten. Ten opzichte van het Plattelandsfonds nemen de maatregelen volgend standpunt in: '*het Plattelandsfonds heeft als doelstelling om bestuurskrachtarme gemeenten op het Vlaamse platteland bijkomend te ondersteunen. De middelen van het plattelandsfonds zijn van een andere aard dan bovenvermelde Quick Wins. In het eerste geval gaat het over trekkingsrechten voor de lokale overheden, daar waar quick wins met een echte projectoproep werkt. Het is vanuit die logica, dat de middelen van het Vlaamse plattelandsfonds worden aanzien als eigen gemeentelijke middelen'.*

3.2 Definitie plattelandsgebieden voor de gebiedsgerichte werking: maatregelen "M07 - Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen", "M16 – Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking" en "M16-Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving" - zie ook kaart Plattelandsgebied PDPO III (bijlage)

Het plattelandsgebied dat in aanmerking komt voor de maatregelen omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland (M07 + M16), plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving (M16) en LEADER (M19), werd afgebakend op Vlaams niveau: 'de groep van Vlaamse rurale gemeenten' (= plattelandsgebieden). Een rurale Vlaamse gemeente heeft een bevolkingsdichtheid lager dan 350 inw/km² of een bebouwde oppervlakte lager dan 15% (bron: ADSEI-gegevens 2011/2012, zie kaart). Gezien de sterke verweving van stad en platteland in Vlaanderen en de problematiek van de verstedelijking van minder rurale gemeenten, is het belangrijk dat PDPO III in Vlaanderen:

- voorwaarden biedt voor acties in het plattelandsgebied
- voorwaarden biedt voor acties in het plattelandsgebied met verstedelijkingsdruk
- voorwaarden biedt voor acties die ten goede komen aan de stad-plattelands relatie
- de integratie van het plattelandsthema in andere EU-fondsen stimuleert.

Hiermee geeft Vlaanderen invulling aan overweging 19 van Verordening (EU) nr. 1305/2013: 'Om synergieën te creëren en de samenwerking te verbeteren, moeten de concrete acties in voorkomend geval

ook de banden tussen stad en platteland bevorderen.'

Bij de submaatregel “M07 - Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen” kunnen investeringsprojecten en dienstverleningsprojecten uitgevoerd worden binnen het plattelandsgebied (kaart: donkergroene kleur) maar kunnen investeringsprojecten en dienstverleningsprojecten ook uitgevoerd worden in plattelandsgebieden met verstedelijkingsdruk. Dit laatste is mogelijk als de locatie van de uitvoering over verschillende aangrenzende gemeenten loopt: in dat geval moet er min. één gemeente in het plattelandsgebied liggen en liggen de andere gemeenten in plattelandsgebieden met verstedelijkingsdruk. (lichtgroene kleur).

Bij de submaatregel “M16 – Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking” kunnen dienstverleningsprojecten binnen het plattelandsgebied (donkergroene kleur), maar ook geheel of gedeeltelijk in het plattelandsgebied met verstedelijkingsdruk worden uitgevoerd (lichtgroene kleur).

In het groot stedelijk gebied en de regionaal stedelijke gebieden worden er geen projecten uitgevoerd (rode kleur)

De provincies beschrijven in hun provinciale plattelandsbeleidsplannen het provinciale uitvoeringsbeleid en beleidskeuzes. Hierbij kunnen ze de kaart verder verfijnen of verstrengen, versoepelen kan niet. Wat dubbelfinanciering betreft, wordt deze voorkomen doordat de andere subsidieorganen op Vlaams en provinciaal niveau de projecten adviseren, waardoor het risico op dubbelfinanciering nihil wordt.

Algemeen:

- In de gevallen dat de wet op de overheidsopdrachten van toepassing is, dient de projectpromotor de wetgeving te volgen.
- In 2011 heeft de beheersdienst voor As 3 en As 4 4 (Leader) de evaluatie 'Voor een optimale gebiedsgerichte plattelandswerking in PDPO III' opgesteld. Een jaar later heeft het Rekenhof een auditverslag 'Europees plattelandsontwikkelingsbeleid: Gebiedsgerichte werking in de Vlaamse provincies' opgemaakt, dit op basis van een doorlichting uit 2011 en 2012. De belangrijkste aandachtspunten van beide documenten werden meegenomen voor de opmaak van het gebiedsgerichte luik in PDPO III.
- Projecten van de maatregel Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving op het vlak van lokale voedselvoorziening en hernieuwbare energie kunnen ingediend worden indien het geografisch uitvoeringsgebied minstens 1 gemeente uit het plattelandsgebied (=donkergroen op de kaart) omvat en minstens één gemeente uit het niet-plattelandsgebied (licht groen of rood op de kaart) omvat. Bij deze maatregel kan men enkel subsidie ontvangen voor het opmaken van een ontwikkelingsstrategie en de latere dynamisering van het gebied. Indien de ontwikkelingsstrategie betrekking heeft op (een gedeelte van) een geselecteerd LEADER-gebied kan deze niet dezelfde thematiek behandelen van de desbetreffende LEADER-strategie. Uitvoering van effectieve realisaties/(sub)projecten die voortvloeien uit de ontwikkelingsstrategie kunnen hier geen subsidie ontvangen.
- Plaatselijke Groepen die geselecteerd worden bij de maatregel ‘opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën’ (LEADER) komen niet in aanmerking als begunstigde.

Voor de 4 sub-maatregelen rond de Inrichting van Natura2000-gebieden in M07 wordt het afgebakend plattelandsgebied uitgebreid met alle Natura2000-gebieden en met de gebieden met een hoge natuurwaarde.

3.3 LEADER-maatregelen (M19)

Definitie LEADER-methodiek

LEADER heeft tot doel plattelandsactoren ertoe aan te zetten en te helpen na te denken over het potentieel van hun gebied in een langere-termijn perspectief. Hierbij dient samenwerking nadrukkelijk vooropgesteld worden. Er wordt beoogd om kwalitatief hoogstaande, geïntegreerde, originele strategieën voor een duurzame plattelandsontwikkeling te ontwerpen en te ondersteunen die tot een verbetering leiden van de leefbaarheid in het gebied.

De gebiedsgebonden ontwikkelingsstrategie moet :

- gedifferentieerd en gebiedsspecifiek zijn;
- participatief en bottom-up tot stand komen;
- rekening houden met specifieke doelgroepen;
- economisch levensvatbaar zijn en een duurzaam karakter hebben;
- een innovatief karakter hebben;
- samenwerking met andere plattelandsgebieden vooropstellen.

De lokale ontwikkelingsstrategieën zijn onlosmakelijk gekoppeld aan afbakeningscriteria en de samenstelling van de Plaatselijke Groep.

Binnen de vier LEADER-maatregelen kunnen LEADER-gebieden onder Plaatselijke Groepen worden opgericht, projecten worden uitgevoerd, samenwerkingsprojecten worden aangegaan en de werking van de Plaatselijke Groep inclusief animatie worden verzekerd. Hierbij wordt geen start-up kit voorzien (zie Verordening (EU) nr. 1303/2013, artikel 35 paragraaf 1 en Verordening (EU) nr. 1305/2013, artikel 43).

Afbakening LEADER-gebieden in Vlaanderen:

Wegens de specifieke situatie in Vlaanderen (een dichtbevolkt platteland = lager dan 350 inwoners/km²) en de nood aan territoriale samenhang van de respectievelijke LEADER-gebieden, wordt afgeweken van de criteria vermeld in Verordening (EU) nr. 1303/2013, artikel 33 paragraaf 6. (zie ook het partnerschapsakkoord)

Gebieden kunnen dus in aanmerking komen om LEADER-gebied te worden indien zij voldoen aan volgende criteria:

- Ruraal zijn op gebiedsniveau. Ruraal zijn gebieden met maximum 350 inw/km² of een bebouwde oppervlakte van minder dan 15%.
- Geografisch en bestuurlijk coherent zijn
- Vanuit fysisch, economisch en sociaal oogpunt een geheel vormen
- Beschikken over een adequate kritische massa in termen van menselijke, financiële en economische hulpbronnen
- Minstens 3 gemeenten, waarvan tenminste 1 gemeente behoort tot het plattelandsgebied in Vlaanderen
- De gebiedsgrenzen vallen samen met gemeentegrenzen
- Maximaal 240.000 inwoners omvatten. Per provincie ligt de bovengrens op 540.000 inwoners voor de som van de respectievelijke Leader-gebieden.

De samenstelling en aard van de Plaatselijke Groepen:

De Plaatselijke Groepen moeten bestaan uit een geheel van partners waarin de sociaal-economische milieus van het gebied evenwichtig en representatief vertegenwoordigd zijn. De gemeentebesturen die gelegen zijn binnen de afbakening dienen vertegenwoordigd te zijn binnen de Plaatselijke Groep. Op het niveau van de besluitvorming echter moet de private sector (zijnde de economische en sociale partners, het middenveld en de verenigingen) ten minste 50% van het plaatselijke partnerschap uitmaken. De keuze van de partners moet weloverwogen zijn. De ontwikkelingsstrategie moet immers gedragen worden door de ganse PG en de leden moeten door de positie die ze innemen kunnen bijdragen tot de uitvoering van de ontwikkelingsstrategie.

De leden van de PG's moeten blijk geven van hun vermogen om samen een ontwikkelingsstrategie voor het gebied uit te stippelen en deze uit te voeren. Ook de betrokkenheid na de goedkeuring van projecten dient te worden behouden. De PG-leden moeten zich actief inzetten voor de realisatie van de ontwikkelingsstrategie door de inbreng van knowhow, het actief benaderen van plattelandsactoren, het uitwerken van projectideeën,…

De toepasbaarheid en het operationeel karakter van het partnerschap zal worden beoordeeld in termen van de doorzichtigheid en duidelijkheid van de taakverdeling en verantwoordelijkheden. De partners moeten garanderen dat zij zich van de toegekende taken kunnen kwijten en dat de werkingsmechanismen en de besluitvorming doeltreffend en transparant zijn. Hierbij moeten PG's een van de partners als administratieve en financiële verantwoordelijke aanduiden, ofwel een gezamenlijke wettelijke structuur oprichten.

Algemeen:

- In de gevallen dat de wet op de overheidsopdrachten van toepassing is dient de PG de wetgeving te volgen.
- In 2011 heeft de beheersdienst voor As 3 en As 4 4 (Leader) de evaluatie 'Voor een optimale gebiedsgerichte plattelandswerking in PDPO III' opgesteld. Een jaar later heeft het Rekenhof een auditverslag 'Europees plattelandsontwikkelingsbeleid: Gebiedsgerichte werking in de Vlaamse provincies' opgemaakt, dit op basis van een doorlichting uit 2011 en 2012. De belangrijkste aandachtspunten van beide documenten werden meegenomen voor de opmaak van het gebiedsgerichte luik in PDPO III.
- Enkel projecten die passen binnen de lokale ontwikkelingsstrategie van de Plaatselijke Groep, die deze heeft opgemaakt op basis van maximaal drie thema's uit de vooraf bepaalde Vlaamse keuzelijst en die werd goedgekeurd, en die liggen in het afgebakend LEADER-gebied, komen in aanmerking voor subsidie binnen LEADER.
- De PG's zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van hun lokale ontwikkelingsstrategie, zijnde de selectie en de goedkeuring van acties en bijhorende steun in hun gebied, de opvolging van projecten, het uitvoeren van administratieve controles, het behandelen van de betalingsdossiers en de vraag tot betaling van de cofinanciering aan de provincie en het Vlaams Gewest (via de beheersdienst zijnde VLM, afdeling Platteland en Mestbeleid). Deze overheidssteun wordt via het Vlaams Betaalorgaan aan de begunstigde betaald. De controles ter plaatse en deze achteraf behoren expliciet niet tot het takenpakket van de PG's. Via een samenwerkingsovereenkomst tussen het Gewest en de Plaatselijke Groep worden de taken en verantwoordelijkheden tussen beide bepaald. Ook tussen de beheersdiensten van het PDPO en het Betaalorgaan worden afspraken gemaakt, die worden geformaliseerd in een protocol.

4) Voorschotten

Er worden geen voorschotten gegeven bij de niet-GBCS-maatregelen. Enkel voor M19 ‘werking Plaatselijke Groepen (LEADER)’ kan met voorschotten gewerkt worden, na afspraken hieromtrent met de beheerdienst.

Voor de GBCS-maatregelen kunnen wel voorschotten betaald worden, conform art. 75 van de Verordening (EU) nr. 1306/2013.

Kaart: Plattelandsgebied PDPOIII

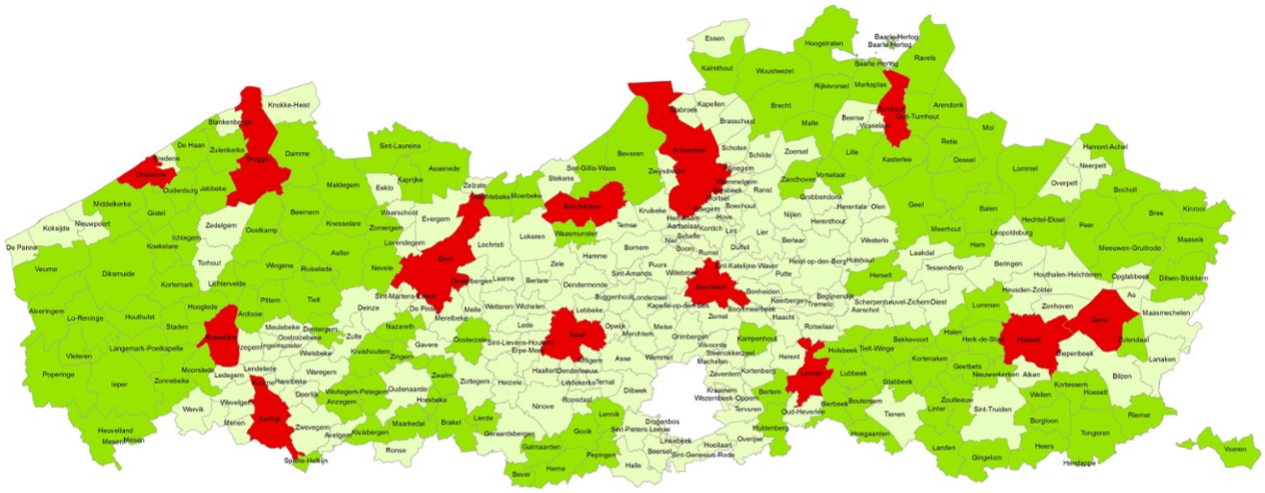

Geen mogelijkheid tot subsidie in dit gebied (groot stedelijk en regionaal stedelijke gebieden)

Mogelijkheden tot investerings- en dienstverleningsprojecten (max. 350 inw/km² of 15% bebouwde oppervlakte) (Plattelandsgebieden)

Enkel mogelijkheid subsidiëring van dienstverleningsprojecten* (Plattelandsgebieden met verstedelijkingsdruk)

* uitzonderingen voor investeringsprojecten zijn mogelijk (zie maatregelfiche)

0 30 000 Kilometers

N

Bron: RSV, SPRE, bewerking SVR en VLM

Plattelandsgebieden PDPOIII

8.2. Beschrijving per maatregel

8.2.1. M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)

8.2.1.1. Rechtsgrondslag

Binnen M01 'acties inzake kennisoverdracht en voorlichting' zijn twee maatregelen voorzien:

- Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming): artikel 14 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – code 1.1
- Demonstratieprojecten: artikel 14 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – code 1.2

8.2.1.2. Algemene beschrijving van de maatregel met inbegrip van de steunverleningslogica en de bijdrage tot de aandachtsgebieden en horizontale doelstellingen

De landbouw wordt geconfronteerd met continue veranderende omstandigheden, wetgeving en eisen, en ook in de toekomst mogen veranderingen verwacht worden. Om een land- of tuinbouwbedrijf te leiden hebben land- en tuinbouwers, naast technische kennis, ook zin voor ondernemerschap en innovatie nodig om de ontwikkelingen te kunnen blijven volgen.

Via twee sub-maatregelen, die reeds in PDPO II hun verdienste hadden, wordt hierop ingespeeld.

In de eerste sub-maatregel 'steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)' wordt er steun voorzien voor de inrichting van opleidingsinitiatieven voor landbouwers die nood hebben aan bijscholing. In deze opleidingen kunnen zeer diverse thema's rond de bedrijfsvoering van een modern landbouwbedrijf aan bod komen.

Daarnaast heeft niet elke startende landbouwer een landbouwopleiding genoten in het dagonderwijs. Om vestigingssteun te verkrijgen, moet de vakbekwaamheid worden aangetoond. Deze kan worden bekomen/bijgeschaafd via specifieke startersopleidingen. Dergelijke starterscursussen, bestemd voor personen die nog niet actief zijn in de landbouw, maar die zich voorbereiden om zich te vestigen in de landbouw, zijn tevens onderdeel van deze steunmaatregel. In deze opleiding van ondernemers in wording moet naast de aandacht voor de technische aspecten van land- en tuinbouw ruime aandacht gaan naar inzicht in bedrijfsvoering, diverse wetgeving, aandacht voor milieu en dierenwelzijn. De startersopleidingen bestaan zowel uit cursussen en stages. De cursussen verschillen inhoudelijk en zijn aanvullend:

- Starterscursus type A (algemene starterscursus): handelt over wetgeving, bedrijfseconomie, management, milieuaspecten
- Starterscursus type B (bijzondere starterscursus): idem startercursus type A, maar afgestemd op een deelsector van de landbouw, ook technische thema's kunnen aan bod komen
- Starterscursus type C: technische aspecten die nodig zijn voor de vestiging, alsook verplichte opleidingen (bv voor het behalen van de fytolicentie, in het kader van Richtlijn 2009/128/EG).
- Stages: individuele praktische opleidingen van twee tot vier weken op een actief landbouwbedrijf met het doel het bedrijfsbeleid ter plaatse te observeren of speciale kennis te verwerven. De bedrijfsleider moet een bedrijfseconomische boekhouding bijhouden en moet bereid zijn om de boekhoudkundige resultaten van het bedrijf met de stagiair te bespreken. De stages zijn individuele opleidingen waarbij de stagiair werkervaring opdoet op een actief landbouwbedrijf en betrokken wordt bij het bedrijfsbeleid. Zij maken integrerend deel uit van de startersopleiding, die bestaat uit 160 uren cursus + 80 uren stage activiteit op een bedrijf.

In vergelijking met PDPO II worden de middelen van de sub-maatregel naschoolse vorming meer gericht ingezet. De nieuw ingevoerde selectieprocedure zal hiertoe een tool zijn, zodat de cursussen die het meest zinvol zijn en passen in de beleidsprioriteiten, worden betoelaagd. Via een verbeterde IT-toepassing kan de maatregel vlotter beheerd worden.

De tweede sub-maatregel omvat 'demonstratieprojecten'. Het doel hiervan is enerzijds landbouwers en tuinders bewust te maken van nieuwe mogelijkheden op het vlak van duurzame praktijken en technieken, en anderzijds deze door demonstraties in de praktijk ingang te doen vinden op onze Vlaamse bedrijven. In de demonstratieprojecten wordt vooral het sensibiliseren van landbouwers en tuinders beoogd: er wordt veel

belang gehecht aan het doen toepassen van de nieuwe inzichten uit de projecten bij de landbouwers en de tuinders zelf. Daartoe kan het werken met voorbeeldbedrijven of met groepen die samenkomen op praktijkbedrijven, een belangrijke hefboom zijn. In het kader van het bereiken van het doelpubliek is samenwerking tussen partners ten zeerste aanbevolen.

De relevantie van het aangevraagde demonstratieproject, met name de bijdrage tot meer duurzame landbouw, dient reeds door wetenschappelijk onderzoek of meetbare praktijkervaring te zijn aangetoond en dient gedocumenteerd te worden in de aanvraag. De acties in de projectaanvraag moeten realistisch uitvoerbaar zijn. Samenwerking tussen enerzijds partners georiënteerd op communicatie met landbouwers en tuinders en bekwaam in het begeleiden van voortrekkers en anderzijds technisch-wetenschappelijke experts die de technieken kunnen verantwoorden, wordt aanbevolen.

De demonstratieprojecten bestonden ook al in PDPO II en worden quasi ongewijzigd verder gezet in PDPO III. Wel wordt het beheer en controle van de maatregel verder verscherpt.

De maatregel draagt bij aan volgende strategische PDPO III-thema's:

- 1° inzetten op **jonge landbouwers,** door het stimuleren van de organisatie van opleidingen en stages voor startende landbouwers.
- 2° investeren in **innovatie en opleiding**, via demonstratieprojecten die per definitie innovatief zijn en opleidingen voor landbouwers met het oog op de versterking van het concurrentievermogen en de rendabiliteit van de landbouwbedrijven
- 3° focussen op **het verhogen van de weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector,** door het stimuleren van de organisatie van opleidingen inzake duurzaam bodem-, meststoffen- en pesticidenbeheer en door het steunen van demonstratieprojecten die steeds gaan om duurzame landbouwproductiemethoden - dit zijn landbouwproductiemethoden die economisch efficiënt, ecologisch en sociaal aanvaardbaar zijn voor de huidige generatie, zonder de kansen van toekomstige generaties te hypothekeren.

Naargelang het focusgebied wordt de sub-maatregel 'steun voor opleidingen in de landbouw' onderverdeeld in 3 types concrete actie:

- Type 1: Stimuleren van de organisatie van opleidingen voor landbouwers: draagt bij tot focusgebied 2A (verbeteren van de economische resultaten van de landbouwbedrijven). Hiermee wil men bekomen dat landbouwbedrijven hun landbouwactiviteiten meer diversifiëren en hierdoor hun concurrentievermogen en rendabiliteit versterken.
- Type 2: Stimuleren van de organisatie van opleidingen en stages voor startende landbouwers: draagt bij tot focusgebied 2B (faciliteren van de generatiewissel in de landbouwsector). Hiermee wil men bekomen dat startende landbouwers via een specifieke beroepsopleiding en/of -stage makkelijker ingang vinden in de landbouwsector, zodanig dat verjonging in de landbouwsector gefaciliteerd wordt.
- Type 3: Stimuleren van de organisatie van opleidingen inzake duurzaam bodem-, meststoffen- en pesticidenbeheer: draagt bij tot prioriteit 4 (herstel, instandhouding, verbetering ecosystemen die aangewezen zijn op land- en bosbouw). Hiermee wil men bekomen dat landbouwbedrijven hun bedrijfsvoering ecologisch verduurzamen door op een doordachte, duurzame manier de bodem te bewerken en meststoffen en pesticiden te gebruiken en aandacht hebben voor biodiversiteit.

Afhankelijk van de opleiding komen ook andere focusgebieden (1C, 3A, 3B, 5A, 5B, 5D, 5E, …) aan bod.

Ook de sub-maatregel “demonstratieprojecten” is onderverdeeld in 3 types concrete acties:

- Type 1: Versterking concurrentievermogen en rendabiliteit landbouwbedrijven

  Deze draagt bij tot focusgebied 2A over verbeteren van de economische resultaten van de landbouwbedrijven. Hier gaat het vooral om demonstratieprojecten die nieuwe technologieën of technieken willen tonen die de economische performantie van een landbouwbedrijf kunnen verhogen.

  Bij dit type zijn er secundaire effecten mogelijk op focusgebieden 1B (verstevigen band sector en onderzoek), 3A (keten- en afzetbevordering), 4A (herstellen en in stand houden van biodiversiteit) en 6A (faciliteren van diversifiëring)

- Type 2: Herstel, instandhouding, verbeteren ecosystemen

  Hieronder beoogt men voornamelijk demonstratieprojecten die bijdragen tot focusgebied 4C: (verbeteren van bodembeheer) aangezien er in Vlaanderen nog verbeteringen mogelijk zijn op het vlak van organische stof, erosie, gebruik van meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen. Ook het herstellen en instandhouden van de biodiversiteit is een relevant thema. Er kunnen ook effecten zijn op 1B (verstevigen band sector en onderzoek), 4A (herstellen en in stand houden van biodiversiteit), 4B (verbeteren water- en landbeheer en bijdragen tot KRW doelstellingen) en 5E (bevorderen van koolstofopslag).

- Type 3: Bevorderen efficiënt gebruik van hulpbronnen en steun omslag koolstofarme en klimaatbestendige economie

  Dit thema is zeer relevant voor de land- en tuinbouwsector, maar ook voor de individuele bedrijven. Dit type demonstratieprojecten draagt bij tot focusgebied 5B (efficiënter energiegebruik) met secundaire effecten op 1B (verstevigen band sector en onderzoek) en 5D (reductie uitstoot broeikasgassen en ammoniak).

De maatregel draagt in belangrijke mate bij tot de horizontale doelstellingen inzake innovatie, milieu en klimaat.

- Innovatie: Opleidingen of stages dragen in belangrijke mate bij tot innovatie binnen de landbouwsector. Verschillende opleidingen/stages hebben immers tot doel om landbouwbedrijven te moderniseren via de introductie van innoverende technieken en praktijken binnen de bedrijfsvoering. Via demonstraties in de praktijk kunnen innovaties , snel ingang vinden op land- en tuinbouwbedrijven
- Milieu: Meer en meer aandacht gaat naar de verduurzaming, ook op ecologisch vlak, van het landbouwbedrijf. Daarnaast wordt in de specifieke opleidingen inzake duurzaam bodem, meststoffen- en pesticidenbeheer extra gefocust op de vermindering van de negatieve impact op het milieu (bodem, water, biodiversiteit,…). Bij demonstratieprojecten moet het gaan om duurzame landbouwproductiemethoden - dit zijn landbouwproductiemethoden die economisch efficiënt, ecologisch en sociaal aanvaardbaar zijn voor de huidige generatie, zonder de kansen van toekomstige generaties te hypothekeren. Hieronder vallen het bevorderen van de toepassing van landbouwactiviteiten die een positieve bijdrage leveren aan de milieubescherming, de naleving van de hygiënische normen, de diergezondheid, het dierenwelzijn, de kwaliteitsverbetering, het landschapsbehoud en de landschapsverbetering
- Klimaat: Ecologische verduurzaming heeft automatisch ook een positieve impact op het klimaat,

gezien dit ook een vermindering van de broeikasgasemissies in de hand werkt (bvb. extra opslag van koolstof in de bodem via duurzaam bodembeheer). Demonstratieprojecten die onder het derde type concrete actie vallen, beogen projecten om zuiniger om te gaan met hulpbronnen (zoals energie) en die bijdragen tot een klimaatbestendige sector.

8.2.1.3. De werkingssfeer, de omvang van de steun, de in aanmerking komende begunstigden en, in voorkomend geval, de methodologie voor de berekening van het bedrag of percentage van de steun, uitgesplitst per submaatregel en/of soort concrete actie waar nodig. Voor elke soort concrete actie een omschrijving van de subsidiabele kosten, de subsidiabiliteitsvoorwaarden, de toepasselijke bedragen en percentages steun en beginselen met betrekking tot het vaststellen van selectiecriteria

8.2.1.3.1. Demonstratieprojecten

Submaatregel:

- 1.2 - Ondersteuning voor demonstratieactiviteiten en voorlichtingsacties

8.2.1.3.1.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Op regelmatige tijdstippen (vb. jaarlijks) wordt een oproep gelanceerd waarop centra een project kunnen indienen. De oproep wordt breed verspreid. Centra die niet erkend zijn op het moment van de oproep kunnen een aanvraag tot erkenning indienen ten laatste bij de indiening van een projectaanvraag. Er wordt gewerkt via een thematisch afgebakende oproep (waarbij bepaalde thema's worden opgelegd), via een open oproep (zonder bepaling van thema's) of via een combinatie van beide.

Er wordt niet gewerkt met overheidsopdrachten, maar met een jaarlijkse projectoproep in opdracht van de minister en gericht aan verenigingen die erkend zijn als centra voor sensibilisering van meer duurzame landbouw, waarna de centra een officiële subsidieaanvraag kunnen indienen. Deze procedure wordt omschreven in de regelgeving terzake (Besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2004 en latere wijzigingen en het decreet van 28 juni 2013 zoals vermeld in de rubriek "koppelingen naar andere wetgeving"). De oproep wordt voor einde september gelanceerd en voor einde oktober worden de ingediende subsidieaanvragen geëvalueerd door de beoordelingscommissie. Binnen de daarvoor bestemde begrotingskredieten beslist de minister welke demonstratieprojecten in aanmerking komen voor subsidiëring. De score resulteert uit een beoordeling van de beoogde sensibiliseringsactiviteiten op basis van vastgelegde en objectieve selectiecriteria.

De demonstratieprojecten lopen maximaal 2 jaar.

8.2.1.3.1.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Subsidie

8.2.1.3.1.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid, artikel 16 tot en met 18, artikel 70 en artikel 71
- Besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2004 betreffende het erkennen van centra en subsidiëren van sensibiliseringsacties ter bevordering van een duurzame landbouw en latere wijzigingen

8.2.1.3.1.4. Begunstigden

Verenigingen die erkend zijn als centrum voor sensibilisering van meer duurzame landbouw

8.2.1.3.1.5. Subsidiabele kosten

- Investeringsuitgaven voor het uitvoeren en organiseren van de sensibiliseringsacties
- werkingskosten voor het uitvoeren en organiseren van de sensibiliseringsacties
- personeelskosten voor het uitvoeren en organiseren van de sensibiliseringsacties, voor de uren die aantoonbaar ten behoeve van het project werden gepresteerd. De personeelskosten van de begunstigden met uitzondering van de eventueel betrokken landbouwers worden berekend via de methode van het standaard uurtarief (SUT) (zie punt 8.2.1.3.1.10 of dus sectie 10). Landbouwers worden vergoed via een schuldvordering.
- Externe prestaties conform artikel 14 lid 4 van Verordening (EU) nr. 1305/2013. In het geval de externe prestaties betrekking hebben op bij de demonstratieprojecten betrokken investeringen zijn enkel de kosten volgens artikel 45 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 subsidiabel.

Subsidie wordt pas uitbetaald indien aan de betaalvoorschriften (details m.b.t. subsidiabele kosten, zoals beschreven in apart document dat, voorafgaand aan uitvoering van project, aan de projectuitvoerders bezorgd wordt) is voldaan.

8.2.1.3.1.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

De vereniging (het centrum) moet erkend zijn voor de sensibilisering duurzame landbouw, volgens het BVR van 14 juli 2004. Centra hoeven niet erkend te zijn bij de lancering van de oproep voor demonstratieprojecten, maar kunnen de aanvraag voor erkenning indienen in de loop van de oproep en ten laatste op het moment van indiening van een project.

Verbintenisvoorwaarden:

- Indienen van tussentijds rapport (inhoudelijk en financieel)
- Indienen van eindrapport (inhoudelijk en financieel)

8.2.1.3.1.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

- Gedurende de programmaperiode worden een aantal oproepen georganiseerd rond bepaalde thema's
- beoordeling via commissie die wordt samengesteld met interne/externe experten
- commissie scoort volgens selectiecriteria. De selectie van de projecten gebeurt volgens een puntensysteem met rangschikking en er wordt gewerkt met een minimumscore.

Beoordeling van de ingediende projecten gebeurt op basis van:

- Doelpubliek
- Inhoud van het project: resultaatsgerichtheid, samenhang, innovatiepotentieel
- Verwacht sensibiliseringseffect, wijze waarop de doelgroep wordt benaderd
- Technisch-wetenschappelijke basis
- Verhouding kostprijs t.o.v. te verwachten resultaat
- Geschiktheid van de promotor en de partners

8.2.1.3.1.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Dit wordt per oproep bepaald en bedraagt 100% van de bewezen subsidiabele kosten.

8.2.1.3.1.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.1.3.1.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

1. De projecten worden mogelijks (gedeeltelijk) ook via andere kanalen gefinancierd
2. Overdreven kosten in het project
3. Wetgeving op de overheidsopdrachten naleven
4. Financieren van de werkingskosten van de centra zonder bijdrage aan de doelstellingen van het PDPO-programma (dead weight)

8.2.1.3.1.9.2. Beperkende maatregelen

1. Dossierbehandelaars zijn alert voor dubbelfinanciering. In de selectieprocedure worden andere administraties (die complementaire steunmechanismen hebben) betrokken.
2. Selectie van projecten op verhouding kostprijs van het project t.o.v. te verwachten resultaat en het hanteren van standaardbarema's voor enkele kostensoorten houden de kosten onder controle.
3. Begeleiding en communicatie vanuit de beheersdienst bij de oproepen en tijdens de uitvoering van de projecten. Voor acties 1- 3: de controlerichtlijnen voor de administratieve controles, de bezoeken in de administratieve procedure en de controles ter plaatse worden verder uitgewerkt en gedocumenteerd. In deze richtlijnen dient specifiek aandacht te zijn voor detecteren van dubbelfinanciering, toepassing van de wetgeving op de overheidsopdrachten, communicatieverplichtingen, beoordelen op redelijkheid van kosten en kwaliteit van de uitvoering.
4. Via de selectieprocedure worden de projecten inhoudelijk gefocust op innovatie en duurzaamheid. Door het beperken van de steun voor investeringen en het opleggen van minimale outputs wordt

dead weight vermeden.

8.2.1.3.1.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Deze maatregel heeft al ervaring met een goed uitgebouwde selectieprocedure, waarin externe experten betrokken worden. De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

Demoprojecten kunnen ook bijdragen tot een correctere toepassing van andere maatregelen, met name de agromilieu-klimaatmaatregelen.

8.2.1.3.1.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

Voor de personeelskosten van de begunstigden, met uitzondering van de betrokken landbouwers, worden vereenvoudigde kosten toegepast. De berekening van de directe loonkosten gebeurt door middel van het standaarduurtarief (SUT). Dit is een methode die ook in EFRO-projecten wordt toegepast. In toepassing van art. 67 lid 5 c) (Verordening 1303/2013) zal de methode ook toegepast worden op EIP-projecten conform de EFRO-methode aangezien de acties en begunstigden soortgelijk zijn.

Om het subsidiabel uurtarief te berekenen, wordt de volgende formule toegepast: uurtarief = 1,2/100 x bruto maandloon. Alle projectuitvoerders dienen dit systeem te gebruiken. De methode wordt toegepast vanaf de oproep waarin de berekening en toelichting is opgenomen. De factor 1,2 houdt rekening met alle kosten van de werkgever bovenop het brutoloon, maar ook met verminderingen, ziekte, verlof, … Deze kosten bovenop het brutoloon worden dus niet meer als werkelijke kosten ingebracht.

Het subsidiabele standaarduurtarief is beperkt tot maximum 100 euro/uur.

Het uitgangspunt voor de berekening van het standaarduurtarief is het vaste bruto maandsalaris (zonder toeslagen, premies … aangezien deze vervat zitten in de factor 1,2) zoals vermeld op de loonbrief van de maand januari (of de eerste volledige maand na indiensttreding) van het kalenderjaar waarin de uren worden gepresteerd. Voor personeelsleden met een deeltijdse arbeidsovereenkomst wordt het voltijds bruto maandsalaris als berekeningsbasis genomen. Indien een personeelslid meerdere arbeidsovereenkomsten heeft, is de berekeningsbasis van het standaarduurtarief de totaliteit van het loon, tenzij de inzet in het project slechts betrekking heeft op één arbeidsovereenkomst.

Volgende documenten dienen bij de tussentijdse en de eindrapportering worden voorgelegd:

- arbeidsovereenkomst

- tijdsregistratie: voor de rapportering van de personeelskosten worden de uren die gewerkt worden voor het project per personeelslid en per dag geregistreerd. De gerapporteerde projecturen mogen het aantal contractueel te presteren uren voor een maand niet overschrijden. De begunstigden kunnen zich baseren op een eigen registratiesysteem. Indien een dergelijk registratiesysteem (nog) niet bestaat binnen de eigen organisatie, kunnen begunstigden beroep doen op het sjabloon dat ter beschikking wordt gesteld en conform het EFRO-sjabloon werd opgesteld.

- loonfiche januari, voor elk jaar waarin de werknemer aan het project meewerkt, of eerste loonfiche van

volledige maand in dienst indien de werknemer later in dienst is gekomen.

- bewijs van betaling of compensatie van overuren indien van toepassing.

8.2.1.3.1.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Vaststelling van de capaciteiten — in de vorm van beroepskwalificaties en regelmatige opleiding van het personeel — waarover de organen die kennisoverdrachtsdiensten aanbieden, moeten beschikken om hun taken uit te voeren

De indiener/uitvoerder van een demonstratieproject moet een vereniging zijn die erkend is als centrum voor sensibilisering van meer duurzame landbouw worden erkend. Om erkend te worden moet de vereniging aan de volgende voorwaarden voldoen:

1. ze heeft de nodige ervaring met betrekking tot het organiseren en uitvoeren van sensibiliseringsactiviteiten ter bevordering van een meer duurzame landbouw, of van sensibiliseringsactiviteiten in sectoren, verwant met landbouw;
2. ze biedt alle waarborgen voor een adequate organisatie en planning van de sensibiliseringsacties;
3. ze aanvaardt de administratieve en financiële controle van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de Europese Commissie.

De actie moet doorgaan in de Nederlandse taal en in het Nederlandse taalgebied van België of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Vaststelling van de looptijd en inhoud van de regelingen voor korte uitwisselingen op landbouw- en bosbouwbeheersniveau alsmede voor bezoeken aan landbouw- en bosbouwbedrijven als bedoeld in artikel 3 van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014 van de Commissie

niet van toepassing

8.2.1.3.2. Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)

Submaatregel:

- 1.1 - ondersteuning voor beroepsopleiding en maatregelen voor het aanleren van vaardigheden

8.2.1.3.2.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Er wordt niet gewerkt met overheidsopdrachten, maar met een jaarlijkse projectoproep gericht aan erkende centra voor landbouwvorming, onder de vorm van een jaarlijks door de erkende centra in te dienen jaarprogramma. Deze procedure wordt omschreven in de regelgeving terzake (Besluit van de Vlaamse Regering van 4 juni 2004 en Ministerieel Besluit van 26 november 2007 zoals vermeld in de rubriek "koppelingen naar andere wetgeving"). Voor 1 november van elk werkjaar legt elk erkend centrum aan de minister een volledig jaarprogramma voor van de vormingsactiviteiten waarvoor subsidies zullen worden aangevraagd. Binnen de daarvoor bestemde begrotingskredieten beslist de minister op basis van scores welke vormingsactiviteiten in aanmerking komen voor subsidiëring. De score resulteert uit een beoordeling van de vormingsactiviteiten op basis van vastgelegde en objectieve selectiecriteria.

Na goedkeuring krijgen de geselecteerde centra een budget toegewezen om de opleidingen en/of stages in te richten. De geplande activiteiten worden vooraf gemeld zodat controle ter plaatse mogelijk is.

Deze erkende centra bestaan uit algemene en gewestelijke centra:

- De algemene centra organiseren in heel Vlaanderen korte vormingsactiviteiten en vormingscursussen voor landbouwers, en daarnaast ook de specifieke opleidingen voor de starters in de landbouwsector, nl starterscursussen type A, B en C en stages.
- De gewestelijke centra organiseren korte vormingsactiviteiten en vormingscursussen voor landbouwers. Enkele organiseren ook starterscursussen type C (bv cursussen voor het behalen van de fytolicentie).

De sub-maatregel wordt ingedeeld in 3 types concrete acties, naargelang het focusgebied waartoe het bijdraagt

8.2.1.3.2.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Subsidie

8.2.1.3.2.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en Visserijbeleid (art 12-15)
- Besluit van de Vlaamse Regering van 4 juni 2004 betreffende de toekenning van subsidies voor naschoolse opleidingsinitiatieven in de landbouwsector
- Ministerieel besluit van 26 november 2007 betreffende de toekenning van subsidies voor naschoolse

opleidingsinitiatieven in de landbouwsector

8.2.1.3.2.4. Begunstigden

- Erkende algemene centra voor landbouwvorming
- Erkende gewestelijke centra voor landbouwvorming

8.2.1.3.2.5. Subsidiabele kosten

Forfaitaire werkingskost voor:

- de administratieve kosten;
- de huur van lokalen;
- de aanschaffing of huur van materialen;
- de aanschaf of huur van software bestemd voor het aanbieden van online opleidingen
- het onderschrijven van de nodige aansprakelijkheidsverzekeringen;
- in het geval van een stage, een vergoeding voor het stagebedrijf
- de vergoeding van de lesgever

Dit zijn de kosten die conform art.14 §4 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 gepaard gaan met het organiseren en uitvoeren van de vorming.

8.2.1.3.2.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- De begunstigde is erkend als (algemeen/gewestelijk) centrum voor landbouwvorming.
- De centra voor landbouwvorming zijn vzw's met als statutair doel de vorming van de landbouwers en die alle waarborgen bieden voor een adequate organisatie en planning van de verschillende types vormingsactiviteiten.

Verbintenisvoorwaarden:

- De opleiding kadert in het goedgekeurde jaarprogramma
- De opleiding wordt verzorgd door een bij de beheersdienst geregistreerde lesgever.
- De opleiding gaat door in het Nederlandse taalgebied van België of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en is in het Nederlands.
- De opleiding kan geheel of gedeeltelijk via internet aangeboden worden via een live-communicatievorm zoals vidoconferentie.
- De opleiding wordt voor aanvang gemeld bij de beheersdienst
- Het centrum stuurt binnen de wettelijk gestelde termijn een schuldvordering in per opleiding, met de vereiste stavingstukken.
- Aan de opleidingen neemt minstens een wettelijk bepaald minimum aantal personen deel, dat

behoort tot de doelgroep:

- Landbouwers,
- Loonwerkers die actief zijn in het plattelandsgebied,
- Tuinaannemers die actief zijn in het plattelandsgebied,
- de medewerkers en meewerkende gezinsleden van de drie voornoemde doelgroepen,
- imkers die actief zijn in het plattelandsgebied,
- houders van een fytolicentie die actief zijn in het plattelandsgebied.

8.2.1.3.2.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Voor 1 november van elk werkjaar legt elk erkend centrum een volledig jaarprogramma voor van de vormingsactiviteiten waarvoor subsidies zullen worden aangevraagd. Dat jaarprogramma bevat een overzicht van het aantal vormingsactiviteiten dat in het volgende kalenderjaar georganiseerd zal worden per submaatregel, uitgedrukt in aantal uren theoretische lessen, praktijklessen en stagedagen en met vermelding van de regionale spreiding van de opleidingen.

Via een selectieprocedure worden per submaatregelmiddelen toegekend aan de centra. Deze selectieprocedure omvat een puntensysteem met een minimumscore. De scores steunen maximaal op objectieve, meetbare criteria. De vormingsactiviteiten worden geselecteerd op basis van een rangschikking van de behaalde scores van hoog naar laag.

Op basis van beleidsprioriteiten kan per thema en per doelgroep een maximumbudget gereserveerd worden.

8.2.1.3.2.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

De erkende centra ontvangen een forfaitaire subsidie die bestaat uit een aantal componenten (zie verder bij methodologie voor berekening steunbedrag)

8.2.1.3.2.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.1.3.2.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

1. Moeilijk te controleren steunvoorwaarden: voldoen aantal geldige deelnemers, manuele checks of alle betaalaanvragen binnen het goedgekeurde programma vallen, …
2. Selectie van begunstigden

8.2.1.3.2.9.2. Beperkende maatregelen

1. Met ondersteuning van de nieuwe e-applicatie en aanvullende steekproefsgewijze controles op aanwezigheid tijdens de vormingen kunnen de controles sluitend en efficiënt uitgevoerd worden.

2. De beheersdienst werkt een passend en effectieve selectieprocedure uit

8.2.1.3.2.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De maatregel is helder uitgewerkt met oog voor verifieer- en beheersbaarheid en administratieve vereenvoudiging, met de standaardkosten en e-applicatie als sterke punten. De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

Concrete Actie Type 3 (Stimuleren van de organisatie van opleidingen inzake bodem-, meststoffen- en pesticidenbeheer) verhoogt de kennis van landbouwers over deze technieken. Dit kan ondersteunend zijn voor landbouwers die participeren in agromilieumaatregelen zoals "Mechanische Onkruidbestrijding" waarvoor onder PDPO II verhoogde error rates werden vastgesteld.

8.2.1.3.2.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

De erkende centra ontvangen een forfaitaire subsidie die geïndexeerd is:

- voor de bezoldiging van de lesgever:
  - 49,40 euro per lesuur,
  - 29,64 euro per stagedag.
- Een werkingssubsidie die varieert naar gelang van het type van vormingsactiviteit:
  - voor theoretische lessen: 74,10 euro per lesuur;
  - voor praktijklessen: 104,97 euro per lesuur;
  - voor stages: 74,10 euro per stagedag.

De werkingssubsidie is bestemd voor:

- de administratieve kosten, rechtstreeks verbonden aan de organisatie van de opleidingen (bvb. extra personeelskost voor de ondersteuning voor, tijdens en na de online opleiding), of aan de organisatie van opleidingen verbonden overheadkosten;
- de huur van lokalen voor de organisatie van de opleidingen;
- de aanschaf of huur van software bestemd voor het aanbieden van onlinle opleidingen;
- de aanschaffing of huur van materialen, gebruikt tijdens of voor de organisatie van de opleidingen;
- het onderschrijven van de nodige verzekeringen om de burgerlijke aansprakelijkheid van de organisator te dekken ten aanzien van onder andere de deelnemers, de lesgevers en de eigenaar van de gebruikte lokalen bij fysieke opleidingen, en om te voldoen aan de wettelijke voorschriften inzake de verzekering van de stagiair;
- in het geval van een stage, een vergoeding voor het stagebedrijf van ten minste 12,35 euro per stagedag, als tegemoetkoming voor de tijd die besteed wordt aan overhead en de bespreking van de bedrijfsresultaten.

- een organisatietoelage voor algemene centra van 12,35 euro per lesuur. Als motivatie voor de organisatietoelage voor de algemene centra geldt dat deze centra moeten voldoen aan strengere erkenningsvoorwaarden dan de gewestelijke centra. Dit impliceert dat de algemene centra voor het

uitvoeren van hun taak moeten beschikken over bureelinfrastructuur, alsook administratief en technisch-economisch opgeleid personeel.

De berekening van de bedragen werd gecertificeerd door ILVO. Zie document in bijlage.

De subsidie is forfaitair. De centra zijn ertoe gehouden van een aparte boekhouding te houden over de gesubsidieerde opleidingen. Bij steekproefsgewijze boekhoudkundige controles ter plaatse wordt in de jaarrekeningen nagegaan dat de uitbetaalde middelen globaal aangewend worden voor de wettelijk voorziene bestemmingen. Er wordt nagegaan dat er geen dubbele subsidiëring is via andere maatregelen of via andere subsidiërende overheden.

8.2.1.3.2.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Vaststelling van de capaciteiten — in de vorm van beroepskwalificaties en regelmatige opleiding van het personeel — waarover de organen die kennisoverdrachtsdiensten aanbieden, moeten beschikken om hun taken uit te voeren

Om een jaarprogramma te mogen indienen moeten de opleidingverstrekkers erkend zijn als algemeen of gewestelijk centrum voor landbouwvorming. De erkenning gebeurt na indiening van een erkenningsaanvraag bij de administratie, samen met een aantal stavingstukken. Een erkenningsaanvraag kan op elk ogenblik ingediend worden. De erkenningvoorwaarden en aanvraagprocedure zijn raadpleegbaar op de website van de Vlaamse Overheid.

Om de objectiviteit van de opleidingen te garanderen wordt er gefocust op niet-commerciële opleidingverstrekkers. Zij moeten daarom opgericht zijn in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk. Zij moeten alle waarborgen bieden voor een adequate organisatie en planning van de verschillende types vormingsactiviteiten, bepaald door de Vlaamse Regering (art. 14 van het decreet betreffende het landbouw- en visserijbeleid van 28/6/2013). Dit wordt beoordeeld op basis van de gegevens die worden aangeleverd in de erkenningsaanvraag.

De **algemene centra**, die als enige gemachtigd zijn om opleidingen en stages in te richten voor startende landbouwers, moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:

1. als statutair doel de vorming van de landbouwers ingeschreven hebben;
2. beschikken over een centrale dienst met een voldoende technisch-economische beroepskwalificatie om startersopleidingen voor de verschillende landbouwsectoren te organiseren;
3. de naschoolse vormingsactiviteiten organiseren voor ten minste vijf van de volgende landbouwsectoren: rundveehouderij, varkenshouderij, pluimveehouderij, akkerbouw, groenteteelt, fruitteelt, sierteelt; deze vormingsactiviteiten organiseren in minstens vier provincies in het Nederlandse taalgebied.
4. een algemeen centrum, dat gedurende drie opeenvolgende jaren geen gesubsidieerde lesuren of stagedagen, als bedoeld in artikel 3, heeft georganiseerd, wordt ambtshalve geschrapt en verliest als dusdanig zijn erkenning. Het centrum in kwestie kan pas opnieuw een erkenning als algemeen centrum aanvragen een jaar na de schrapping.

De **gewestelijke centra**, die geen startersopleidingen en stages, maar wel andere opleidingen kunnen inrichten, moeten aan volgende voorwaarden voldoen:

1. als statutair doel de vorming van de landbouwers ingeschreven hebben.
2. een gewestelijk centrum dat gedurende drie opeenvolgende jaren geen gesubsidieerde lesuren, als bedoeld in artikel 3, heeft georganiseerd, wordt ambtshalve geschrapt en verliest als dusdanig zijn erkenning. Het kan pas opnieuw een erkenning als gewestelijk centrum aanvragen een jaar na de schrapping.

Registratie van lesgevers:

- Om zich als **lesgever** bij de bevoegde entiteit te laten registreren, moet de kandidaat aan de hand van een beknopt curriculum vitae aantonen dat hij over voldoende kennis of ervaring beschikt in verband met de landbouwactiviteiten, hobbylandbouwactiviteiten of de landbouwactiviteiten waarover hij wil lesgeven. Er wordt geen pedagogische opleiding geëist, om een beroep te kunnen doen op technische specialisten die in het bedrijfsleven actief zijn.
- De erkende centra hebben de mogelijkheid om bijscholing voor de lesgevers in te richten.
- Een lesgever die binnen het kader van dit besluit gedurende zes opeenvolgende jaren geen in het kader van de landbouwvorming gesubsidieerde les gegeven heeft, wordt ambtshalve geschrapt en moet zich, om opnieuw als lesgever te kunnen optreden, opnieuw bij de bevoegde entiteit laten registreren.

Vaststelling van de looptijd en inhoud van de regelingen voor korte uitwisselingen op landbouw- en bosbouwbeheersniveau alsmede voor bezoeken aan landbouw- en bosbouwbedrijven als bedoeld in artikel 3 van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014 van de Commissie

niet van toepassing

8.2.1.4. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.1.4.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

8.2.1.4.2. Beperkende maatregelen

8.2.1.4.3. Algemene evaluatie van de maatregel

8.2.1.5. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.1.6. Maatregelspecifieke informatie

Vaststelling van de capaciteiten — in de vorm van beroepskwalificaties en regelmatige opleiding van het personeel — waarover de organen die kennisoverdrachtsdiensten aanbieden, moeten beschikken om hun taken uit te voeren

Vaststelling van de looptijd en inhoud van de regelingen voor korte uitwisselingen op landbouw- en bosbouwbeheersniveau alsmede voor bezoeken aan landbouw- en bosbouwbedrijven als bedoeld in artikel 3 van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014 van de Commissie

8.2.1.7. Andere belangrijke opmerkingen die van belang zijn voor het begrijpen en uitvoeren van de maatregel

/

8.2.2. M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)

8.2.2.1. Rechtsgrondslag

Binnen M02 'bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten' zijn twee maatregelen voorzien:

- Bedrijfsadvies voor jonge starters - code 2.1
- Bedrijfsadvies voor niet-starters - code 2.1

basis:

- Art. 12 -15 van Verordening (EU) nr. 1306/2013
- Art. 15 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – code 2.1

Art. 12 – 15 van de Verordening (EU) nr. 1306/2013 verplicht de lidstaten een bedrijfsadviseringssysteem op te zetten dat het mogelijk maakt voor de landbouwer om advies in te winnen over minstens een aantal door de EC bepaalde onderwerpen. Het bedrijfsadviseringssysteem moet er o.a. voor zorgen dat landbouwers zich meer bewust worden van de relatie tussen landbouwpraktijken en het beheer van bedrijven enerzijds en normen op het gebied van milieu, klimaatverandering, een goede landbouwconditie van grond, voedselveiligheid, volksgezondheid, de gezondheid van dieren en planten en dierenwelzijn anderzijds.

Art. 15 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 biedt de lidstaten de mogelijkheid dit systeem op te zetten als PDPO-III maatregel en met cofinanciering van de EU.

8.2.2.2. Algemene beschrijving van de maatregel met inbegrip van de steunverleningslogica en de bijdrage tot de aandachtsgebieden en horizontale doelstellingen

Bij deze maatregel kunnen geselecteerde adviesdiensten aan landbouwers die dat wensen bedrijfsadvies op maat aanbieden in het Nederlands.

Op de selectie van de adviesbedrijven en op de gunning van de percelen met adviezen zijn de regels inzake overheidsopdrachten verplicht van toepassing. De procedures voor overheidsopdrachten zijn compatibel met alle Europees en nationaal recht.

De voorgestelde maatregel heeft een meer flexibel karakter dan de PDPO-II maatregel ter ondersteuning van bedrijfsadvisering, aangezien de landbouwer niet meer verplicht is over alle modules advies aan te vragen. Dit zorgt ervoor dat een advies, meer op maat van de landbouwer, mogelijk is. Verder, in tegenstelling tot de PDPO-II maatregel, worden subsidies uitbetaald aan de adviesdienst en niet langer aan de landbouwer. Dit betekent een vereenvoudiging voor de landbouwer.

Vlaanderen werkt een maatregel uit die in de eerste plaats focust op de ondersteuning van starters (type concrete actie "bedrijfsadvies voor jonge starters"). Hiermee draagt de maatregel bij tot het strategische

PDPO III-thema “inzetten op jonge landbouwers met het oog op het bestendigen van de toekomst van de Vlaamse landbouwsector”. Ook niet-starters kunnen nog steeds subsidiabel advies aanvragen (type concrete actie "bedrijfsadvies voor niet-starters"). De ondersteuning van deze adviesverlening kadert tevens binnen het strategisch thema “verhoging van de weerbaarheid en verduurzaming van de Vlaamse landbouwsector”.

Gezien de maatregel ook een kennisverruiming bij de landbouwers nastreeft, draagt ze ook bij tot het strategische PDPO III- thema van innovatie en opleiding en focusgebied 1A.

Het type concrete actie "Bedrijfsadvies voor jonge starters" draagt in eerste instantie bij tot **focusgebied 2B** (instroom landbouwers): de maatregel wil jonge starters helpen bij het opstarten van een duurzame bedrijfsvoering, zowel op economisch, ecologisch als sociaal vlak. Enerzijds wordt ondersteuning voorzien op economisch gebied door subsidies te geven voor het opstellen van een ondernemingsplan, inclusief advies over korte-keten initiatieven (3A), of voor bedrijfseconomisch advies. Anderzijds wordt de mogelijkheid geboden gesubsidieerd advies aan te vragen over de randvoorwaarden in uitvoering van artikel 93(1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013, de vergroeningsvoorwaarden in uitvoering van artikels 43 t.e.m. 47 van Verordening (EU) nr. 1307/2013, aspecten met betrekking tot biodiversiteit en landschap (4A), waterbeheer- en gebruik (4B, 5A), klimaat (5B, 5C, 5D), en bodem (4C, 5E). Ook advies over de verwerking van primaire landbouwproducten is mogelijk (3A). Bovendien wordt vanuit sociaal oogpunt ook arbeidsveiligheid opgenomen als adviesonderwerp.

Het type concrete actie"Bedrijfsadvies aan niet-starters" draagt in eerste instantie bij tot **Prioriteit 4** (herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen met betrekking tot landbouw en bosbouw), maar ook biodiversiteit en landschap, klimaat, bodem, arbeidsveiligheid, bedrijfseconomisch advies, een ondernemingsplan en verwerking van primaire landbouwproducten worden opgenomen als mogelijke adviesonderwerpen.

Naargelang het type advies kan er ook een bijdrage zijn tot een of meerdere van volgende focusgebieden:

- 1A (innovatie en kennisdeling)
- 3A (integratie primaire producenten in de keten)
- 4A (biodiversiteit & landschap)
- 4B (waterbeheer)
- 4C (bodembeheer)
- 5A (efficiënter water(her)gebruik),
- 5B (efficiënter energieverbruik)
- 5C (hernieuwbare energie)
- 5D (reductie emissie broeikasgassen)
- 5E (koolstofopslag)

De maatregel draagt bij tot de horizontale doelstellingen **milieu en klimaat**: de maatregel omvat onder meer de modules randvoorwaarden in uitvoering van artikel 93(1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013, vergroening in uitvoering van artikels 43 t.e.m. 47 van Verordening (EU) nr. 1307/2013, biodiversiteit, klimaat, bodem en water en legt met betrekking tot bepaalde van deze modules ook verplichtingen op.

8.2.2.3. De werkingssfeer, de omvang van de steun, de in aanmerking komende begunstigden en, in voorkomend geval, de methodologie voor de berekening van het bedrag of percentage van de steun,

uitgesplitst per submaatregel en/of soort concrete actie waar nodig. Voor elke soort concrete actie een omschrijving van de subsidiabele kosten, de subsidiabiliteitsvoorwaarden, de toepasselijke bedragen en percentages steun en beginselen met betrekking tot het vaststellen van selectiecriteria

8.2.2.3.1. Bedrijfsadvies voor jonge starters

Submaatregel:

- 2.1 - ondersteuning om te profiteren van het gebruik van adviesdiensten

8.2.2.3.1.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Bedrijfsadviesdiensten die advies verlenen aan jonge starters komen per gegeven advies in aanmerking voor subsidies. Het advies kan betrekking hebben op volgende modules:

- module 1: ondernemingsplan
- module 2: bedrijfseconomisch advies
- module 3: randvoorwaarden in uitvoering van artikel 93(1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013
- module 4: vergroening in uitvoering van artikels 43 t.e.m. 47 van Verordening (EU) nr. 1307/2013
- module 5: biodiversiteit (module 5A: IHD/PAS; module 5B: agromilieuacties m.b.t. biodiversiteit; module 5C: Link tussen biodiversiteit en veerkracht van het agro-ecosysteem, link tussen monoculturen en gevoeligheid voor ziekten en extreme klimatologische gebeurtenissen, informatie over invasieve soorten)
- module 6: klimaat (module 6A: agromilieuklimaatacties m.b.t. klimaat; module 6B: energie)
- module 7: water (module 7A: IPM; module 7B: KRW)
- module 8: bodem
- module 9: arbeidsveiligheid
- module 10: verwerking primaire landbouwproducten.

Deze modules zijn conform art. 15(4) van Verordening (EU) nr. 1305/2013:

- module 3 betreft artikel 15 (4)(a) van Verordening (EU) nr. 1305/2013
- module 4 betreft artikel 15 (4)(b) van Verordening (EU) nr. 1305/2013
- module 7A betreft artikel 15 (4)(d) van Verordening (EU) nr. 1305/2013
- module 7B betreft artikel 15 (4)(e) van Verordening (EU) nr. 1305/2013
- module 9 betreft artikel 15 (4)(f) van Verordening (EU) nr. 1305/2013
- In modules 1, 2, 5B, 6B, 8 en 10 wordt de link gelegd met de elementen opgesomd in artikel 15 (4)(c) van Verordening (EU) nr. 1305/2013
- modules 5A, 5B, 5C, 6A, 7A, 7B en 8 zijn inhoudelijk gelinkt aan artikel 15 (4) (a en b) van Verordening (EU) nr. 1305/2013 maar moeten duidelijk verder gaan dan advies over respectievelijk de randvoorwaarden (module 3) en de vergroening (module 4).
- Het advies gegeven over de verschillende modules kan ook betrekking hebben op specifiek advies zoals bedoeld in artikel 15 (4)(g) van Verordening (EU) nr. 1305/2013

8.2.2.3.1.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Subsidie voor adviesverlening

8.2.2.3.1.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Wet overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten van 15 juni 2006 met bijlage I, bijlage IIA en bijlage IIB
- Wet betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten van 17 juni 2013
- Koninklijk besluit plaatsing overheidsopdrachten klassieke sectoren van 15 juli 2011 met bijlagen
- Koninklijk besluit tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten en van de concessies voor openbare werken van 14 januari 2013

8.2.2.3.1.4. Begunstigden

Bedrijfsadviesdiensten die geselecteerd zijn door de beheersdienst

8.2.2.3.1.5. Subsidiabele kosten

Kostprijs van de adviesverlening aan de actieve land- of tuinbouwer volgens artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013.

8.2.2.3.1.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Bedrijfsadviseurs moeten over de vereiste competenties beschikken
- Adviesontvangers zijn starters die voldoen aan de definitie actieve landbouwer uit Pijler I volgens artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013. Starters zijn landbouwers die in de laatste 5 jaar een landbouwbedrijf opgericht hebben, niet ouder zijn dan 40 jaar en voldoende vakbekwaam zijn.
- Advies aan bio-landbouwers voor een ondernemingsplan of bedrijfseconomisch advies is niet subsidiabel, aangezien zij hiervoor andere steunmaatregelen ter beschikking hebben
- De begunstigde valt niet onder de uitsluitingscriteria bij de overheidsopdracht: fraude, faillissement, niet nakomen verplichtingen inzake sociale zekerheid

Verbintenisvoorwaarden:

- Advies moet binnen vastgelegde termijnen verleend worden aan de landbouwers die aan de voorwaarden voldoen om advies te ontvangen
- Uitbetalingsaanvragen moeten binnen vastgelegde termijnen ingediend worden
- Uitbetalingsaanvragen moeten gestaafd worden door relevante bewijzen
- De verplichte adviesmodules moeten deel uitmaken van het gegeven advies.

8.2.2.3.1.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

De selectieprocedure wordt toegepast op de twee sub-maatregelen samen.

De adviesbedrijven moeten voldoen aan de in de overheidsopdracht vastgelegde selectiecriteria zoals aantoonbare ervaring of know-how in advisering over het onderwerp. Verder gelden voor de selectie van de bedrijfsadviesdiensten ook volgende algemene criteria:

- Kwalitatieve selectiecriteria: voldoende financiële en economische draagkracht om de adviesverlening uit te voeren. Daarnaast moet de bedrijfsadviesdienst aantonen dat hij kan beschikken over adviseurs met voldoende beroepskwalificaties.
- Administratieve eisen & controleerbaarheid: de bedrijfsadviesdienst moet garanderen dat hij controleerbaar is (fysiek secretariaat, in staat om informatie ter beschikking te stellen,…).

Adviesbedrijven die niet voldoen worden uitgesloten van de verdere procedure van de open offerteaanvraag.

De geselecteerde adviesbedrijven nemen deel aan de gunning. De aanbiedingen van de bedrijven die voldoen aan de selectiecriteria worden getoetst aan de gunningscriteria. Met het oog op het afsluiten van een raamcontract, worden de gunningscriteria gebruikt om het economisch meest voordelige aanbod (MEAT) uit te zoeken. Hierbij kunnen ook verschillende andere criteria die verband houden met het voorwerp van de opdracht (bijvoorbeeld: de kwaliteit, de prijs, de technische waarde, …etc.) van toepassing zijn. In de aanbestedingsdocumenten wordt verduidelijkt met welke criteria zal rekening worden gehouden en welke hun relevante ranking is voor bepaling van het economisch meest voordelige (MEAT) aanbod.

8.2.2.3.1.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Het steunpercentage bedraagt 100% van de totale advieskost. Het maximale steunbedrag bedraagt 1500€ per advies.

Opmerking: de adviesfrequentie (het aantal keer dat advies over een bepaalde module aangevraagd kan worden in de gehele PDPO-III-periode) zal hoger liggen voor starters dan voor niet-starters. Starters kunnen zich binnen de grenzen van het beschikbare budget over de modules ‘ondernemingsplan’ en ‘bedrijfseconomisch advies’ 2 maal laten adviseren. Voor de overige modules kunnen starters zich 1 maal laten adviseren.

8.2.2.3.1.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.2.3.1.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

8.2.2.3.1.9.2. Beperkende maatregelen

8.2.2.3.1.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

8.2.2.3.1.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.2.3.1.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Algemene beginselen ter waarborging van passende middelen in de vorm van regelmatig opgeleid en gekwalificeerd personeel en adviserende ervaring en betrouwbaarheid wat betreft het onderwerp waarover advies gegeven wordt. Identificatie van de elementen die onder het advies vallen

Om kwaliteitsvol advies te garanderen moeten de bedrijfsadviesdiensten werken met bedrijfsadviseurs die aan de competentievereisten voldoen zoals nader bepaald in de selectie- en gunningscriteria. De voorwaarden voor bedrijfsadviseurs hebben onder meer betrekking op diploma, ervaring in de advisering in de landbouwsector en permanente vorming. Ook de evaluatie van de eerder gegeven bedrijfsadviezen zal de beoordeling mee bepalen.

De selectie van bedrijfsadviesdiensten moet garanderen dat een goede controle kan gebeuren en heeft betrekking op administratieve eisen en de aanwezigheid van competenties onder de vorm van gekwalificeerde bedrijfsadviseurs.

Subsidiabel advies omvat een of meerdere van de 14 modules (zie "beschrijving van de operatie"). De advieselementen per module worden verder verfijnd in het bestek van de overheidsopdracht.

8.2.2.3.2. Bedrijfsadvies voor niet-starters

Submaatregel:

- 2.1 - ondersteuning om te profiteren van het gebruik van adviesdiensten

8.2.2.3.2.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Bedrijfsadviesdiensten die advies verlenen aan niet-starters komen per gegeven advies in aanmerking voor subsidies. Het advies kan betrekking hebben op volgende modules:

- module 1: ondernemingsplan
- module 2: bedrijfseconomisch advies
- module 3: randvoorwaarden in uitvoering van artikel 93(1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013
- module 4: vergroening in uitvoering van artikels 43 t.e.m. 47 van Verordening (EU) nr. 1307/2013
- module 5: biodiversiteit (module 5A: IHD/PAS; module 5B: agromilieuacties m.b.t. biodiversiteit; module 5C: Link tussen biodiversiteit en veerkracht van het agro-ecosysteem, link tussen monoculturen en gevoeligheid voor ziekten en extreme klimatologische gebeurtenissen, informatie over invasieve soorten)
- module 6: klimaat (module 6A: agromilieuklimaatacties m.b.t. klimaat; module 6B: energie)
- module 7: water (module 7A: IPM; module 7B: KRW)
- module 8: bodem
- module 9: arbeidsveiligheid
- module 10: verwerking primaire landbouwproducten.

Deze modules zijn conform art. 15(4) van Verordening (EU) nr. 1305/2013:

- module 3 betreft artikel 15 (4)(a) van Verordening (EU) nr. 1305/2013
- module 4 betreft artikel 15 (4)(b) van Verordening (EU) nr. 1305/2013
- module 7A betreft artikel 15 (4)(d) van Verordening (EU) nr. 1305/2013
- module 7B betreft artikel 15 (4)(e) van Verordening (EU) nr. 1305/2013
- module 9 betreft artikel 15 (4)(f) van Verordening (EU) nr. 1305/2013
- In modules 1, 2, 5B, 6B, 8 en 10 wordt de link gelegd met de elementen opgesomd in artikel 15 (4)(c) van Verordening (EU) nr. 1305/2013
- modules 5A, 5B, 5C, 6A, 7A, 7B en 8 zijn inhoudelijk gelinkt aan artikel 15 (4) (a en b) van Verordening (EU) nr. 1305/2013 maar moeten duidelijk verder gaan dan advies over respectievelijk de randvoorwaarden (module 3) en de vergroening (module 4).

8.2.2.3.2.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Subsidie voor adviesverlening aan een actieve land- of tuinbouwer volgens artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013

8.2.2.3.2.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Wet overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten van 15 juni 2006 met bijlage I, bijlage IIA en bijlage IIB
- Wet betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten van 17 juni 2013
- Koninklijk besluit plaatsing overheidsopdrachten klassieke sectoren van 15 juli 2011 met bijlagen
- Koninklijk besluit tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten en van de concessies voor openbare werken van 14 januari 2013

8.2.2.3.2.4. Begunstigden

Bedrijfsadviesdiensten die geselecteerd zijn door de beheersdienst

8.2.2.3.2.5. Subsidiabele kosten

Kostprijs van de adviesverlening aan de actieve land- of tuinbouwer volgens artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013.

8.2.2.3.2.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Bedrijfsadviseurs moeten over de vereiste competenties beschikken
- Adviesontvangers moeten actieve landbouwers zijn, zoals gedefinieerd in Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013). Landbouwers die geen starters zijn (cfr. sub-maatregel "bedrijfsadvies voor jonge landbouwers") worden beschouwd als ‘niet-starters’.
- Advies aan bio-landbouwers voor een ondernemingsplan of bedrijfseconomisch advies is niet subsidiabel, aangezien zij hiervoor andere steunmaatregelen ter beschikking hebben.
- De begunstigde valt niet onder de uitsluitingscriteria bij de overheidsopdracht: fraude, faillissement, niet nakomen verplichtingen inzake sociale zekerheid

Verbintenisvoorwaarden:

- Advies moet binnen vastgelegde termijnen verleend worden aan landbouwers die aan de voorwaarden voldoen om advies te ontvangen
- Uitbetalingsaanvragen moeten binnen vastgelegde termijnen ingediend worden
- Uitbetalingsaanvragen moeten gestaafd worden door relevante bewijzen
- Verplichte adviesonderwerpen moeten deel uitmaken van het gegeven advies

8.2.2.3.2.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

De selectieprocedure wordt toegepast op de 2 sub-maatregelen samen.

De adviesbedrijven moeten voldoen aan de in de overheidsopdracht vastgestelde selectiecriteria zoals aantoonbare ervaring of knowhow in advisering over het onderwerp. Verder gelden voor de selectie van de bedrijfsadviesdiensten ook volgende algemene criteria:

- Kwalitatieve selectiecriteria: voldoende financiële en economische draagkracht om de adviesverlening uit te voeren. Daarnaast moet de bedrijfsadviesdienst aantonen dat hij kan beschikken over adviseurs met voldoende beroepskwalificaties.
- Administratieve eisen & controleerbaarheid: de bedrijfsadviesdienst moet garanderen dat hij controleerbaar is (fysiek secretariaat, in staat om informatie ter beschikking te stellen,…).

Adviesbedrijven die niet voldoen worden uitgesloten van de verdere procedure van de open offerteaanvraag. De geselecteerde adviesbedrijven nemen deel aan de gunning.

De aanbiedingen van de bedrijven die voldoen aan de selectiecriteria worden getoetst aan de gunningscriteria. Met het oog op het afsluiten van een raamcontract, worden de gunningscriteria gebruikt om het economisch meest voordelige aanbod (MEAT) uit te zoeken. Hierbij kunnen ook verschillende andere criteria die verband houden met het voorwerp van de opdracht (bijvoorbeeld: de kwaliteit, de prijs, de technische waarde, …etc.) van toepassing zijn. In de aanbestedingsdocumenten wordt verduidelijkt met welke criteria zal rekening worden gehouden en welke hun relevante ranking is voor bepaling van het economisch meest voordelige (MEAT) aanbod.

8.2.2.3.2.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Het steunpercentage bedraagt 100% van de totale advieskost. Het maximale steunbedrag bedraagt 1500€ per advies.

Opmerking: de adviesfrequentie (het aantal keer dat advies over een bepaalde module aangevraagd kan worden in de gehele PDPO-III-periode) zal hoger liggen voor starters dan voor niet-starters. Niet-starters kunnen zich binnen de grenzen van het beschibare budget over elk van de modules 1 maal laten adviseren.

8.2.2.3.2.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.2.3.2.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

8.2.2.3.2.9.2. Beperkende maatregelen

8.2.2.3.2.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

8.2.2.3.2.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.2.3.2.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Algemene beginselen ter waarborging van passende middelen in de vorm van regelmatig opgeleid en gekwalificeerd personeel en adviserende ervaring en betrouwbaarheid wat betreft het onderwerp waarover advies gegeven wordt. Identificatie van de elementen die onder het advies vallen

Om kwaliteitsvol advies te garanderen moeten de bedrijfsadviesdiensten werken met bedrijfsadviseurs die aan de competentievereisten voldoen, zoals nader bepaald in in de selectie- en gunningscriteria. De voorwaarden voor bedrijfsadviseurs hebben onder meer betrekking op diploma, ervaring in de advisering in de landbouwsector en permanente vorming. Ook de evaluatie van de eerder gegeven bedrijfsadviezen zal de beoordeling mee bepalen.

De selectie van bedrijfsadviesdiensten moet garanderen dat een goede controle kan gebeuren en heeft betrekking op administratieve eisen en de aanwezigheid van competenties onder de vorm van gekwalificeerde bedrijfsadviseurs.

Subsidiabel advies omvat een of meerdere van de 14 modules (zie "beschrijving van de operatie"). De advieselementen per module worden verder verfijnd in het bestek van de overheidsopdracht.

8.2.2.4. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.2.4.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijk controleerbare voorwaarde: onvoldoende kwaliteit van het advies

8.2.2.4.2. Beperkende maatregelen

- De beheersdienst stelt voor om bij een selectie de adviezen ook inhoudelijk te controleren en om (ook) controles op de landbouwbedrijven uit te voeren.

8.2.2.4.3. Algemene evaluatie van de maatregel

Ten opzichte van de vorige programmaperiode wordt deze maatregel grondig hervormd. Zo worden de adviesdiensten via overheidsopdrachten geselecteerd en worden de adviezen per thema gegroepeerd in

modules. De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt geïmplementeerd.

8.2.2.5. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

niet van toepassing

8.2.2.6. Maatregelspecifieke informatie

Algemene beginselen ter waarborging van passende middelen in de vorm van regelmatig opgeleid en gekwalificeerd personeel en adviserende ervaring en betrouwbaarheid wat betreft het onderwerp waarover advies gegeven wordt. Identificatie van de elementen die onder het advies vallen

8.2.2.7. Andere belangrijke opmerkingen die van belang zijn voor het begrijpen en uitvoeren van de maatregel

/

8.2.3. M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)

8.2.3.1. Rechtsgrondslag

Binnen M04 'investeringen in materiële activa' worden vier maatregelen voorzien:

- Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf: artikel 17, lid 1. a) van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - code 4.1
- Projectsteun voor innovaties in de landbouw:
  - artikel 17, lid 1. a) van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - code 4.1
  - artikel 65, van Verordening (EU) nr. 1303/2013
- Investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten:
  - artikel 17, lid 1. b) van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – code 4.2
  - artikel 65, van Verordening (EU) nr. 1303/2013
- Steun aan niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf: artikel 17, lid 1. d) van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - code 4.4

8.2.3.2. Algemene beschrijving van de maatregel met inbegrip van de steunverleningslogica en de bijdrage tot de aandachtsgebieden en horizontale doelstellingen

Uit de SWOT blijken een aantal een aantal sterktes en kansen:

- Sterkte: België heeft een hoge zelfvoorzieningsgraad aan diverse landbouwproducten (aardappelen, varkensvlees, melk, groenten…).
- Sterkte: de hoge investeringsgraad leidt ook tot een hoge innovatiekracht
- Kans: het agrobusiness-complex is divers en sterk ontwikkeld

Deze sterktes en kansen worden mogelijk gemaakt dankzij alle landbouwsectoren. Bijgevolg is het essentieel om al deze sectoren kansen te bieden om blijvend te investeren. In de nodenanalyse geeft nood 05 (concurrentiële landbouwbedrijven met voldoende aanpassingscapaciteit om te voldoen aan markt- en beleidswijzigingen) duidelijk aan dat investeringen nodig blijven zowel om concurrentieel te blijven als om te voldoen aan milieu- en kwaliteitseisen.

Uit de SWOT blijkt als bedreiging dat landbouw bijdraagt tot de klimaatverandering. In de nodenanalyse staan diverse noden aangegeven die ook een link hebben met de landbouwsector (vb. nood 17 rond energie-efficiëntie, nood 18 rond hernieuwbare energie, nood 19 rond klimaat, …). Investeringssteun is een ideaal instrument om antwoorden te bieden op deze bedreiging en noden. En elke landbouwsector kan/moet hiertoe zijn steentje bijdragen. In de selectieprocedure zal de impact op het milieu bijgevolg altijd een van de criteria zijn.

Om bovenstaande redenen wordt de maatregel M04 a priori opengesteld naar alle sectoren. Bij een oproep kan de overheid eventueel toespitsen naar bepaalde sectoren.

Bij monitoring en evaluatie wordt via duurzaamheidsindicatoren nagegaan worden in welke mate de investeringssteun bijdraagt aan het ecologische, economische en sociale duurzaamheid. Conform artikel 45 §1 van Verordening (EU) nr.1305/2013 en de Vlarem-wetgeving wordt voor investeringen telkens

nagegaan of voldaan is aan de vergunningplicht.

- **Maatregel 'Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf'**

Land- en tuinbouwers worden permanent geconfronteerd met nieuwe ontwikkelingen die invloed hebben op de exploitatie en de rendabiliteit van hun bedrijf, zoals nieuwe regelgeving of eisen inzake leefmilieu, hygiëne en dierenwelzijn of inzake kwaliteit van de producten; nieuwe technologie, maatschappelijke ontwikkelingen, wijzigende commercialisatie- en distributiestructuren, heroriëntatie van het EU-landbouwbeleid, verbreding van de landbouw en kleinere marges door ongelijke ontwikkeling van de kosten en de producentenprijzen.

Een niet-inspelen op de ontwikkelingen heeft tot gevolg dat er mechanismen op gang komen die op termijn leiden tot de marginalisering en de stopzetting van het bedrijf. Om de weerbaarheid van landbouwbedrijven in stand te kunnen houden en te verhogen, en om de sector verder te verduurzamen, zijn investeringen noodzakelijk. Zonder de nodige impulsen zouden nieuwe milieu- en klimaatvriendelijke technieken niet snel ingang genoeg vinden in de sector.

Via investeringssteun worden de land- en tuinbouwers aangemoedigd hun bedrijfsstructuren voldoende snel aan te passen aan de gewijzigde omstandigheden. Investeringssteun zorgt er voor dat de investeringskosten significant verlaagd worden waardoor de noodzakelijke investeringen sneller uitgevoerd worden en de financiering ervan vlotter verloopt. Deze maatregel draagt alzo bij tot het strategisch PDPO III thema om de weerbaarheid en de verduurzaming van de landbouwsector, zowel ecologisch als economisch, te verhogen met zowel aandacht voor de externe als interne verduurzaming.

Vlaanderen werkt, net zoals in de vorige programmaperiode, met een gesloten lijst. Dit betekent: enkel de investeringen die op deze lijst staan zijn subsidiabel. Er is een brede waaier aan types investeringen om te kunnen inspelen op de diverse noden, zoals geformuleerd in de nodenanalyse. Investeringssteun is immers een van de meest aangewezen tools om noden rond waterbeheer, energie-efficiëntie, klimaat etc. aan te pakken. In de voorbije periode 2007-2013 was de steunmaatregel niet altijd voldoende selectief en doelmatig bij het beperkt budget. Hierdoor was er bij het ontstaan van nieuwe noden (milieu, dierenwelzijn, kwaliteit) of ontwikkelingen (technologie, innovatie) vaak nood aan bijsturingen en wijzigingen van het PDPO II. De noodzakelijke structurele maatregelen zijn voor de gehele periode van 7 jaar vooraf niet in te schatten. Daarom wordt de gesloten lijst regelmatig geactualiseerd, zodat ze steeds afgestemd is op de meest innovatieve (doch bedrijfszekere) technieken en op de recente noden en beleidsdoelen.

Door via de selectieprocedure, meer focus te leggen op duurzame investeringen, goede besteding van de middelen en jonge landbouwers zullen in PDPO III de middelen nog gerichter ingezet worden.

De subsidiabele investeringen worden geclusterd in drie types concrete acties naargelang het focusgebied waartoe de investering bijdraagt:

1. Concrete actie 1: investeringen die de weerbaarheid van het land- of tuinbouwbedrijf verhogen. Dit past bij focusgebied 2A over het verbeteren van de economische resultaten van de landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, meer bepaald met de bedoeling het marktgericht produceren en de diversificatie te verbeteren. Via deze sub-maatregel worden land- en tuinbouwers aangemoedigd de interne structuur van het bedrijf bijtijds aan te passen aan de snel veranderende omgevingsfactoren om weerbaar te blijven en verder te verduurzamen.
2. Concrete actie 2: investeringen op het landbouwbedrijf die overwegend gericht zijn op een

efficiënter energiegebruik. Deze investeringen passen bij focusgebied 5B (bevorderen efficiënter energiegebruik in de landbouwsector).

3. Concrete actie 3: investeringen op het landbouwbedrijf die overwegend gericht zijn op het reduceren van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door landbouw en het verbeteren van de luchtkwaliteit. Dit draagt bij tot focusgebied 5D (reduceren van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door landbouw en verbeteren luchtkwaliteit).

Afhankelijk van de gesteunde investering draagt deze maatregel ook bij tot focusgebieden 2B, 3A, 3B, 4B, 4C, 5A, 5C en 6A.

De gesubsidieerde investeringen dragen in belangrijke mate bij tot de 3 horizontale doelstellingen innovatie, klimaat en milieu:

- klimaat: via investeringen die gericht zijn op energiebesparingen (incl. isolatie) en hernieuwbare energie;
- milieu: investeringen die gericht zijn op duurzamer gebruik van de grondstoffen, minder uitstoot, beter waterbeheer, …
- innovatie: vele nieuwe technieken kunnen via de steun hun ingang vinden in de sector.

De steun wordt echter wel slechts toegekend aan voldoende performante bedrijven (min Bruto Bedrijfsresultaat, boekhoudkundig systeem, …). Op die manier wordt gefocust op bedrijven die economisch sterk genoeg staan om ook in de toekomst te overleven en bij te dragen aan de Vlaamse sterktes, kansen en noden.

- **Maatregel 'projectsteun voor innovaties in de landbouw'**

Dit is een nieuwe maatregel. Er is nood aan een maatregel die pure innovatie en vernieuwing stimuleert die van bij de landbouwer zelf of van bij een groep van landbouwers ontstaat en waarbij ook de effectieve realisatie van de innovatie wordt ondersteund. In PDPO II kregen pure innovatieve investeringen of projecten vaak geen kans, o.a. gezien bij de "gewone" investeringssteun gebruik wordt gemaakt van limitatieve lijsten met subsidiabele investeringen.

De maatregel draagt bij tot de strategische doelstelling "investeren in **innovatie en opleiding"** met het oog op een toekomstgerichte aanpak van zowel de individuele, bedrijfsgerichte als de meer algemeen maatschappelijke uitdagingen. Naast het belang in de Vlaamse strategie wordt innovatie ook als horizontale Europese prioriteit naar voren geschoven.

Het doel van de maatregel is het realiseren van innovatieve ideeën en concepten op het vlak van productie, verwerking en afzet van landbouwproducten via kapitaalpremies voor investeringen. De subsidiëring van innovatietrajecten stopt immers vaak na het voortraject (studies). De effectieve realisatie, o.m. via investeringen, wordt tot nu niet ondersteund, o.a. omwille van limitatieve investeringslijsten waarin de innovatie niet is opgenomen (lessons learned). Daarom wordt binnen de maatregel steun voorzien voor volgende uitgaven: uitgaven voor roerende of onroerende innovatieve investeringen, de hieraan gekoppelde onderzoekskosten, haalbaarheidsstudies, kosten van proefinstallaties en kosten voor de ontwikkeling van software en sturingsprogramma's en de kosten van externe begeleiders en experten.

Ervaring leert dat innovatie, zeker in de beginfase, nood heeft aan een 'trekker' en vaak ook aan een deskundig begeleider. Projecten waarbij één persoon of team zich engageert (tijd vrijmaakt) of waarbij het project begeleid wordt door een expert hebben meer kans op slagen. In die zin worden ook

begeleidingskosten mee opgenomen binnen de subsidiabele kosten.

De maatregel draagt bij tot focusgebied 2A (economische performantie en concurrentievermogen van de landbouwbedrijven): de ontwikkeling van innovatieve concepten of technologieën versterkt het concurrentieel niveau van het betrokken bedrijf/bedrijven en van de landbouwsector in het algemeen.

Afhankelijk van het type investering zijn er mogelijke effecten op focusgebieden 1A (innovatie en kennisdeling), 3A (betere integratie van de producenten in de voedselketen, introductie vernieuwende concepten op het vlak van organisatie, (voor)verwerking en afzet), 5A (verhoging van de efficiëntie van het grondstoffenverbruik en –hergebruik: water), 5B (verhoging van de efficiëntie van het grondstoffenverbruik en –hergebruik: energie), 5C (stimuleren gebruik hernieuwbare energie; beperken en hervalorisatie van afval, restfracties en reststromen), 5D (stimuleren van vernieuwende systemen m.b.t. de reductie van stikstof en methaan emissies) en/of 6A (diversificatie; creatie microbedrijven, jobcreatie).

De maatregel draagt bij tot de 3 horizontale doelstellingen innovatie, milieu en klimaat:

- Innovatie: De maatregel is specifiek gericht op de realisatie van vernieuwing in de landbouw. Innovatie staat dus centraal.
- Milieu en klimaat: de mate van duurzaamheid is een belangrijk selectiecriterium bij de beoordeling van de projecten. Investeringen en projecten die niet enkel vernieuwend zijn maar ook een positieve bijdrage leveren op milieu en/of klimaatvlak (beperking watergebruik, beperking energieverbruik, beperking afval- en restromen, …) verkrijgen een hogere score bij de beoordeling.

- **Maatregel 'Steun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten'**

Deze maatregel was reeds in PDPO II opgenomen. Het voorzien van een voldoende hoge incentive (steunpercentage) is noodzakelijk gebleken. De ervaring leert immers dat financieel-economische crisissituaties kunnen leiden tot het niet uitvoeren van de investeringen, indien de steun onvoldoende hoog is.

De (primaire) verwerking en (coöperatieve) afzet is het belangrijkste afzetkanaal voor de Vlaamse land- en tuinbouwproductie. De totale transactiewaarde (3,13 miljard euro in 2009) van de landbouw aan het AgroBusinessComplex, heeft voor 1/3 betrekking op de verkopen van de landbouw aan de primaire verwerking en voor 23% op de verkopen aan de (coöperatieve) veilingen. (ABC-rapport 2011).

Bestaande steunmaatregelen voor industriële sectoren zijn niet altijd afgestemd op de specifieke noden van de voedingsverwerkende sector in relatie tot de landbouw en de aangeleverde land- en tuinbouwproducten (voedselveiligheid en -kwaliteit, snel bederfbare grondstoffen, korte aanvoertijden, regionale verbondenheid, …) (lessons learned).

De maatregel voorziet in een aanvullend beleid met steun voor investeringen bij de verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten waarbij die investeringen zowel voor de verwerker/vermarkter als voor de landbouwer een meerwaarde betekenen en bijdragen tot een verbeterde kwaliteit van de aangeleverde land- en tuinbouwproducten.

Het doel is om:

1. De kwaliteit, de voedselveiligheid en de toegevoegde waarde van land- en tuinbouwproducten te verhogen.

2. De relatie en de synergie tussen de landbouwsector en de verwerking/afzet te versterken.

Via steun voor investeringen in de verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten die:

1. Een directe en positieve impact hebben voor de landbouwer en de aangeleverde land- en tuinbouwproducten.
2. In hoofdzaak betrekking hebben op de eerste fase van het verwerkings- en vermarktingsproces en op de kwaliteit van de land- en tuinbouwproducten: transport en aanlevering; classificatie en kwaliteitscontrole; voorbereiding van het verwerkingsproces, ….

Deze maatregel zal zo bijdragen tot het strategische thema "verhogen van de weerbaarheid en verduurzaming van de sector".

Deze maatregel draagt bij tot focusgebied 3A: betere integratie van de landbouwers in de voedselketen, verhoging van de kwaliteit van land- en tuinbouwproducten, verhoging van de toegevoegde waarde van land- en tuinbouwproducten.

Voor deze maatregel zijn er ook secundaire effecten op focusgebieden: 1A (innovatie en kennisdeling), 5A (verhoging van de efficiëntie van het grondstoffenverbruik en –hergebruik: water) , 5B (verhoging van de efficiëntie van het grondstoffenverbruik en –hergebruik: energie) en 5C (beperken en hervalorisatie van afval, restfracties en reststromen)

De maatregel draagt bij tot de 3 horizontale doelstellingen innovatie, milieu en klimaat.

- Innovatie: de maatregel is vernieuwend door, via de selectiecriteria, gericht investeringen te stimuleren die zowel een meerwaarde betekenen voor de verwerker/vermarkter als voor de landbouwer (win-win). De maatregel stimuleert vernieuwing en kennisdeling door, via de selectiecriteria, voorrang te verlenen aan projecten die tot stand komen vanuit een samenwerking.
- Milieu en klimaat: één van de selectiecriteria is gebaseerd op de duurzaamheid van een project. Investeringen die een positieve bijdrage leveren op milieu- en/of klimaatvlak (beperking watergebruik, beperking energieverbruik, beperking afval- en restromen, …) komen bij voorrang in aanmerking.

- **Maatregel 'steun aan niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf'**

Investeringen gericht op bodem- of waterbeheer of op een verhoging van de natuur- of landschapswaarde brengen geen economisch voordeel op. Dergelijke niet-productieve investeringen zijn nochtans belangrijk om problemen van erosie, de achteruitgang van de biodiversiteit, … aan te pakken.

De aanmoediging moet niet noodzakelijk uitsluitend de vorm hebben van investeringssteun op het tijdstip van de investering zelf, maar complementair aan de investeringssteun bestaan er voor bepaalde niet-productieve investeringen (kleine landschapselementen, poelen, erosiedammen) eveneens mogelijkheden op steun via een agromilieu- klimaatmaatregel (beheersovereenkomst volgend op de investering). Zo kan een landbouwer die zich wil inzetten voor kleine landschapselementen investeringssteun aanvragen voor de aanleg ervan en een vijfjarige beheerovereenkomst (agromilieu-klimaatverbintenis) sluiten voor het beheer van de kleine landschapselementen.

Hoewel dit een nieuwe maatregel is, werden in PDPO II dergelijke investeringen ook al ondersteund. De steun zat vervat onder de agromilieumaatregelen (vb. de beheersovereenkomst kleine landschapselementen omvatte ook aanlegkosten) of onder maatregel 216. Deze maatregelen werden toen beheerd door een andere

entiteit. In PDPO III wordt de sub-maatregel voor niet-productieve investeringen door dezelfde entiteit als de "investeringssteun op het landbouwbedrijf" beheerd, maar in nauwe samenwerking met de entiteiten die in PDPO II voor de steunmaatregel instonden en de nodige expertise hebben rond kleine landschapselementen, poelen of erosiedammen.

Die entiteiten zullen in een vroeg stadium attesteren of de voorgenomen investering verantwoord is in het licht van de geografische ligging van het landbouwperceel waarop of waarnaast de investering uitgevoerd wordt, en past binnen de bestaande visies op landinrichting voor het gebied waar het perceel gelegen is. Bij een steunaanvraag voor kleinschalige waterinfrastructuur d.w.z. investeringen die voor het eerst opgenomen zijn in de lijst van aanvaardbare investeringen, zal de aanvrager vooraf het advies inwinnen van de Dienst Stroomgebiedbeheer van de Vlaamse Milieumaatschappij.

Deze maatregel draagt bij tot de strategische PDPO III-thema's over het versterken van de kwaliteit en vitaliteit van het platteland en het verhogen van de weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector.

De maatregel past bij focusgebied 4A over het herstellen en in stand houden van de biodiversiteit, met inbegrip van Natura 2000-gebieden en landbouw met hoge natuurwaarde, en van de toestand van de Europese landschappen. Men wil namelijk land- en tuinbouwers aanmoedigen om niet-productieve investeringen uit te voeren voor de verwezenlijking van doelstellingen inzake leefmilieu, erosie, waterbeheer, biodiversiteit, landschappelijke integratie ...

De investeringen kunnen ook bijdragen tot focusgebied 4B (waterbeheer), 4C (bodembeheer), 5A (efficiënter watergebruik), 5D (reductie emissie broekkasgassen en ammoniak) en 5E (koolstofopslag).

De maatregel draagt bij aan de horizontale doelstellingen inzake milieu en klimaat. Er wordt verwacht dat de meeste investeringen waarvoor steun wordt aangevraagd, zullen bijdragen aan focusgebied 4A (biodiversiteit). Daarnaast zullen bepaalde investeringen hoofdzakelijk bijdragen aan focusgebied 4B (waterbeheer) of/en 4C (bodembeheer). Zodoende is er een bijdrage aan het duurzame beheer van natuurlijke hulpbronnen en aan de klimaatactie.

8.2.3.3. De werkingssfeer, de omvang van de steun, de in aanmerking komende begunstigden en, in voorkomend geval, de methodologie voor de berekening van het bedrag of percentage van de steun, uitgesplitst per submaatregel en/of soort concrete actie waar nodig. Voor elke soort concrete actie een omschrijving van de subsidiabele kosten, de subsidiabiliteitsvoorwaarden, de toepasselijke bedragen en percentages steun en beginselen met betrekking tot het vaststellen van selectiecriteria

8.2.3.3.1. Investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten

Submaatregel:

- 4.2 - ondersteuning voor investeringen in de verwerking/marketing en/of ontwikkeling van landbouwproducten

8.2.3.3.1.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De maatregel is gericht op de ondersteuning van specifieke investeringen bij de verwerking en afzet van

land- en tuinbouwproducten.

Via oproepen wordt gericht steun toegekend aan investeringen die de toegevoegde waarde bij de verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten verhogen en die een meerwaarde betekenen voor zowel de landbouwer als voor de verwerker/vermarkter.

8.2.3.3.1.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Subsidie

Er worden geen voorschotten toegekend/uitbetaald.

8.2.3.3.1.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Vlaamse milieuwetgeving, waaronder Vlarem
- Vlaamse wetgeving ruimtelijke ordening
- Federale wetgeving inzake dierenwelzijn, diergezondheid, voedselveiligheid en sanitaire voorschriften.
- Artikel 65 van Verordening (EU) nr. 1303/2013

8.2.3.3.1.4. Begunstigden

1. Verwerkende bedrijven in de sectoren vlees, vleeswaren, groenten en fruit, aardappelen, vlas en zuivel beperkt tot de nace-codes: 10.110, 10.120; 10.130; 10.311; 10.312; 10.320; 10.391; 10.392; 10.393; 10.510 en 13.100.
2. Land- en tuinbouwcoöperaties voor verwerking, afzet en dienstverlening.
3. Groepen of samenwerkingsverbanden van landbouwers.
4. Groepen of samenwerkingsverbanden bestaande uit twee of meer van voorgaande doelgroepen.

‘Landbouwer’ wordt in de Vlaamse regelgeving voor deze maatregel als volgt omschreven: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die als hoofdactiviteit voor professionele doeleinden landbouwproducten kweekt, opkweekt of teelt, en waarvan het bedrijf, de maatschappelijke zetel of de exploitatiezetel/ -eenheid in het Vlaamse Gewest ligt.(zie ook hoofdstuk 8.1)

Een groep van landbouwers is een rechtspersoon die aan de volgende voorwaarden voldoet:

1° de hoofdactiviteit betreft een van de volgende activiteiten:

a) de kweek, opkweek of teelt van landbouwproducten, of de respectieve ontwikkeling en verbetering daarvan;

b) de verwerking of afzet van die landbouwproducten of van landbouwproducten die voor minstens 50% afkomstig zijn van de vennoten die landbouwer zijn, of de respectieve

ontwikkeling en verbetering van die verwerking of afzet;

2° minstens de helft van de vennoten is landbouwer en meer dan de helft van het stemrecht is in hun handen;

3° de maatschappelijke zetel of de exploitatiezetel/ -eenheid ligt in het Vlaamse Gewest. (zie ook hoofdstuk 8.1)

8.2.3.3.1.5. Subsidiabele kosten

De aanvaardbare kosten zijn gebaseerd op art 45 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 en betreffen:

1° de constructie of verwerving, inclusief leasing, van onroerende goederen (conform art. 45 §2a van Verordening (EU) nr. 1305/2013);

2° de constructie of verwerving, inclusief leasing, van installaties, machines en uitrusting (conform art. 45 §2b van Verordening (EU) nr. 1305/2013);

3° de ontwikkeling of verwerving van software en sturingsprogramma's, **verbonden** aan de uitgaven, vermeld in punt 1° en 2° (conform art. 45 §2d van Verordening (EU) nr. 1305/2013);

4° de algemene kosten, **verbonden** aan de uitgaven, vermeld in punt 1°, 2° en 3°, zoals studie- en begeleidingskosten (conform art. 45 §2c van Verordening (EU) nr. 1305/2013).

8.2.3.3.1.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Begunstigden 1) en 2). De hoofdactiviteit betreft de verwerking, afzet of de ontwikkeling van in bijlage I bij het Verdrag vermelde landbouwproducten.
- Begunstigde 3). De groep of het samenwerkingsverband heeft rechtspersoonlijkheid. Dit is noodzakelijk om de uitbetaling van de steun mogelijk te maken en het eigendomsrecht van de gesubsidieerde investeringen duidelijk te stellen. Minimaal de helft van het aantal leden of aandeelhouders bestaat uit landbouwers en minstens de helft van het stemrecht is in hun handen.
- Begunstigden 4). De groep of het samenwerkingsverband heeft rechtspersoonlijkheid. Minimaal de helft van het aantal leden of aandeelhouders bestaat uit landbouwers, verwerkers zoals bepaald onder 1) of landbouwcoöperaties zoals bepaald onder 2) en minstens de helft van het stemrecht is in hun handen.

Verbintenisvoorwaarden:

De periode vanaf de steuntoekenning waarbinnen de investeringen conform de modaliteiten in de aanvraag en in de goedkeuring gerealiseerd moeten zijn, wordt bepaald per oproep. De investeringen moeten vervolgens gedurende een bepaalde periode in gebruik worden gehouden.

Voor infrastructuur voor hernieuwbare energie die energie verbruiken of produceren worden de

minimumnormen voor energie-efficiëntie volgens de op het moment van de steuntoekenning geldende regelgeving gerespecteerd.

Voor projecten met elektriciteitsproductie uit biomassa wordt enkel steun verleend voor zover de warmte-energie op jaarbasis voor 100% binnen het bedrijf, groep van bedrijven of binnen de samenwerkingsverbanden benut wordt.

In het geval van bio-energieproductie wordt geen steun toegekend aan installaties die tot doel hebben hernieuwbare energie op te wekken uit energieteelten, zoals granen en andere zetmeelrijke gewassen, suikers en oliegewassen. Een uitzondering kan gemaakt worden voor eigen reststromen die kwalitatief niet meer geschikt zijn voor dierlijke voeders of menselijke consumptie. Dergelijke reststromen mogen uit max.100% granen, zetmeelrijke gewassen, suikers of oliegewassen bestaan.

8.2.3.3.1.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

De maatregel wordt georganiseerd via een call-systeem. Per oproep kan een dossier uitsluitend binnen een vooraf bepaalde periode worden ingediend.

Het call-systeem biedt de mogelijkheid om de verder gedefinieerde selectiecriteria toe te passen op de ingediende dossiers en de bijdrage aan de focusgebied(en) te maximaliseren.

Per oproep worden de selectiecriteria vastgelegd. Er kan voorrang gegeven worden aan onder meer:

- Investeringen met een directe meerwaarde voor de land- en tuinbouwsector.
- Mate van duurzaamheid van de investering (bijvoorbeeld op basis van een kengetal).
- Investeringen vanuit een samenwerking binnen de keten en/of ketenoverschrijdend.

Per dossier/project wordt een score toegekend. Het scoresysteem leidt tot een rangschikking (punten) waarbij de best scorende projecten bij voorrang in aanmerking komen tot uitputting van het voorziene budget. Er wordt gewerkt met een minimumscore.

8.2.3.3.1.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Het steunbedrag wordt bepaald per oproep. Het steunpercentage bedraagt 30% van de subsidiabele kosten.

8.2.3.3.1.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.3.3.1.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De investeringen kunnen via andere kanalen gesubsidieerd worden
- Risico op financiering van investeringen die zonder steun ook zouden plaatsvinden (dead weight)
- Redelijkheid van kosten: de bedragen op de offertes/facturen kunnen artificieel hoog liggen

8.2.3.3.1.9.2. Beperkende maatregelen

- Dubbelfinanciering wordt voorkomen door bij het uitwerken van de oproepen te overleggen met andere steunverlenende administraties en door bedrijfs- en dossiergegevens uit te wisselen. De oproepen worden dus goed afgebakend.
- Dead weight wordt vermeden door de gehanteerde selectiecriteria en de realisatieperiode die pas mag ingaan na de steuntoekenning.
- Per oproep kan een limitatieve lijst van investeringen die voor steun in aanmerking komen, worden opgesteld en maxima op niet-materiële uitgaven (vb. diensten zoals erelonen, begeleidingskosten, …) worden opgelegd. Bij de definiëring van de oproepen, de beoordeling van de ingediende projecten en de dossiercontrole wordt voldoende controle op de redelijkheid van kosten voorzien.

8.2.3.3.1.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Sterke punten zijn de goed uitgewerkte selectieprocedure, de praktijk om de oproepen af te bakenen t.o.v. andere steunverlenende instanties, de beperkingen die per oproep worden ingesteld op de betoelaagbare kosten, de gestructureerde en diepgaande controle van de steun- en betalingsaanvragen.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.3.3.1.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.3.3.1.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Vaststelling van niet-productieve investeringen

Vaststelling van collectieve investeringen

Vaststelling van geïntegreerde projecten

Definitie en identificatie van de in aanmerking komende Natura 2000-gebieden en andere gebieden met een hoge natuurwaarde

Beschrijving van de wijze waarop de steun wordt toegespitst op boerderijen in overeenstemming met de SWOT verricht in verband met de prioriteit als bedoeld in artikel 5, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Lijst van door het recht van de Unie gestelde nieuwe eisen ter nakoming waarvan steun kan worden verleend in het kader van artikel 17, lid 6, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Indien relevant, de minimum standaard voor energie-efficiëntie genoemd in artikel 13, onder c) van de Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

- Vlarem-bepalingen uit de Vlaamse milieuwetgeving in verband met emissienormen (indirect effect van emissienormen op energie-efficiëntie)
- EPB-eisen (Vlaamse wetgeving i.kv. energie-efficiëntie van gebouwen) voor landbouwgebouwen na definitieve goedkeuring van de wetgeving hieromtrent (vermoedelijk in voege vanaf 1/1/2015) en dit in uitvoering van het Energiebesluit van 19 november 2010, bijhorende ministerieel besluit van 29 maart 2013 houdende het verlenen van algemene afwijkingen en algemene vrijstellingen van bepaalde EPB-eisen en de nog in opmaak zijnde wijzigingen hierbij.
- Indien bij de oproep nieuwe of bijkomende normen van toepassing zijn dan de hiervoor vermelde normen, worden de minimumnormen voor energie-efficiëntie volgens de op het moment van de steuntoekenning geldende regelgeving gerespecteerd.

Indien relevant, de definitie van de drempels genoemd in artikel 13, onder e) van de Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

In het geval van bio-energieproductie wordt geen steun toegekend aan installaties die tot doel hebben hernieuwbare energie op te wekken uit energieteelten, zoals granen en andere zetmeelrijke gewassen, suikers en oliegewassen. Een uitzondering kan gemaakt worden voor eigen reststromen die kwalitatief niet meer geschikt zijn voor dierlijke voeders of menselijke consumptie. Dergelijke reststromen mogen uit max.100% granen, zetmeelrijke gewassen, suikers of oliegewassen bestaan.

8.2.3.3.2. Projectsteun voor innovaties in de landbouw

Submaatregel:

- 4.1 - ondersteuning voor investeringen in landbouwbedrijven

8.2.3.3.2.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Via oproepen wordt gericht steun toegekend aan investeringen die betrekking hebben op de realisatie van een innovatie op het niveau van de productie, (voor)verwerking en/of afzet van landbouwproducten.

8.2.3.3.2.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Subsidie

Er worden geen voorschotten uitbetaald.

8.2.3.3.2.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Vlaamse milieuwetgeving, waaronder Vlarem
- Vlaamse wetgeving ruimtelijke ordening
- Federale wetgeving inzake dierenwelzijn, diergezondheid, voedselveiligheid en sanitaire voorschriften.
- artikel 65 van Verordening (EU) nr. 1303/2013

8.2.3.3.2.4. Begunstigden

1. Landbouwers (definitie wordt bepaald in de Vlaamse regelgeving)
2. Groeperingen van uitsluitend landbouwers.
3. Samenwerkingsverbanden bestaande uit twee of meer van voorgaande doelgroepen.

‘Landbouwer’ wordt in de Vlaamse regelgeving voor deze maatregel als volgt omschreven: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die als hoofdactiviteit voor professionele doeleinden landbouwproducten kweekt, opkweekt of teelt, en waarvan het bedrijf, de maatschappelijke zetel of de exploitatiezetel/-eenheid in het Vlaamse Gewest ligt (zie ook hoofdstuk 8.1).

Een groepering van landbouwers is een rechtspersoon die aan de volgende voorwaarden voldoet:

1° de hoofdactiviteit betreft een van de volgende activiteiten:

a) de kweek, opkweek of teelt van landbouwproducten, of de respectieve ontwikkeling en

verbetering daarvan;

b) de verwerking of afzet van die landbouwproducten of van landbouwproducten die voor minstens 50% afkomstig zijn van de vennoten die landbouwer zijn, of de respectieve ontwikkeling en verbetering van die verwerking of afzet;

2° al de vennoten zijn landbouwer;

3° de maatschappelijke zetel of de exploitatiezetel/-eenheid ligt in het Vlaamse Gewest. (zie ook hoofdstuk 8.1)

8.2.3.3.2.5. Subsidiabele kosten

De aanvaardbare uitgaven zijn gebaseerd op artikel 45 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 en betreffen:

1° de ontwikkeling, constructie of verwerving, inclusief leasing, van onroerende goederen (conform art. 45 §2a van Verordening (EU) nr. 1305/2013);

2° de ontwikkeling, constructie of verwerving, inclusief leasing, van installaties, machines en uitrusting (conform art. 45 §2b van Verordening (EU) nr. 1305/2013);

3° de ontwikkeling of verwerving van software en sturingsprogramma's, **verbonden** aan de uitgaven, vermeld in punt 1° en 2° (conform art. 45 §2d van Verordening (EU) nr. 1305/2013);

4° de algemene kosten, **verbonden** aan de uitgaven, vermeld in punt 1°, 2° en 3°, zoals onderzoeks-, studie- en begeleidingskosten en resultaatsmetingen (conform art. 45 §2c van Verordening (EU) nr. 1305/2013).

8.2.3.3.2.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Begunstigden 1), 2) en 3): De hoofdactiviteit betreft de productie, verwerking, afzet of de ontwikkeling van in bijlage I bij het Verdrag vermelde landbouwproducten.
- Begunstigde 2): de groepering heeft rechtspersoonlijkheid. Dit is noodzakelijk om de uitbetaling van de steun mogelijk te maken en het eigendomsrecht van de gesubsidieerde investeringen duidelijk te stellen.
- Begunstigden 3). Het samenwerkingsverband heeft rechtspersoonlijkheid. Alle leden of aandeelhouders behoren tot de categorieën 1) of 2).

Verbintenisvoorwaarden:

De periode vanaf de steuntoekenning waarbinnen de investeringen conform de modaliteiten in de aanvraag en in de goedkeuring gerealiseerd moeten zijn, wordt bepaald per oproep.

Voor infrastructuur voor hernieuwbare energie die energie verbruiken of produceren worden de minimumnormen voor energie-efficiëntie volgens de op het moment van de steuntoekenning geldende

regelgeving gerespecteerd.

Voor projecten met elektriciteitsproductie uit biomassa wordt enkel steun verleend voor zover de warmte-energie op jaarbasis voor 100% binnen het bedrijf, groep van bedrijven of binnen de samenwerkingsverbanden benut wordt.

In het geval van bio-energieproductie wordt geen steun toegekend aan installaties die tot doel hebben hernieuwbare energie op te wekken uit energieteelten. Een uitzondering kan gemaakt worden voor eigen reststromen die kwalitatief niet meer geschikt zijn voor dierlijke voeders of menselijke consumptie. Dergelijke reststromen mogen uit max.100% granen, zetmeelrijke gewassen, suikers of oliegewassen bestaan.

8.2.3.3.2.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

De maatregel wordt georganiseerd via een call-systeem. Per oproep kan een dossier uitsluitend binnen een vooraf bepaalde periode worden ingediend.

Het call-systeem biedt de mogelijkheid om de verder gedefinieerde selectiecriteria toe te passen op de ingediende dossiers en de bijdrage aan de focusgebied(en) te maximaliseren.

Voor de beoordeling van de dossiers wordt beroep gedaan op een commissie met interne en/of externe experten en wordt per dossier/project een score toegekend. Het scoresysteem leidt tot een rangschikking (punten) waarbij de best scorende projecten bij voorrang in aanmerking komen tot uitputting van het voorziene budget. Er wordt gewerkt met een minimumscore.

Per oproep worden de projecten beoordeeld volgens een aantal vooraf vastgelegde criteria.

Belangrijke criteria (te concretiseren i.s.m. Toezichtcomité) kunnen hierbij zijn:

- De mate van innovatie (hiervoor wordt een afzonderlijke minimumscore ingesteld
- De mate van economische, sociale of ecologische impact
- De mate waarin het project concreet, realistisch en uitvoerbaar is
- De mate waarin de investering aansluit bij een samenwerking in de keten of ketenoverschrijdend

8.2.3.3.2.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

40%

8.2.3.3.2.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.3.3.2.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De investeringen kunnen via andere kanalen gesubsidieerd worden
- Redelijkheid van kosten: de bedragen op de offertes/facturen kunnen artificieel hoog liggen

8.2.3.3.2.9.2. Beperkende maatregelen

- Dubbelfinanciering wordt voorkomen door bij het uitwerken van de oproepen te overleggen met andere steunverlenende administraties die innovatieve investeringen en onderzoeken financieren en door bedrijfs- en dossiergegevens uit te wisselen. De oproepen worden dus goed afgebakend.
- Beperkingen op niet-materiële uitgaven worden per oproep ingesteld. Bij de definiëring van de oproepen wordt voldoende controle voorzien op de redelijkheid van de kosten. Zo wordt bij de steunaanvraag offertes/investering opgevraagd en wordt bij beoordeling van de steunaanvraag experten geraadpleegd.

8.2.3.3.2.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Sterke punten zijn de goed uitgewerkte selectieprocedure, de gestructureerde en diepgaande controle van de steun- en betalingsaanvragen. De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.3.3.2.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.3.3.2.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Vaststelling van niet-productieve investeringen

Vaststelling van collectieve investeringen

Vaststelling van geïntegreerde projecten

Definitie en identificatie van de in aanmerking komende Natura 2000-gebieden en andere gebieden met een hoge natuurwaarde

Beschrijving van de wijze waarop de steun wordt toegespitst op boerderijen in overeenstemming met de SWOT verricht in verband met de prioriteit als bedoeld in artikel 5, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Deze sub-maatregel draagt bij tot nood 1 "stimuleren van innovatie in de landbouw en bosbouw", zoals

omschreven in de nodenanalyse van hoofdstuk 4. Deze nood is ook gelinkt aan prioriteit 2A. In de strategie (hoofdstuk 5.2) wordt duidelijk aangegeven dat innovatie een belangrijk aspect is voor de realisering van prioriteit 2A.

Lijst van door het recht van de Unie gestelde nieuwe eisen ter nakoming waarvan steun kan worden verleend in het kader van artikel 17, lid 6, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Indien relevant, de minimum standaard voor energie-efficiëntie genoemd in artikel 13, onder c) van de Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

- Vlarem-bepalingen uit de Vlaamse milieuwetgeving in verband met emissienormen (indirect effect van emissienormen op energie-efficiëntie)
- EPB-eisen (Vlaamse wetgeving i.kv. energie-efficiëntie van gebouwen) voor landbouwgebouwen na definitieve goedkeuring van de wetgeving hieromtrent (vermoedelijk in voege vanaf 1/1/2015) en dit in uitvoering van het Energiebesluit van 19 november 2010, bijhorende ministerieel besluit van 29 maart 2013 houdende het verlenen van algemene afwijkingen en algemene vrijstellingen van bepaalde EPB-eisen en de nog in opmaak zijnde wijzigingen hierbij.
- Indien bij de oproep nieuwe of bijkomende normen van toepassing zijn dan de hiervoor vermelde normen , worden de minimumnormen voor energie-efficiëntie volgens de op het moment van de steuntoekenning geldende regelgeving gerespecteerd.

Indien relevant, de definitie van de drempels genoemd in artikel 13, onder e) van de Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

In het geval van bio-energieproductie wordt geen steun toegekend aan installaties die tot doel hebben hernieuwbare energie op te wekken uit energieteelten, zoals granen en andere zetmeelrijke gewassen, suikers en oliegewassen. Een uitzondering kan gemaakt worden voor eigen reststromen die kwalitatief niet meer geschikt zijn voor dierlijke voeders of menselijke consumptie. Dergelijke reststromen mogen uit max.100% granen, zetmeelrijke gewassen, suikers of oliegewassen bestaan.

8.2.3.3.3. Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf

Submaatregel:

- 4.1 - ondersteuning voor investeringen in landbouwbedrijven

8.2.3.3.3.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Onder deze maatregel rangschikken zich vnl. investeringen die:

- een betere kwaliteit van de producten beogen;
- een nieuwe technologie introduceren;
- nodig zijn om tegemoet te komen aan maatschappelijke verzuchtingen (dierenwelzijn) en specifieke problemen (arbeidsveiligheid, arbeidsrationalisatie);
- nodig zijn om te voldoen aan nieuwe eisen van commercialisatie- en distributiebedrijven;
- de landbouwactiviteiten diversifiëren;
- zuiver gericht zijn op kostenbesparing bij de vaststelling dat de landbouwer prijsnemer is en via kostenbesparing zijn brutomarge kan verbeteren.
- de hygiënische omstandigheden waarin geproduceerd wordt bovenwettelijk verbeteren;
- bijdragen aan een efficiënter energiegebruik;
- de emissie van broeikasgassen verminderen;
- hernieuwbare energie opwekken waarbij de energie zelf verbruikt wordt, andere dan op basis van biomassa;
- hernieuwbare energie gebruiken (landbouwmachines, installaties) op basis van aangekochte bio-energie (biodiesel, ppo, KOH, biogas, bio-ethanol, …);
- …

Er wordt gewerkt met een gesloten lijst met investeringen: per sector zijn een aantal investeringen subsidiabel die moeten inspelen op allerhande Vlaamse noden. Deze lijst wordt regelmatig geactualiseerd.

Als doelgroep wordt gefocust op performante landbouwbedrijven die economisch sterk genoeg staan om ook in de toekomst te overleven en bij te dragen aan de Vlaamse sterktes, kansen en noden. De afbakening van deze doelgroep gebeurt via criteria die zijn opgenomen bij “begunstigden” en bij “instapvoorwaarden” (vb. minimum beroepsinkomen uit landbouw, minimum bedrijfsgrootte (BBR), boekhoudkundig systeem, aantonen vakbekwaamheid, …).

8.2.3.3.3.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Subsidie

8.2.3.3.3.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Vlaamse milieuwetgeving, mestwetgeving in het bijzonder en Vlarem-bepalingen

- Vlaamse wetgeving ruimtelijke ordening
- EPB-eisen (Vlaamse wetgeving i.kv. energie-efficiëntie van gebouwen) voor landbouwgebouwen na definitieve goedkeuring van de wetgeving hieromtrent (vermoedelijk in voege vanaf 1/1/2015) en dit in uitvoering van het Energiebesluit van 19 november 2010, bijhorende ministerieel besluit van 29 maart 2013 houdende het verlenen van algemene afwijkingen en algemene vrijstellingen van bepaalde EPB-eisen en de nog in opmaak zijnde wijzigingen hierbij.
- Federale wetgeving inzake dierenwelzijn, diergezondheid en voedselveiligheid
- artikel 65 van Verordening (EU) nr. 1303/2013

8.2.3.3.3.4. Begunstigden

- Landbouwers die voldoen aan de VLIF-definitie. Dit betekent:
    - een landbouwernummer hebben in het GBCS;
    - vakbekwaam zijn;
    - de landbouwactiviteit uitoefenen als belangrijkste beroepsactiviteit en uit die activiteit minimum 12.000 euro beroepsinkomen halen. Het sociaal en fiscaal statuut hebben van zelfstandig landbouwer d.w.z. sociaal verzekerd zijn op basis van de beroepsactiviteiten als landbouwer en bij de Administratie der Directe Belastingen bekend zijn met activiteiten en inkomsten als landbouwer;
    - niet gepensioneerd zijn.
- Vennootschappen die de exploitatie van een land- of tuinbouwbedrijf, de verhandeling van de op het bedrijf voortgebrachte producten en de uitoefening van activiteiten met betrekking tot landbouwverbreding tot doel hebben en waarvan het bestuur wordt uitgeoefend door landbouwers die minstens 25% van het kapitaal bezitten.
- Groeperingen van uitsluitend landbouwers.

8.2.3.3.3.5. Subsidiabele kosten

Investeringen in materiële en immateriële vaste activa die bijdragen aan een verhoogde weerbaarheid, de verduurzaming (alle aspecten) van de landbouwsector, een efficiënter energiegebruik, de reductie van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak en het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Hiertoe wordt gedurende een lopende blokperiode een gesloten lijst van toegelaten investeringen opgesteld. Investeringsnoden en ontwikkelingen worden door de beheersdienst permanent opgevolgd. Op basis van die opvolging wordt de lijst regelmatig geactualiseerd.

Onder meer onderstaande type investeringen komen in aanmerking:

Voor concrete actie 1 (focusgebied 2A):

- Investeringen gericht op het in stand houden van de rendabiliteit (aspecten kostenreductie, verbetering en omschakeling van de productie; verhoging van de kwaliteit);
- Investeringen gericht op efficiënt watergebruik op bedrijfsniveau (vb. waterzuivering, installaties voor hergebruik van water, opvangbassins voor overtollig beregeningswater en hemelwater, reinigingsplaats met bezinkput, opslag verontreinigd water)

- Investeringen met een aantoonbaar positief effect op dierenwelzijn;
- Investeringen in onroerend erfgoed op landbouwbedrijven;
- Investeringen gericht op duurzaam bodembeheer (vb. machines voor het beperken van erosie en verdichting van de bodem;
- Investeringen gericht op de productie van hernieuwbare energie, andere dan op basis van biomassa, die volledig verbruikt wordt op het bedrijf;
- Investeringen gericht op het verhogen van de arbeidsveiligheid;
- …

Voor concrete actie 2 (focusgebied 5B):

- op energiebesparing gerichte investeringen als onderdeel van een nieuw bedrijfsgebouw of ter verbetering van de energieprestatie van bestaande gebouwen;
- installatie van een eerste energiescherm in een bestaande serre en in een nieuwbouwserre;
- installatie van een warmtebuffer en een rookgascondensor;
- installatie van een warmtepomp (in combinatie met koude-warmteopslag als onderdeel van de inrichting van een gesloten kas);
- installatie van een energiebesparende kasomhulling (dubbel glas, gecoat glas, kunststof kanaalplaten);
- …

Voor concrete actie 3 (focusgebied 5D):

- stalverluchtingssysteem met een filter ter bestrijding van de geur- en stofhinder (biofilter, biobed, stoffilters, luchtwassers);
- verwarmingsinstallaties op gas of hernieuwbare brandstoffen exclusief installaties voor warmtekrachtkoppeling, op voorwaarde dat de capaciteit van de installatie afgestemd is op de warmtebehoefte van het bedrijf (= volledig benutting van de warmte binnen het bedrijf) en waarbij de verwerking van granen en andere zetmeelrijke gewassen, suikers en oliegewassen niet is toegelaten;
- randinfrastructuur voor pocketvergister (zoals aanpassing veestal, mestschuif, mestput, pompen en leidingen, digestaatopslag) ;
- bouwen van een nieuwe ammoniakemissiearme stal (steunintensiteit volgens huisvestingssysteem);
- bouwen van bijkomende mestopslagcapaciteit voor het realiseren van een bovenwettelijke mestopslag op het veebedrijf van mest van de veestapel van het bedrijf en tot een opslagcapaciteit voor maximaal één jaar;
- mestscheider voor mest van de veestapel van het bedrijf en op voorwaarde dat de installatie de ammoniakemissie significant reduceert, of in combinatie met een compoststal;
- …

Er is geen steun voor investeringen die gesubsidieerd worden in het kader van een GMO, voor vervangings-investeringen, tweedehands materieel en uitrusting, voor de aankoop van landbouwproductierechten, toeslagrechten, dieren en zaai- en pootgoed van eenjarige gewassen e.a. op basis van een lijst van niet-subsidiabele investeringen.

De steun mag niet concurrentieverstorend zijn.

8.2.3.3.3.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- De aanvrager exploiteert een landbouwbedrijf met een voldoende economische omvang (minimum BBR van 40.000 euro.). Indien het project onder focusgebied 2A valt, geldt een maximale BBR van 800.000 euro.
- De aanvrager gaat geen contractuele verbintenissen aan m.b.t. de voorgenomen investeringen vooraleer er een deugdelijke aanvraag om steun ingediend werd bij de beheersdienst.
- Het bedrijf van de aanvrager wordt niet beschouwd als een bedrijf in moeilijkheden.
- De wettelijke normen inzake leefmilieu, hygiëne, dierenwelzijn en ruimtelijke ordening worden gerespecteerd en hun naleving komt niet in het gedrang bij de uitvoering van de voorgenomen investeringen of verrichting en de gekozen productiemethodes. Conform artikel 45 §1 van Verordening (EU) nr.1305/2013 en de Vlarem-wetgeving wordt voor investeringen telkens nagegaan of voldaan is aan de vergunningplicht. Investeringen die van aard zijn dat ze de milieudruk aantoonbaar doen stijgen (wanneer er betere technieken beschikbaar zijn) worden niet gesubsidieerd door VLIF.
- De aanvrager houdt een boekhouding bij die voldoende informatie verschaft voor het voeren van een gepast bedrijfsbeheer.

Verbintenisvoorwaarden:

- De wettelijke normen respecteren inzake leefmilieu, hygiëne, dierenwelzijn en ruimtelijke ordening en boekhouding bijhouden.
- De steun is slechts definitief en volledig verworven wanneer de voorwaarden gedurende een periode van 5 jaar na de eindbetaling gerespecteerd werden.
- Wijzigingen op het bedrijf, in de exploitatie of m.b.t. de begunstigde, worden gemeld.
- Er wordt geen andere aanvraag om steun ingediend bij een andere instantie voor dezelfde investeringen of een gedeelte ervan
- Er wordt toelating gegeven voor het opvragen bij andere overheidsdiensten van noodzakelijke informatie in het kader van de dossierafhandeling.
- De aanvrager voert de voorgenomen investeringen uit binnen twee jaar na de aanvraag en toont de kosten en betalingen aan met investerings- en betalingsbewijzen
- In het geval van het gebruik op het landbouwbedrijf (landbouwmachines, installaties) van hernieuwbare energie op basis van aangekochte bio-energie (biodiesel, ppo, hout, KOH, biogas, bio-ethanol, pellets, …) moeten deze voldoen aan de duurzaamheidscriteria (te verzekeren door producent) in uitvoering van Richtlijn 2009/28/EG.
- Steun voor installaties op basis van biomassa en biobrandstof voor de productie van elektriciteit en steun voor installaties op basis van biomassa voor de productie van bio-energie wordt uitgesloten.

8.2.3.3.3.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Periodiek en minimaal driemaandelijks worden de investeringen waarvoor de steun aangevraagd werd, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de steunmaatregel inzake verduurzaming, verjonging en doelmatigheid.

Er een puntensysteem op basis van 5 criteria. Er is een minimumscore: alleen investeringen die een score

behalen die groter is dan de minimum vereiste score kunnen, binnen het beschikbare budget, in aanmerking komen voor het verkrijgen van steun.

De score is een som van vijf scores die resulteren uit een beoordeling van de mate waarin:

- het uitvoeren van de investering bepaald wordt door het verkrijgen van steun met in acht name van de terugverdientijd (= Dead weight);
- de investering innovatief is, bijdraagt tot de creatie van toegevoegde waarde, een verbeterd inkomen of een verbeterde concurrentiepositie (= Profit);
- de investering gericht is op een verminderd of rationeler gebruik van energie, water, meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, een verbetering van het klimaat, een verhoogde biodiversiteit, een betere plant- en diergezondheid, voorkoming van erosie en alternatieven inzake voedervoorziening (= Planet);
- de investering bijdraagt aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, het imago en het maatschappelijk draagvlak van de sector, arbeidsrationalisatie en -veiligheid en voedselveiligheid (= People);
- er een bijdrage is aan de verjonging in de sector (= aspect jonge landbouwer).

8.2.3.3.3.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

De steunintensiteit is afhankelijk van de aard van de investering en bedraagt 15%, 30% of 40%. De score op de 3 duurzaamheidscriteria uit de selectieprocedure bepaalt of 15% steun (bij een lage score), 30% steun (bij een hoge score) en 40% steun (bij de hoogste score) wordt gegeven. De 40% steun wordt enkel voorzien voor investering met een hoog mitigerend potentieel en relatief lange terugverdientijd. Bovendien is 40%-steun enkel mogelijk voor investeringen in bestaande stallen/serrres/loodsen of in het kader van vernieuwbouw. Onder dit laatste wordt verstaan dat een stal/serre/loods ontmanteld wordt en op dezelfde exploitatie een nieuwbouw gezet wordt. De voorwaarde is echter dat er een aantoonbare netto emissiereductie is. De toegelaten investeringstypes worden voorafgaand aan de steunaanvraagperiode vastgelegd.

Het totaal bedrag aan gesubsidieerde investeringen bedraagt voor de periode 2014-2020 maximaal 1 miljoen euro per bedrijf of 2 miljoen euro per bedrijf op voorwaarde dat de investeringen op dat bedrijf passen binnen een plan van herlokalisatie van twee bedrijven die ophouden te bestaan.

8.2.3.3.3.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.3.3.3.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Er moet een performant en objectief selectiesysteem opgesteld worden waarbij de investeringen die meest bijdragen tot de noden en beleidsdoelen worden geselecteerd
- Risico op financiering van investeringen die zonder steun ook zouden plaatsvinden (dead weight)
- Redelijkheid van kosten aantonen voor niet-courante investeringen waarvoor geen richtbedragen zijn vastgesteld

8.2.3.3.3.9.2. Beperkende maatregelen

- Selectieprocedure op basis van kengetallen voor verduurzaming (staafbare gegevens die wijzen op o.a. een verminderd of rationeler gebruik van energie, water, meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen, een bijdrage aan de verbetering van het klimaat, een betere plant- en diergezondheid, ...) van de sector wordt uitgewerkt.
- De nieuwe selectieprocedure is ook een bijkomende tool om dead weight onder controle te krijgen.
- De controles op de redelijkheid van kosten worden versterkt voor de investeringen waarvoor geen richtbedragen worden toegepast (bijv. 3 offerte-regel).

8.2.3.3.3.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De maatregel kent door het hanteren van richtbedragen voor de courant voorkomende investeringen een goede beheersing van de subsidiabele kosten. Dead weight wordt vermeden doordat de aanvrager geen contractuele verbintenis mag aangaan mbt de investering vooraleer hij een deugdelijke steunaanvraag heeft ingediend bij de beheersdienst en de meerwaarde van de investering moet aantonen bij de steunaanvraag.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.3.3.3.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.3.3.3.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Vaststelling van niet-productieve investeringen

Vaststelling van collectieve investeringen

Vaststelling van geïntegreerde projecten

Definitie en identificatie van de in aanmerking komende Natura 2000-gebieden en andere gebieden met een hoge natuurwaarde

Beschrijving van de wijze waarop de steun wordt toegespitst op boerderijen in overeenstemming met de SWOT verricht in verband met de prioriteit als bedoeld in artikel 5, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Deze sub-maatregel draagt ondermeer bij tot de noden die gelinkt zijn aan prioriteit 2A (vb. noden 05 en 06), zoals omschreven in de nodenanalyse van hoofdstuk 4. In de strategie (hoofdstuk 5.2) wordt aangegeven dat investeringssteun een belangrijk aspect is voor de realisering van prioriteit 2A.

Lijst van door het recht van de Unie gestelde nieuwe eisen ter nakoming waarvan steun kan worden verleend in het kader van artikel 17, lid 6, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Investeringen om te voldoen aan nieuwe Communautaire of andere normen kunnen ook in aanmerking komen voor de sub-maatregel "steun aan investeringen op het landbouwbedrijf", conform art. 17 §6 van Verordening (EU) nr.1305/2013.Thans zijn er geen nieuwe normen die met de investeringssteun aangepakt worden.

Specifiek voor jonge landbouwers, wordt de mogelijkheid geboden om zich in orde te stellen met de geldende EU- of andere normen, conform art. 17 §5 van Verordening (EU) nr.1305/2013. Dit kan gaan om normen inzake dierenwelzijn, arbeidsveiligheid, … (voor zover ze in de limitatieve lijst van subsidiabele investeringen staan)

Indien relevant, de minimum standaard voor energie-efficiëntie genoemd in artikel 13, onder c) van de Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

- Vlarem-bepalingen uit de Vlaamse milieuwetgeving in verband met emissienormen (indirect effect van emissienormen op energie-efficiëntie)
- EPB-eisen (Vlaamse wetgeving i.kv. energie-efficiëntie van gebouwen) voor landbouwgebouwen na definitieve goedkeuring van de wetgeving hieromtrent (vermoedelijk in voege vanaf 1/1/2015) en dit in uitvoering van het Energiebesluit van 19 november 2010, bijhorende ministerieel besluit van 29 maart 2013 houdende het verlenen van algemene afwijkingen en algemene vrijstellingen van bepaalde EPB-eisen en de nog in opmaak zijnde wijzigingen hierbij.

Indien relevant, de definitie van de drempels genoemd in artikel 13, onder e) van de Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

- Steun voor installaties op basis van biomassa en biobrandstof voor de productie van elektriciteit en steun voor installaties op basis van granen en andere zetmeelrijke gewassen, suikers en oliegewassen voor de productie van bio-energie wordt uitgesloten.

8.2.3.3.4. Steun aan niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf

Submaatregel:

- 4.4 - ondersteuning voor niet-productieve investeringen, gekoppeld aan het behalen van de klimaatdoelstellingen van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.3.3.4.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De landbouwer kan steun aanvragen voor een investering die bijdraagt tot een verbeterde biodiversiteit, landschap, bodem- of waterkwaliteit, … maar geen enkel economisch voordeel oplevert.

Zoals blijkt in de rubriek "subsidiabele kosten" gaat het vooral om investeringen rond natuur- en landschapsbeheer, die aan de landbouwer wel inspanningen vragen maar op geen enkele manier inkomsten leveren. Ook investeringen rond erosiebestrijding en waterbeheer komen in aanmerking, waarbij niet zozeer de individuele landbouwer, maar eerder de buurtbewoners, de maatschappij of het ecosysteem de vruchten van plukken.

Investeringen die wél economisch nuttig zijn voor de landbouwer, vallen onder de sub-maatregel "Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf" (bijvoorbeeld: installaties voor hergebruik van water, opvangbassins voor overtollig hemelwater, machines voor het beperken van erosie, …).

8.2.3.3.4.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Subsidie

8.2.3.3.4.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Vlaamse milieuwetgeving;
- Vlaamse natuurwetgeving;
- Vlaamse wetgeving ruimtelijke ordening.

8.2.3.3.4.4. Begunstigden

1. Actieve landbouwers (volgens art. 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
2. Vennootschappen met de gepaste doelstellingen waar het bestuur wordt uitgeoefend door landbouwers die minstens 25% van het kapitaal bezitten.
3. Groeperingen van landbouwers.

8.2.3.3.4.5. Subsidiabele kosten

Dit zijn investeringen in materiële activa die een bijdrage leveren aan de realisatie van doelstellingen inzake leefmilieu, biodiversiteit, verminderde erosie, waterbeheer, landschappelijke integratie bedrijfsgebouwen, …

Er zal een limitatieve lijst opgemaakt worden van subsidiabele investeringen. Onder meer volgende type investeringen komen in aanmerking:

- Het aanleggen van kleine landschapselementen zoals hagen, heggen, houtkanten, bomenrijen met autochtoon plantgoed;
- Het (her-) aanleggen van poelen;
- Het aanleggen van dammen op erosiestroken gericht op het verminderen van erosie;
- Investeringen in kleinschalige waterinfrastructuur zoals regelbare stuwtjes, grond- en stenen dammen, knijpconstructies, peilbuizen … om water vast te houden of vertraagd af te voeren;
- Investeringen in kleine landschapselementen en de in stand houding van het landbouw-landschap;
- Het aanleggen van groenschermen gericht op de landschappelijke integratie van landbouwbedrijfs-gebouwen.
- Het aanleggen van plasbermen, holle wegen en tragewegen…
- …

Het betreft investeringen die niet opbrengstverhogend zijn voor de landbouwer.

Voor investeringen rond waterinfrastructuur zal een attest van de Dienst Stroomgebiedbeheer van de VMM vereist zijn.

Irrigatiewerken komen niet in aanmerking voor subsidie.

8.2.3.3.4.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- De investering vloeit niet voort uit een wettelijke verplichting (vergunning)
- De investering gebeurt:
    - op landbouwgronden geregistreerd in het GBCS voor kleine landschapselementen en poelen (A);
    - op erosiegevoelige landbouwgronden in het GBCS voor plantaardige dammen tegen erosie (B);
    - op of langs landbouwgronden in het GBCS voor kleinschalige investeringen rond waterbeheer (C);

- De aanvrager gaat geen verbintenissen aan m.b.t. de voorgenomen investeringen vooraleer er een deugdelijke aanvraag om steun ingediend werd bij de beheersdienst;
- De minimale kosten van de investeringen bedragen 1.000 euro

Verbintenisvoorwaarden:

- de steun is slechts definitief en volledig verworven wanneer de voorwaarden gedurende een periode

van 5 jaar na de eindbetaling gerespecteerd werden.

- wijzigingen op het bedrijf, in de exploitatie of m.b.t. de begunstigde, worden gemeld. er wordt geen andere aanvraag om steun ingediend bij een andere instantie voor dezelfde investeringen of een gedeelte ervan;
- er wordt toelating gegeven voor het opvragen bij andere overheidsdiensten van noodzakelijke informatie in het kader van de dossierafhandeling.
- de aanvrager voert de voorgenomen investeringen overeenkomstig het advies van de deskundigen uit binnen twee jaar na de aanvraag en toont de kosten en betalingen aan met investerings- en betalingsbewijzen

8.2.3.3.4.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Periodiek en minimaal driemaandelijks worden de investeringen waarvoor de steun aangevraagd werd, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de steunmaatregel inzake leefmilieu, biodiversiteit, verminderde erosie, waterbeheer en de landschappelijke integratie van bedrijfsgebouwen.

Er een puntensysteem op basis van 5 criteria. Er is een minimumscore: alleen investeringen die een score behalen die groter is dan de minimum vereiste score kunnen, binnen het beschikbare budget, in aanmerking komen voor het verkrijgen van steun.

De mate waarin een investering bijdraagt aan de realisatie van de doelstellingen wordt uitgedrukt in een score als een som van drie scores die resulteren uit een beoordeling van de mate waarin de investering bijdraagt aan:

- de realisatie van de doelstellingen inzake biodiversiteit en van landschappelijke waarde is;
- een verbetering van de waterkwaliteit;
- de verbetering van de bodemkwaliteit.

8.2.3.3.4.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

De steunintensiteit bedraagt 100%.

8.2.3.3.4.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.3.3.4.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- In PDPO II zat dergelijke steun vervat onder de agromilieumaatregelen (vb. de beheersovereenkomst kleine landschapselementen omvatte ook aanlegkosten) of onder maatregel 216. Deze maatregelen werden beheerd door een andere entiteit. Een complexe aanvraagprocedure en nieuwe beheersdienst kunnen een drempel vormen voor de geïnteresseerde
- Er bestaat een risico dat de investering ook via een ander kanaal gesubsidieerd is of dat de

investering niet past binnen andere beleidskaders
- Onvoldoende onderhoud van de niet-productieve investering.

8.2.3.3.4.9.2. Beperkende maatregelen

- aanvraagprocedure en dossiercontroles worden verder inhoudelijk uitgewerkt in overleg met de entiteiten die de expertise hebben. De aanvraagprocedure en de controles zullen analoog verlopen zoals bij dossiers "investeringen op landbouwbedrijven" d.w.z. dat er een elektronische aanvraag zal ingediend worden. Een goede communicatie over de wijziging van beheersdienst is onontbeerlijk.
- Er is een nauwe samenwerking tussen de beheersdienst en materiedeskundigen over het verantwoord zijn van de investering, in het licht van de geografische ligging ervan en over de mate waarin de investering past binnen de visies op landinrichting voor het gebied waar ze gepland is. Aanvragen worden periodiek gerangschikt van hoog naar laag volgens hun bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen. Aanvaarde aanvragen worden dan administratief beoordeeld op de aanwezigheid van de noodzakelijke documenten, waaronder het attest van materiespecifieke entiteiten (VLM, ALBON of VMM). Vervolgens wordt een onderzoek ter plaatse uitgevoerd (de visu) en worden investerings- en betalingsbewijzen gecontroleerd (incl. kruiscontrole met andere potentiële financieringsbronnen).
- Er wordt een duurzaamheidsperiode van 5 jaar opgenomen in de subsidiabiliteitscriteria en dit wordt mee opgenomen in de controleprocedure.

8.2.3.3.4.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De maatregel kent via normbedragen een goede beheersing van de subsidiabele kosten. De minimale investeringsbedragen versterken het milieu-effect en bevorderen de samenwerking tussen landbouwers voor het investeren in landschap en milieu.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.3.3.4.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.3.3.4.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Vaststelling van niet-productieve investeringen

De definitie van niet-productieve investeringen staat omschreven bij de subsidiabele kosten.

Vaststelling van collectieve investeringen

Collectieve investeringen zijn mogelijk.

- Voor M “steun aan investeringen op het landbouwbedrijf” en M “steun aan niet–productieve investeringen op het landbouwbedrijf” wordt hieronder verstaan: investeringen gedaan door groepen van landbouwers (zijnde minstens 2 landbouwers zonder dat ze verbonden zijn via een rechtspersoon)
- M “projectsteun voor innovaties” en M “investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten”: Hieronder wordt verstaan: investeringen die ten dienste staan voor minstens twee leden-landbouwers of die door minstens twee leden-landbouwers van de groep of het samenwerkingsverband, zoals onder “subsidiabele begunstigden” wordt bedoeld.

Vaststelling van geïntegreerde projecten

Definitie en identificatie van de in aanmerking komende Natura 2000-gebieden en andere gebieden met een hoge natuurwaarde

Beschrijving van de wijze waarop de steun wordt toegespitst op boerderijen in overeenstemming met de SWOT verricht in verband met de prioriteit als bedoeld in artikel 5, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Lijst van door het recht van de Unie gestelde nieuwe eisen ter nakoming waarvan steun kan worden verleend in het kader van artikel 17, lid 6, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Indien relevant, de minimum standaard voor energie-efficiëntie genoemd in artikel 13, onder c) van de Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

niet van toepassing

Indien relevant, de definitie van de drempels genoemd in artikel 13, onder e) van de Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

niet van toepassing

8.2.3.4. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.3.4.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

8.2.3.4.2. Beperkende maatregelen

8.2.3.4.3. Algemene evaluatie van de maatregel

8.2.3.5. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

niet van toepassing

8.2.3.6. Maatregelspecifieke informatie

Vaststelling van niet-productieve investeringen

Dit zijn investeringen in materiële activa die een bijdrage leveren aan de realisatie van doelstellingen inzake leefmilieu, biodiversiteit, verminderde erosie, waterbeheer, landschappelijke integratie bedrijfsgebouwen, …

Er zal een limitatieve lijst opgemaakt worden van subsidiabele investeringen: een aantal belangrijke voorbeelden staan opgesomd bij de subsidiabele kosten.

Vaststelling van collectieve investeringen

Collectieve investeringen zijn mogelijk.

- Voor maatregel "steun aan investeringen op het landbouwbedrijf" en maatregel "steun aan niet–productieve investeringen op het landbouwbedrijf" wordt hieronder verstaan: investeringen gedaan door groepen van landbouwers (zijnde minstens 2 landbouwers zonder dat ze verbonden zijn via een rechtspersoon)
- Maatregel "projectsteun voor innovaties" en maatregel "investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten": Hieronder wordt verstaan: investeringen die ten dienste staan voor minstens twee leden-landbouwers of die door minstens twee leden-landbouwers van de groep of het samenwerkingsverband, zoals onder "subsidiabele begunstigden" worden gebruikt.

Vaststelling van geïntegreerde projecten

Op zich zijn er geen geïntegreerde projecten gedefinieerd. Wel wordt -waar relevant- afstemming gezocht met andere maatregelen, zoals vorming en agromilieu-klimaatmaatregelen.

Definitie en identificatie van de in aanmerking komende Natura 2000-gebieden en andere gebieden met een hoge natuurwaarde

Een aantal niet-productieve investeringen kunnen enkel in bepaalde beheergebieden ingericht worden (zie instapvoorwaarden). Bovendien zal de investering moeten passen binnen de visie op inrichting van het gebied waar het perceel gelegen is.

Er zal bij het vastleggen van normbedragen per eenheid (lengte, oppervlakte of volume) rekening worden gehouden met specifieke habitatvereisten. Waardplanten voor bepaalde ziekten worden geweerd in de gebieden, die met (bvb. het oog op export van geteelde producten) ziektevrij dienen gehouden te worden.

Beschrijving van de wijze waarop de steun wordt toegespitst op boerderijen in overeenstemming met de SWOT verricht in verband met de prioriteit als bedoeld in artikel 5, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Sub-maatregel "steun aan investeringen op het landbouwbedrijf": een deel van deze maatregel wordt geprogrammeerd onder prioriteit 2.

Er is geen target naar geografische ligging of sector (de reden hiervoor, met link naar SWOT en nodenanalyse, is te vinden in de rubriek "Algemene beschrijving van de maatregel"). Er is wel een sterke target naar grootte en levensvatbaarheid van het betrokken landbedrijf. Als doelgroep wordt gefocust op performante landbouwbedrijven die economisch sterk genoeg staan om ook in de toekomst te overleven en bij te dragen aan de Vlaamse sterktes, kansen en noden. De afbakening van deze doelgroep gebeurt via criteria die zijn opgenomen bij "begunstigden" en bij "instapvoorwaarden, meer bepaald via de eisen rond het minimum beroepsinkomen van 12.000 euro uit landbouw, minimum bedrijfsgrootte (BBR) van 40.000 euro en maximaal 800.000 euro (voor projecten onder focusgebied 2A), het verplicht bijhouden van een boekhoudkundig systeem, het aantonen van vakbekwaamheid, …

Sub-maatregel "projectsteun voor innovaties op het landbouwbedrijf": Ook hier is a priori geen targetting naar geografische ligging of sector. In de SWOT staat immers bij nood 01 dat innovatie tot alle focusgebieden kan bijdragen en op verschillende vlakken gestimuleerd moet worden (technisch, economisch, ecologisch,…). Alle projecten worden evenwel onder focusgebied 2A geprogrammeerd, gezien ze altijd een bijdrage zullen leveren aan het concurrentievermogen van het bedrijf of –algemener- de landbouwsector. Er is een target naar doelgroep: namelijk minstens 40.000 en maximaal 800.000 BBR. Via de selectieprocedure worden projecten rond duurzaamheid en samenwerking bevoordeeld.

Lijst van door het recht van de Unie gestelde nieuwe eisen ter nakoming waarvan steun kan worden verleend in het kader van artikel 17, lid 6, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

wordt opgenomen bij de uitwerking van de Vlaamse regelgeving

Indien relevant, de minimum standaard voor energie-efficiëntie genoemd in artikel 13, onder c) van de Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

Indien relevant, de definitie van de drempels genoemd in artikel 13, onder e) van de Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

8.2.3.7. Andere belangrijke opmerkingen die van belang zijn voor het begrijpen en uitvoeren van de maatregel

Geen

8.2.4. M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)

8.2.4.1. Rechtsgrondslag

Binnen M06 'ontwikkeling van landbouwbedrijven en ondernemingen' worden twee maatregelen voorzien:

- Overnamesteun voor jonge landbouwers: artikel 19, lid 1, a), i) van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – code 6.1
- Steun voor ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven: artikel 19, lid 1, a), iii) van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - code 6.3

8.2.4.2. Algemene beschrijving van de maatregel met inbegrip van de steunverleningslogica en de bijdrage tot de aandachtsgebieden en horizontale doelstellingen

Het aantal eerste vestigingen in de Vlaamse landbouw bedraagt de jongste jaren minder dan 200 per jaar. Om de landbouwsector in stand te houden zijn meer instappers nodig. Dat er zo weinig instroom is in de landbouwsector heeft meerdere oorzaken, zoals:

- onvoldoende beschikbaarheid van economisch levensvatbare bedrijven om over te nemen;
- onzekere en lage inkomsten en rechtsonzekerheid (evoluerende regelgeving, vergunningen…);
- toenemende maatschappelijke eisen, ongunstig imago;
- een algemeen dalende interesse voor het zelfstandig ondernemerschap;
- hoge persoonlijke en financiële risico's omwille van de hoge kapitaalintensiteit.

Deze problematiek behoeft een totaalaanpak. Een deel daarvan kan binnen het PDPO III verwezenlijkt worden, met name via opleiding, bedrijfsadvies, investeringssteun en vestigingssteun.

Een financiële tegemoetkoming is nodig zodat de landbouwer van start kan gaan met een levensvatbaar landbouwbedrijf dat voldoet aan alle regelgeving. De financiële lasten mogen niet te zwaar en te lang in de tijd gespreid zijn omdat de financiële middelen bij de snel wijzigende omgevingsvoorwaarden bij voorkeur ingezet worden voor investeringen gericht op structuurverbetering.

De maatregel bevat twee sub-maatregelen 'Overnamesteun voor jonge landbouwers' en 'Steun voor ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven'.

De sub-maatregel 'Overnamesteun voor jonge landbouwers' is gericht op bedrijven met een bedrijfsomvang (uitgedrukt in bruto bedrijfsresultaat) van minstens 40.000 euro die een voldoende inkomen kunnen genereren. Deze maatregel was ook al voorzien in PDPO II. In PDPO II lag de ondergrens nog op 50.000 euro BBR, maar dat bleek een vrij hoge drempel. In PDPO III wordt de ondergrens verlaagd naar 40.000 euro.

De sub-maatregel 'Steun voor ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven' betreft de ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven. Dit is een nieuwe maatregel. Voor bepaalde types van bedrijven en sub-sectoren zijn de voorwaarden om te kunnen genieten van die overnamesteun en investeringssteun (bedrijfsomvang, activiteiten, inkomsten…) zelden haalbaar. Vaak betreft het bedrijven die nieuwe producties (teelten) of alternatieve vormen (versus gangbare) van productiemethodes en commercialisatiestructuren ontwikkelen of

actief zijn op bedrijven die traditioneel geëxploiteerd worden in bijberoep of verbonden zijn met diverse vormen van diversificatie. Omdat de beoogde bedrijven en bedrijfsvormen globaal goed scoren inzake duurzaamheid en diversificatie van activiteiten op het platteland, wordt deze nieuwe sub- maatregel opgenomen in PDPO III.

Deze maatregel kadert hoofdzakelijk binnen het strategische thema: inzetten op jonge landbouwers om de instroom in de sector en de generatiewisseling te ondersteunen.

De sub-maatregel 'Overnamesteun voor jonge landbouwers' past bij focusgebied 2B over het faciliteren van de generatiewissel in de landbouwsector. Via deze maatregel worden vakbekwame jonge landbouwers met financiële steun aangemoedigd om zich te vestigen op een landbouwbedrijf met toekomstperspectieven en daardoor de omstandigheden creëren voor een aanpassing van de bedrijfsstructuur en de productiemethodes aan de evoluerende normen. Er is een secundair effect op focusgebied 2A over het verbeteren van de economische resultaten van de landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, meer bepaald met de bedoeling het marktgericht produceren en de diversificatie te verbeteren.

De sub-maatregel 'Steun voor ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven' draagt in eerste instantie bij tot focusgebied 2A: het verbeteren van de economische resultaten van de landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven. Via deze maatregel worden landbouwers met financiële steun aangemoedigd om te evolueren naar een landbouwbedrijf dat qua aard van de producten, productie- en commercialisatietechnieken, of de vorm van exploitatie een focus legt op duurzaamheid, vernieuwing van activiteiten en structuren, aantrekkelijkheid van het platteland… Afhankelijk van de gesteunde investering of verrichting kan deze sub-maatregel ook bijdragen tot focusgebieden 2B, 3A, 3B, 4B, 4C, 5A, 5C en 6A.

Deze maatregel draagt bij tot de horizontale doelstelling innovatie. De instroom van jonge of nieuwe landbouwers verhoogt namelijk ook de toepassing of uitvinding van innovatieve technieken, producties, productiemethodes of commercialisatiestructuren.

Met de horizontale doelstellingen milieu en klimaat is er geen directe link. Al valt er wel te verwachten dat jonge of nieuwe landbouwers sneller inspelen op milieu- en klimaatproblemen.

8.2.4.3. De werkingssfeer, de omvang van de steun, de in aanmerking komende begunstigden en, in voorkomend geval, de methodologie voor de berekening van het bedrag of percentage van de steun, uitgesplitst per submaatregel en/of soort concrete actie waar nodig. Voor elke soort concrete actie een omschrijving van de subsidiabele kosten, de subsidiabiliteitsvoorwaarden, de toepasselijke bedragen en percentages steun en beginselen met betrekking tot het vaststellen van selectiecriteria

8.2.4.3.1. Overnamesteun voor jonge landbouwers

Submaatregel:

- 6.1 - hulp bij het oprichten van een onderneming voor jonge landbouwers

8.2.4.3.1.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Bij een planmatig uitgevoerde vestiging op een bestaand landbouwbedrijf, komt de jonge landbouwer in aanmerking voor vestigingssteun.

Een jonge landbouwer kan zich vestigen in de hoedanigheid van landbouwer-natuurlijke persoon of als mandataris van een landbouwer-rechtspersoon. In dit laatste geval kan hij de enige vennoot zijn (in een EVBA) maar meestal zullen er andere vennoten zijn. Die andere vennoten kunnen hun deelname beperken tot die van kapitaalverstrekker of ze kunnen ook deelnemen aan het bestuur.

De vestiging start op het tijdstip dat de jonge landbouwer zich voor het eerst laat identificeren als landbouwer in Iden (= register van landbouwers) en in Iden als zodanig geïdentificeerd is door het beleidsdomein Landbouw en Visserij.

Zich vestigen als jonge landbouwer houdt in dat de noodzakelijke acties voor de opstart van het bedrijf en de bijhorende bedrijfsactiviteiten zoals beschreven in een aan de beheersdienst in te dienen bedrijfsplan op een planmatige wijze ondernomen worden.

Algemeen zal men een bedrijf overnemen en daarbij een contract afsluiten. Men zal zich naar diverse overheidsinstanties profileren als zelfstandig landbouwer met landbouwactiviteiten en inkomsten uit die activiteit. Men zal betalingsrechten, productie- en emissierechten overnemen. Men zal de overname melden aan de vergunningverlenende instantie… Al die noodzakelijke acties kunnen niet op één dag gebeuren. Voor bepaalde overdrachten bestaan er wettelijke termijnen en vastgestelde tijdperken waarbinnen de overdracht moet gemeld worden.

De vestiging eindigt nadat alle noodzakelijke verrichtingen (aanvragen productie- en emissierechten, aanvragen van alle benodigde vergunningen) zijn ingeleid en dit ten laatste 1 jaar na de registratie van de start van de vestiging in Iden.

Landbouwers die van meet af aan niet voldoen aan de minimale eisen inzake vakbekwaamheid zullen via een naschoolse landbouwvorming hun vakbekwaamheid op diverse vlakken (kennis van wetgeving, kennis van bedrijfsfinanciering, kennis van boekhouding, technische kennis …) op een aanvaardbaar niveau brengen. Onvoldoende inzicht op het vlak van bedrijfsvoering, randvoorwaarden, efficiëntie op diverse vlakken, … zal bijgewerkt worden via gerichte vragen om advies.

Wat betreft het bedrijf zullen problemen van structurele aard weggewerkt worden via gerichte investeringen. Als de interne bedrijfsstructuur niet aangepast is of verouderd, waardoor het bedrijf onvoldoende concurrentieel is, zullen de problemen planmatig weggewerkt worden waarbij een meer duurzame productie noodzakelijkerwijze zal aanwezig zijn bij de keuze uit de waaier van mogelijke oplossingen.

Wat betreft de bedrijfsactiviteiten zal op basis van inzichten rond eigen capaciteiten en toekomstverwachtingen, rendabiliteit, minimaal vereiste schaalgrootte e.a. een strategie uitgewerkt worden die past bij de bedrijfsleider en het bedrijf. De strategie kan zeer divers zijn gaande van gericht op diversificatie, geleidelijke groei, specialisatie en stopzetting van bepaalde producties, gericht op zekerheid en beperking van risico e.a.

8.2.4.3.1.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Subsidie

8.2.4.3.1.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Vlaamse milieuwetgeving, mestwetgeving in het bijzonder (Vlarem);
- Vlaamse wetgeving ruimtelijke ordening
- Federale wetgeving inzake dierenwelzijn, diergezondheid en voedselveiligheid
- Artikel 65 van Verordening (EU) nr. 1303/2013

8.2.4.3.1.4. Begunstigden

Vakbekwame landbouwers die jonger zijn dan 40 jaar op het moment van aanvraag en zich voor het eerst vestigen als zelfstandig bedrijfsleider op een landbouwbedrijf. De beheersdienst zal bij controles verifiëren dat de jonge landbouwer het effectieve zeggenschap over het bedrijf heeft.

De landbouwers moeten voldoen aan de definitie VLIF-landbouwer. Dit betekent:

- een landbouwernummer hebben in het GBCS;
- vakbekwaam zijn;
- de landbouwactiviteit uitoefenen als belangrijkste beroepsactiviteit en uit die activiteit minimum 12.000 euro beroepsinkomen halen. Het sociaal en fiscaal statuut hebben van zelfstandig landbouwer d.w.z. sociaal verzekerd zijn op basis van de beroepsactiviteiten als landbouwer en bij de Administratie der Directe Belastingen bekend zijn met activiteiten en inkomsten als landbouwer.

De steun wordt uitsluitend verleend aan kleine en micro-ondernemingen.

8.2.4.3.1.5. Subsidiabele kosten

Het verkrijgen van steun hangt af van de uitvoering van een bedrijfsplan. Er moeten geen investerings- of vestigingskosten aangetoond worden.

8.2.4.3.1.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- De aanvrager zal een landbouwbedrijf exploiteren met een voldoende economische omvang (tussen een minimum en maximum BBR);
- De aanvrager gaat geen contractuele verbintenissen aan mbt de voorgenomen vestiging vooraleer er een deugdelijke aanvraag om steun ingediend werd bij de beheersdienst.
- De aanvrager toont voldoende bedrijfszekerheid aan.
- De aanvrager dient een bedrijfsplan in dat voldoet aan vooraf vastgelegde en gecommuniceerde vereisten.

- Het bedrijf van de aanvrager wordt niet beschouwd als een bedrijf in moeilijkheden.
- De wettelijke normen inzake leefmilieu, hygiëne, dierenwelzijn en ruimtelijke ordening zullen door de aanvrager gerespecteerd worden en hun naleving komt niet in het gedrang bij de uitvoering van de voorgenomen investeringen of verrichting en de gekozen productiemethodes.
- De aanvrager zal voor het landbouwbedrijf waarop hij zich zal vestigen een boekhouding bijhouden die voldoende informatie verschaft voor het voeren van een gepast bedrijfsbeheer
- De jonge landbouwer zal binnen 18 maanden na de datum van vestiging voldoen aan artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013 met betrekking tot de "actieve landbouwers".

Verbintenisvoorwaarden:

- De wettelijke normen respecteren inzake leefmilieu, hygiëne, dierenwelzijn en ruimtelijke ordening en boekhouding bijhouden.
- Wijzigingen op het bedrijf, in de exploitatie of m.b.t. de begunstigde, worden gemeld.
- Er wordt geen andere aanvraag om steun ingediend bij een andere instantie voor dezelfde investeringen of een gedeelte ervan;
- Er wordt toelating gegeven voor het opvragen bij andere overheidsdiensten van noodzakelijke informatie in het kader van de dossierafhandeling.

8.2.4.3.1.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Er wordt gewerkt met blokperiodes. Dit betekent dat er permanent aanvragen kunnen ingediend worden, die dan aan de hand van selectiecriteria periodiek en maximaal na 3 maanden gerangschikt worden volgens de mate waarin ze bijdragen aan de doelstellingen. Na afsluiten van een blokperiode wordt een nieuwe open gesteld. In de oproep wordt telkens het voorziene budget en de uiterste indieningsdatum vermeld. De evaluatie gebeurt op basis van onder meer het bedrijfsplan, via een puntensysteem en ranking. Er wordt gewerkt met een minimumscore.

Bij de selectieprocedure wordt voorrang gegeven aan volledige overnames. De gedeeltelijke overnames kunnen gerangschikt worden volgens de fractie die overgenomen wordt.

Een tweede criterium is de mate waarin de overname effectief bijdraagt tot een generatiewissel (focusgebied 2B): hierbij wordt gekeken of de overlater een landbouwer is.

Dossiers met een hoge positieve milieu-impact krijgen voorrang.

8.2.4.3.1.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Er wordt een vast steunbedrag uitbetaald. Er zijn drie categorieën:

1. 40.000 euro steun indien aan alle instapvoorwaarden voldaan wordt
2. 55.000 euro indien aan alle instapvoorwaarden voldaan en het BBR van het overgenomen bedrijf bedraagt meer dan vijf keer de minimum BBR die gebruikt wordt bij de instapvoorwaarden
3. 70.000 euro indien aan alle instapvoorwaarden voldaan én het BBR van het overgenomen bedrijf minstens acht keer de minimum BBR bedraagt dat gebruikt wordt bij de instapvoorwaarde.

Conform art. 19 §5 gebeurt de uitbetaling in minstens 2 schijven over een periode van maximaal 5 jaar en wordt de laatste schijf pas uitbetaald indien het bedrijfsplan correct wordt uitgevoerd.

8.2.4.3.1.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.4.3.1.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

Er moet een performant selectiesysteem ontwikkeld worden.

8.2.4.3.1.9.2. Beperkende maatregelen

Selectie op levensvatbare bedrijven wordt toegepast. De controle op het bedrijfsplan wordt verder uitgewerkt in functie van de nieuwe controlebepalingen.

8.2.4.3.1.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De maatregel kent een goede beheersing van de subsidiabele kosten en is controleerbaar na uitvoering van de corrigerende actie.

8.2.4.3.1.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

niet van toepassing

8.2.4.3.1.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Definitie van in artikel 19, lid 1, onder a) iii), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde kleine landbouwbedrijven

Vaststelling van de boven- en benedengrenzen als bedoeld in artikel 19, lid 4, derde alinea, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

De minimale en maximale bedrijfsomvang worden uitgedrukt in bruto bedrijfsresultaat.

Voor de 'Overnamesteun voor jonge landbouwers' bedraagt het minimum BBR 40.000 euro.

Gelet op de grote diversiteit aan landbouwbedrijven wordt de bovengrens qua bedrijfsomvang vastgelegd op

15 maal de ondergrens.

Specifieke voorwaarden voor steun voor jonge landbouwers ingeval zij zich niet als enig bedrijfshoofd vestigen overeenkomstig artikel 2, leden 1 en 2, van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

De samenwerking wordt geregeld in de statuten van de vennootschap of in het contract van maatschap. Wanneer de landbouwer zich voor het eerst vestigt als mede-exploitant in een maatschap of als beherende vennoot, zaakvoerder of bestuurder van een rechtspersoon-landbouwer, mogen het contract van maatschap of de statuten van de vennootschap, geen bepalingen bevatten die de bevoegdheden van de landbouwer beperken. De beherend vennoot van de Landbouwvennootschap of de zaakvoerder van de BVBA, kan autonoom optreden, tenzij anders bepaald in de statuten. Beperkende bepalingen zijn niet toegelaten. Bij een maatschap wordt, de landbouwer die zich voor het eerst vestigt als mede-exploitant, gevolmachtigd om de maatschap te verbinden.

De vestiging als jonge landbouwer houdt in dat de betrokkene voor het eerst verantwoordelijk of medeverantwoordelijk wordt voor het beheer van een landbouwbedrijf. Dit houdt in dat hij voor het eerst beslist over welke teelten zullen verbouwd worden, welke en hoeveel dieren zullen gehouden worden, welke productiemethode zal toegepast worden, wanneer en welke investeringen zullen uitgevoerd worden, via welke kanalen de productie zal gecommercialiseerd worden, of men kiest voor de vrije teelt of contractteelt, welke juridische vorm het bedrijf zal aannemen, of er samenwerkingsverbanden aangegaan worden e.a. De jonge landbouwer zal voor het eerst winsten aangeven bij de fiscus en het sociaal statuut van zelfstandige aannemen (hij kan voorheen wel een zelfstandigenstatuut als helper gehad hebben).

In een maatschap kan hij als vennoot autonoom beslissingen nemen. Dit is ook het geval als beherend vennoot in een landbouwvennootschap of als zaakvoerder van een BVBA. In die gevallen zullen de statuten van de vennootschap geen bepalingen bevatten die de bevoegdheid van de jonge landbouwer beperken.

Informatie over de toepassing van de in artikel 2, lid 3, van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014 bedoelde gratieperiode

Samenvatting van de eisen van het bedrijfsplan

Gebruik van de mogelijkheid om verschillende maatregelen te combineren door middel van het bedrijfsplan, waardoor de jonge landbouwer toegang krijgt tot deze maatregelen

Activiteitengebieden waarnaar kan worden gediversifieerd

8.2.4.3.2. Steun voor ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven

Submaatregel:

- 6.3 - Aanloopsteun voor het ontwikkelen van kleine landbouwbedrijven

8.2.4.3.2.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De ontwikkeling van een kleine landbouwonderneming komt in aanmerking voor steun. De landbouwer pakt dit planmatig aan.

8.2.4.3.2.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Subsidie

8.2.4.3.2.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Vlaamse milieuwetgeving, mestwetgeving in het bijzonder (Vlarem);
- Vlaamse wetgeving ruimtelijke ordening
- Federale wetgeving inzake dierenwelzijn, diergezondheid en voedselveiligheid
- Artikel 65 van Verordening (EU) nr. 1303/2013

8.2.4.3.2.4. Begunstigden

a) Actieve landbouwers zoals gedefinieerd in Pijler I (conform art.9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013), maar met voorwaarden inzake type productie, sub-sector, productie- en commercialisatiemethodes.

b) Vennootschappen met de gepaste doelstellingen waar het bestuur wordt uitgeoefend door landbouwers die minstens 25% van het kapitaal bezitten en met activiteiten zoals bedoeld onder a)

c) Groeperingen van landbouwers zoals bedoeld onder a).

De steun wordt uitsluitend verleend aan kleine en micro-ondernemingen.

8.2.4.3.2.5. Subsidiabele kosten

Het verkrijgen van steun hangt af van de uitvoering van een ontwikkelingsplan voor de kleine landbouwonderneming. Er moeten geen investerings- of vestigingskosten aangetoond worden.

8.2.4.3.2.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- De aanvrager exploiteert een landbouwbedrijf met een economische omvang (uitgedrukt in bruto bedrijfsresultaat BBR) van minimum 20.000 euro en maximum 39.999 euro;
- De aanvrager gaat geen contractuele verbintenissen aan mbt de voorgenomen vestiging vooraleer er een deugdelijke aanvraag om steun ingediend werd bij de beheersdienst.
- De aanvrager toont voldoende bedrijfszekerheid aan.
- De aanvrager dient een bedrijfsplan in dat voldoet aan vooraf vastgelegde en gecommuniceerde vereisten.
- Het bedrijf van de aanvrager wordt niet beschouwd als een bedrijf in moeilijkheden.
- De wettelijke normen inzake leefmilieu, hygiëne, dierenwelzijn en ruimtelijke ordening worden gerespecteerd en hun naleving komt niet in het gedrang bij de uitvoering van de voorgenomen investeringen of verrichting en de gekozen productiemethodes.

Verbintenisvoorwaarden:

- De wettelijke normen respecteren inzake leefmilieu, hygiëne, dierenwelzijn en ruimtelijke ordening en boekhouding bijhouden.
- Wijzigingen op het bedrijf, in de exploitatie of m.b.t. de begunstigde, worden gemeld.
- Er wordt geen andere aanvraag om steun ingediend bij een andere instantie voor dezelfde investeringen of een gedeelte ervan.
- Er wordt toelating gegeven voor het opvragen bij andere overheidsdiensten van noodzakelijke informatie in het kader van de dossierafhandeling.

8.2.4.3.2.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Er wordt gewerkt met blokperiodes. Dit betekent dat er permanent aanvragen kunnen ingediend worden, die dan aan de hand van selectiecriteria periodiek en maximaal na 3 maanden gerangschikt worden volgens de mate waarin ze bijdragen aan de doelstellingen. Na afsluiten van een blokperiode wordt een nieuwe open gesteld. In de oproep wordt telkens het totale voorziene budget en de uiterste indieningsdatum opgegeven.

Met het oog op de selectie zal een puntensysteem ontwikkeld worden. Er is een ranking op basis van 4 criteria en een minimumscore.

Via de selectiecriteria kunnen de aanvragen onder meer beoordeeld worden op de mate waarin :

- de uitvoering van het bedrijfs- of investeringsplan bepaald wordt door het verkrijgen van steun, met in acht name van de terugverdientijd (= dead weight);
- het dossier gericht is op de ontwikkeling van milieuvriendelijke productietechnieken
- de ontwikkeling geoogd wordt van weinig beoefende landbouwactiviteiten, alternatieve commercialisatiemethodes, het imago en het maatschappelijk draagvlak van de sector;
- er een bijdrage is aan de verjonging in de sector (= aspect jonge landbouwer).

Dossiers met een hoge positieve milieu-impact krijgen voorrang.

8.2.4.3.2.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Er wordt een vast steunbedrag uitbetaald. Er zijn drie categorieën:

1. Het standaard steunbedrag bedraagt 7.000 euro.
2. Als het BBR bij aanvang ten minste 30.000 euro bedraagt, wordt de steun verhoogd met 4.000 euro
3. Bij gespecialiseerde biologische veebedrijven of biologische bedrijven met de combinatie akkerbouw veehouderij wordt de steun verhoogd met 4.000 euro.

De totale steun bedraagt zodoende:

- 7.000 euro indien alleen aan de basisvoorwaarden wordt voldaan
- 11.000 euro indien aan de basisvoorwaarden + één van de bijkomende criteria wordt voldaan
- 15.000 euro indien aan de basisvoorwaarden + beide bijkomende criteria wordt voldaan

Conform art. 19 §5 gebeurt de uitbetaling in minstens 2 schijven over een periode van maximaal 5 jaar en wordt de laatste schijf pas uitbetaald indien het bedrijfsplan correct wordt uitgevoerd.

8.2.4.3.2.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.4.3.2.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

Er moet een performant selectiesysteem ontwikkeld worden.

8.2.4.3.2.9.2. Beperkende maatregelen

Selectie gebeurt op basis van bedrijfsplan en het investeringsproject. De controle op het bedrijfsplan wordt verder uitgewerkt in functie van de nieuwe controlebepalingen.

8.2.4.3.2.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De maatregel kent een goede beheersing en is controleerbaar na uitvoering van de corrigerende actie.

8.2.4.3.2.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

niet van toepassing

8.2.4.3.2.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Definitie van in artikel 19, lid 1, onder a) iii), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde kleine landbouwbedrijven

Vaststelling van de boven- en benedengrenzen als bedoeld in artikel 19, lid 4, derde alinea, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

De minimale en maximale bedrijfsomvang worden uitgedrukt in bruto bedrijfsresultaat.

Voor de 'Steun voor ontwikkeling van kleine landbouwberijven' geldt een minimum BBR van 20.000 euro en een maximum BBR van 39.999 euro.

Specifieke voorwaarden voor steun voor jonge landbouwers ingeval zij zich niet als enig bedrijfshoofd vestigen overeenkomstig artikel 2, leden 1 en 2, van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

Informatie over de toepassing van de in artikel 2, lid 3, van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014 bedoelde gratieperiode

Samenvatting van de eisen van het bedrijfsplan

Gebruik van de mogelijkheid om verschillende maatregelen te combineren door middel van het bedrijfsplan, waardoor de jonge landbouwer toegang krijgt tot deze maatregelen

Activiteitengebieden waarnaar kan worden gediversifieerd

8.2.4.4. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.4.4.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

8.2.4.4.2. Beperkende maatregelen

8.2.4.4.3. Algemene evaluatie van de maatregel

8.2.4.5. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.4.6. Maatregelspecifieke informatie

Definitie van in artikel 19, lid 1, onder a) iii), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde kleine landbouwbedrijven

/

Vaststelling van de boven- en benedengrenzen als bedoeld in artikel 19, lid 4, derde alinea, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Specifieke voorwaarden voor steun voor jonge landbouwers ingeval zij zich niet als enig bedrijfshoofd vestigen overeenkomstig artikel 2, leden 1 en 2, van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

De samenwerking wordt geregeld in de statuten van de vennootschap of in het contract van maatschap. Wanneer de landbouwer zich voor het eerst vestigt als mede-exploitant in een maatschap of als beherende vennoot, zaakvoerder of bestuurder van een rechtspersoon-landbouwer, mogen het contract van maatschap of de statuten van de vennootschap, geen bepalingen bevatten die de bevoegdheden van de landbouwer beperken. De beherend vennoot van de Landbouwvennootschap of de zaakvoerder van de BVBA, kan autonoom optreden, tenzij anders bepaald in de statuten. Beperkende bepalingen zijn niet toegelaten. Bij een maatschap wordt, de landbouwer die zich voor het eerst vestigt als mede-exploitant, gevolmachtigd om de maatschap te verbinden.

Informatie over de toepassing van de in artikel 2, lid 3, van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014 bedoelde gratieperiode

Er wordt conform de uitvoeringsbepalingen een gratieperiode voorzien van 36 maanden vanaf de datum waarop het individuele besluit tot verlening van de bijstand wordt genomen, zodat de begunstigde de nodige tijd heeft om zich in orde te stellen met de verplichte voorwaarden

Samenvatting van de eisen van het bedrijfsplan

Het plan zal minstens volgende elementen bevatten:

1. de naam en het adres van de aanvrager en van het bedrijf;
2. een beschrijving van de bedrijfsactiviteiten, namelijk het teeltplan en de veebezetting op het tijdstip dat de aanvrager zich vestigt als bedrijfshoofd van het bedrijf;
3. een opgave van de onvolkomenheden in de bedrijfsstructuur (vb. verouderde, onaangepaste of onvoldoende bedrijfsgebouwen/machinepark/productiemethodes, onvoldoende energiebesparende bedrijfsmaatregelen, ...)
4. een opsomming van de documenten en attesten die de bedrijfszekerheid aantonen;
5. een beschrijving van de aard en het bedrag van de vestigingskosten;
6. een opsomming van noodzakelijke acties die passen bij de opstart van het bedrijf (vb. volgen of vervolledigen van een startersopleiding, opstarten van een gepaste boekhouding, stopzetten onrendabele activiteiten en specialiseren in te beschrijven activiteiten, heroriëntatie van de productie op het landbouwbedrijf, ...)
7. de vermelding van bedrijfseconomische kengetallen;
8. een opsomming van de bijkomende noodzakelijke acties op het vlak van investeringen, opleiding en advies om te voldoen aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de opstartsteun.
9. de mijlpalen en streefwaarden voor de ontwikkeling van de activiteiten van het landbouwbedrijf
10. In het geval overnamesteun voor jonge landbouwers (cfr. artikel 19 lid 4 van Verordening (EU) nr. 1307/2013) : een verbintenis dat de jonge landbouwer binnen 18 maanden na de datum van vestiging voldoet aan artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013.

Conform art.19 §4 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 kan de steun pas uitbetaald worden wanneer het bedrijfsplan wordt ingediend. Uiterlijk negen maanden na de datum van het besluit tot verlening van de steun moet de uitvoering van het bedrijfsplan van start gaan.

Gebruik van de mogelijkheid om verschillende maatregelen te combineren door middel van het bedrijfsplan, waardoor de jonge landbouwer toegang krijgt tot deze maatregelen

Bepaalde elementen, zoals het bedrijfsplan, die worden ingediend bij de steunaanvraag van deze maatregel zijn ook dienstig voor de steunaanvraag in kader van steunmaatregel M01 'opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)' (starterscursussen), maatregel M02 'bedrijfsadviesdiensten' en maatregel M04 'investeringssteun'.

Activiteitengebieden waarnaar kan worden gediversifieerd

niet van toepassing

8.2.4.7. Andere belangrijke opmerkingen die van belang zijn voor het begrijpen en uitvoeren van de maatregel

/

8.2.5. M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)

8.2.5.1. Rechtsgrondslag

Binnen M07 'basisdiensten en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden' worden vijf maatregelen voorzien:

- Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen: artikel 20 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – codes 7.1-7.2 en 7.4-7.7
- Inrichting in functie van Natura 2000 - Natuurinrichting: artikel 20 §1 (f) van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - code 7.6
- Inrichting in functie van Natura 2000 - Natuurprojectovereenkomst: artikel 20 §1 (f) van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - code 7.6
- Inrichting in functie van Natura 2000 - Uitzonderlijke eenmalige inrichtingsmaatregelen binnen erkende reservaten: artikel 20 §1 (f) van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - code 7.6
- Inrichting in functie van Natura 2000 - Projectsubsidies natuur: artikel 20 §1 (f) van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - code 7.6

Deze operaties hebben betrekking op investeringen in plattelandsgebieden en in bepaalde nader gedefinieerde gevallen ook op plattelandsgebieden met verstedelijkingsdruk, conform artikelen 20 en 45 van Verordening (EU) nr. 1305/2013.

8.2.5.2. Algemene beschrijving van de maatregel met inbegrip van de steunverleningslogica en de bijdrage tot de aandachtsgebieden en horizontale doelstellingen

De vier types concrete actie onder "Inrichting in functie van Natura2000" (code 7.6):

Met deze concrete acties willen we in functie van Natura 2000-habitats en -soorten en in functie van het natuurlijk erfgoed in gebieden met hoge natuurwaarden de investeringen i.v.m. onderhoud, herstel en verhoging van de natuurwaarden ondersteunen. De maatregelen kunnen een rechtstreekse band hebben met landbouw (bv. natuurinrichting met flankerend beleid van landbouwpercelen) of een onrechtstreekse: elke inspanning die geleverd wordt door implementatie van deze maatregel op terreinen van niet-landbouwers verlaagt de druk op de landbouwsector om op eigen terreinen extra inspanningen te leveren. Bovendien verkleinen de zones waarbinnen bij passende beoordeling strengere normen gelden en kunnen deze normen minder strikt zijn naarmate meer ingezet wordt op “mitigerende” maatregelen in het gebied.

De soorten concrete acties blijven vrijwel ongewijzigd t.o.v. PDPOII, met uitzondering van het veralgemenen van het werken met oproepperiodes en selectiecriteria, aangezien de maatregel in loop van PDPOII reeds bijgesteld was om meer de focus te leggen op Natura 2000-habitats en -soorten, en de maatregel ook pas laat op kruissnelheid kwam.

De aanvragen die voor cofinanciering in aanmerking komen, zijn deze met als doel een gunstige staat van instandhouding duurzaam te herstellen of in stand te houden van Natura 2000-habitats en -soorten in de Natura 2000-gebieden en de gebieden met een hoge natuurwaarde. Deze gunstige staat van instandhouding wordt enerzijds bepaald door de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (BVR 23 juli 2010) en anderzijds door de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de te beschermen gebieden (aanwijzingsbesluiten van 23 april 2014). In geval van natuurinrichting is het, omwille de schaal en

gebiedsomvattende karakter van deze projecten en om projecten niet onnodig administratief op te splitsen, toegelaten dat een deel van de werken binnen een aanvraag ten gunste zijn van andere natuurwaarden dan de natura 2000-habitats en –soorten.

Onder gebieden met hoge natuurwaarde worden verstaan:

- VEN (Vlaams Ecologisch Netwerk) en IVON (Integraal Verwevend en Ondersteunend Netwerk)
- groen-, park-, buffer- en bosgebieden op plannen van aanleg (gewestplan, BPA, APA) of ruimtelijke uitvoeringsplannen
- de erkende reservaten en de Vlaamse reservaten, en hun perimeter
- het gebied binnen de perimeter van een natuurinrichtingsproject
- de gebieden waarvoor een natuurrichtplan of managementplan Natura 2000 is opgesteld en de zones die aangewezen zijn voor de realisatie voor boshabitats buiten de speciale beschermingszones
- Actiegebieden opgenomen in een soortenbeschermingsprogramma en de gebieden opgenomen op de kaarten met actueel relevant potentieel leefgebied.

De concrete acties dragen bij tot de strategische thema's "versterken van de kwaliteit en vitaliteit van het platteland" en "focussen op het verhogen van de weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector".

De maatregel draagt bij tot de focusgebied 4A (herstellen & in stand houden & verbeteren biodiversiteit & Europese landschappen) en dit via de uitvoering van inrichtingswerken die bijdragen tot de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-habitats en -soorten.

Er kan ook bijgedragen worden tot 4B (verbeteren waterbeheer) en 4C (verbeteren bodembeheer). Voor 4B is dit bvb. via de creatie en herstel van natte natuur die kan zorgen voor een buffering van de waterafvoer of voor wateropvang, en voor 4C door de inrichtingswerken die in erosiegevoelige gebieden plaatsvinden.

De maatregel draagt bij tot de horizontale doelstelling "milieu". Aan de milieudoelstelling wordt bijgedragen omdat de maatregel ingezet wordt i.f.v. de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-habitats en -soorten.

Het type concrete actie "Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen":

Rationale gebiedsgerichte werking: Naar een fraai en vitaal platteland

Het platteland wordt geconfronteerd met een snelle evolutie van de Vlaamse landbouwsector en verstedelijkingsdruk (minder bedrijven, schaalvergroting, diversificatie, deeltijdse landbouw, veranderend uitzicht van landschap en gebouwen,…). Deze veranderingen moeten zo aangepakt en begeleid worden dat ze meehelpen om de kwaliteit en de vitaliteit van het Vlaamse platteland versterken. Speciale aandacht moet daarbij gaan naar de verfraaiing, inrichting en het kwaliteitsvol onderhoud van het platteland in al zijn facetten (gebouwen, wegen, kleine landschapselementen, water, erfgoed, natuur,…). Op die manier moet het platteland zijn diverse functies als 'reservoir-gebied' kunnen realiseren en de bewoners en bezoekers alle

kansen bieden (inclusief de verdere uitbouw van de toeristische potenties van het platteland). Ook sociale problemen op het platteland als gevolg van de wijzigende omstandigheden in de landbouwsector kunnen aangepakt worden, zoals bijvoorbeeld de armoedeproblematiek.

Via samenwerkingsverbanden van verschillende gemeenten kan ingezet worden op de kwalitatieve inbedding van de huidige dynamiek die zich voordoet binnen de landbouwsector binnen het Vlaamse platteland. Omgekeerd biedt het potentieel van het multifunctionele platteland kansen voor landbouwbedrijven die willen diversifiëren op het vlak van voedsel, natuur, recreatie, erfgoed, sociale voorzieningen,… Hierbij zal ook aandacht besteed worden aan voedselstrategieën die een versterkte relatie met de verstedelijkte omgeving tot stand brengen.

Voor initiatieven buiten bovengenoemde scope hetzij inhoudelijk hetzij geografisch, kan ruimte gezocht worden in andere financieringsbronnen zoals het plattelandsfonds (50 plattelandsgemeenten), het Stedenfonds (13 centrumsteden), de stadsvernieuwingsprojecten (een ruimere groep steden dan de 13 centrumsteden), EFRO (Vlaanderen), ESF (Vlaanderen), landinrichtingsprojecten en gebiedsgerichte projecten van VLM alsook provinciale initiatieven. De verschillende fondsen verhouden zich complementair met elkaar en werken onderling uit hoe deze afstemming gebeurt.

Als gevolg van interne evaluaties en externe doorlichtingen werden verschillende lessen getrokken naar PDPO III toe:

- Vereenvoudiging van de bewijslast voor bepaalde algemene kosten voor niet-investeringen (methode zie certificering)
- Daarnaast zal de opheffing van de ruimtelijke scheiding as 3/omgevingskwaliteit en Leader de homogeniteit van de projecten ten goede komen. De afstemming van de uitvoeringsregels tussen de maatregelen omgevingskwaliteit en Leader verhoogt tevens de duidelijkheid naar potentiële promotoren van plattelandsprojecten en vermindert de verwarring.

Onder het type concrete actie “Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen” zijn er 5 deelthema’s:

- beleving op het platteland kansen geven met respect voor de streekidentiteit;
- de open ruimte vrijwaren en ontwikkelen;
- aandacht voor kwetsbare groepen op het platteland;
- leefbare dorpen;
- naar een functioneel wegennet op het platteland.

De verstedelijkingsdruk is in Vlaanderen hoog, naast de ‘harde’ verstedelijking treedt in Vlaanderen eveneens de ‘zachte’ verstedelijking op door functiewijzigingen en het multifunctioneel gebruik van de bestaande bebouwde en onbebouwde ruimte. Het deelthema ‘leefbare dorpen’ van deze maatregel speelt daarop in.

De armoede op het platteland komt echter vaak voor in een verdoken vorm en de problematiek wordt soms onderschat. Het deelthema ‘aandacht voor kwetsbare groepen op het platteland’ speelt in op deze problematiek.

Het platteland is een voorraadkamer van erfgoed en tradities, ook het toerisme op het platteland neemt in belangrijke mate toe. Deze accenten worden behandeld in het deelthema van deze maatregel ‘beleving op

het platteland kansen geven met respect voor de streekidentiteit'.

Het oorspronkelijk open, monofunctioneel gebied voor landbouw, bos of natuur is de afgelopen decennia veranderd in een complexe, gefragmenteerde ruimte met naast de traditionele openruimtegebruikers ook andere functies zoals wonen, werken en recreatie. Het vrijwaren en inrichten van de open ruimte en het beschermen van de ruimtelijke kwaliteit is een belangrijke en urgente uitdaging in Vlaanderen die via het deelthema 'de open ruimte vrijwaren en ontwikkelen' wordt aangepakt.

Het deelthema 'naar een functioneel wegennet op het platteland' gaat over de specifieke mobiliteitsproblematiek in Vlaanderen.

De maatregel draagt bij tot het focusgebied 6B: bevordering van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden, met bijzondere aandacht voor het stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden.

Er zijn ook neveneffecten op de focusgebieden:

- 3A: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw, met bijzondere aandacht voor het verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties
- 6A: bevordering van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden, met bijzondere aandacht voor het faciliteren van diversificatie, creatie en ontwikkeling van kleine ondernemingen, alsook van werkgelegenheid.

Er wordt ook ingespeeld op de horizontale doelstellingen. Ook in Vlaanderen staan klimaatsverandering, bodembeheer, milieu- en waterbeheer en innovatie hoog op de agenda. Binnen de gebiedsgerichte projecten kunnen doelstellingen rond klimaatmitigatie en –adaptatie worden meegenomen, dit kan onder meer bij het deelthema: beleving op het platteland kansen geven met respect voor de streekidentiteit. Per project wordt het innovatieve aspect nagegaan; dit is één van de selectiecriteria.

8.2.5.3. De werkingssfeer, de omvang van de steun, de in aanmerking komende begunstigden en, in voorkomend geval, de methodologie voor de berekening van het bedrag of percentage van de steun, uitgesplitst per submaatregel en/of soort concrete actie waar nodig. Voor elke soort concrete actie een omschrijving van de subsidiabele kosten, de subsidiabiliteitsvoorwaarden, de toepasselijke bedragen en percentages steun en beginselen met betrekking tot het vaststellen van selectiecriteria

8.2.5.3.1. Inrichting Natura2000: natuurinrichting

Submaatregel:

- 7.6 - ondersteuning voor studies/investeringen in het kader van onderhoud, herstel en opwaardering van het cultureel en natuurlijk erfgoed van dorpen, landschappen en locaties met hoge natuurwaarde, inclusief bijbehorende sociaaleconomische aspecten, alsmede acties voor bewustwording van de omgeving

8.2.5.3.1.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Via natuurinrichting wordt geprobeerd om gebieden zo goed mogelijk in te richten met het oog op het behoud, het herstel, het beheer of de ontwikkeling van de natuur of het natuurlijk milieu. Het gaat daarbij vooral om grotere gebieden waarbij meerdere eigenaars en grondgebruikers zijn betrokken.

De instelling van een project (dit is de goedkeuring om een natuurinrichtingsproject te starten) gebeurt door de bevoegde minister, nadat een onderzoek naar de haalbaarheid werd uitgevoerd.

Nadat de minister het project heeft "ingesteld" worden de belanghebbenden gecontacteerd en wordt het project meer in detail voorbereid en daarna uitgevoerd. Er wordt een projectcommissie en -comité opgericht en een projectuitvoeringsplan opgesteld. Het project wordt uitgevoerd door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), die via de Vlaamse wetgeving over natuurinrichtingsprojecten specifieke instrumenten gekregen heeft om zulke projecten uit voeren.

De instrumenten die VLM hiertoe ter beschikking heeft zijn ondermeer de kavelruil uit kracht van wet, met inbegrip van herkaveling, infrastructuur- en kavelwerken, aanpassing van de wegen en van het wegenpatroon, grondwerken zoals reliëfwijziging en afgraving, uitbouw van natuureducatieve voorzieningen…

De wetgeving met betrekking tot natuurinrichting is opgenomen in art 47 van het natuurdecreet en het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, hoofdstuk 5 art 20 tem 44 septies.

Het betreffen steeds investeringen in plattelandsgebied.

8.2.5.3.1.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Projectsubsidie

8.2.5.3.1.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Natuurdecreet :

Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

Gebiedsgericht natuurbeleid (o.a. aanvullende VEN-verboden en regeling rond ontheffing VEN-verboden):

Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuurreservaten en van terreinbeherende natuurverenigingen en houdende toekenning van subsidies

Besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid

Natuurvergunning in uitvoering Natuurdecreet (o.a. verboden te wijzigen vegetaties; beschermde vegetaties

en KLE's waarvan wijziging onderworpen is aan een natuurvergunning):

Besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

Beleid rond instandhoudingsmaatregelen:

- Instandhoudingsdoelstellingen: deze worden gedefinieerd in het natuurdecreet (art 2, 61°): de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen of de instandhoudingsdoelstellingen voor een speciale beschermingszone in het Vlaamse Gewest;

- De instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones zijn vastgesteld bij het besluit van 23 april 2014 van de Vlaamse Regering. Voor het merendeel van de speciale beschermingszones is dit gebeurd in een reeks besluiten van 23 april 2014. Voor enkele speciale beschermingszones in uitvoering van de Vogelrichtlijn is dit gebeurt bij besluit van de Vlaamse Regering van 10 maart 2017 (speciale beschermingszone BE2300222 en speciale beschermingszone BE2217310) of moet dit nog gebeuren. Voor meer details, zie https://www.natura2000.vlaanderen.be/natura-2000-gebieden.

De realisatie van deze instandhoudingsdoelstellingen wordt geconcretiseerd in een managementplan Natura 2000, dat een overzicht geeft van alle initiatieven die in de betrokken speciale beschermingszone lopen, gepland zijn of onderzocht worden om de instandhoudingsdoelstellingen in die beschermingszone te behalen. De inhoud van een managementplan Natura 2000 wordt nader omschreven in art 6 van het instandhoudingsbesluit van 20 juni 2014.

Beheerplannen bossen:

Besluit van de Vlaamse regering van 27 juni 2003 betreffende de beheerplannen van bossen

Ontbossen en Boscompensatie:

Besluit Vlaamse Regering van 16 februari 2001 tot vaststelling van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing

Beplantingen in agrarisch gebied:

Veldwetboek, art.35bis §5

Algemene regeling rond stedenbouwkundige vergunningen:

- Titel 4 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (Titel 4 = vergunningenbeleid).
- Besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 betreffende de meldingsplichtige handelingen ter uitvoering van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening
- Besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 tot bepaling van handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning nodig is.

8.2.5.3.1.4. Begunstigden

De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) is de enige mogelijke begunstigde. Dit omwille van het gebiedsgerichte aanpak en de instrumenten die VLM hiertoe in de Vlaamse wetgeving kregen heeft.

8.2.5.3.1.5. Subsidiabele kosten

Enkel investeringskosten zijn subsidiabel. Deze kosten omvatten:

- de typische natuurinrichtingswerken (bv werken aan de waterhuishouding, plaggen, herstel poelen/vennen,…)

- andere werken om de negatieve impact van bijvoorbeeld landbouw of recreanten te voorkomen, die noodzakelijk zijn om de instandhoudingsdoelen te kunnen realiseren (vb. landbouwgerichte maatregelen buiten de Natura 2000-gebieden die ervoor zorgen de voor de instandhoudingsdoelen noodzakelijke waterkwaliteit in de Natura 2000-gebieden gehaald wordt),

Subsidiabele kosten omvatten ondermeer de uitvoering van de werken door derden en de huur van machines (niet de aankoop).

8.2.5.3.1.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

De instapvoorwaarden zijn er op gericht enkel de effectieve natuurinrichtingswerken in aanmerking te laten komen voor de maatregel. Inrichtingswerken moeten structureel bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelen.

- De Vlaamse regering of zijn gemachtigde heeft een natuurinrichtingsproject ingesteld en de werken zijn in uitvoering daarvan.
- Het betreft geen recreatieve infrastructuur
- Het betreft geen LIFE-project
- Het betreft een inrichtingsmaatregel.

Er dient te worden aangegeven welke instandhoudingsdoelen gerealiseerd worden.

Verbintenisvoorwaarden:

- De werken worden uitgevoerd conform het goedgekeurde projectuitvoeringsplan of het goedgekeurde projectrapport (indien het project volgens versnelde procedure verloopt is geen projectuitvoeringsplan nodig).
- Wetgeving op overheidsopdrachten toepassen.
- De nodige vergunningen, toestemmingen of machtigingen zijn verkregen.

8.2.5.3.1.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

De selectie gebeurt in 2 fasen. Eerst tijdens het voortraject via een onderzoek naar de haalbaarheid van een natuurinrichtingsproject, en daarna wordt via de echte selectieprocedure een selectie gemaakt van de werken (delen van de natuurinrichtingsprojecten) die in aanmerking komen voor deze submaatregel. Voorafgaand aan de instelling van een natuurinrichtingsproject (= instapvoorwaarde) gebeurt dus reeds een selectie in de vorm van een onderzoek naar de haalbaarheid. Daartoe bestudeert men diverse aspecten van het onderzoeksgebied: de bodem, de waterhuishouding, het landschap, het grondgebruik, de fauna en flora, … Ook wordt een landschapsecologische en socio-economische studie uitgevoerd. Ook de maatschappelijke haalbaarheid wordt mee in overweging genomen. Door het intensieve voortraject worden enkel de zin- en kwaliteitsvolle projecten weerhouden.

De tweede fase van de selectie (selectie van de werken) verloopt als volgt: VLM legt op afgesproken tijdstippen een lijst voor aan ANB met de projecten die zouden kunnen uitgevoerd worden. ANB selecteert onafhankelijk van VLM uit deze lijst (delen van) projecten die in aanmerking komen voor uitvoering en welke daarvan in aanmerking komen voor cofinanciering via ELFPO. De selectie wordt gebaseerd op de criteria opgenomen in de haalbaarheidsstudie en de mate waarin bijgedragen wordt tot de instandhoudingsdoelen en het verminderen van de gevolgen van deze doelen voor een normale landbouwuitbating. Er wordt gewerkt met een minimumscore.

De mate van bijdrage tot de instandhoudingsdoelen is het belangrijkste selectiecriterium. Dit wordt afgetoetst aan de habitattypes (prioriteit, oppervlaktes) en soorten die vooropgesteld werden per speciale beschermingszone of op niveau Vlaanderen.

8.2.5.3.1.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

100% van de subsidiabele en bewezen kosten worden terugbetaald.

Natuurinrichtingsprojecten met LIFE-financiering, jaarlijkse betalingen en maatregelen ter bevordering van de recreatie worden niet via ELFPO gefinancierd.

8.2.5.3.1.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.5.3.1.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Er moet een performant selectiesysteem ontwikkeld worden waarbij enkel de “beste” projecten geselecteerd worden
- inadequate controle- en beheersystemen (mogelijks belangenconflict of onvoldoende functiescheiding)

8.2.5.3.1.9.2. Beperkende maatregelen

- Aan de opstart van deze projecten gaat een lang traject vooraf, met o.a. een haalbaarheidsstudie. Een onafhankelijke selectiecommissie bewaakt dat enkel de waardevolle projecten overblijven.
- De beheersdienst engageert zich om de functiescheiding tussen begeleiding, de administratieve

controle en controles op het terrein scherper te stellen, in overeenstemming met de toekomstige controleverordening. Dit zal opgenomen worden in goed uitgewerkte en gedocumenteerde controlerichtlijnen. De beheersdienst garandeert onafhankelijkheid bij de selectie van de projecten, de controles en de sanctieberekening.

8.2.5.3.1.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Deze submaatregel zet in op een maximale efficiëntie en effectiviteit m.b.t. de bijdrage aan de instandhoudingsdoelstellingen. Door de inrichtingswerken te laten uitvoeren door een publieke entiteit is er echter ook een reëel risico op belangenconflict tussen begunstigde en beheersdienst.

De sub-maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.5.3.1.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

/

8.2.5.3.1.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Definitie van kleinschalige infrastructuur, met inbegrip van kleinschalige toeristische infrastructuur als bedoeld in artikel 20, lid 1, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013

In tegenstelling tot de andere Natura2000 sub-maatregelen is de maximale projectkost voor kleinschalige infrastructuurwerken 3.750.000 euro. Het hogere bedrag is te wijten aan de aard van deze sub-maatregel waarbij grotere inrichtingsprojectenworden beoogd.

De werken omvatten allerlei inrichtingswerken in functie van de realisatie van de instandhoudingsdoelen zoals bv plaggen, herstel van vennen of vijvers, werken aan de waterhuishouding, werken om de negatieve impact van bijvoorbeeld landbouw of recreanten te voorkomen,….

Als maximale projectkost wordt het volledige project beschouwd, ook de delen die niet worden ingediend bij PDPO voor cofinanciering maar die er een eenheid mee vormen. (Bijv. wanneer de derde fase van een masterplan van 5 fasen –al dan niet gedeeltelijk- door PDPO wordt uitgevoerd dient indien fase 3 een eenheid vormt, de totale projectkost van fase 3 beschouwd te worden als projectkost.).

Het kunstmatig opsplitsen van projecten die duidelijk 1 geheel vormen om beneden de maximale projectkost te komen wordt niet toegelaten.

Indien van toepassing, specifieke afwijking voor investeringen in breedband en hernieuwbare energie, zodat ook een infrastructuur op grotere schaal kan worden ondersteund

niet van toepassing

Informatie over de toepassing van de in artikel 2, lid 3, van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014 bedoelde gratieperiode

niet van toepassing

De minimumnormen voor energie-efficiëntie zoals bedoeld in artikel 13, onder c), van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

Vaststelling van de grenswaarden als bedoeld in artikel 13, lid 3, van [DA RD — C (2014)1460]

niet van toepassing

8.2.5.3.2. Inrichting Natura2000: natuurprojectovereenkomst

Submaatregel:

- 7.6 - ondersteuning voor studies/investeringen in het kader van onderhoud, herstel en opwaardering van het cultureel en natuurlijk erfgoed van dorpen, landschappen en locaties met hoge natuurwaarde, inclusief bijbehorende sociaaleconomische aspecten, alsmede acties voor bewustwording van de omgeving

8.2.5.3.2.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

In gebieden waar er een natuurrichtplan opgesteld werd, wordt een vergoeding gegeven voor projecten die uitvoering geven aan dit plan, voor zover het project bijdraagt tot de instandhoudingsdoelen. Het betreffen steeds investeringen in plattelandsgebied.

8.2.5.3.2.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Projectsubsidie

8.2.5.3.2.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Natuurdecreet:

Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

Gebiedsgericht natuurbeleid (o.a. aanvullende VEN-verboden en regeling rond ontheffing VEN-verboden):

Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuurreservaten en van terreinbeherende natuurverenigingen en houdende toekenning van subsidies

Besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid.

Natuurvergunning in uitvoering Natuurdecreet (o.a. verboden te wijzigen vegetaties; beschermde vegetaties en KLE's waarvan wijziging onderworpen is aan een natuurvergunning):

Besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

Beleid rond instandhoudingsmaatregelen:

- Instandhoudingsdoelstellingen: deze worden gedefinieerd in het natuurdecreet (art 2, 61°): de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen of de instandhoudingsdoelstellingen voor een speciale

beschermingszone in het Vlaamse Gewest;

- De instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones zijn vastgesteld bij het besluit van 23 april 2014 van de Vlaamse Regering. Voor het merendeel van de speciale beschermingszones is dit gebeurd in een reeks besluiten van 23 april 2014. Voor enkele speciale beschermingszones in uitvoering van de Vogelrichtlijn is dit gebeurt bij besluit van de Vlaamse Regering van 10 maart 2017 (speciale beschermingszone BE2300222 en speciale beschermingszone BE2217310) of moet dit nog gebeuren. Voor meer details, zie https://www.natura2000.vlaanderen.be/natura-2000-gebieden.

De realisatie van deze instandhoudingsdoelstellingen wordt geconcretiseerd in een managementplan Natura 2000, dat een overzicht geeft van alle initiatieven die in de betrokken speciale beschermingszone lopen, gepland zijn of onderzocht worden om de instandhoudingsdoelstellingen in die beschermingszone te behalen. De inhoud van een managementplan Natura 2000 wordt nader omschreven in art 6 van het instandhoudingsbesluit van 20 juni 2014.

Boswetgeving:

Bosdecreet van 13 juni 1990

Beheerplannen bossen:

Besluit van de Vlaamse regering van 27 juni 2003 betreffende de beheerplannen van bossen.

Ontbossen en Boscompensatie:

Besluit Vlaamse Regering van 16 februari 2001 tot vaststelling van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing

Beplantingen in agrarisch gebied:

Veldwetboek, art. 35bis, §5

Algemene regeling rond stedenbouwkundige vergunningen

- Titel 4 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (Titel 4 = vergunningenbeleid).
- Besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 betreffende de meldingsplichtige handelingen ter uitvoering van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.
- Besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 tot bepaling van handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning nodig is.

8.2.5.3.2.4. Begunstigden

Als begunstigde komen publiekrechtelijke rechtspersonen, privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen in aanmerking.

8.2.5.3.2.5. Subsidiabele kosten

De kosten voor de geplande inrichtingswerken, zoals kosten voor de uitvoering van de werken door derden en de huur van machines (niet de aankoop) zijn subsidiabel, net als algemene kosten zoals vermeld in art 45 Verordening (EU) nr. 1305/2013 (bijvoorbeeld inschakelen van derden voor advies en studies), tot maximaal 10% van de kost van de inrichtingswerken.

8.2.5.3.2.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

De instapvoorwaarden hebben als functie de inrichtingsmaatregelen in te zetten op de locaties waar dit het meest noodzakelijk is

- De werken zijn in uitvoering van een natuurrichtplan.
- gelegen zijn in de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk, de natuurverwevingsgebieden, de groengebieden en bosgebieden en de met deze gebieden vergelijkbare bestemmingsgebieden, aangewezen op de plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening of de speciale beschermingszones
- niet cumuleerbaar met andere tegemoetkomingen vanuit het Vlaams gewest voor dezelfde werken
- De werken mogen nog niet gestart zijn.

Verbintenisvoorwaarden:

- Specifieke voorwaarden zoals opgenomen in de verbintenis (bv i.v.m. uitvoeringswijze van de werken, i.v.m. de termijn waarop de investering in stand gehouden moet worden, opmaak beheerplan conform instandhoudingsdoelstellingen, …)
- De nodige vergunning, toestemmingen en machtigingen moeten verkregen zijn.

8.2.5.3.2.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

De aanvragen kunnen jaarrond ingediend worden, maar jaarlijks wordt op een bepaalde datum de indientermijn afgesloten en worden de ontvankelijke dossiers met een puntensysteem gerangschikt op basis van o.a. de mate van bijdrage tot de realisatie van instandhoudingsdoelen, de kosteneffectiviteit en de mate van relevantie van de inrichtingsmaatregel voor het verminderen van de gevolgen van deze doelen voor een normale landbouwuitbating. De beoordelingscriteria kunnen verschillen per indienperiode en houden onder meer rekening met:.

- De mate waarin het project bijdraagt aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen (bv op basis van al dan niet prioritair habitattype, oppervlakte,…).
- De relevantie van de inrichtingsmaatregel voor het verminderen van de gevolgen van deze doelen voor een normale landbouwuitbating
- Kosteneffectiviteit

Er zal gewerkt worden met een selectiecomité en een minimumscore.

8.2.5.3.2.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

De overheidssteun bedraagt 50% van de totale projectkost voor publiekrechtelijke rechtspersonen en 90% voor privaatrechtelijke en natuurlijke personen.

Indien ook via andere kanalen subsidie ontvangen wordt kan het financieringspercentage verlaagd worden.

De bepaling van het subsidiabel bedrag gebeurt op basis van een beschrijving van de uit te voeren werken en een bijbehorende raming.

8.2.5.3.2.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.5.3.2.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- niet naleven van de wet op overheidsopdrachten, indien vereist
- artificieel hoge kosten in het aanvraagdossier of in de facturen
- dubbelfinanciering vanuit andere financieringsbronnen
- inadequate controle- en beheersysteem

8.2.5.3.2.9.2. Beperkende maatregelen

- Er zal duidelijk gecommuniceerd worden naar de begunstigden over de toepassing van de wet op overheidsopdrachten
- De beheersdienst beschikt over een kostenstudie waardoor men zicht heeft op de gemiddelde, minimum- en maximumprijzen voor alle types van werken. Er gebeurt een aftoetsing van de gevraagde subsidie aan deze studie.
- Bij de steunaanvraag wordt gecontroleerd of er andere tegemoetkomingen vanuit het Vlaamse Gewest zijn.
- De beheersdienst engageert zich om de controleprocedure verder te verfijnen, in functie van de nieuwe controleverordening. Een efficiënt en sluitend beheer- en controlesysteem wordt verder uitgewerkt en gedocumenteerd. Hierbij dient o.m. aandacht geschonken te worden aan overfacturatie, cumulatie van subsidies vanuit het Vlaamse gewest of andere overheden, aan functiescheiding en aan mogelijke belangenconflicten, zeker ingeval van publieke begunstigden.

8.2.5.3.2.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De sub-maatregel voor natuurprojectovereenkomsten kent reeds een goed uitgewerkte selectieprocedure. Het is een duidelijke maatregel, met transparante voorwaarden die een sterke link hebben met de doelstelling. De beheersdienst engageert zich om de controleprocedure verder te verfijnen, in functie van de nieuwe controleverordening. De sub-maatregel is controleerbaar, mits de

corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.5.3.2.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

/

8.2.5.3.2.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Definitie van kleinschalige infrastructuur, met inbegrip van kleinschalige toeristische infrastructuur als bedoeld in artikel 20, lid 1, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Kleinschalige infrastructuurwerken kunnen een maximale projectkost van 1.000.000 euro bedragen en omvatten allerlei inrichtingswerken in functie van de realisatie van de instandhoudingsdoelen zoals bv plaggen, herstel van vennen of vijvers, werken aan de waterhuishouding,…..

Als maximale projectkost wordt het volledige project beschouwd, ook de delen die niet worden ingediend bij PDPO voor cofinanciering maar die er een eenheid mee vormen. (Bijv. wanneer de derde fase van een masterplan van 5 fasen –al dan niet gedeeltelijk- door PDPO wordt uitgevoerd dient indien fase 3 een eenheid vormt, de totale projectkost van fase 3 beschouwd te worden als projectkost.). Het kunstmatig opsplitsen van projecten die duidelijk 1 geheel vormen om beneden de 1.000.000 euro te komen wordt niet toegelaten.

Indien van toepassing, specifieke afwijking voor investeringen in breedband en hernieuwbare energie, zodat ook een infrastructuur op grotere schaal kan worden ondersteund

niet van toepassing

Informatie over de toepassing van de in artikel 2, lid 3, van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014 bedoelde gratieperiode

niet van toepassing

De minimumnormen voor energie-efficiëntie zoals bedoeld in artikel 13, onder c), van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

Vaststelling van de grenswaarden als bedoeld in artikel 13, lid 3, van [DA RD — C (2014)1460]

niet van toepassing

8.2.5.3.3. Inrichting Natura2000: projectsubsidies natuur

Submaatregel:

- 7.6 - ondersteuning voor studies/investeringen in het kader van onderhoud, herstel en opwaardering van het cultureel en natuurlijk erfgoed van dorpen, landschappen en locaties met hoge natuurwaarde, inclusief bijbehorende sociaaleconomische aspecten, alsmede acties voor bewustwording van de omgeving

8.2.5.3.3.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze submaatregel dient om eenmalige inrichtingswerken te financieren die in het kader van de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen zijn en die kaderen in de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer. Het betreffen investeringen in plattelandsgebied.

8.2.5.3.3.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Projectsubsidie

8.2.5.3.3.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Natuurdecreet:

Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

Gebiedsgericht natuurbeleid (o.a. aanvullende VEN-verboden en regeling rond ontheffing VEN-verboden)

Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuurreservaten en van terreinbeherende natuurverenigingen en houdende toekenning van subsidies

Besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid.

Natuurvergunning in uitvoering Natuurdecreet (o.a. verboden te wijzigen vegetaties; beschermde vegetaties en KLE's waarvan wijziging onderworpen is aan een natuurvergunning):

Besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

Beleid rond instandhoudingsmaatregelen:

- Instandhoudingsdoelstellingen: deze worden gedefinieerd in het natuurdecreet (art 2, 61°): de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen of de instandhoudingsdoelstellingen voor een speciale

beschermingszone in het Vlaamse Gewest;

- De instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones zijn vastgesteld bij het besluit van 23 april 2014 van de Vlaamse Regering. Voor het merendeel van de speciale beschermingszones is dit gebeurd in een reeks besluiten van 23 april 2014. Voor enkele speciale beschermingszones in uitvoering van de Vogelrichtlijn is dit gebeurt bij besluit van de Vlaamse Regering van 10 maart 2017 (speciale beschermingszone BE2300222 en speciale beschermingszone BE2217310) of moet dit nog gebeuren. Voor meer details, zie https://www.natura2000.vlaanderen.be/natura-2000-gebieden.

De realisatie van deze instandhoudingsdoelstellingen wordt geconcretiseerd in een managementplan Natura 2000, dat een overzicht geeft van alle initiatieven die in de betrokken speciale beschermingszone lopen, gepland zijn of onderzocht worden om de instandhoudingsdoelstellingen in die beschermingszone te behalen. De inhoud van een managementplan Natura 2000 wordt nader omschreven in art 6 van het instandhoudingsbesluit van 20 juni 2014.

<u>Boswetgeving:</u>

Bosdecreet van 13 juni 1990

<u>Beheerplannen bossen:</u>

Besluit van de Vlaamse regering van 27 juni 2003 betreffende de beheerplannen van bossen

<u>Ontbossen en Boscompensatie:</u>

Besluit Vlaamse Regering van 16 februari 2001 tot vaststelling van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing

<u>Beplantingen in agrarisch gebied:</u>

Veldwetboek, art. 35bis, §5

<u>Algemene regeling rond stedenbouwkundige vergunningen</u>

- Titel 4 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (Titel 4 = vergunningenbeleid).
- Besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 betreffende de meldingsplichtige handelingen ter uitvoering van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening
- Besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 tot bepaling van handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning nodig is

8.2.5.3.3.4. Begunstigden

Lokale besturen, privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen.

8.2.5.3.3.5. Subsidiabele kosten

De kosten voor de geplande inrichtingswerken, zoals kosten voor de uitvoering van de werken door derden en de huur van machines (niet de aankoop) zijn subsidiabel, net als algemene kosten zoals vermeld in art. 45 van Verordening (EU) nr. 1305/2013[User1] (bijvoorbeeld inschakelen van derden voor advies en studies), tot maximaal 10% van de kost van de inrichtingswerken.

8.2.5.3.3.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- gelegen in Natura 2000-gebied of een gebied met hoge natuurwaarde
- in functie van en conform de instandhoudingsdoelstellingen
- indien van toepassing, toelating voor de realisatie van de werken door de eigenaar
- het project is nog niet gestart op het ogenblik van de goedkeuring van de projectsubsidie.
- de aanvrager beschikt over een goedgekeurd(e verkenning van een) natuurbeheerplan van type 2, 3 of 4 of gaat een verbintenis aan om zo'n beheerplan op te stellen. Het met het project beoogde natuurstreefbeeld moet opgenomen zijn of worden in het beheerplan.
- het project hoeft niet te worden uitgevoerd op basis van wettelijke verplichtingen en is niet in strijd met de geldende wetgeving.
- voor het project worden geen andere subsidies voor investeringen gevraagd met toepassing van het subsidiebesluit voor het geïntegreerd natuurbeheer.
- De cumulatie van de subsidies met een subsidie als vermeld in een andere wet of een ander reglement, is toegelaten tenzij die andere wet of dat ander reglement dit verbiedt. De aanvrager bezorgt een overzicht van deze subsidies. De gezamenlijke subsidies kunnen niet meer bedragen dan de totale en aangetoonde of realistisch geraamde kostprijs van de uitgevoerde maatregelen

Verbintenisvoorwaarden:

- specifieke voorwaarden: timing van de werken, voorwaarden over de wijze van uitvoering,…
- de vereiste vergunningen, machtigingen of toelatingen kunnen voorleggen
- indienen van en inhoudelijk eindverslag en de facturen als bewijs van gemaakte kosten
- het project waarvoor de projectsubsidie wordt aangevraagd, te starten uiterlijk in het jaar na het jaar waarin de subsidie wordt toegekend, en uiterlijk drie jaar na de toekenning van die subsidie beëindigd te hebben.
- het project met toepassing van het regelgevende kader voor overheidsopdrachten te gunnen en te doen uitvoeren als de aanvrager of het project valt onder het toepassingsgebied van de wetgeving op overheidsopdrachten. Als de aanvrager niet onder het toepassingsgebied van de wetgeving op overheidsopdrachten valt, ten minste drie relevante offertes aanvragen voor de uitvoering van het project.
- het project waarvoor de projectsubsidie wordt aangevraagd, uit te voeren conform het goedgekeurde projectvoorstel. De aanvrager draagt er in het bijzonder zorg voor dat over de realisatie van het project wordt gecommuniceerd op de wijze, vermeld in de projectoproep.

8.2.5.3.3.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Er wordt gewerkt met een oproep. De dossiers worden met een puntensysteem gerangschikt op basis van o.a. de mate van bijdrage tot de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen, de kosteneffectiviteit en de mate van relevantie van de inrichtingsmaatregel voor het verminderen van de gevolgen van deze doelen voor een normale landbouwuitbating; De beoordelingscriteria kunnen verschillen per oproep en houden onder meer rekening met:

- de bijdrage aan instandhoudingsdoelstellingen:
    - bv. realisatie prioritaire inspanning, doelen of leefgebied voor soorten zoals vermeld in het besluit van desbetreffende gebied
    - Effectiviteit: bv conform het handboek voor beheerders , permanente oplossing, leiden tot een goede staat van instandhouding
    - ...
- De relevantie van de inrichtingsmaatregel voor het verminderen van de gevolgen van deze doelen voor een normale landbouwuitbating;
- Kostenefficiëntie: kosten liggen binnen de gehanteerde normen.
- Communicatie: aanpak en reikwijdte

Er zal gewerkt worden met een selectiecomité. Er wordt een minimumscore toegepast.

8.2.5.3.3.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

De berekeningsbasis van de projectsubsidie zijn de totale en aangetoonde kosten van het werk waarvoor de projectsubsidie wordt aangevraagd, verminderd met de eventuele inkomsten van de uitvoering van het gesubsidieerde werk en rekening houdend met via andere kanalen verkregen subsidie.

Maximaal 10% van die kosten, tot maximaal 5000 euro, inclusief btw, kan worden ingezet voor de voorbereiding en begeleiding van werken.

Om subsidiabel te zijn, bedragen de totale en aangetoonde kosten van het werk of de werken ten minste 3000 euro, inclusief btw. Er kan in de projectoproep een maximaal subsidiebedrag en subsidiepercentage voorzien worden.

De reguliere projectiesubsidie bedraagt:

1° 50% van het bedrag, vermeld in het eerste lid, voor een natuurbeheerplan van type twee;

2° 80% van het bedrag, vermeld in het eerste lid, voor een natuurbeheerplan van type drie;

3° 90% van het bedrag, vermeld in het eerste lid, voor een natuurbeheerplan van type vier.

Indien het terrein waarop de projectsubsidie betrekking heeft PAS-relevant is bedraagt de projectsubsidie:

1° 75% van het bedrag als vermeld in het eerste lid voor een natuurbeheerplan van type twee;

2° 90% van het bedrag als vermeld in het eerste lid voor een natuurbeheerplan van type drie;

3° 95% van het bedrag als vermeld in het eerste lid voor een natuurbeheerplan van type vier.

8.2.5.3.3.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.5.3.3.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- naleven van de wet op overheidsopdrachten, indien vereist
- artificieel hoge kosten in het aanvraagdossier of in de facturen
- dubbelfinanciering vanuit andere financieringsbronnen
- inadequate controle- en beheersysteem

8.2.5.3.3.9.2. Beperkende maatregelen

- Er zal duidelijk gecommuniceerd worden naar de begunstigden over de toepassing van de wet op overheidsopdrachten
- De beheersdienst beschikt over een kostenstudie waardoor men zicht heeft op de gemiddelde, minimum- en maximumprijzen voor alle types van werken. Er gebeurt een aftoetsing van de gevraagde subsidie aan deze studie.
- Er wordt een efficiënt en sluitend beheer- en controlesysteem verder uitgewerkt en gedocumenteerd, in functie van de nieuwe controleverordening. Hierbij dient o.m. aandacht geschonken te worden aan overfacturatie, cumulatie van subsidies vanuit het Vlaamse gewest en andere overheden, aan detectie van onjuiste aanvragen, aan functiescheiding en aan mogelijke belangenconflicten, zeker ingeval van publieke begunstigden.
- Om dubbelfinanciering uit te sluiten, dient te aanvrager een overzicht te bezorgen van de subsidies die hij voor het project ontvangt. De gezamenlijke subsidies kunnen niet meer bedragen dan de totale en aangetoonde of realistisch geraamde kostprijs van de uitgevoerde maatregelen.

8.2.5.3.3.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheersdienst beschikt over een kostenstudie met gemiddelde, minimum- en maximumprijzen voor alle types werken en er kan een maximum subsidiebedrag in de projectoproep vastgelegd worden. Hiermee wordt de kost per project onder controle gehouden. De beheersdienst engageert zich om de controleprocedure verder te verfijnen, in functie van de nieuwe controleverordening.

De sub-maatregel is controleerbaar, mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.5.3.3.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

/

8.2.5.3.3.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Definitie van kleinschalige infrastructuur, met inbegrip van kleinschalige toeristische infrastructuur als bedoeld in artikel 20, lid 1, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Kleinschalige infrastructuurwerken kunnen een maximale projectkost van 1.000.000 euro bedragen. De werken omvatten allerlei inrichtingswerken in functie van de realisatie van de instandhoudingsdoelen zoals bv plaggen, herstel van vennen of vijvers, werken aan de waterhuishouding,…..

Als maximale projectkost wordt het volledige project beschouwd, ook de delen die niet worden ingediend bij PDPO voor cofinanciering maar die er een eenheid mee vormen. (Bijv. wanneer de derde fase van een masterplan van 5 fasen –al dan niet gedeeltelijk- door PDPO wordt uitgevoerd dient indien fase 3 een eenheid vormt, de totale projectkost van fase 3 beschouwd te worden als projectkost.). Het kunstmatig opsplitsen van projecten die duidelijk 1 geheel vormen om beneden de 1.000.000 euro te komen wordt niet toegelaten.

Indien van toepassing, specifieke afwijking voor investeringen in breedband en hernieuwbare energie, zodat ook een infrastructuur op grotere schaal kan worden ondersteund

niet van toepassing

Informatie over de toepassing van de in artikel 2, lid 3, van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014 bedoelde gratieperiode

niet van toepassing

De minimumnormen voor energie-efficiëntie zoals bedoeld in artikel 13, onder c), van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

Vaststelling van de grenswaarden als bedoeld in artikel 13, lid 3, van [DA RD — C (2014)1460]

niet van toepassing

8.2.5.3.4. Inrichting Natura2000: uitzonderlijke eenmalige inrichting binnen erkende reservaten

Submaatregel:

- 7.6 - ondersteuning voor studies/investeringen in het kader van onderhoud, herstel en opwaardering van het cultureel en natuurlijk erfgoed van dorpen, landschappen en locaties met hoge natuurwaarde, inclusief bijbehorende sociaaleconomische aspecten, alsmede acties voor bewustwording van de omgeving

8.2.5.3.4.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Binnen erkende reservaten kan een subsidie verkregen worden voor éénmalige inrichtingswerken die bijdragen tot de realisatie van de instandhoudingsdoelen. Het gaat daarbij dan om werken zoals het graven of herprofileren van vijvers, plagwerken, … om een goede uitgangssituatie te creëren.

Het betreffen investeringen in plattelandsgebied.

8.2.5.3.4.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Projectsubsidie

8.2.5.3.4.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Natuurdecreet:

Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

Gebiedsgericht natuurbeleid (o.a. aanvullende VEN-verboden en regeling rond ontheffing VEN-verboden):

- Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuurreservaten en van terreinbeherende natuurverenigingen en houdende toekenning van subsidies
- Besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid.

Natuurvergunning in uitvoering Natuurdecreet (o.a. verboden te wijzigen vegetaties; beschermde vegetaties en KLE's waarvan wijziging onderworpen is aan een natuurvergunning):

Besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

Beleid rond instandhoudingsmaatregelen:

- Instandhoudingsdoelstellingen: deze worden gedefinieerd in het natuurdecreet (art 2, 61°): de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen of de instandhoudingsdoelstellingen voor een speciale beschermingszone in het Vlaamse Gewest;

- De instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones zijn vastgesteld bij het besluit van 23/04/2014 van de Vlaamse Regering. Voor het merendeel van de speciale beschermingszones is dit gebeurd in een reeks besluiten van 23/04/2014. Voor enkele speciale beschermingszones in uitvoering van de Vogelrichtlijn is dit gebeurt bij besluit van de Vlaamse Regering van 10 maart 2017 (speciale beschermingszone BE2300222 en speciale beschermingszone BE2217310) of moet dit nog gebeuren. Voor meer details, zie https://www.natura2000.vlaanderen.be/natura-2000-gebieden.

De realisatie van deze instandhoudingsdoelstellingen wordt geconcretiseerd in een managementplan Natura 2000, dat een overzicht geeft van alle initiatieven die in de betrokken speciale beschermingszone lopen, gepland zijn of onderzocht worden om de instandhoudingsdoelstellingen in die beschermingszone te behalen. De inhoud van een managementplan Natura 2000 wordt nader omschreven in art 6 van het instandhoudingsbesluit van 20 juni 2014.

Boswetgeving:

Bosdecreet van 13 juni 1990

Beheerplannen bossen:

Besluit van de Vlaamse regering van 27 juni 2003 betreffende de beheerplannen van bossen.

Ontbossen en Boscompensatie:

Besluit Vlaamse Regering van 16 februari 2001 tot vaststelling van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing

Beplantingen in agrarisch gebied:

Veldwetboek, art. 35bis, §5

Algemene regeling rond stedenbouwkundige vergunningen

- Titel 4 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (Titel 4 = vergunningenbeleid).

- Besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 betreffende de meldingsplichtige handelingen ter uitvoering van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

- Besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 tot bepaling van handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning nodig is.

8.2.5.3.4.4. Begunstigden

Privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen. Openbare besturen komen niet in aanmerking op

basis van het Vlaamse subsidiebesluit.

8.2.5.3.4.5. Subsidiabele kosten

- De kosten voor de geplande inrichtingswerken, zoals kosten voor de uitvoering van de werken door derden en de huur van machines (niet de aankoop)
- algemene kosten zoals vermeld in art 45 Verordening (EU) nr. 1305/2013 (bijvoorbeeld inschakelen van derden voor advies en studies), tot maximaal 10% van de kost van de inrichtingswerken.

8.2.5.3.4.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

De gebieden die in deze sub-maatregel in aanmerking komen zijn beperkt tot erkende reservaten. Natuurinrichtingswerken buiten de reservaten kunnen via de submaatregel 1, 2 en 4 betoelaagd worden. Volgende instapvoorwaarden gelden:

- De werken vinden plaats in een erkend natuurreservaat
- Doelstelling van de werken is natuurherstel, natuurontwikkeling.
- De werken moeten overeenstemmen met het goedgekeurd beheerplan
- De werken mogen nog niet gestart zijn.
- niet cumuleerbaar met andere tegemoetkomingen vanuit het Vlaams gewest

Verbintenisvoorwaarden:

- voorwaarden opgenomen in het MB naleven (vergunningen, tijdstip werken, etc.)
- verslag van de werken en facturen indienen
- De voor de werken noodzakelijke vergunningen, toestemmingen en machtigingen moeten verkregen zijn.

8.2.5.3.4.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

De aanvragen kunnen jaarrond ingediend worden, maar jaarlijks wordt op een bepaalde datum de indientermijn afgesloten en worden de ontvankelijke dossiers met een puntensysteem gerangschikt op basis van o.a. de mate van bijdrage tot de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen, de kosteneffectiviteit en de mate van relevantie van de inrichtingsmaatregel voor het verminderen van de gevolgen van deze doelen voor een normale landbouwuitbating;). De beoordelingscriteria kunnen verschillen per call en houden ondermeer rekening met:

- De mate waarin het project bijdraagt aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen (bv op basis van al dan niet prioritair habitattype, oppervlakte,…).
- kosteneffectiviteit
- De relevantie van de inrichtingsmaatregel voor het verminderen van de gevolgen van deze doelen

voor een normale landbouwuitbating;

Er zal gewerkt worden met een selectiecomité en een minimumscore.

8.2.5.3.4.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Het steunpercentage bedraagt 80%. Indien ook via andere kanalen subsidie ontvangen wordt kan het financieringspercentage verlaagd worden. Het minimum subsidiebedrag bedraagt 2250,00 EUR. Na de start van de werken en aanlevering van een factuur voor minimum 60% van het aangevraagde bedrag wordt een eerste schijf van 60 % uitbetaald, hetzij het volledige bedrag indien de werken al volledig uitgevoerd zijn. In het eerste geval wordt het saldo uitbetaald nadat de werken volledig uitgevoerd zijn.

De bepaling van het subsidiabel bedrag gebeurt op basis van prijsvragen die aan de aanvraag moeten toegevoegd worden.

8.2.5.3.4.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.5.3.4.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- artificieel hoge kosten in het aanvraagdossier of in de facturen
- dubbelfinanciering vanuit andere financieringsbronnen
- inadequate controle- en beheersysteem

8.2.5.3.4.9.2. Beperkende maatregelen

- De beheersdienst beschikt over een kostenstudie waardoor men zicht heeft op de gemiddelde, minimum- en maximumprijzen voor alle types van werken. Er gebeurt een aftoetsing van de gevraagde subsidie aan deze studie.
- Bij de steunaanvraag wordt gecontroleerd of er andere tegemoetkomingen vanuit het Vlaamse gewest zijn.
- De beheersdienst engageert zich om de controleprocedure verder te verfijnen, in functie van de nieuwe controleverordening. Een efficiënt en sluitend beheer- en controlesysteem wordt verder uitgewerkt en gedocumenteerd. Hierbij dient o.m. aandacht geschonken te worden aan overfacturatie, cumulatie van subsidies vanuit het Vlaams gewest of andere overheden, aan de detectie van onjuiste aanvragen en aan functiescheiding.

8.2.5.3.4.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Het is een duidelijke maatregel, met transparante voorwaarden die een sterke link hebben met de doelstelling. De beheersdienst engageert zich om de controleprocedure verder te verfijnen, in functie van de nieuwe controleverordening. De sub-maatregel is controleerbaar, mits de corrigerende acties

worden uitgevoerd.

8.2.5.3.4.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

/

8.2.5.3.4.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Definitie van kleinschalige infrastructuur, met inbegrip van kleinschalige toeristische infrastructuur als bedoeld in artikel 20, lid 1, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Kleinschalige infrastructuurwerken kunnen een maximale projectkost van 1.000.000 euro bedragen en omvatten allerlei inrichtingswerken in functie van de realisatie van de instandhoudingsdoelen zoals bv plaggen, herstel van vennen of vijvers, werken aan de waterhuishouding,….

Als maximale projectkost wordt het volledige project beschouwd, ook de delen die niet worden ingediend bij PDPO voor cofinanciering maar die er een eenheid mee vormen. (Bijv. wanneer de derde fase van een masterplan van 5 fasen –al dan niet gedeeltelijk- door PDPO wordt uitgevoerd dient indien fase 3 een eenheid vormt, de totale projectkost van fase 3 beschouwd te worden als projectkost.). Het kunstmatig opsplitsen van projecten die duidelijk 1 geheel vormen om beneden de 1.000.000 euro te komen wordt niet toegelaten.

Indien van toepassing, specifieke afwijking voor investeringen in breedband en hernieuwbare energie, zodat ook een infrastructuur op grotere schaal kan worden ondersteund

niet van toepassing

Informatie over de toepassing van de in artikel 2, lid 3, van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014 bedoelde gratieperiode

niet van toepassing

De minimumnormen voor energie-efficiëntie zoals bedoeld in artikel 13, onder c), van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

Vaststelling van de grenswaarden als bedoeld in artikel 13, lid 3, van [DA RD — C (2014)1460]

niet van toepassing

8.2.5.3.5. Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen

Submaatregel:

- 7.1 - ondersteuning voor het opstellen en bijwerken van de plannen voor de ontwikkeling van gemeenten en dorpen in plattelandsgebieden en hun basisdiensten en van de plannen voor bescherming en beheer voor de N2000-gebieden en andere gebieden met een hoge natuurwaarde
- 7.2 - ondersteuning voor investeringen in het creëren, verbeteren of uitbreiden van alle soorten kleinschalige infrastructuur, met inbegrip van investeringen in hernieuwbare energie en energiebesparing
- 7.4 - ondersteuning voor investeringen in het opzetten, verbeteren of uitbreiden van lokale basisvoorzieningen voor de plattelandsbevolking, zoals recreatie en cultuur, en de daarmee samenhangende infrastructuur
- 7.5 - ondersteuning voor investeringen voor openbaar gebruik in recreatieve infrastructuur, toeristische informatie en kleinschalige toeristische infrastructuur
- 7.6 - ondersteuning voor studies/investeringen in het kader van onderhoud, herstel en opwaardering van het cultureel en natuurlijk erfgoed van dorpen, landschappen en locaties met hoge natuurwaarde, inclusief bijbehorende sociaaleconomische aspecten, alsmede acties voor bewustwording van de omgeving
- 7.7 - ondersteuning investeringen voor het verplaatsen van activiteiten en het verbouwen van gebouwen of andere voorzieningen die dichtbij rurale woongebieden gelegen zijn, met als doel de levenskwaliteit te verbeteren of de milieuprestatie van deze woongebieden te verbeteren.

8.2.5.3.5.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De provinciebesturen zullen in een partnerschap met de Vlaamse minister van Plattelandsbeleid en de VLM als bevoegde beheersdienst, de lokale besturen en andere actoren verder werken aan het gebiedsgerichte plattelandsbeleid. Een structurele verankering van deze samenwerking wordt door middel van provinciale managementcomités (PMC's) gerealiseerd. Er wordt één PMC per provincie voorzien. Een samenwerkingsovereenkomst tussen Gewest en provincie dient de functieomschrijving en samenstelling van dit PMC te bepalen. Naast het PMC dat een bestuurlijke samenstelling kent (o.m. vertegenwoordigers van lokale en Vlaamse overheid mbt landbouw, toerisme,…), wordt ook een technische, ambtelijke werkgroep samengesteld, die het PMC adviseert. In die werkgroep wordt ook het maatschappelijk middenveld opgenomen. In de overeenkomst worden ook de financiële engagementen van de partners vastgelegd.

De dagelijkse opvolging van deze projectwerking gebeurt door de bestaande provinciale plattelandsloketten. De besluitvorming inzake provinciale plattelandsprojecten wordt op provincieniveau bij het PMC gelegd. De PMC's lanceren projectoproepen en kunnen projecten toewijzen.

De projecten worden volledig uitgevoerd binnen de plattelandsgebieden en in bepaalde nader gedefinieerde gevallen ook in plattelandsgebieden met verstedelijkingsdruk..

De formulering van de oproep moet passen binnen de doelstellingen van de provinciale plattelandsbeleidsplannen en de M07 - soort concrete actie 'Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen'. Het PMC kan op die manier een duidelijke gebiedsgerichte invulling geven aan het type concrete actie 'Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door

investeringen' van het PDPO. De provincies beschrijven in hun provinciale plattelandsbeleidsplannen het provinciale uitvoeringsgebied, de beleidskeuzes en de voorwaarden. Het provinciaal uitvoeringsgebied komt idealiter overeen met de Vlaamse afbakening. Het staat de provincie vrij om de kaart verder te verfijnen/verstrengen. Versoepelen kan niet.

Inzake financiering wordt voor deze projecten steeds volgende werkwijze gehanteerd. Op de totale projectkost wordt 65% overheidssteun toegekend. Uitzonderingen zijn mogelijk, zie onder.

Deze overheidssteun is samengesteld uit Europese, Vlaamse en provinciale overheidssteun.

Projecten kunnen de PDPO III-subsidie niet combineren met andere Vlaamse of Europese subsidies. Dit wordt in de richtlijnen voor het indienen van een project uitvoerig omschrijven. De belangrijke (andere) subsidieorganen op Vlaams niveau en provinciaal niveau adviseren de projecten waardoor het risico op dubbel financiering klein wordt.

Andere PDPO III-maatregelen krijgen voorrang op deze maatregel. Indien een project steun kan krijgen via een andere PDPO-maatregel, moet het project bij de andere maatregel ingediend worden.

Indien gemeenten een ontwikkelingsplan of -strategie hebben voor hun dorp of basisdiensten, moeten de ingediende projecten coherent zijn met deze plannen.

Binnen dit type conrete actie zijn er 5 deelthema's en binnen deze deelthema's kunnen projecten ingediend worden met betrekking tot:

- **Beleving op het platteland kansen geven met respect voor de streekidentiteit**
    - Bevorderen toeristische activiteiten (o.a. fiets-, wandel-, ruiter- en menroutes, recreatieve doorgangen, inrichting bezoekerscentra met aanwezigheid van landbouwthematiek, interactieve tools rond landbouwthema's,…);
    - Instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed met nadruk op typische plattelandselementen of agrarisch erfgoed (cultuurhistorisch erfgoed, immaterieel erfgoed, streekidentiteit, landschapsherstel, natuurlijk erfgoed, landbouwkundig erfgoed, restauratie van typisch beeldbepalende erfgoedelementen voor het platteland, trage wegen, …);
    - Duurzame energie en klimaatadaptatie (bijv. waterretentie, éénmalige kleinschalige ruimingswerken, overstromingsgebieden creëren, installaties voor het vergisten van snoeiafval, …);
- **De open ruimte vrijwaren en ontwikkelen**
    - Gebiedsgerichte oefening met betrekking tot economische activiteiten in leegstaande gebouwen op het platteland
    - Deze gebiedsgerichte oefening kan leiden tot volgende soorten projecten:
        - Herbestemming van boerderijen op basis van de gebiedsgerichte oefening
        - Landschapsinpassing van een site na sloop op basis van de gebiedsgerichte oefening
        - ...
- **Aandacht voor kwetsbare groepen op het platteland**
    - Investeringsprojecten rond armoede in de landbouw- en plattelandsgemeenschap;
    - Armoede in de landbouw- en plattelandsgemeenschap
    - ...
- **Leefbare dorpen**
    - Investeringsprojecten die kaderen in lokale voedselstrategieën:
        - Volkstuinen, ecologische moestuincomplexen, pluktuinen, CSA Community

Supported Agriculture (landbouw gedragen door een gemeenschap)
        - Food Hubs (Een food hub wil een brug slaan tussen de voedselproducenten en de consumenten. Het is een soort marktplaats voor regionale voeding. De Food Hub wil helpen bij het creëren van een integrale, veerkrachtige, transparante en sociaal, ecologische en economische duurzame voedselketen in Vlaanderen. Enkel investeringen zijn subsidiabel.)
    - Oude agrarische infrastructuur herbestemmen naar nieuwe gebruiksfuncties, bijv. naar zorgfuncties,…;
    - Herbestemmen van semi-publiek dorpspatrimonium naar nieuwe gebruiksfuncties;
    - Bouwen en renoveren van multifunctionele gebouwen:
        - Ontmoetingshuizen waar rekening wordt gehouden met het multifunctioneel gebruik;
        - Bouwen/renoveren van ruimten waar kinderopvang mogelijk is en waar rekening wordt gehouden met het multifunctioneel karakter zodat de gebouwen ook kunnen gebruikt worden voor speelpleinwerking, voor – en naschoolse opvang, …
    - Dorpskernvernieuwingen waar vooraf een particiapitief traject aan vooraf ging;
    - Inrichten of herinrichten van ontmoetingsplaatsen voor de lokale bevolking waar vooraf een participatief traject aan vooraf ging
    - ….
- **Naar een functioneel wegennet op het platteland**
    - Plattelandswegen inrichten rekening houdende met functietoekenning;
    - Opmaak van een functietoekenningsplan voor landelijke wegen;
    - Visieontwikkeling en de heropwaardering van trage wegen, gekoppeld met realisatie;
    - ...

8.2.5.3.5.2. Type steun

Type steun: Subsidies

projectsubsidie

8.2.5.3.5.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Het project kan pas worden goedgekeurd als bij goedkeuring de reeds gekende vergunningen aangevraagd zijn. De toegekende subsidie wordt pas uitbetaald nadat alle vergunningen rond zijn (en bewijs daartoe wordt voorgelegd)
- De projectindiener moet de richtlijnen voor het indienen van een project volgen.

8.2.5.3.5.4. Begunstigden

1. De volgende categorieën van begunstigden komen in aanmerking voor subsidiëring:

    - gemeenten, gemeentelijke verzelfstandigde agentschappen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW's en verzelfstandigde agentschappen van het OCMW
    - provincies en provinciale verzelfstandigde agentschappen;

- vereniging zonder winstoogmerk (vzw's);
- stichtingen;
- publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de publiekrechtelijke rechtspersonen die vallen onder punt 2.

2. De volgende categorieën van begunstigden komen niet in aanmerking voor subsidiëring:

- de Vlaamse gemeenschap, het Vlaamse Gewest en de verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest;
- natuurlijke personen;
- vennootschappen en verenigingen met een winstoogmerk;
- feitelijke verenigingen.

8.2.5.3.5.5. Subsidiabele kosten

Definitie kleinschalige infrastructuur (conform art. 20 van Verordening (EU) nr. 1305/2013):

Kleinschalige infrastructuurwerken kunnen een maximale projectkost van 1.000.000 euro bedragen en kunnen gaan van bv. renovatie van dorpshuizen tot restauratie van kleine beeldbepalende plattelandselementen, inrichten van educatieve centra, herstel van landelijke wegen, aanleggen van paden voor niet gemotoriseerd verkeer, plaatsen van infoborden, zitbanken, uitvoeren van inrichtingswerken, …

Met kleinschalige infrastructuurwerken kunnen volgende kosten gepaard gaan: investeringskosten en externe prestaties indien deze externe prestaties een rechtstreekse link hebben met de investeringskosten (bvb. kosten voor ingenieurs, adviseurs,...).

Definitie maximale projectkost:

Als maximale projectkost wordt het volledige project beschouwd, ook de delen die niet worden ingediend bij PDPO voor cofinanciering, maar die er een eenheid mee vormen. (Bv. wanneer de 3de fase van een masterplan van 5 fasen –al dan niet gedeeltelijk- door PDPO wordt uitgevoerd, dient indien fase 3 een eenheid vormt, de totale projectkost van fase 3 beschouwd te worden als projectkost).

Het kunstmatig opsplitsen van projecten die duidelijk 1 geheel vormen om lager dan of gelijk aan 1.000.000 € te komen, wordt niet toegelaten.

Definitie investeringsprojecten:

Investeringsprojecten zijn projecten waarvan de projectkost in de rubriek investeringskosten gelijk of meer dan 50% bedraagt en kleinschalige infrastructuurwerken omvat. Volgende rubrieken van kosten komen in aanmerking voor subsidiëring voor investeringsprojecten:

- investeringskosten
- externe prestaties
- inkomsten moeten in mindering gebracht worden

Enkel projectgerelateerde kosten komen in aanmerking. Een gedetailleerde beschrijving vd kosten per rubriek wordt bij de projectoproep gecommuniceerd. Uitbatingskosten na de realisatie van de investering

komen niet in aanmerking en ook de reguliere kosten van de organisatie zelf zijn niet subsidiabel.

Definitie dienstverleningsprojecten:

Dit zijn projecten waarbij de investeringskosten lager zijn dan 50%. Dienstverleningsprojecten kunnen enkel in aanmerking komen voor de gebiedsgerichte oefening, de functietoekenningsplannen en de visieontwikkeling rond trage wegen, omdat dit studies/plannen zijn.

Volgende kosten komen voor deze dienstverleningsprojecten in aanmerking:

- opstellen en bijwerken van de plannen;
- opmaken van studies m.b.t. instandhouding, herstel en opwaardering van het natuurlijke en culturele erfgoed van dorpen, rurale landschappen en locaties met grote natuurlijke waarde;
- investeringskosten, zolang deze lager zijn dan 50% van de projectkost.
- indien er inkomsten worden gegenereerd tijdens het project, moeten die in mindering gebracht worden.

Volgende rubrieken van kosten komen in aanmerking voor subsidiëring van deze dienstverleningsprojecten:

- Investeringskosten
- Personeelskosten en de bijhorende overheadkosten komen enkel in aanmerking voor studies, opmaak en bijwerken van plannen die in eigen beheer worden uitgevoerd.
- Werkingskosten komen enkel in aanmerking voor de opmaak van studies & plannen en het bijwerken van plannen die in eigen beheer worden uitgevoerd.
- externe prestaties
- inkomsten moeten in mindering gebracht worden

Enkel projectgerelateerde kosten komen in aanmerking. Een gedetailleerde beschrijving van de kosten per rubriek wordt bij de projectoproep gecommuniceerd. Uitbatingskosten na realisatie van de investering komen niet in aanmerking en ook de reguliere kosten van de organisatie zelf zijn niet subsidiabel.

Definitie investeringskosten:

Volgende investeringskosten zijn subsidiabel

- bouw of verbetering van onroerende goederen, incl. de inrichting van de onroerende goederen.
- uitgaven voor aan- of huurkoop van machines/installaties met inbegrip van de specifieke computerprogrammatuur
- erelonen van architecten, ingenieurs en adviseurs die rechtstreeks gelinkt zijn aan de investering of de onroerende goederen
- uitvoeren van landschapswerken
- aankoop van multimediamateriaal
- uitvoeren van haalbaarheidsstudies en verkrijgen van octrooien en licenties die rechtstreeks aan de investeringen gekoppeld zijn.
- …

Volgende investeringskosten zijn niet subsidiabel:

- verwerving, inclusief leasing van onroerende goederen

- zuivere studies zonder realisatie

Er worden geen voorschotten gegeven. De projectpromotor betaalt eerst alle kosten zelf, waarna halfjaarlijks een declaratiedossier wordt ingediend om de betalingsaanvraag te verantwoorden.

8.2.5.3.5.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- De maximale projectkost van investeringsprojecten en dienstverleningsprojecten bedraagt 1.000.000 euro.
- Investerings- en dienstverleningsprojecten worden uitgevoerd in de plattelandsgebieden, tenzij de locatie van uitvoering over verschillende aangrenzende gemeenten loopt, dan moet er min. één aangrenzende gemeente in het plattelandsgebied liggen en liggen de andere gemeenten in het plattelandsbgeboed met verstedelijkingsdruk.
- Een investerings- of dienstverleningsproject wordt niet uitgevoerd binnen de grootsteden Antwerpen en Gent en de centrumsteden Aalst, Brugge, Genk, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout.

- Het investeringsproject of het dienstverleningsproject kadert binnen de deelthema's van deze maatregel die onder 1 'description of the type of operation' uitgebreider worden toegelicht.
- De (co)promotor(en) staan zelf in voor het resterende bedrag van de projectkosten (minimaal 35%), via eigen financiering (minstens 15%) eventueel gecombineerd met financiering van de provincie en/of gemeente en/of partners. Middelen uit het Vlaamse plattelandsfonds kunnen aanzien worden als eigen gemeentelijke middelen. Andere Vlaamse projectsubsidies kunnen niet gecombineerd worden met cofinanciering van deze maatregel.
- Dezelfde projectkosten kunnen niet in verschillende Europese programma's worden betoelaagd. Dubbele financiering door Europese middelen kan dus niet.
- De projectpromotor en copromotor(en) behoren tot één van hierboven vermelde categorieën van begunstigden.
- De financiering van zuivere studies zonder realisatie komt niet in aanmerking voor subsidiëring, uitgezonderd de gebiedsgerichte oefening met betrekking tot economische activiteiten in leegstaande gebouwen op het platteland en de opmaak van functietoekenningsplannen kunnen uitgevoerd worden zonder er een realisatie aan te koppelen.
- Een raming van de kosten met een indicatie van de wijze van financieringsbronnen.
- Andere instapvoorwaarden (die bij de oproep tot indiening van projecten worden gecommuniceerd) zijn onder andere de ultieme indieningsdatum.

Verbintenisvoorwaarden:

- In de gevallen dat de wet op de overheidsopdrachten van toepassing is, dient de promotor de wetgeving te volgen.
- De projectpromotor kan geen subsidie ontvangen van projectgerelateerde kosten die werden gemaakt voorafgaand aan de goedkeuring van het project.
- Voor investeringsprojecten, een verbintenis van de projectpromotor dat de investering niet wijzigt van functie binnen de 5 jaar na de laatste uitbetaling.
- Op het communicatiemateriaal met het publiek de nodige logo's voorzien en slagzin.

- Het project wordt binnen de 3 maand na goedkeuring gestart.
- Correcte en op tijd declaraties indienen om de overheidssteun te ontvangen.
- De vigerende reglementering volgen.
- Het project ontvangt geen Europese steun uit andere fondsen voor dezelfde projectonderdelen.
- De projectpromotor treft de nodige schikkingen tijdens en na de uitvoering van het project om controle en toezicht op de uitvoering van het project mogelijk te maken. Dit voor zowel EU-ambtenaren als voor de bevoegde ambtenaren van de Federale, Vlaamse en provinciale overheid.
- Maximaal 5% van de middelen die gedurende de volledige programmaperiode 2014-2020 zijn voorzien voor de betrokken provincies voor de maatregel 'Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen', kan worden toegekend aan de betrokken provinciale diensten.

8.2.5.3.5.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Per provincie zal via de technische werkgroep (TW) en Provinciaal Managementcomité (PMC) een rangschikking opgemaakt worden op basis van de volgende selectiecriteria.

De selectiecriteria worden opgenomen in het reglement en worden verspreid met de oproep. De selectiecriteria worden in een aantal categorieën opgedeeld. Om de PMC's te helpen bij het besluitvormingsproces worden de belangrijkste ontvankelijkheids- en selectiecriteria voor mogelijke projecten door de beheersdienst aangereikt. Op basis van het provinciaal plattelandsbeleidsplan kan de lijst met beoordelingscriteria aangevuld en waar relevant aangepast worden. Het type selectieprocedure (puntensysteem, kleurencode, e.d.) is afhankelijk van provincie tot provincie en wordt toegepast in de technische werkgroep. De conclusie wordt aan het PMC overhandigd als advies en het PMC neemt de beslissing. De selectieprocedure en –criteria worden vooraf gecommuniceerd aan de potentieel begunstigde.

De selectiecriteria worden uitgebreid gecommuniceerd bij het lanceren van een projectoproep.

Volgende selectiecriteria worden zeker meegenomen tijdens de beoordeling van het project in de technische werkgroep:

- conformiteit met een deelthema van deze maatregel
- link met landbouw
- motivering plattelandsproject
- samenwerking
- werkgelegenheid
- haalbaarheid
- continuïteit
- innovativiteit
- duurzaamheid
- prijs / kwaliteit (billijkheid van kosten)
- participatie inwoners
- advies kwaliteitskamer voor infrastructuurwerken
- identiteitsversterkend
- realistische indicatoren
- geïntegreerd karakter van het project

- …

Onderstaande criteria zijn ontvankelijkheidscriteria:

- dossier is tijdig binnen
- de promotoren en copromotoren behoren tot de groep van mogelijke begunstigden van projectindieners
- project past onder de doelstelling van deze maatregel
- project past binnen het provinciaal plattelandsbeleidsplan
- …

De TW geeft advies over de selectie van projecten aan het PMC. Het PMC keurt de projecten goed.

8.2.5.3.5.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

65% van de goedgekeurde projectkost.

De maximale projectkost voor deze projecten bedraagt 1.000.000 euro en het steunpercentage is 65%.

Er kan in volgende gevallen afgeweken worden van dit steunpercentage:

- omwille van budgettaire redenen (bijv. er zijn voldoende kwalitatieve goede projecten geselecteerd, maar er zijn te weinig middelen beschikbaar);
- op vraag van de promotor zelf,
- een aangepast percentage werd door de provincie in het provinciaal plattelandsbeleidsplan vastgelegd.

8.2.5.3.5.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.5.3.5.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Er is een risico dat bepaalde projecten (deels) via andere kanalen worden gefinancierd
- Er wordt een zware administratieve procedure doorlopen
- Wegens de complexiteit is er kans op niet-naleving van de bepalingen en navenante fouten (niet-naleving van communicatieverplichtingen, wet op overheidsopdrachten, opsplitsing van verschillende types kosten, ...)

8.2.5.3.5.9.2. Beperkende maatregelen

- Afbakening en controle verder uit te werken bij projectoproepen en –beoordelingen, begeleiding projectaanvragers (o.a. met infosessie over het opmaken van goede oproepen).
- De administratieve procedure wordt verlicht door doorgedreven begeleiding.
- Voor de vijf voornaamste fouten (binnen PDPO II) worden stappen ondernomen.
    - Communicatieverplichtingen. De bepalingen van de Europese uitvoeringsverordening wordt

in het reglement opgenomen en vervolgens zorgvuldig gecommuniceerd (via programmasecretariaat en ruraal netwerk, provincies).

- Wet op de overheidsopdrachten. Vanuit de Vlaamse overheid wordt er voorzien in een leidraad voor onervaren promotoren. Nieuw is dat de opvolging gebeurt voortaan ook via het voortgangsverslag.
- Algemene kosten: de lijst van aanvaardbare kosten wordt verlaten voor een forfaitaire berekening, daar de bewijslast niet in verhouding staat met de tegemoetkoming. (Berekening zie certificering ILVO)
- BTW. In de PDPO II - periode mochten publiekrechtelijke organisaties door de Europese regels geen BTW inbrengen. Bij heel wat gemeenten zorgde dit voor verwarring en dienden facturen incl. BTW in. Aangezien deze regeling op heden niet meer geldig is, zorgt dit er ook voor dat de foutenlast daalt.

Alle facturen en betalingsbewijzen worden integraal gecontroleerd door de beheersdienst.

8.2.5.3.5.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Voor deze maatregel werd reeds in de vorige programmaperiode een grondig uitgewerkt beheer- en controlesysteem opgezet, waarop verder kan gewerkt worden. De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende maatregelen verder worden uitgevoerd.

8.2.5.3.5.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

Berekening van bepaalde algemene kosten. (werd door het ILVO gecertificeerd – zie bijlage)

8.2.5.3.5.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Definitie van kleinschalige infrastructuur, met inbegrip van kleinschalige toeristische infrastructuur als bedoeld in artikel 20, lid 1, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Definitie kleinschalige infrastructuur (conform art. 20 van Verordening (EU) nr. 1305/2013):

Kleinschalige infrastructuurwerken kunnen een maximale projectkost van 1.000.000 euro bedragen en kunnen gaan van bijv. de renovatie van dorpshuizen tot de restauratie van kleine beeldbepalende plattelandselementen, inrichten van educatieve centra, herstel van landelijke wegen, aanleggen van paden voor niet gemotoriseerd verkeer, het plaatsen van infoborden, zitbanken, uitvoeren van inrichtingswerken, …

Met kleinschalige infrastructuurwerken kunnen volgende kosten gepaard gaan: investeringskosten en externe prestaties. Externe prestaties kunnen kosten zijn voor ingenieurs, adviseurs, … indien deze kosten een rechtstreekse link hebben met de investeringskosten.

Indien van toepassing, specifieke afwijking voor investeringen in breedband en hernieuwbare energie, zodat ook een infrastructuur op grotere schaal kan worden ondersteund

niet van toepassing

Informatie over de toepassing van de in artikel 2, lid 3, van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014 bedoelde gratieperiode

/

De minimumnormen voor energie-efficiëntie zoals bedoeld in artikel 13, onder c), van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

Vaststelling van de grenswaarden als bedoeld in artikel 13, lid 3, van [DA RD — C (2014)1460]

/

8.2.5.4. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.5.4.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

8.2.5.4.2. Beperkende maatregelen

8.2.5.4.3. Algemene evaluatie van de maatregel

8.2.5.5. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.5.6. Maatregelspecifieke informatie

Definitie van kleinschalige infrastructuur, met inbegrip van kleinschalige toeristische infrastructuur als bedoeld in artikel 20, lid 1, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Indien van toepassing, specifieke afwijking voor investeringen in breedband en hernieuwbare energie, zodat ook een infrastructuur op grotere schaal kan worden ondersteund

Informatie over de toepassing van de in artikel 2, lid 3, van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014 bedoelde gratieperiode

De minimumnormen voor energie-efficiëntie zoals bedoeld in artikel 13, onder c), van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

nvt

Vaststelling van de grenswaarden als bedoeld in artikel 13, lid 3, van [DA RD — C (2014)1460]

8.2.5.7. Andere belangrijke opmerkingen die van belang zijn voor het begrijpen en uitvoeren van de maatregel

- Afbakening plattelandsgebied: voor de vier sub-maatregelen m.b.t. de Inrichting van Natura2000 wordt de afbakening van het plattelandsgebied uitgebreid met alle Natura2000 gebieden en de gebieden met een hoge natuurwaarde.

- De maatregel, “versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen”, is één maatregel maar bevat verschillende sub-maatregelen.

  Voor de indicatoren en monitoring zal deze maatregel opgesplitst worden. Ieder project wordt toegewezen aan een sub-maatregel van art. 20 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 (bijvoorbeeld 7.1, 7.2, …) wat het overzicht, de monitoring en de controleerbaarheid in de hand werkt.

8.2.6. M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)

8.2.6.1. Rechtsgrondslag

Binnen de maatregel M08 ' investeringen in de ontwikkeling van bosgebiedenen de verbetering van de levensvatbaarheid van bossen' zijn vijf maatregelen voorzien:

- Bebossing aanlegsubsidie: artikel 22 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - code 8.1
- Bebossing onderhoudsubsidie: artikel 22 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - code 8.1
- Bebossing inkomenscompensatie: artikel 22 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - code 8.1
- Aanleg van een boslandbouwsysteem: artikel 23 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - code 8.2
- Herbebossing: artikel 25 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - code 8.5

8.2.6.2. Algemene beschrijving van de maatregel met inbegrip van de steunverleningslogica en de bijdrage tot de aandachtsgebieden en horizontale doelstellingen

Bebossing aanlegsubsidie - Bebossing onderhoudsubsidie - Bebossing inkomenscompensatie

De maatregel wil het bosareaal uitbreiden in functie van de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 (IHD). Doelstelling is om de impact van instandhoudingsdoelstellingen op landbouw te beperken. Elke hectare bosuitbreiding in functie van IHD die via deze maatregel wordt gerealiseerd, dient niet te worden gezocht bij de landbouwers die rechtstreeks betrokken zijn bij IHD. Daarnaast wordt een goede bosbouwkundige praktijk o.a. met het oog op houtproductie gestimuleerd.

De maatregel draagt bij tot het strategische thema “versterken van de kwaliteit en vitaliteit van het platteland” ” via de realisatie van de instandhoudingsdoelen en het strategische thema “focussen op het verhogen van de weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector” door de voor de instandhoudingsdoelen noodzakelijke bosuitbreiding ook bij niet-landbouwers te realiseren en het voorzien van een inkomenscompensatie voor landbouwers.

De maatregel draagt in de eerste plaats bij tot het focusgebied 5E, “bevorderen van efficiënt gebruik van hulpbronnen en steun omslag koolstofarme en klimaatbestendige economie – bevorderen van koolstofopslag in de landbouw- en bosbouwsector”.

De maatregel draagt daarnaast ook bij tot focusgebied 4A “Herstel, instandhouding, verbetering ecosystemen die aangewezen zijn op land- en bosbouw - Herstellen & in stand houden & verbeteren biodiversiteit & Europese landschappen” De maatregel is ontworpen om bosuitbreiding te stimuleren in functie van de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000. Ook aan focusgebied 4B “Verbeteren van water- en landbeheer en bijdragen tot KRW-doelstellingen” is er een bijdrage. De aanplant van inheemse bossen heeft een positieve invloed op de waterkwaliteit en zorgt voor een verhoogde waterinfiltratie en –opvang (droge versus natte bostypes).

De maatregel draagt bij tot de horizontale doelstellingen milieu en klimaat:

- milieu: de maatregel wordt ingezet om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren.

- klimaat: door de uitbreiding van de bosoppervlakte en de daaraan verbonden opslag van CO2.

Aanleg van een boslandbouwsysteem

Het optimaal gebruik van de schaarse open ruimte in Vlaanderen, met respect voor de milieu- en natuurdoelstellingen maakt het noodzakelijk om creatief en innovatief om te springen met de verschillende functies van de open ruimte. Verwevenheid van verschillende functies is een van de mogelijke oplossingen om win-win situaties te realiseren. Boslandbouwsystemen, vormen voor grondgebruik waarbij de teelt van bomen wordt gecombineerd met landbouw op dezelfde grond, zijn hier een mooi voorbeeld van.

In Vlaanderen zijn van oudsher een aantal vormen van boslandbouwsystemen aanwezig, zoals graasweiden waar hoogstammige bomen beschutting geven aan het grazend vee, of populieraanplantingen waar de eerste jaren na de aanplant gras wordt geoogst, waarna het perceel verder verruigt. Deze beide voorbeelden tonen aan dat de combinatie tussen bomenteelt en gangbare landbouw wel bestaat, maar dat er steeds een dominantie is van of het ene systeem of het andere systeem.

Met deze maatregel wordt de mogelijkheid aangereikt om de beide teeltsystemen, zowel de landbouwteelt als de boomteelt, ook op langere termijn naast elkaar te laten bestaan en elkaar te laten versterken. Door het financieel ondersteunen van de kosten voor het planten van de bomen wordt beoogd deze maatregel versneld ingang te doen vinden in Vlaanderen.

In PDPO II werd reeds ondersteuning gegeven aan agroforestry. Er worden een aantal verbeteringen gebracht aan de maatregel (vb. in functie van de controleerbaarheid). Ook werden de overblijvende onduidelijkheden met betrekking tot andere wetgeving weggewerkt.

Er is een verminderde uitstoot van broeikasgassen door de productie van biomassa. De maatregel draagt bij tot het strategische PDPO III-thema ter bevordering van de duurzaamheid van de sector.

De maatregel draagt bij tot focusgebied 5E (koolstofopslag): De houtmassa en het wortelstelsel van boslandbouwsystemen zorgen voor een significante verhoging van de koolstofopslag.

Er zijn ook duidelijke bijdragen aan focusgebieden 4A (biodiversiteit & landschap), 4B (waterbeheer), 4C (bodembeheer), 5D (verminderen uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door landbouw)

De maatregel draagt bij tot de horizontale doelstellingen klimaat en milieu:

- klimaat: opname van het broeikasgas CO2 waarvan de koolstof wordt opgeslagen in biomassa.
- milieu: betere bodem- en waterhuishouding; positieve invloed op biodiversiteit

Herbebossing

De maatregel wil tot een ecologische verbetering leiden op het vlak van het aandeel inheemse soorten of bosstructuur van de bestaande bossen via het stimuleren van herbebossingen met inheemse standplaatsgeschikte soorten en zo de bestaande bossen maximaal laten bijdragen tot de realisatie van de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000. Elke hectare die via deze maatregel gerealiseerd wordt, dient niet te worden gerealiseerd via bosuitbreiding. Zo kan de impact van de instandhoudingsdoelen op de landbouwers die rechtstreeks betrokken zijn bij de instandhoudingsdoelen beperkt worden. Daarnaast wordt een goede bosbouwkundige praktijk o.a. met het oog op houtproductie gestimuleerd.

De maatregel draagt bij tot de strategische thema's "versterken van de kwaliteit en vitaliteit van het

platteland” en “focussen op het verhogen van de weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector”.

De maatregel draagt bij tot de focusgebied 4A “Herstel, instandhouding, verbetering ecosystemen die aangewezen zijn op land- en bosbouw - Herstellen & in stand houden & verbeteren biodiversiteit & Europese landschappen”

Er zijn secundaire effecten op focusgebied 5E “bevorderen van efficiënt gebruik van hulpbronnen en steun omslag koolstofarme en klimaatbestendige economie – bevorderen van koolstofopslag in de landbouw- en bosbouwsector” en op focusgebied 4B “Verbeteren van water- en landbeheer en bijdragen tot KRW-doelstellingen”. De ecologische verbetering van aanplant van inheemse bossen heeft een positieve invloed op de waterkwaliteit.

De maatregel draagt bij tot de horizontale doelstelling “milieu” en in mindere mate tot matigen van en aanpassing aan klimaatsverandering. Aan de milieudoelstelling wordt bijgedragen omdat de maatregel ingezet wordt om de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 te realiseren. Aan de klimaatdoelstelling wordt o.a. bijgedragen door het aanplanten van inheemse standplaatsgeschikte soorten en het stimuleren van een goede bosbouwkundige praktijk.

8.2.6.3. De werkingssfeer, de omvang van de steun, de in aanmerking komende begunstigden en, in voorkomend geval, de methodologie voor de berekening van het bedrag of percentage van de steun, uitgesplitst per submaatregel en/of soort concrete actie waar nodig. Voor elke soort concrete actie een omschrijving van de subsidiabele kosten, de subsidiabiliteitsvoorwaarden, de toepasselijke bedragen en percentages steun en beginselen met betrekking tot het vaststellen van selectiecriteria

8.2.6.3.1. Aanleg van een boslandbouwsysteem

Submaatregel:

- 8.2 - Ondersteuning bij het opzetten en onderhouden van systemen voor land- en bosbouw

8.2.6.3.1.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De landbouwer kan een subsidie ontvangen als hij een boslandbouwsysteem aanlegt op een landbouwperceel.

In het jaar voorafgaand aan de aanplant meldt de landbouwer zijn intentie om een boslandbouwperceel aan te planten en vermeldt hierbij welke boomsoorten hij zal aanplanten, de aantallen per boomsoort en een raming van de kostprijs van de aanplant.

Na de aanplant gebeurt de effectieve uitbetaling op basis van de facturen. Indien de landbouwer zelf de aanplant uitvoert, kan hiervoor een forfaitaire subsidie worden aangevraagd.

8.2.6.3.1.2. Type steun

Type steun: Subsidies

subsidie

8.2.6.3.1.3. Koppelingen naar andere wetgeving

/

8.2.6.3.1.4. Begunstigden

Private grondbezitters, gemeenten en verenigingen waarin zij verenigd zijn

8.2.6.3.1.5. Subsidiabele kosten

Op factuur bewezen kosten voor:

- Plantmateriaal
- Verstevigings- en beschermingsmateriaal
- Werkuren
- Gebruik (vb. huurkost) werktuigen

Indien de landbouwer zelf instaat voor de aanplant, kan voor de vergoeding van de eigen werken een forfaitaire subsidie worden ontvangen.

8.2.6.3.1.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- de steun wordt aangevraagd voor een perceel van minstens 0,5 ha landbouwgrond
- de boslandbouwpercelen bevatten minimaal 30 bomen en maximaal 200 bomen per hectare
- de bomen waarvoor subsidie aangevraagd wordt mogen niet op de uitgesloten lijst staan
- erfbeplanting komt niet in aanmerking

Verbintenisvoorwaarden:

- alle uitgevoerde werken en producten zijn aantoonbaar
- als de betaling gebeurt op basis van facturen moeten deze facturen en de betaalbewijzen kunnen worden voorgelegd bij controle.
- het boslandbouwsysteem moet ten minste 10 jaar behouden worden

8.2.6.3.1.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Er zal een selectie worden uitgevoerd op de nieuwe kandidaten voor een verbintenis op basis van op voorhand duidelijk gecommuniceerde selectiecriteria. Een selectie op basis van een puntensysteem met rangschikking wordt uitgewerkt, waarbij een minimumscore wordt gehanteerd.

De beoordeling van de ingediende aanvragen gebeurt op basis van:

- Inheems of typisch voor buitengebied
- Multifunctionaliteit: voortbrengen van meerdere producten
- Variatie aan boomsoorten

De selectiecriteria en het puntensysteem zullen na elke oproep geëvalueerd en indien nodig bijgesteld worden.

8.2.6.3.1.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

- 80% van de kost bewezen op factuur.
- Voor de arbeidskost wordt 200 euro/ha betaald in geval de landbouwer zelf de plantwerkzaamheden uitvoert (en dit dus niet opgenomen is op de factuur).

8.2.6.3.1.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.6.3.1.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

De kosten in het aanvraagdossier of op de facturen kunnen artificieel hoog liggen

8.2.6.3.1.9.2. Beperkende maatregelen

Overfacturatie bij de steun voor boslandbouwsystemen wordt voorkomen via een tweestappenprocedure: inschrijving op basis van een offerte en beoordeling van de kosten op basis van referentietabellen, en steunaanvraag in het jaar van aanplant. Als het factuurbedrag hoger is dan het goedgekeurde aanvraagdossier, is een motivering en onderbouwing door de landbouwer vereist. Wanneer het afwijkende (hogere) bedrag niet degelijk kan gemotiveerd en onderbouwd worden door de landbouwer, wordt de steun beperkt tot het bedrag in het goedgekeurde aanvraagdossier. Door de controles zowel administratief als ter plaatse te versterken wordt het risico op overfacturatie verbonden met het steunbedrag op basis van factuur ingeperkt.

8.2.6.3.1.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheersdienst stuurde bij voor de controlemoeilijkheden uit de vorige programmaperiode m.b.t. de inplanting van de bomen en de lange duur van de verbintenis. De steun voor boslandbouwsystemen is

controleerbaar mits uitvoering van de corrigerende actie.

8.2.6.3.1.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.6.3.1.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Omschrijving en motivering van de bedrijfsomvang waarboven steun afhankelijk is van de overlegging van een bosbeheerplan of gelijkwaardig instrument

Beschrijving van een "soortgelijk instrument"

[Bebossing en de aanleg van bos] Identificatie van soorten, gebieden en methoden die moeten worden gebruikt ter vermijding van ongepaste bebossing zoals bedoeld in artikel 6, onder a), van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014, inclusief een beschrijving van de milieu- en klimatologische omstandigheden in de gebieden waar bebossing is gepland als bedoeld in artikel 6, onder b), van die verordening

[Bebossing en de aanleg van beboste gebieden] Definitie van de minimale milieuvereisten zoals bedoeld in artikel 6 van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

[Invoering van boslandbouwsystemen] Specificatie van het minimale en maximale aantal bomen dat per hectare wordt geplant, en eenmaal volgroeid, behouden moet worden en de te gebruiken bosbouwsoorten, zoals bedoeld in artikel 23, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

De boslandbouwpercelen bevatten minimaal 30 bomen en maximaal 200 bomen per hectare. De bomen moeten verspreid staan over het perceel; bomenrijen aan de perceelsrand komen bijgevolg niet in aanmerking

Alle loofbomen die combineerbaar zijn met akkerbouwteelten of graslanduitbating komen in aanmerking, met uitzondering van bepaalde invasieve exoten. In eerste instantie worden de Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*), Amerikaanse Eik (*Quercus rubra*) en Robinia (*Robinia pseudoacacia*) uitgesloten van steun. Mocht bij toepassing van de maatregel blijken dat nog andere exoten moeten geweerd worden, zullen deze aan de lijst in artikel 3 §3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 30/07/2014 betreffende het verlenen van subsidies voor de aanplant van boslandbouwsystemen met toepassing van het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling voor de programmeringsperiode 2014-2020 toegevoegd worden.

De teelt van naaldbomen en laagstam- of halfstamfruitbomen komt niet in aanmerking voor deze maatregel.

Bijkomend moeten de bomen verspreid staan over het perceel, bomenrijen aan de perceelsrand komen bijgevolg niet in aanmerking

[Invoering van boslandbouwsystemen] Aanduiding van de milieuvoordelen van de gesteunde systemen

Het toepassen van een boslandbouwsysteem biedt belangrijke klimaat- en milieuvoordelen:

Er is een verminderde uitstoot van broeikasgassen door de productie van biomassa op de bomenrijstrook: Ten eerste treedt er een permanente opslag van C op in de houtmassa en in de bodem door de ontwikkeling van een uitgebreid wortelgestel, door bladval en door het niet bewerkte van de bomenrijstrook. Ten tweede zorgt dit voor een verminderde N2O-uitstoot door minder bodembewerking Het diep wortelend gewas op de boomrijstrook zorgt voor de verbetering van de bodemstructuur en de waterhuishouding wat zowel een landbouwkundig als een milieukundig voordeel is. Bovendien is er ook minder kans op erosie door de verminderde bodembewerking en de verbeterde bodemstructuur.
Voor de biodiversiteit biedt een boslandbouwsysteem meerwaarde en kan het in een agrarische omgeving kansen bieden aan bepaalde soorten en biotopen die aan hoogstammige bomen gerelateerd zijn. Ook voor de bodemfauna levert dit een belangrijke meerwaarde.

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] Indien van toepassing, de lijst van soorten organismen die schadelijk zijn voor planten en een ramp kunnen veroorzaken

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] Identificatie van bosgebieden die worden geacht een gemiddeld tot hoog risico van bosbranden te hebben, op basis van de betreffende plannen voor bosbescherming

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] In het geval van preventieve acties tegen plagen en ziekten, beschrijving van dergelijke rampen, ondersteund door wetenschappelijke gegevens, inclusief, indien relevant, door wetenschappelijke instellingen gemaakte aanbevelingen met betrekking tot het bestrijden van plagen en ziekten

[Investeringen ter verbetering van de veerkracht en de milieuwaarde van bosecosystemen] Definitie van in aanmerking komende soorten investeringen en het verwachte effect daarvan op het milieu en/of de maatschappelijke belevingswaarde

8.2.6.3.2. Bebossing aanlegsubsidie

Submaatregel:

- 8.1 - steun voor bebossing/de aanleg van beboste gebieden

8.2.6.3.2.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Er wordt subsidie gegeven voor bebossingen met inheemse standplaatsgeschikte soorten of populier met een onderetage van inheemse soorten die bij eventuele kapping van de populier gespaard dient te worden. Er mag gedurende 25 jaar niet ontbost worden. De reden waarom de aanplant van populier toegestaan wordt is om op deze manier versneld een bosklimaat te creëren, een deel van de aanwezige voedingsstoffen in aangerijkte terreinen snel op te nemen en de rendabiliteit van de bebossing te verbeteren. Korte omloop hout zoals gedefinieerd in art 14 bis 1 van het bosdecreet van 13/06/1990 komt niet in aanmerking. Daarnaast wordt ook het gebruik van wildbescherming (plaatsing raster of individuele bescherming) vergoed. In geval van een beplanting wordt ook het gebruik van aanbevolen herkomsten gefinancierd.

In vergelijking met de PDPOII-subsidie voor bebossing van landbouwgrond wordt geen onderscheid meer gemaakt in de subsidiebedragen voor de verschillende boomsoorten. Een ex-ante ingestelde steundifferentiatie bleek immers te sterk sturend. In PDPO III kan men zonder deze differentiatie nu meer de focus leggen op standplaatsgeschiktheid. Verder valt het extra subsidiebedrag voor gemengde aanplantingen weg en wordt een gemengde aanplant verplicht.

Voorgenoemde aanpassingen hebben bovendien het voordeel dat de subsidieberekening en controles eenvoudiger worden. Er wordt nu ook een aparte subsidie voorzien voor wildbescherming, terwijl deze bij PDPOII verrekend was in het subsidiebedrag, om het gebruik van ervan te stimuleren, gezien de stijgende problemen met vraatschade.

8.2.6.3.2.2. Type steun

Type steun: Subsidies

subsidie

8.2.6.3.2.3. Koppelingen naar andere wetgeving

art. 67 van Verordening (EU) nr. 1303/2013

Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, zoals gewijzigd bij het decreet 9 mei 2014 tot regelgeving inzake natuur en bos.

Decreet Bosdecreet van 13 juni 1990

8.2.6.3.2.4. Begunstigden

publiekrechtelijke grondbezitters uitgezonderd de federale staat en het Vlaamse Gewest, privaatrechtelijke en natuurlijke grondbezitters en groeperingen hiervan.

8.2.6.3.2.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met standaardkosten, een forfaitaire vergoeding voor de beboste oppervlakte. Deze vergoeding omvat de aanplantkosten. De vergoeding wordt verhoogd bij het gebruik van aanbevolen herkomsten (berekening op basis van % aanbevolen plantsoen) en wildbescherming (plaatsing van een raster of individuele bescherming), beide eveneens forfaitair.

Een raster wordt vergoed op basis van het aantal meter, de individuele bescherming op basis van het aantal.

Aanleg van een bosrand wordt niet apart gesubsidieerd bij een beplanting, maar maakt deel uit van de beplante oppervlakte.

In geval voor natuurlijke verjonging van het bos geopteerd wordt, kan enkel de subsidie voor de wildbescherming verkregen worden. Indien dus natuurlijke verjonging en aanplanting gecombineerd worden komt enkel de aangeplante oppervlakte in aanmerking voor de aanplantkost. Beide komen wel in aanmerking voor de subsidie voor wildbescherming.

8.2.6.3.2.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

Er wordt met een minimumoppervlakte gewerkt om de administratieve kost onder controle te houden.

Er worden een aantal voorwaarden opgelegd die er voor zorgen dat de bebossing bijdraagt tot de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD), zonder de economische functie van het bos uit het oog te verliezen.

Bosbeheerders die recent of tijdens de looptijd van het contract een ernstige overtreding begaan tegen het bosdecreet worden uitgesloten van de subsidie. Reeds uitbetaalde bedragen worden teruggevorderd.

Aanplant:

- De bebossing kadert in de realisatie van de IHD voor zover er impact is van de instandhoudingsdoelen op landbouw.
- eventuele wettelijk vereiste vergunningen, toestemmingen en machtigingen en adviezen voor de bebossing kunnen voorleggen.
- De bebossing dient, indien van toepassing, conform het beheerplan, het natuurrichtplan of de IHD te zijn.
- De te bebossen oppervlakte bedraagt min. 0,25 ha indien deze aansluit bij bestaand bos en i.f.v. bosrandontwikkeling is, en 0,5 ha indien dit niet het geval is, en mag uit ruimtelijk gescheiden deeloppervlaktes van minstens 10 are bestaan, op voorwaarde dat die alle binnen een straal van 1 km liggen. Indien ook gedeeltelijk via natuurlijke verjonging bebost wordt telt deze oppervlakte mee

voor het behalen van de minimumgrens.

- het betreft een bebossing met enkel inheemse soorten of met populier met standplaatsgeschikte inheemse soorten als onderetage. Alle soorten moeten standplaatsgeschikt zijn.
- Min. 2 boom- of struiksoorten aanplanten, en vanaf 1 ha 3 soorten, die elk minimum 10% van het plantaantal innemen.
- het betreft geen bebossing die als maatregel tot herstel door de rechtbank worden bevolen of geen compenserende bebossingen met toepassing van art. 90bis van het bosdecreet

Natuurlijke verjonging:

- De bebossing kadert in de realisatie van de IHD voor zover er impact is van de instandhoudingsdoelen op landbouw.
- De bebossing dient, indien van toepassing, conform het beheerplan, natuurrichtplan of de IHD te zijn.
- eventuele wettelijk vereiste vergunningen, toestemmingen en machtigingen en adviezen voor de bebossing kunnen voorleggen.
- De te bebossen oppervlakte bedraagt minimum 0,25 ha indien deze aansluit bij bestaand bos en in functie van bosrandontwikkeling is, en 0,5 ha indien dit niet het geval is, en mag uit ruimtelijk gescheiden deeloppervlaktes van minstens 10 are bestaan, op voorwaarde dat die allen binnen een straal van 1 km liggen. Indien ook gedeeltelijk via beplanting bebost wordt telt deze oppervlakte mee voor het behalen van de minimumgrens.
- het betreft een bebossing met enkel inheemse soorten.
- het betreft geen bebossing die als maatregel tot herstel door de rechtbank worden bevolen of geen compenserende bebossingen met toepassing van artikel 90bis van het bosdecreet

Wildbescherming:

- voldoen aan de voorwaarden voor aanplant of natuurlijke verjonging

Verbintenisvoorwaarden:

Aanplant en Natuurlijke verjonging:

- De bebossing gedurende een periode van 25 jaar behouden. Aan volgende de voorwaarden dient voldaan te worden:
    - Het bos als inheems bos behouden: geen aanplant exoten, bestrijding natuurlijke verjonging exoten (max. 10% bedekking van de boomlaag en van de onder- en nevenetage)
    - de bosbeheerder wordt voor het onroerend goed in kwestie niet veroordeeld of krijgt geen bestuurlijke boete opgelegd voor overtredingen tegen art 81, 90bis, 96 of 97§2 van het bosdecreet

Aanplant:

- uitvoering zoals in goedgekeurde aanvraag
- gebruik van plantsoen bestemd voor bosbouwkundige doeleinden voor de soorten die verplicht onderhevig zijn aan het besluit van de Vlaamse regering betreffende het in de handel brengen van bosbouwkundig teeltmateriaal. Het Agentschap kan voor deze soorten beslissen ook ander plantsoen te aanvaarden.
- de nodige beheerwerken (zoals bv inboeten en vrijstellen) uitvoeren om tot een geslaagde bebossing

te komen.
- De bosbeheerder moet uiterlijk 4 jaar na de aanvraag tot uitbetaling van de 1ste schijf een goedgekeurd beheerplan hebben. Bestaande beheerplannen dienen indien nodig in overeenstemming gebracht te zijn met de IHD.

Natuurlijke verjonging:

- de nodige beheerwerken uitvoeren om tot een geslaagde bebossing te komen.
- De bosbeheerder heeft een goedgekeurd beheerplan op het moment van de aanvaarding van de werken. Bestaande beheerplannen dienen indien nodig in overeenstemming gebracht te zijn met de IHD.

Wildbescherming:

- Voldoen aan de voorw. voor aanplant of natuurlijke verjonging
- correcte uitvoering zoals in aanvraag
- In geval van een raster: behoud en onderhoud gedurende 7 jaar

8.2.6.3.2.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Er wordt gewerkt met indienperiodes, waarbij de ontvankelijke dossiers (die uiterlijk op de uiterste indiendatum ingediend werden) met een puntensysteem worden gerangschikt op basis van de mate van bijdrage tot de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen en het verminderen van de gevolgen van deze doelen voor een normale landbouwuitbating. De beoordelingscriteria kunnen verschillen per indienperiode. Er zal gewerkt worden met een beoordelingscommissie. Er wordt een minimumscore toegepast.

De beoorderlingscriteria zijn o.a. gebaseerd op de bijdrage tot de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 en het verminderen van de gevolgen van deze doelen voor een normale landbouwuitbating.

8.2.6.3.2.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Er wordt gewerkt met standaardkosten die gecertificeerd werden door het ILVO (zie bijlage certificering standaardkosten). Deze standaardkosten werden berekend op basis cijfers beschikbaar in recente kostenstudies (evaluatiestudie PDPOII-maatregel en kostenmodel instandhoudingsdoelen Natura 2000). 90% van de kosten wordt ondersteund. Mits afronding komt dit overeen met:

- Aanplantsubsidie: 3500 euro/ha
- Wildbescherming: 350 euro/100 m raster en 0.65 euro/stuk individuele bescherming.
- Voor het gebruik van aanbevolen herkomsten wordt een extra van 250 euro/ha voorzien (via hoger financieringspercentage).

Er wordt uitbetaald in 2 schijven: 75% na de aanplant, 25% 3-4 jaar na de aanplant en mits aanvaarding van de werken.

8.2.6.3.2.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.6.3.2.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

Het controle- en beheersysteem dient verder uitgewerkt en gedocumenteerd te worden

8.2.6.3.2.9.2. Beperkende maatregelen

- De beheersdienst voorziet in een duidelijke functiescheiding van de verschillende stappen. Er worden duidelijkere controlerichtlijnen uitgewerkt en gedocumenteerd voor de administratieve controles, de bezoeken in de administratieve procedure en de controles ter plaatse, in functie van de nieuwe controleverordening.

8.2.6.3.2.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De voorwaarden hebben een duidelijke link met de doelstelling van de maatregel. Er wordt voor verschillende sub-maatregelen gebruik gemaakt van standaardbedragen wat de dossierbehandeling vereenvoudigt en de kans op fouten vermindert. De steun voor bebossing is controleerbaar, mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.6.3.2.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.6.3.2.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Omschrijving en motivering van de bedrijfsomvang waarboven steun afhankelijk is van de overlegging van een bosbeheerplan of gelijkwaardig instrument

Beschrijving van een "soortgelijk instrument"

[Bebossing en de aanleg van bos] Identificatie van soorten, gebieden en methoden die moeten worden gebruikt ter vermijding van ongepaste bebossing zoals bedoeld in artikel 6, onder a), van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014, inclusief een beschrijving van de milieu- en klimatologische omstandigheden in de gebieden waar bebossing is gepland als bedoeld in artikel 6, onder b), van die verordening

[Bebossing en de aanleg van beboste gebieden] Definitie van de minimale milieuvereisten zoals bedoeld in artikel 6 van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

[Invoering van boslandbouwsystemen] Specificatie van het minimale en maximale aantal bomen dat per hectare wordt geplant, en eenmaal volgroeid, behouden moet worden en de te gebruiken bosbouwsoorten, zoals bedoeld in artikel 23, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

niet van toepassing

[Invoering van boslandbouwsystemen] Aanduiding van de milieuvoordelen van de gesteunde systemen

niet van toepassing

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] Indien van toepassing, de lijst van soorten organismen die schadelijk zijn voor planten en een ramp kunnen veroorzaken

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] Identificatie van bosgebieden die worden geacht een gemiddeld tot hoog risico van bosbranden te hebben, op basis van de betreffende plannen voor bosbescherming

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] In het geval van preventieve acties tegen plagen en ziekten, beschrijving van dergelijke rampen, ondersteund door wetenschappelijke gegevens, inclusief, indien relevant, door wetenschappelijke instellingen gemaakte aanbevelingen met betrekking tot het bestrijden van plagen en ziekten

[Investeringen ter verbetering van de veerkracht en de milieuwaarde van bosecosystemen] Definitie van in aanmerking komende soorten investeringen en het verwachte effect daarvan op het milieu en/of de maatschappelijke belevingswaarde

niet van toepassing

8.2.6.3.3. Bebossing inkomenscompensatie

Submaatregel:

- 8.1 - steun voor bebossing/de aanleg van beboste gebieden

8.2.6.3.3.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Er wordt gedurende de eerste 12 jaar subsidie gegeven voor de inkomensverliezen die landbouwers hebben bij de omzetting van landbouwgrond naar bos.

In vergelijking met de PDPOII-maatregel voor bebossing van landbouwgrond wordt geen inkomenscompensatie meer voorzien voor niet-landbouwers, omdat de administratieve last voor zowel aanvrager als administratie niet in verhouding staat tot de uitgekeerde bedragen, en omdat deze aanvragers hiervoor gebruik moesten maken van de verzamelaanvraag voor landbouwers, waar ze niet vertrouwd mee waren.

8.2.6.3.3.2. Type steun

Type steun: Subsidies

areaalgebonden subsidie

8.2.6.3.3.3. Koppelingen naar andere wetgeving

art. 67 van Verordening (EU) nr. 1303/2013

Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, zoals gewijzigd bij het decreet 9 mei 2014 tot regelgeving inzake natuur en bos.

Decreet Bosdecreet van 13 juni 1990

8.2.6.3.3.4. Begunstigden

privaatrechtelijke en natuurlijke grondbezitters die actieve landbouwer zijn (cfr definitie Pijler I volgens artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013) of groeperingen ervan.

8.2.6.3.3.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met standaardkosten, een forfaitaire vergoeding op basis van de beboste oppervlakte. Deze vergoeding omvat de inkomensverliezen (inkomsten landbouwgrond versus inkomsten bos)

8.2.6.3.3.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

Enkel landbouwers die een subsidie uit de maatregel ‘Bebossing aanlegsubsidie’ ontvangen of voldoen aan de voorwaarden voor natuurlijke verjonging in maatregel ‘Bebossing aanlegsubsidie’ komen in aanmerking voor de inkomenscompensatie.

Het betreft een bosaanplanting uit de maatregel ‘Bebossing aanlegsubsidie' of het betreft een natuurlijke verjonging conform de voorwaarden opgenomen in de maatregel ‘‘Bebossing aanlegsubsidie'. De bosbeheerder is actieve landbouwer cfr definitie Pijler I volgens artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013. Voor de grond is in de laatste verzamelaanvraag een landbouwteelt aangegeven

Verbintenisvoorwaarden:

- De bosbeheerder heeft een goedgekeurd beheerplan op het moment van de aanvaarding van de werken in maatregel ‘Bebossing aanlegsubsidie' . Bestaande beheerplannen dienen indien nodig in overeenstemming gebracht te zijn met de instandhoudingsdoelstellingen.
- De nodige beheerwerken uitvoeren opdat:
    - Het bos als inheems bos behouden blijft: geen aanplant exoten, bestrijding natuurlijke verjonging exoten (maximum 10% bedekking van de boomlaag en van de onder- en nevenetage)
    - Er een voldoende dichte bosbezetting is
    - Het plantgoed vrij van competitie kan groeien
- de bosbeheerder wordt voor het onroerend goed in kwestie niet veroordeeld of krijgt geen bestuurlijke boete opgelegd voor overtredingen tegen art 81, 90bis, 96 of 97§2 van het bosdecreet
- Niet ontbossen gedurende een periode van 25 jaar na aanvraag van uitbetaling van de aanplantsubsidie.

8.2.6.3.3.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

De selectie van de dossiers gebeurt in maatregel 'Bebossing aanlegsubsidie'. Dossiers via natuurlijke verjonging zonder wildbescherming maar conform de subsidievoorwaarden zullen ook volgens de criteria in maatregel ‘Bebossing aanlegsubsidie' beoordeeld worden.

8.2.6.3.3.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Er wordt gewerkt met standaardkosten die gecertificeerd werden door het ILVO (zie bijlage certificering standaardkosten). 90% van het inkomensverlies wordt ondersteund. De inkomenscompensatie bedraagt 800 euro/ha/jaar. Het uitgekeerde bedrag wordt verlaagd indien ook via Pijler 1 een inkomenscompensatie ontvangen wordt.

8.2.6.3.3.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.6.3.3.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

Het controle- en beheersysteem dient verder uitgewerkt en gedocumenteerd te worden

8.2.6.3.3.9.2. Beperkende maatregelen

- De beheersdienst voorziet in een duidelijke functiescheiding van de verschillende stappen. Er worden duidelijkere controlerichtlijnen uitgewerkt en gedocumenteerd voor de administratieve controles, de bezoeken in de administratieve procedure en de controles ter plaatse, in functie van de nieuwe controleverordening.

8.2.6.3.3.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De voorwaarden hebben een duidelijke link met de doelstelling van de maatregel. Er wordt voor verschillende sub-maatregelen gebruik gemaakt van standaardbedragen wat de dossierbehandeling vereenvoudigt en de kans op fouten vermindert. De steun voor bebossing is controleerbaar, mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.6.3.3.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.6.3.3.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Omschrijving en motivering van de bedrijfsomvang waarboven steun afhankelijk is van de overlegging van een bosbeheerplan of gelijkwaardig instrument

Beschrijving van een "soortgelijk instrument"

[Bebossing en de aanleg van bos] Identificatie van soorten, gebieden en methoden die moeten worden gebruikt ter vermijding van ongepaste bebossing zoals bedoeld in artikel 6, onder a), van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014, inclusief een beschrijving van de milieu- en klimatologische omstandigheden in de gebieden waar bebossing is gepland als bedoeld in artikel 6, onder b), van die verordening

[Bebossing en de aanleg van beboste gebieden] Definitie van de minimale milieuvereisten zoals bedoeld in artikel 6 van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

[Invoering van boslandbouwsystemen] Specificatie van het minimale en maximale aantal bomen dat per hectare wordt geplant, en eenmaal volgroeid, behouden moet worden en de te gebruiken bosbouwsoorten, zoals bedoeld in artikel 23, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

niet van toepassing

[Invoering van boslandbouwsystemen] Aanduiding van de milieuvoordelen van de gesteunde systemen

niet van toepassing

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] Indien van toepassing, de lijst van soorten organismen die schadelijk zijn voor planten en een ramp kunnen veroorzaken

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] Identificatie van bosgebieden die worden geacht een gemiddeld tot hoog risico van bosbranden te hebben, op basis van de betreffende plannen voor bosbescherming

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] In het geval van preventieve acties tegen plagen en ziekten, beschrijving van dergelijke rampen, ondersteund door wetenschappelijke gegevens, inclusief, indien relevant, door wetenschappelijke instellingen gemaakte aanbevelingen met betrekking tot het bestrijden van plagen en ziekten

[Investeringen ter verbetering van de veerkracht en de milieuwaarde van bosecosystemen] Definitie van in aanmerking komende soorten investeringen en het verwachte effect daarvan op het milieu en/of de maatschappelijke belevingswaarde

niet van toepassing

8.2.6.3.4. Bebossing onderhoudsubsidie

Submaatregel:

- 8.1 - steun voor bebossing/de aanleg van beboste gebieden

8.2.6.3.4.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Er wordt gedurende de eerste 12 jaar subsidie gegeven voor het onderhoud van de bebossingen die een overeenkomst hebben in het kader van maatregel 'Bebossing aanlegsubsidie'. Daarnaast komen ook bebossingen via natuurlijke verjonging waarvoor geen subsidie voor wildbescherming werd aangevraagd, maar die wel voldoen aan de voorwaarden voor natuurlijke verjonging zoals voorzien in maatregel 'Bebossing aanlegsubsidie', in aanmerking.

In vergelijking met de PDPOII-maatregel voor bebossing van landbouwgrond wordt geen onderhoudssubsidie meer voorzien voor niet-landbouwers, omdat de administratieve last voor zowel aanvrager als administratie niet in verhouding staat tot de uitgekeerde bedragen, en omdat deze aanvragers hiervoor gebruik moesten maken van de verzamelaanvraag voor landbouwers, waar ze niet vertrouwd mee waren.

8.2.6.3.4.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.6.3.4.3. Koppelingen naar andere wetgeving

art. 67 van Verordening (EU) nr. 1303/2013

Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, zoals gewijzigd bij het decreet 9 mei 2014 tot regelgeving inzake natuur en bos.

Decreet Bosdecreet van 13 juni 1990

8.2.6.3.4.4. Begunstigden

privaatrechtelijke en natuurlijke grondbezitters die actieve landbouwer zijn (cfr definitie Pijler I volgens artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013) of groeperingen ervan.

8.2.6.3.4.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met standaardkosten, een forfaitaire vergoeding op basis van de beboste oppervlakte. De vergoeding omvat beheerwerken zoals vrijstellen en zuiveren.

8.2.6.3.4.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

Enkel landbouwers die een subsidie uit de maatregel 'Bebossing aanleg' ontvangen of voldoen aan de voorwaarden voor natuurlijke verjonging in de maatregel 'Bebossing aanlegsubsidie' komen in aanmerking voor de onderhoudsubsidie.

- Het betreft een gerealiseerde bebossing uit maatregel 'Bebossing aanlegsubsidie' of het betreft een natuurlijke verjonging conform de voorwaarden opgenomen in 'Bebossing aanlegsubsidie'.
- De bosbeheerder is actieve landbouwer cfr definitie Pijler I volgens artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013
- Voor de grond is in de laatste verzamelaanvraag een landbouwteelt aangegeven

Verbintenisvoorwaarden:

- De bosbeheerder heeft een goedgekeurd beheerplan op het moment van de aanvaarding van de werken in in de maatregel 'Bebossing aanlegsubsidie'. Bestaande beheerplannen dienen indien nodig in overeenstemming gebracht te zijn met de instandhoudingsdoelstellingen.
- De nodige beheerwerken uitvoeren opdat:
    - Het bos als inheems bos behouden blijft: geen aanplant exoten, bestrijding natuurlijke verjonging exoten (maximum 10% bedekking van de boomlaag en van de onder- en nevenetage)
    - Er een voldoende dichte bosbezetting is
    - Het plantgoed vrij van competitie kan groeien
- de bosbeheerder wordt voor het onroerend goed in kwestie niet veroordeeld of krijgt geen bestuurlijke boete opgelegd voor overtredingen tegen art 81, 90bis,96 of 97§2 van het bosdecreet
- Niet ontbossen gedurende een periode van 25 jaar na aanvraag van uitbetaling van de aanplantsubsidie

8.2.6.3.4.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

De selectie van de dossiers gebeurt in de maatregel 'Bebossing aanlegsubsidie'. Dossiers via natuurlijke verjonging zonder wildbescherming maar conform de subsidievoorwaarden zullen ook volgens de criteria in de maatregel 'Bebossing aanlegsubsidie' beoordeeld worden.

8.2.6.3.4.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Er wordt gewerkt met standaardkosten die gecertificeerd werden door het ILVO (zie bijlage certificering standaardkosten). 90% van de kosten wordt ondersteund.

De eerste 5 jaar bedraagt de subsidie 185 euro/ha/jaar, daarna 75 euro/ha/jaar.

8.2.6.3.4.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.6.3.4.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

Het controle- en beheersysteem dient verder uitgewerkt en gedocumenteerd te worden

8.2.6.3.4.9.2. Beperkende maatregelen

- De beheersdienst voorziet in een duidelijke functiescheiding van de verschillende stappen. Er worden duidelijkere controlerichtlijnen uitgewerkt en gedocumenteerd voor de administratieve controles, de bezoeken in de administratieve procedure en de controles ter plaatse, in functie van de nieuwe controleverordening.

8.2.6.3.4.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De voorwaarden hebben een duidelijke link met de doelstelling van de maatregel. Er wordt voor verschillende sub-maatregelen gebruik gemaakt van standaardbedragen wat de dossierbehandeling vereenvoudigt en de kans op fouten vermindert. De steun voor bebossing is controleerbaar, mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.6.3.4.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.6.3.4.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Omschrijving en motivering van de bedrijfsomvang waarboven steun afhankelijk is van de overlegging van een bosbeheerplan of gelijkwaardig instrument

Beschrijving van een "soortgelijk instrument"

[Bebossing en de aanleg van bos] Identificatie van soorten, gebieden en methoden die moeten worden gebruikt ter vermijding van ongepaste bebossing zoals bedoeld in artikel 6, onder a), van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014, inclusief een beschrijving van de milieu- en klimatologische omstandigheden in de gebieden waar bebossing is gepland als bedoeld in artikel 6, onder b), van die verordening

[Bebossing en de aanleg van beboste gebieden] Definitie van de minimale milieuvereisten zoals bedoeld in artikel 6 van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

[Invoering van boslandbouwsystemen] Specificatie van het minimale en maximale aantal bomen dat per hectare wordt geplant, en eenmaal volgroeid, behouden moet worden en de te gebruiken bosbouwsoorten, zoals bedoeld in artikel 23, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

niet van toepassing

[Invoering van boslandbouwsystemen] Aanduiding van de milieuvoordelen van de gesteunde systemen

niet van toepassing

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] Indien van toepassing, de lijst van soorten organismen die schadelijk zijn voor planten en een ramp kunnen veroorzaken

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] Identificatie van bosgebieden die worden geacht een gemiddeld tot hoog risico van bosbranden te hebben, op basis van de betreffende plannen voor bosbescherming

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] In het geval van preventieve acties tegen plagen en ziekten, beschrijving van dergelijke rampen, ondersteund door wetenschappelijke gegevens, inclusief, indien relevant, door wetenschappelijke instellingen gemaakte aanbevelingen met betrekking tot het bestrijden van plagen en ziekten

[Investeringen ter verbetering van de veerkracht en de milieuwaarde van bosecosystemen] Definitie van in aanmerking komende soorten investeringen en het verwachte effect daarvan op het milieu en/of de maatschappelijke belevingswaarde

niet van toepassing

8.2.6.3.5. Herbebossing

Submaatregel:

- 8.5 - Ondersteuning voor investeringen ter verbetering van de veerkracht en de milieuwaarde van bosecosystemen

8.2.6.3.5.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Er wordt subsidie gegeven voor herbebossingen in functie van ecologische verbeteringen door omvorming van een bestaand bos (zie ook rubriek “instapvoorwaarden”). Dit gebeurt voor herbebossingen van minimum 0.5 ha via beplanting met meerdere inheemse standplaatsgeschikte soorten of via natuurlijke verjonging met inheemse soorten (combineerbaar). Korte omloophout komt niet in aanmerking. Het gebruik van wildbescherming (plaatsing raster of individuele bescherming) wordt vergoed. In geval van een beplanting wordt ook het gebruik van aanbevolen herkomsten gefinancierd.

In vergelijking met de PDPOII-subsidie voor herbebossing wordt geen onderscheid meer gemaakt in de subsidiebedragen voor de verschillende boomsoorten omdat deze te sterk sturend waren. Nu komt meer de focus komt liggen op standplaatsgeschiktheid. Verder valt het extra subsidiebedrag voor gemengde aanplantingen weg, en wordt een gemengde aanplant verplicht.

Voorgenoemde aanpassingen hebben bovendien het voordeel dat de subsidieberekening en controles eenvoudiger worden. Er wordt nu ook een aparte subsidie voorzien voor wildbescherming, terwijl deze bij PDPOII verrekend was in het subsidiebedrag, om het gebruik van ervan te stimuleren gezien de stijgende problemen met vraatschade.

8.2.6.3.5.2. Type steun

Type steun: Subsidies

subsidie

8.2.6.3.5.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, zoals gewijzigd bij het decreet 9 mei 2014 tot regelgeving inzake natuur en bos.

Decreet Bosdecreet van 13 juni 1990

art. 67 van Verordening (EU) nr. 1303/2013

8.2.6.3.5.4. Begunstigden

publiekrechtelijke grondbezitters uitgezonderd de federale staat of het Vlaamse Gewest, privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen en groeperingen hiervan

8.2.6.3.5.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met standaardkosten, een forfaitaire vergoeding voor de herbeboste oppervlakte. Deze vergoeding omvat de aanplantkosten. De aanplantkosten omvatten de terreinvoorbereiding, de kost en levering van het plantgoed, aanmaak plantgaten, de aanplant zelf en een éénmalige inboeting.

De vergoeding wordt verhoogd bij het gebruik van aanbevolen herkomsten (berekening op basis van % aanbevolen plantsoen) en wildbescherming (plaatsing van een raster of individuele bescherming), beide eveneens forfaitair.

Een raster wordt vergoed op basis van het aantal meter, de individuele bescherming op basis van het aantal.

Aanleg van een bosrand wordt niet apart gesubsidieerd bij een beplanting, maar maakt deel uit van de beplante oppervlakte.

In geval voor natuurlijke verjonging van het bos geopteerd wordt kan enkel de subsidie voor de wildbescherming verkregen worden. Indien dus natuurlijke verjonging en aanplanting gecombineerd worden komt enkel de aangeplante oppervlakte in aanmerking voor de aanplantkost. Beide komen wel in aanmerking voor de subsidie voor wildbescherming.

8.2.6.3.5.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

Er wordt met een minimumoppervlakte gewerkt om de administratieve kost onder controle te houden.

Er worden voorwaarden opgelegd die er voor zorgen dat de herbebossing bijdraagt tot de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en tot ecologische verbetering leidt. Deze instandhoudingsdoelen bepalen bv. dat er in een bepaald gebied x ha van een bepaald bostype bij dient gecreëerd worden. Deze ecologische verbetering kan bv. bestaan uit een omvorming van uitheems naar inheems bos, niet gemengd naar gemengd inheems bos, … Beplantingen moeten conform de subsidievoorw. gebeuren met standplaatsgeschikte soorten en moeten gemengd zijn. Dit leidt tot stabielere bosecosystemen die meer bestand zijn tegen klimaatsverandering, insectenplagen en stormen. Herbebossing dient conform de geldende plannen te gebeuren

Bosbeheerders die recent of tijdens de looptijd van het contract een ernstige overtreding begaan tegen het bosdecreet worden uitgesloten van de subsidie. Uitbetaalde bedragen worden teruggevorderd.

Aanplant:

- De herbebossing leidt tot een ecologische verbetering die kadert in de realisatie van de IHD voor zover er impact is van de instandhoudingsdoelen op landbouw.

- De herbebossing dient, indien van toepassing, conform beheerplan, kapmachtiging, natuurrichtplan of instandhoudingsdoelen te zijn.
- De te herbebossen oppervlakte bedraagt min. 0,5 ha, en mag uit ruimtelijk gescheiden deeloppervlaktes van minstens 10 a bestaan, op voorwaarde dat die allen binnen een straal van 1 km liggen. Indien ook gedeeltelijk via natuurlijke verjonging herbebost wordt telt deze oppervlakte mee voor het behalen van de min.-grens.
- het betreft een herbebossing met enkel standplaatsgeschikte inheemse soorten.
- Min 2 boom- of struiksoorten aanplanten, en vanaf 1 ha 3 soorten, die elk min. 10% van het plantaantal innemen.
- Voorafgaande kapping moet, indien van toepassing, vergund zijn via een kapmachtiging of een beheerplan.
- het betreft geen herbebossing die als maatregel tot herstel door de rechtbank worden bevolen

Natuurlijke verjonging:

- De herbebossing leidt tot een ecologische verbetering die kadert in de realisatie van de IHD voor zover er impact is van de instandhoudingsdoelen op landbouw.
- Voorafgaande kapping moet, indien van toepassing, vergund zijn via een kapmachtiging of een beheerplan.
- Herbebossing dient, indien van toepassing, conform beheerplan, kapmachtiging, natuurrichtplan of instandhoudingsdoelen te zijn.
- De te herbebossen oppervlakte bedraagt minimum 0,5 ha, en mag uit ruimtelijk gescheiden deeloppervlaktes van minstens 10 a bestaan, op voorwaarde dat die allen binnen een straal van 1 km liggen. Indien ook gedeeltelijk via beplanting herbebost wordt telt deze oppervlakte mee voor het behalen van de minimumgrens.
- het betreft een herbebossing met enkel inheemse soorten.
- het betreft geen herbebossing die als maatregel tot herstel door de rechtbank worden bevolen

Wildbescherming:

- voldoen aan de voorwaarden voor aanplant of natuurlijke verjonging

Verbintenisvoorwaarden:

Aanplant en Natuurlijke verjonging:

- De herbebossing gedurende een periode van 25 jaar behouden. Aan volgende voorwaarden dient voldaan te worden:
    - het bos als inheems bos behouden: geen aanplant exoten, bestrijding natuurlijke verjonging exoten (max 10% bedekking van de boomlaag en van de onder- en nevenetage)
    - de bosbeheerder wordt voor het onroerend goed in kwestie niet veroordeeld of krijgt geen bestuurlijke boete opgelegd voor overtredingen tegen art 81, 90bis, 96 of 97§2 van bosdecreet

Aanplant:

- Uitvoering zoals in goedgekeurde aanvraag.gebruik van plantsoen bestemd voor bosbouwkundige doeleinden voor de soorten die verplicht onderhevig zijn aan het BVR betreffende het in de handel brengen van bosbouwkundig teeltmateriaal. Het Agentschap kan voor deze soorten beslissen ook

ander plantsoen te aanvaarden.

- Nodige beheerwerken (zoals bv inboeten en vrijstellen) uitvoeren om tot geslaagde herbebossing te komen.
- De bosbeheerder moet uiterlijk 4 jaar na de aanvraag tot uitbetaling van de eerste schijf een goedgekeurd beheerplan hebben. Bestaande beheerplannen dienen indien nodig in overeenstemming gebracht te zijn met de IHD.

Natuurlijke verjonging:

- Nodige beheerwerken uitvoeren om tot een geslaagde herbebossing te komen.
- De bosbeheerder heeft een goedgekeurd beheerplan op het moment van de aanvaarding van de werken. Bestaande beheerplannen dienen indien nodig in overeenstemming gebracht te zijn met de IHD.

Wildbescherming:

- Voldoen aan voorwaarden voor aanplant of natuurlijke verjonging
- Correcte uitvoering zoals in aanvraag
- In geval van een raster: behoud en onderhoud gedurende 7 jaar

8.2.6.3.5.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Er wordt gewerkt met indienperiodes, waarbij de ontvankelijke dossiers (die uiterlijk op de uiterste indiendatum ingediend werden) met een puntensysteem worden gerangschikt op basis van de mate van bijdrage tot de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen en het verminderen van de gevolgen van deze doelen voor een normale landbouwuitbating. De beoordelingscriteria kunnen verschillen per indienperiode. Er zal gewerkt worden met een beoordelingscommissie. Er wordt een minimumscore toegepast.

8.2.6.3.5.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Er wordt gewerkt met standaardkosten die gecertificeerd werden door het ILVO (zie bijlage certificering standaardkosten). Deze standaardkosten werden berekend op basis cijfers beschikbaar in recente kostenstudies (evaluatiestudie PDPOII-maatregel en kostenmodel instandhoudingsdoelen natura 2000). 60% van de kosten wordt ondersteund. Mits afronding komt dit overeen met:

- Aanplantsubsidie: 3000 euro/ha
- Wildbescherming: 235 euro/100 m raster en 0.45 euro/stuk individuele bescherming
- Voor het gebruik van aanbevolen herkomsten wordt een extra van 250 euro/ha voorzien (via hoger financieringspercentage).

Er wordt uitbetaald in 2 schijven: 75% na de aanplant, 25% 3-4 jaar na de aanplant en mits aanvaarding van de werken.

8.2.6.3.5.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.6.3.5.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

Het controle- en beheersysteem dient verder uitgewerkt en gedocumenteerd te worden

8.2.6.3.5.9.2. Beperkende maatregelen

- De beheersdienst voorziet in een duidelijke functiescheiding van de verschillende stappen.Er worden duidelijkere controlerichtlijnen uitgewerkt en gedocumenteerd voor de administratieve controles, de bezoeken in de administratieve procedure en de controles ter plaatse, in functie van de nieuwe controleverordening.

8.2.6.3.5.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De voorwaarden zijn duidelijk en hebben een link met de doelstelling van de maatregel. Er wordt gebruik gemaakt van standaardbedragen wat de dossierbehandeling vereenvoudigt. De steun voor herbebossing is controleerbaar, mits de corrigerende actie wordt bijgewerkt.

8.2.6.3.5.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.6.3.5.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Omschrijving en motivering van de bedrijfsomvang waarboven steun afhankelijk is van de overlegging van een bosbeheerplan of gelijkwaardig instrument

Beschrijving van een "soortgelijk instrument"

[Bebossing en de aanleg van bos] Identificatie van soorten, gebieden en methoden die moeten worden gebruikt ter vermijding van ongepaste bebossing zoals bedoeld in artikel 6, onder a), van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014, inclusief een beschrijving van de milieu- en klimatologische omstandigheden in de gebieden waar bebossing is gepland als bedoeld in artikel 6, onder b), van die verordening

[Bebossing en de aanleg van beboste gebieden] Definitie van de minimale milieuvereisten zoals bedoeld in artikel 6 van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

[Invoering van boslandbouwsystemen] Specificatie van het minimale en maximale aantal bomen dat per hectare wordt geplant, en eenmaal volgroeid, behouden moet worden en de te gebruiken bosbouwsoorten, zoals bedoeld in artikel 23, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

niet van toepassing

[Invoering van boslandbouwsystemen] Aanduiding van de milieuvoordelen van de gesteunde systemen

niet van toepassing

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] Indien van toepassing, de lijst van soorten organismen die schadelijk zijn voor planten en een ramp kunnen veroorzaken

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] Identificatie van bosgebieden die worden geacht een gemiddeld tot hoog risico van bosbranden te hebben, op basis van de betreffende plannen voor bosbescherming

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] In het geval van preventieve acties tegen plagen en ziekten, beschrijving van dergelijke rampen, ondersteund door wetenschappelijke gegevens, inclusief, indien relevant, door wetenschappelijke instellingen gemaakte aanbevelingen met betrekking tot het bestrijden van plagen en ziekten

[Investeringen ter verbetering van de veerkracht en de milieuwaarde van bosecosystemen] Definitie van in aanmerking komende soorten investeringen en het verwachte effect daarvan op het milieu en/of de maatschappelijke belevingswaarde

De projecten die in aanmerking komen zijn herbebossingen met standplaatsgeschikte inheemse soorten. Deze komen enkel in aanmerking voor deze maatregel indien het om een ecologische verbetering gaat t.o.v de toestand voor de kapping (bv van uitheems naar inheems bos, van homogeen naar gemengd bos, van geen naar wel een onderetage of bosrand, …). De maatregel zorgt er dus voor dat meer bos habitatwaardig is en bijdraagt tot de realisatie van de instandhoudingsdoelen.

Het Bosdecreet bepaalt dat ontbossen verboden is. Hierop zijn een aantal uitzonderingen voorzien, waarbij echter steeds een compensatie dient te gebeuren (financieel of via een compenserende bebossing). Na een eindkap dient het bos dus bos te blijven. Er zijn echter geen verdere voorwaarden op het vlak van soortenkeuze en bosbouwkundige praktijken.

8.2.6.4. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.6.4.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

8.2.6.4.2. Beperkende maatregelen

8.2.6.4.3. Algemene evaluatie van de maatregel

8.2.6.5. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

Aanleg van een boslandbouwsysteem:

Er werd een inschatting gemaakt van de bestede tijd voor het uitvoeren van de aanplant op basis van de volgende uit te voeren taken: plantgaten boren, bosplantsoen uitleggen, bosplantsoen planten, boompalen plaatsen en wildgaaskokers plaatsen (of andere wildbescherming).

De berekening van het bedrag werd gecertificeerd door ILVO (zie bijlage).

Bebossing aanleg - Bebossing onderhoudsubsidie - Bebossing inkomenscompensatie:

De berekening gebeurde op basis van de bedragen opgenomen in de studie “onderzoek naar en uitwerking van verbetervoorstellen voor de subsidies voor bosbeheerders, bebossing landbouwgronden en voor beheerders van natuurreservaten” (2012, BOS+, in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos). De aanplantsubsidie werd berekend op basis van 2000 stuks/ha.

Onderhoudsubsidie: er werd gerekend met gemiddeld 3 keer vrijstellen op 5 jaar, aan 350 euro/ha en per keer, en met gemiddeld 1 zuivering, aan 587 euro/ha en per keer

De inkomenscompensatie werd bepaald op basis van het bruto standaard saldo voor akkerbouw en voedergewassen zoals bepaald in de studie “Kostprijsberekening van agromilieumaatregelen” uitgevoerd door AMS. Er werd geopteerd voor de BSS1 (892 euro/ha), die inclusief loonwerk en seizoensarbeid is, aangezien deze ook verrekend werden in de onderhoudsubsidie. Aangezien de inkomenscompensatie beperkt is tot de eerste 12 jaar zijn er geen inkomsten te verwachten uit het bosbeheer.

Het subsidiepercentage is 90 %. Mits afronding geeft de in de submaatregel vermelde bedragen.

Herbebossing:

De berekening gebeurde op basis van de bedragen opgenomen in de studie "onderzoek naar en uitwerking van verbetervoorstellen voor de subsidies voor bosbeheerders, bebossing landbouwgronden en voor beheerders van natuurreservaten" (2012, BOS+, in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos). De aanplantsubsidie werd berekend op basis van 2000 stuks/ha.

8.2.6.6. Maatregelspecifieke informatie

Omschrijving en motivering van de bedrijfsomvang waarboven steun afhankelijk is van de overlegging van een bosbeheerplan of gelijkwaardig instrument

In het geval subsidie wordt verleend voor bos, conform artikel 21 lid 2 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 en art. 3 van het Bosdecreet van 13/06/1990 en wijzigingen hiervan (zie "andere belangrijke opmerkingen"), is een bosbeheerplan zoals bepaald in artikel 4 van het Bosdecreet vereist (tegen de uitbetaling van de tweede subsidieschijf) en dit vanaf de minimumoppervlakte die in aanmerking komt voor subsidie onder de betreffende sub-maatregelen. De minimumdrempel ligt dus op 0.5 ha, of – met uitzondering van sub-maatregel 5 "herbebossing" - 0,25 ha indien de te bebossen oppervlakte aansluit bij bestaand bos en in functie van bosrandontwikkeling is. Deze minimumdrempel als vereiste voor de indiening van een bosbeheerplan wordt gehanteerd omdat de bebossingen bijdragen tot de realisatie van de instandhoudingsdoelen en er op die manier de nodige langetermijngaranties zijn over het gevoerde beheer.

- Definitie " bosbeheerplan" volgens bosdecreet art 4, 4°):

  document met het geheel van maatregelen om de functievervulling van een bos te verwezenlijken, uitgaande van de bestaande toestand, de vooruitzichten en de nagestreefde doelstellingen en dat is vastgesteld met toepassing van dit decreet of met toepassing van art 16octies §2 ,van decreet Natuurbehoud.

  Het gedeelte "en dat is vastgesteld met toepassing van dit decreet of met toepassing van artikel 16octies, §2 ,van decreet Natuurbehoud" zal echter pas in werking treden op een door de VR nog nader te bepalen datum. Wanneer dit in werking treedt, zullen geen nieuwe bosbeheerplannen meer opgemaakt kunnen worden, maar zullen alle nieuwe beheerplannen vallen onder het concept natuurbeheerplan, zoals hieronder gedefinieerd.

Beschrijving van een "soortgelijk instrument"

Er zullen geen nieuwe bosbeheerplannen worden goedgekeurd vanaf de door de Vlaamse Regering nog nader te bepalen datum waarop het instrument natuurbeheerplan in werking treedt. Vanaf dan worden de bosbeheerplannen vervangen door het natuurbeheerplan. De bestaande bosbeheerplannen blijven wel nog

geldig. Zie verder onder rubriek “Andere belangrijke opmerkingen die van belang zijn voor het begrijpen en uitvoeren van de maatregel”.

Natuurbeheerplan: art. 16bis §1 natuurdecreet:

> Voor een terrein dat beheerd wordt of zal worden ten behoeve van het natuurbehoud kan een natuurbeheerplan worden opgemaakt.
>
> Een natuurbeheerplan bevat: 1° een beschrijving van de bestaande toestand; 2° een globaal kader voor de ecologische, de sociale en de economische functie; 3° de beheerdoelstellingen, 4° de beheermaatregelen die genomen zullen worden om de beheerdoelstellingen te realiseren; 5° de wijze waarop de realisatie van de beheerdoelstellingen wordt opgevolgd en geëvalueerd.

De volledige tekst rond het natuurbeheerplan is terug te vinden in het natuurdecreet decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, zoals gewijzigd bij het decreet 9 mei 2014 tot regelgeving inzake natuur en bos.

[Bebossing en de aanleg van bos] Identificatie van soorten, gebieden en methoden die moeten worden gebruikt ter vermijding van ongepaste bebossing zoals bedoeld in artikel 6, onder a), van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014, inclusief een beschrijving van de milieu- en klimatologische omstandigheden in de gebieden waar bebossing is gepland als bedoeld in artikel 6, onder b), van die verordening

Bebossing aanleg - Bebossing onderhoudsubsidie - Bebossing inkomenscompensatie:

De bebossingen kunnen in gans Vlaanderen plaatsvinden, mits ze kaderen in de realisatie van de instandhoudingsdoelen voor Natura2000. De bodem- en hydrologische condities zijn dan ook divers maar allen geschikt voor bebossing want kaderend in de realisatie van de instandhoudingsdoelen. Zoals in vorig punt vermeld dient de keuze van de soorten hier op afgestemd te zijn en dient deze passend te zijn bij de bostypes die in het kader van de instandhoudingsdoelen op die locatie zullen gerealiseerd worden. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) heeft een webtool gemaakt waarmee de standplaatsgeschiktheid kan getoetst worden (http://data.inbo.be/bobo). Enkel de aanplant van inheemse soorten is toegelaten, aangevuld met populier bij bebossing, zodat er geen invasieve soorten aangeplant kunnen worden. Waar van toepassing is ook een natuurvergunning nodig, zodat geen andere hoge natuurwaarden, zoals bv soortenrijke graslanden, vernietigd worden.

[Bebossing en de aanleg van beboste gebieden] Definitie van de minimale milieuvereisten zoals bedoeld in artikel 6 van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 807/2014

Bebossing aanleg - Bebossing onderhoudsubsidie - Bebossing inkomenscompensatie:

De bebossingen dienen te kaderen in de realisatie van de instandhoudingstellingen en dienen bijgevolg gelegen te zijn binnen de Natura 2000 gebieden of de gebieden buiten Natura 2000 die hiervoor specifiek aangeduid worden. Het betreft een bebossing met enkel standplaatsgeschikte inheemse soorten of met populier met standplaatsgeschikte inheemse soorten als onderetage. Men dient minimum 2 boom- of

struiksoorten aan te planten, en vanaf 1 ha 3 soorten,die elk minimum 10% van het plantaantal innemen. De soortenkeuze dient compatibel te zijn met de voor het gebied opgestelde instandhoudingsdoelstellingen. Daarnaast wordt samen met het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) een webtool ontwikkeld die op basis van de bodemkaart aangeeft welke boom- en struiksoorten geschikt zijn voor een specifieke locatie. In het geval van struiksoorten wordt er ook rekening mee gehouden of de soort van nature regionaal voorkomt.

[Invoering van boslandbouwsystemen] Specificatie van het minimale en maximale aantal bomen dat per hectare wordt geplant, en eenmaal volgroeid, behouden moet worden en de te gebruiken bosbouwsoorten, zoals bedoeld in artikel 23, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

[Invoering van boslandbouwsystemen] Aanduiding van de milieuvoordelen van de gesteunde systemen

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] Indien van toepassing, de lijst van soorten organismen die schadelijk zijn voor planten en een ramp kunnen veroorzaken

niet van toepasing

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] Identificatie van bosgebieden die worden geacht een gemiddeld tot hoog risico van bosbranden te hebben, op basis van de betreffende plannen voor bosbescherming

niet van toepassing

[Preventie en herstel van schade als gevolg van bosbranden, natuurrampen of rampzalige gebeurtenissen] In het geval van preventieve acties tegen plagen en ziekten, beschrijving van dergelijke rampen, ondersteund door wetenschappelijke gegevens, inclusief, indien relevant, door wetenschappelijke instellingen gemaakte aanbevelingen met betrekking tot het bestrijden van plagen en ziekten

niet van toepassing

[Investeringen ter verbetering van de veerkracht en de milieuwaarde van bosecosystemen] Definitie van in aanmerking komende soorten investeringen en het verwachte effect daarvan op het milieu en/of de maatschappelijke belevingswaarde

/

8.2.6.7. Andere belangrijke opmerkingen die van belang zijn voor het begrijpen en uitvoeren van de maatregel

Bebossing aanleg - onderhoudsubsidie - inkomenscompensatie - Herbebossing:

- Definitie 'bos' - art.3 bosdecreet

  §1 Onder de voorschriften van dit decreet vallen: de bossen, zijnde grondoppervlakten waarvan de bomen en de houtachtige struikvegetaties het belangrijkste bestanddeel uitmaken, waartoe een eigen fauna en flora behoren en die één of meer functies vervullen.

  §2 Onder de voorschriften van dit decreet vallen eveneens:
  1. de kaalvlakten, voorheen met bos bezet, die tot het bos blijven behoren;
  2. niet-beboste oppervlakten die nodig zijn voor het behoud van het bos, zoals de boswegen, de brandwegen, de aanpalende of binnen het bos gelegen stapelplaatsen, dienstterreinen en ambtswoningen;
  3. bestendig bosvrije oppervlakten of stroken en recreatieve uitrustingen binnen het bos;
  4. de aanplantingen die hoofdzakelijk bestemd zijn voor de houtvoortbrengst, onder meer die van populier en wilg, uitgezonderd de korte-omloop-houtteelt waarvan de aanplant plaatsgevonden heeft op gronden die op dat ogenblik gelegen zijn buiten de ruimtelijk kwetsbare gebieden zoals bepaald in artikel 1.1.2, 10°, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening;
  5. de grienden.

  §3 Onder de voorschriften van dit decreet vallen niet:
  1. de fruitboomgaarden en fruitaanplantingen;
  2. de tuinen, plantsoenen en parken;
  3. de lijnbeplantingen en houtkanten, onder meer langs wegen, rivieren en kanalen;
  4. de boom- en sierstruikkwekerijen en arboreta die buiten het bos zijn gelegen;
  5. de sierbeplantingen;
  6. de aanplantingen met naaldbomen die uitsluitend bestemd zijn voor de verkoop als kerstboom. Een aanplanting wordt geacht niet langer aan deze voorwaarde te voldoen wanneer de gemiddelde hoogte van het bestand 4 meter heeft bereikt;
  7. alle tijdelijke aanplantingen met houtachtige gewassen in uitvoering van de verordeningen van de Europese Gemeenschap voor wat betreft het uit produktie nemen van bouwland.
  8. de wissenteelt waarvan de bovengrondse massa periodiek tot maximaal drie jaar na de aanplanting of na de vorige oogst, in zijn totaliteit wordt geoogst.
  9° systemen voor grondgebruik waarbij de teelt van bomen wordt gecombineerd met landbouw op dezelfde grond, toegepast op een perceel landbouwgrond als vermeld in artikel 2, 12°, van het decreet van 22 december 2006 houdende inrichting van een gemeenschappelijke identificatie van landbouwer, exploitatie en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en het landbouwbeleid en waarvan de aanmelding via de verzamelaanvraag en het aanplanten van de bomen gebeurde na het inwerking treden van het decreet van 20 april 2012 houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur.

- Natuurrichtplan: volgens natuurdecreet art 2, 39°: plan dat aangeeft wat op vlak van natuurbehoud voor een specifiek gebied wordt beoogd en waarin de instrumenten en maatregelen zijn opgenomen die al dan niet projectmatig verlopen, om de beoogde doelstellingen op het vlak van het natuurbehoud te realiseren. Het plan komt tot stand en wordt uitgevoerd met medewerking van

eigenaars of grondgebruikers.

Momenteel kunnen geen nieuwe natuurrichtplannen meer opgemaakt worden. De bestaande plannen blijven wel geldig.

- Instandhoudingsdoelen (IHD): volgens natuurdecreet art 2, 61°: de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen of de instandhoudingsdoelstellingen voor een speciale beschermingszone in het Vlaamse Gewest;

De IHD's werden opgenomen in het BVR van 23/04/2014 tot aanwijzing van de speciale beschermingszone "*naam beschermingszone*" en tot definitieve vaststelling van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten ("aanwijzingsbesluit").

Deze IHD's worden verder uitgewerkt in een managementplan Natura2000, zoals beschreven in art 6 van het BVR tot regeling van het Vlaams Natura2000-programma, de managementplannen Natura 2000, de zoekzones en de actiegebieden voor de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor Europees te beschermen soorten en habitats (BS 15/10/2014).

- bosbeheerder: boseigenaar of mede-eigenaar, de houder van andere zakelijk rechten of de houder van een persoonlijk recht aan wie het beheer van het bos toekomt - art 4, 6° bosdecreet

- kapmachtiging: een machtiging zoals vermeld in art 50 en 81 van het bosdecreet, waarin o.a. ook voorwaarden kunnen opgenomen worden rond de herbebossing.

8.2.7. M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27)

8.2.7.1. Rechtsgrondslag

Binnen M09 'oprichting van producentengroeperingen en -organisaties' wordt één maatregel voorzien:

- Steun voor oprichting van producentenorganisaties: artikel 27 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – code 9

8.2.7.2. Algemene beschrijving van de maatregel met inbegrip van de steunverleningslogica en de bijdrage tot de aandachtsgebieden en horizontale doelstellingen

Rationale:

Deze maatregel bestond nog niet in PDPO II en heeft als doel de onderhandelingsmacht te bevorderen van landbouwers binnen de keten. Als individu is de landbouwer een prijsnemer en heeft hij geen inspraak op leveringsvoorwaarden. Door zich te groeperen in een producentenorganisatie (PO) kunnen landbouwers betere prijzen en voorwaarden afdwingen.

Bosbouwers worden niet meegenomen onder deze maatregel.

Via deze maatregel wordt opstartsteun gegeven aan producentenorganisaties, die binnen Pijler I van het GLB de nodige uitzonderingen krijgen op de mededingingswetgeving om samen te onderhandelen.

Voor productengroeperingen wordt geen ondersteuning voorzien, aangezien de wettelijke drempels voor de oprichting van een producentenorganisatie niet hoog ingesteld zijn.

Met deze maatregel wordt de focus gelegd op het strategische PDPO III-thema **ter verhoging van de weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector** in al zijn facetten en in het bijzonder op het economische aspect met aandacht voor de versteviging van de positie van de primaire producenten in de landbouwketen.

Bijdrage tot focusgebieden:

Met deze maatregel wordt een verbetering van de positie van de producent in de keten beoogd. De maatregel speelt dus in op focusgebied 3A voor een betere integratie van de primaire producenten in de voedselketen.

Er is ook een bijdrage aan focusgebied 2A omdat ook een positief effect wordt verwacht op de economische performantie en het concurrentievermogen van de aangesloten landbouwbedrijven.

Er is ook en bijdrage aan focusgebied 1A gezien een doelstelling van een PO kan zijn om innovatieve processen op te zetten.

Bijdrage tot horizontale doelstellingen:

De bevordering van innovatieprocessen kan opgenomen zijn in de doelstellingen van een

producentenorganisatie. Ook specifieke milieu- of klimaatdoelstellingen kunnen in het bedrijfsplan opgenomen zijn. In die zin zijn er mogelijks wel effecten op de horizontale doelstellingen innovatie – klimaat – milieu.

8.2.7.3. De werkingssfeer, de omvang van de steun, de in aanmerking komende begunstigden en, in voorkomend geval, de methodologie voor de berekening van het bedrag of percentage van de steun, uitgesplitst per submaatregel en/of soort concrete actie waar nodig. Voor elke soort concrete actie een omschrijving van de subsidiabele kosten, de subsidiabiliteitsvoorwaarden, de toepasselijke bedragen en percentages steun en beginselen met betrekking tot het vaststellen van selectiecriteria

8.2.7.3.1. steun voor oprichting van producentenorganisaties

Submaatregel:

- 9.1 - de oprichting van producentengroeperingen en organisaties in de sectoren land- en bosbouw

8.2.7.3.1.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Via een oproep kunnen recent opgerichte en door de Vlaamse overheid erkende producentenorganisaties (zie relevante wetgeving onder rubriek 'koppelingen naar andere wetgeving') een aanvraag indienen tot het ontvangen van steun. De bedoeling is om landbouwers hun marktpositie in de keten te versterken door hen te stimuleren tot samenwerking en gezamenlijke afzet.

De steun wordt forfaitair toegekend op basis van jaarlijks door de organisatie afgezette productie (zonder dat de PO verplicht eigenaar moet zijn van product).

De steun wordt toegekend voor een periode van 5 jaren vanaf de datum waarop de producentenorganisatie is erkend.

8.2.7.3.1.2. Type steun

Type steun: Subsidies

subsidie

8.2.7.3.1.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2012 betreffende contractuele betrekkingen en samenwerking in de sector melk en zuivelproducten
- Ministerieel besluit van 14 december 2012 houdende uitvoering van artikel 2, tweede lid, en artikel 20 van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2012 betreffende contractuele betrekkingen en samenwerking in de sector melk en zuivelproducten
- Besluit van de Vlaamse Regering van 31 januari 2014 betreffende de erkenning van producenten- en brancheorganisaties

- KB van 01/09/1986 betreffende de voorwaarden van de erkenning van de producentengroeperingen en de verenigingen van producentengroeperingen in de sectoren van de suikerbiet en van de suiker
- KB van 01/09/1986 betreffende de vooraarden tot goedkeuring van de activiteiten van de producentengroeperingen en de verenigingen van producentengroeperingen in de sectoren van de suikerbiet en van de suiker
- MB van 15/09/1986 betreffende de erkenning van de producentengroeperingen en de verenigingen van producentengroeperingen in de sectoren van de suikerbiet en van de suiker en betreffende de goedkeuring van hun gemeenschappelijke regels

8.2.7.3.1.4. Begunstigden

De organisatie, die steun aanvraagt is een KMO en moet bestaan uit actieve landbouwers, volgens de definitie uit Pijler I (art. 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013).

De producentenorganisatie heeft geen betrekking op de vermarkting van een product uit de sector groenten- en fruit (deze maakt reeds aanspraak op middelen uit Pijler I van het GLB) of tabak (ethische overwegingen).

8.2.7.3.1.5. Subsidiabele kosten

Een forfaitaire vergoeding op basis van omzet voor recent opgerichte producentenorganisaties

8.2.7.3.1.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Organisatie mag via geen andere financieringsbron aanspraak gemaakt hebben of aanspraak maken op steun (bv. startsteun).
- De organisatie mag in de periode 2007-2013 geen gebruik hebben gemaakt van steun voor producentengroeperingen of producentenorganisaties zoals deze gekend was onder Pijler I van het gemeenschappelijk landbouwbeleid.
- De organisatie is erkend op basis van de Vlaamse regelgeving met betrekking tot de erkenning van producentenorganisaties.
- Recent opgericht (nader te specifiëren in call, oprichtingsdatum = datum op statuten)

Verbintenisvoorwaarden:

De PO moet volgende doelstellingen hebben en deze formuleren in een bedrijfsplan:

- De productie van de leden aanpassen aan de markteisen;
- Goederen gezamenlijk op de markt brengen, met inbegrip van voorbereiding voor de verkoop, de centralisatie van de verkoop en de levering aan bulkkopers
- Gemeenschappelijke regels vaststellen voor de verstrekking van informatie over de productie, en vooral over de oogst en de beschikbaarheid van producten

- Eventueel andere activiteiten te verrichten, onder meer op het gebied van ontwikkeling van bedrijfsvoering- en marketingvaardigheden en de organisatie en bevordering van innovatieprocessen

Het bedrijfsplan bestaat uit:

- Presentatie van het businessidee met beoogde doelstellingen, en timing per doelstelling (doelstellingen moeten SMART gedefinieerd zijn). Deze beoogde doelstellingen omvatten minimaal één doelstelling uit deze geformuleerd in art.27, 1. a tot en met c van Verordening (EG) nr. 1305/2013. Hierbij kunnen nog andere doelstellingen opgenomen zoals bijvoorbeeld deze vermeld onder punt d van art. 27, eerste paragraaf.
- De organisatie mag in de periode 2007-2013 geen gebruik hebben gemaakt van steun voor producentengroeperingen of producentenorganisaties zoals deze gekend was onder Pijler I van het gemeenschappelijk landbouwbeleid.
- Analyse van de markt
- Persoonlijke gegevens (zakenpartners, externe samenwerkingen bv. consultants,…)
- Organisatorische zaken (boekhouding, type contracten, verzekeringen, vergunningen,…)
- Verwachtte groei in leden en omzet van PO

De PO kan enkel van het volledige steunbedrag genieten als de doelstellingen van bedrijfsplan uiterlijk 5 jaar na erkenning van de PO bereikt zijn. De laatste betaling wordt enkel uitgevoerd na controle van een goede implementatie van het businessplan.

Minimum elk jaar zal de administratie een administratieve controle uitvoeren om te kijken of de beoogde doelstellingen van het voorafgaande jaar behaald zijn. Deze controle zal gebeuren aan de hand van documenten (bv. facturen, rapporten, verslagen …) die opgevraagd worden bij de producentenorganisatie en die de uitvoering van bepaalde acties aantonen. Indien nodig kan deze controle aangevuld worden met een bezoek ter plaatse. De betaling van het saldo gebeurt enkel als het businessplan goed werd uitgevoerd.

Een bezoek ter plaatse zal, naast de administratieve jaarlijkse controle, plaats vinden alvorens de laatste schijf uitbetaald wordt. Hierbij kunnen documenten gerelateeerd aan facturatie, ledenlijsten, contracten,… van de producentenorganisatie ingekeken worden evenals de uitvoering van investeringen.

De organisatie voldoet aan de KMO definitie.

8.2.7.3.1.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

De selectieprocedure werkt met een puntensysteem met ranking.

Er wordt een minimumscore vastgelegd.

De selectiecriteria worden per call vastgelegd en kunnen onder meer rekening houden met:

- de grootte van de PO
- innovatieve ideeën in businessplan

8.2.7.3.1.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

- Voor afgezette productie tot 1.000.000 euro bedraagt het steunpercentage voor de eerste 5 jaren na de datum waarop de producentenorganisatie is erkend het volgende:

jaar 1: 5% van jaar 1, jaar 2: 5% van jaar 2, jaar: 3,4% van jaar 3, jaar 4: 3% van jaar 4, jaar 5: 2% van jaar 5

Het maximum van 10% steun t.o.v. de omzet per jaar zal dus in geen enkel geval overschreden worden.

- Voor het deel van de waarde van de afgezette productie dat hoger dan 1 000 000 euro bedraagt het steunpercentage voor de eerste 5 jaren na de datum waarop de producentenorganisatie is erkend het volgende:

Jaar 1: 2.5% van jaar 1, jaar 2: 2.5% van jaar 2, jaar 3: 2% van jaar 3, jaar 4: 1.5% van jaar 4, jaar 5: 1% van jaar 5

Het maximum van 5% steun t.o.v. de omzet per jaar zal dus in geen enkel geval overschreden worden.

In alle gevallen wordt een maximumbedrag van 30.000 euro per jaar per organisatie in aanmerking genomen.

8.2.7.3.1.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.7.3.1.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Er is een risico dat bepaalde organisaties reeds via andere kanalen gefinancierd worden.
- Het steunbedrag wordt berekend op basis van de afgezette productie. Mogelijks stemmen de brongegevens niet overeen met de realiteit en treft men kunstmatig opgedreven cijfers aan (risico op overfacturatie).
- Een inadequate controle op de correcte uitvoering van het bedrijfsplan.

8.2.7.3.1.9.2. Beperkende maatregelen

- Dubbelfinanciering: In de beheersdienst of bij de leden van de samenwerkingsvorm wordt gecheckt of voor een soortgelijk businessplan in het verleden geen steun is gekregen via een andere financieringsbron of staatssteun.
- Overfacturatie: de beheersdienst stelt dat alle cijfers kunnen geverifieerd worden op basis van facturen. Er zijn kruiscontroles met de Nationale Bank en de KBO.
- Adequate controle op het bedrijfsplan: er zal een controle gebeuren of de doelstellingen van het businessplan behaald zijn. In de eerste plaats wordt bij het indienen gecheckt of de doelstellingen SMART gedefinieerd zijn. Ten laatste voor de uitbetaling van de laatste schijf zal een bezoek bij de PO plaats vinden om na te kijken of doelstellingen gehaald zijn via facturen, voorlichtingen die werden gegeven, marketingplannen die opgesteld werden, afgesloten contracten, ledenlijsten,.... (afhankelijk van wat de doelstellingen juist zijn). Deze steun zal gelijkaardig verlopen als de controles die gebeuren op de uitvoering van de operationele programma's in de groenten- en

fruitsector.

8.2.7.3.1.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De maatregel is nieuw in PDPO III en wordt uitgevoerd door dezelfde entiteit die ook het GMO-beleid (Gemeenschappelijk Marktordening conform Verordening (EU) nr.1308/2013) uitvoert. Positief is dus de aanwezige expertise bij de beheerdienst. De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.7.3.1.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.7.3.1.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Beschrijving van de officiële procedure voor de erkenning van de groeperingen en organisaties

Er wordt gewerkt via een call systeem. Een open oproep zal uitgeschreven worden met de voorwaarden voor deelname en de einddatum voor inschrijving. Aan de hand van de selectiecriteria zal door een team binnen de administratie een ranking gemaakt worden op basis van de selectiecriteria en de kwaliteit van het ingediende businessplan.

Een eerste vereiste om te kunnen deelnemen aan de call is een erkenning als producentenorganisatie na 1/1/2014. Hiervoor dient voldaan te worden aan de criteria zoals beschreven in de Vlaamse wetgeving rond erkenning van producentenorganisaties.

Voor zuivel: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1022654.html

Voor de andere sectoren: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1023916.html

De procedure bestaat uit:

Hoofdstuk 2 Erkenning van producentenorganisaties en unies van producentenorganisaties

Art 3 De producentenorganisatie of unie van erkende producentenorganisaties moet bij de aanvraag tot erkenning aantonen dat de producentenorganisatie of unie van erkende producentenorganisaties een belangrijk deel van zijn leden of omzet heeft in het Vlaamse Gewest en gevestigd is in het Vlaamse, Brussels Hoofdstedelijk of Waalse Gewest.

Art 4 De minister erkent producentenorganisaties die daarom verzoeken en die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 154, eerste lid, van verordening (EU) nr. 1308/2013.

De minister stelt per sector bijkomende erkenningsvoorwaarden vast met betrekking tot het minimum aantal leden of het minimale volume aan vermarktbare productie dat de leden moeten vertegenwoordigen, om versnippering te voorkomen en een efficiënte marktwerking te bevorderen. (=> 40 leden minimum)

Art 5 Producentenorganisaties kunnen alleen erkend worden en blijven als ze de juridische vorm van een

coöperatieve vennootschap hebben, waarvan de statuten voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 153 van verordening (EU) nr. 1308/2013, en als ze als coöperatieve vennootschap erkend zijn door de Nationale Raad voor de Coöperatie.

Art 7 De aanvraag tot erkenning van een producentenorganisatie of een unie van producentenorganisaties wordt ingediend bij de bevoegde dienst (= agentschap voor landbouw en visserij)

Art 8 Een aanvraag tot erkenning van een producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties bevat de volgende elementen:

1° de benaming en rechtspersoonlijkheid van de producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties;

2° het statuut van de producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties dat voldoet aan de voorwaarden van dit besluit en dat minimaal de volgende elementen bevat:

a) de duur van het lidmaatschap van de producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties, die minimaal één jaar bedraagt, en de opzegtermijn van het lidmaatschap;

b) de voorwaarden om lid te worden en te blijven van de producentenorganisatie;

c) de wijze van bestuur en democratische besluitvorming;

d) de redenen voor en het doel van de oprichting van de producentenorganisatie of de unie van producentenorganisaties;

e) het adres van de hoofdzetel van de producentenorganisatie of van de unie van producentenorganisaties;

f) de verklaring dat de producentenorganisatie is opgericht door de producenten zelf en spreekt uit naam van zijn leden;

g) de voorwaarde dat een bepaald bedrijf dat lid is van de producentenorganisatie met betrekking tot de productie van een bepaald product uit een sector, zoals in artikel 2 van dit besluit bedoelde sectoren of deelsectoren, bij niet meer dan één producentenorganisatie is aangesloten;

3° het huishoudelijk reglement;

4° een geactualiseerde ledenlijst van de leden van de producentenorganisatie met de geproduceerde hoeveelheden tijdens het afgelopen kalenderjaar.

Art 9 De producentenorganisaties en unies van producentenorganisaties bieden bij de aanvraag tot erkenning aan de bevoegde diensten voldoende garanties ten aanzien van de verwezenlijking, de duur en de doelmatigheid van hun optreden. Ze tonen aan dat hun werking bijdraagt tot een meer efficiënte werking en concentratie van het aanbod.

Art 10 De minister neemt, overeenkomstig artikel 154, vierde lid, a), van verordening (EU) nr. 1308/2013, binnen een termijn van vier maanden na de ontvangst van de aanvraag een beslissing over de erkenning.

Art 11 Wijzigingen van de statuten, het huishoudelijk reglement of het ledenbestand van producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties worden in voorkomend geval jaarlijks meegedeeld aan de bevoegde dienst vóór 31 januari. Daarbij wordt het ledenbestand van 1 januari van hetzelfde kalenderjaar meegedeeld met de productiehoeveelheden van de nieuwe leden tijdens het afgelopen kalenderjaar.

8.2.7.4. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.7.4.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

8.2.7.4.2. Beperkende maatregelen

8.2.7.4.3. Algemene evaluatie van de maatregel

8.2.7.5. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

niet van toepassing

8.2.7.6. Maatregelspecifieke informatie

Beschrijving van de officiële procedure voor de erkenning van de groeperingen en organisaties

8.2.7.7. Andere belangrijke opmerkingen die van belang zijn voor het begrijpen en uitvoeren van de maatregel

/

8.2.8. M10: Agromilieu (art. 28)

8.2.8.1. Rechtsgrondslag

Artikel 28 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – code 10.1

8.2.8.2. Algemene beschrijving van de maatregel met inbegrip van de steunverleningslogica en de bijdrage tot de aandachtsgebieden en horizontale doelstellingen

Grosso-modo zijn er binnen PDPO III twee types van agromilieu-klimaatmaatregelen te onderscheiden:

- de agromilieu-klimaatverbintenissen 'landbouw': hiermee wil de Vlaamse overheid een aantal milieuvriendelijke landbouwpraktijken stimuleren. Het zijn praktijken die nog onvoldoende ingeburgerd zijn. Ze vragen een extra inspanning van de landbouwer, maar de positieve impact op het milieu of klimaat kan aanzienlijk zijn, indien deze praktijk breed wordt toegepast. Deze maatregelen kunnen overal in Vlaanderen uitgevoerd en vergoed worden, maar sommige hebben wel een duidelijke focus naar een bepaalde sector (vb. verwarringstechniek voor fruittelers, behoud van lokale veerassen voor veetelers, de meststof-arme teelt van vlas en hennep).

- de beheerovereenkomsten: deze focussen op het ecologisch aspect, waarbij speciale aandacht gaat naar biodiversiteit, waterkwaliteit, instandhoudingsdoelstellingen in het kader van de realisatie van de Natura-2000 gebieden en erosiereductie. De beheerovereenkomsten vullen de milieu- en klimaatvriendelijke landbouwpraktijken aan. De meeste beheerovereenkomsten worden enkel in bepaalde gebieden afgesloten, waar de impact het grootst is. Zij zijn m.a.w. geografisch gefocust. Beheerovereenkomsten zullen beoordeeld/geadviseerd worden door een deskundige van de beheersdienst (bedrijfsplanners en bedrijfsadviseurs cfr. art. 28 (4)) van Verordening (EC) nr. 1305/2013; tenzij anders vermeld.

Beide types worden aangeboden als 5-jarige contracten. De verbintenis/overeenkomst kan aangepast worden op voorwaarde dat de aanpassing verantwoord is ten opzichte van de doelstelling. Dergelijke aanpassing kan een jaarlijkse verlenging inhouden na afloop van de initiële periode van 5 jaar. Na afloop van de initiële periode van 5 jaar kunnen ook nieuwe verbintenissen gesloten worden voor een kortere periode dan 5 jaar. De mogelijkheid voor een jaarlijkse verlenging of het sluiten van een nieuwe verbintenis voor een kortere periode zal worden beperkt tot dezelfde of een gelijkaardige verbintenis/overeenkomst.

Elke beheerovereenkomst of agromilieuverbintenis vergoedt enkel zaken die verder gaan dan de verplichtingen uit de baseline. De relevante baselinevoorwaarden voor elke BO/verbintenis staan apart opgesomd bij sub-maatregel. Op de webpagina http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=46 vindt men de meest recente (publiek toegankelijke) informatie over de randvoorwaarden (brochure, check-list,…)

Een beheerovereenkomst of agromilieu-klimaatverbintenis 'landbouw' start steeds op 1 januari. Een beheerovereenkomst kan uit meerdere sub-maatregelen bestaan. Een landbouwer kan in bepaalde gevallen meerdere (parallelle) (gelijksoortige) beheerovereenkomsten of agromilieu-klimaatverbintenissen met startdatum 1 januari, sluiten.

Alle beheerovereenkomsten/agromilieuklimaatverbintenissen bevatten een herzieningsclausule die

aanpassing van de verbintenis mogelijk maakt in geval van wijziging van de baselinevoorwaarden of met het oog op het vermijden van dubbelfinanciering met de vergroeningspraktijken of in functie van de overgang naar de programmaperiode 2021-2027.

Conform art.47 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 kunnen voor bepaalde types concrete acties de percelen jaarlijks variëren. Dit is eigen aan en ook noodzakelijk voor het behalen van de doelstellingen ervan. Al deze maatregelen zijn immers sterk teeltgebonden, en moeten toegepast worden op productiepercelen, waarbij teeltrotatie belangrijk en zelfs noodzakelijk is. (Dit in tegenstelling tot de meeste perceelsgebonden maatregelen die in meerdere of mindere mate uit productie worden genomen.) Het jaarlijks wisselen van percelen heeft als automatisch gevolg dat de oppervlakte waarop deze agromilieumaatregelen worden toegepast jaarlijks moet kunnen variëren. Het is immers onmogelijk om in het kader van teeltrotatie enkel percelen van dezelfde grootte te wisselen. Bovendien kan het zijn dat een landbouwer ten gevolge van een wijziging van de economische of ecologische situatie van zijn bedrijf in een bepaald jaar van zijn verbintenis de agromilieumaatregel op meer oppervlakte kan toepassen dan in een ander jaar. Hierbij kan men echter niet onder de verbintenisoppervlakte gaan: de variabiliteit geldt dus enkel naar boven toe. Voor volgende soorten concrete acties kan de maximale oppervlakte waarvoor jaarlijks kan betaald worden, variëren tussen 100 en 120% van de verbintenisoppervlakte:

- AMKM01 - teelt van vlinderbloemigen
- AMKM02 - teelt van vezelvlas en vezelhennep met verminderde bemesting
- AMKM03 - mechanische onkruidbestrijding
- AMKM04 - verwarringstechniek in de fruitteelt
- BO24 - waterkwaliteit
- BO31 - hamstervriendelijke nateelt

Het minimumbedrag voor vaste beheerovereenkomsten (BO01 t.e.m. BO23, BO25, BO26 en BO27) of de minimale oppervlakte voor variabele overeenkomsten (BO24) waarvoor een steunaanvraag kan ingediend worden, bedraagt respectievelijk 750 EUR (uit te geven bedrag over de duur van de overeenkomst), minstens 2 ha (BO24) of minstens 0,5 ha (BO31). Deze voorwaarde is nieuw in PDPOIII en moet maximale kosteneffectiviteit garanderen. Van deze voorwaarde kan voor de vaste beheerovereenkomsten afgeweken worden in het geval van een collectieve benadering bijvoorbeeld bij het tot stand brengen van ecologische verbindingen, … waarbij er individuele overeenkomsten gesloten worden.

Voor de beheerovereenkomsten kunnen voorschotten uitbetaald worden.

Voor de agromilieu-klimaatmaatregelen 'landbouw' staat de minimale oppervlakte of het minimum aantal dieren in de afzonderlijke sub-maatregel vermeld.

De agromilieu-klimaatverbintenissen 'landbouw' worden mee opgenomen worden in het voorlichtingsplan van het Departement Landbouw en Visserij. Bij de beheerovereenkomsten komt een bedrijfsplanner op het bedrijf die de steunaanvraag samen met de landbouwer opmaakt, de beheerovereenkomst voorlegt en voor begeleiding zorgt na het sluiten van de overeenkomst.

De maatregelen dragen bij tot het thema 'verhogen van de weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector' van de Vlaamse strategie. Door verminderd gebruik van nutriënten en/of chemische gewasbeschermingsmiddelen, een verhoging van het organische koolstofgehalte, bescherming van de bodem tegen erosie, bijdrage aan de biodiversiteit of het onderhoud van landschapselementen, dragen deze maatregelen immers bij tot de ecologische verduurzaming van de sector.

Daarnaast kunnen bepaalde types concrete actie binnen dat zelfde strategisch thema onrechtstreeks bijdragen tot een economische verduurzaming en crisisbestendigheid: op lange termijn kan een milieu-, klimaat- of natuurvriendelijke landbouw betere bescherming geven tegen landbouwcrisissen.

Alle concrete acties dragen bij tot de horizontale doelstelling 'milieu': er wordt steeds een verbeterde biodiversiteit, bodem- of waterkwaliteit beoogd.

Een aantal types concrete actie leveren ook een duidelijke bijdrage aan de horizontale doelstelling 'klimaat' via koolstofopslag (teelt van vlinderbloemigen, teelt van vlas& hennep, beheerovereenkomsten rond beheer / ontwikkeling van graslanden of -stroken, beheerovereenkomsten rond onderhoud kleine landschapselementen). Bovendien zal de stimulatie van lokale eiwitproductie (via de sub-maatregel vlinderbloemigen) zorgen voor een daling van de vraag naar (buitenlandse) soja en andere eiwitbronnen. Dat laatste heeft een aanzienlijke negatieve impact op klimaat omwille van het verre transport en de vaak voorkomende verandering in landgebruik in Zuid-Amerika, waar de sojateelt oorzaak is van het vrijkomen van koolstof door ontbossing.

Verder zijn de concrte acties innovatief omdat de praktijken nog niet algemeen gangbaar zijn in de landbouw. Het betreft bovendien een optimalisatie van de agromilieuverbintenissen en beheerovereenkomsten onder PDPO II.

Uit de mid-term evaluatie is gebleken dat maatregelen die laagdrempelig zijn (met beperkt aantal voorwaarden, relatief makkelijk uitvoerbaar, goede landbouwpraktijken) het makkelijkst een brede verspreiding in de sector kennen. Anderzijds blijkt uit een bevraging van landbouwers met lopende verbintenissen, dat - eens landbouwers ingestapt zijn in het systeem van agromilieuverbintenissen of beheersovereenkomsten - de drempel naar de meer veeleisende maatregelen met mogelijk een groter effect naar milieu en biodiversiteit minder groot is. De voorgestelde set van maatregelen is dan ook een combinatie van deze 2 types.

Uit de evaluatie van het PDPO II bleek dat de natuurgerichte beheerovereenkomsten (dus acties gericht op het botanisch beheer, het beschermen van hamsters, het perceelsrandenbeheer, het beheer van kleine landschapselementen) werden ingedeeld in de groep van maatregelen met een direct effect op de biodiversiteit; de beheerovereenkomsten met als doelstelling soortenbescherming hebben een nog directer effect op de biodiversiteit (meer bepaald op het voorkomen van akkervogels en broedvogels). Er kan voorzichtig besloten worden dat de maatregelen met een direct effect en de maatregelen voor akkervogels en weidevogels positief bijdragen aan de diversiteit en abundantie van bepaalde akkervogels en weidevogels (studies uitgevoerd door het INBO). Daarom zijn deze beheerovereenkomsten, die ook een relatief hoge acceptatiegraad kenden, ook opnieuw opgenomen in PDPOIII, soms in licht gewijzigde (verbeterde) vorm. De BO's met een te lage acceptatiegraad werden niet weerhouden in PDPOIII. Naast deze BO's, die een verderzetting zijn van PDPOII, werd gekozen om nieuwe BO's toe te voegen specifiek met het ook op de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen ikv Natura 2000 (BO25-27). Tenslotte werd gekozen om opnieuw een BO te voorzien die specifiek gericht is op de waterkwaliteit. Het concept van de BO werd bijgestuurd zodat de BO meerdere functies kon vervullen (nitraatproblematiek, erosie, organische stof) en zodat er een betere controleerbaarheid is.

Hieronder worden de soorten concrete acties kort beschreven met hun bijdrage aan de focusgebieden:

1. AMKM01 - teelt van vlinderbloemigen:

De concrete actie 'teelt van vlinderbloemigen' draagt hoofdzakelijk bij tot focusgebied **5D** (reductie van

broeikasgassen en ammoniak). Vlinderbloemigen zijn namelijk in staat N uit de lucht te fixeren, waardoor er minder bemesting nodig is en dus ook minder (di)stikstofoxide (= N2O = broeikasgas) vrijkomt in de atmosfeer. Als neveneffect kan met eigen teelt van eiwitrijke grondstoffen de import van soja en negatieve invloed hiervan op klimaat (door boskap en lange transport komt CO2 vrij) gereduceerd worden.
Hiermee wil de Vlaamse overheid de ruwvoederwinning in de Vlaamse veehouderij diversifiëren en de lokale eiwitproductie stimuleren zodat de Vlaamse veehouderij minder afhankelijk is van externe eiwitbronnen zoals soja.

Er zijn ook secundaire effecten op focusgebieden 2A (economische prestatie & concurrentievermogen landbouwbedrijf), 4A (biodiversiteit & landschap), 4B (verbeteren waterbeheer), 4C (verbeteren bodembeheer) en 5E (koolstofopslag).

2. AMKM02 - teelt van vezelvlas en vezelhennep met verminderde bemesting

Hiermee zet de Vlaamse overheid in op duurzame teelten: met name vlas en hennep. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is traditioneel al uiterst beperkt. Bovendien behoeven deze teelten niet veel nutriënten. Daardoor staat de teelt van beide gewassen garant voor een zeer beperkte druk op het milieu en voor een toegenomen biodiversiteit. Door de bijkomende eis om geen stikstofbemesting toe te passen wordt het milieuvriendelijk karakter van deze teelt verder versterkt. Bovendien genereren deze gewassen een lange termijn opslag van koolzuurgas (CO2) in duurzame materialen (textiel zoals kledij, interieurbekleding, huishoudlinnen; bouwmaterialen zoals isolatie, plamuurwerk, vezelplaat; composieten zoals aanwezig in auto-onderdelen) en dragen zodoende bij tot de strijd tegen klimaatverandering. Per hectare kan tot 10 ton CO2-equivalenten vastgelegd worden.

De concrete actie rond “Vlas en vezelhennep” draagt bij tot focusgebied **5D** (reductie van broeikasgassen en ammoniak), vermits geen N-bemesting wordt toegepast en dus ook minder (di)stikstofoxide (= N2O = broeikasgas) vrijkomt in de atmosfeer.

Er zijn ook secundaire effecten op focusgebieden 5E (koolstofopslag), 4A (biodiversiteit & landschap), 2A (economische prestatie & concurrentievermogen landbouwbedrijf) en 4C (verbeteren bodembeheer: een gezondere bodem dankzij een diepwortelend en rotatie vereisend gewas).

3. AMKM03 - mechanische onkruidbestrijding:

In de Vlaamse land- en tuinbouw worden de meeste teelten onkruidvrij gehouden met behulp van chemische gewasbeschermingsmiddelen. In bepaalde teelten is het nochtans mogelijk om een perceel met mechanische methoden onkruidvrij te houden. Het weglaten van het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen heeft een onmiddellijk positief effect op de kwaliteit van de bodem, het grond- en oppervlaktewater en op de biodiversiteit van het perceel en zijn omgeving.
Door het subsidiëren van mechanische onkruidbestrijding wordt de meerkost en de inkomensderving voor het toepassen van mechanische onkruidbestrijding vergoed en worden landbouwers gestimuleerd om dit op een of meerdere van hun percelen toe te passen.

De sub-maatregel 'mechanische onkruidbestrijding' draagt bij tot focusgebied **4B** (verbeteren waterbeheer): het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zal een directe invloed op de waterkwaliteit hebben.

Er zijn ook secundaire effecten op focusgebieden 4A (biodiversiteit & landschap) en 4C (verbeteren

bodembeheer).

4. AMKM04 - verwarringstechniek in de fruitteelt:

De bestrijding van fruitmot en andere rupsen van motten en vlinders is een belangrijke zorg in de fruitteelt. Een groot aandeel van de gebruikte insecticiden in de fruitteelt gaat voornamelijk naar de bestrijding van deze schadeverwekkers. De biologische bestrijding van de fruitmot en bladrollers door middel van feromoonverwarring kan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen aanzienlijk doen dalen.
Deze bestrijdingstechniek is bovendien erg specifiek: andere insecten worden niet geschaad door het gebruik van deze techniek. De negatieve milieu-impact van deze techniek is zeer gering in vergelijking met de klassieke chemische bestrijding.

Door het gebruik van deze techniek zullen de fruitmot, de vruchtbladroller en andere rupsen op termijn veel gemakkelijker onder controle kunnen gehouden worden, waardoor minder conventionele insecticiden moeten ingezet worden. Een vermindering van 2 tot 3 bespuitingen is realistisch als de techniek consequent wordt toegepast en de omgevingsfactoren en weersomstandigheden gunstig zijn.

De concrete actie 'Verwarringstechniek in de fruitteelt' draagt bij tot focusgebied **4B** (verbeteren waterbeheer): het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zal een directe invloed op de waterkwaliteit hebben.

Er zijn ook secundaire effecten op focusgebieden 4A (biodiversiteit & landschap) en 4C (verbeteren bodembeheer).

5. AMM05 - behoud lokale veerassen:

Bepaalde lokale landbouwhuisdierrassen zijn met uitsterven bedreigd doordat het economisch gezien interessanter is om meer productieve rassen te houden. Het behoud van genetische diversiteit van traditionele dierenrassen is nochtans een basis voor behoud van diversiteit in het platteland. Bovendien is een dergelijke levende genenbank van belang om specifieke eigenschappen in te kruisen in bestaande rassen. Door financiële ondersteuning kan de instandhouding in-situ van met uitsterven bedreigde lokale dierrassen worden gestimuleerd. De dieren die in aanmerking komen voor subsidie moeten ingeschreven zijn in een stamboek of register voor het betrokken ras, dat bijgehouden wordt door een hiervoor erkende vereniging.

De concrete actie 'Behoud lokale veerassen' draagt bij tot focusgebied **4A** (behoud en verbetering biodiversiteit): de instandhouding van lokale rassen is een inherent onderdeel van biodiversiteit.

Er worden geen secundaire effecten verwacht op andere focusgebieden.

6. Beheerovereenkomsten: BO01-BO23 en BO28-BO32: soortenbescherming, stroken en kleine landschapselementen

Uit talloze studies blijkt dat heel wat soorten verbonden aan het landbouwlandschap sterk achteruitgaan: akkervogels en weidevogels (- 44% tussen 1980 en 2005 in Europa), hamsters, bijen, vlinders… Overal in Europa hebben deze soorten binnen een landbouwlandschap het moeilijk door een gebrek aan een gunstig biotoop met voldoende voedsel en/of nestgelegenheid en geschikte milieucondities. Daarnaast is er een sterke milieudruk vanuit de landbouw op de bodem, de aanpalende waterlopen en waardevolle landschapselementen en staan deze laatste door een toegenomen schaalvergroting onder druk. Door de (gebieds)gerichte inzet van verschillende acties willen we kansen bieden aan typische soorten waaronder tal

van soorten van Europees belang (hamster, grauwe kiekendief,...). We doen dit door het creëren van een geschikt biotoop, bestaande resterende biotopen uit te breiden en te voorzien in het onderhoud van de typische kleine landschapselementen.

Hieronder vallen 3 types beheerovereenkomsten:

- bescherming van soorten (akkervogels, weidevogels, hamsters, grauwe kiekendieven, waardevolle graslanden,…) verbonden aan landbouwsystemen, gunstige habitatcondities te scheppen zodat de resterende populaties duurzaam kunnen overleven (BO01 tem BO07, BO12 tem BO17 en BO28 tem BO31)
- aanleggen van stroken (met mogelijkheid tot multifunctioneel beheer) om erosie te bestrijden (bodembeheer), kleine landschapselementen te bufferen, pollen en nectar te voorzien en een gunstig biotoop te creëren voor fauna verbonden aan het landbouwecosysteem (BO08 tem BO17)
- typische kleine landschapselementen behouden, goed beheren, het landbouw-landschap in stand houden en de lokale biodiversiteit ondersteunen (BO18 tem BO23 en BO32)

Deze types worden maximaal ingezet in gebieden waar de meerwaarde het grootst is, in zogenaamde beheergebieden. Het toepassingsgebied van de term beheergebied kan verschillen naargelang de submaatregel. Artikel 21 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 19 september 2014 tot het verlenen van subsidies voor beheerovereenkomsten met toepassing van Verordening (EU) nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling, bepaalt hoe de beheergebieden afgebakend worden (publicatie in BS op 1 oktober 2014).

Een beheergebied is een perimeter waarbinnen een perceel moet liggen om in aanmerking te komen om een welbepaalde BO te sluiten. Met het oog op gebiedsgericht werken en het verhogen van de impact van de maatregel, is het voor verschillende BO's aangewezen de toepassing te concentreren binnen welbepaalde geschikte gebieden. Hiertoe worden voor verschillende BO's beheergebieden voorgesteld door het Instituut voor Natuurbehoud (INBO). Op basis van een wetenschappelijke methode bepalen zij waar een specifiek type BO het meest effectief kan ingezet worden. Beleidsmatige aanpassingen zijn mogelijk. Deze beheergebieden worden vastgelegd in de Vlaamse wetgeving en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Ze kunnen geëvalueerd worden op basis van nieuwe terreindata. Deze evaluatie gebeurt door het INBO. Deze perimeters/beheergebieden werden niet toegevoegd aan het RDP om te vermijden dat bij elke wijziging hieraan een wijziging van het RDP dient te gebeuren.

Het INBO zal de beheergebieden voor soortenbescherming en botanisch beheer voorstellen. Hierop volgt een beleidsmatige validatie. Het agentschap voor Natuur en Bos zal gebieden aanduiden voor de BO 25-27, die bijdragen aan het mee realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen Natura2000; de afdeling Bodembescherming van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie de gebieden voor erosiebestrijding. De beheergebieden kunnen verschillen naargelang de BO.

Voor de types concrete actie gericht op soortenbescherming worden kansrijke beheergebieden afgebakend op basis van de recentst beschikbare monitoringsdata voor soorten verbonden aan het landbouwgebied alsook ook voor soorten en habitats van Europees belang te beschermen in uitvoering van het EU instandhoudingsbeleid.

De beheerovereenkomsten dragen bij tot prioriteit 4. BO01-BO07, BO11-BO23 en BO28-BO32 dragen voornamelijk bij tot focusgebied **4A** (biodiversiteit & landschap) en hebben secundaire effecten op 4B

(verbeteren waterbeheer), 4C (verbeteren bodembeheer) en – m.u.v. BO07 - 5E (koolstofopslag).

BO08-BO10 dragen in eerste instantie bij tot focusgebied **4C** (verbeteren bodembeheer) met secondaire effecten op focusgebied 5E (koolstofopslag).

7. Beheerovereenkomst BO24:

Uit de jaarlijkse voortgangsrapporten van de Mestbank (http://www.vlm.be/SiteCollectionDocuments/Publicaties/mestbank/Voortgangsrapport_2012.pdf) blijkt dat het gemiddelde nitraatresidu voor bepaalde gewassen, zoals aardappelen en vollegrondsgroenten, relatief hoog is, terwijl voor andere teelten lagere gemiddelde resultaten bereikt worden. Aangezien het nitraatresidu een maat is voor de hoeveelheid nitraat die kan uitspoelen naar grond- en oppervlaktewater, zal de teelt van gewassen met een gemiddeld hoog nitraatresidu een hoger risico geven op uitspoeling van stikstof naar het grond- en oppervlaktewater.

Door de landbouwers te stimuleren om in het teeltplan gewassen met een hoog risico op nitraatverliezen te beperken en meer teelten met een lager risico op uitspoeling te verbouwen, waarbij ook rekening wordt gehouden met de erosiegevoeligheid en de aanvoer van organische stof van de teelt, kan de uitspoeling en de afspoeling van stikstof (en andere nutriënten of bestrijdingsmiddelen) naar grond- en oppervlaktewater verminderd worden en zal de milieukwaliteit (waterkwaliteit in het bijzonder) kunnen verbeteren in gebieden waar deze maatregel toegepast wordt. Door het element organische stof te integreren in de beoordeling van de milieukwaliteit van de teelten wordt ook de opslag van C in de bodem bevorderd, alsook de bodemstructuur en de bodembiodiversiteit. Verder kan ook verwacht worden dat de afstroom van vruchtbare bodem door watererosie zal gemilderd worden.

Een deelnemend landbouwbedrijf zal zich engageren om minstens 90% laag risicoteelten te verbouwen. Concreet betekent dit dat een bedrijf dat tot de maatregel toetreedt een % laag risicoteelten verbouwt dat altijd hoger is dan het gemiddelde % laag risicoteelten in Vlaanderen.

De integratie van meerdere milieuaspecten (namelijk de gevoeligheid voor nitraatuitspoeling van de teelt, de erosiegevoeligheid van de teelt, de C-aanvoer van de teelt) in deze actie maakt het mogelijk de milieukwaliteit in het gebied te verbeteren. Om de landbouwer te sturen naar een betere waterkwaliteit is een doordachte bemesting een belangrijke voorwaarde. Daarom zal de landbouwer bodemstalen nemen op alle percelen zodat de chemische bodemvruchtbaarheid in kaart wordt gebracht. Er zal een evaluatie gebeuren van het uitgevoerde nutriëntenmanagement door middel van een nitraatresidu-bepaling in het najaar op alle percelen van het bedrijf. Door de uitvoering van de acties te koppelen aan het bepalen van een nitraatresidu, kan verwacht worden dat de landbouwers zullen streven naar een optimale en geen maximale bemesting van hun gewassen.

Met dit type concrete actie beoogt men het verbeteren van de waterkwaliteit door opname van een minimum percentage aan teelten met een laag risicoprofiel alsook een maximum percentage aan teelten met een hoog risicoprofiel. Het risicoprofiel wordt bepaald via drie criteria, met name waterkwaliteit, erosiegevoeligheid en aanvoer van organische stof.

Deze concrete actie wordt gebiedsgericht ingezet. Aangezien met deze maatregel een versnelde verbetering van de waterkwaliteit beoogd wordt, is het aangewezen om in te zetten in de gebieden waar de waterkwaliteit niet snel genoeg verbetert. Voor het beschermen van de waterkwaliteit zijn de niet-zandige landbouwstreken waar de doelstellingen voor het oppervlakte water nog niet bereikt zijn, weerhouden als onderdeel van het beheergebied. In deze gebieden kan er ook gewerkt worden aan de verbetering van de

grondwaterkwaliteit omdat dit systeem trager reageert. Daarnaast zijn binnen voornoemde afbakening veel gronden erosiegevoelig en kan het koofstofgehalte van de akkers verbeterd worden. Naast deze gebieden zal de maatregel ook ingezet kunnen worden in gebieden waar verwacht wordt dat door een laatste duwtje in de rug de waterkwaliteit (nitraatconcentratie) waarden kan bereiken die beneden de huidige grenswaarde zullen liggen. De gebieden waar de fysisch-chemische omstandigheden van die aard zijn dat het halen van de waterkwaliteitsdoelstellingen geen sinecure is, zijn ook geselecteerd. Het areaal bouwland dat potentieel in aanmerking komt bedraagt ruim 200.000 ha. Artikel 21 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 19 september 2014 tot het verlenen van subsidies voor beheerovereenkomsten met toepassing van Verordening (EU) nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling, bepaalt hoe de beheergebieden afgebakend worden (publicatie in BS op 1 oktober 2014).

BO24 draagt bij tot focusgebied **4B** (verbeteren waterbeheer) en heeft secundaire effecten op focusgebieden 4A (biodiversiteit & landschap) en 4C (verbeteren bodembeheer).

7. Beheerovereenkomst BO25:

Uit onderzoek blijkt dat de fosfaatvoorraad in de bodem vaak de beperkende factor is om op (voormalige) landbouwgronden bepaalde vegetaties te realiseren. Om op gronden gelegen in of rond Natura2000 gebied de uitspoeling van fosfaat naar het oppervlaktewater te vermijden of de bodem voor te bereiden op natuurontwikkeling wordt via geschikte teelten en een aangepaste N en K bemesting fosfaat onttrokken (uitmijning) aan de bodem, binnen de mogelijkheden van de geldende mestwetgeving.

Het doel van deze concrete actie is landbouwgronden gelegen in of rond Natura2000 gebieden via fosfaatuitmijning voor te bereiden op het behalen van bepaalde habitattypes of bijdragen aan het verbeteren van de abiotische condities in het gebied.

Dit type concrete actie wordt enkel toegepast binnen een beheer (actie)gebied in of rond een Natura2000 gebied. Artikel 21 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 19 september 2014 tot het verlenen van subsidies voor beheerovereenkomsten met toepassing van Verordening (EU) nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling, bepaalt hoe de beheergebieden afgebakend worden (publicatie in BS op 1 oktober 2014).

BO25 draagt bij tot focusgebied **4A** (biodiversiteit & landschap) en hebben secundaire effecten op 4B (verbeteren waterbeheer) en 4C (verbeteren bodembeheer).

8. Beheerovereenkomsten BO26-BO27:

Op gronden gelegen in of rond Natura2000-gebieden geen enkele vorm van bemesting toepassen om geschikte abiotische condities te creëren met het oog op het realiseren van Natura2000 doelstellingen.

BO26 en BO27 dragen voornamelijk bij tot focusgebied **4A** (biodiversiteit & landschap) en hebben secundaire effecten op 4B (verbeteren waterbeheer), 4C (verbeteren bodembeheer) en 5E (koolstofopslag).

Deze concrete acties worden enkel toegepast binnen een beheer (actie)gebied in of rond een Natura2000 gebied. Er kan een minimale oppervlakte in een gebied gedefinieerd worden vooraleer de maatregel kan genomen worden. Artikel 21 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 19 september 2014 tot het verlenen van subsidies voor beheerovereenkomsten met toepassing van Verordening (EU) nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 inzake steun voor plattelandsontwikkeling

uit het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling, bepaalt hoe de beheergebieden afgebakend worden (publicatie in BS op 1 oktober 2014).

8.2.8.3. De werkingssfeer, de omvang van de steun, de in aanmerking komende begunstigden en, in voorkomend geval, de methodologie voor de berekening van het bedrag of percentage van de steun, uitgesplitst per submaatregel en/of soort concrete actie waar nodig. Voor elke soort concrete actie een omschrijving van de subsidiabele kosten, de subsidiabiliteitsvoorwaarden, de toepasselijke bedragen en percentages steun en beginselen met betrekking tot het vaststellen van selectiecriteria

8.2.8.3.1. AMKM01 - teelt van vlinderbloemigen

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.1.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De landbouwer kan een subsidie ontvangen als hij gedurende een periode van vijf opeenvolgende jaren een vlinderbloemige teelt toepast op zijn bedrijf.

Deze maatregel bestond al in PDPO II en wordt lichtjes geoptimaliseerd.

De lijst van toegestane vlinderbloemigen wordt bepaald in de Vlaamse regelgeving. Naast de toegelaten teelten in de vorige programmaperiode (gras-klaver, klaver, luzerne) zal de lijst van toegestane teelten in volgende programmaperiode uitgebreid worden met andere eiwitrijke teelten (luzerne-gras, erwten, veldbonen,…) die voldoende praktijkklaar zijn om geïntroduceerd te worden binnen de Vlaamse veehouderij en akkerbouw.

De introductie van de grasklaverteelt is in de twee vorige programmaperiodes stilaan op gang getrokken. Gezien derogatie voor deze teelt uitgesloten blijft en de teelt eveneens voor niet-melkveebedrijven aantrekkelijk moet worden gemaakt (in teeltrotatie en niet als ruwvoeder), is een verdere subsidie voor gras-klaver onontbeerlijk om deze maatregel in de brede land- en tuinbouwsector verder ingang te doen vinden.

Voor de andere eiwitteelten (luzerne, klaver) was er bij de Vlaamse veehouders nog weinig animo om deze teelten in hun bedrijfsvoering te introduceren. Een hoger subsidiebedrag, dat beter aansluit bij de werkelijke kosten en gederfde inkomsten, zou de interesse moeten aanwakkeren.

Gezien uit praktijkonderzoek is gebleken dat ook andere eiwitrijke teelten potentieel hebben binnen de Vlaamse veehouderij, worden ook deze teelten geïntroduceerd in de maatregel.

Ten opzichte van de vorige programmaperiode blijft de maximale variabiliteit van de maatregel gelijk, namelijk de jaarlijks aanvaardbare oppervlakte kan variëren tussen 100 en 120% van de verbintenisoppervlakte.

8.2.8.3.1.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.1.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Geen

8.2.8.3.1.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.1.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin kosten, gederfde inkomsten en transactiekosten zijn ingecalculeerd.

- De gederfde inkomsten en de meerkosten worden bepaald op basis van het verschil in kosten en opbrengsten van de vlinderbloemige teelten ten opzichte van maïs en ten opzichte van grasland. Dit zijn immers de teelten die doorgaans zullen worden geruild voor de vlinderbloemige teelt.
- De meerkosten betreffen de variabele kosten van de plantaardige productie, de arbeidskosten en de transactiekosten. Wat betreft de transactiekosten**:** de teelt van vlinderbloemige gewassen brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie. Deze transactiekosten omvatten:
    - onderhandelingskosten (administratieve kosten voor de aanvraag, de tijd nodig voor het vervullen van de preliminaire voorwaarden om in aanmerking te komen voor de agromilieumaatregelen, het nemen van bodemstalen);
    - zoekkosten (kosten verbonden aan het beslissingsproces);
    - monitoring- en controlekosten (vb. begeleiden van de controle-instanties, uitvoeren van allerlei administratieve verplichtingen voor het bewijzen van het correct uitvoeren van het aangegane contract).

Deze drie type transactiekosten samen beschouwd (inclusief ook een vergoeding voor eigen arbeid) geeft een gemiddelde (Europese) transactiekost van 40 euro per ha. De nota "Kostprijsberekening agromilieumaatregelen" geeft echter aan dat voor België, meer bepaald voor Vlaanderen, deze transactiekost gemiddeld 50 euro per ha bedraagt.

- De gederfde inkomsten betreffen het verlies in inkomen gemeten t.o.v. een referentiesituatie. Voor vlinderbloemigen betreft dit de inkomsten van de teelt van vlinderbloemigen t.o.v. de teelt van conventionele voedergewassen zoals maïs en grasland. Deze inkomsten betreffen zowel de opbrengst van de verkoop als het gebruik van het gewas als voeder voor de dieren. Bij

vlinderbloemigen liggen die gederfde inkomsten vnl. in de lagere energetische waarde van de vlinderbloemige voedergewassen (i.e. zogenaamde VEM-waarde, of Voeder Eenheid Melk) t.o.v. de meer conventionele voedergewassen. Een gevolg hiervan is dat er eveneens meer kosten zijn voor de aankoop van krachtvoeder.

8.2.8.3.1.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

Minstens 0,5 ha vlinderbloemigen produceren op Vlaamse percelen

Verbintenisvoorwaarden:

- Inzaaien met gecertificeerd zaaizaad aan de minimale zaaihoeveelheden en samenstelling, zoals opgenomen in de Vlaamse regelgeving;
- Enkel ingezaaide oppervlakte komt in aanmerking voor steun;
- Facturen voor aankoop en keuringsetiketten die op de zakken hangen moeten kunnen voorgelegd worden bij controle;
- De percelen moeten in eigen gebruik zijn van de aanvrager vanaf de uiterste indieningsdatum van de verzamelaanvraag tot 31 december;
- Enkel maaien; nabegrazing toegestaan na 15 augustus;
- Herinzaai toegestaan, mits voorafgaandelijke melding bij de buitendienst. Herinzaai moet gebeuren binnen de twee weken na omploegen; Doorzaai is steeds mogelijk;
- Tijdig inzaaien en het gewas behouden tot minstens 15 februari van het jaar volgend op het jaar van de aangifte, met uitzondering van:
    - percelen in polders en duinen: behoud tot minstens 15 oktober van het jaar van de aangifte.
    - erwten en veldbonen: behoud tot minstens 15 juli van het jaar van de aangifte .
- Bij aanhouden van de teelt gedurende meerdere jaren moet de vlinderbloemige duidelijk zichtbaar aanwezig blijven;
- Geen erwten voor menselijke consumptie toegelaten.

8.2.8.3.1.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Indien het voor de maatregel voorziene budget ontoereikend is en deze middelen niet via bijkomende staatssteun kunnen worden voorzien, zal een selectie worden uitgevoerd op de nieuwe kandidaten.

8.2.8.3.1.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

- Grasklaver, luzerne-gras, luzerne, klaver: 450 euro/ha
- Andere teelten: 600 euro/ha (op voorwaarde dat deze jaarlijks heringezaaid worden)

Berekende bedrag:

- Gras-klaver: 576 euro/ha.
- Andere: 877 euro/ha.

Voor de 'andere teelten' wordt het steunbedrag afgetopt op het Europees vastgelegde maximum van 600 euro/ha voor eenjarige teelten. Voor 'gras-klaver' wordt het berekende steunbedrag afgetopt op het Europees vastgelegde maximum van 450 euro/ha voor meerjarige mengsels.

Deze steunbedragen zijn geografisch niet gedifferentieerd, gezien vlinderbloemigen in heel Vlaanderen geteeld kunnen worden en dezelfde milieu- en klimaatvoordelen opleveren.

8.2.8.3.1.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.1.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

Het niet-naleven van de verbintenisvoorwaarden (in het bijzonder: geen of onvoldoende actie ondernemen om de vlinderbloemigen duidelijk zichtbaar aanwezig te houden op het perceel)

8.2.8.3.1.9.2. Beperkende maatregelen

De beheersdienst stelt dat de LV-agromilieumaatregelen in het voorlichtingsplan van het Departement Landbouw en Visserij mee opgenomen worden. Via communicatie en begeleiding van de aanvragers wordt nog sterker ingezet op het voorkomen van fouten.

8.2.8.3.1.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Opvolging van bevindingen uit auditrapporten van de programmaperiode 2007-2013: in auditrapport RD/2011/02 werd gewezen op de te grote flexibiliteit van de verbintenisoppervlakte van de agromilieuverbintenissen. Een corrigerende actie is doorgevoerd door vanaf de campagne 2012 de maximale oppervlakte waarvoor jaarlijks kan uitbetaald worden, te beperken tot 120% van de verbintenisoppervlakte. Onder de nieuwe programmaperiode wordt deze variabiliteit behouden.

De beheersdienst stuurde bij voor de controlemoeilijkheden uit de vorige programmaperiode door in de wetgeving normen voor zaaidichtheden voor mengsels van vlinderbloemigen op te nemen.

Deze maatregel is zeer gemakkelijk uit te voeren voor landbouwers. Door de lage drempel kan de milieu-effectiviteit aanzienlijk zijn.

De steun voor de teelt voor vlinderbloemigen is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.1.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.2. AMKM02 - teelt van vezelvlas en vezelhennep met verminderde bemesting

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.2.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Dit is een nieuwe maatregel, waarmee de aanvrager een subsidie kan ontvangen als hij gedurende een periode van vijf opeenvolgende jaren op zijn bedrijf vezelvlas of vezelhennep teelt met verminderde bemesting.

Met deze maatregel zet de Vlaamse overheid in op duurzame teelten: vlas en hennep worden zonder stikstofbemesting verbouwd. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij deze teelten is traditioneel al uiterst beperkt. Daardoor staat de teelt van beide gewassen garant voor een zeer beperkte druk op het milieu en voor een toegenomen biodiversiteit. Verder genereren deze gewassen een lange termijn opslag van koolzuurgas (CO2) in duurzame materialen en dragen zodoende bij tot de strijd tegen klimaatverandering.

Om te waarborgen dat vlas en hennep daadwerkelijk tot vezels worden verwerkt, en dus actief bijdragen tot een C-fixatie, wordt aanvullend een verwerkingscontract of een verwerkingsverbintenis vereist

De teelt vereist teeltrotatie waardoor de landbouwer vlas/hennep jaarlijks op andere percelen, vaak met andere afmetingen, moet aanleggen .

8.2.8.3.2.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.2.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Correct bemestingsregister bijhouden op het perceel en de wettelijke bemestingsnormen respecteren, in uitvoering van het Vlaamse Mestdecreet dat uitvoering geeft aan de Europese nitraatrichtlijn (Tabel baseline: nr. 50+51).

Volgens artikel 32 (6) en art. 35 (3) van Verordening (EU) Nr. 1307/2013 en artikel 9 van Verordening (EU) nr. 639/2014 (Tabel baseline: nr. 53):

- De modaliteiten voor de vergunde teelt van hennep zijn vastgelegd in het ministerieel besluit van 27 juli 2011 betreffende de teelt van hennep (Belgisch Staatsblad van 26 september 2011).
- Aanvragers die vezelhennep willen telen zijn verplicht om de teelt bij de bevoegde administratie te

melden en relevante gegevens met betrekking tot de teelt door te geven vóór de inzaai (http://www.vlaanderen.be/landbouw/hennep).

- De aanvrager die vezelhennep wil telen mag de inzaai pas aanvangen nadat hij het document met de teelttoestemming van de bevoegde administratie heeft ontvangen.
- Enkel henneprassen uit de Europese rassenlijst met een THC gehalte van maximaal 0,2% zijn toegelaten
- Inzaaien van vezelhennep met gecertificeerd zaaizaad aan de minimale zaaihoeveelheden zoals opgenomen in de Vlaamse regelgeving;
- De aanvrager die vezelhennep teelt stuurt de officiële certificaten die aan de verpakkingen van zaaizaad gehecht waren, door naar de bevoegde administratie. Deze certificaten maken integraal deel uit van de verzamelaanvraag.
- De aanvrager moet het begin van de bloei van hennep melden aan de controle-entiteit van de beheersdienst.

8.2.8.3.2.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.2.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin kosten, gederfde inkomsten en transactiekosten zijn ingecalculeerd.

- De **meerkosten** betreffen de variabele kosten van de plantaardige productie (voor aankoop van gecertificeerd vlaszaaizaad) en de **transactiekosten** (50 euro/ha en maximaal 20% van de totale kosten).

  Deze transactiekosten behelzen:

  - onderhandelingskosten (administratieve kosten voor de aanvraag, de tijd nodig voor het vervullen van de preliminaire voorwaarden om in aanmerking te komen voor de agromilieumaatregelen, het nemen van bodemstalen);
  - zoekkosten (kosten verbonden aan het beslissingsproces);
  - monitoring- en controlekosten (vb. verplicht bijhouden van bemestingsgegevens, begeleiden van de controle-instanties, uitvoeren van andere administratieve verplichtingen voor het bewijzen van het correct uitvoeren van het aangegane contract).

Deze drie type transactiekosten samen beschouwd (inclusief ook een vergoeding voor eigen arbeid) geeft een gemiddelde (Europese) transactiekost van 40 euro per ha. De nota "Kostprijsberekening agromilieumaatregelen" geeft echter aan dat voor België, meer bepaald voor Vlaanderen, deze transactiekost gemiddeld 50 euro per ha bedraagt.

- De **gederfde inkomsten** betreffen het verlies aan inkomen gemeten t.o.v. een referentiesituatie. Voor vlas en hennep betreft dit de inkomsten van de normale teelt met toepassing van N-meststof. De gederfde inkomsten zijn het resultaat van 16-20% lagere opbrengsten (respectievelijk voor vlas en hennep door minder opkomst of minder vezellengte). Op basis van Bruto Standaard Saldo bij normale teelt van ca. 1145 euro/ha worden de gederfde inkomsten zowel voor vlas als voor hennep geraamd op 235 euro/ha.

8.2.8.3.2.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Minstens 1 ha vlas produceren op Vlaamse percelen
- Minstens 0,5 ha hennep produceren op Vlaamse percelen.

Verbintenisvoorwaarden:

- Percelen onder AMKM-verbintenis zijn in eigen gebruik van de aanvrager ten minste van 1 januari tot 20 augustus voor vlas en tot 20 september voor hennep.
- De aanvrager heeft vanaf 1 januari op de percelen onder verbintenis enkel PK-meststoffen gebruikt. De aanvrager moet aankoopfacturen van PK-meststoffen voorleggen of het aankoopbewijs van N-vrije P- en K meststoffen die in de biologische teelt zijn toegestaan (zoals o.m. natuurlijk (calcium)fosfaat, aluminiumcalciumfosfaat, fosfaatslakken, ruw kalizout, kaliumsulfaat) en een bemestingsregister correct bijhouden voor de betrokken percelen.
- Enkel gecertificeerd vezelvlaszaaizaad mag ingezaaid worden. De minimale zaaidichtheid bedraagt 100 kg/ha.
- De aanvrager heeft met een vezelvlas- of vezelhennepverwerker een aankoop/verkoopcontract gesloten voor de percelen onder AMKM verbintenis. Als de aanvrager de verwerking tot vezels zelf uitvoert of door een verwerker in opdracht laat uitvoeren via een contract voor loonverwerking, dan wordt het aankoop- en verkoopcontract vervangen door een verwerkingsverbintenis. De verwerkingsverbintenis is een verbintenis van de landbouwer om de verwerking tot vezels zelf uit te voeren of in opdracht te laten uitvoeren. In dat laatste geval wordt ook het contract voor loonverwerking toegevoegd.

8.2.8.3.2.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Indien het voor de maatregel voorziene budget ontoereikend is en deze middelen niet via bijkomende staatssteun kunnen worden voorzien, zal een selectie worden uitgevoerd op de nieuwe kandidaten.

8.2.8.3.2.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

- Vezelvlas: 240 euro/ha
- Vezelhennep: 140 euro/ha

Het steunbedrag is op 80% van het berekende bedrag (respectievelijk 302 euro/ha en 179 euro/ha) afgetopt, omdat ervan uitgegaan wordt dat er geen 100% compensatie noodzakelijk is om de doelstellingen te bereiken.

Deze steunbedragen zijn geografisch niet gedifferentieerd, gezien vlas en hennep in heel Vlaanderen geteeld kunnen worden en dezelfde milieu- en klimaatvoordelen opleveren.

8.2.8.3.2.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.2.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Niet naleving van de verbintenisvoorwaarden (in het bijzonder niet bijhouden bemestingsregister)
- Het toepassen van verminderde bemesting is moeilijk controleerbaar
- Onvoldoende effectiviteit door het vroegtijdig stopzetten van verbintenissen omdat de vlasteler geen garantie heeft op een verwerkingscontract

8.2.8.3.2.9.2. Beperkende maatregelen

- De beheersdienst stelt dat de agromilieumaatregelen in het voorlichtingsplan van het Departement Landbouw en Visserij mee opgenomen worden. Via communicatie en begeleiding van de aanvragers wordt ingezet op het voorkomen van fouten.
- De voorziene controle focust op de verificatie van de aankoopdocumenten van minerale PK meststoffen en de corresponderende bemestregisters. N-analyse van de bodem is niet standaard voorzien (omdat dergelijke tests weinig kunnen zeggen over de bron van N), maar kan wel in twijfelgevallen als bijkomend controle-element opgenomen worden. Het enkel toelaten van bepaalde specifieke meststoffen is gemakkelijker te controleren dan helemaal geen meststoffen toelaten.
- Er wordt een aankoop-verkoopcontract vereist. Bovendien wordt voorzien dat de oppervlakte waarvoor jaarlijks uitbetaald kan worden, kan variëren tussen 100% en 120% van de verbintenisoppervlakte, zodat de landbouwers over de nodige flexibiliteit beschikken. Wanneer blijkt dat een hoog % verbintenissen vroegtijdig wordt beëindigd zullen bijkomende corrigerende acties worden opgesteld.

8.2.8.3.2.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Alhoewel het opleggen van een bemestingsregime een voorwaarde is die intrinsieke controlemoeilijkheden kent, is het behoud van de voorwaarde vanuit de milieubaat verdedigbaar. De steun voor koolstofopslag door de teelt van vezelvlas en vezelhennep met verminderde bemesting is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.2.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

In uitvoering van het mestdecreet dat uitvoering geeft aan de nitraatrichtlijn

- Correct bemestingsregister bijhouden (tabel baseline nr. 50)
- De wettelijke bemestingsnormen respecteren op het perceel (tabel baseline nr. 51)

Nationale wetgeving i.v.m. hennepteelt respecteren (tabel baseline nr. 53)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.3. AMKM03 - mechanische onkruidbestrijding

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.3.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De landbouwer kan een subsidie ontvangen als hij een verbintenis aangaat om gedurende 5 opeenvolgende jaren een aantal percelen onkruidvrij te houden aan de hand van uitsluitend mechanische onkruidbestrijdingstechnieken. Het toepassen van mechanische onkruidbestrijding is tijdens de teelt zichtbaar op het perceel en kan bijkomend worden gestaafd door bijvoorbeeld de aanwezigheid op het bedrijf van de werktuigen waarmee de mechanische onkruidbestrijding wordt uitgevoerd.

De maatregel bestond al in PDPO I en PDPO II en wordt lichtjes bijgestuurd.

Op basis van het gewasbeschermingsmiddelenregister en het stockbeheer van gewasbeschermingsmiddelen kan worden nagegaan dat de landbouwer geen chemische onkruidbestrijdingsmiddelen heeft gebruikt. De landbouwer houdt een teeltfiche bij waarop hij de nodige gegevens over het gewas registreert: o.a. zaai- of plantdatum, voorteelt, nateelt, voorziene oogstdatum, de toegepaste mechanische onkruidbestrijding (datum en werktuig).

Mechanische onkruidbestrijding op percelen die worden gebruikt als grasland wordt niet gesubsidieerd.

Ten opzichte van de vorige programmaperiode is de toegelaten variabiliteit van de maatregel gelijk gebleven (de maximale oppervlakte waarvoor jaarlijks kan uitbetaald worden, kan variëren tussen 100 en 120% van de verbintenisoppervlakte).

8.2.8.3.3.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.3.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- 1 meter spuitvrije zone langs waterlopen respecteren in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013.

8.2.8.3.3.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.3.5. Subsidiabele kosten

- Vast bedrag waarin volgende kosten, gederfde inkomsten en transactiekosten zijn ingecalculeerd:

Kosten (zowel + als -):

- extra brandstofverbruik
- Uitgespaarde kosten(aankoop van chemisch onkruidbestrijdingsmiddel).
- Extra arbeid door het uitvoeren van de mechanische onkruidbestrijding (vb. aanleg vals zaaibed, wiedeggen, schoffelen, vingerwieden, aanaarden, …), het uitvoeren van de nodige veldwaarnemingen en de manuele nazorg van het perceel.
- Uitgespaarde arbeid door verbod chemische onkruidbestrijding.

Gederfde inkomsten:

- Gewasschade door het toepassen van mechanische onkruidbestrijding

Transactiekosten (beperkt tot 20% van het berekende subsidiebedrag):

Het uitvoeren van mechanische onkruidbestrijding brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie. Deze transactiekosten behelzen:

- onderhandelingskosten (administratieve kosten voor de aanvraag, de tijd nodig voor het vervullen van de preliminaire voorwaarden om in aanmerking te komen voor de agromilieumaatregelen, het nemen van bodemstalen);
- zoekkosten (kosten verbonden aan het beslissingsproces);
- monitoring- en controlekosten (vb. verplicht bijhouden van bemestingsgegevens, begeleiden van de controle-instanties, uitvoeren van andere administratieve verplichtingen voor het bewijzen van het correct uitvoeren van het aangegane contract)

Deze drie type transactiekosten samen beschouwd (inclusief ook een vergoeding voor eigen arbeid) geeft een gemiddelde (Europese) transactiekost van 40 euro per ha. De nota "Kostprijsberekening agromilieumaatregelen" geeft echter aan dat voor België, meer bepaald voor Vlaanderen, deze transactiekost gemiddeld 50 euro per ha bedraagt.

8.2.8.3.3.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Minimum 0,5 ha mechanische onkruidbestrijding toepassen

Verbintenisvoorwaarden:

- De teelt behoort niet tot de voor de maatregel uitgesloten teelten, te definiëren in de regionale wetgeving;

- Geen gebruik maken van herbiciden en bodemontsmettingsmiddelen gedurende de hele hoofdteelt en de voorbereidingswerkzaamheden. Voor eenjarige teelten gelden die voorwaarden eveneens voor de voor- of nateelten, behalve als de nateelt de hoofdteelt van het volgende jaar is.
- Gebruik van mechanische onkruidbestrijding kunnen aantonen;
- Bijhouden van teeltfiche per teeltgroep waarin de verschillende toegepaste onkruidbestrijdingstechnieken worden beschreven;
- De percelen waarop mechanische onkruidbestrijding wordt toegepast moeten in eigen gebruik zijn vanaf de uiterste indieningsdatum van de verzamelaanvraag tot 31 december.

8.2.8.3.3.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Indien het voor de maatregel voorziene budget ontoereikend is en deze middelen niet via bijkomende staatssteun kunnen worden voorzien, zal een selectie worden uitgevoerd op de nieuwe kandidaten.

8.2.8.3.3.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Steunbedrag: 260 euro/ha

Berekende bedrag: 322 euro/ha.

Het steunbedrag voor mechanische onkruidbestrijding is afgetopt op 80% van het berekende bedrag, aangezien verondersteld wordt dat een volledige compensatie niet noodzakelijk is om de gewenste doelstellingen te behalen.

Dit steunbedrag is geografisch niet gedifferentieerd, gezien mechanische onkruidbestrijding in heel Vlaanderen kan toegepast worden en dezelfde milieu- en klimaatvoordelen oplevert

8.2.8.3.3.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.3.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

Onjuiste aanvragen, met name wanneer de landbouwer pesticiden gebruikt (terwijl dit niet mag voor deze sub-maatregel)

8.2.8.3.3.9.2. Beperkende maatregelen

De beheersdienst stelt dat de agromilieumaatregelen in het voorlichtingsplan van het Departement Landbouw en Visserij mee opgenomen worden. In het voorlichtingsplan worden concrete en gerichte

communicatie- en begeleidingsacties opgenomen voor de aanvragers van steun voor mechanische onkruidbestrijding. De mogelijkheid wordt voorzien om via een aanpassing van de regionale regelgeving in de loop van de programmaperiode teelten met een hoge foutenlast uit te sluiten. Dit is een bijkomende houvast om de foutenlast onder controle te houden voor deze agromilieumaatregel.

8.2.8.3.3.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Opvolging van bevindingen uit auditrapporten van de programmaperiode 2007-2013: in auditrapport RD/2011/02 werd gewezen op de te grote flexibiliteit van de verbintenisoppervlakte van de agromilieuverbintenissen. Een corrigerende actie is doorgevoerd door vanaf de campagne 2012 de variabiliteit tot 120% van de verbintenisoppervlakte te beperken. Onder de nieuwe programmaperiode wordt deze variabiliteit behouden.

De maatregel kende in PDPO II een hoge foutenlast. Een aantal voorwaarden werden scherper en eenduidiger geformuleerd, maar de grootste inzet blijft rond communicatie en begeleiding.

De maatregel kent een hoge milieuwinst en moet daarom behouden blijven. Ze is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.3.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- 1 meter spuitvrije zone langs de waterlopen respecteren (tabel baseline nr. 8)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.4. AMKM04 - verwarringstechniek in de fruitteelt

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.4.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Fruittelers stimuleren om voor het bestrijden van onder meer de fruitmot en/of bladrollers gebruik te maken van de verwarringstechniek.

De landbouwer kan een subsidie ontvangen als hij een verbintenis aangaat om gedurende 5 opeenvolgende jaren voor de bestrijding van onder meer fruitmotten en/of bladrollers gebruik te maken van de verwarringstechniek.

De dispensors moeten uitgehangen worden op de percelen volgens de erkenningsvoorwaarden van het product (aantal, oppervlakte en plaatsing).

De introductie van deze maatregel in de vorige programmaperiode (in 2010) verliep zeer succesvol. Desalniettemin is er een reële vrees dat het niet meer ondersteunen van de techniek een toename van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen in de fruitteelt tot gevolg zal hebben. Omwille van de potentiële toepassing van feromoonverwarring bij kleinfruit en steenfruit wordt het toepassingsgebied uitgebreid naar alle fruitteelten (en niet uitsluitend pitfruit) waarvoor producten erkend zijn in België.

De voorgestelde variabiliteit van de maatregel is, net zoals in de vorige programmaperiode, beperkt tot 120% van de verbintenisoppervlakte. Uit de analyse van de aangegeven arealen van de voorbije jaren blijkt immers dat dit tegemoet komt aan de reële oppervlaktevariabiliteit.

8.2.8.3.4.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.4.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Bijhouden van gewasbeschermingsmiddelenregister in uitvoering van art. 93 (1) en bijlage II (RBE4) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr.22)
- Verbod op het gebruik van niet – erkende gewasbeschermingsmiddelen (RBE10) in uitvoering van de gewasbeschermingsmiddelenrichtlijn (tabel baseline nr. 36)
- Beschikken over een fytolicentie in uitvoering van de gewasbeschermingsmiddelenrichtlijn (tabel baseline nr. 49)
- Monitoring van ziekten en plagen (bijkomende minimumeis) in kader van integrated Pest Management (tabel baseline nr. 46)

8.2.8.3.4.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens definitie Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.4.5. Subsidiabele kosten

Vast bedrag waarin volgende kosten, gederfde inkomsten en transactiekosten zijn ingecalculeerd:

Kosten (+ en -):

- Aankoop van product voor feromoonverwarring
- Arbeidskost voor het plaatsen dispensors en opvolgen ziektedruk
- Uitgespaarde aankoopkost van 3 bespuitingen. Er is geen besparing op de arbeid verbonden aan de bespuitingen, vermits bespuiting tegen fruitmot samengaat met andere bespuitingen.

Gederfde inkomsten: geen

Transactiekosten (beperkt tot 20% van het berekende subsidiebedrag): het uitvoeren van de verwarringstechniek brengt de nodige administratieve last mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie. Deze transactiekosten behelzen:

- onderhandelingskosten (administratieve kosten voor de aanvraag, de tijd nodig voor het vervullen van de preliminaire voorwaarden om in aanmerking te komen voor de agromilieumaatregelen, het nemen van bodemstalen);
- zoekkosten (kosten verbonden aan het beslissingsproces);
- monitoring- en controlekosten (vb. verplicht bijhouden van bemestingsgegevens, begeleiden van de controle-instanties, uitvoeren van andere administratieve verplichtingen voor het bewijzen van het correct uitvoeren van het aangegane contract).

Deze drie type transactiekosten samen beschouwd (inclusief ook een vergoeding voor eigen arbeid) geeft een gemiddelde (Europese) transactiekost van 40 euro per ha. De nota "Kostprijsberekening agromilieumaatregelen" geeft echter aan dat voor België, meer bepaald voor Vlaanderen, deze transactiekost gemiddeld 50 euro per ha bedraagt.

8.2.8.3.4.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Verwarringstechniek toepassen op minstens 1 ha fruitteelt.

Verbintenisvoorwaarden:

- De verwarringstechniek toepassen op 1 van de fruitteelten voorzien in de regionale wetgeving; Erkende producten (www.fytoweb.be) gebruiken conform de erkenningsvoorwaarden met betrekking tot oppervlakte, aantal en plaatsing.
- het product onafgebroken toepassen van 15 mei tot 15 september
- de aankoopfacturen moeten kunnen voorgelegd worden bij controle
- de percelen in eigen gebruik hebben van uiterste datum van indienen verzamelaanvraag tot 15 september
- geen gedeeltelijke terugbetaling van de toepassingskosten voor de verwarringstechniek hebben aangevraagd in het kader van de GMO groenten en fruit.

8.2.8.3.4.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Indien het voor de maatregel voorziene budget ontoereikend is en deze middelen niet via bijkomende staatssteun kunnen worden voorzien, zal een selectie worden uitgevoerd op de nieuwe kandidaten.

8.2.8.3.4.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

210 euro/ha

Berekende bedrag: 265 euro/ha.

Het steunbedrag voor verwarringstechniek is afgetopt op 80% van het berekende bedrag, omdat men uit de populariteit van de maatregel onder PDPO II kan afleiden dat een volledige compensatie niet noodzakelijk is om de beoogde doelstellingen te halen.

Deze steunbedragen zijn geografisch niet gedifferentieerd, gezien de verwarringstechniek bij fruitteelt in heel Vlaanderen kan toegepast worden en dezelfde milieu- en klimaatvoordelen oplevert.

8.2.8.3.4.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.4.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

Niet naleven van verbintenisvoorwaarden (vb. geen of onvoldoende dispensors hangen)

8.2.8.3.4.9.2. Beperkende maatregelen

De beheersdienst stelt dat de agromilieumaatregelen in het voorlichtingsplan van het Departement Landbouw en Visserij mee opgenomen worden. Via communicatie en begeleiding van de aanvragers wordt verder ingezet op het voorkomen van fouten.

8.2.8.3.4.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Opvolging van bevindingen uit auditrapporten van de programmaperiode 2007-2013: in auditrapport RD/2011/02 werd gewezen op de te grote flexibiliteit van de verbintenisoppervlakte van de agromilieuverbintenissen. Een corrigerende actie is doorgevoerd door vanaf de campagne 2012 de maximale oppervlakte waarvoor jaarlijks kan uitbetaald worden, te beperken tot 120% van de vebintenisoppervlakte. Voor deze sub-maatregel blijft de maximaal aanvaardbare oppervlakte gelijk aan 120% van de verbintenisoppervlakte.

De maatregelvoorwaarde m.b.t. minimale oppervlakte verbintenis werd vereenvoudigd t.o.v. de vorige programmaperiode zodat de maatregel eenvoudig te implementeren is en te controleren steunvoorwaarden kent. De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.4.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Bijhouden van gewasbeschermingsmiddelenregister (RBE4 -1 – traceerbaarheid) (tabel baseline nr. 22)
- Verbod op het gebruik van niet – erkende gewasbeschermingsmiddelen (RBE10) (tabel baseline nr. 36)
- Beschikken over een fytolicentie (tabel baseline nr. 49)
- Monitoring van ziekten en plagen (bijkomende minimumeis) (tabel baseline nr. 46)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.5. AMKM05 - behoud van lokale veerassen

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.5.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De landbouwer kan een subsidie ontvangen als hij een verbintenis aangaat om gedurende 5 opeenvolgende jaren een aantal vrouwelijke dieren van een met uitsterven bedreigd lokaal ras van landbouwhuisdieren te houden. De dieren moeten ingeschreven zijn in het stamboek van het ras, en bijdragen aan de instandhouding van het ras. Wat betreft dubbeldoelrassen bij runderen wordt extra aandacht geschonken aan het behoud van het dubbeldoeltype door de vergoeding van de kost van melkproductieregistratie: uit de praktijk blijkt immers dat het risico groot is dat meer geselecteerd wordt richting vleestype.

Steun voor lokale veerassen werd ook reeds in PDPO II voorzien. Om nog meer de nadruk te leggen op de instandhouding van de populatie wordt bij schapen de subsidie beperkt tot fokkers die ook effectief jaarlijks lammeren inschrijven in het stamboek. Bij runderen werd de voorwaarde voor melkproductieregistratie toegevoegd om zo de verspreiding van sperma via kunstmatige inseminatie te bevorderen.

De verenigingen die de stamboeken bijhouden van de vermelde rassen zijn hiervoor door de Vlaamse overheid erkend, conform de geldende regelgeving.

(erkenningbesluit: http://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1020991.html)

De Vlaamse Overheid voert een controle uit op de werking van deze erkende stamboekenverenigingen. De controle van de rasaanhorigheid wordt uitgevoerd door de erkende stamboeken.

8.2.8.3.5.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Diergebonden subsidie (Steun per dier)

8.2.8.3.5.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Identificatie en Registratie in uitvoering van art. 93 (1) en bijlage II (RBE7 en RBE8) van Verordening (EU) nr. 1306/2013 (tabel baseline nrs 28-33):

- Bij schapen: bijhouden register, correct gebruik oormerken
- Bij runderen: paspoorten, inschrijving in Sanitel, melding geboortes, vertrekken en aankomsten in Sanitel binnen 7 dagen

8.2.8.3.5.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens definitie Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.5.5. Subsidiabele kosten

Vast steunbedrag per dier, berekend op de minderopbrengst

Runderen:

- Gederfde inkomsten door minderopbrengst melk
- Uitgespaarde kosten door minder krachtvoeder
- Bijkomende inkomsten uit vleesopbrengst
- Kost melkproductieregistratie

Schapen: Vergelijking tussen arbeidsinkomen bij terreinbegrazing met lokale rassen en professionele schapenhouderij. Gederfde inkomsten zijn het gevolg van een minderopbrengst in kg vlees en een lagere prijs per kg.

8.2.8.3.5.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Runderrassen: Rood ras, Witrood ras, Witblauw dubbeldoel ras, Kempens rund
- Schapenrassen: Houtlandschaap, Kempens Schaap, Mergellandschaap, Belgisch melkschaap, Vlaams Kuddeschaap, ArdenseVoskop, Lakens Schaap, Vlaamse Schaap, Entre-Sambre-et-Meuse schaap
- Voor alle verbintenissen samen:
    - Runderen min. 20 dieren, max. 125
    - Schapen min. 20 dieren, max. 500.

Verbintenisvoorwaarden:

Runderen:

- Vrouwelijke dieren met een raszuiverheid van min. 75%.
- Min. leeftijd 6 maanden
- Als bij ziekte of ongeval van 1 of meerdere dieren binnen de 3 maanden terug het vereiste aantal subsidiegerechtigde dieren verkregen wordt, behoudt de landbouwer het recht op subsidie.

Schapen:

- Dieren tijdig ingeschreven in de hoofdafdeling van het stamboek
- Geboortes registreren uiterlijk op 31 augustus van geboortejaar
- Aankomsten en vertrekken in stamboek registreren binnen de 10 dagen

- Het maximum aantal subsidiabele dieren per jaar is het aantal geregistreerde lammeren in dat jaar
- Min. leeftijd 1 jaar op uiterste datum van indiening verzamelaanvraag
- Als bij ziekte of ongeval van 1 of meerdere dieren binnen de 3 maanden terug het vereiste aantal subsidiegerechtigde dieren verkregen wordt, behoudt de landbouwer het recht op subsidie.

8.2.8.3.5.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Indien het voor de maatregel voorziene budget ontoereikend is en deze middelen niet via bijkomende staatssteun kunnen worden voorzien, zal een selectie worden uitgevoerd op de nieuwe kandidaten.

8.2.8.3.5.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

- Schapen: 25 euro/dier (= 167 euro/GVE)
- Runderen: 175 euro/dier (met MPR)
- Runderen: 150 euro/dier (zonder MPR)

Berekende bedragen:

- Schapen: 31 euro/dier.
- Runderen: 445 euro/dier.

Het steunbedrag voor de lokale schapenrassen werd afgetopt op 80% van het berekende bedrag, omdat een volledige compensatie niet noodzakelijk lijkt om de beoogde doelstellingen te halen.

Het steunbedrag voor behoud van lokale rundveerassen is afgetopt op een maximum bedrag van 150 euro per dier (of 170 euro/GVE) voor runderen niet onder MPR, en tot 175 euro per dier (of 200 euro/GVE) voor runderen onder MPR. Omwille van een eenvoudige toepassing is geopteerd voor een eenvormige premie over de verschillende dieren en rassen. Aangezien dieren van 6 maanden tot 2 jaar maar 0,6 GVE vertegenwoordigen, is voor de berekening van het steunbedrag per dier uitgegaan van een vervangingspercentage in de veestapel van 30%. Het gemiddeld steunbedrag per dier is berekend als (afgerond):

- Met MPR: 0,6*200*0,30 + 200*0,70 = 175 euro.
- Zonder MPR: 0.6*170*0.30 + 170*0.7 = 150 euro.

Deze steunbedragen zijn geografisch niet gedifferentieerd, gezien het houden van lokale runder- en schapenrassen in heel Vlaanderen mogelijk is en steeds bijdraagt aan de genetische biodiversiteit.

8.2.8.3.5.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.5.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

Niet naleven van verbintenisvoorwaarden (vb. niet tijdig melden van schapenbewegingen aan het stamboek)

8.2.8.3.5.9.2. Beperkende maatregelen

De beheersdienst stelt dat de agromilieumaatregelen in het voorlichtingsplan van het Departement Landbouw en Visserij mee opgenomen worden. Via communicatie en begeleiding van de aanvragers wordt verder ingezet op het voorkomen van fouten. Om onjuiste aanvragen te voorkomen is het nuttig om het tijdig melden van schapenbewegingen aan het stamboek extra onder de aandacht van de doelgroep van schapenhouders te brengen.

8.2.8.3.5.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Door een verbeterde registratie bij de schapenstamboeken wordt de tijdige inschrijving in het stamboek via kruiscontrole van databanken beter controleerbaar dan onder PDPO II. De steun voor het behoud van lokale veerassen is goed controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.5.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Identificatie en registratie van runderen (RBE7 – 1, RBE7-2, RBE7-3, RBE7-4) (tabel baseline nr. 28, 29, 30 en 31)
- Identificatie en registratie van schapen en geiten (RBE8 – 1, RBE8-2) (tabel baseline nr. 32 en 33)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van

bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Zie 8.1.1.5 (hoofdstuk 8.2 M10 rubriek f) “Maatregelspecifieke informatie – lijst van lokale rassen”.

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.6. BO01 - ontwikkeling soortenrijk grasland

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.6.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze BO beoogt de ontwikkeling van intermediaire graslanden naar een waardevoller graslandtype met een hogere biodiversiteit. We ontwikkelen soortenrijke graslanden door geen meststoffen, bodemverbeteraars en bestrijdingsmiddelen te gebruiken en een aangepast maai en/of beweidingsregime toe te passen op basis van het advies van een deskundige.

De actie wordt beperkt tot percelen grasland in een vooraf afgebakend beheergebied en beheer op basis van het advies van een deskundige.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.6.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.6.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel in uitvoering van het Vlaamse Mestdecreet dat uitvoering geeft aan de Europese nitraatrichtlijn (Tabel baseline: nr. 50).

Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (Tabel baseline: nr. 44)

8.2.8.3.6.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers zoals gedefinieerd in Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.6.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving

- uitgespaarde kosten:
    - bemesting kunstmest
    - gewasbescherming
- extra kosten voor manuele distelbestrijding en bijhouden maairegister
- transactiekost (50 €/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie.

Meer details: zie verder in hoofdstuk 8.2 M10 onder f "informatie die specifiek is voor de maatregel: beschrijving van de methodologie"

8.2.8.3.6.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het perceel is gelegen in een beheergebied
- Het perceel is grasland
- Een deskundige bepaalt voor de start van de overeenkomst het vegetatietype als een grassenmix of dominant stadium, en legt het beheer vast

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- Het grasland is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- Het grasland wordt beheerd volgens het advies van de deskundige
- Behoudens het maaibeheer/beweiding, geen enkele andere activiteit op het perceel uitvoeren
- Geen meststoffen en bodemverbeteraars toedienen, met uitzondering van bemesting door beweiden indien toegestaan
- Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
- De maaidata per perceel noteren in het register

8.2.8.3.6.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen), gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.6.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 881 euro/ha

Steunbedrag = 881 euro/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 600 euro/ha; topup = 221 euro/ha

8.2.8.3.6.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.6.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: respecteren datum voor maaien of begrazen
- Niet-naleving van de verbintenisvoorwaarden, in het bijzonder het bijhouden van registers
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.6.9.2. Beperkende maatregelen

- Een begrazingsregister en een maairegister bijhouden is toegevoegd als extra controlepunt op het respecteren van de datum voor begrazing en maaien, maar verhoogt het risico op onjuiste aanvragen.
- Begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.6.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

De beheersdienst stuurde bij voor de controlemoeilijkheden uit de vorige programmaperiode door de moeilijk controleerbare voorwaarde om maaisel tijdig te verwijderen te schrappen.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de

beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.6.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel (Tabel baseline: nr. 50)

Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (Tabel baseline: nr. 44)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.7. BO02 - instandhouding soortenrijk grasland

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.7.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze BO beoogt de instandhouding van reeds waardevolle soortenrijke graslanden. Dit gebeurt door geen meststoffen, andere bodemverbeteraars en bestrijdingsmiddelen te gebruiken en een aangepast maai en/of beweidingsregime toe te passen op basis van een advies van een deskundige.

De actie wordt beperkt tot percelen grasland; beheer op basis van het advies van een deskundige.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

Op basis van lessen uit het vorig PDPO II werd, om beter te kunnen inspelen op opportuniteiten en te vermijden dat waardevolle graslanden zonder wettelijke bescherming worden omgezet in akkerland, het toepassingsgebied van deze BO uitgebreid tot alle percelen grasland die een voldoende soortenrijke graslandvegetatie hebben. De ligging binnen een welbepaald beheergebied is niet langer vereist. Ook het beheer van het grasland dat wordt opgelegd door de deskundige is geoptimaliseerd t.o.v. PDPOII.

8.2.8.3.7.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.7.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel in uitvoering van het Vlaamse Mestdecreet dat uitvoering geeft aan de Europese nitraatrichtlijn (Tabel baseline: nr. 50).

Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (Tabel baseline: nr. 44)

8.2.8.3.7.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers zoals gedefineerd in Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.7.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving (uitstellen maaidatum en uitstellen beweidingsdatum)
- uitgespaarde kosten:
  - bemesting kunstmest
  - gewasbescherming
- extra kosten voor manuele distelbestrijding en bijhouden maairegister (maaidata)
- transactiekost (50 €/ha): het deelnemen aan deze submaatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

Meer details: zie verder in hoofdstuk 8.2 M10 onder f "informatie die specifiek is voor de maatregel: beschrijving van de methodologie"

8.2.8.3.7.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het perceel is grasland
- Een deskundige bepaalt voor de start van de overeenkomst het vegetatietype als een graskruidenmix, bloemrijk grasland of schraalland, en legt het beheer vast

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- Het grasland is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- Het grasland wordt beheerd volgens het advies van de deskundige
- Behoudens het maaibeheer/beweiding, geen enkele andere activiteit op het perceel uitvoeren
- Geen meststoffen en bodemverbeteraars toedienen, met uitzondering van bemesting door beweiden indien toegestaan
- Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
- De maaidata van het perceel noteren in het register

8.2.8.3.7.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.7.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 1174 EUR/ha

De opbrengstderving is verschillend indien er een specifiek maaibeheer wordt toegepast of een specifiek beweidingsbeheer. De berekende vergoeding gaat uit van een verhouding van 80% percelen met maaibeheer en 20% percelen met beweidingsbeheer (advies expert judgement). Het opbrengstverlies is volgens deze verhouding uitgemiddeld.

Verhouding 80/20 maaien/beweiden in adviezen op basis van expert judgement [CB1]

Steunbedrag = 1174 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 600 EUR/ha; topup = 574 EUR/ha

8.2.8.3.7.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.7.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: respecteren datum voor maaien of begrazen
- Niet-naleving van de verbintenisvoorwaarden, in het bijzonder het bijhouden van registers
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.7.9.2. Beperkende maatregelen

- Een begrazingsregister en een maairegister bijhouden is toegevoegd als extra controlepunt op het respecteren van de datum voor begrazing en maaien, maar verhoogt het risico op onjuiste aanvragen.
- begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.7.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

De beheersdienst stuurde bij voor de controlemoeilijkheden uit de vorige programmaperiode door de moeilijk controleerbare voorwaarde om maaisel tijdig te verwijderen te schrappen.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.7.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel (Tabel baseline: nr. 50).

Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (Tabel baseline: nr. 44).

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.8. BO03 - uitstel maaidatum

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.8.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze BO beoogt het bieden van kansen aan weidevogels op een hoger broedsucces door alle activiteiten op het perceel te verbieden tijdens het broedseizoen en de maaidatum uit te stellen. Het uitstellen van de maaidatum tot minstens 22 juni is zeer belangrijk voor kritische soorten zoals Grutto en Tureluur. Door de maaidatum uit te stellen, krijgen dergelijke soorten voldoende rust om te broeden, is er voldoende dekking en voedsel voor de kuikens om vliegvlug te geraken en voor de maaidatum het perceel te verlaten.

Het beheer bestaat dus uit een uitstel van de maaidatum tot en met 22 juni.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.8.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.8.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr. 1307/2013 (Tabel baseline: nr. 44)

8.2.8.3.8.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers zoals gedefinieerd in Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.8.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- Opbrengstderving
- Extra kosten voor bijhouden maairegister (maaidata)
- Transactiekost (50 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar

de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.8.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het perceel is gelegen in een beheergebied
- Het perceel is grasland

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- Het grasland is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- Tussen 20 maart en 22 juni geen enkele (landbouwkundige) activiteit op het perceel uitvoeren
- De bestaande grasvegetatie in stand houden (elke activiteit die de grasvegetatie wijzigt, is niet toegestaan)
- De maaidata van het perceel noteren in het register

8.2.8.3.8.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen), gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.8.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 698 EUR/ha

Steunbedrag = 698 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 600 EUR/ha; topup = 98 EUR/ha

8.2.8.3.8.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.8.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: respecteren datum voor maaien
- Niet-naleving van de verbintenisvoorwaarden, in het bijzonder het bijhouden van registers
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.8.9.2. Beperkende maatregelen

- Een maairegister bijhouden is toegevoegd als extra controlepunt op het respecteren van de maaidatum, maar verhoogt het risico op onjuiste aanvragen.
- begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.8.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

De beheersdienst stuurde bij voor de controlemoeilijkheden uit de vorige programmaperiode door moeilijk controleerbare voorwaarde te schrappen: maaisel tijdig verwijderen; de verplichting om van binnen naar buiten te maaien.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

8.2.8.3.8.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (Tabel baseline: nr. 44)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.9. BO04 - uitstel beweidingsdatum 20 mei

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.9.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze BO beoogt het bieden van kansen aan weidevogels op een hoger broedsucces door alle activiteiten op het perceel te verbieden tijdens het broedseizoen en de beweidingsdatum uit te stellen en te beperken. Het uitstellen van de beweidingsdatum tot 20 mei zorgt ervoor dat er geen verstoring is tijdens de broedfase voor kritische soorten zoals Grutto en Tureluur. Door daarna tot 15 juni de veebezetting te beperken tot 4 dieren wordt de verstoring en het risico op vertrappeling van de kuikens beperkt.

Het beheer bestaat dus uit een uitstel van de beweidingsdatum tot en met 20 mei en een verlaagde veebezetting tussen 20 mei en 15 juni.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.9.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.9.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel in uitvoering van het Vlaamse Mestdecreet dat uitvoering geeft aan de Europese nitraatrichtlijn (Tabel baseline: nr. 50)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr. 1307/2013 (Tabel baseline: nr. 44)

8.2.8.3.9.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)

8.2.8.3.9.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- Opbrengstderving

- transactiekost (19 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie. De hoogte is beperkt tot 20% van het totaal.

8.2.8.3.9.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het perceel is gelegen in een beheergebied
- Het perceel is grasland

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- Het grasland is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- Tussen 20 maart en 20 mei geen enkele (landbouwkundige) activiteit op het perceel uitvoeren
- Tussen 20 mei en 15 juni mag het perceel beweid worden met een veebezetting van maximaal 4 dieren per ha
- De bestaande grasvegetatie in stand houden (elke activiteit die de grasvegetatie wijzigt, is niet toegestaan)

8.2.8.3.9.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen), gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.9.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 116 EUR/ha

Steunbedrag = 116 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 600 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

8.2.8.3.9.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.9.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: respecteren datum voor begrazen
- Niet-naleving van verbintenisvoorwaarden, in het bijzonder het bijhouden van registers
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.9.9.2. Beperkende maatregelen

- Een begrazingsregister bijhouden is toegevoegd als extra controlepunt op het respecteren van de datum voor begrazing, maar verhoogt het risico op onjuiste aanvragen.
- Begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.9.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

De beheersdienst stuurde bij voor de controlemoeilijkheden uit de vorige programmaperiode door moeilijk controleerbare voorwaarde te schrappen: maaisel tijdig verwijderen; de verplichting om van binnen naar buiten te maaien.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.9.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel (Tabel baseline: nr. 50)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (Tabel baseline: nr. 44)

Het verplicht bijhouden van een begrazingsregister is een baseline element aangezien dit momenteel verplicht is in het kader van het Vlaamse Mest Actie plan (MAP) in uitvoering van richtlijn 91/679/EEG (nitraatrichtlijn) . Momenteel is een nieuw Mest Actie Plan in de maak die zal ingaan vanaf 2015. Indien het bijhouden van een begrazingsregister niet langer verplicht is in kader van deze Vlaamse wetgeving, vervalt deze baseline voorwaarde. Het verplicht bijhouden van een begrazingsregister zal dan opgenomen worden als beheervoorwaarde (i.p.v. baseline voorwaarde) en zal een onderdeel worden van de beheervergoeding. De beheervergoeding wordt dan aangepast naar 169 euro/ha i.p.v. 116 euro/ha.

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.10. BO05 - standweide 15 juni

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.10.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze BO beoogt het bieden van kansen aan weidevogels op een hoger broedsucces door alle activiteiten op het perceel te verbieden tijdens het broedseizoen uitgezonderd het gebruik als standweide met een beperkte veebezetting. Het beperken van de veebezetting tot 15 juni zorgt ervoor dat er zeer weinig verstoring is tijdens de broedfase voor kritische soorten zoals Grutto en Tureluur en dat het risico op vertrappeling van de kuikens zeer beperkt is.

Het beheer bestaat dus uit een verlaagde veebezetting tussen 20 maart en 15 juni.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.10.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.10.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel in uitvoering van het Vlaamse Mestdecreet dat uitvoering geeft aan de Europese nitraatrichtlijn (Tabel baseline nr. 50)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr.1307/2013 (Tabel baseline nr. 44)

8.2.8.3.10.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.10.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- Opbrengstderving
- Transactiekost (50 €/ha): het deelnemen aan deze submaatregel brengt de nodige administratieve last

met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.10.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapkosten:

- Het perceel is gelegen in een beheergebied
- Het perceel is grasland

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- Het grasland is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- Tussen 20 maart en 15 juni geen enkele (landbouwkundige) activiteit op het perceel uitvoeren, behalve het gebruik als standweide met een veebezetting van maximaal 2 dieren per ha
- De bestaande grasvegetatie in stand houden (elke activiteit die de grasvegetatie wijzigt, is niet toegestaan)

8.2.8.3.10.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen), gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.10.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 661 EUR/ha

Steunbedrag = 661 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 600 EUR/ha; topup = 61 EUR/ha

8.2.8.3.10.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.10.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: respecteren datum voor begrazen
- Niet-naleving van verbintenisvoorwaarden, in het bijzonder het bijhouden van registers
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.10.9.2. Beperkende maatregelen

- Een begrazingsregister bijhouden is toegevoegd als extra controlepunt op het respecteren van de datum voor begrazing, maar verhoogt het risico op onjuiste aanvragen.
- Begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.10.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

De beheersdienst stuurde bij voor de controlemoeilijkheden uit de vorige programmaperiode door moeilijk controleerbare voorwaarde te schrappen: maaisel tijdig verwijderen; de verplichting om van binnen naar buiten te maaien.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.10.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel (Tabel baseline nr. 50)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (Tabel baseline nr. 44)

Het verplicht bijhouden van een begrazingsregister is een baseline element aangezien dit momenteel verplicht is in het kader van het Vlaamse Mest Actie plan (MAP) in uitvoering van richtlijn 91/679/EEG (nitraatrichtlijn) . Momenteel is een nieuw Mest Actie Plan in de maak die zal ingaan vanaf 2015. Indien het bijhouden van een begrazingsregister niet langer verplicht is in kader van deze Vlaamse wetgeving, vervalt deze baseline voorwaarde. Het verplicht bijhouden van een begrazingsregister zal dan opgenomen worden als beheervoorwaarde (i.p.v. baseline voorwaarde) en zal een onderdeel worden van de beheervergoeding. De beheervergoeding wordt dan aangepast naar 705 euro/ha i.p.v. 661 euro/ha.

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.11. BO06 - kuikenweide

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.11.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Weidevogelkuikens kansen bieden om uit te vliegen op kruidenrijke graslanden door alle activiteiten te verbieden tot 1 juli uitgezonderd het gebruik als standweide

in bepaalde gevallen. Het beperken van de veebezetting tot 1 juli zorgt ervoor dat er geen verstoring is tijdens de broedfase voor kritische soorten zoals Grutto en Tureluur, dat er voldoende voedselaanbod is (zeker in heel kruidenrijke graslanden) en het risico op vertrappeling van de kuikens zeer beperkt blijft.

Het beheer bestaat dus ofwel uit een verlaagde veebezetting tussen 20 maart en 1 juli ofwel een absoluut verbod op het gebruik als standweide tot 1 juli.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.11.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.11.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel in uitvoering van het Vlaamse Mestdecreet dat uitvoering geeft aan de Europese nitraatrichtlijn (Tabel baseline: nr 50)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (Tabel baseline: nr. 44)

8.2.8.3.11.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.11.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- Opbrengstderving

- Transactiekost (50 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.11.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het perceel is gelegen in een beheergebied
- Het perceel is grasland

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- Het grasland is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- Keuzemogelijkheid: ofwel tussen 20 maart en 1 juli geen enkele (landbouwkundige) activiteit op het perceel uitvoeren, met uitzondering van het gebruik als standweide met een veebezetting van maximaal 2 dieren per ha, ofwel tussen 20 maart en 1 juli geen enkele (landbouwkundige) activiteit op het perceel uitvoeren (ook geen gebruik als standweide)
- De bestaande grasvegetatie in stand houden (elke activiteit die de grasvegetatie wijzigt, is niet toegestaan)

8.2.8.3.11.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.11.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 761 EUR/ha

Steunbedrag = 761 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 600 EUR/ha; topup = 161 EUR/ha

8.2.8.3.11.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.11.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: respecteren datum voor begrazen
- Niet-naleving van de verbintenisvoorwaarden, in het bijzonder het bijhouden van registers
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.11.9.2. Beperkende maatregelen

- Een begrazingsregister bijhouden is toegevoegd als extra controlepunt op het respecteren van de datum voor begrazing, maar verhoogt het risico op onjuiste aanvragen.
- Begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.11.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

De beheersdienst stuurde bij voor de controlemoeilijkheden uit de vorige programmaperiode door moeilijk controleerbare voorwaarde te schrappen: maaisel tijdig verwijderen; de verplichting om van binnen naar buiten te maaien.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.11.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel (Tabel baseline: nr 50)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (Tabel baseline: nr. 44)

Het verplicht bijhouden van een begrazingsregister is een baseline element aangezien dit momenteel verplicht is in het kader van het Vlaamse Mest Actie plan (MAP) in uitvoering van richtlijn 91/679/EEG (nitraatrichtlijn) . Momenteel is een nieuw Mest Actie Plan in de maak die zal ingaan vanaf 2015. Indien het bijhouden van een begrazingsregister niet langer verplicht is in kader van deze Vlaamse wetgeving, vervalt deze baseline voorwaarde. Het verplicht bijhouden van een begrazingsregister zal dan opgenomen worden als beheervoorwaarde (i.p.v. baseline voorwaarde) en zal een onderdeel worden van de beheervergoeding. De beheervergoeding wordt dan aangepast naar 805 euro/ha i.p.v. 761 euro/ha.

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.12. BO07 - faunavoedselgewas

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.12.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Faunasoorten verbonden aan het landbouwlandschap alle kansen bieden door tijdens de winterperiode geschikte habitatcondities (voedsel, dekking,…) te voorzien zodat deze soorten voldoende fit de winter doorkomen. Specifiek voor grauwe kiekendief en hamster naast wintervoedsel ook een gunstige zomersituatie aanbieden met het oog op de vestiging en een hoger broedsucces voor grauwe kiekendief en dekking en voedsel voor hamster.

De maatregel bestaat uit het aanleggen van een faunavoedselgewas (graan, mengsel van granen…) op het perceel gelegen in het beheergebied voor akker- of weidevogels en specifieke soorten gelinkt aan Natura 2000 in de winterperiode en specifiek voor de soorten grauwe kiekendief en hamster in de winter- en zomerperiode. Dit gewas dient als voedsel en biedt bescherming voor faunasoorten zoals akkervogels, wilde hamsters etc tegen predatoren. Het faunavoedselgewas dient elk jaar behouden te blijven tot 15 maart zodat er lang genoeg (vermijden van de hungry gap) voedsel beschikbaar blijft om de winter fit door te komen. Voor de soorten grauwe kiekendief en hamster biedt het perceel naast wintervoedsel ook een gunstige zomersituatie.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

Deze BO07 vereist dat het ingezaaide voedselgewas niet geoogst wordt of ondergewerkt wordt tot 15 maart van het volgende teeltjaar. Bij een Europese audit in 2011 merkten de auditoren op dat er moest voorkomen worden dat het prevalentiemechanisme, gecombineerd met de specifieke verdeling van de maatregelen, bepaalde perioden systematisch voor controles uitsluit. Rekening houdend met deze opmerking wordt voor deze actie systematisch voorzien in terreincontroles specifiek in de periode februari-maart van het volgende teeltjaar, zodat deze voorwaarde goed gecontroleerd kan worden.

8.2.8.3.12.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.12.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Geen handelingen verrichten met het opzet vogels of hun nesten te verstoren of te vernielen in uitvoering van het Vlaamse natuurdecreet (Tabel baseline: nr. 52).

8.2.8.3.12.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.12.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- Opbrengstderving
- Extra kosten voor o.a. zaaigoed, uit te voeren bewerkingen (zaaien, ploegen, onderwerken stoppel, manuele distelbestrijding,…)
- Transactiekost (100 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.12.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het perceel is gelegen in een beheergebied

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- Het perceel is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- Het beheerobject wordt gedurende de looptijd van de overeenkomst jaarlijks als één perceel aangegeven met eenzelfde teelt
- Telen van een specifiek zaadleverend gewas(mengsel) vermeld in de overeenkomst en ingezaaid voor 31 mei.
- Het gewas mag niet geoogst worden en mag niet ondergewerkt worden voor 15 maart van het volgende teeltjaar

8.2.8.3.12.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.12.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 1931 EUR/ha

Steunbedrag = 1931 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup = 731 EUR/ha

8.2.8.3.12.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.12.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.12.9.2. Beperkende maatregelen

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.12.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.12.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

Geen handelingen verrichten met het opzet vogels of hun nesten te verstoren of te vernielen (Tabel baseline: nr. 52)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.13. BO08 - aanleg of onderhoud erosiestrook (grasstrook)

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.13.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Erosie op erosiegevoelige percelen verminderen door de afspoelende bodem op te vangen door aanleg of behoud van een grasstrook.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

In vergelijking tot PDPOII is de erosiestrook is niet langer toegestaan langs waterlopen (VHA). Langs VHA-waterlopen moet verplicht een BO gekozen worden voor een multifunctionele aanpak waarbij erosiebestrijding gecombineerd wordt met een bufferende werking op afstroming van meststoffen en pesticiden (via BO11 of BO13 t.e.m.16)

8.2.8.3.13.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.13.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Minimale bodembedekking en minimaal landbeheer op erosiegevoelige percelenin uitvoering van art. 93 (1) en bijlage II (GLMC4 en GLMC5) van Verordening (EU) nr. 1306/2013 (zie randvoorwaarden en GLMC) (Tabel baseline: nr. 13 en 14)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr.1307/2013 (Tabel baseline: nr. 43 en 44)

8.2.8.3.13.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.13.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- Opbrengstderving

- Extra kosten (herinzaai grasland, afpaling perceel,…)
- transactiekost (100 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.13.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het perceel is bouwland
- Het perceel is erosiegevoelig volgens het GBCS
- De grasstrook wordt aangelegd op de plaats waar water en sediment afstromen
- De grasstrook is niet gelegen langs of grenst niet aan een kwetsbaar element
- De gemiddelde breedte van de grasstrook wordt vastgelegd overeenkomstig de erosiegevoeligheid van het perceel en de functie van de strook en schommelt tussen 6 en 30 meter

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De grasstrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- De grasstrook tot stand brengen voor 31 mei van het eerste werkjaar
- De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter.
- De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden
- Het beheerobject wordt niet gebruikt om te voldoen aan een inzaaiverplichting ikv de vergroeningsvereisten rond blijvend grasland
- Een ploegvoor of ploegwal naast de erosiestrook nivelleren om te voorkomen dat water en sediment naast de strook afstromen

8.2.8.3.13.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.13.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 1047 EUR/ha

Steunbedrag: 1047 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Indien de strook onder deze BO (gedeeltelijk) samenvalt met een verplichte bufferstrook i.k.v. de randvoorwaarden erosie, wordt de BO-vergoeding voor de overlappende oppervlakte en de overlappende voorwaarden verlaagd met 1047 EUR/ha.

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1047 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

8.2.8.3.13.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.13.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.13.9.2. Beperkende maatregelen

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.13.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.13.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Minimale bodembedekking en minimaal landbeheer op erosiegevoelige percelen (zie randvoorwaarden en GLMC) (Tabel baseline: nr. 13 en 14)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (Tabel baseline: nr. 44)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.14. BO09 - aanleg en onderhoud erosiedam uit stro

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.14.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze maatregel beoogt het beperken van erosie op erosiegevoelige percelen door de afspoelende bodem op te vangen via een dam uit stro. De aangelegde dam dient om het afstromend sediment (water en bodemdeeltjes) tegen te houden stroomopwaarts van de dam. Het sediment wordt tegengehouden waardoor de bodemdeeltjes bezinken voor de dam en het opgehouden water geleidelijk door de dam sijpelt en met een veel lager debiet verder stroomt. Hierdoor vermindert de kans op bodemerosie stroomafwaarts van de dam en worden piekafvoeren afgetopt waardoor lokale erosieproblemen kunnen aangepakt worden en de gevolgen kunnen beperkt worden.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.14.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.14.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Minimale bodembedekking en minimaal landbeheer op erosiegevoelige percelen percelen in uitvoering van art. 93 (1) en bijlage II (GLMC4 en GLMC5) van Verordening (EU) nr. 1306/2013 (zie randvoorwaarden en GLMC): Tabel baseline nr. 13 en 14.

8.2.8.3.14.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.14.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- Opbrengstderving
- Extra kosten (arbeid aanleg en heraanleg dam uit stro, verwijderen, slib, aankoop stro,…)
- Transactiekost: het deelnemen aan deze submaatregel brengt de nodige administratieve last met zich

mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.14.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het perceel is erosiegevoelig volgens het GBCS
- De dam wordt gecombineerd met de aanleg van een erosiestrook of strategisch gelegen grasland

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De erosiedam wordt aangelegd voor 31 mei van het eerste werkjaar conform de technische richtlijnen
- De hoogte van de dam bedraagt minimaal 50 cm
- Afgezet slib verwijderen zodat de opvanghoogte van de dam overal minstens 30 cm bedraagt

8.2.8.3.14.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.14.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 12,86 euro per m

Steunbedrag = 12,86 euro per m (100% berekend bedrag)

Omrekening naar ha (standaardbreedte = 1,5m):

12,86 euro/m = 12,86 euro/1,5 m2 = 85.733 euro/ha

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup = 12,68 EUR/m

Baseline: het aanleggen van een erosiedam kan integraal vergoed worden want gaat verder dan de verplichtingen in kader van de randvoorwaarden (erosie) uit artikel 93(1) van Verordening (EU) nr.

1306/2013.

8.2.8.3.14.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.14.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.14.9.2. Beperkende maatregelen

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.14.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.14.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit

hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

Minimale bodembedekking en minimaal landbeheer op erosiegevoelige percelen (zie randvoorwaarden en GLMC) (Tabel baseline nr. 13 en 14)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.15. BO10 - aanleg en onderhoud strategisch gelegen grasland

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.15.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze maatregel beoogt het beperken van erosie aan de bron door op strategische plaatsen grasland aan te leggen en te onderhouden. Er wordt een vergoeding gegeven voor het omzetten van akkerpercelen met een sterke erosieproblematiek naar grasland. Hierdoor wordt erosie maximaal vermeden (continue bodembedekking). Het grasland bevindt zich op een, in functie van erosiebestrijding, strategisch gelegen locatie, zoals

- erosiegevoelig akkerland dat aanleiding kan geven tot aanzienlijke hoeveelheden bodemverlies als gevolg van erosie. Op die plaatsen heeft grasland een bodembeschermende functie die moet behouden blijven;
- een perceel stroomafwaarts van een hellend gebied waar bodemerosie plaatsgrijpt (vb. intensieve akker- of tuinbouw) en/of overmatig veel oppervlakkig afspoelend water wordt gegenereerd (vb. fruitplantages). Op die plaatsen kan grasland fungeren als water- en sedimentvang, en zo de gevolgen van bodemerosie beperken.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.15.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.15.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Minimale bodembedekking en minimaal landbeheer op erosiegevoelige percelen in uitvoering van art. 93 (1) en bijlage II (GLMC4 en GLMC5) van Verordening (EU) nr. 1306/2013 (zie randvoorwaarden en GLMC) (Tabel baseline: nr. 13 en 14)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr. 1307/2013 (Tabel baseline nr. 44)

8.2.8.3.15.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.15.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- Opbrengstderving
- Transactiekost (50 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.15.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het perceel werd gedurende de laatste vijf jaar uitsluitend als bouwland (excl. tijdelijk grasland) uitgebaat
- Het perceel is door ALBON aangeduid als een strategisch gelegen perceel voor erosiebestrijding door aanleg van extra grasland
- Het perceel is erosiegevoelig volgens het GBCS

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- Het perceel is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- Het perceel wordt omgezet in grasland voor 31 mei van het eerste werkjaar
- De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden
- Het beheerobject wordt niet gebruikt om te voldoen aan een inzaaiverplichting i.k.v. de vergroeningsvereisten rond blijvend grasland

8.2.8.3.15.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.15.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 619 EUR/ha

Steunbedrag = 619 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

Baseline: het aanleggen van strategisch grasland kan integraal vergoed worden want gaat verder dan de verplichtingen in kader van de randvoorwaarden (erosie).

8.2.8.3.15.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.15.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.15.9.2. Beperkende maatregelen

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.15.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. . Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.15.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Minimale bodembedekking en minimaal landbeheer op erosiegevoelige percelen (zie randvoorwaarden en GLMC) (Tabel baseline: nr. 13 en 14)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (Tabel baseline nr. 44)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.16. BO11 - aanleg of onderhoud bufferstrook (grasstrook 15 juni)

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.16.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Kwetsbare landschapselementen beschermen door het aanleggen of behouden van een grasstrook waarop geen bemesting en geen bestrijdingsmiddelen mogen gebruikt worden. De maaidatum van de strook wordt uitgesteld tot 15 juni waardoor als secundair effect ook het ontwikkelen van een meer waardevolle vegetatie op de strook kan gerealiseerd worden..

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.16.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.16.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline: nr. 5)
- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr. 8)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr. 1307/2013. (tabel baseline nr. 44)
- Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE2, RBE3 en GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr. 17, 18, 19)

8.2.8.3.16.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.16.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- uitgespaarde kosten:
  - bemesting kunstmest
  - gewasbescherming
- extra kosten voor manuele distelbestrijding, verwijderen maaisel, afpaling perceel,…
- Transactiekost (100 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.16.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het perceel is bouwland
- Het perceel ligt in een beheergebied
- De strook grenst voor minstens 75% aan een kwetsbaar landschapselement
- De gemiddelde breedte van de grasstrook wordt vastgelegd overeenkomstig de erosiegevoeligheid van het perceel in het GBCS en schommelt tussen 6 en 30 meter
- Indien het gaat om een erosiestrook, ligt de strook op de plaats waar water en sediment afstromen

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De grasstrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- De grasstrook tot stand brengen voor 31 mei van het eerste werkjaar
- De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter
- De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden
- Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten
- Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
- De strook wordt pas gemaaid of geklepeld vanaf 15 juni.
- Behoudens het maaibeheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook

8.2.8.3.16.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU

prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.16.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 1317 EUR/ha

Steunbedrag = 1317 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Indien de strook onder deze BO (gedeeltelijk) samenvalt met een verplichte bufferstrook i.k.v. de randvoorwaarden erosie, wordt de BO-vergoeding voor de overlappende oppervlakte en de overlappende voorwaarden verlaagd met 1047 EUR/ha.

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1317 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

Baseline: Voor maatregelen gelegen langs kwetsbare elementen (waterlopen) is bij de bepaling van het opbrengstverlies rekening gehouden met de verplichte bemestingsvrije en spuitvrije zone (baselinevoorwaarde).

8.2.8.3.16.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.16.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: het niet toepassen van pesticiden, meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen op stroken
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.16.9.2. Beperkende maatregelen

- Een aantal voorwaarden met betrekking tot het gebruik van meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen zijn sterk gelinkt aan de doelstelling van de maatregel en dienen dus behouden worden, zelfs al zijn ze op stroken niet 100% sluitend controleerbaar. In dergelijke gevallen maakt de beheerdienst – waar relevant- gebruik van meerdere controlepunten, om de voorwaarde toch zo verifieerbaar mogelijk te krijgen.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.16.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.16.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) (tabel baseline: nr. 5)
- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) (tabel baseline nr. 8)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (tabel baseline nr. 44)
- Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element (tabel baseline nr. 17, 18 en 19)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.17. BO12 - aanleg of onderhoud vluchtstrook (grasstrook 22 juni)

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.17.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Door een aangepast maaibeheer op een strook een geschikt habitat voor een aantal soorten (o.a. weidevogels) creëren.

Het uitstellen van de maaidatum tot minstens 22 juni is zeer belangrijk voor kritische soorten zoals Grutto en Tureluur. Door de maaidatum uit te stellen, krijgen dergelijke soorten voldoende rust om te broeden, is er voldoende dekking en voedsel voor de kuikens om vliegvlug te geraken en voor de maaidatum de strook te verlaten.

Het oogpunt van deze BO is soortenbescherming op een grasstrook door het uitstellen van de maaidatum op de grasstrook tot 22 juni.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.17.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.17.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr.1307/2013. (baseline nr. 44)
- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren in uitvoering van het Vlaamse natuurdecreet. (baseline nr. 52)
- De wettelijke bemestingsnormen respecteren op het perceel (tabel baseline nr. 51)

8.2.8.3.17.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)

8.2.8.3.17.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- uitgespaarde kosten:
  - bemesting kunstmest
  - gewasbescherming
- extra kosten voor manuele distelbestrijding, afvoeren maaisel, afpaling perceel,…
- transactiekost (100 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.17.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond gelegen in het Vlaams Gewest
- De vluchtstrook heeft een gemiddelde breedte tussen 6 en 30 meter
- Het perceel ligt in een beheergebied
- De strook ligt niet langs of grenst niet aan een kwetsbaar element

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De grasstrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- De grasstrook tot stand brengen voor 31 mei van het eerste werkjaar
- De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter
- De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden
- Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten
- Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
- De strook wordt pas gemaaid of geklepeld vanaf 22 juni.
- Behoudens het maaibeheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook

8.2.8.3.17.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.17.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 1616 EUR/ha

Steunbedrag: 1616 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Indien de strook onder deze BO (gedeeltelijk) samenvalt met een verplichte bufferstrook i.k.v. de randvoorwaarden erosie, wordt de BO-vergoeding voor de overlappende oppervlakte en de overlappende voorwaarden verlaagd met 1047 EUR/ha.

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1616 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

8.2.8.3.17.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.17.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: het niet toepassen van pesticiden, meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen op stroken
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.17.9.2. Beperkende maatregelen

- Een aantal voorwaarden met betrekking tot het gebruik van meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen zijn sterk gelinkt aan de doelstelling van de maatregel en dienen dus behouden worden, zelfs al zijn ze op stroken niet 100% sluitend controleerbaar. In dergelijke gevallen maakt de beheerdienst – waar relevant- gebruik van meerdere controlepunten, om de voorwaarde toch zo verifieerbaar mogelijk te krijgen.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.17.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de

betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.17.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (tabel baseline nr. 44)
- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren (tabel baseline nr. 52)
- De wettelijke bemestingsnormen respecteren op het perceel (tabel baseline nr. 51)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante

basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.18. BO13 - aanleg en onderhoud faunastrook (gemengde grasstrook)

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.18.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Faunasoorten verbonden aan het landbouwlandschap voldoende geschikt habitat bieden door het aanleggen van kruidenrijke grasranden waarop een aangepast maaibeheer wordt uitgevoerd zodat een deel van de rand structuurrijker de winter ingaat of de maaidatum uit stellen tot 15 juli.

Deze BO omvat de aanleg van nieuwe faunastroken op akker-of grasland.

De stroken kunnen aangelegd worden langs kwetsbare elementen waardoor ze naast het bufferen van deze kwetsbare elementen ook een meer geschikt habitat creëren langs deze elementen voor voorkomende faunasoorten. De stroken kunnen aangelegd worden in beheergebied voor akker – en weidevogels en soorten specifiek gelinkt aan Natura 2000 waar ze een geschikt habitat kunnen vormen voor deze soorten en de stroken kunnen aangelegd worden op erosiegevoelige percelen waardoor ze naast de doelstelling erosiebestrijding ook een geschikt habitat kunnen zijn voor de voorkomende faunasoorten. Er zijn 2 varianten binnen de sub-maatregel: een variant waarbij de volledige strook mag gemaaid worden vanaf 15 juli en een variant waarbij steeds één derde breedte van de strook gedurende een volledig kalenderjaar als ruige strook dient behouden te blijven. Zo wordt enerzijds de rust tijdens de broedseizoen gevrijwaard op de volledige strook (variant 15 juli) of op een deel van de strook (variant 1/3 ruige strook). De variant met de ruige strook zorgt er bovendien voor dat tijdens de winter heel wat insecten in die ruige strook kunnen overwinteren.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

'B013 gaat over het aanleggen en beheren van een "nieuw" aan te leggen rand. B014 gaat over het beheren van een bestaande rand (na PDPOII), waarbij er dus geen aanleg meer is. Het gaat bij zowel BO13 als BO14 steeds over een rand waarop een specifiek beheer wordt toegepast en nooit over het volledige perceel. Het specifieke beheer op beide types van randen (BO13 en BO14) is exact dezelfde. Voor dit beheer is er een keuze uit 2 mogelijkheden (dit wordt besproken met de landbouwer). Beide beheermogelijkheden worden toegepast op dezelfde oppervlakte (de volledige rand) en houden gelijkaardige inspanningen in. Vandaar is een differentiatie van de vergoeding niet nodig.

8.2.8.3.18.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.18.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud

van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr. 5)

- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr. 8)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr. 1307/2013. (tabel baseline nr. 44)
- Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE2, RBE3 en GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr. 17, 18, 19)
- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren in uitvoering van het Vlaamse natuurdecreet. (tabel baseline nr. 52)

8.2.8.3.18.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)

8.2.8.3.18.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- uitgespaarde kosten
  - bemesting kunstmest
  - gewasbescherming
- extra kosten voor manuele distelbestrijding, afvoeren maaisel, afpaling perceel,…
- Transactiekost (100 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.18.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

Er zijn 3 types. Voor alle types geldt:

- De steunaanvraag vermeldt de ligging van de grasstrook. Bij meerjarige teelten ligt de strook naast de werkgang.

Daarnaast geldt naargelang het type:

- Het perceel is erosiegevoelig volgens het GBCS

- De steunaanvraag vermeldt de ligging van de aan te leggen grasstrook. Deze ligt op de plaats waar water en sediment afstromen
- De gemiddelde breedte van de aan te leggen grasstrook zoals opgenomen in de steunaanvraag, is overeenkomstig de erosiegevoeligheid van het perceel en schommelt tussen 6 en 30 meter

OF

- Het perceel ligt in een beheergebied
- De steunaanvraag vermeldt de ligging van de aan te leggen grasstrook. Deze grenst voor minstens 75% aan een kwetsbaar landschapselement
- De gemiddelde breedte van de aan te leggen grasstrook zoals opgenomen in de steunaanvraag is overeenkomstig de erosiegevoeligheid van het perceel in het GBCS en schommelt tussen 6 en 18 meter

OF

- Het perceel is gelegen in beheergebied
- De gemiddelde breedte van de aan te leggen grasstrook zoals opgenomen in de steunaanvraag schommelt tussen 9 en 30 meter

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De strook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter
- De strook inzaaien voor 31 mei van het eerste werkjaar
- De strook inzaaien met een goedgekeurd gras (kruiden)mengsel met minimaal 3 grassoorten en minimaal 5 kruidachtigen
- De factuur van het zaaizaad en het zaaizaadetiket bijhouden
- De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden
- De strook maaien/klepelen en minstens 1/3 over de gehele lengte van de strook laten staan gedurende het volledige kalenderjaar of de strook volledig maaien/klepelen vanaf 15 juli
- Behoudens het maaibeheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook
- Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten
- Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen

8.2.8.3.18.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste

instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.18.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 1812 EUR/ha (gemiddelde vergoeding overeenkomstig mogelijkheden instapvoorwaarden)

Steunbedrag: 1812 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Indien de strook onder deze BO (gedeeltelijk) samenvalt met een verplichte bufferstrook i.k.v. de randvoorwaarden erosie, wordt de BO-vergoeding voor de overlappende oppervlakte en de overlappende voorwaarden verlaagd met 1047 EUR/ha.

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1812 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

Baseline: Voor maatregelen gelegen langs kwetsbare elementen (waterlopen) is bij de bepaling van het opbrengstverlies rekening gehouden met de verplichte bemestingsvrije en spuitvrije zone (baselinevoorwaarde).

8.2.8.3.18.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.18.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: het niet toepassen van pesticiden, meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen op stroken
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.18.9.2. Beperkende maatregelen

- Een aantal voorwaarden met betrekking tot het gebruik van meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen zijn sterk gelinkt aan de doelstelling van de maatregel en dienen dus behouden worden, zelfs al zijn ze op stroken niet 100% sluitend controleerbaar. In dergelijke gevallen maakt de beheerdienst – waar relevant- gebruik van meerdere controlepunten, om de voorwaarde toch zo verifieerbaar mogelijk te krijgen.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.18.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische

meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.18.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) (tabel baseline nr. 5)
- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) (tabel baseline nr. 8)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (tabel baseline nr. 44)
- Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element (tabel baseline nr. 17, 18 en 19)
- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren (tabel baseline nr. 52)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.19. BO14 - onderhoud faunastrook (gemengde grasstrook)

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.19.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Faunasoorten verbonden aan het landbouwlandschap voldoende geschikt habitat bieden door kruidenrijke grasranden te behouden; een aangepast maaibeheer toe te passen zodat een deel van de rand structuurrijk de winter ingaat of de maaidatum uitstellen tot 15 juli.

Deze BO omvat hetzelfde beheer als BO13 maar op een bestaande strook (geen aanleg).

De stroken kunnen behouden blijven langs kwetsbare elementen waardoor ze naast het bufferen van deze kwetsbare elementen ook een meer geschikt habitat creëren langs deze elementen voor voorkomende faunasoorten. De stroken kunnen behouden blijven in beheergebied voor akker – en weidevogels en soorten specifiek gelinkt aan Natura 2000 waar ze een geschikt habitat kunnen vormen voor deze soorten en de stroken kunnen behouden blijven op erosiegevoelige percelen waardoor ze naast de doelstelling erosiebestrijding ook een geschikt habitat kunnen zijn voor de voorkomende faunasoorten. Er zijn 2 varianten binnen de sub-maatregel: een variant waarbij de volledige strook mag gemaaid worden vanaf 15 juli en een variant waarbij steeds één derde breedte van de strook gedurende een volledig kalenderjaar als ruige strook dient behouden te blijven. Zo wordt enerzijds de rust tijdens de broedseizoen gevrijwaard op de volledige strook (variant 15 juli) of op een deel van de strook (variant 1/3 ruige strook). De variant met de ruige strook zorgt er bovendien voor dat tijdens de winter heel wat insecten in die ruige strook kunnen overwinteren.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.19.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.19.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013 (tabel baseline nr. 5)
- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 8)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) 1307/2013 (tabel baseline nr 44)

- Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE2, RBE3 en GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 17, 18, 19)
- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren in uitvoering van het Vlaamse natuurdecreet. (tabel baseline nr 52)

8.2.8.3.19.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.19.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- uitgespaarde kosten:
  - bemesting kunstmest
  - gewasbescherming
- extra kosten voor manuele distelbestrijding, afvoeren maaisel, afpaling perceel,…
- transactiekost (100 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.19.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

Er zijn 3 types. Voor alle types geldt:

- Bij meerjarige teelten wordt de strook aangelegd naast de werkgang

Daarnaast geldt naargelang het type:

- Het perceel is erosiegevoelig volgens het GBCS
- De grasstrook wordt aangelegd op de plaats waar water en sediment afstromen
- De gemiddelde breedte van de grasstrook wordt vastgelegd overeenkomstig de erosiegevoeligheid van het perceel en schommelt tussen 6 en 30 meter

OF

- Het perceel ligt in een beheergebied
- De strook grenst voor minstens 75% aan een kwetsbaar landschapselement
- De gemiddelde breedte van de grasstrook wordt vastgelegd overeenkomstig de erosiegevoeligheid

van het perceel in het GBCS en schommelt tussen 6 en 18 meter

OF

- Het perceel is gelegen in beheergebied
- De gemiddelde breedte schommelt tussen 9 en 30 meter

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De strook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- De bestaande strook behouden
- De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter
- De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden
- De strook maaien/klepelen en minstens 1/3 over de gehele lengte van de strook laten staan gedurende het volledige kalenderjaar of de strook volledig maaien/klepelen vanaf 15 juli
- Behoudens het maaibeheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook
- Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten
- Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen

8.2.8.3.19.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a.. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.19.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 1700 EUR/ha (gemiddelde vergoeding overeenkomstig mogelijkheden instapvoorwaarden)

Steunbedrag: 1700 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Indien de strook onder deze BO (gedeeltelijk) samenvalt met een verplichte bufferstrook i.k.v. de randvoorwaarden erosie, wordt de BO-vergoeding voor de overlappende oppervlakte en de overlappende voorwaarden verlaagd met 1047 EUR/ha.

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1700 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

Baseline: Voor maatregelen gelegen langs kwetsbare elementen (waterlopen) is bij de bepaling van het

opbrengstverlies rekening gehouden met de verplichte bemestingsvrije en spuitvrije zone (baselinevoorwaarde).

8.2.8.3.19.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.19.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: het niet toepassen van pesticiden, meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen op stroken
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.19.9.2. Beperkende maatregelen

- Een aantal voorwaarden met betrekking tot het gebruik van meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen zijn sterk gelinkt aan de doelstelling van de maatregel en dienen dus behouden worden, zelfs al zijn ze op stroken niet 100% sluitend controleerbaar. In dergelijke gevallen maakt de beheerdienst – waar relevant- gebruik van meerdere controlepunten, om de voorwaarde toch zo verifieerbaar mogelijk te krijgen.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.19.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.19.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) (tabel baseline nr. 5)
- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) (tabel baseline nr. 8)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (tabel baseline nr. 44)
- Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element (tabel baseline nr. 17, 18 en 19)
- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren (tabel baseline nr. 52)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.20. BO15 - aanleg en onderhoud faunastrook plus (gemengde grasstrook)

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.20.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Faunasoorten verbonden aan het landbouwlandschap voldoende geschikt habitat bieden door de aanleg van een kruidenrijke grasstrook, een aangepast maaibeheer van een kruidenrijke rand voorzien zodat een structuurrijke vegetatie in de winter bekomen wordt.

Deze BO omvat de aanleg van nieuwe faunastroken plus op akker-of grasland. Deze BO is gelijkaardig aan BO13 maar omvat een verdergaand, veeleisender beheer waarbij optimale condities worden gecreëerd om het broedsucces van akkervogels te verhogen

Vanuit het Solabio project (http://www.vlm.be/algemeen/Mediatheek/Studies/SOLABIO/Pages/default.aspx) en op basis van expertenkennis vanuit de praktijk werden, in vergelijking tot PDPO II, de maaischema's voor deze sub-maatregel verder verfijnd. Bovendien wordt ook het verplicht in te zaaien gras/kruidenmengsel sterk verbeterd (na advies van het Instituut voor Natuurbehoud en expertenkennis) zodat het resultaat op het terrein effectiever wordt.

Deze beheerovereenkomst is enkel mogelijk in de beheergebieden voor akker- en weidevogels en soorten specifiek gelinkt aan Natura 2000.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

'B015 gaat over het aanleggen en beheren van een "nieuw" aan te leggen rand. B016 gaat over het beheren van een bestaande rand (na PDPOII), waarbij er dus geen aanleg meer is. Het gaat bij zowel BO15 als BO16 steeds over een rand waarop een specifiek beheer wordt toegepast en nooit over het volledige perceel. Het specifieke beheer op beide types van randen (BO15 en BO16) is exact dezelfde.

8.2.8.3.20.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.20.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 5)
- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 8)

- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr.1307/2013 (tabel baseline nr 44)
- Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE2, RBE3 en GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 17, 18, 19)
- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren in uitvoering van het Vlaamse natuurdecreet. (tabel baseline nr 52)

8.2.8.3.20.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)

8.2.8.3.20.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- uitgespaarde kosten
    - bemesting kunstmest
    - gewasbescherming
- extra kosten voor manuele distelbestrijding, afvoeren maaisel, afpaling perceel,…
- transactiekost (100 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.20.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

Er zijn 3 types. Voor alle types geldt:

- De steunaanvraag vermeldt de ligging van de aan te leggen grasstrook.Bij meerjarige teelten ligt de strook naast de werkgang
- Het perceel is gelegen in een beheergebied

Daarnaast geldt naargelang het type:

- Het perceel is erosiegevoelig volgens het GBCS
- De steunaanvraag vermeldt de ligging van de aan te leggen grasstrook. Deze ligt op de plaats waar water en sediment afstromen
- De gemiddelde breedte van de aan te leggen grasstrook zoals opgenomen in de steunaanvraag is overeenkomstig de erosiegevoeligheid van het perceel en schommelt tussen 6 en 30 meter

OF

- De steunaanvraag vermeldt de ligging van de aan te leggen grasstrook. Deze grenst voor minstens 75% aan een kwetsbaar landschapselement
- De gemiddelde breedte van de aan te leggen grasstrook zoals opgenomen in de steunaanvraag is overeenkomstig de erosiegevoeligheid van het perceel in het GBCS en schommelt tussen 6 en 18 meter

OF

- De gemiddelde breedte van de aan te leggen grasstrook zoals opgenomen in de steunaanvraag schommelt tussen 9 en 30 meter

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De strook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter
- De strook inzaaien voor 31 mei van het eerste werkjaar
- De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden
- De strook inzaaien met een goedgekeurd gras (kruiden)mengsel met minimaal 3 grassoorten en minimaal 5 kruidachtigen
- De factuur van het zaaizaad en het zaaizaadetiket bijhouden
- De strook wordt gemaaid volgens een vooraf in de overeenkomst bepaald maai- en/of klepelschema (bvb. duorandenbeheer, triorandenbeheer of maaien/klepelen vanaf 15 augustus, …)
- Minstens 1/3 over de gehele lengte van de strook laten staan gedurende het volledige kalenderjaar
- Behoudens het bovenvermeld maai- en/of klepelbeheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook
- Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten
- Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen

8.2.8.3.20.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.20.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 2108 EUR/ha (gemiddelde vergoeding overeenkomstig mogelijkheden instapvoorwaarden)

Steunbedrag: 2108 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Indien de strook onder deze BO (gedeeltelijk) samenvalt met een verplichte bufferstrook i.k.v. de randvoorwaarden erosie, wordt de BO-vergoeding voor de overlappende oppervlakte en de overlappende voorwaarden verlaagd met 1047 EUR/ha.

Plafondbedrag (cofinanciering) = 2108 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

Baseline: Voor maatregelen gelegen langs kwetsbare elementen (waterlopen) is bij de bepaling van het opbrengstverlies rekening gehouden met de verplichte bemestingsvrije en spuitvrije zone (baselinevoorwaarde).

8.2.8.3.20.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.20.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: het niet toepassen van pesticiden, meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen op stroken
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.20.9.2. Beperkende maatregelen

- Een aantal voorwaarden met betrekking tot het gebruik van meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen zijn sterk gelinkt aan de doelstelling van de maatregel en dienen dus behouden worden, zelfs al zijn ze op stroken niet 100% sluitend controleerbaar. In dergelijke gevallen maakt de beheerdienst – waar relevant- gebruik van meerdere controlepunten, om de voorwaarde toch zo verifieerbaar mogelijk te krijgen.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.20.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen,

doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.20.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) (tabel baseline nr. 5)
- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) (tabel baseline nr. 8)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (tabel baseline nr. 44)
- Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element (tabel baseline nr. 17, 18 en 19)
- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren (tabel baseline nr. 52)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.21. BO16 - onderhoud faunastrook plus (gemengde grasstrook)

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.21.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Faunasoorten verbonden aan het landbouwlandschap voldoende geschikt habitat bieden door het behouden van een kruidenrijke grasstrook en een aangepast beheer op de kruidenrijke rand toe te passen zodat de rand structuurrijker wordt.

Deze BO omvat hetzelfde beheer als BO15 maar op een bestaande strook (geen aanleg). Deze BO is gelijkaardig aan BO14 maar omvat een verdergaand, veeleisender beheer waarbij optimale condities worden gecreëerd om het broedsucces van de beoogde faunasoorten te verhogen.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.21.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.21.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 5)
- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 8)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr.1307/2013 (tabel baseline nr 44)
- Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE2, RBE3 en GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 17, 18, 19)
- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren in uitvoering van het Vlaamse natuurdecreet. (tabel baseline nr 52)

8.2.8.3.21.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.21.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- uitgespaarde kosten
    - bemesting kunstmest
    - gewasbescherming
- extra kosten voor manuele distelbestrijding, afvoeren maaisel, afpaling perceel, …
- transactiekost (100 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.21.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

Er zijn 3 types. Voor alle types geldt:

- Bij meerjarige teelten wordt de strook aangelegd naast de werkgang
- Het perceel is gelegen in een beheergebied

Daarnaast geldt naargelang het type:

- Het perceel is erosiegevoelig volgens het GBCS
- De grasstrook wordt aangelegd op de plaats waar water en sediment afstromen
- De gemiddelde breedte van de grasstrook wordt vastgelegd overeenkomstig de erosiegevoeligheid van het perceel en schommelt tussen 6 en 30 meter

OF

- De strook grenst voor minstens 75% aan een kwetsbaar landschapselement
- De gemiddelde breedte van de grasstrook wordt vastgelegd overeenkomstig de erosiegevoeligheid van het perceel in het GBCS en schommelt tussen 6 en 18 meter

OF

- De gemiddelde breedte schommelt tussen 9 en 30 meter

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De strook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde

- De bestaande strook behouden
- De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter
- De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden
- De strook wordt gemaaid volgens een vooraf in de overeenkomst bepaald maai- en/of klepelschema (bvb. duorandenbeheer, triorandenbeheer of maaien/klepelen vanaf 15 augustus ,…)
- Minstens 1/3 over de gehele lengte van de strook laten staan gedurende het volledige kalenderjaar
- Behoudens het bovenvermeld maai- en/of klepelbeheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook
- Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten
- Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen

8.2.8.3.21.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.21.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag= 1996 EUR/ha (gemiddelde vergoeding overeenkomstig mogelijkheden instapvoorwaarden)

Steunbedrag: 1996 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Indien de strook onder deze BO (gedeeltelijk) samenvalt met een verplichte bufferstrook i.k.v. de randvoorwaarden erosie, wordt de BO-vergoeding voor de overlappende oppervlakte en de overlappende voorwaarden verlaagd met 1047 EUR/ha.

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1996 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

Baseline: Voor maatregelen gelegen langs kwetsbare elementen (waterlopen) is bij de bepaling van het opbrengsverlies rekening gehouden met de verplichte bemestingsvrije en spuitvrije zone (baselinevoorwaarde).

8.2.8.3.21.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.21.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: het niet toepassen van pesticiden, meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen op stroken
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.21.9.2. Beperkende maatregelen

- Een aantal voorwaarden met betrekking tot het gebruik van meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen zijn sterk gelinkt aan de doelstelling van de maatregel en dienen dus behouden worden, zelfs al zijn ze op stroken niet 100% sluitend controleerbaar. In dergelijke gevallen maakt de beheerdienst – waar relevant- gebruik van meerdere controlepunten, om de voorwaarde toch zo verifieerbaar mogelijk te krijgen.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.21.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.21.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013

van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) (tabel baseline nr. 5)
- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) (tabel baseline nr. 8)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (tabel baseline nr. 44)
- Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element (tabel baseline nr. 17, 18 en 19)
- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren (tabel baseline nr. 52)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.22. BO17 - aanleg en onderhoud bloemenstrook

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.22.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Bestuivers voldoende voedselaanbod bieden door de aanleg van een bloemenrand.

Deze bestuivers zijn van vitaal belang voor de globale biodiversiteit. Veel van onze voedselproductie is ervan afhankelijk . Wereldwijd is de bestuiving 153 miljard euro waard , voor België wordt dit op 0,5 miljard euro geschat. Daarnaast zijn ze essentieel voor het voortbestaan van veel van onze inheemse flora.

Algemeen gaan deze soorten (vlinders, solitaire en sociale bijen, zweefvliegen,…) zeer sterk achteruit zo zijn de honingbij (Apis mellifera) kolonies in 20 jaar 25% achteruitgegaan in Centraal Europa en die achteruitgang zal voor de natuur een onherstelbaar verlies aan biodiversiteit veroorzaken.

Door bloemenstroken aan te leggen kunnen al het ware ‘nectarsnelwegen’ worden aangelegd door het landschap waardoor meer voedselaanbod ontstaat.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.22.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.22.3. Koppelingen naar andere wetgeving

/

8.2.8.3.22.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.22.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving

- extra kosten voor zaaizaad, arbeid (bewerkingen), afvoeren maaisel,…
- transactiekost (100 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.22.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- De gemiddelde breedte van de aan te leggen bloemenstrook zoals opgenomen in de steunaanvraag schommelt tussen 6 en 12 meter
- De steunaanvraag vermeldt de ligging van de aan te leggen bloemenstrook. De ligging wordt geschikt bevonden door een deskundige ten aanzien van potentieel leefgebied voor bestuivers

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De strook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter
- De strook wordt voor 31 mei ingezaaid met een éénjarig bloemenmengsel of een meerjarig mengsel van vlinderbloemigen
- De strook wordt ingezaaid met een goedgekeurd mengsel met minimaal 6 bloeiende soorten
- De factuur van het zaaizaad en het zaaizaadetiket bijhouden
- Als een meerjarig mengsel van vlinderbloemigen wordt ingezaaid, jaarlijks het maai-of klepelbeheer uitvoeren zoals opgenomen in de overeenkomst
- Behalve het (her)inzaaien (inclusief frezen voorafgaand aan de herinzaai) of het (gedeeltelijk) maaien en afvoeren van de strook, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook
- Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
- Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen

8.2.8.3.22.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a.. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.22.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 1972 EUR/ha

Steunbedrag = 1972 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1972 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

8.2.8.3.22.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.22.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: het niet toepassen van pesticiden, meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen op stroken
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.22.9.2. Beperkende maatregelen

- Een aantal voorwaarden met betrekking tot het gebruik van meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen zijn sterk gelinkt aan de doelstelling van de maatregel en dienen dus behouden worden, zelfs al zijn ze op stroken niet 100% sluitend controleerbaar. In dergelijke gevallen maakt de beheerdienst – waar relevant- gebruik van meerdere controlepunten, om de voorwaarde toch zo verifieerbaar mogelijk te krijgen.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.22.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de

beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.22.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.23. BO18 - onderhoud haag

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.23.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze maatregel beoogt het onderhouden van bestaande hagen in het landbouwlandschap

Typische kleine landschapselementen zoals hagen, heggen, houtkanten, knotbomen enz. hebben een belangrijke functie in het landbouwlandschap. Ze hebben vaak een hoge natuurwaarde, doordat veel dieren er beschutting, voedsel en nestgelegenheid vinden Ze hebben vaak ook een cultuurhistorische functie (veekering, brand- en hakhout) en zijn belangrijk als vestigingsplaats voor verschillende (autochtone) houtige plantensoorten. Bovendien, hebben ze voor heel wat soorten een belangrijke natuurverbindingswaarde. Helaas gaan veel kleine landschapselementen verloren door veranderend landgebruik en intensivering van de landbouw.

Er wordt een vergoeding gegeven voor het correct onderhouden en beheren van bestaande hagen die aan alle instapvoorwaarden voldoen en dus ecologisch waardevol zijn. Het beheer voor hagen bestaat uit een jaarlijkse snoei.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.23.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.23.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE2, RBE3, GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr. 17, 18, 19)
- Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr. 20)

8.2.8.3.23.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.23.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- extra kosten voor arbeid (beheer), huur materiaal, brandstof, aankoop plantgoed (vervangen dode planten),…
- transactiekost: het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.23.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het beheerobject is een lijnvormig landschapselement bestaande uit boom-en struiksoorten dat door jaarlijkse snoei compact worden gehouden
- Het beheerobject is gelegen op of grenst volledig aan een perceel geregistreerd als landbouwgrond gelegen in het Vlaams Gewest
- Het beheerobject is gelegen in het beheergebied
- Het beheerobject maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting of windscherm
- De lengte bedraagt minstens 25 meter
- De contractuele lengte bedraagt maximaal 500 meter per ha
- De snoeihoogte is hoger dan 0,8 meter
- Het beheerobject bestaat uit minstens 75% geschikte soorten
- Geen gaten in het landschapselement

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De stambasis van de planten beschermen tegen het vee
- Jaarlijks scheren op een minimale hoogte van 0,8 meter, niet klepelen
- Exoten (amerikaanse vogelkers, amerikaanse eik, robinia etc.), opslag inbegrepen, bestrijden
- Dode planten vervangen door geschikte soorten

8.2.8.3.23.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat

elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.23.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 1,87 EUR/m

Steunbedrag = 1,87 EUR/m (100% berekend bedrag)

Omrekening naar ha (standaardbreedte = 1,5m): 1,87 euro/m = 1,87 euro/1,5 m2 = 12.466,67 euro/ha

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup = 1,69 EUR/m

8.2.8.3.23.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.23.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.23.9.2. Beperkende maatregelen

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.23.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

De beheersdienst stuurde bij voor de controlemoeilijkheden uit de vorige programmaperiode door de

moeilijk controleerbare voorwaarde om snoeisel tijdig te verwijderen te schrappen.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.23.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht (tabel baseline nr. 17, 18 en 19)
- Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren (tabel baseline nr. 20)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante

basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.24. BO19 - onderhoud kaphaag

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.24.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze maatregel beoogt het onderhouden van bestaande kaphagen in het landbouwlandschap

Typische kleine landschapselementen zoals hagen, heggen, houtkanten, knotbomen enz. hebben een belangrijke functie in het landbouwlandschap. Ze hebben vaak een hoge natuurwaarde, doordat veel dieren er beschutting, voedsel en nestgelegenheid vinden. Ze hebben vaak ook een cultuurhistorische functie (veekering, brand- en hakhout) en zijn belangrijk als vestigingsplaats voor verschillende (autochtone) houtige plantensoorten. Bovendien, hebben ze voor heel wat soorten een belangrijke natuurverbindingswaarde. Helaas gaan veel kleine landschapselementen verloren door veranderend landgebruik en intensivering van de landbouw.

Er wordt een vergoeding gegeven voor het correct onderhouden en beheren van bestaande kaphagen die aan alle instapvoorwaarden voldoen en dus ecologisch waardevol zijn.

Het beheer voor kaphagen omvat het knotten van de knotbomen of het afzetten van de houtkant (hakhoutbeheer).

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.24.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.24.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE2, RBE3, GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr. 17, 18, 19)
- Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr. 20)

8.2.8.3.24.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.24.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- extra kosten voor arbeid (beheer), huur materiaal, brandstof, aankoop plantgoed (vervangen dode planten),…
- uitgespaarde kosten: opbrengst hout
- transactiekost: het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.24.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het beheerobject is een:
  - Kaphaag: lijnvormig landschapselement bestaand uit halfstammige knotbomen.
  - Eénrijige houtkant: lijnvormig landschapselement bestaande hakhout.
- Het beheerobject is gelegen op of grenst volledig aan een perceel geregistreerd als landbouwgrond gelegen in het Vlaams Gewest
- Het beheerobject is gelegen in het beheergebied
- Het beheerobject maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting of windscherm
- De lengte bedraagt minstens 25 meter
- De contractuele lengte bedraagt maximaal 500 meter per ha
- Het beheerobject bestaat minstens uit 75% geschikte soorten
- Geen gaten in het landschapselement

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De stambasis van de planten beschermen tegen het vee
- Het beheer uitvoeren zoals bepaald in de beheerovereenkomst en binnen de vermelde termijn (binnen de eerste 4 jaar)
- Geen snoeihout in het landschapselement
- Exoten (amerikaanse vogelkers, amerikaanse eik, robinia,ect.), opslag inbegrepen, bestrijden
- Dode planten vervangen door geschikte soorten

8.2.8.3.24.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.24.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 1,51 EUR/m

Steunbedrag = 1,51 EUR/m (100% berekend bedrag)

Omrekening naar ha (standaardbreedte = 2m) :

1,51 euro/m = 1,51 euro/2 m2 = 7.550 euro/ha

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup = 1,27 EUR/m

8.2.8.3.24.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.24.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.24.9.2. Beperkende maatregelen

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.24.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen,

doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

De beheersdienst stuurde bij voor de controlemoeilijkheden uit de vorige programmaperiode door de moeilijk controleerbare voorwaarde om snoeisel tijdig te verwijderen te schrappen.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.24.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht (tabel baseline nr. 17, 18 en 19)
- Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren (tabel baseline nr. 20)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.25. BO20 - onderhoud (struweel)heg

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.25.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze maatregel beoogt het onderhouden van bestaande heggen in het landbouwlandschap

Typische kleine landschapselementen zoals hagen, heggen, houtkanten, knotbomen enz. hebben een belangrijke functie in het landbouwlandschap. Ze hebben vaak een hoge natuurwaarde, doordat veel dieren er beschutting, voedsel en nestgelegenheid vinden. Ze hebben vaak ook een cultuurhistorische functie (veekering, brand- en hakhout) en zijn belangrijk als vestigingsplaats voor verschillende (autochtone) houtige plantensoorten. Bovendien, hebben ze voor heel wat soorten een belangrijke natuurverbindingswaarde. Helaas gaan veel kleine landschapselementen verloren door veranderend landgebruik en intensivering van de landbouw.

Er wordt een vergoeding gegeven voor het correct onderhouden en beheren van bestaande heggen die aan alle instapvoorwaarden voldoen en dus ecologisch waardevol zijn.

Het beheer voor heggen omvat het terugsnoeien van de heg zodat ze daarna terug vrij kan uitgroeien.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.25.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.25.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE2, RBE3, GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 17, 18, 19)
- Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 20)

8.2.8.3.25.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)

8.2.8.3.25.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- extra kosten voor arbeid (beheer), huur materiaal, brandstof, aankoop plantgoed (vervangen dode planten),…
- transactiekost: het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.25.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het beheerobject is een lijnvormig landschapselement bestaande struik- en struweelsoorten.
- Het beheerobject is gelegen op of grenst volledig aan een perceel geregistreerd als landbouwgrond gelegen in het Vlaams Gewest
- Het beheerobject is gelegen in het beheergebied
- Het beheerobject maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting
- Indien de heg dient als windscherm rond een (fruit)teelt, bestaat ze minstens uit 5 verschillende soorten met elk een aandeel van maximaal 20%
- Het beheerobject bestaat uit minstens 75% geschikte soorten
- De lengte bedraagt minstens 25 meter
- De contractuele lengte bedraagt maximaal 500 meter per ha
- Geen gaten in het landschapselement

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De stambasis van de planten beschermen tegen het vee
- Tijdens het eerste werkjaar van de beheerovereenkomst moet de heg gesnoeid (niet klepelen) worden daarna mag dit niet meer
- De snoeihoogte bedraagt minstens 1,5 meter, de snoeibreedte minstens 1 meter
- Geen snoeihout in het landschapselement
- Exoten (amerikaanse vogelkers, amerikaanse eik, robinia etc.), opslag inbegrepen, bestrijden
- Dode planten vervangen door geschikte soorten

8.2.8.3.25.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat

elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.25.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 2,76 EUR/m

Steunbedrag = 2,76 EUR/m (100% berekend bedrag)

Omrekening naar ha (standaardbreedte = 2m):

2,76 euro/m = 2,76 euro/2 m2 = 13.800 euro/ha

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup = 2,52 EUR/m

8.2.8.3.25.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.25.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.25.9.2. Beperkende maatregelen

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.25.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

De beheersdienst stuurde bij voor de controlemoeilijkheden uit de vorige programmaperiode door de

moeilijk controleerbare voorwaarde om snoeisel tijdig te verwijderen te schrappen.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.25.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht (tabel baseline nr. 17, 18 en 19)
- Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren (tabel baseline nr. 20)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante

basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.26. BO21 - onderhoud houtkant

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.26.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze maatregel beoogt het onderhouden van bestaande houtkanten in het landbouwlandschap

Typische kleine landschapselementen zoals hagen, heggen, houtkanten, knotbomen enz. hebben een belangrijke functie in het landbouwlandschap. Ze hebben vaak een hoge natuurwaarde, doordat veel dieren er beschutting, voedsel en nestgelegenheid vinden. Ze hebben vaak ook een cultuurhistorische functie (veekering, brand- en hakhout) en zijn belangrijk als vestigingsplaats voor verschillende (autochtone) houtige plantensoorten. Bovendien, hebben ze voor heel wat soorten een belangrijke natuurverbindingswaarde. Helaas gaan veel kleine landschapselementen verloren door veranderend landgebruik en intensivering van de landbouw.

Er wordt een vergoeding gegeven voor het correct onderhouden en beheren van bestaande kaphagen die aan alle instapvoorwaarden voldoen en dus ecologisch waardevol zijn.

Het beheer voor houtkanten omvat het afzetten van de volledige houtkant (hakhoutbeheer)

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.26.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.26.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE2, RBE3, GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 17, 18, 19)
- Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 20)

8.2.8.3.26.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)

8.2.8.3.26.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- extra kosten voor arbeid (beheer), huur materiaal, brandstof, aankoop plantgoed (vervangen dode planten),…
- uitgespaarde kosten: opbrengst hout
- transactiekost: het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.26.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het beheerobject is een lijnvormig landschapselement dat bestaat uit meer-rijig hakhout
- Het beheerobject is gelegen op of grenst volledig aan een perceel geregistreerd als landbouwgrond gelegen in het Vlaams Gewest
- Het beheerobject is gelegen in het beheergebied
- Het beheerobject maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting of windscherm
- Het beheerobject bestaat minstens uit 75% geschikte soorten (variant 1)
- Het beheerobject bestaat uit minstens 50% geschikte soorten (variant 2)
- Het beheerobject bestaat uit minstens 25% geschikte soorten (variant 3)
- De oppervlakte bedraagt minstens 1 are en de breedte is maximaal 10 meter
- Geen gaten in het landschapselement

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- Het beheerobject is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- De stambasis van de planten beschermen tegen het vee
- Het beheer uitvoeren zoals bepaald in de beheerovereenkomst en binnen de vermelde termijn (binnen de eerste 4 jaar) en in overeenstemming met de gekozen variant (aandeel geschikte soorten)
- Geen snoeihout in de houtkant
- Exoten (amerikaanse vogelkers, amerikaanse eik, robinia etc.), opslag inbegrepen, bestrijden
- Dode planten vervangen door geschikte soorten

8.2.8.3.26.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a.. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.26.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag bij variant 1 (75% geschikte soorten) = 40,1 EUR/are

Steunbedrag = 40,1 EUR/are (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup= 28,17 EUR/are

Berekend bedrag bij variant 2 (50% geschikte soorten) = 26,8 EUR/are

Steunbedrag = 26,7 EUR/are (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup= 14,7 EUR/are

Berekend bedrag bij variant 3 (25% geschikte soorten) = 17,8 EUR/are

Steunbedrag = 17,8 EUR/are (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup= 5,8 EUR/are

8.2.8.3.26.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.26.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.26.9.2. Beperkende maatregelen

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.26.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.26.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht (tabel baseline nr. 17, 18 en 19)
- Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren (tabel baseline nr. 20)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees

Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.27. BO22 - onderhoud knotbomen

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.27.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze maatregel beoogt het onderhouden van bestaande knotbomen in het landbouwlandschap

Typische kleine landschapselementen zoals hagen, heggen, houtkanten, knotbomen enz. hebben een belangrijke functie in het landbouwlandschap. Ze hebben vaak een hoge natuurwaarde, doordat veel dieren er beschutting, voedsel en nestgelegenheid vinden. Ze hebben vaak ook een cultuurhistorische functie (veekering, brand- en hakhout) en zijn belangrijk als vestigingsplaats voor verschillende (autochtone) houtige plantensoorten. Bovendien, hebben ze voor heel wat soorten een belangrijke natuurverbindingswaarde. Helaas gaan veel kleine landschapselementen verloren door veranderend landgebruik en intensivering van de landbouw.

Er wordt een vergoeding gegeven voor het correct onderhouden en beheren van bestaande kaphagen die aan alle instapvoorwaarden voldoen en dus ecologisch waardevol zijn.

Het beheer voor knotbomen omvat het knotten van de knotbomen.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.27.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.27.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE2, RBE3, GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013.(tabel baseline nr 17, 18, 19)
- Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 20)

8.2.8.3.27.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.27.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- extra kosten voor arbeid (beheer), huur materiaal, brandstof, aankoop plantgoed (vervangen dode planten),…
- uitgespaarde kosten: opbrengst hout
- transactiekost: het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.27.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het beheerobject is een lijnvormig landschapselement bestaande uit minstens 10 hoogstammige knotbomen
- Het beheerobject is gelegen op of grenst volledig aan een perceel geregistreerd als landbouwgrond gelegen in het Vlaams Gewest
- Het beheerobject is gelegen in het beheergebied
- Het beheerobject maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting of windscherm
- De plantafstand bedraagt 2 tot 10 meter
- Geen gaten in het landschapselement
- De knothoogte bedraagt minstens 1,8 meter
- De knotbomenrij bestaat uit soorten die geschikt zijn om voor te komen in een knotbomenrij zoals bepaald in de Vlaamse wetgeving

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De stambasis van de planten beschermen tegen het vee
- Het beheer uitvoeren zoals bepaald in de beheerovereenkomst en binnen de vermelde termijn (binnen de eerste 4 jaar)
- Geen snoeihout in het landschapselement
- Dode planten vervangen door geschikte soorten

8.2.8.3.27.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat

elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.27.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 2,83 EUR/boom

Steunbedrag = 2,83 EUR/boom (100% berekend bedrag)

Omrekening naar ha: standaardoppervlakte = 10m2 per boom (opbrengstverlies per boom):

2,83 euro/boom = 2,83 euro/10m2 = 2.830 euro/ha

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup= 1,59 EUR/boom

8.2.8.3.27.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.27.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.27.9.2. Beperkende maatregelen

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.27.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.27.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht (tabel baseline nr. 17, 18 en 19)
- Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren (tabel baseline nr. 20)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de

aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.28. BO23 - omvormingsbeheer houtkanten

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.28.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze BO beoogt om houtkanten waar gedurende lange periode geen onderhoud in gebeurde terug te onderhouden en te herstellen als waardevol landschapselement. Dit gebeurt volgens technische richtlijnen opgemaakt door deskundigen. Het is hierbij noodzakelijk dat achterstallig onderhoud gebeurt inclusief het bestrijden/verwijderen van eventuele exoten zodat na afloop van de overeenkomst de houtkant vrij is van exoten. Dit kan enkel op projectmatige basis zodat binnen een gebied dit herstelbeheer zo efficiënt mogelijk kan ingezet worden.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.28.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.28.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE2, RBE3, GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013.(tabel baseline nr 17, 18, 19)
- Geen handelingen uitvoeren met het opzet vogels of hun nesten te verstoren of te vernielen in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 20)

8.2.8.3.28.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.28.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- extra kosten voor arbeid (beheer), huur materiaal, brandstof, aankoop plantgoed (vervangen dode planten),…
- uitgespaarde kosten: opbrengst hout
- transactiekost: het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.28.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- De aanvraag gebeurt in het kader van een door de beheerdienst goedgekeurd projectvoorstel dat duidelijk definieert op welke manier de aanwezige exoten bestreden zullen worden of achterstallig onderhoud zal worden uitgevoerd
- Het beheerobject is gelegen op of grenst volledig aan een perceel geregistreerd als landbouwgrond gelegen in het Vlaams Gewest
- Het beheerobject is gelegen in het beheergebied
- Het beheerobject maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting of windscherm
- De oppervlakte bedraagt minstens 1 are en de breedte bedraagt maximaal 10 meter
- Geen gaten in het landschapselement

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- Het beheerobject is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- De stambasis van de planten beschermen tegen het vee
- Het achterstallig onderhoud en de exotenbestrijding (amerikaanse vogelkers, amerikaanse eik, robinia, etc.) worden uitgevoerd binnen de eerste 4 jaren van de beheerovereenkomst (volgens methodiek en stappenplan in het projectvoorstel)
- Geen snoeihout in de houtkant
- Dode planten vervangen door geschikte soorten

8.2.8.3.28.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU

prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.28.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 80,9 EUR/are

Steunbedrag = 80,9 EUR/are (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup = 68,9 EUR/are

8.2.8.3.28.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.28.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.28.9.2. Beperkende maatregelen

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.28.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.28.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht (tabel baseline nr. 17, 18 en 19)
- Geen handelingen uitvoeren met het opzet vogels of hun nesten te verstoren of te vernielen (tabel baseline nr. 20)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.29. BO24 - waterkwaliteit

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.29.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Lokaal bijdragen aan de verbetering van de waterkwaliteit door opname van een hoog percentage (90 %) teelten met een laag risicoprofiel in het teeltplan (bouwland) van het bedrijf. Het risicoprofiel van een teelt wordt bepaald door de nitraatgevoeligheid van de teelt, de erosiegevoeligheid van de teelt en de mate waarin de teelt organische C aanvoert.

De waarde van het nitraatresidu gemeten in uitvoering van deze actie zal altijd lager liggen dan de drempelwaarden vastgesteld in Vlaamse regelgeving. Een vergoeding kan alleen berekend worden als het gemeten nitraatresidu lager is dan een waarde bepaald in Vlaamse wetgeving.

Door de uitvoering van de voorwaarden te koppelen aan het bepalen van een nitraatresidu dat lager moet liggen dan de waarden vastgesteld in Vlaamse wetgeving, kan verwacht worden dat de landbouwers zullen streven naar een optimale en geen maximale bemesting van hun gewassen.

De Mestbank kan gevallen van overmacht erkennen (voorbeeld mislukking van de oogst door weersomstandigheden) indien de waarden van de gemeten nitraatresidu's uitzonderlijk hoog zijn. Ingeval van erkenning door de Mestbank, wordt dit aspect in rekening gebracht voor het berekenen van de vergoeding (geen gevolgen). Deze bepaling geldt ook voor de submaatregelen BO26 en BO27.

De beheersdienst kan systemen ter beschikking stellen om de administratieve opvolging te vereenvoudigen:

- Gebruik maken van online systemen voor het opvolgen van de bemesting (werkzame stikstof)
- Gebruik maken van registratiesystemen voor het bepalen van de effectief organische stof balans op bedrijfsniveau
- Gebruik maken van het door de maatschappij ter beschikking gesteld systeem voor het rapporteren van het nitraatresidu, rapportering van het C gehalte en de zuurtegraad van de percelen

Dit is een variabele sub-maatregel: de verbintenis kan elk jaar op andere percelen worden toegepast. De oppervlakte waarvoor een betaling kan gebeuren kan ook jaarlijks variëren tussen 100% en 120% van de contractoppervlakte. De landbouwer moet elk jaar minstens zijn contractoppervlakte respecteren en kan maximaal vergoed worden voor 120% van zijn contractoppervlakte. De motivatie voor deze variabiliteit in de uit te betalen oppervlakte is de jaarlijkse fluctuatie van het areaal areaal laagrisicoteelten. De landbouwer wordt vergoed voor alle percelen waarop laagrisicoteelten worden verbouwd (= minimum 90% areaal bouwland). De begunstigde kan jaarlijks kiezen op welke percelen laagrisicoteelten worden verbouwd (op voorwaarde dat het totale areaal voldoet aan de contractoppervlakte en 90% bedraagt van het areaal bouwland). Aangezien de maatregel niet wordt toegepast op vaste percelen, zal de totale oppervlakte jaarlijks enigszins variëren. Om de begunstigden maximaal voor hun inspanningen te kunnen vergoeden, wordt daarom een betaling voorzien voor maximaal 120% van de contract-oppervlakte.

In vergelijking tot het vorige PDPOII werd het concept van de BO gericht op het verbeteren van de waterkwaliteit werd verruimd en er werd gekozen voor een multifunctionele maatregel waarbij naast nitraatuitspoeling ook aspecten rond organische stof en erosiegevoeligheid worden meegenomen zodat het

effect van de maatregel nog groter zou zijn.

Voor deze BO24 werd het jaarlijks behalen van een correcte mestbalans op bedrijfsniveau als relevante baselinevoorwaarde opgenomen, om te vermijden dat zich overbemesting voordoet op andere percelen zonder beheerovereenkomst. Het belang van kruiscontroles met gegevens over uitgevoerde bemesting werd eerder al meegegeven n.a.v. de audit op de maatregel BO water uit PDPOII. In navolging van deze auditopmerking werd voor deze nieuwe BO pro-actief deze voorwaarde ingesteld.

8.2.8.3.29.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.29.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Gedurende de looptijd van de overeenkomst is de mestbalans van het bedrijf in evenwicht in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 3)
- Een bodemanalyse uitvoeren, waarbij minstens het C gehalte en de pH bepaald worden, door een erkend labo op minimum aantal percelen (geen permanente bedekking/grasland) van het bedrijf in uitvoering van 93 (1) en bijlage II (GLMC6) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 15)

8.2.8.3.29.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr.1307/2013)

8.2.8.3.29.5. Subsidiabele kosten

Er wordt een standaardbedrag uitbetaald, waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- extra kosten voor staalnames nitraatresidu en bodemanalyse C en pH
- transactiekost (2,5 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.29.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Minimaal 2 ha bouwland gebruiken in de afgebakende gebieden, bij aanvang van de overeenkomst
- De contractoppervlakte bedraagt minimaal 2 ha

Verbintenisvoorwaarden:

- Het totale areaal bouwland wordt bepaald o.b.v. percelen die in gebruik zijn op de uiterste indieningsdatum van de verzamelaanvraag bij de begunstigde.
- Op bouwlandpercelen minstens voor de minimaal overeengekomen oppervlakte laag-risicoteelten verbouwen. De maximale oppervlakte bedraagt 1,2 keer de minimale oppervlakte.
- Het minimum areaal laag-risicohoofdteelten bedraagt minimaal 90% van het totale areaal bouwland
- De percelen die gemeld worden voor toepassing van de actie, moeten een volledig jaar in gebruik zijn bij de begunstigde
- De laag-risicohoofdteelten, die gemeld worden voor toepassing van de actie, moeten gevolgd worden door een nateelt met een laag risico met uitzondering van de in de Vlaamse regelgeving vastgestelde teelten waarvoor het teelttechnisch niet mogelijk is om een nateelt in te zaaien, bijvoorbeeld omwille van de late oogstdatum (zoals suikerbieten, spruitkool, korrelmaïs waarbij het strooisel op het perceel blijft) of omdat de hoofdteelt het volledig jaar aangehouden wordt (zoals tijdelijk grasland, klaver, luzerne, faunavoedselgewas).
- Minstens 4 hoofdteelten waarvan 3 laag-risicohoofdteelten verbouwen andere dan blijvend grasland, waarbij het oppervlakte aandeel van 3 laag risicohoofdteelten minstens elk 5% is t.o.v. het totaal areaal bouwland.
- Het nitraatresidu laten bepalen door een erkend labo op alle percelen in gebruik door het bedrijf.
- Het gemiddeld nitraatresidu van elk perceel waarop het nitraatresidu werd bepaald is meer dan 4 kg lager dan de laagste drempelwaarde vastgesteld in de Vlaamse regelgeving
- Een bodemanalyse uitvoeren, waarbij minstens het C gehalte en de pH bepaald worden, door een erkend labo op alle percelen waarop een staalname gebeurt ikv het nitraatresidu, in het eerste jaar van de overeenkomst

8.2.8.3.29.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Aangezien elke aanvraag enkel kan na advies van een deskundige van de beheerdienst gaan we ervan uit dat elke effectieve aanvraag waardevol is. Indien we daarna een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit (voortzetten voorgaande verbintenissen) , gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag (kostprijs) e.a. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.29.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 245 EUR/ha

Steunbedrag = 245 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

8.2.8.3.29.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.29.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.29.9.2. Beperkende maatregelen

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.29.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat:

- in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.
- de flexibiliteit van de verbintenisoppervlakte te groot is bij variabele beheerovereenkomsten uit de programmaperiode 2007-2013. Een corrigerende actie is doorgevoerd door vanaf de campagne 2012 de maximale oppervlakte waarvoor jaarlijks kan uitbetaald worden te beperken tot 120% van de verbintenisoppervlakte. Onder de nieuwe programmaperiode bedraagt voor de BO24 de variabiliteit maximaal 120% van de verbintenisoppervlakte (daar waar deze vast is voor alle andere BO's).
- voor de beheerovereenkomst "verminderde bemesting in kwetsbare zones water" uit de programmaperiode 2007-2013 er kruiscontroles ontbraken met gegevens over uitgevoerde bemesting op bedrijfsniveau. Een corrigerende actie is doorgevoerd door vanaf 2012 de mestbalans 100% administratief te controleren. Een correcte mestbalans wordt ook als relevante baselinevoorwaarde opgenomen voor de BO24.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.29.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Gedurende de looptijd van de overeenkomst is de mestbalans van het bedrijf in evenwicht (tabel baseline nr. 3)
- Een bodemanalyse uitvoeren, waarbij minstens het C gehalte en de pH bepaald worden, door een erkend labo op minimum aantal percelen (geen permanente bedekking/grasland) van het bedrijf (tabel baseline nr. 15)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in

voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.30. BO25 - fosfaatuitmijning

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.30.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Op gronden gelegen in Natura2000 gebieden of zones daarbuiten waar maatregelen moeten genomen worden i.f.v. instandhoudingsdoelstellingen, fosfaat uitmijnen door het verbouwen van specifieke teelten en op basis van een geschikte N- en K-bemesting, om zo finaal bij te dragen aan het verbeteren van de abiotische conditites in die gebieden met het oog op Natura2000 doelstellingen.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.30.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.30.3. Koppelingen naar andere wetgeving

In uitvoering van het mestdecreet dat uitvoering geeft aan de nitraatrichtlijn:

- Verplicht bijhouden correct bemestingregister (tabel baseline nr 50)
- De bemestingsnormen respecteren op het perceel (tabel baseline nr 51)

8.2.8.3.30.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.30.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- extra kosten voor staalname en specifieke bemesting
- transactiekost (50 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar

de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.30.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het perceel is gelegen in een beheergebied
- Het perceel is geschikt bevonden door een deskundige
- Het perceel is bouwland volgens het GBCS
- Het teeltenschema wordt bepaald voor het sluiten van de overeenkomst

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- Het perceel is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- Teeltschema uitvoeren volgens keuze in de overeenkomst
    - ofwel
        - Meerjarig mengsel van grassen, witte en rode klaver (5 jaar)
    - ofwel
        - In het eerste jaar een graangewas, vlas, boekweit verbouwen op perceel, gevolgd door een mengsel van meerjarige grassen, witte en rode klaver, in het vijfde jaar kan opnieuw een graangewas verbouwd worden

- Jaarlijks oogsten van de teelt is verplicht
- Geen fosfaatmeststoffen aanwenden op het perceel
- De factuur en het zaaizaadetiket van het grasklavermengsel bewaren
- In het eerste en het laatste jaar de fosfaatvoorraad in de bodem meten door middel van een bodemanalyse door een erkend labo
- In het eerste en het derde jaar de N-, de K-voorraad en de zuurtegraad meten door middel van een bodemanalyse door een erkend labo.
- Vanaf het eerste werkjaar het perceel bemesten (N, K en pH) volgens het bemestingsadvies o.b.v. de bodemanalyses rekening houdend met de geldende bemestingsnormen.

8.2.8.3.30.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Indien we een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit, gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type (aantal EU prioriteiten), het aantal types en de omvang van de aanvraag. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.30.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 704 EUR/ha

Steunbedrag = 704 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup= 0 EUR/ha

8.2.8.3.30.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.30.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Niet-naleving van verbintenisvoorwaarden, in het bijzonder het bijhouden van het bemestingsregister
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.30.9.2. Beperkende maatregelen

- Begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners. De beheersdienst werkt een evenwichtige sanctieregeling uit voor foutief ingevulde bemestingsregisters.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.30.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.30.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Verplicht bijhouden correct bemestingregister (tabel baseline nr. 50)
- De bemestingsnormen respecteren op het perceel (tabel baseline nr. 51)

Het verplicht bijhouden van een bemestingsregister is een baseline element aangezien dit momenteel verplicht is in het kader van het Vlaamse Mest Actie plan (MAP) in uitvoering van richtlijn 91/679/EEG (nitraatrichtlijn) . Momenteel is een nieuw Mest Actie Plan in de maak die zal ingaan vanaf 2015. Indien het bijhouden van een bemestingsregister niet langer verplicht is in kader van deze Vlaamse wetgeving, vervalt deze baseline voorwaarde. Het verplicht bijhouden van een bemestingsregister zal dan opgenomen worden als beheervoorwaarde (i.p.v. baseline voorwaarde) en zal een onderdeel worden van de beheervergoeding. De beheervergoeding wordt dan aangepast naar 748 euro/ha ipv 704 euro/ha.

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.31. BO26 - verminderde bemesting bouwland (100% reductie)

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.31.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Op gronden gelegen in Natura2000 gebieden of zones daarbuiten waar maatregelen moeten genomen worden i.f.v. instandhoudingsdoelstellingen, geen enkele vorm van bemesting toepassen, om zo finaal bij te dragen aan het verbeteren van de abiotische condities in die gebieden met het oog op Natura 2000 doelstellingen.

Deze BO wordt toegepast op bouwland.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

Voor deze BO26 'verminderende bemesting op bouwland' die specifiek gericht is op lagere bemesting, werd het jaarlijks behalen van een correcte mestbalans op bedrijfsniveau als relevante baselinevoorwaarde opgenomen, om te vermijden dat zich overbemesting voordoet op andere percelen zonder beheerovereenkomst. Het belang van kruiscontroles met gegevens over uitgevoerde bemesting werd eerder al meegegeven n.a.v. de audit op de maatregel BO water uit PDPOII. In navolging van deze auditopmerking werd voor de nieuwe BO26 pro-actief deze voorwaarde ingesteld

8.2.8.3.31.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.31.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Gedurende de looptijd van de overeenkomst is de mestbalans van het bedrijf in evenwicht in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 3)

8.2.8.3.31.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.31.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- extra kosten voor staalname
- uitgespaarde kosten voor bemesting
- transactiekost (50 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.31.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het perceel is gelegen in een beheergebied
- Het perceel is bouwland volgens het GBCS
- Op het perceel is er geen bemestingsbeperking of geen bemestingsverbod van toepassing

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- Het perceel is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- Het beheerobject wordt gedurende de looptijd van de overeenkomst als één perceel aangegeven met eenzelfde teelt
- Het aanwenden van elke vorm van P of N meststoffen (beweiding inbegrepen) is niet toegestaan.
- Nitraatresidubepaling uitvoeren door een erkend labo op alle percelen in gebruik door het bedrijf.
- Het gemiddeld nitraatresidu van elk perceel waarop het nitraatresidu werd bepaald is meer dan 4 kg lager dan de laagste drempelwaarde vastgesteld in de Vlaamse regelgeving
- Op het perceel dient een vruchtwisseling toegepast te worden

8.2.8.3.31.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Indien we een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit, gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type (aantal EU prioriteiten), het aantal types en de omvang van de aanvraag. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.31.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 1391 EUR/ha

Steunbedrag = 1391 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup= 191 EUR/ha

8.2.8.3.31.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.31.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.31.9.2. Beperkende maatregelen

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.31.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat:

- in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.
- voor de beheerovereenkomst “verminderde bemesting in kwetsbare zones water” uit de programmaperiode 2007-2013 er kruiscontroles ontbraken met gegevens over uitgevoerde bemesting op bedrijfsniveau. Een corrigerende actie is doorgevoerd door vanaf 2012 de mestbalans 100% administratief te controleren. Een correcte mestbalans wordt ook als relevante baselinevoorwaarde opgenomen voor de BO26.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.31.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

Gedurende de looptijd van de overeenkomst is de mestbalans van het bedrijf in evenwicht (tabel baseline nr. 3)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.32. BO27 - verminderde bemesting grasland (100% reductie)

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.32.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Op gronden gelegen in Natura2000 gebieden of zones daarbuiten waar maatregelen genomen moeten worden i.f.v. instandhoudingsdoelstellingen, geen enkele vorm van bemesting toepassen, om zo finaal bij te dragen aan het verbeteren van de abiotische condities in die gebieden met het oog op Natura2000 doelstellingen.

Deze BO is gelijkaardig aan BO 26 maar wordt toegepast op graslandpercelen.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

Voor de BO27 'verminderende bemesting op grasland' die specifiek gericht is op lagere bemesting, werd het jaarlijks behalen van een correcte mestbalans op bedrijfsniveau als relevante baselinevoorwaarde opgenomen, om te vermijden dat zich overbemesting voordoet op andere percelen zonder beheerovereenkomst. Het belang van kruiscontroles met gegevens over uitgevoerde bemesting werd eerder al meegegeven n.a.v. de audit op de maatregel BO water uit PDPOII. In navolging van deze auditopmerking werd voor de nieuwe BO27 pro-actief deze voorwaarde ingesteld

8.2.8.3.32.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.32.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Gedurende de looptijd van de overeenkomst is de mestbalans van het bedrijf in evenwicht in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 3)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) 1307/2013 (tabel baseline nr 44)

8.2.8.3.32.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.32.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- Opbrengstderving
- uitgespaarde kosten voor bemesting
- extra kosten voor staalname
- transactiekost (50 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.32.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het perceel is gelegen in een beheergebied
- Het perceel is grasland volgens het GBCS
- Op het perceel is er geen bemestingsbeperking of geen bemestingsverbod van toepassing

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- Het perceel is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- Het aanwenden van elke vorm van P of N meststoffen (beweiding inbegrepen) is niet toegestaan.
- De graslandvegetatie in stand houden
- Nitraatresidubepaling uitvoeren door een erkend labo op alle percelen in gebruik door het bedrijf.
- Het gemiddeld nitraatresidu van elk perceel waarop het nitraatresidu werd bepaald is meer dan 4 kg lager dan de laagste drempelwaarde vastgesteld in de Vlaamse regelgeving

8.2.8.3.32.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Indien we een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit, gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type (aantal EU prioriteiten), het aantal types en de omvang van de aanvraag. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.32.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 1036 EUR/ha

Steunbedrag = 1036 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 600 EUR/ha; topup = 436 EUR/ha

8.2.8.3.32.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.32.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.32.9.2. Beperkende maatregelen

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.32.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

In auditrapport RD/2011/02 werd er op gewezen dat:

- in de controleverslagen van de beheerovereenkomsten de areaal- of lengtebepaling ontbreekt. Een corrigerende actie is doorgevoerd door in deze controleverslagen vanaf de campagne 2012 de areaal- of lengtebeoordeling systematisch weer te geven voor de beheersovereenkomsten van PDPOII. Deze correctie wordt verdergezet voor deze sub-maatregel.
- voor de beheerovereenkomst “verminderde bemesting in kwetsbare zones water” uit de programmaperiode 2007-2013 er kruiscontroles ontbraken met gegevens over uitgevoerde bemesting op bedrijfsniveau. Een corrigerende actie is doorgevoerd door vanaf 2012 de mestbalans 100% administratief te controleren. Een correcte mestbalans wordt ook als relevante baselinevoorwaarde opgenomen voor de BO27.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.32.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Gedurende de looptijd van de overeenkomst is de mestbalans van het bedrijf in evenwicht (tabel baseline nr. 3)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan (tabel baseline nr. 44)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.33. BO28 - luzernestrook vogelakker

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.33.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De Grauwe kiekendief is als soort vermeld in de bijlages van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura2000). De acties voor Grauwe Kiekendief kaderen binnen de uitvoering van het soortenbeschermingsplan voor de Grauwe kiekendief dat gericht is op het verkrijgen van de gunstige staat van instandhouding (instandhoudingsdoelstellingen (IHD)). Binnen de beheergebieden voor grauwe kiekendief percelen inrichten als foerageergebied voor grauwe kiekendief. Andere muizenetende roofvogels zoals de bruine kiekendief kunnen mee profiteren van deze maatregel. Door BO28 luzernestrook vogelakker te combineren met BO29 graskruidenstrook vogelakker kunnen volledige percelen ingericht worden d.m.v een afwisseling van deze stroken. In de graskruidenstroken kunnen zich door het aangepaste beheer veldmuizenpopulaties ontwikkelen. Via de luzernestroken worden deze veldmuizen beschikbaar voor jagende kiekendieven. Door in de luzernestroken een maai-interval te respecteren kunnen deze ook interessant zijn als broedplaats voor Veldleeuwerik. De combinatie van de luzernestrook en graskruidenstrook (BO28 en BO29) wordt verplicht opgelegd.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.33.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.33.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 8)

- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr.1307/2013 (tabel baseline nr 44)

- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren in uitvoering van het Vlaamse natuurdecreet. (tabel baseline nr 52)

8.2.8.3.33.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.33.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- extra kostenafpaling perceel, bijhouden register,…
- transactiekost (150 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee en extra tijdsinvestering voor begeleiding door deskundig bij uitvoering. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.33.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- De luzernestrook is gelegen in een beheergebied voor grauwe kiekendief
- De ligging van de strook wordt geschikt bevonden door een deskundige
- De luzernestrook (BO28) wordt steeds gecombineerd met een graskruidenstrook vogelakker (BO29)

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De luzernestrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- De luzernestrook is gemiddeld 9 tot 18 m
- De luzernestrook wordt tijdens het eerste jaar ingezaaid voor 1 mei met luzerne (aangevuld met rode klaver en eventueel voederwikke)
- De luzernestrook wordt jaarlijks 2 x geoogst tussen 1 mei en 31 augustus met een interval van minstens 60 dagen tussen de oogstbeurten uitgezonderd in het 1ste jaar mag de 1ste oogstbeurt gemaaid of geklepeld worden)
- De luzernestrook wordt jaarlijkst geoogst of geklepeld tussen 1 oktober en 1 maart
- Behoudens bovenstaande beheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook uitgezonderd

het opbrengen van meststoffen

- Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten
- Een register bijhouden waarin jaarlijks alle oogst- en maai/klepeldata genoteerd worden
- Vanaf het 3de jaar mag de strook 1x opnieuw ingezaaid worden voor 1 mei met luzerne (aangevuld met rode klaver en eventueel voederwikke)

8.2.8.3.33.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Indien we een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit, gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag e.a.. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.33.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 1764 EUR/ha

Steunbedrag = 1764 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1764 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

8.2.8.3.33.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.33.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaard, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: het niet toepassen van pesticiden
- Niet-naleving van de verbintenisvoorwaarden, in het bijzonder het bijhouden van registers
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.33.9.2. Beperkende maatregelen

- Een aantal voorwaarden met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de opgelegde periodes voor inzaaien, maaien en oogsten zijn sterk gelinkt aan de doelstelling van de

maatregel en dienen dus behouden te worden, zelfs al zijn ze op stroken niet 100% sluitend controleerbaar. In dergelijke gevallen maakt de beheerdienst – waar relevant- gebruik van meerdere controlepunten, om de voorwaarde toch zo verifieerbaar mogelijk te krijgen.

- Begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.33.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.33.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 8)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr.1307/2013 (tabel baseline nr 44)
- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren in uitvoering van het Vlaamse natuurdecreet. (tabel baseline nr 52)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor

gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.34. BO29 - graskruidenstrook vogelakker

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.34.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De Grauwe kiekendief is als soort vermeld in de bijlages van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura2000). De acties voor Grauwe Kiekendief kaderen binnen de uitvoering van het soortenbeschermingsplan voor de Grauwe kiekendief dat gericht is op het verkrijgen van de gunstige staat van instandhouding (instandhoudingsdoelstellingen (IHD)). Binnen de beheergebieden voor grauwe kiekendief percelen inrichten als foerageergebied voor grauwe kiekendief. Andere muizenetende roofvogels zoals de bruine kiekendief kunnen mee profiteren van deze maatregel. Door BO28 luzernestrook vogelakker te combineren met BO29 graskruidenstrook vogelakker kunnen volledige percelen ingericht worden d.m.v een afwisseling van deze stroken. De combinatie van de luzernestrook en graskruidenstrook (BO28 en BO29) wordt verplicht opgelegd. In de graskruidenstroken kunnen zich door het aangepaste beheer veldmuizenpopulaties ontwikkelen. Het graskruidenmengsel bestaat uit grassen, kruiden en granen. Polvormende grassen zorgen daarbij voor microstructuur die door veldmuizen en zangvogels gewaardeerd wordt. De kruiden worden gekozen vanwege hun nectar voor insecten, en/of zaden voor overwinterende vogels. Granen zorgen voor een snelle bedekking van de bodem na het inzaaien en fungeren in het eerste jaar als wintervoedsel.

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.34.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.34.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 5)

- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 8)

- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr.1307/2013 (tabel baseline nr 44)

- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren in

uitvoering van het Vlaamse natuurdecreet. (tabel baseline nr 52)

8.2.8.3.34.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.34.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- Opbrengstderving
- extra kosten voor manuele distelbestrijding, afvoeren maaisel, afpaling perceel,bijhouden register…
- transactiekost (150 euro/ha) : het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee en extra tijdsinvestering voor begeleiding door deskundig bij uitvoering. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.34.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- De graskruidenstrook is gelegen in een beheergebied voor grauwe kiekendief
- De ligging van de graskruidenstrook wordt geschikt bevonden door een deskundige
- De graskruidenstrook (BO29) wordt steeds gecombineerd met een luzernestrook vogelakker (BO28)

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De graskruidenstrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- De graskruidenstrook is gemiddeld 9 tot 18 m
- De graskruidstrook wordt tijdens het eerste jaar ingezaaid voor 31 mei met een goedgekeurd mengsel (grassen, granen en kruiden)
- De graskruidenstrook moet jaarlijks gemaaid (en afgevoerd) worden tussen 15 augustus en 31 oktober voor minstens 1/3 en maximaal een halve breedte (waarbij het ongemaaide deel jaarlijks wisselt)
- Behoudens bovenstaande beheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook
- Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten
- Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken

- Een register bijhouden waarin jaarlijks de maaidata en datum van afvoer genoteerd worden
- De factuur van het zaaizaad en het zaaizaadetiket bijhouden

8.2.8.3.34.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Indien we een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit, gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag e.a.. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.34.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 2247 EUR/ha

Steunbedrag = 2247 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 2247 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

8.2.8.3.34.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.34.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: het niet toepassen van pesticiden, meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen op stroken
- Niet-naleving van de verbintenisvoorwaarden, in het bijzonder het bijhouden van registers
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.34.9.2. Beperkende maatregelen

- Een aantal voorwaarden met betrekking tot het gebruik van meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen en de opgelegde periodes voor inzaaien en maaien zijn sterk gelinkt aan de doelstelling van de maatregel en dienen dus behouden worden, zelfs al zijn ze op stroken niet 100% sluitend controleerbaar. In dergelijke gevallen maakt de beheerdienst – waar relevant- gebruik van meerdere controlepunten, om de voorwaarde toch zo verifieerbaar mogelijk te krijgen.

- Begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over

de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.34.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.34.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 5)
- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 8)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr.1307/2013 (tabel baseline nr 44)
- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren in uitvoering van het Vlaamse natuurdecreet. (tabel baseline nr 52)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.35. BO30 - luzernestrook hamster

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.35.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De hamster is als soort vermeld in de bijlages van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura2000). De acties voor hamster kaderen binnen de uitvoering van het soortenbeschermingsplan voor de hamster dat gericht is op het verkrijgen van de gunstige staat van instandhouding (instandhoudingsdoelstellingen (IHD)). Binnen de beheergebieden voor hamster luzernestroken aanleggen. BO30 is essentieel voor de bescherming van de hamster en richt zich op de in de andere submaatregelen ontbrekende noden van de hamster, meer bepaald het zowel ruimtelijk als in de tijd op een vaste plaats gedurende vijf jaar onafgebroken voorzien in voedsel en dekking tijdens hun ganse activiteitsperiode

Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.35.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.35.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 5)

- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 8)

- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr.1307/2013 (tabel baseline nr 44)

- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren in uitvoering van het Vlaamse natuurdecreet. (tabel baseline nr 52)

8.2.8.3.35.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.35.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- opbrengstderving
- extra kosten voor manuele distelbestrijding, afvoeren maaisel, afpaling perceel, een register bijhouden,…
- transactiekost (150 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee en extra tijdsinvestering voor begeleiding door deskundige bij de uitvoering. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.35.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- De luzernestrook is gelegen in een beheergebied voor hamster
- De ligging van de strook wordt geschikt bevonden door een deskundige

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- De luzernestrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- De luzernestrook is gemiddeld minstens 20 m breed
- De luzernestrook wordt in het eerste jaar ingezaaid voor 1 mei (bij voorkeur half april) met luzerne (aangevuld met rode klaver en eventueel voederwikke)
- De luzernestrook wordt in het 1ste jaar minstens 2x gemaaid of geklepeld voor 1 oktober
- De luzernestrook wordt in het 2de en 3de jaar geklepeld tussen 1 oktober en 1 maart
- De luzernestrook wordt in het4de jaar ingezaaid met wintertarwe tussen 1 november en 31 december
- Behoudens bovenstaand beheer geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook
- Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten
- Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken
- Een register bijhouden waarin jaarlijks alle maai-en klepeldata genoteerd worden

8.2.8.3.35.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Indien we een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit, gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het

type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag e.a.. Er wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.35.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 1871 EUR/ha

Steunbedrag = 1871 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1871 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

8.2.8.3.35.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.35.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: het niet toepassen van pesticiden, meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen op stroken
- Niet-naleving van de verbintenisvoorwaarden, in het bijzonder het bijhouden van registers
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.35.9.2. Beperkende maatregelen

- Een aantal voorwaarden met betrekking tot het gebruik van meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen en de opgelegde periodes voor inzaaien en maaien zijn sterk gelinkt aan de doelstelling van de maatregel en dienen dus behouden worden, zelfs al zijn ze op stroken niet 100% sluitend controleerbaar. In dergelijke gevallen maakt de beheerdienst – waar relevant- gebruik van meerdere controlepunten, om de voorwaarde toch zo verifieerbaar mogelijk te krijgen.

- Begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.35.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen,

doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende acties worden uitgevoerd.

8.2.8.3.35.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 5)
- Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 8)
- Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan volgens artikel 4 (1) (c) (iii) van Verordening (EU) nr.1307/2013 (tabel baseline nr 44)
- Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren in uitvoering van het Vlaamse natuurdecreet. (tabel baseline nr 52)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante

basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.36. BO31 - hamstervriendelijke nateelt

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.36.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De hamster is als soort vermeld in de bijlages van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura2000). De acties voor hamster kaderen binnen de uitvoering van het soortenbeschermingsplan voor de hamster dat gericht is op het verkrijgen van de gunstige staat van instandhouding (instandhoudingsdoelstellingen (IHD)). Binnen de beheergebieden voor hamster via het vroeg inzaaien van een aangepaste mengsel na vroege teelten voldoende dekking en voedsel bieden tijdens een groot deel van hun activiteitsperiode op percelen waarop regulier kan geoogst worden.

Dit is een variabele sub-maatregel: de verbintenis kan elk jaar op andere percelen worden toegepast. De oppervlakte waarvoor een betaling kan gebeuren kan ook jaarlijks variëren tussen 100% en 120% van de contractoppervlakte. De landbouwer moet elk jaar minstens zijn contractoppervlakte respecteren en kan maximaal vergoed worden voor 120% van zijn contractoppervlakte. De motivatie voor deze variabiliteit in de uit te betalen oppervlakte is de jaarlijkse fluctuatie van het areaal vroeg oogstbare gewassen. De begunstigde kan jaarlijks kiezen op welke percelen de vroeg oogstbare gewassen geteeld worden, voor zover ze binnen het beheergebied van de hamster gelegen zijn. Aangezien de maatregel niet wordt toegepast op vaste percelen, zal de totale oppervlakte jaarlijks enigszins variëren. Om de begunstigden maximaal voor hun inspanningen te kunnen vergoeden, wordt daarom een betaling voorzien voor maximaal 120% van de contract-oppervlakte.

8.2.8.3.36.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.36.3. Koppelingen naar andere wetgeving

Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 8)

8.2.8.3.36.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)
- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.36.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- Gederfde inkomsten: opbrengstverlies als gevolg van de verplichte inzaai van vroeg oogstbare teelten t.o.v. reguliere (en economisch interessantere) hoofdteelten
- Extra kosten: mengsel, bijhouden register
- Transactiekost (50 euro/ha): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee en extra tijdsinvestering voor begeleiding door deskundig bij uitvoering. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.36.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Minstens 0,5 ha percelen bouwland in beheergebied voor hamster
- De ligging van de percelen die de contractoppervlakte bepalen wordt bij het sluiten van de overeenkomst geschikt bevonden door een deskundige

Verbintenisvoorwaarden:

- Jaarlijks minstens de contractoppervlakte percelen melden.
- Jaarlijks de percelen melden waarop de vroeg oogstbare gewassen geteeld worden. De percelen moeten binnen het beheergebied gelegen zijn.
- De percelen die gemeld worden voor toepassing van de actie, moeten een volledig jaar in gebruik zijn bij de begunstigde
- De percelen die gemeld worden voor toepassing van de actie inzaaien met een goedgekeurd mengsel binnen 2 weken na de oogst van de hoofdteelt en voor 1 augustus
- Een register bijhouden waarin jaarlijks de oogst- en inzaaidata geregistreerd worden
- Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken op het perceel na inzaai van het mengsel
- Het mengsel behouden tot 1 maart van het daaropvolgende kalenderjaar of tot 1 november indien een wintergraan als vervolgteelt wordt ingezaaid.
- De factuur van het zaaizaad en het zaaizaadetiket bijhouden

8.2.8.3.36.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Indien we een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit, gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag e.a.. Er

wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.36.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 584 EUR/ha

Steunbedrag = 584 EUR/ha (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup = 0 EUR/ha

8.2.8.3.36.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.36.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Moeilijke controleer- en beheersbare voorwaarden, die intrinsiek zijn aan milieu- en natuurbeheer: het niet toepassen van pesticiden
- Niet-naleving van de verbintenisvoorwaarden, in het bijzonder het bijhouden van registers
- De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.36.9.2. Beperkende maatregelen

- Een aantal voorwaarden met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de opgelegde periodes voor inzaaien en oogsten zijn sterk gelinkt aan de doelstelling van de maatregel en dienen dus behouden worden, zelfs al zijn ze op stroken niet 100% sluitend controleerbaar. In dergelijke gevallen maakt de beheerdienst – waar relevant- gebruik van meerdere controlepunten, om de voorwaarde toch zo verifieerbaar mogelijk te krijgen.
- Begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.
- Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.36.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.36.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC1) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr 8)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.3.37. BO32 - onderhoud houtsingel

Submaatregel:

- 10.1 - betaling voor verplichtingen op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw

8.2.8.3.37.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Deze maatregel beoogt het onderhouden van bestaande houtsingels in het landbouwlandschap.

Typische kleine landschapselementen zoals hagen, heggen, houtkanten, knotbomen, houtsingels enz. hebben een belangrijke functie in het landbouwlandschap. Ze hebben vaak een hoge natuurwaarde, doordat veel dieren er beschutting, voedsel en nestgelegenheid vinden Ze hebben vaak ook een cultuurhistorische functie (veekering, brand- en hakhout) en zijn belangrijk als vestigingsplaats voor verschillende (autochtone) houtige plantensoorten. Bovendien, hebben ze voor heel wat soorten een belangrijke natuurverbindingswaarde. Helaas gaan veel kleine landschapselementen verloren door veranderend landgebruik en intensivering van de landbouw.

Er wordt een vergoeding gegeven voor het correct onderhouden en beheren van bestaande houtsingels die aan alle instapvoorwaarden voldoen en dus ecologisch waardevol zijn. Het beheer voor houtsingels bestaat uit een terugsnoei van de struik- en struweelsoorten in het landschapselement binnen de eerste 4 jaar, waarna de struik- en struweelsoorten vrij kunnen uitgroeien. Dit is een vaste sub-maatregel: de verbintenis wordt 5 jaar lang op hetzelfde perceel toegepast.

8.2.8.3.37.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.8.3.37.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (RBE2, RBE3, GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr. 17, 18, 19)

- Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren in uitvoering van artikel 93 (1) en bijlage II (GLMC7) van Verordening (EU) nr. 1306/2013. (tabel baseline nr. 20)

8.2.8.3.37.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers volgens de definitie uit Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

- Groepen van actieve landbouwers (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013)

8.2.8.3.37.5. Subsidiabele kosten

Er wordt gewerkt met een vast bedrag waarin volgende zaken zijn ingecalculeerd:

- Opbrengstderving
- Extra kosten: arbeid, huur materiaal, ….
- Transactiekost (1 euro/are): het deelnemen aan deze sub-maatregel brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie

8.2.8.3.37.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het beheerobject is een lijnvormig landschapselement bestaande uit één of meerdere bomenrijen met aan weerszijden één of meerdere rijen struik- en struweelsoorten
- Het beheerobject is gelegen op of grenst volledig aan een perceel geregistreerd als landbouwgrond
- Het beheerobject is gelegen in het beheergebied
- Het beheerobject maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting of windscherm
- Het beheerobject bestaat voor minstens uit 75% geschikte soorten
- De oppervlakte bedraagt minstens 1 are en de breedte is maximaal 10 meter

Verbintenisvoorwaarden:

- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst
- Het beheerobject is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde
- De stambasis van de planten beschermen tegen het vee
- Het beheer uitvoeren zoals bepaald in de beheerovereenkomst en binnen de vermelde termijn (binnen de eerste 4 jaar)
- Geen snoeihout in de houtsingel
- Exoten (amerikaanse vogelkers, amerikaanse eik, robinia etc.), opslag inbegrepen, bestrijden
- Dode planten vervangen door geschikte soorten

8.2.8.3.37.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectieprocedure voor M10 niet verplicht. Indien we een selectie moeten doen van de meest waardevolle dossiers dan zal dit gebeuren o.b.v. een puntensysteem gebaseerd op volgende principes: continuïteit, gebiedsgerichtheid, binnen Natura2000, het type actie (aantal EU prioriteiten), het aantal verschillende acties en de omvang van de aanvraag e.a.. Er

wordt in eerste instantie geen minimumscore ingesteld.

8.2.8.3.37.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Berekend bedrag = 45,4 EUR/are

Steunbedrag = 45,4 EUR/are (100% berekend bedrag)

Plafondbedrag (cofinanciering) = 1200 EUR/ha; topup = 33,4 EUR/are

8.2.8.3.37.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.3.37.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

De uitvoering van de maatregel is –net zoals in PDPO II- verdeeld over twee beheersdiensten. Dit zorgt voor een complex beheer dat zeer nauwe samenwerking vergt.

8.2.8.3.37.9.2. Beperkende maatregelen

Er wordt verder regelmatig overlegd tussen de betrokken beheersdiensten om de implementatie zo adequaat mogelijk te maken. De beheersdiensten maken gedetailleerde en duidelijke afspraken over de efficiënte en kwalitatieve behandeling en controle van de dossiers.

8.2.8.3.37.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De beheerovereenkomsten hebben onder de vorige programmaperiode bewezen dat ze een ecologische meerwaarde bieden.

De voorwaarden zijn beperkt gehouden, hebben een sterke link met de feitelijke doelstelling van de betrokken acties, zijn duidelijk gesteld en over het algemeen goed controleerbaar. Om fouten te voorkomen, doet de externe beheersdienst aan sterke begeleiding van de begunstigden via bedrijfsplanners.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.8.3.37.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees

Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht (tabel baseline nr. 17, 18 en 19)
- Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren (tabel baseline nr. 20)

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.8.4. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.8.4.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

8.2.8.4.2. Beperkende maatregelen

8.2.8.4.3. Algemene evaluatie van de maatregel

8.2.8.5. Maatregelspecifieke informatie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

De relevante randvoorwaarden of minimumeisen staan telkens bij sub-maatregel vermeld (bij "links to other legislation"). Een overzicht van alle randvoorwaarden en minimumeisen staat in de brochure "de randvoorwaarden in het gemeenschappelijk landbouwbeleid" (zie general/documents).

De minimumeisen voor meststoffen moeten onder meer omvatten de codes van goede landbouwpraktijken die op grond van Richtlijn 91/676/EEG zijn ingevoerd voor de landbouwbedrijven buiten de kwetsbare zones in de zin van die richtlijn, en eisen betreffende de vervuiling met fosfor; de minimumeisen voor gewasbeschermingsmiddelen moeten onder meer bevatten de bij Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ingevoerde algemene beginselen voor geïntegreerde plaagbestrijding, de eis in het bezit te zijn van een vergunning voor het gebruik van dergelijke producten, de eis de opleidingsverplichtingen na te komen, eisen betreffende een veilige opslag, eisen betreffende het controleren van de machines voor toediening van dergelijke producten en regels betreffende het gebruik van bestrijdingsmiddelen dicht bij water en op andere gevoelige locaties, zoals vastgelegd bij nationale wetgeving

/

Lijst van lokale rassen die voor de landbouw verloren dreigen te gaan en van plantaardige genetische hulpbronnen die door genetische erosie worden bedreigd

Op basis van de FAO-criteria komen volgende rassen in aanmerking voor de agromilieumaatregel 'AMKM05 - behoud van lokale veerassen' in Vlaanderen.

	Aantal volwassen vrouwelijke dieren (België)
Schapen:	
Ardense voskop	3361
Houtlandschaap	854
Entre-Sambre-et-Meuse schaap	698
Belgisch melkschaap	1494
Vlaams schaap	691
Vlaams kuddeschaap	985
Mergellandschaap	445
Kempens schaap	1141
Lakens schaap	378
Runderen:	
Rood ras dubbeldoel	228
Rood vleesras	498
Witrood ras	2667
Witblauw dubbeldoel ras	5219
Kempens rund	299

tabel lokale veerassen

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

De standaardbedragen zijn berekend op basis van de Nota Kostprijsberekening van

agromilieumaatregelen (Afdeling Monitoring en Studie) die in bijlage aan het PDPO is toegevoegd en integraal deel uitmaakt van het PDPO. De rekentool opgenomen in bijlage, maakt integraal deel uit van dit programmadocument.

Alle vergoedingen voor de soorten concrete acties werden gecertificeerd door een externe onafhankelijke instantie. De certificeerders stellen vast dat de opbouw van een gemeenschappelijke berekeningsprocedure door de planvoorbereiders heeft geresulteerd tot een meer coherente en consistente berekening van de kosten van de verschillende maatregelen (verbetering t.o.v. vorige programmaperiode). Op basis van de berekeningsprocedure werden door de planvoorbereiders een aantal templates opgebouwd. Er worden geen wezenlijke algemene scheeftrekkingen en ook geen bijzondere anomalieën vastgesteld. Het certificeringsdocument is onderdeel van het PDPO.

Voor de berekeningen van de standaardkosten en steunbedragen is nog geen rekening gehouden met eventuele dubbelfinanciering vanuit Pijler I. In het geval van mogelijke dubbelfinanciering van de AMKM-maatregelen met overlappende voorwaarden uit de vergroeningsvereisten wordt geen betaling van de AMKM toegestaan; voor de combinatie van beheerovereenkomsten met voorwaarden uit de vergroeningsvereisten worden de betalingen verlaagd zoals voorzien in de gecertificeerde tabel “dubbelfinanciering BO en vergroening".

Voor de beheerovereenkomsten worden de belangrijkste elementen die aanleiding geven tot het berekend bedrag hieronder weergegeven:

Maatregelen op grasland.

- Voor maatregelen op grasland is de verminderde drogestofopbrengt en de verminderde voederwaarde van het grasland de basis voor het berekenen van de vergoeding. De drogestofopbrengst en de voerderwaarde (kVEM en DVE) van het grasland in de referentie worden vergeleken met de drogestofopbrengst en voederwaarde bekomen door het toepassen van de beheerovereenkomst, en worden vermenigvuldigd met de voerderwaardeprijs. Daarnaast wordt ook rekening gehouden met:
- eventuele uitgespaarde kosten (gewasbescherming, bemesting)
- eventuele extra kosten (distelbestrijding, afpaling, zaadmengsel, maairegister…)
- transactiekosten

Maatregelen op bouwland

Voor maatregelen op bouwland worden telkens volgende zaken in rekening gebracht:
- opbrengstderving gemiddelde BSS bouwland
- extra kosten bvb. staalnamekosten, plantgoed, beheerswerken…
- eventuele besparingen bvb. bemesting, gebruik bestrijdingsmiddelen,…
- eventuele opbrengsten bvb. houtopbrengst bij houtkanten,…
- transactiekost

Voor maatregelen gelegen langs kwetsbare elementen (waterlopen) is bij de bepaling van het opbrengsverlies rekening gehouden met de verplichte bemestingsvrije en spuitvrije zone (baselinevoorwaarde).

Maatregel Waterkwaliteit (BO24)

De berekening van de vergoeding is gebaseerd op het verschil tussen de opbrengsten, de variabele kosten (zaadgoed, gewasbescherming, meststoffen energie en andere) en de betaalde en eigen arbeid,

ontstaan door het wijzigen van het teeltplan.

Om te komen tot een gemiddelde vergoeding per ha wordt een berekening gemaakt op gebiedsniveau. Het areaal bouwland van alle bedrijven die in aanmerking komen voor de vergoeding wordt per teelt opgeteld. Van deze referentiesituatie worden voor de verschillende teelten (bouwland) de opbrengsten, verminderd met de variabele kosten en de betaalde en eigen arbeid, opgeteld.

Om tot de nieuwe situatie met het gewijzigd teeltplan te komen wordt lineair en evenredig met de oppervlakte van de teelt (in de referentiesituatie) het areaal laag-risicoteelten verhoogd en het areaal hoog-risicoteelten verlaagd tot de verhouding 90% laag-risicoteelten en 10% hoog-risicoteelten wordt bereikt. Opnieuw worden voor deze nieuwe situatie en voor de verschillende teelten (bouwland) de opbrengsten, verminderd met de variabele kosten en de betaalde en eigen arbeid, opgeteld.

Gezien de laag-riscicoteelten gemiddeld minder opbrengsten genereren, is het verschil tussen de referentie en de nieuwe situatie een positief getal wat het inkomstenverlies op gebiedsniveau weergeeft. Door dit inkomstenverlies te delen door het nieuwe areaal laag-risicoteelten wordt een gemiddelde vergoeding per ha laag-risicoteelt bekomen.

Deze vergoeding wordt nog vermeerderd met de kosten voor het bepalen van het nitraatresidu, de kosten voor het bepalen van het C gehalte en de transactiekosten.

Maatregel BO onderhoud houtkant (BO21)

Voor deze maatregel bestaan er 3 varianten waarbij de houtkant respectievelijk uit 75%, 50% of 25% geschikte soorten moet bestaan. Afhankelijk van de gekozen variant bestaat het beheer van de houtkant uit het afzetten van respectievelijk 75%, 50% of 25% van de houtkant. De vergoeding voor de variant waarbij slechts 50% of 25% moet afgezet worden, is bepaald door de basisvergoeding verhoudingsgewijs te herrekenen (2/3 en 1/3 van de vergoeding).

Uit gegevens van de studiedienst van het Departement Landbouw en Visserij blijkt dat de standaardopbrengsten van de meeste gewassen in Vlaanderen een stuk hoger liggen dan het EU-gemiddelde. Omdat het belangrijk is dat zowel de hoge inkomstenderving als de hoge extra kosten die gepaard gaan met de uitvoering van acties daadwerkelijk vergoed worden met als doel de participatiegraad en de opnamegraad van de voorgestelde acties te garanderen, gebruiken we hogere steunbedragen dan de vooropgestelde plafondbedragen voor:

- de acties BO01 t.e.m BO06 en BO27 600 euro per ha,
- de acties BO08 en BO11 t.e.m BO17 het volledig berekende bedrag
- de andere acties 1200 euro per ha.

Het deel van het steunbedrag tot aan het plafondbedrag, zal gecofinancierd worden. In meerdere gevallen is het steunbedrag nog hoger dan het gevraagde plafondbedrag: dit wordt beschouwd als topup en zal gefinancierd worden met 100% Vlaamse middelen.

8.2.8.6. Andere belangrijke opmerkingen die van belang zijn voor het begrijpen en uitvoeren van de maatregel

De verplichtingen inzake het in stand houden van blijvend grasland gelden niet in het geval dat landbouwers blijvend grasland hebben aangelegd in uitvoering van BO03 tem BO17 aangegaan in hoofde van voorliggend programmadocument voor plattelandsontwikkeling 2014-2020 (Verordening (EU) nr. 1305/2013) als voor gelijksoortige acties onder de programmaperiode voor plattelandsontwikkeling 2007-2013 (Verordening EU nr 1698/2005, artikel 39).

De dubbelfinanciering van sub-maatregelen met vergroeningsvoorwaarden wordt uitgesloten door - afhankelijk van de sub-maatregel - combinaties uit te sluiten of de uitbetaling van de sub-maatregelen aan te passen.

De gegevens van de analyses die verzameld worden in uitvoering van de BO24, BO25, BO26 en BO27 hebben geen gevolgen voor de nitraatresidu-maatregelen die conform het mestdecreet opgelegd worden, noch voor het controleren van de randvoorwaarden. Deze gegevens worden gebruikt om de kennis en de inzichten van de landbouwers inzake het beheer van de bodem en nutriënten te vergroten (Verordening (EU) nr. 1305/2013, artikel 28, 4). Om de kosten van de staalnames niet nodeloos op te drijven, is een staalname (nitraatresidubepaling) op welbepaalde percelen niet vereist (o.a. percelen waarop een beheerovereenkomst randenbeheer, onderhoud houtige landschapselementen of een bebossingsmaatregel in hoofde van PDPOIII of PDPO II of PDPO I werd aangegaan of andere kleine percelen). Voor percelen zonder staalname wordt geen vergoeding berekend. Voor percelen waarop reeds een staalnameverplichting en nitraatresidubepaling is opgelegd in uitvoering van het Mestdecreet, zal voor BO24 de eenheidsvergoeding verlaagd worden met 68 EUR/ha.

Landbouwers kunnen acties gesloten onder de programmaperiode 2007-2013 omzetten in een nieuwe overeenkomst voor een looptijd van vijf jaar als er een vergelijkbare actie bestaat in de programmaperiode 2014-2020.

Indien door specifieke of lokale omstandigheden (bvb. koude of natte weersomstandighedendie de opkomst van een ingezaaid gewas/mengsel bemoeilijken, invasieve plantensoorten, specifieke vormen van landgebruik op leem- of kleigronden, werken van algemeen belang uitgevoerd door nutsbedrijven, schade door derden, onvoorzien pachtverlies,.…) bepaalde subsdiabiliteitsvoorschriften niet kunnen nageleefd worden, kan de begunstigde dit melden aan de bevoegde beheersdienst. In het geval van een tijdige melding aan de beheersdienst kan beslist worden dat er sprake is van een overmachtssituatie, in het licht van de aanhef (5) van Verordening (EU) Nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 (als onderdeel van de niet uitputtende lijst van potentiële gevallen van overmacht en uitzonderlijke omstandigheid). In zo'n geval kan de verbintenis worden aangepast, beëindigd of kan de betaling van de maatregel opgeschort worden voor het betrokken beheersjaar zonder dat reeds voorgaande betalingen teruggevorderd worden.

8.2.9. M11: Biologische landbouw (art. 29)

8.2.9.1. Rechtsgrondslag

Binnen M11 'biologische landbouw' worden twee maatregelen voorzien:

- Hectaresteun voor de omschakeling naar de biologische productiemethode: artikel 29 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – code 11.1
- Hectaresteun voor de voortzetting van de biologische productiemethode: artikel 29 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – code 11.2

8.2.9.2. Algemene beschrijving van de maatregel met inbegrip van de steunverleningslogica en de bijdrage tot de aandachtsgebieden en horizontale doelstellingen

Met het strategisch plan biologische landbouw wil de Vlaamse overheid de biologische productiemethode in Vlaanderen op verschillende manieren stimuleren. Een van de elementen is het ondersteunen van de markthandicap tijdens de omschakelingsperiode en in de periode na de omschakeling.

Tijdens de omschakelingsperiode is de grootste kost het gevolg van het niet kunnen valideren van de gemaakte meerkosten in de prijs van het omschakelingsproduct.

Ook na de omschakelingsperiode kunnen niet steeds alle gemaakte meerkosten in de prijs worden doorgerekend. Op momenten van tijdelijk overaanbod ervaart de Vlaamse biologische landbouwer moeite om zijn producten aan een hogere dan de gangbare prijs af te zetten. Het is dan ook een aandachtspunt in het huidige strategisch plan biologische landbouw om voldoende hefbomen te bieden aan de sector om de Vlaamse biologische markt verder te professionaliseren en zodoende de juiste prijs voor de producten te kunnen afdwingen. Deze doelstellingen zijn in de praktijk moeilijk te realiseren en de overheid heeft hier niet altijd vat op. Daarom dient de bij omschakeling en in de periode erna de sector ondersteund te worden via een hectaresteun die de gemaakte kosten, gederfde inkomsten en transactiekosten vergoedt.

De maatregel draagt bij tot het strategische PDPO III-thema “verhogen van de weerbaarheid en de verduurzaming van de landbouwsector”.

De maatregel draagt het meest bij tot focusgebied 4C (verbeteren van bodembeheer).

De biologische productiemethode is een methode waarbij de bodem centraal staat. Met de biologische productiemethode worden de systemen en cycli van de natuur geëerbiedigd en de gezondheid van de bodem, water, planten en dieren, alsmede het evenwicht daartussen verbeterd. Binnen de biologische landbouw geldt het beginsel van de instandhouding en de bevordering van het bodemleven en de natuurlijke bodemvruchtbaarheid, de bodemstabiliteit en de bodemdiversiteit, de voorkoming en bestrijding van bodemverdichting en erosie, en voeding van de gewassen hoofdzakelijk via het bodemecosysteem.

De maatregel draagt ook bij tot focusgebied 4A (biodiversiteit): door de eerbiediging van de cycli van de natuur en de gezondheid van bodem, water, planten en dieren.

Er is ook een effect op focusgebied 4B: door oordeelkundig gebruik van bemesting en gewasbescherming

worden de negatieve invloeden op water vermeden

De maatregel draagt in sterke mate bij tot de horizontale doelstellingen milieu, innovatie en klimaat:

- Milieu: De biologische productie is een passend beheer van biologische processen, gebaseerd op ecologische systemen die gebruikmaken van systeeminterne natuurlijke hulpbronnen. Het gebruik van niet-hernieuwbare hulpbronnen en externe productiemiddelen wordt beperkt tot een minimum, afval en bijproducten van plantaardige en dierlijke oorsprong worden zoveel mogelijk gerecycleerd tot grondstoffen voor de gewassenteelt en de veehouderij, …
- Klimaat: Naar adaptatie (verhogen van weerbaarheid tegen klimaatverandering) toe verbetert biologische landbouw de bodembescherming door vegetatie, het organische stofgehalte in de bodem en de biodiversiteit (wat zorgt voor een verhoogde weerbaarheid tegen ziekten en plagen). Daarnaast levert de biologische landbouw ook naar mitigatie (reductie van broeikasgasemissies) een meerwaarde door het beperken van fossiele energiebronnen (en hiermee verbonden CO2-emissies) op het landbouwbedrijf.
- Innovatie: Teneinde de biologische productie te vergemakkelijken wordt er gezocht naar nieuwe technieken en stoffen. Biologische landbouw gebruikt hernieuwbare bronnen en zorgt hierbij voor een stimulans en optimalisatie van hernieuwbare bronnen.

De maatregel bestond ook al in PDPO II en werd al bijgestuurd als gevolg van een audit van de Commissie in 2011. In PDPOII wordt de bijgestuurde maatregel nagenoeg ongewijzigd verdergezet. Volgende wijzigingen worden in PDPO-III doorgevoerd:

- De steunbedragen werden herrekend op basis van recente studies en cijfers.
- Vanaf 2015 worden de verbintenissen op perceelniveau afgesloten om een oplossing te bieden aan beheerscomplicaties die ervaren werden in de vorige programmaperiode wanneer een bedrijf bio-percelen met verschillende startjaren heeft.

Alle verbintenissen bevatten een herzieningsclausule die aanpassing van de verbintenis mogelijk maakt in geval van wijziging van de baselinevoorwaarden of met het oog op het vermijden van dubbelfinanciering met de vergroeningspraktijken of in functie van de overgang naar de programmaperiode 2021-2027.

8.2.9.3. De werkingssfeer, de omvang van de steun, de in aanmerking komende begunstigden en, in voorkomend geval, de methodologie voor de berekening van het bedrag of percentage van de steun, uitgesplitst per submaatregel en/of soort concrete actie waar nodig. Voor elke soort concrete actie een omschrijving van de subsidiabele kosten, de subsidiabiliteitsvoorwaarden, de toepasselijke bedragen en percentages steun en beginselen met betrekking tot het vaststellen van selectiecriteria

8.2.9.3.1. Hectaresteun voor de omschakeling naar de biologische productiemethode

Submaatregel:

- 11.1 - betaling voor de overstap naar praktijken en methoden voor biologische landbouw

8.2.9.3.1.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De landbouwer kan een subsidie ontvangen als hij zijn bedrijf of een gedeelte ervan omschakelt naar de biologische productiemethode.

Hij sluit daartoe een verbintenis af voor de periode van de duur van minstens twee jaar (3 jaar indien de wettelijke omschakeltermijn 3 jaar bedraagt, nl. voor andere blijvende gewassen dan voedergewassen) voor elk perceel dat hij mee opneemt in de omschakeling en krijgt daarvoor een jaarlijkse hectarepremie.

De landbouwer dient aangesloten te zijn bij een erkend controleorgaan voor de biologische productiemethode (conform artikel 27 van Verordening 889/2008) en alle wettelijke verplichtingen met betrekking tot de biologische productiemethode na te leven.

Jaarlijks geven de landbouwers door welke van hun percelen worden beheerd conform de biologische productiemethode en welke niet. Het aangesloten zijn bij een erkend controleorgaan betekent dus niet automatisch dat alle percelen beheerd worden conform de biologische productiemethode. De controleorganen maken jaarlijks een gegevensbestand, met daarin een overzicht van alle volgens de biologische productiemethode beheerde percelen, met daaraan gekoppelde informatie zoals de aanmeldingsdatum (belangrijk om te bepalen voor welke type biopremie het perceel in aanmerking komt) over aan het betaalorgaan. Op die manier beschikt het betaalorgaan over een accuraat overzicht van alle volgens de biologische productiemethode gehouden percelen. Zo kan administratief gecontroleerd worden of de percelen waarvoor steun wordt aangevraagd beschikken over een certificaat voor biologische productie in het betrokken jaar.

Enkel die percelen komen in aanmerking die tijdens de laatste vijf jaar geen deel uitgemaakt hebben van een biologische productie-eenheid.

8.2.9.3.1.2. Type steun

Type steun: Subsidies

areaalgebonden subsidie

8.2.9.3.1.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Relevante minimumvereisten voor gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen volgens artikel 93 (1) en bijlage II van Verordening 1306/2013, voortvloeiend uit de nitraatrichtlijn en uit de richtlijn 2009/128/EG tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden.
- Verordeningen (EC) nr. 834/2007, (EC) nr. 889/2008 en (EU) nr. 1307/2013

Op de webpagina http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=46 vindt men de meest recente (publiek toegankelijke) informatie over de randvoorwaarden (brochure, check-list,...)

8.2.9.3.1.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers, zoals gedefinieerd in Pijler I - artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013
- Groepen van actieve landbouwers volgens artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013

8.2.9.3.1.5. Subsidiabele kosten

Jaarlijks wordt een forfaitair bedrag per ha per teeltgroep uitbetaald, gebaseerd op meerkosten, minderopbrengsten en transactiekosten.

- Meerkosten
  - meerkost van mechanische onkruidbestrijding
  - meerkost biologisch uitgangsmateriaal
  - meerkost meststoffen en bodemverbeteringsmiddelen
  - meerkost biologische bestrijding van ziekten en plagen
  - meerkost materiaal en arbeid ingevolge teeltrotatie
  - meerkost voeder
- Minderopbrengsten
  - Minderopbrengst gewas door verbod minerale meststof
  - minderopbrengst gewas door verbod chemische gewasbescherming
  - minderopbrengst vleesproductie door lagere productiviteit
  - minderopbrengst melkproductie door lagere productiviteit
  - minderopbrengst door versnippering percelen omwille van teeltrotatie
  - minderopbrengst voederteelt
  - niet kunnen valideren van extra kosten en minderopbrengst, zeker tijdens de omschakelingsperiode
- Transactiekosten (beperkt tot 20% van het berekende subsidiebedrag): dit zijn de extra kosten die gepaard gaan met de biologische productiemethode en die verband houden met de specifieke:
  - Bedrijfsplanning
  - Teelttechnieken
  - Afzetstructuren

8.2.9.3.1.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- De landbouwer is aangesloten bij een erkend controleorgaan voor de biologische productie
- Het perceel mag tijdens de laatste vijf jaar geen deel uitgemaakt hebben van een biologische productie-eenheid.
- Er kan in het systeem ingestapt worden vanaf het moment dat het perceel onder controle staat door een erkend controleorgaan en dit uiterlijk binnen het jaar nadat het betreffende perceel onder controle komt. Als later dan een jaar vanaf eerste aansluiting wordt ingestapt, krijgt de landbouwer een verbintenis voor de hele omschakelingsperiode, maar wordt hij enkel voor de resterende periode uitbetaald (geen uitbetaling in het eerste jaar aangezien er geen betalingsaanvraag was).

Verbintenisvoorwaarden:

- de percelen staan onder controle van een erkend controleorgaan en het perceel werd niet gedeclasseerd.
- de percelen gedurende de looptijd van de verbintenis voor de hoofdteelt in eigen gebruik hebben.
- voor meerjarige fruitteelten moeten hoogstammige fruitbomen een dichtheid hebben van minstens 15 bomen/ha die homogeen verspreid staan op het perceel. Laagstammige fruitbomen en heesters moeten een dichtheid hebben van minimum 300 bomen/ha.
- De bio-subsidie voor hoogstammige fruitbomen kan enkel worden toegekend op bio-percelen als de fruitopbrengst van hoogstammige fruitbomen, die meer dan vijf jaar geleden aangeplant werden, wordt gecommercialiseerd. Voor hoogstammige fruitbomen jonger dan vijf jaar, is commercialisatie van de opbrengst niet vereist.

8.2.9.3.1.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectiesysteem niet verplicht, doch zal indien het voor de maatregel voorziene budget ontoereikend is en deze middelen niet via bijkomende staatsteun kunnen worden voorzien, een selectie worden uitgevoerd op de nieuwe kandidaten

8.2.9.3.1.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Het steunbedrag wordt gedifferentieerd naar de teeltgroep: (*steunbedrag per ha)*

- Groenteteelten (eenjarige groenten, kruiden en fruit): 850 euro/ha
- Beschutte teelten: 1320 euro/ha
- Eenjarige Ruwvoederteelten: 480 euro/ha
- Eenjarige Akkerbouwteelten: 480 euro/ha
- meerjarige teelten: 860 euro/ha
- Grasland (*geen natuurlijke begroeiing, geen gronden onder natuurbeheer): 300 euro/ha*

Bronnen:

- Fruit: KWIN cijfers 2009-2010
- Andere teelten: achtergrondstudie bij de subsidies voor de biologische land- en tuinbouw in Vlaanderen, maart 2009

Met uitzondering van de ruwvoederteelten, is het berekende bedrag, op basis van de ILVO-studie hoger dan het maximum zoals voorzien in bijlage 1 van Verordening (EU) nr. 1305/2013.

Voor groenten en beschutte teelt wordt geopteerd om hoger te gaan dan het maximum zoals voorzien in bijlage I van Verordening (EU) nr. 1305/2013. Tijdens omschakelingsjaren bestaat nog geen meerprijs is voor de producten omdat ze nog niet als “bio” afgezet mogen worden. Bijgevolg zullen de saldi voor biologische bedrijven in omschakeling beduidend lager liggen dan op gangbare bedrijven. Dit blijkt uit berekeningen in de ILVO-studie waarbij de prestaties van gangbare glastuinbouwbedrijven worden vergeleken met die van biologische bedrijven, maar dan zonder de hogere biologische productprijzen: dit

zou negatieve saldoverschillen geven van 9 tot 22 euro/m2 (= 90.000 tot 220.000 euro/ha/jaar!) voor biologische bedrijven in omschakeling. Daarbij dient te worden opgemerkt dat producten in omschakeling vaak in de minst betaalde kwaliteitsklassen in het gangbare kanaal vallen door bijvoorbeeld een te laag gewicht, waardoor de saldoverschillen in werkelijkheid vaak nog negatiever uitvallen wordt gekozen voor een subsidiebedrag dat in dezelfde grootte-orde ligt als in de voorbije programmaperiode: het gemiddelde bedrag over de omschakelperiode bedroeg toen 1.320 euro/ha (1ste jaar 1.650 euro/ha, 2de jaar 990 euro/ha).

Verder wordt ook de optie genomen om in de omschakelperiode niet het volledige inkomensverlies te compenseren maar dit ook te spreiden over de periode na omschakeling. Op deze manier wordt er een stimulans gecreëerd om na een omschakelingscontract een nieuwe 5-jarige verbintenis voor verderzetting van de biologische productiemethode aan te gaan.

8.2.9.3.1.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.9.3.1.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

8.2.9.3.1.9.2. Beperkende maatregelen

8.2.9.3.1.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

8.2.9.3.1.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Teeltrotatie aardappelpootgoed (tabel baseline nr. 45)
- Monitoring ziekten en plagen (tabel baseline nr. 46)

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie

rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

Gederfde inkomsten:

Door de doorgaans lagere productiviteit in de biologische landbouw (andere uitgangsmateriaal, lagere bemesting, lagere veebezetting, …) worden lagere inkomsten gehaald als in de gangbare teeltmethode.

Nieuwe inkomsten:

Tijdens de omschakelingsperiode kunnen de producten nog niet worden afgezet als biologische producten en zijn er dus nog geen nieuwe inkomsten gegenereerd.

In de periode na de omschakeling zijn deze nieuwe inkomsten wel aanwezig, hoewel ze in de Vlaamse marktsituatie niet steeds kunnen worden afgedwongen.

Gemaakte kosten: In de biologische landbouw worden er, zeker in de omschakelingsperiode veel kosten gemaakt. Ook na de omschakelingsperiode blijven een aantal aan de biologische landbouw inherente kosten aanwezig. Een aantal van deze kosten zijn te vertalen naar de grondgebonden landbouwproductie, zoals bijvoorbeeld het toepassen van mechanische onkruidbestrijding, het aankopen van duurder uitgangsmateriaal.

Uitgespaarde kosten: Er mogen geen chemische gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt. Dit is een uitgespaarde kost ten opzichte van de gangbare teeltmethode

Uitgespaarde arbeid: In de biologische landbouw is er geen uitgespaarde arbeid.

Meerkost arbeid: Vooral het uitvoeren van de mechanische onkruidbestrijding zorgt voor een hogere arbeidskost.

Transactiekosten: het toepassen van de biologische productiemethode brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie.

Alle vergoedingen werden gecertificeerd door een externe onafhankelijke instantie. Er worden geen wezenlijke algemene scheeftrekkingen en ook geen bijzondere anomalieën vastgesteld. Het certificeringsdocument is onderdeel van het PDPO.

De dubbelfinanciering met de vergroeningsvoorwaarden wordt vermeden door bepaalde combinaties uit te sluiten. De gevolgde methodologie werd onderworpen aan een aparte certificering.

8.2.9.3.2. Hectaresteun voor de voortzetting van de biologische productiemethode

Submaatregel:

- 11.2 - betaling voor behoud van biologische landbouwpraktijken en -methoden

8.2.9.3.2.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De landbouwer kan een subsidie ontvangen indien zijn bedrijf of een gedeelte ervan is omgeschakeld naar de biologische productiemethode en hij dit blijft voortzetten volgens de biologische productiemethode.

Hij sluit daartoe een verbintenis af voor de periode van 5 jaar voor elk perceel dat de wettelijke omschakeltermijn (zie de omschakeltermijn zoals gedefinieerd in art. 36.1 van Verordening [EU] 889/2008) reeds doorlopen heeft en krijgt daarvoor een jaarlijkse hectarepremie.

De landbouwer dient aangesloten te zijn bij een erkend controleorgaan voor de biologische productiemethode (conform artikel 27 van Verordening 889/2008) en alle wettelijke verplichtingen met betrekking tot de biologische productiemethode na te leven.

Jaarlijks geven de landbouwers door welke van hun percelen worden beheerd conform de biologische productiemethode en welke niet. Het aangesloten zijn bij een erkend controleorgaan betekent dus niet automatisch dat alle percelen beheerd worden conform de biologische productiemethode. De controleorganen maken jaarlijks een gegevensbestand, met daarin een overzicht van alle volgens de biologische productiemethode beheerde percelen, met daaraan gekoppelde informatie zoals de aanmeldingsdatum (belangrijk om te bepalen voor welke type biopremie het perceel in aanmerking komt) over aan het betaalorgaan. Op die manier beschikt het betaalorgaan over een accuraat overzicht van alle volgens de biologische productiemethode gehouden percelen. Zo kan administratief gecontroleerd worden of de percelen waarvoor steun wordt aangevraagd beschikken over een certificaat voor biologische productie in het betrokken jaar.

Enkel die percelen komen in aanmerking die gedurende minstens de twee voorafgaande jaren (of 3 jaar indien de wettelijke omschakeltermijn drie jaar bedraagt), deel uitgemaakt hebben van een biologische productie-eenheid.

8.2.9.3.2.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Areaalgebonden subsidie

8.2.9.3.2.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- Relevante minimumvereisten voor gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen volgens artikel 93 (1) en bijlage II van Verordening 1306/2013, voortvloeiend uit de nitraatrichtlijn en uit de richtlijn 2009/128/EG tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden.

- Verordeningen (EC) nr 834/2007, (EC) nr 889/2008 en (EU) nr 1307/2013

  Op de webpagina http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=46 vindt men de meest recente (publiek toegankelijke) informatie over de randvoorwaarden (brochure, check-list,…).

8.2.9.3.2.4. Begunstigden

- Actieve landbouwers, zoals gedefinieerd in Pijler I (artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013).
- Groepen van actieve landbouwers volgens artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1307/2013.

8.2.9.3.2.5. Subsidiabele kosten

Forfaitair bedrag per ha per teeltgroep gebaseerd op meerkosten, minderopbrengsten en transactiekosten.

- Meerkosten
  - meerkost van mechanische onkruidbestrijding
  - meerkost biologisch uitgangsmateriaal
  - meerkost meststoffen en bodemverbeteringsmiddelen
  - meerkost biologische bestrijding van ziekten en plagen
  - meerkost materiaal en arbeid ingevolge teeltrotatie
  - meerkost voeder
- Minderopbrengsten
  - Minderopbrengst gewas door verbod minerale meststof
  - minderopbrengst gewas door verbod chemische gewasbescherming
  - minderopbrengst vleesproductie door lagere productiviteit
  - minderopbrengst melkproductie door lagere productiviteit
  - minderopbrengst door versnippering percelen omwille van teeltrotatie
  - minderopbrengst voederteelt
  - niet kunnen valideren van extra kosten en minderopbrengst, zeker tijdens de omschakelingsperiode

- Transactiekosten (beperkt tot 20% van het berekende subsidiebedrag): dit zijn de extra kosten die gepaard gaan met de biologische productiemethode en die verband houden met de specifieke:
  - Bedrijfsplanning
  - Teelttechnieken
  - Afzetstructuren

8.2.9.3.2.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- de landbouwer is aangesloten bij een erkend controleorgaan voor de biologische productie
- Er kan enkel een verbintenis gesloten worden voor percelen, die reeds omgeschakeld zijn en niet genieten van de submaatregel 11.1 ‘Hectaresteun voor de omschakeling naar de biologische

productiemethode’

Verbintenisvoorwaarden:

- de percelen staan onder controle van een erkend controleorgaan; en het perceel werd niet gedeclasseerd.
- de percelen die gedurende de looptijd van de verbintenis voor de hoofdteelt in eigen gebruik hebben.
- Looptijd voor de verbintenis: 5 jaar
- voor meerjarige fruitteelten moeten hoogstammige fruitbomen een dichtheid hebben van minstens 15 bomen/ha die homogeen verspreid staan op het perceel. Laagstammige fruitbomen en heesters moeten een dichtheid hebben van minimum 300 bomen/ha.
- De bio-subsidie voor hoogstammige fruitbomen kan enkel worden toegekend op bio-percelen als de fruitopbrengst van hoogstammige fruitbomen, die meer dan vijf jaar geleden aangeplant werden, wordt gecommercialiseerd. Voor hoogstammige fruitbomen jonger dan vijf jaar, is commercialisatie van de opbrengst niet vereist.

8.2.9.3.2.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Conform artikel 49 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 is een selectiesysteem niet verplicht, doch zal indien het voor de maatregel voorziene budget ontoereikend is en deze middelen niet via bijkomende staatssteun kunnen worden voorzien, een selectie worden uitgevoerd op de nieuwe kandidaten.

8.2.9.3.2.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Het steunbedrag wordt gedifferentieerd naar de teeltgroep: *(steunbedrag per ha)*

- Groenteteelten (eenjarige groenten, kruiden en fruit): 400 euro/ha
- Beschutte teelten: 400 euro/ha
- Eenjarige Ruwvoederteelten: 260 euro/ha
- Eenjarige Akkerbouwteelten: 260 euro/ha
- meerjarige teelten: 210 euro/ha
- Grasland (geen natuurlijke begroeiing, geen gronden onder natuurbeheer): 120 euro/ha

Bronnen:

- fruit: KWIN cijfers 2009-2010
- andere teelten: achtergrondstudie bij de subsidies voor de biologische land- en tuinbouw in Vlaanderen, maart 2009

Zoals hoger vermeld werd de optie genomen om in de omschakelperiode niet het volledige inkomensverlies te compenseren maar dit ook te spreiden over de periode na omschakeling. (akkerbouw, ruwvoeder, grasland).

Voor meerjarige teelten werd dezelfde berekening gemaakt op basis van de KWIN fruitteelt 2009/2010 cijfers. De compensatie van het inkomensverlies tijdens de omschakelingsperiode wordt gespreid over de

jaren na omschakeling.

8.2.9.3.2.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.9.3.2.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

8.2.9.3.2.9.2. Beperkende maatregelen

8.2.9.3.2.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

8.2.9.3.2.10. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

- Teeltrotatie aardappelpootgoed (tabel baseline nr. 45)
- Monitoring ziekten en plagen (tabel baseline nr. 46)

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

Gederfde inkomsten:

Door de doorgaans lagere productiviteit in de biologische landbouw (andere uitgangsmateriaal, lagere bemesting, lagere veebezetting, …) worden lagere inkomsten gehaald als in de gangbare teeltmethode.

Nieuwe inkomsten:

Tijdens de omschakelingsperiode kunnen de producten nog niet worden afgezet als biologische producten en zijn er dus nog geen nieuwe inkomsten gegenereerd.

In de periode na de omschakeling zijn deze nieuwe inkomsten wel aanwezig, hoewel ze in de Vlaamse marktsituatie niet steeds kunnen worden afgedwongen.

Gemaakte kosten: In de biologische landbouw worden er, zeker in de omschakelingsperiode veel kosten gemaakt. Ook na de omschakelingsperiode blijven een aantal aan de biologische landbouw inherente kosten aanwezig. Een aantal van deze kosten zijn te vertalen naar de grondgebonden landbouwproductie, zoals bijvoorbeeld het toepassen van mechanische onkruidbestrijding, het aankopen van duurder uitgangsmateriaal.

Uitgespaarde kosten: Er mogen geen chemische gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt. Dit is een uitgespaarde kost ten opzichte van de gangbare teeltmethode

Uitgespaarde arbeid: In de biologische landbouw is er geen uitgespaarde arbeid.

Meerkost arbeid: Vooral het uitvoeren van de mechanische onkruidbestrijding zorgt voor een hogere arbeidskost.

Transactiekosten: het toepassen van de biologische productiemethode brengt de nodige administratieve last met zich mee. Voor de hoogte van deze transactiekost wordt gerefereerd naar experten en naar de studie die hierover werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie.

Alle vergoedingen werden gecertificeerd door een externe onafhankelijke instantie. Er worden geen wezenlijke algemene scheeftrekkingen en ook geen bijzondere anomalieën vastgesteld. Het certificeringsdocument is onderdeel van het PDPO.

Dubbelfinanciering met de vergroeningsvoorwaarden wordt vermeden door bepaalde combinaties uit te sluiten. De gevolgde methodologie werd onderworpen aan een aparte certificering.

8.2.9.4. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.9.4.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De maatregel vereist een nauwe uitwisseling tussenverschillende entiteiten die betrokken zijn met de uitvoering

8.2.9.4.2. Beperkende maatregelen

- Er worden een hele reeks uitwisselingen tussen betaalorgaan en het bio-controleorgaan voorzien en versterkt. Op die manier kunnen landbouwers die bij het controleorgaan niet gekend zijn als bio-landbouwer, niet in aanmerking komen voor hectaresteun. Op het einde van het jaar maken de controleorganen de geattesteerde percelen voor dat jaar over aan het betaalorgaan. Enkel geattesteerde percelen met een correcte datum komen in aanmerking voor betaling. In uitvoering van

art. 92.4 uit verordening 889/2008 rapporteren de controleorganen vastgestelde inbreuken als schorsingen (product of bedrijf) en declasseringen (perceel of lot) binnen de 3 werkdagen aan de bevoegde entiteit.

8.2.9.4.3. Algemene evaluatie van de maatregel

De bio-hectarepremie wordt reeds geruime tijd in het GBCS beheerd. Dit werkt vlot. De maatregel werd onder PDPO II geauditeerd door de Commissie DG Agri. Er werd geoordeeld dat er geen schade was voor het fonds. De maatregel werd wel bijgestuurd rekening houdend met de opmerkingen.

Door in de komende programmeringsperiode de bio-verbintenis op perceelniveau af te sluiten, stuurt de beheersdienst bij voor de beheercomplicaties die zij ervaren heeft in de vorige programmaperiode, met name wanneer een bedrijf bio-percelen met verschillende startjaren heeft. De Verordening (EG) nr. 889/2008 vereist dat de controleorganen bij elke biologische landbouwer minstens éénmaal per jaar een controle moeten uitvoeren. In Vlaanderen geldt dat elk bedrijf elk jaar een volledige fysieke controle krijgt. Dit wil zeggen dat elk punt van het lastenboek elk jaar opnieuw bij elk bedrijf wordt gecontroleerd. Dit gaat verder dan de voorwaarden vastgelegd in verordening 834/2007; waarbij de jaarlijks controle wel verplicht is maar, niet volledig moet zijn. Daarnaast verplicht de Vlaamse wetgeving de controleorganen om bovenop deze jaarlijkse controle, bijkomende steekproefcontroles uit te voeren bij 50% van de landbouwers.

Communicatie en begeleiding van de aanvragers is ruim voorzien.

De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende actie wordt uitgevoerd.

8.2.9.5. Maatregelspecifieke informatie

Identificatie en definitie van de relevante uitgangselementen; dit omvat de desbetreffende dwingende voorschriften die zijn vastgesteld uit hoofde van titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante criteria en minimumactiviteiten die zijn vastgesteld uit hoofde van artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad, de relevante minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, en andere relevante dwingende voorschriften die bij de nationale wetgeving zijn vastgesteld

De verbintenissen gaan verder dan de relevante baseline:

- Relevante minimumvereisten voor gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen volgens artikel 93 (1) en bijlage II van Verordening 1306/2013, voortvloeiend uit de nitraatrichtlijn en uit de richtlijn 2009/128/EG tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden.

Beschrijving van de methodologie en de als referentiepunt gebruikte agronomische veronderstellingen en parameters met inbegrip van een beschrijving van de voor elk specifiek type van verbintenis relevante

basiseisen als bedoeld in artikel 29, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, die worden toegepast bij de berekeningen ter rechtvaardiging van extra kosten en gederfde inkomsten die het gevolg zijn van de aangegane verbintenissen en het niveau van de transactiekosten; indien relevant, houdt die methodologie rekening met de uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1307/2013 verleende steun, met inbegrip van de betaling voor klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken, om dubbele financiering te voorkomen; in voorkomend geval, de omrekeningsmethode die overeenkomstig artikel 9 van deze verordening voor andere eenheden wordt gebruikt

8.2.9.6. Andere belangrijke opmerkingen die van belang zijn voor het begrijpen en uitvoeren van de maatregel

/

8.2.10. M16: Samenwerking (art. 35)

8.2.10.1. Rechtsgrondslag

Binnen M16 'samenwerking' worden drie maatregelen voorzien:

- Steun voor de oprichting en werking van EIP-operationele groepen: artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – code 16.1
- Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving:
    - Artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – code 16.4 (lokale voedselvoorzieningen)
    - Artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – code 16.6 (hernieuwbare energie)
- Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking: artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – codes 16.2 – 16.3 – 16.4 – 16.5 – 16.6 – 16.9 - 16.10

8.2.10.2. Algemene beschrijving van de maatregel met inbegrip van de steunverleningslogica en de bijdrage tot de aandachtsgebieden en horizontale doelstellingen

- ***Type Concrete actie 'Steun voor de oprichting en werking van EIP-operationele groepen'***

In een operationele groep organiseren land- en tuinbouwers, adviseurs, onderzoekers, ondernemers en/of andere actoren zich rond een bepaald vraagstuk, zoeken ze een oplossing en werken ze samen aan concrete innovaties. Operationele groepen voeren projecten uit gericht op het testen en toepassen van innovatieve praktijken, technologieën, processen en producten en met als doel het verspreiden van de resultaten naar de praktijk.

Deze sub-maatregel heeft het stimuleren van de interactie tussen onderzoek en praktijk tot doel. De kennisuitwisseling binnen de operationele groep moet nieuwe inzichten en ideeën opleveren en bestaande impliciete kennis kneden tot bruikbare oplossingen. De betrokkenheid van land- en tuinbouwers heeft als voordelen dat onderzoeksvragen meer op basis van de praktijk zullen bepaald worden, dat er meer interactie is tussen land- en tuinbouwers onderling en dat onderzoekers leren hoe hun resultaten in de praktijk gebruikt worden. Door hun deelname in een operationele groep worden land- en tuinbouwers mede-eigenaar van het proces i.p.v. een studieobject te zijn.

Er zullen gedurende de programmaperiode meerdere oproepen gelanceerd worden voor het oprichten en de werking van operationele groepen rond een specifiek vraagstuk. Om voldoende focus te houden en in te spelen op de actualiteit kunnen er thema's vastgelegd worden in de oproep.

Deze sub-maatregel draagt bij aan de strategisch thema's "investeren in innovatie en opleiding" en 'focussen op het verhogen van de weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector in al zijn facetten'.

Deze sub-maatregel is onderverdeeld in 3 types concrete actie naargelang het thema waaronder ze vallen:

- Type 1: Versterking concurrentievermogen en rendabiliteit landbouwbedrijven.

Hieronder vallen operationele groepen die zich toespitsen op focusgebied 2A over het verbeteren van

de economische resultaten van de landbouwbedrijven. Er is uiteraard ook een effect op focusgebied 1B (verstevigen band sector en onderzoek). Naargelang het thema kunnen er ook effecten zijn op focusgebieden 3A (keten- en afzetbevordering), 4A (herstellen en in stand houden van biodiversiteit) en 6A (faciliteren van diversifiëring).

- Type 2: Herstel, instandhouding, verbeteren ecosystemen die verbonden zijn met de landbouw en de bosbouw

  Hieronder vallen operationele groepen die zich richten op een verbetering van het bodembeheer en dus bijdragen tot focusgebied 4C. Naast het automatische effect op focusgebied 1B (verstevigen band sector en onderzoek), zijn er ook mogelijke effecten op 4B (verbeteren water- en landbeheer en bijdragen tot KRW doelstellingen) en 5E (bevorderen van koolstofopslag).

- Type 3: Bevorderen efficiënt gebruik van hulpbronnen en steun omslag koolstofarme en klimaatbestendige economie.

  Deze operationele groepen dragen bij tot focusgebied 5B (efficiënter energiegebruik). Daarnaast is er ook een effect op focusgebied 1B(verstevigen band sector en onderzoek) en mogelijks ook op 5D (reductie uitstoot broeikasgassen en ammoniak).

De sub-maatregel draagt in belangrijke mate bij tot de horizontale doelstelling(en) inzake innovatie, milieu, klimaat:

- Innovatie: hierbij gaat het om het stimuleren van innovatie in de praktijk door het nauw contact tussen onderzoek, adviesverlening en landbouwers
- Milieu en klimaat: de operationele groepen werken rond projecten die aansluiten bij volgende doelstellingen: het bevorderen van een hulpbronnenefficiënte, productieve, emissiearme en klimaatvriendelijke en -bestendige landbouwsector, het helpen te zorgen voor een constante voorziening met zowel bestaande als nieuwe levensmiddelen, voeders en biomaterialen en het verbeteren van processen ter behoud van het milieu en ter aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering.

- ***Type Concrete actie 'Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving'***

Het platteland wordt geconfronteerd met een snelle evolutie van de Vlaamse landbouwsector (minder bedrijven, schaalvergroting, diversificatie, deeltijdse landbouw, veranderend uitzicht van landschap en gebouwen,…). Deze veranderingen moeten zo aangepakt en begeleid worden dat ze meehelpen om de kwaliteit en de vitaliteit van het Vlaamse platteland te versterken.

Via samenwerkingsverbanden (o.a. LEADER, waarbij de dynamiek van onderuit komt) en ontwikkelingsstrategieën kan ingezet worden op de kwalitatieve inbedding van de huidige dynamiek die zich voordoet binnen de landbouwsector binnen het Vlaamse platteland. Omgekeerd biedt het potentieel van het multifunctionele platteland kansen voor landbouwbedrijven die willen diversifiëren op het vlak van voedsel, natuur, recreatie, erfgoed, sociale voorzieningen,… . Binnen deze maatregel zal er enerzijds specifiek aandacht worden besteed aan lokale voedselstrategieën die een versterkte relatie met de verstedelijkte omgeving tot stand brengen. Anderzijds werpt de klimaatadaptatie zich op als dé uitdaging van de 21ste eeuw, waardoor ook het thema ‘hernieuwbare energie’ als prioritair wordt weerhouden voor

samenwerking tussen het platteland en de stad

Voor initiatieven buiten bovengenoemde scope hetzij inhoudelijk hetzij geografisch, kan ruimte gezocht worden in andere financieringsbronnen zoals het plattelandsfonds (50 plattelandsgemeenten), het Stedenfonds (13 centrumsteden), de stadsvernieuwingsprojecten (een ruimere groep steden dan de 13 centrumsteden), EFRO (Vlaanderen), ESF (Vlaanderen), landinrichtingsprojecten en gebiedsgerichte projecten van VLM alsook provinciale initiatieven. De verschillende fondsen verhouden zich complementair met elkaar en werken onderling uit hoe deze afstemming gebeurt.

Het Vlaamse platteland is sterk verstedelijkt. Het heeft niet enkel een hoge bevolkingsdichtheid en een sterk versnipperd landschap, ook de banden tussen het platteland en de steeds nabije stad zijn zeer sterk. Zowel geografisch, functioneel als cultureel zijn de plattelands- en stedelijke gebieden steeds meer verweven. De huidige communicatie- en vervoersmogelijkheden ondersteunen de economische, sociale en culturele interacties waardoor de identiteits- en mentaliteitsverschillen steeds kleiner worden. De stedelijke centra zijn de belangrijkste tewerkstellingspolen voor de inwoners van het platteland en ook voor diensten, onderwijs en ontspanning zijn plattelandsbewoners grotendeels op de stad gericht. Omgekeerd zijn stadsbewoners aangewezen op het omliggende platteland voor ecosysteemdiensten als een groene omgeving, rust en recreatie. Inzake voedselproductie, waterhuishouding en ruimte voor water, energie en biodiversiteit levert het platteland belangrijke diensten aan de ganse samenleving, de stedelijke incluis. Door de sterke vervlechting wordt de dynamiek in de plattelandsgebieden deels bepaald door de stedelijke omgeving.

Dit type concrete actie (nieuw sinds PDPO III) wil mogelijkheden bieden aan plattelandsactoren om samen met hun stedelijke omgeving te werken aan deze dynamiek.

Binnen deze soort conrete acties kan men samenwerken op basis van volgende acties:

- lokale voedselvoorzieningen
- hernieuwbare energie

Samenwerking tussen actoren die in verschillende regio’s of lidstaten zijn gevestigd, komt eveneens in aanmerking voor steun. In deze is bijv. samenwerking vanuit het Vlaamse platteland met Brussel mogelijk.

Deze conrete acties dragen bij tot focusgebied 6B: Bevordering van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden, met bijzondere aandacht voor het stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden;

Daarnaast kan afhankelijk van het thema 'lokale voedselvoorzieningen' of 'hernieuwbare energie' ook worden bijgedragen tot focusgebied:

- 3A: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw, met bijzondere aandacht voor het verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties;
- 5C: bevordering van het efficiënte gebruik van hulpbronnen en steun voor de omslag naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voedings- en de bosbouwsector, met bijzondere aandacht voor het faciliteren van de levering en het gebruik van energie uit

hernieuwbare bronnen, van bijproducten, en afvalmateriaal en van residuen en andere non-food-grondstoffen ten bate van de bio-economie;

Ook in Vlaanderen staan de horizontale doelstellingen klimaatsverandering, milieu en innovatie hoog op de agenda. Binnen deze maatregel zet het thema 'Hernieuwbare energie" hierop rechtstreeks in. Vanuit het andere thema "Lokale voedselvoorziening" dragen initiatieven rond lokale voedselstrategieën bij aan de milieudoelstelling.

- **Type Concrete Actie "Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking" (OKW – Samenwerking):**

Rationale gebiedsgerichte werking: Naar een fraai en vitaal platteland

Omwille van ingrijpende veranderingen de laatste jaren staat het Vlaamse platteland sterk onder druk, en dit omwille van economische, maatschappelijke en ruimtelijke veranderingen. Zo wordt het platteland geconfronteerd met een snelle evolutie van de Vlaamse landbouwsector (minder bedrijven, schaalvergroting, diversificatie, deeltijdse landbouw, veranderend economisch klimaat, veranderend uitzicht van het landschap, …). Daarnaast hebben diverse maatschappelijke veranderingen ook ingrijpende gevolgen voor het platteland, zo is de geografische verankering van landelijke gemeenschappen sterk verminderd door de toenemende mobiliteit. Dit leidt tot een bijkomende verschraling van aanbod en diensten op het platteland. De gewijzigde economische en maatschappelijke verhoudingen leiden vervolgens ook tot een gewijzigd ruimtelijk en landschappelijk beeld: de kenmerkende kleinschaligheid en de herkenbare identiteit van het Vlaamse platteland staan onder druk. Deze veranderingen bieden echter ook kansen om de omgevingskwaliteit en de vitaliteit van het Vlaamse platteland opnieuw te versterken en nieuwe kansen te geven. Speciale aandacht moet daarbij gaan naar impulsen die vertrekken vanuit de samenwerking tussen de verschillende actoren op het platteland. De beoogde doelstelling van deze samenwerking kan zeer divers zijn: inrichting en verfraaiing, achterstallig beheer en onderhoud, en verdere ontwikkeling en uitbouw. Op die manier moet het platteland zijn diverse functies als 'reservoir-gebied' kunnen realiseren en de bewoners en bezoekers alle kansen bieden (inclusief de verdere uitbouw van de toeristische en erfgoedpotenties van het platteland). Ook sociale en armoedeproblemen op het platteland als gevolg van de wijzigende omstandigheden kunnen aangepakt worden via samenwerking.

Via samenwerkingsverbanden tussen verschillende (plattelandsactoren) zoals gemeenten, provincies en middenveldorganisaties kan ingezet worden op de kwalitatieve inbedding van de huidige dynamiek binnen het Vlaams platteland. Het multifunctionele platteland biedt kansen voor landbouwbedrijven die willen diversifiëren op het vlak van voedsel, natuur, recreatie, erfgoed, sociale voorzieningen, …

Voor initiatieven buiten bovengenoemde scope hetzij inhoudelijk hetzij geografisch, kan ruimte gezocht worden in andere financieringsbronnen zowel binnen PDPO III, bijvoorbeeld bij de maatregel "Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen" (OKW-investeringen) en Leader, als buiten PDPO III zoals het plattelandsfonds (50 plattelandsgemeenten), het Stedenfonds (13 centrumsteden), de stadsvernieuwingsprojecten (een ruimere groep steden dan de 13 centrumsteden), EFRO (Vlaanderen), ESF (Vlaanderen), Platteland Plus projecten, landinrichtingsprojecten en gebiedsgerichte projecten van VLM alsook provinciale initiatieven. De verschillende fondsen verhouden zich complementair tot elkaar en werken onderling uit hoe deze afstemming gebeurt.

Als gevolg van interne evaluaties en externe doorlichtingen werden verschillende lessen getrokken naar

PDPO III toe:

- Vereenvoudiging van de bewijslast voor bepaalde algemene kosten voor niet-investeringen (methode zie certificering).
- Daarnaast zal de opheffing van de ruimtelijke scheiding as 3/OKW (samenwerking en investeringen) en Leader de homogeniteit van de projecten ten goede komen. De afstemming van de uitvoeringsregels tussen de maatregelen OKW (samenwerking en investeringen) en Leader verhoogt tevens de duidelijkheid naar potentiële promotoren van plattelandsprojecten.

Onder het type concrete actie "Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking" zijn 6 soorten samenwerkingsverbanden geselecteerd uit de lijst van art. 35.2

- Proefprojecten worden beperkt tot volgende thema's
    - milieu met inbegrip van biodiversiteit;
    - klimaat (duurzame energie en klimaatadaptatie);
    - armoede in de landbouw en plattelandsgemeenschap;
    - sociaal- economieprojecten indien ze landbouwgerelateerd zijn;
    - toeristische proefprojecten met een duidelijke landbouwlink;

- Samenwerking tussen kleinschalige marktdeelnemers met als doel gemeenschappelijke werkprocedés te organiseren en voorzieningen en hulpbronnen te delen, alsook om de toeristische diensten rond plattelandstoerisme te ontwikkelen / te vermarkten;

- Horizontale en verticale samenwerking tussen actoren in de toeleveringsketen met het oog op de oprichting en de ontwikkeling van korte toeleveringsketens en plaatselijke markten en hun afzetbevorderingsactiviteiten;
- Gezamenlijke actie met het oog op klimaatmitigatie en –adaptatie en gezamenlijke benaderingen van milieuprojecten en geldende milieupraktijken, met inbegrip van efficiënt waterbeheer, gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de instandhouding van het landbouwlandschap;

- Horizontale en verticale samenwerking tussen actoren in de toeleveringsketen in de duurzame levering van biomassa voor gebruik in voeding en energieproductie en industriële processen;

- Diversificatie van landbouwactiviteiten naar activiteiten in verband met gezondheidszorg, sociale integratie, door de gemeenschap gesteunde landbouw en onderricht over milieu en voedsel.

Aangezien de lijst in art 35.2 niet beperkend is, worden er nog 2 extra thema's toegevoegd.

- Samenwerkingsprojecten rond erfgoed: het platteland is een voorraadkamer van erfgoed en tradities. Erfgoed speelt in de open ruimte een belangrijke beeldbepalende factor en is identiteitsbepalend via agrarische en rurale erfgoedelementen. Erfgoed kan daarnaast ook het draagvlak voor landbouw versterken (bijv. door landschapsonderhoud en –herstel via een gebiedsgerichte en geïntegreerde aanpak). Bij deze maatregel is het niet de bedoeling dat er op investeringen bij erfgoed wordt ingezet maar hier ligt de nadruk op levend en immaterieel erfgoed. Voor investeringen rond erfgoed kan ook ingezet worden op levend en immaterieel erfgoed.

  Het thema erfgoed heeft een link met artikel 20 van Verordening (EU) nr. 1305/2013. In artikel 20 kunnen enkel investeringsprojecten rond erfgoed. Samenwerkingsprojecten m.b.t. erfgoed kunnen via deze maatregel verwezenlijkt worden. Om te komen tot goede investeringen inzake erfgoed op

het platteland, is vaak afstemming tussen verschillende partijen: landbouwers, terreinbeherende instanties, gemeenten, … nodig.

- Samenwerkingsprojecten rond armoede: plattelandsarmoede is vaak verdoken, wordt onderschat en heeft specifieke risicogroepen (o.a. de landbouwers zelf). Er kunnen ook samenwerkingsprojecten zijn rond de problemen van de huisvestigingsproblematiek, slechte kwaliteit en weinig isolatie. Via ondermeer het garanderen van een voldoende aanwezigheid of bereikbaarheid van basisvoorzieningen (fysiek of digitaal), het ondersteunen van een gevarieerd verenigingsleven, gezonde voeding en tewerkstelling kan een antwoord worden geboden aan de armoede. Samenwerking tussen verschillende sectoren (landbouw, sociale economie, welzijn, voedingsindustrie, onderwijs, …) staat hierbij centraal om te komen tot goede en werkbare oplossingen.

  Omdat één van de prioriteiten van de Europese Unie voor plattelandsontwikkeling is: "*Bevordering van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden*", werd het thema armoede toegevoegd bij de samenwerkingsprojecten. De verwezenlijking van de doelstellingen van plattelandsontwikkeling dragen bij tot de doelstellingen van de Europa 2020-strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei.

Deze concrete acties dragen bij tot het focusgebied 6B: bevordering van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden, met bijzondere aandacht voor het stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden.

Er zijn ook neveneffecten op de focusgebieden:

- 3A: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw, met bijzondere aandacht voor het verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties
- 6A: bevordering van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden, met bijzondere aandacht voor het faciliteren van diversificatie, creatie en ontwikkeling van kleine ondernemingen, alsook van werkgelegenheid.

8.2.10.3. De werkingssfeer, de omvang van de steun, de in aanmerking komende begunstigden en, in voorkomend geval, de methodologie voor de berekening van het bedrag of percentage van de steun, uitgesplitst per submaatregel en/of soort concrete actie waar nodig. Voor elke soort concrete actie een omschrijving van de subsidiabele kosten, de subsidiabiliteitsvoorwaarden, de toepasselijke bedragen en percentages steun en beginselen met betrekking tot het vaststellen van selectiecriteria

8.2.10.3.1. Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving

Submaatregel:

- 16.4 - Ondersteuning voor horizontale en verticale samenwerking tussen de spelers in de toeleveringsketen voor de oprichting en ontwikkeling van de korte toeleveringsketens en lokale markten en ondersteuning voor promotieactiviteiten in een lokale context met betrekking tot de ontwikkeling van de korte toeleveringsketens en lokale markten
- 16.6 - ondersteuning van de samenwerking tussen spelers in de toeleveringsketen voor een duurzame levering van biomassa voor gebruik bij de vervaardiging en industriële processen voor verwerking van voedingsmiddelen en energie

8.2.10.3.1.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Procedure

De provinciebesturen zullen in een partnerschap met de Vlaamse minister van Plattelandsbeleid en de VLM als bevoegde beheersdienst, de lokale besturen en andere actoren verder werken aan het gebiedsgerichte plattelandsbeleid. Een structurele verankering van deze samenwerking wordt door middel van provinciale managementcomités (PMC's) gerealiseerd. Er wordt één PMC per provincie voorzien. Een samenwerkingsovereenkomst tussen Gewest en provincie dient de functieomschrijving en samenstelling van dit PMC te bepalen. Naast het PMC dat een bestuurlijke samenstelling kent (o.m. vertegenwoordigers van lokale en Vlaamse overheid m.b.t. landbouw, toerisme,…), wordt ook een technische, ambtelijke werkgroep samengesteld, die het PMC adviseert. In die werkgroep wordt ook het maatschappelijk middenveld opgenomen. In de overeenkomst worden ook de financiële engagementen van de partners vastgelegd.

Binnen het Vlaamse Gewest wordt de oproep tot het starten van een samenwerkingsproject provinciaal georganiseerd met de mogelijkheid tot provinciegrens-overschrijdende samenwerking. Naast Europese en Vlaamse voorwaarden, kunnen provinciale accenten worden gelegd op basis van het provinciaal plattelandsbeleidsplan. Het bevoegde provinciaal managementcomité (PMC) maakt een voorstel van selectie van de samenwerkingsprojecten die een werking in de provincie zullen hebben en krijgt advies van een technische, ambtelijke werkgroep. Middels de selectie van een samenwerkingsproject wordt een partnerschap en een projectaanvraag goedgekeurd die zal leiden tot:

1. Een gedragen en actuele ontwikkelingsstrategie op initiatief van het platteland m.b.t. lokale voedselvoorziening .
2. Een dynamisering van het betrokken gebied zodat het klaar is voor de uitvoering van een collectief, territoriaal project.

De dynamiseringsfase kan pas van start gaan na goedkeuring van de voorgelegde strategie en het globaal actieplan door het bevoegde PMC. Inzake financiering wordt aan deze projecten overheidssteun toegekend over maximaal 7 jaar. Deze overheidssteun is samengesteld uit Europese, Vlaamse en provinciale overheidssteun.

De samenwerking gebeurt door de hoofdpromotor (= indiener) en minstens één copromotor en wordt vastgelegd in een overeenkomst tussen de partijen (minimaal 2).

Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving op het vlak van lokale voedselvoorziening, kan bijvoorbeeld steun geven aan volgende soorten projecten:

- diversificatie van landbouwactiviteiten over milieu en voedsel
- horizontale en vertical samenwerking tussen actoren in de toeleveringsketen met het oog op de

oprichting en de ontwikkeling van korte toeleveringsketens en plaatselijke markten
- afzetbevorderingsactiviteiten in een plaatselijke context met betrekking tot de ontwikkeling van korte toeleveringsketens en plaatselijke markten.

Enkel de kosten voor kennisuitwisseling, communicatie en sensibilisatie zijn subsidiabel. Hierbij geldt voor korte toeleveringsketens dat er maximum één intermediair tussen landbouwer en consument mag zijn. Voor plaatselijke markten moet de productie en afzet binnen een straal van 50 km gebeuren.

In het kader van hernieuwbare energie kan dit voor volgende projecten:

- duurzame energie
- klimaatadaptatie (bijv. waterretentie, éénmalige kleinschalige ruimingswerken, overstromingsgebieden creëren, installaties voor het vergisten van snoeiafval, ...)

Enkel de kosten voor kennisuitwisseling, communicatie en sensibilisatieacties zijn subsidiabel.

8.2.10.3.1.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Subsidie: personeelskosten, werkingskosten met uitzondering van financiële kosten, overheadkosten, externe prestaties en inkomsten.

8.2.10.3.1.3. Koppelingen naar andere wetgeving

/

8.2.10.3.1.4. Begunstigden

1. volgende categorieën van begunstigden komen in aanmerking voor subsidiëring (mits samenwerking, vastgelegd in een overeenkomst, tussen minstens 2 partijen zoals voorzien in art. 35(1) van Verordening (EU) nr. 1305/2013)::

- gemeenten, gemeentelijke verzelfstandigde agentschappen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW's en verzelfstandigde agentschappen van het OCMW;
- provincies en provinciale verzelfstandigde agentschappen;
- vereniging zonder winstoogmerk (vzw's);
- stichtingen;
- coöperaties van landbouwers en beheergroepen, al of niet met niet-landbouwers;
- feitelijke verenigingen van landbouwers (zoals gedefinieerd als "actieve landbouwer" in Pijler 1);
- publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de publiekrechtelijke rechtspersonen die vallen onder punt 2;

2. volgende categorieën van begunstigden komen niet in aanmerking voor subsidiëring:

- natuurlijke personen;
- vennootschappen en verenigingen met een winstoogmerk;
- feitelijke verenigingen van niet landbouwers;
- de Vlaamse gemeenschap, het Vlaamse Gewest en de verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest.
- de Plaatselijke Groepen die zijn geselecteerd door de LEADER-maatregel 'opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën'.

8.2.10.3.1.5. Subsidiabele kosten

De kosten vermeld in artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013:

- het opstellen van een plaatselijke ontwikkelingsstrategie (een andere dan bedoeld in de LEADER-werking) – niet voor een bedrijfsplan, een bosbeheersplan of een gelijkwaardig instrument;
- dynamisering van het betrokken gebied met als doel een collectief territoriaal project haalbaar maken incl. organisatie van opleidingen, netwerkvorming;
- de beheerskosten die met de samenwerking gepaard gaan;
- enkel de kosten voor de samenwerking komen in aanmerking;
- kosten voor de uitvoering van projecten worden niet gesubsidieerd.

Enkel de werkingskosten die in art. 61 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 staan en waarmee de samenwerking gepaard gaan, komen in aanmerking voor subsidie.

Steun voor de dynamisering van het gebied wordt slechts verleend voor pas opgerichte netwerken en voor netwerken die een activiteit beginnen die nieuw is voor hen.

Volgende rubrieken van kosten komen in aanmerking voor subsidiëring:

- personeelskosten
- werkingskosten, vermeld in artikel 61 van Verordening (EU) nr. 1305/2013, met uitzondering van de financiële kosten. Personeelskosten worden apart opgenomen in de hoger vermelde rubriek van de personeelskosten.
- Overheadkosten
- Externe prestaties
- Inkomsten (in mindering te brengen)

Een gedetailleerde beschrijving van de subsidiabele kosten per rubriek wordt gecommuniceerd bij het lanceren van de projectoproep aan de potentiële begunstigde.

Er worden geen voorschotten gegeven. De projectpromotor betaalt eerst alle kosten zelf, waarna een declaratiedossier wordt ingediend om de betalingsaanvraag te verantwoorden..

8.2.10.3.1.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Algemeen:

Andere PDPO III – maatregelen zijn prioritair ten opzichte van deze maatregel. Indien een project steun kan krijgen via een andere PDPO – maatregel, moet het project bij de andere maatregel ingediend worden.

Instapvoorwaarden:

- Partnerschap bestaande uit minstens twee partijen
    - Het geografisch uitvoeringsgebied omvat min. 1 gemeente gelegen in het Vlaamse plattelandsgebied en min. 1 gemeente gelegen in het niet-plattelandsgebied (van Vlaanderen of een andere regio (bijv. Brussel) of lidstaat);
    - initiatiefnemer komt uit het plattelandsgebied.
- Het gevraagde steunbedrag per project mag niet hoger zijn dan 100.000 euro, kan maximaal een periode van 7 jaar beslaan en kan bestaan uit
    - een bedrag van 20.000 euro voor de opmaak van de ontwikkelingsstrategie per gebied (op basis van bewezen kosten);
    - 80.000 euro (op basis van bewezen kosten), voor de dynamisering van het gebied te spreiden;
    - De dynamisering van het gebied is enkel voor:
        - pas opgerichte netwerken
        - netwerken die een nieuwe activiteit beginnen
- De (co)promotor(en) staan zelf in voor het resterende bedrag van de kosten via eigen financiering eventueel gecombineerd met financiering van de provincie en/of gemeente en/of partners. De maatregel is niet gericht op financiering van concrete (sub)projecten. Projecten die voortspruiten uit de ontwikkelingsstrategie worden dus niet betoelaagd uit de maatregel, maar dienen gefinancierd te worden op een andere wijze (al dan niet via een andere PDPO-maatregel of een ander EU-fonds).
- Indien de ontwikkelingsstrategie betrekking heeft op (een gedeelte van) een geselecteerd LEADER-gebied kan deze niet dezelfde thematiek behandelen van de desbetreffende LEADER-strategie. Ook met andere relevante gebiedsgerichte plannen dient de complementariteit worden aangetoond.
- De strategie moet inpasbaar zijn in het Vlaams plattelandsbeleidsplan en het desbetreffende provinciale plattelandsbeleidsplan. Bij provinciegrensoverschrijdende projecten kunnen afwijkingen van de provinciale plattelandsbeleidsplannen mits grondige motivatie en na akkoord van het bevoegde PMC;
- Dezelfde projectkosten kunnen niet in verschillende Europese programma's worden betoelaagd. Dubbele financiering door Europese middelen kan dus niet.
- Het project mag geen steun aan ondernemingen in moeilijkheden beogen.

Verbintenisvoorwaarden:

- In de gevallen dat de wet op de overheidsopdrachten van toepassing is, dient de promotor de wetgeving te volgen.
- De projectpromotor mag geen project gerelateerde kosten voorafgaand aan de goedkeuring van het project maken.
- Op het communicatiemateriaal met het publiek de nodige logo's voorzien en slagzin.
- Het project wordt binnen de 3 maand na goedkeuring gestart.
- Correct en tijdig declaraties indienen om de overheidssteun te ontvangen
- De vigerende reglementering volgen
- Het project ontvangt geen Europese steun uit andere fondsen voor dezelfde projectonderdelen.

- De projectpromotor treft de nodige schikkingen tijdens en na de uitvoering van het project om controle en toezicht op de uitvoering van het project mogelijk te maken. Dit voor zowel EU-ambtenaren als voor de bevoegde ambtenaren van de Federale, Vlaamse en provinciale overheid.
- Het steunbedrag voor de opmaak van de lokale ontwikkelingsstrategie wordt uitgekeerd op basis van voldoende verantwoordingsstukken.
- De steun voor de dynamisering van het gebied wordt uitbetaald mits volgende voorwaarden zijn vervuld:
    - een goedgekeurde ontwikkelingsstrategie
    - een goedgekeurd globaal actieplan ter dynamisering van het gebied
    - het verkrijgen van voldoende verantwoordingsstukken die gerelateerd zijn aan bovenstaand actieplan.

8.2.10.3.1.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Per provincie kan via de TW en PMC een rangschikking opgemaakt worden op basis van de selectiecriteria.

Deze selectiecriteria worden uitgebreid gecommuniceerd bij het lanceren van een projectoproep. De beoordelingscriteria worden in een aantal categorieën opgedeeld. Iedere lezer duidt per categorie aan of eraan voldaan is aan dit criteria (door het groen te kleuren), gedeeltelijk is voldaan (door het oranje te kleuren) of er niet is aan voldaan (door het rood te kleuren). Via deze kleuren-methode kan men onmiddellijk vaststellen of het project overwegend groen is, of gemengd is (= oranje) of meer rood heeft. Dit advies wordt dan in de Technische Werkgroep besproken. Iedere provincie kan nog eigen specifieke criteria opleggen, dewelke staan vermeld in het provinciaal plattelandsbeleidsplan.

Volgende selectiecriteria worden zeker meegenomen:

- conformiteit met thematiek van deze maatregel
- samenwerking
- haalbaarheid
- continuïteit
- innovativiteit
- duurzaamheid
- participatie inwoners
- realistische indicatoren
- band met stedelijke omgeving
- geïntegreerd karakter van het project
- uitbouw van het partnerschap
- inpasbaarheid in en complementariteit met beleidsplannen
- kwaliteit van de lokale ontwikkelingsstrategie
- link lokale ontwikkelingsstrategie – actieplan voor dynamisering
- …

De technische werkgroep (TW) geeft advies over de selectie van projecten aan het Provinciaal Management Comité (PMC). Het Provinciaal Management Comité keurt de projecten goed. Aangaande de dynamiseringsfase dient de strategie en het globaal actieplan ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het

bevoegde PMC.

8.2.10.3.1.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

- Tot 20.000 euro per goedgekeurd project ter opmaak van een ontwikkelingsstrategie. Deze overheidssteun aan 100% is samengesteld uit Europese, provinciale en Vlaamse overheidssteun.
- Tot 80.000 euro per goedgekeurde strategie en globaal actieplan voor de dynamisering van het gebied. Deze overheidssteun aan 65% van de goedgekeurde projectkost is samengesteld uit Europese, provinciale en Vlaamse overheidssteun. Er kan in volgende gevallen afgeweken worden van dit steunpercentage:
- omwille van budgettaire redenen (bijv. er zijn voldoende kwalitatieve goede projecten geselecteerd, maar er zijn te weinig middelen beschikbaar);
- op vraag van de promotor zelf;
- een aangepast percentage werd door de provincie in het provinciaal plattelandsbeleidsplan vastgelegd;
- in het geval van steun aan economische sectoren die niet gerelateerd zjn aan de landbouwproducten: het steunpercentage wordt hierbij verlaagd naar 50 %.
- Deze overheidssteun wordt via het Vlaams Betaalorgaan aan de begunstigde betaald.

8.2.10.3.1.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.10.3.1.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

Door de zware administratieve procedure, bestaat de kans de begunstigde fouten maakt en dat die fouten niet altijd gedetecteerd worden.

8.2.10.3.1.9.2. Beperkende maatregelen

Er wordt voorzien in een doorgedreven begeleiding en communicatie bij projectoproepen en –beoordelingen.

Op volgende mogelijks voorkomende fouten, wordt reeds geanticipeerd:

- Naleving communicatieverplichtingen: de bepalingen van de Europese uitvoeringsverordening wordt in het reglement opgenomen en vervolgens zorgvuldig gecommuniceerd (via programmasecretariaat en ruraal netwerk, provincies en Plaatselijke Groepen).
- Naleving wet op de overheidsopdrachten: vanuit de Vlaamse overheid wordt er voorzien in een leidraad voor onervaren promotoren. Nieuw is dat de opvolging voortaan ook gebeurt via het voortgangsverslag.
- Correcte aangifte van personeelskosten: er werd een standaardtabel voor personeelskosten opgemaakt.
- Correcte aangifte van overheadkosten: de overheadkosten worden forfaitair berekend.

Alle facturen en betalingsbewijzen worden integraal gecontroleerd door de beheersdienst.

8.2.10.3.1.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Deze nieuwe maatregel kent een zware procedure, maar dit is verantwoord. Vanuit PDPO II heeft de beheersdienst al veel ervaring met soortgelijke maatregelen en kan dus beroep gedaan worden op een reeds grondig uitgewerkt controle- en beheersysteem. De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende maatregel verder wordt uitgewerkt.

8.2.10.3.1.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

- Overheadkosten worden forfaitair toegekend en bedragen 15% van de personeelskost (werd door ILVO gecertificeerd – zie bijlage).
- Personeelskosten worden berekend aan de hand van standaardtabellen die worden gecommuniceerd bij het lanceren van de projectoproep. Deze tabellen worden indien nodig jaarlijks geïndexeerd. Aan de hand van de tijdsregistratie kan de personeelskost berekend worden. Als standaardtabel voor de personeelskost zullen de loonschalen van het personeel van de Vlaamse overheid gehanteerd worden. (werd door ILVO gecertificeerd – zie bijlage)

8.2.10.3.1.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Specificatie van de kenmerken van proefprojecten, clusters, netwerken, korte toeleveringsketens en lokale markten

/

8.2.10.3.2. Steun voor de oprichting en werking van EIP-operationele groepen

Submaatregel:

- 16.1 - ondersteuning voor de oprichting en werking van operationele groepen van het EIP voor de landbouwproductiviteit en -duurzaamheid

8.2.10.3.2.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Op regelmatige tijdstippen wordt een oproep, al dan niet rond bepaalde thema's, gelanceerd voor het indienen van voorstellen voor operationele groepen en hun werking rond het specifiek vraagstuk. Vermits de maatregel bottom-up innovaties in de landbouw- en bosbouwsector wil stimuleren en ingang doen vinden in de praktijk, worden de thema's niet al te eng afgelijnd. Zowel het oprichten als de werking van een operationele groep kunnen gefinancierd worden. De activiteiten en kennisuitwisseling binnen de operationele groep moet nieuwe ideeën en inzichten opleveren en (al dan niet bestaande of impliciete) kennis omkneden tot bruikbare, innovatieve oplossingen. Projecten die hieruit voortvloeien worden niet via deze maatregel gefinancierd.

De aanvragende operationele groep moet een plan met een maximale uitvoeringstijd van twee jaar opstellen waarin het project en de verwachte resultaten worden beschreven. Deze resultaten moeten verspreid worden, in het bijzonder via het (Europese) EIP-netwerk, via de operationele groepen zelf, via hun verplichte rapportering en via de kanalen van het Vlaams EIP-netwerk. Dat Vlaams EIP-netwerk wordt opgericht als subnetwerk binnen het Vlaams Ruraal Netwerk met o.m. als doel goede praktijken op te sporen, beschikbaar te maken en te communiceren en activiteiten te organiseren gericht op de uitwisseling van ervaringen en knowhow. Hierdoor wordt de verspreiding van resultaten binnen Vlaanderen, naar het Europese niveau en vice versa verzekerd.

De uitvoerders dienen te beschikken over de juiste/vereiste expertise voor het welslagen van het samenwerkingsverband (goede mix van competenties). De relevantie/noodzaak van de samenwerking moet duidelijk zijn. De doelgroep moet actief betrokken worden bij de werking van de operationele groep.

Een operationele groep is complementair of uniek ten opzichte van andere publiek gefinancierde, gelijkaardige activiteiten en mag geen overlap vertonen met bestaande activiteiten. De operationele groep (voor de indiening van het voorstel) en de beheersdienst (bij de evaluatie van het ingediende voorstel) gaan na of er kennis over het behandelde onderwerp aanwezig is bij de praktijkcentra of het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek en op welke manier deze kennis benut wordt binnen de operationele groep. Indien de kennis niet benut wordt, dient dit door de operationele groep gemotiveerd te worden. Hierdoor wordt een goede toewijzing van de middelen bevorderd en wordt voorafgaand en tijdens de werking van de operationele groep afgetoetst met het reguliere Vlaamse landbouwonderzoek en –praktijk (via praktijkcentra en –onderzoek, IWT-landbouwtrajecten, Landbouwonderzoeksplatform, …).

Er zijn namelijk nog andere instrumenten die een bijdrage hebben aan innovatie en kennisverspreiding voor deze sectoren. Naast de demonstratieprojecten in het kader van dit programma gaat het bijvoorbeeld om de IWT La-trajecten. Dit is een financieringskanaal voor zeer toepassingsgericht onderzoek, waarbij er een directe impact op en samenwerking met de doelgroep moet zijn. Er is jaarlijks 10,3 miljoen euro beschikbaar via dit instrument. Daarnaast is er ook steun voor de praktijkcentra, die gelden als innovatiebrokers en instaan voor praktijkonderzoek. Hiervoor is jaarlijks 2,3 miljoen euro. Ten slotte zijn er ook kleinere instrumenten, waarmee er gerichte innovatiestudies uitgezet kunnen worden (ca. 0.3 miljoen euro per jaar). Daarnaast is er ook het Innovatiesteunpunt, dat zijn werking voornamelijk op projectsteun

baseert die vanuit diverse andere (niet-landbouw)bronnen beschikbaar is.

8.2.10.3.2.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Subsidie voor personeelskosten, werkingskosten en externe prestaties

8.2.10.3.2.3. Koppelingen naar andere wetgeving

/

8.2.10.3.2.4. Begunstigden

Geïnteresseerde actoren zoals landbouwers, onderzoekers, adviseurs en bedrijven die betrokken zijn bij de landbouw- en voedingssector, die relevant zijn voor het verwezenlijken van de doelstellingen van het EIP (cf. art. 56 van Verordening (EU) nr. 1305/2013)

8.2.10.3.2.5. Subsidiabele kosten

- Uitgaven in kader van werking
- Uitgaven in kader van personeelskosten voor de uren die aantoonbaar ten behoeve van het project werden gepresteerd. De personeelskosten van de begunstigden met uitzondering van de betrokken landbouwers worden berekend via de methode van het standaard uurtarief (SUT) (zie punt 8.2.10.3.2.10 of dus sectie 10). Landbouwers worden vergoed via een schuldvordering.
- Uitgaven voor prestaties door externen, direct gelinkt aan de activiteiten van de operationele groep en aangetoond via een gedetailleerde factuur (cfr. Verordening (EU) nr. 1305/2013 art. 35(5)a-d). Deze kostensoort moet aangevraagd worden met vermelding van de reden voor de externe prestatie, de inschatting van het aantal mandagen en het overzicht van de kosten.

8.2.10.3.2.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

Alle actoren zoals gedefinieerd in Verordening (EU) nr. 1305/2013 artikel 56 komen in aanmerking en kunnen een aanvraag tot subsidiëring van een operationele groep indienen.

De samenwerking binnen de operationele groep wordt geformaliseerd met een samenwerkingsovereenkomst tussen de betrokken actoren. Deze overeenkomst wordt uiterlijk een maand na de oprichting van de operationele groep aan de beheersdienst bezorgd. De betoelaging geldt voor de oprichting en werking (samenwerking) van de operationele groep. Additionele projecten voortvloeiend uit het projectwerk van de

Operationele Groep worden niet via deze maatregel gefinancierd.

Verbintenisvoorwaarden:

- De projectpromotor mag geen project gerelateerde kosten voorafgaand aan de goedkeuring van het project maken.
- Op het communicatiemateriaal de nodige logo's voorzien en slagzin.
- De voorwaarden m.b.t. eventuele thema's en tijdstip van opstart worden bepaald in de oproep.
- Zowel een functionele als financiële verantwoording dienen correct en tijdig ingediend te worden om de overheidssteun te ontvangen
- De vigerende reglementering volgen
- Het project ontvangt geen Europese steun uit andere fondsen voor dezelfde projectonderdelen.
- Verspreiding van de resultaten: persklare tekst voor publicatie op Vlaams en Europees niveau

8.2.10.3.2.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Gedurende de programmaperiode worden een aantal oproepen georganiseerd al dan niet rond bepaalde thema's. De ingediende projecten worden beoordeeld door een commissie die wordt samengesteld met vier interne experten (3 personeelsleden van het Beleidsdomein Landbouw en Visserij; 1 vertegenwoordiger van het Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie) en minstens twee externe experten. Deze zullen geselecteerd worden op basis van hun wetenschappelijke en praktijkgerichte kennis met betrekking tot het betreffende thema en/of hun ervaring met organisatie, ondernemerschap, …. De commissie kent score toe op basis van de selectiecriteria.De selectie gebeurt volgens een puntensysteem met rangschikking en er wordt gewerkt met een minimumscore.

De beoordeling van de ingediende projecten kan onder meer gebeuren op:

- de conformiteit met de in de oproep opgenomen bepalingen;
- de samenstelling van de operationele groep;
- beoogde doel en verwachte output;
- kwaliteit van het voorstel en de voorgestelde acties;
- complementariteit met bestaande initiatieven. Iedere operationele groep en de beheersdienst moet nagaan of er kennis over het behandelde onderwerp aanwezig is bij de praktijkcentra of het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek.

8.2.10.3.2.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

90% van de subsidiabele en bewezen kosten.

Het maximum steunbedrag per goedgekeurde operationele groep wordt per oproep bepaald voor een maximumperiode van twee jaar.

8.2.10.3.2.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.10.3.2.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Dubbele financiering vermijden
- Redelijkheid van kosten
- Wetgeving op de overheidsopdrachten
- Dead weight: financieren van onderzoekskosten zonder informatieoverdracht naar de landbouwsector, financieren van bestaande praktijken

8.2.10.3.2.9.2. Beperkende maatregelen

- In de selectieprocedure is aandacht voor dubbelfinanciering via het criterium complementariteit met andere initiatieven en een jurylid uit beleidsdomein Economie, wetenschap en innovatie.
- Begeleiding en communicatie vanuit de beheersdienst bij de oproepen en tijdens de uitvoering van de projecten

8.2.10.3.2.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

De maatregel is controleerbaar mits:

- bij de oproep en de selectie dead weight wordt voorkomen en gedetecteerd;
- controlerichtlijnen voor de administratieve controles, de bezoeken in de administratieve procedure en de controles ter plaatse worden uitgewerkt. In deze richtlijnen dient specifiek aandacht te zijn voor detecteren van dubbelfinanciering, toepassing van de wetgeving op de overheidsopdrachten en beoordelen op redelijkheid van kosten.

8.2.10.3.2.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

Voor de personeelskosten van de begunstigden, met uitzondering van de landbouwers, worden vereenvoudigde kosten toegepast. De berekening van de directe loonkosten gebeurt door middel van het standaarduurtarief (SUT). Dit is een methode die ook in EFRO-projecten wordt toegepast. In toepassing van art. 67 lid 5 c) (Verordening 1303/2013) zal de methode ook toegepast worden op EIP-projecten conform de EFRO-methode aangezien de acties en begunstigden soortgelijk zijn.

Om het subsidiabel uurtarief te berekenen, wordt de volgende formule toegepast: uurtarief = 1,2/100 x bruto maandloon. Alle projectuitvoerders (met uitzondering van de landbouwers betrokken in het project aangezien zij geen loonfiche kunnen voorleggen) dienen dit systeem te gebruiken. De methode wordt toegepast vanaf de oproep waarin de berekening en toelichting is opgenomen. De factor 1,2 houdt rekening met alle kosten van de werkgever bovenop het brutoloon, maar ook met verminderingen, ziekte, verlof, … Deze kosten bovenop het brutoloon worden dus niet meer als werkelijke kosten ingebracht.

Het subsidiabele standaarduurtarief is beperkt tot maximum 100 euro/uur.

Het uitgangspunt voor de berekening van het standaarduurtarief is het vaste bruto maandsalaris (zonder toeslagen, premies … aangezien deze vervat zitten in de factor 1,2) zoals vermeld op de loonbrief van de maand januari (of de eerste volledige maand na indiensttreding) van het kalenderjaar waarin de uren worden gepresteerd. Voor personeelsleden met een deeltijdse arbeidsovereenkomst wordt het voltijds bruto maandsalaris als berekeningsbasis genomen. Indien een personeelslid meerdere arbeidsovereenkomsten heeft, is de berekeningsbasis van het standaarduurtarief de totaliteit van het loon, tenzij de inzet in het project slechts betrekking heeft op één arbeidsovereenkomst.

Volgende documenten dienen bij de tussentijdse en de eindrapportering worden voorgelegd:

- arbeidsovereenkomst

- tijdsregistratie: voor de rapportering van de personeelskosten worden de uren die gewerkt worden voor het project per personeelslid en per dag geregistreerd. De gerapporteerde projecturen mogen het aantal contractueel te presteren uren voor een maand niet overschrijden. De begunstigden kunnen zich baseren op een eigen registratiesysteem. Indien een dergelijk registratiesysteem (nog) niet bestaat binnen de eigen organisatie, kunnen begunstigden beroep doen op het sjabloon dat ter beschikking wordt gesteld en conform het EFRO-sjabloon werd opgesteld.

- loonfiche januari, voor elk jaar waarin de werknemer aan het project meewerkt, of eerste loonfiche van volledige maand in dienst indien de werknemer later in dienst is gekomen.

- bewijs van betaling of compensatie van overuren indien van toepassing.

8.2.10.3.2.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Specificatie van de kenmerken van proefprojecten, clusters, netwerken, korte toeleveringsketens en lokale markten

niet van toepassing

8.2.10.3.3. Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking (OKW-samenwerkinng)

Submaatregel:

- 16.0 - Overig
- 16.2 - Ondersteuning voor proefprojecten en voor de ontwikkeling van nieuwe producten, werkwijzen, processen en technologieën
- 16.3 - (Andere) Samenwerking tussen kleine exploitanten bij de organisatie van gezamenlijke werkprocessen en het delen van faciliteiten en middelen, en voor ontwikkeling/marketing van toerisme
- 16.4 - Ondersteuning voor horizontale en verticale samenwerking tussen de spelers in de toeleveringsketen voor de oprichting en ontwikkeling van de korte toeleveringsketens en lokale markten en ondersteuning voor promotieactiviteiten in een lokale context met betrekking tot de ontwikkeling van de korte toeleveringsketens en lokale markten
- 16.5 - Ondersteuning voor gezamenlijke acties die zijn ondernomen met het oog op het verminderen van of aanpassing aan de klimaatverandering en voor een gezamenlijke aanpak van milieuprojecten en de lopende milieupraktijken
- 16.6 - ondersteuning van de samenwerking tussen spelers in de toeleveringsketen voor een duurzame levering van biomassa voor gebruik bij de vervaardiging en industriële processen voor verwerking van voedingsmiddelen en energie
- 16.9 - ondersteuning voor diversificatie van landbouwactiviteiten in activiteiten met betrekking tot de gezondheidszorg, de sociale integratie, door de gemeenschap ondersteunde landbouw en onderwijs over het milieu en voedsel

8.2.10.3.3.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De provinciebesturen zullen in partnerschap met de Vl. minister van Plattelandsbeleid en VLM als beheersdienst, en samen met lokale besturen en andere actoren, verderwerken aan gebiedsgerichte plattelandsbeleid. Een structurele verankering van de samenwerking wordt dmv provinciale managementcomités (PMC's) gerealiseerd. Naast het PMC dat een hoofdzakelijk bestuurlijke samenstelling kent, wordt ook een technische, ambtelijke werkgroep (TW) samengesteld, die het PMC adviseert. Zowel in PMC als in TW wordt het maatschappelijk middenveld opgenomen. In PMC en TW wordt steeds toezicht gehouden zodat er geen dubbelfinanciering is met andere EU of Vl. fondsen.

De dagelijkse opvolging van de projectwerking gebeurt door de bestaande provinciale plattelandsloketten. De besluitvorming inzake provinciale plattelandsprojecten wordt op provincieniveau bij het PMC gelegd. De PMC's lanceren projectoproepen en kunnen projecten toewijzen.

Deze maatregel wordt uitgevoerd binnen het plattelandsgebied en plattelandsgebieden met verstedelijkingsdruk (donker- en lichtgroene gemeenten op de kaart, zie PDPO III 15.4). Projecten kunnen niet uitgevoerd worden in stedelijk gebied, nl niet binnen grootsteden Antwerpen en Gent en centrumsteden Aalst, Brugge, Genk, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout.

De provincies beschrijven in hun prov. plattelandsbeleidsplannen het prov. uitvoeringsgebied, voorwaarden en hun beleidskeuzes. Het staat de provincie vrij om de kaart van de Vl. afbakening verder te

verfijnen/verstrengen, maar versoepelen kan niet. De oproep moet passen binnen de provinciale plattelandsbeleidsplannen en deze PDPO-maatregel 'OKW door samenwerking'.

De PDPO III-subsidies kunnen niet gecombineerd worden met andere Vl. of EU- subsidies, uitgezonderd met trekkingsrechten van het plattelandsfonds. Dit wordt in richtlijnen voor projectindiening uitvoerig omschreven. Het risico op dubbelfinanciering is klein door afstemming in TW met andere Vl. en EU subsidieorganen.

Indien een project steun kan krijgen via een andere PDPO-maatregel, moet het project bij de andere maatregel ingediend worden.

Er zijn 8 deelthema's:

1. Proefprojecten, beperkt tot volgende thema's:

- milieu en biodiversiteit;
- klimaat (duurzame energie en klimaatadaptatie)
- armoede in de landbouw en plattelandsgemeenschap
- sociaal-economieprojecten die landbouwgerelateerd zijn
- toeristische proefprojecten met duidelijke landbouwlink

De proefprojecten moeten experimentele projecten zijn, waarvan de resultaten verspreid worden.

Indien de proefprojecten over volgende onderwerpen gaan, moeten volgende verplichtingen vervuld zijn:

- voor korte toeleveringsketen: max. één intermediair tussen landbouwer en consument.
- voor lokale markten: productie en afzet binnen een straal van 50 km.

2. Samenwerking tussen kleinschalige marktdeelnemers met als doel gemeenschappelijke werkprocedés te organiseren en voorzieningen en hulpbronnen te delen, alsook om toeristische diensten rond plattelandstoerisme te ontwikkelen/vermarkten

- Mogelijke projecten:
  - samenwerkingsprojecten rond plattelandstoerisme door/tussen kleine micro-ondernemingen
  - landbouwers stimuleren om aan plattelandstoerisme te doen als verbredingstak die bijdraagt aan streekidentiteit
  - projecten rond kwalitatief onthaal, communicatie en samenwerking in een streek met aandacht voor het educatieve aspect (met inbegrip van landbouwthematiek) rond het verhaal van de streek
  - Ondersteunen van kleinschalige toeristische-recreatieve structuren (bv minicampings en kampplaatsen voor de jeugd op land- en tuinbouwbedrijven) in plattelandsgebieden door promotie, begeleiding en kwaliteitsbewaking
  - Ondersteunen van activiteiten voor zorgtoerisme op het platteland
  - Begeleiding van landbouwers die bedrijfsbezoeken organiseren
  - …

3. Horizontale en verticale samenwerking tussen actoren in de toeleveringsketen met oog op de oprichting en ontwikkeling van korte toeleveringsketens en plaatselijke markten en hun

afzetbevorderingsactiviteiten

- Mogelijke projecten:
  - hoeve- en streekproducten – korte keten – landbouwverbreding ikv de korte toeleveringsketen of plaatselijke markten
  - upgraden van boerenmarkten, streekvermarkting van lokale producten, ondersteuning/begeleiding van landbouwers die bedrijfsbezoeken organiseren
  - opzetten van ondernemersnetwerken om aan gezamenlijke distributie en promotie van korte keten producten te doen
  - maatschappij en landbouwer dichter bij elkaar brengen, innovatieve projecten rond landbouwverbreding, projecten rond streekproducten die samenwerken met bv hogescholen, universiteiten
  - optimaliseren en versterken van de distributie van hoeve-en streekproducten zoals opstarten van een digitaal platform voor streekproducten, verhoging van het aantal verkooppunten
  - stimuleren en versterken van de verwerking van hoeve-en streekproducten
  - afzetbevorderende acties (promotie en publiciteit, …)
  - creatieve en laagdrempelige nieuwe samenwerkingsprojecten rond voedseloverschotten van lokaal en op het platteland geproduceerd voedsel
  - …

Voor de korte toeleveringsketen mag er max. één intermediair tussen landbouwer en consument zijn. Voor lokale markten moet de productie en afzet binnen een straal van 50 km gebeuren.

4. Gezamenlijke actie met oog op klimaatmitigatie en –adaptatie en gezamenlijke benaderingen van milieuprojecten en geldende milieupraktijken, incl. efficiënt waterbeheer, gebruik van hernieuwbare energiebronnen en instandhouding van het landbouwlandschap

- Mogelijke projecten:
  - projecten rond agrobiodiversiteit
  - landschapsherstel door landbouwers
  - landschapsintegratie van land - en tuinbouwinfrastructuur en paardenhouderijen, eventueel erfbeplantingacties
  - projecten rond lokale energiecoöperaties die in eigen energiebehoefte voorzien, lokaal en regionaal valoriseren van biomassastromen uit landschapsbeheer, sensibilisatie rond energieverbruik en isolatie, energie - en snoeiers, energielandschappen: kleinschalige draagvlakverbreding rond duurzame vormen van energie, warmtenetwerk
  - begeleiding van energieproducenten op het platteland
  - vergroten van draagvlak, betrokkenheid en participatie rond klimaatgerelateerde problemen via communicatiecampagnes, groepsaankopen
  - adaptief faunabeheer/exotenbestrijding
  - loket onderhoud buitengebied (LOB): opstellen/bijwerken van de plannen: gebiedsgerichte oefening voor onderhoud van het buitengebied
  - …

Deze projecten moeten het voordeel voor milieu/klimaat kunnen aantonen.

5. Horizontale en verticale samenwerking tussen actoren in de toeleveringsketen in de duurzame levering van biomassa voor gebruik in voeding en energieproductie en industriële processen

- Mogelijke projecten:
    - projecten rond opmaak beheerplan KLE voor een gemeente, ism lokale landbouwers, om houtsnippers van KLE te drogen en vergisten voor verwarmen overheidsgebouwen of verkoop van pellets via KK
    - projecten om lokaal en regionaal biomassastromen uit landschapsbeheer te valoriseren, eventueel gekoppeld aan energieproducten
    - …

6. Diversificatie van landbouwactiviteiten naar activiteiten ivm gezondheidszorg, sociale integratie, door de gemeenschap gesteunde landbouw en onderricht over milieu en voedsel

- Mogelijke projecten:
    - ondersteunen van sociaal-economieprojecten die landbouwgerelateerd zijn (*bv rond streekproducten of landbouwprocessen)*
    - groene zorg
    - CSA (Community Supported Agriculture)
    - diversificatie van landbouwactiviteiten naar activiteiten rond welzijnszorg, sociale integratie of voorlichting/informering over milieu en voedsel
    - ...

7. **Samenwerkingsprojecten rond erfgoed** *(extra thema)*

Zowel materieel als of immaterieel erfgoed. Erfgoed speelt in de open ruimte een belangrijke beeldbepalende factor en is identiteitsbepalend via agrarische en rurale erfgoedelementen. Er kan ook ingezet worden op immaterieel en levend erfgoed.

- Mogelijke projecten:
    - projecten ter versterking van cultuur-historische streekidentiteit waarbij erfgoed geplaatst wordt in hedendaagse context;
    - …

8. Samenwerkingsprojecten rond armoede *(extra thema)*

Plattelandsarmoede is vaak verdoken en onderschat, kent specifieke risicogroepen (oa landbouwers) en huisvestigingsproblematiek (slechte kwaliteit en weinig isolatie). Via oa het garanderen van voldoende en bereikbare basisvoorzieningen (fysiek of digitaal), het ondersteunen van een gevarieerd verenigingsleven, gezonde voeding en tewerkstelling kan men een antwoord bieden aan armoede.

- Mogelijke projecten:
    - oprichten van een zorgboerderij voor sociaal zwakkeren, voor alternatieve tewerkstelling
    - oprichten van een sociaal restaurant/winkel
    - proj. rond armoede, huisvesting, terugtredende voorzieningen, onderbescherming, vereenzaming, schuldpreventie, mobiliteits- of voedselarmoede, energieloketten, huiswerkbegeleiding, integratie kinderen in het sociaal leven, integratie van stoppende landbouwers op de arbeidsmarkt…
    - proj. die maatschappelijk ondernemerschap met positieve bijdrage op het vlak van armoedebestrijding stimuleren…
    - proj. rond gezonde voeding

- versterken van samenwerking tussen (welzijns)diensten (verhoogde rendabiliteit en welzijn)
- optimaliseren van communicatie en toegang tot welzijnsvoorzieningen
- stimuleren van verenigingsleven
- …

8.2.10.3.3.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Projectsubsidie

8.2.10.3.3.3. Koppelingen naar andere wetgeving

- De projectindiener moet de richtlijnen voor het indienen van een project volgen.
- Het project kan pas worden goedgekeurd als bij goedkeuring de reeds gekende vergunningen aangevraagd zijn. De toegekende subsidie pas wordt uitbetaald nadat alle vergunningen rond zijn (en bewijs daartoe wordt voorgelegd)

8.2.10.3.3.4. Begunstigden

1. De volgende categorieën van begunstigden komen in aanmerking voor subsidiëring voor alle deelthema's uitgezonderd voor deelthema nr 2 "Samenwerking tussen kleinschalige marktdeelnemers met als doel gemeenschappelijke werkprocedés te organiseren en voorzieningen en hulpbronnen te delen, alsook om de toeristische diensten rond plattelandstoerisme te ontwikkelen / te vermarkten". Dit deelthema heeft andere begunstigden.

- gemeenten, gemeentelijke verzelfstandigde agentschappen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW's en verzelfstandigde agentschappen van het OCMW
- provincies en provinciale verzelfstandigde agentschappen;
- vereniging zonder winstoogmerk (vzw's);
- stichtingen;
- vennootschappan en verenigingen met een winstoogmerk;
- publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de publiekrechtelijke rechtspersonen die vallen onder punt 2.

2. De volgende categorieën van begunstigden komen niet in aanmerking voor subsidiëring uitgezonderd als ze behoren tot de begunstigden die vallen onder punt 3.

- De Vlaamse gemeenschap, het Vlaamse Gewest en de verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest;
- natuurlijke personen;
- feitelijke verenigingen.

3. De volgende categorieën van begunstigden komen enkel voor deelthema 2 in aanmerking en ook voor

deelthema 6 in aanmerking:

Deelthema 2 en 6: “Samenwerking tussen kleinschalige marktdeelnemers met als doel gemeenschappelijke werkprocedés te organiseren en voorzieningen en hulpbronnen te delen, alsook om de toeristische diensten rond plattelandstoerisme te ontwikkelen / te vermarkten” en “Diversificatie van landbouwactiviteiten naar activiteiten in verband met gezondheidszorg, sociale integratie, door de gemeenschap gesteunde landbouw en onderricht over milieu en voedsel”.

Voor deze deelthema’s kunnen kleine micro-ondernemingen samenwerkingsprojecten indienen rond plattelandstoerisme en bepaalde types van diversificatie van landbouwactiviteiten.

Een micro-onderneming is een onderneming waar minder dan 10 personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet of het jaarlijks balanstotaal 2 miljoen EUR niet overschrijdt.

Een onderneming wordt beschouwd als iedere eenheid, ongeacht haar rechtsvorm, die een economische activiteit uitoefent.

Natuurlijke personen zonder rechtsvorm komen niet in aanmerking als micro-onderneming.

Elk provinciaal plattelandsbeleidsplan kan de bovenstaande lijst met weerhouden begunstigden inperken.

8.2.10.3.3.5. Subsidiabele kosten

Definitie dienstverleningsprojecten:

Het begrip “dienstverleningsprojecten” slaat op projecten waarbij de investeringskosten lager zijn dan 50%.

Investeringskosten zijn maar subsidiabel als er een bedrijfsplan is. Een bedrijfsplan kan vervat zitten in de projectfiche en waar minstens volgende gegevens in staan vermeld: een beschrijving van de huidige toestand, een beschrijving van de doelstellingen/streefwaarden die men wil bereiken en een omschrijving van de geplande acties (zoals de investeringen, de opleidingen, de personeelskosten, de werkingskosten,…)

Volgende rubrieken van kosten komen voor dienstverleningsprojecten in aanmerking:

- Investeringskosten (moet < 50% van de projectkost zijn)
- personeelskosten
- werkingskosten, vermeld in art. 61 van de Verordening (EU) nr. 1305/2013, met uitzondering van de financiële kosten. Personeelskosten worden apart opgenomen in de hoger vermelde rubriek van de personeelskosten
- overheadkosten
- externe prestaties
- bijdrage in natura
- inkomsten moeten in mindering gebracht worden

Enkel project gerelateerde kosten komen in aanmerking. Een gedetailleerde beschrijving van de kosten per

rubriek wordt bij de projectoproep gecommuniceerd aan de potentiële begunstigde. Uitbatingskosten na de realisatie van het project komen niet in aanmerking

Definitie maximale projectkost:

Als maximale projectkost wordt het volledige project beschouwd, ook de delen die niet worden ingediend bij PDPO voor cofinanciering, maar die er een eenheid mee vormen. (Bijv. wanneer de derde fase van een masterplan van 5 fasen –al dan niet gedeeltelijk- door PDPO wordt uitgevoerd, dient indien fase 3 een eenheid vormt, de totale projectkost van fase 3 beschouwd te worden als projectkost).

Het kunstmatig opsplitsen van projecten die duidelijk 1 geheel vormen om lager dan of gelijk aan 1.000.000 euro te komen, wordt niet toegelaten.

Definitie investeringskosten:

Volgende investeringskosten zijn subsidiabel maar moeten < 50% van de projectkost zijn en moeten gekoppeld worden aan een bedrijfsplan.

- bouw of verbetering van onroerende goederen met inbegrip van de inrichting van de onroerende goederen.
- uitgaven voor de aankoop of huurkoop van machines/installaties met inbegrip van de specifieke computerprogrammatuur
- erelonen van architecten, ingenieurs en adviseurs die rechtstreeks gelinkt zijn aan de investering of de onroerende goederen
- uitvoeren van landschapswerken
- aankoop van multimediamateriaal
- uitvoeren van haalbaarheidsstudies en het verkrijgen van octrooien en licenties die rechtstreeks aan de investeringen gekoppeld zijn.
- …

Volgende investeringskosten zijn niet subsidiabel:

- verwerving, inclusief leasing van onroerende goederen
- zuivere studies zonder realisatie

Er worden geen voorschotten gegeven. De projectpromotor betaalt eerst alle kosten zelf, waarna halfjaarlijks een declaratiedossier wordt ingediend om de betalingsaanvraag te verantwoorden en de subsidie uit te betalen.

8.2.10.3.3.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

- Het project wordt in samenwerking uitgevoerd (uitgezonderd voor proefprojecten) en volgende situaties van samenwerking zijn mogelijk:
    - Promotor met min. één copromotor: er is een samenwerkingsovereenkomst tussen beide

partijen en beide partijen kunnen kosten indienen en ontvangen subsidie. De samenwerking is financieel en inhoudelijk.
    - Promotor met min. één partner: er is een samenwerkingsovereenkomst tussen beide partijen. Hier kan enkel de promotor kosten indienen en subsidie ontvangen, de partner niet. De samenwerking is enkel inhoudelijk.
- De maximale projectkost bedraagt 1.000.000 euro.
- Dienstverleningsprojecten worden uitgevoerd in heel Vlaanderen uitgezonderd binnen de volgende grootsteden Antwerpen en Gent en de centrumsteden Aalst, Brugge, Genk, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout.
- Het dienstverleningsproject kadert binnen de deelthema's van deze maatregel die onder 1 'description of the type of operation' uitgebreider worden toegelicht.
- De (co)promotor(en), partners staan zelf in voor het resterende bedrag van de projectkosten (35 %), via eigen financiering (minstens 15%) eventueel gecombineerd met financiering van de provincie en/of gemeente en/of partners. Middelen uit het Vlaamse plattelandsfonds kunnen aanzien worden als eigen gemeentelijke middelen. Andere Vlaamse projectsubsidies kunnen niet gecombineerd worden met cofinanciering van deze maatregel.
- Dezelfde projectkosten kunnen niet in verschillende Europese programma's worden betoelaagd. Dubbele financiering door Europese middelen kan niet.
- De projectpromotor en copromotor(en) die subsidies ontvangen, behoren tot één van de hierboven vermelde categorieën van begunstigden.
- Copromotoren moeten dezelfde voorwaarden naleven als de promotor.
- De financiering van zuivere studies zonder realisatie komt niet in aanmerking voor subsidiëring.
- Een raming van de kosten met een indicatie van de wijze van financieringsbronnen moet aangeleverd worden.
- Andere instapvoorwaarden (die bij de oproep tot indiening van projecten worden gecommuniceerd) zijn onder andere de uiterste indieningsdatum.

Verbintenisvoorwaarden:

- Binnen 3 maand na goedkeuring, wordt er een ondertekende samenwerkingsovereenkomst aan de beheersdienst en de desbetreffende provincie bezorgd door de promotor, uitgezonderd voor de proefprojecten.
- In de gevallen dat de wet op de overheidsopdrachten van toepassing is, dient de promotor de wetgeving te volgen.
- De projectpromotor kan geen subsidie ontvangen van projectgeralteerde kosten die werden gemaakt voorafgaand aan de goedkeuring van het project.
- Op het communicatiemateriaal met het publiek de nodige logo's (Europees, Vlaams en provinciaal logo) voorzien en de slagzin.
- Het project wordt binnen de 3 maand na goedkeuring gestart.
- Correct en op tijd declaraties indienen om de overheidssteun te ontvangen.
- De vigerende reglementering volgen.
- Het project ontvangt geen Europese steun uit andere fondsen voor dezelfde projectonderdelen.
- De projectpromotor treft de nodige schikkingen tijdens en na de uitvoering van het project om controle en toezicht op de uitvoering van het project mogelijk te maken. Dit voor zowel EU-ambtenaren als voor de bevoegde ambtenaren van de Federale, Vlaamse en provinciale overheid.
- Maximaal 5% van de middelen die gedurende de volledige programmaperiode 2014-2020 zijn voorzien voor de betrokken provincies, voor de maatregel 'Versterken omgevingskwaliteit en

vitaliteit van het platteland', kan worden toegekend aan de betrokken provinciale diensten.

8.2.10.3.3.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Per provincie zal via de technische werkgroep (TW) en Provinciaal Managementcomité (PMC) een rangschikking opgemaakt worden op basis van onderstaande selectiecriteria.

De selectiecriteria worden opgenomen in het reglement en worden verspreid met de oproep. De selectiecriteria worden in een aantal categorieën opgedeeld. Om de PMC's te helpen bij het besluitvormingsproces worden de belangrijkste ontvankelijkheids- en selectiecriteria voor mogelijke projecten door de beheersdienst aangereikt. Op basis van het provinciaal plattelandsbeleidsplan kan de lijst met beoordelingscriteria aangevuld en waar relevant aangepast worden. Het type selectieprocedure (puntensysteem, kleurencode, e.d.) is afhankelijk van provincie tot provincie en wordt toegepast in de technische werkgroep. De conclusie wordt aan het PMC overhandigd als advies en het PMC neemt de beslissing. De selectieprocedure en –criteria worden vooraf gecommuniceerd aan de potentieel begunstigde. Volgende selectiecriteria worden zeker meegenomen tijdens de beoordeling van het project in de technische werkgroep:

- conformiteit met een deelthema van deze maatregel
- projecten moeten een link hebben met platteland en bij voorkeur met landbouw in de brede zin van het woord
- samenwerking:
    - waarom wordt er samengewerkt
    - welke voordelen levert de samenwerking op voor beide partijen
- werkgelegenheid
- haalbaarheid
- continuïteit
- innovativiteit
- duurzaamheid
- prijs / kwaliteit (billijkheid van kosten)
- identiteitsversterkend
- realistische indicatoren
- geïntegreerd karakter van het project
- …

Onderstaande criteria zijn ontvankelijkheidscriteria:

- dossier is tijdig binnen
- de begunstigden (promotor en copromotor(en)) die subsidie ontvangen, behoren tot de groep van mogelijke begunstigden van projectindieners
- bij indiening is er een getekende intentieverklaring aanwezig tussen de promotor en min. 1 copromotor of min. 1 partner, uitgezonderd voor de proefprojecten
- project past onder de doelstellingen van deze maatregel
- project past binnen het provinciaal plattelandsbeleidsplan
- …

8.2.10.3.3.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

65% van de goedgekeurde projectkost. De overheidssteun is samengesteld uit Europese (50%), Vlaamse (25%) en provinciale (25%) overheidssteun.

De maximale projectkost voor deze projecten bedraagt 1.000.000 euro en het steunpercentage is 65%.

Indien de steun als totaalbedrag wordt uitgekeerd en het uitgevoerde project van een type is dat onder een andere maatregel van deze verordening valt, is het toepasselijke maximumbedrag of steunpercentage van toepassing.

8.2.10.3.3.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.10.3.3.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Er is een risico dat bepaalde projecten (deels) via andere kanalen worden gefinancierd
- Er wordt een zware administratieve procedure doorlopen
- Wegens de complexiteit is er kans op niet-naleving van de bepalingen en navenante fouten (niet-naleving van communicatieverplichtingen, wet op overheidsopdrachten, opsplitsing van verschillende types kosten, ..)

8.2.10.3.3.9.2. Beperkende maatregelen

- Afbakening en controle verder uit te werken bij projectoproepen en –beoordelingen, begeleiding projectaanvragers (o.a. met infosessie over het opmaken van goede oproepen).
- De administratieve procedure wordt verlicht door doorgedreven begeleiding.
- Voor de vier voornaamste fouten (binnen PDPO II) worden stappen ondernomen.
    - Communicatieverplichtingen. De bepalingen van de Europese uitvoeringsverordening wordt in het reglement opgenomen en vervolgens zorgvuldig gecommuniceerd (via programmasecretariaat en ruraal netwerk, provincies).
    - Wet op de overheidsopdrachten. Vanuit de Vlaamse overheid wordt er voorzien in een leidraad voor onervaren promotoren. Nieuw is dat de opvolging voortaan ook gebeurt via het voortgangsverslag.
    - Algemene kosten: de lijst van aanvaardbare kosten wordt verlaten voor een forfaitaire berekening, daar de bewijslast niet in verhouding staat met de tegemoetkoming. (Berekening zie certificering ILVO)
    - BTW. In de PDPO II - periode mochten publiekrechtelijke organisaties door de Europese regels geen BTW inbrengen. Bij heel wat gemeenten zorgde dit voor verwarring en dienden facturen incl. BTW in. Aangezien deze regeling op heden niet meer geldig is, zorgt dit er ook voor dat de foutenlast daalt.

Alle facturen en betalingsbewijzen worden integraal gecontroleerd door de beheersdienst.

8.2.10.3.3.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Deze maatregel is voor een belangrijk stuk gebaseerd op de maatregelen van PDPO II – As 3. Voor As 3 in PDPO II werd reeds in de vorige programmaperiode een grondig uitgewerkt beheer- en controlesysteem opgezet, waarop verder kan gewerkt worden. De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende maatregelen verder worden uitgevoerd.

8.2.10.3.3.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

Berekening van bepaalde algemene kosten. (cfr. M07, werd door het ILVO gecertificeerd)

8.2.10.3.3.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Specificatie van de kenmerken van proefprojecten, clusters, netwerken, korte toeleveringsketens en lokale markten

Projecten kunnen maximum 7 jaar lopen, met een laatste uitbetaling in het jaar 2023. De voorkeur wordt gegeven aan projecten met een snelle uitvoering.

8.2.10.4. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.10.4.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

8.2.10.4.2. Beperkende maatregelen

8.2.10.4.3. Algemene evaluatie van de maatregel

8.2.10.5. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

8.2.10.6. Maatregelspecifieke informatie

Specificatie van de kenmerken van proefprojecten, clusters, netwerken, korte toeleveringsketens en lokale markten

8.2.10.7. Andere belangrijke opmerkingen die van belang zijn voor het begrijpen en uitvoeren van de maatregel

Maatregel 16 "Samenwerking", is een aparte maatregel maar bevat drie verschillende submaatregelen. Voor de indicatoren en monitoring zal deze maatregel opgesplitst worden. Ieder project wordt toegewezen aan een submaatregel van art 35 van Verordening (EU) nr.1305/2013 (bijvoorbeeld 16.0, 16.2, …) wat het overzicht, de monitoring en de controleerbaarheid in de hand werkt.

8.2.11. M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)

8.2.11.1. Rechtsgrondslag

Er worden vier maatregelen in het kader van LEADER uitgewerkt:

- Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER): Artikel 42 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 en artikel 33 Verordening (EU) nr. 1303/2013 – code 19.1
- Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER): Artikel 42 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 en artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 – code 19.2
- Samenwerkingsprojecten (LEADER): Artikel 44 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 en artikel 34 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 – code 19.3
- Werking Plaatselijke Groepen (LEADER): Artikel 42 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 en Artikel 34 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 – code 19.4

8.2.11.2. Algemene beschrijving van de maatregel met inbegrip van de steunverleningslogica en de bijdrage tot de aandachtsgebieden en horizontale doelstellingen

Rationale

Rationale gebiedsgerichte werking: Naar een fraai en vitaal platteland

Het platteland wordt geconfronteerd met een snelle evolutie van de Vlaamse landbouwsector (minder bedrijven, schaalvergroting, diversificatie, deeltijdse landbouw, veranderend uitzicht van landschap en gebouwen,…). Deze veranderingen moeten zo aangepakt en begeleid worden dat ze meehelpen om de kwaliteit en de vitaliteit van het Vlaamse platteland versterken. Speciale aandacht moet daarbij gaan naar de verfraaiing, inrichting en het kwaliteitsvol onderhoud van het platteland in al zijn facetten (gebouwen, wegen, kleine landschapselementen, water, erfgoed, natuur,…). Op die manier moet het platteland zijn diverse functies als 'reservoir-gebied' kunnen realiseren en de bewoners en bezoekers alle kansen bieden (inclusief de verdere uitbouw van de toeristische potenties van het platteland). Ook sociale problemen op het platteland als gevolg van de wijzigende omstandigheden in de landbouwsector kunnen aangepakt worden, zoals bijvoorbeeld de armoedeproblematiek

Via samenwerkingsverbanden van verschillende gemeenten kan ingezet worden op de kwalitatieve inbedding van de huidige dynamiek die zich voordoet binnen de landbouwsector binnen het Vlaamse platteland. Omgekeerd biedt het potentieel van het multifunctionele platteland kansen voor landbouwbedrijven die willen diversifiëren op het vlak van voedsel, natuur, recreatie, erfgoed, sociale voorzieningen,… . Hierbij zal ook aandacht besteed worden aan voedselstrategieën die een versterkte relatie met de verstedelijkte omgeving tot stand brengen.

Voor initiatieven buiten bovengenoemde scope hetzij inhoudelijk hetzij geografisch, kan ruimte gezocht worden in andere financieringsbronnen zoals het plattelandsfonds (50 plattelandsgemeenten), het Stedenfonds (13 centrumsteden), de stadsvernieuwingsprojecten (een ruimere groep steden dan de 13

centrumsteden), EFRO (Vlaanderen), ESF (Vlaanderen), landinrichtingsprojecten en gebiedsgerichte projecten van VLM alsook provinciale initiatieven.

De verschillende fondsen verhouden zich complementair met elkaar en werken onderling uit hoe deze afstemming gebeurt. De lokale ontwikkelingsstrategie wordt daarenboven beoordeeld door een technische werkgroep (TW) en in een latere fase het Provinciaal Managementcomité (PMC). In deze organen zetelen verschillende organisaties en politieke niveaus die de complementariteit tussen de fondsen bewaken. In de loop van het najaar van 2014 worden de draft versies van de lokale ontwikkelingsstrategieën gescreend door de beheersdienst en het programmasecretariaat, opdat mogelijke dubbelfinanciering en problemen met coherentie/complementariteit op voorhand worden tegengehouden.

Als gevolg van interne evaluaties en externe doorlichtingen (bijv. Rekenhof en Mid-Term) werden verschillende lessen getrokken naar PDPO III toe. Zo worden de overheadkosten voortaan forfaitair berekend, aangezien de administratieve last te hoog was voor de beperkte financiële tegemoetkoming. Ook de personeelskosten worden vereenvoudigd, daar de vroegere integrale berekening voor een (te grote) foutenlast zorgde. Voortaan wordt er gewerkt met een standaardtabel en een dagkost en dit zal de foutenlast van de personeelskost doen dalen. Daarnaast zal de oprichting van een Technische Werkgroep voor meer expertise en professionaliteit zorgen. De bijgewerkte afbakeningscriteria (gemeentegrenzen i.p.v. deelgemeentegrenzen) en de opheffing van de ruimtelijke scheiding tussen As 3 en Leader zal de homogeniteit van de projecten ten goede komen. De afstemming van de uitvoeringsregels tussen de maatregelen omgevingskwaliteit en Leader verhoogt tevens de duidelijkheid naar potentiële promotoren van plattelandsprojecten.

Rationale LEADER

Op Europees niveau ontstond begin jaren ’90 LEADER als een innovatieve methode om aan plattelandsbeleid te doen. Via een bottom-up aanpak wordt er een gebiedsgerichte visie op lange termijn ontwikkeld en uitgevoerd. Plaatselijke publiek-private samenwerkingsverbanden, de zogenaamde Plaatselijke Groepen, creëren en realiseren deze lokale ontwikkelingsstrategieën. Dit houdt in dat zij onder meer verantwoordelijk zijn voor de selectie van projecten, de begeleiding van de promotoren, de financiële en inhoudelijke opvolging van de uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategie en voorlichting en publiciteit. Tevens dienen de PG’s multisectoraal te werken, waardoor samenwerking en netwerkvorming worden bereikt.

Interventielogica en bijdrage tot de focusgebieden

6B: Bevordering van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden, met bijzondere aandacht voor het stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden.

Mogelijks kunnen er secundaire effecten optreden die bijdragen tot het welslagen van volgende sub-prioriteiten: 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 3a, 4a, 4b, 4c, 5a, 5b, 5c, 5d, 5e, 6a. De mate waarin dit al dan niet gebeurt, is afhankelijk van de concrete invulling van de weerhouden lokale ontwikkelingsstrategieën.

Bijdrage tot de horizontale doelstellingen

Ook in Vlaanderen staan de horizontale doelstellingen klimaatsverandering, milieu en innovatie hoog op de agenda. Binnen LEADER zet het thema ‘Duurzame energie en klimaatadaptatie’ hierop rechtstreeks in. Andere thema’s als bijvoorbeeld ‘duurzaam bosbeheer’, ‘bodem- en waterbeheer’ en ‘werken aan biodiversiteit op het Vlaamse platteland’ dragen bij aan de milieudoelstelling.

Innovatie tenslotte is ingebed in de LEADER – methodiek, maar komt ook nadrukkelijker voor bij de meer economische thema's 'Kennisoverdracht en innovatie in de reguliere en/of biologische land- en tuinbouwsector' en 'Stimuleren van startende en jonge rurale ondernemers'.

8.2.11.3. De werkingssfeer, de omvang van de steun, de in aanmerking komende begunstigden en, in voorkomend geval, de methodologie voor de berekening van het bedrag of percentage van de steun, uitgesplitst per submaatregel en/of soort concrete actie waar nodig. Voor elke soort concrete actie een omschrijving van de subsidiabele kosten, de subsidiabiliteitsvoorwaarden, de toepasselijke bedragen en percentages steun en beginselen met betrekking tot het vaststellen van selectiecriteria

8.2.11.3.1. Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)

Submaatregel:

- 19.1 - Voorbereidende steun

8.2.11.3.1.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

De maatregel 'opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën' omvat de voorbereiding, opmaak en selectie van de LEADER-gebieden op basis van hun gebiedsgerichte lokale ontwikkelingsstrategieën. De uitvoering van deze lokale ontwikkelingsstrategieën via projecten valt onder sub-maatregel 19.2 en sub-maatregel 19.3. Hierbij wordt de afgesproken procedure gevolgd (zie luik "procedure en tijdschema voor de selectie van strategieën voor lokale ontwikkeling".

De Plaatselijke Groepen moeten in hun lokale ontwikkelingsstrategie acties uitwerken met een innovatief karakter. De strategie moet aangeven dat de middelen waarmee nieuwe wegen naar duurzame ontwikkeling worden ingeslagen, een stimulans en meerwaarde voor het betrokken gebied zullen opleveren.

Plaatselijke Groepen dienen in hun strategie voldoende focus te leggen, waardoor elkeen zich op maximaal drie thema's kan richten. Tijdens de programmaperiode zijn de thema's herzienbaar. Elke wijziging dient echter te worden goedgekeurd door het bevoegde PMC. Bij de uitwerking van deze thema's moet de agrarische focus worden behouden. De Plaatselijke Groepen kunnen niet inzetten op dorpskernvernieuwingen en investeringen in erfgoed binnen de dorpskern. Tevens moeten de acties passen in het kader van de provinciale plattelandsbeleidsplannen.

De doelstellingen die in de lokale ontwikkelingsstrategieën worden opgenomen, zijn te herleiden tot de onderstaande themalijst:

- Erosiebestrijding
- Bodem- en waterbeheer
- Duurzame energie en klimaatadaptatie
- Werken aan biodiversiteit op het Vlaamse platteland
- Duurzaam bosbeheer
- Lokale voedselstrategieën en streekproducten
- Landbouw- en natuureducatie

- Kennisoverdracht en innovatie in de reguliere en/of biologische land-,tuin- en bosbouwsector
- Stimuleren van startende en jonge rurale ondernemers
- Armoede en kwetsbaarheid in de landbouw- en plattelandsgemeenschap
- Leefbare dorpen
- Opwaardering en/of herbestemming van agrarisch en ruraal erfgoed
- De open ruimte vrijwaren en ontwikkelen
- Profilering en promotie van de streekidentiteit (met inbegrip van toerisme en recreatie)
- Uitbouw van een functioneel wegennet op het platteland

Toelichting Themalijst

In Vlaanderen staan klimaatsverandering, bodembeheer en waterbeheer hoog op de agenda. De opwarming van het klimaat versterkt de problematiek inzake bodemvruchtbaarheid, natuurbescherming… Het zet ons watersysteem nog meer onder druk (wateroverlast, waterschaarste…) en vraagt dus om een afgestemd integraal waterbeleid. Klimaatverandering leidt onder meer tot een hogere frequentie van intense regenbuien. Klimaatverandering zorgt daardoor, mede als gevolg van een intensiever landgebruik, voor een toenemend risico op overstromingen en erosie. Erosie is op korte termijn verantwoordelijk voor opbrengstverlies voor landbouwers door het wegspoelen van grond, zaaigoed, meststoffen en bestrijdingsmiddelen en het vervuilen van waterlopen met sediment. Op lange termijn vermindert het de bodemvruchtbaarheid en leidt het tot het dichtslibben van wachtbekkens, waterlopen en rioleringen en tot schade aan waterzuiveringsinfrastructuur. Daardoor neemt de kost voor slibruimingen van de waterlopen sterk toe. Erosie draagt ook bij tot de eutrofiëring van het oppervlaktewater. Het maximaal vasthouden van water in de haarvaten van het watersysteem is essentieel om de grondwatervoorraden aan te vullen en de kans op overstromingen in afwaartse gebieden te voorkomen. De thema's 'erosiebestrijding' , 'bodem- en waterbeheer' en 'duurzame energie en klimaatadaptatie' geven gevolg aan deze problematiek. Het laatstgenoemde thema is ook gericht op een hogere energie-efficiëntie en de omschakeling naar een meer groene elektriciteitsproductie op het platteland.

De klimaatverandering brengt daarnaast ook ecosystemen in gevaar en bedreigt de biodiversiteit. Via het thema 'werken aan biodiversiteit op het Vlaamse platteland' wordt deze noodzaak benadrukt. Ook het bosbestand in Vlaanderen staat mede hierdoor onder spanning. Bossen zijn een wezenlijk onderdeel van het Natura 2000-netwerk en de bossector zal dan ook voor belangrijke uitdagingen gesteld worden om de boshabitats in een gunstige staat van instandhouding te brengen. Met het thema 'duurzaam bosbeheer' wordt hiertoe bijgedragen. Daarnaast zet ook de klimaatverandering ons aan om meer lokaal te produceren en te consumeren, zodat onze ecologische voetafdruk wordt ingeperkt. Deze omschakeling staat centraal in het thema 'lokale voedselstrategieën en streekproducten'.

Recente berichtgeving duidt op een verlaagde kennis bij de hedendaagse, voornamelijk jonge, bevolking over landbouw en natuur. Vanuit LEADER dient te worden ingezet op dit pedagogische aspect. Via het thema 'landbouw- en natuureducatie' wordt dit beoogd. Binnen de land-, tuin en bosbouwsector zelf is voortdurend leren en innoveren een essentieel onderdeel van moderne bedrijfsvoering. Het thema 'Kennisoverdracht en innovatie in de reguliere en/of biologische land-, tuin- en bosbouwsector' zet hierop in. Om over een leefbare economie te beschikken is instroom van vers ondernemersbloed noodzakelijk. Onder meer de landbouwsector kampt nadrukkelijk met deze verjongingsproblematiek. 'Het stimuleren van startende en jonge rurale ondernemers' geeft prioriteit aan het verbeteren van het ondernemersklimaat op het platteland.

Jongeren, ouderen, zorgbehoevenden en armen lopen omwille van hun meer afhankelijke positie een hoger risico om in een penibele leefsituatie terecht te komen. Een beperkt aanbod van vervoersmogelijkheden,

voorzieningen en diensten versterkt die afhankelijkheid. Het thema ‘armoede en kwetsbaarheid in de landbouw- en plattelandsgemeenschap’ zet in op de noden en verwachtingen van de kwetsbaren onder de plattelandsbewoners. De beperktheid van voorzieningen op het platteland is tevens de aanleiding voor het thema ‘Leefbare dorpen’, dat wil inspelen op het geringere aanbod van kinderopvanginitiatieven en (multifunctionele) dorpshuizen.

Het platteland is een bron van ruraal en agrarisch erfgoed. De tand des tijds zorgt er echter voor dat deze herinneringen in verval komen. Het thema ‘opwaardering en/of herbestemming van agrarisch en ruraal erfgoed’ zet aan tot actie, zodat toekomstige generaties er nog steeds getuige van kunnen zijn. Niet alleen het resterende erfgoed staat onder druk. Het vrijwaren van de schaarse open ruimte en het beschermen van de ruimtekwaliteit van het Vlaamse platteland vormt een prioriteit. Via het thema ‘de open ruimte vrijwaren en ontwikkelen’ wordt hieraan gevolg gegeven.

Vlaanderen beschikt over voldoende toeristische en recreatieve troeven. Door aan streekprofilering- en promotie te doen, wordt dit potentieel versterkt, wat een positief effect heeft op de lokale ontwikkeling en de rurale economie. ‘Regional Branding’ en de bevordering van de toeristisch-recreatieve activiteiten staan centraal in het thema ‘Profilering en promotie van de streekidentiteit (met inbegrip van toerisme en recreatie)’.

Het Vlaamse platteland heeft tenslotte een specifieke mobiliteitsproblematiek. Aandachtspunten zijn hierbij het sluipverkeer, de functionaliteit van wegen en het begrip ‘trage weg’. Hierop wordt ingezet met het thema ‘uitbouw van een functioneel wegennet op het platteland’.

Andere PDPO III-maatregelen zijn prioritair ten opzichte van deze maatregel, uitgezonderd maatregel ‘versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland’. Indien een project steun kan krijgen via een andere PDPO-maatregel, moet het project bij de andere maatregel ingediend worden. Deze regel geldt niet ten opzichte van de maatregelen ‘Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland’ en ‘Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving, aangezien de LEADER-maatregelen in dit verband als prioritair worden gecategoriseerd. Tevens kan op deze regel uitzondering worden verleend aan de PG, in het geval dat de PG de meerwaarde van een uitvoering op lokaal niveau kan aantonen én dat de maatregel bijdraagt aan de doelstellingen van de lokale ontwikkelingsstrategie."

8.2.11.3.1.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Rechtstreekse subsidie

8.2.11.3.1.3. Koppelingen naar andere wetgeving

/

8.2.11.3.1.4. Begunstigden

De Plaatselijke Groepen die een lokale ontwikkelingsstrategie hebben ingediend.

8.2.11.3.1.5. Subsidiabele kosten

Volgende rubrieken van kosten komen in aanmerking voor subsidiëring:

- personeelskosten
- werkingskosten, vermeld in art 61 van Verordening (EU) nr. 1305/2013, met uitzondering van de financiële kosten. Personeelskosten worden apart opgenomen in de hoger vermelde rubriek van de personeelskosten.
- overheadkosten
- externe prestaties
- inkomsten (in mindering te brengen)

Enkel kosten die gemaakt worden in het kader van de opmaak van de ingediende lokale ontwikkelingsstrategieën komen in aanmerking, dit conform de instapvoorwaarden. Een gedetailleerde beschrijving van de subsidiabele kosten per rubriek wordt bij de projectoproep gecommuniceerd aan de potentieel begunstigde.

8.2.11.3.1.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

Om in aanmerking te komen voor de opmaak –vergoeding moeten de lokale ontwikkelingsstrategieën aan verschillende ontvankelijkheidsvoorwaarden voldoen:

- de strategie moet worden voorgedragen door een Plaatselijke Groep, die conform de regels (zie algemene voorwaarde) wordt opgericht.
- de strategie dient voldoende focus te bevatten. Maximaal drie thema's uit de keuzelijst (zie bijkomende informatie over de maatregel) kunnen worden geselecteerd en deze moeten inpasbaar zijn binnen de respectievelijke provinciale plattelandsbeleidsplannen.
- er kunnen enkel lokale ontwikkelingsstrategieën worden ingediend die de afbakeningscriteria correct hebben gevolgd (zie algemene voorwaarde).
- andere instapvoorwaarden (die bij de oproep tot indiening van de lokale ontwikkelingsstrategieën worden gecommuniceerd) zijn onder andere ultieme indieningsdatum en vormvereisten van de strategie.

Verbintenisvoorwaarden:

- De lokale ontwikkelingsstrategie moet voldoen aan de respectievelijke oproep-voorwaarden. De lokale ontwikkelingsstrategie is gebiedsgericht, geïntegreerd en gericht op de lange termijn. De ontwikkelingsstrategie moet geënt zijn op en verenigbaar zijn met de sociaal-economische context in het gebied en ze dient gebaseerd te zijn op een representatief partnerschap (Plaatselijke Groep).
- De vergoeding voor de opmaak van de lokale ontwikkelingsstrategie wordt uitgekeerd op basis van

voldoende verantwoordingsstukken en budgettaire ruimte binnen de maatregel.

- De vigerende reglementering volgen
- Voldoen aan het beginsel van non-discriminatie en gelijke kansen
- De PG treft de nodige schikkingen tijdens en na de uitvoering van het project om controle en toezicht op de uitvoering van het project mogelijk te maken. Dit voor zowel EU-ambtenaren als voor de bevoegde ambtenaren van de Federale, Vlaamse en provinciale overheid
- In de gevallen dat de wet op de overheidsopdrachten van toepassing is, dient de promotor de wetgeving te volgen.

8.2.11.3.1.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

De selectie van de lokale ontwikkelingsstrategieën gebeurt op provinciaal niveau. Het PMC lanceert hiervoor een oproep. De lokale ontwikkelingsstrategie bevat maximaal drie thema's uit de keuzelijst en moet inpasbaar zijn binnen de provinciale plattelandsbeleidsplannen. De afbakening van het LEADER-gebied dient logisch te zijn en in directe relatie met de gekozen beleidsthema's.

In Vlaanderen kunnen maximaal 15 strategieën (max. 3 per provincie) geselecteerd worden over de volledige periode. Provinciegrens-overschrijdende LEADER-gebieden staan los van het provinciale maximum (3), maar tellen wel mee met het Vlaamse maximum (15).

Elke provincie zal via de Technische Werkgroep (TW) en het PMC een eigen rangschikking opmaken op basis van de selectiecriteria.

De selectiecriteria worden bij de oproep tot indiening van de lokale ontwikkelingsstrategieën gecommuniceerd.

Volgende selectiecriteria worden zeker meegenomen:

- Geïntegreerd karakter van het project
- Gebiedsgerichtheid
- Focus
- Doelgroep
- Geschiktheid PG
- Link met landbouw
- Link met duurzame economische bosbouw
- Bottom-up gehalte
- Samenwerking
- Werkgelegenheid
- Haalbaarheid
- Innovativiteit
- Complementariteit met het regionale/provinciale beleid
- Bijdrage aan doelstellingen PDPO en aan horizontale EU-doelstellingen
- Duurzaamheid
- Sectoroverschrijdend
- Netwerkvorming
- Participatie inwoners

- Streekidentiteit
- …

De technische werkgroep geeft advies over de selectie van PG's aan het Provinciaal Management Comité. Het Provinciaal Management Comité keurt de strategieën goed.

Er wordt prioriteit gegeven aan PG's die samenwerking (zowel binnen als buiten het LEADER-gebied) hebben geïntegreerd in hun lokale ontwikkelingsstrategie.

8.2.11.3.1.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Inzake financiering wordt voor deze maatregel een maximum van 20.000 euro per strategie gehanteerd. Deze overheidssteun aan 100% is samengesteld uit Europese en Vlaamse overheidssteun. Deze overheidssteun wordt via het Vlaams Betaalorgaan aan de begunstigde betaald.

8.2.11.3.1.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.11.3.1.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- De administratieve procedure is vrij omslachtig, waardoor bepaalde potentiële plaatselijke groepen vroegtijdig kunnen afhaken.

8.2.11.3.1.9.2. Beperkende maatregelen

- De omslachtige procedure is verantwoord. Ze wordt verlicht door doorgedreven begeleiding van de plaatselijke groepen en een goeie communicatie bij de oproep voor het indienen van een lokale ontwikkelingsstrategie.

8.2.11.3.1.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Voor deze maatregel werd reeds in de vorige programmaperiode een grondig uitgewerkt beheer- en controlesysteem opgezet, waarop verder kan gewerkt worden. De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende maatregel verder wordt uitgevoerd.

8.2.11.3.1.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

- Overheadkosten worden forfaitair toegekend en bedragen 15% van de personeelskost (werd door ILVO gecertificeerd – zie bijlage).

- Personeelskosten worden berekend aan de hand van standaardtabellen die worden gecommuniceerd bij het lanceren van de projectoproep. Deze tabellen worden indien nodig jaarlijks geïndexeerd. Aan de hand van de tijdsregistratie kan de personeelskost berekend worden. Als standaardtabel voor de personeelskost zullen de loonschalen van het personeel van de Vlaamse overheid gehanteerd worden. (werd door ILVO gecertificeerd – zie bijlage)

8.2.11.3.1.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Beschrijving van de elementen van de verplichte vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (hierna "GGLO") waaruit de LEADER-maatregel is samengesteld: voorbereidende steun, uitvoering van concrete acties in het kader van de GGLO-strategie, voorbereiding en uitvoering van samenwerkingsactiviteiten van de plaatselijke actiegroep, lopende kosten en dynamisering als bedoeld in artikel 35, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1303/2013

Zie sub-maatregel Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER): luik “beschrijving van de aard van de concrete actie”

Beschrijving van het gebruik van de in artikel 43 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde LEADER-opstartkit als specifieke soort voorbereidende steun, indien relevant

/

Beschrijving van het in artikel 44, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde systeem voor doorlopende aanvragen voor LEADER-samenwerkingsprojecten

niet van toepassing

De procedure en het tijdschema voor de selectie van strategieën voor lokale ontwikkeling

Procedure selectie 'lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)'

Binnen het Vlaamse Gewest wordt de oproep tot indiening van lokale ontwikkelingsstrategieën provinciaal georganiseerd. De oproep dient dusdanig worden georganiseerd dat de mogelijkheid tot provinciegrens-overschrijdende LEADER-gebieden niet wordt ingeperkt. Naast de voorwaarden bepaald op EU en Vlaams niveau, kunnen bijkomend specifieke provinciale accenten worden gelegd (op basis van het provinciaal plattelandsbeleidsplan). Het bevoegde provinciaal managementcomité (PMC) maakt een voorstel van selectie van de PG’s die een werking in de provincie zullen hebben. Hierbij wordt het PMC geadviseerd door een technische, ambtelijke werkgroep. Middels de selectie van een PG wordt de lokale ontwikkelingsstrategie van de PG goedgekeurd, wordt een budget toegekend waarin zowel een Europese, Vlaamse als een provinciale cofinanciering begrepen zijn, en wordt de gebiedsafbakening vastgelegd. De gebiedsafbakening moet voldoen aan de in het Vlaamse programma opgelegde criteria. Binnen het Vlaams Gewest worden maximaal 15 LEADER-gebieden geselecteerd. De door de PMC’s voorgestelde lokale ontwikkelingsstrategieën worden aan de Deputatie van de betrokken provincie voorgelegd voor toekenning

van de provinciale steun en aan de VLM voor goedkeuring van de Vlaamse en de Europese cofinanciering door de Vlaamse minister van Plattelandsbeleid.

Tijdspad selectie:

De lokale ontwikkelingsstrategieën worden ingediend bij de provincie 6 tot 7 maanden na het lanceren van de oproep. Twee maanden na de uiterste indieningsdatum voor de lokale ontwikkelingsstrategieën wordt de beslissing over al dan niet goedkeuring bekend gemaakt aan de kandidaat-PG's die een lokale ontwikkelingsstrategie hebben ingediend.

De eerste selectieprocedure wordt ten laatste op 1 maart 2015 voltooid. Mogelijks volgt er nog een extra, kortlopende oproep naar lokale ontwikkelingsstrategieën. De indiening bij de provincies gebeurt dan ten laatste 5 maanden na het lanceren van de oproep. Het bevoegde PMC heeft maximaal 2 maanden om zich uit te spreken over de ingediende strategie(ën). De einddatum van deze tweede selectieprocedure ligt uiterlijk op 1 november 2015.

Motivering van de selectie van geografische gebieden voor de uitvoering van de strategieën voor plaatselijke ontwikkeling, waarvan de bevolking buiten de in artikel 33, lid 6, van Verordening (EU) nr. 1303/2013 vastgestelde limieten valt

Wegens de specifieke Vlaamse demografische en geografische situatie (dichtbevolkte context) kiest PDPO III ervoor om een derogatie van het maximaal aantal inwoners toe te passen ((maximaal 240.000 inwoners per gebied, per provincie ligt de bovengrens op 540.000 inwoners voor de som van de respectievelijke Leader-gebieden). Dit moet toelaten om LEADER-gebieden te vormen die een coherente samenstelling hebben en een representatief aantal inwoners kunnen mobiliseren.

Coördinatie met de andere Europese structuur- en investeringsfondsen (hierna: "ESI-fondsen") op het gebied van GGLO, met inbegrip van de mogelijke oplossing ten aanzien van het gebruik van de hoofdfondsoptie, en eventuele globale complementariteit tussen de ESI-fondsen voor de financiering van de voorbereidende steun

niet van toepassing

Mogelijkheid om voorschotten al dan niet te betalen

Er worden geen voorschotten gegeven. De Plaatselijke Groepen betalen eerst alle kosten zelf, waarna een declaratiedossier wordt ingediend om de betalingsaanvraag te verantwoorden.

Vaststelling van de taken van de beheerautoriteit, het betaalorgaan en de plaatselijke actiegroepen in het kader van LEADER, met name wat betreft een niet-discriminerende en transparante selectieprocedure en objectieve criteria voor de selectie van concrete acties als bedoeld in artikel 34, lid 3, onder b), van Verordening (EU) nr. 1303/2013

De Plaatselijke Groep is verantwoordelijk voor de projectoproep, de opvolging van de projecten op het terrein, de administratieve controle van de projectaanvragen en de dynamisering van het gebied. De beheersautoriteit zorgt voor de administratieve (eind)controle van de betalingsaanvragen (in samenspraak met de PG), de controles ter plaatse en de controles achteraf; geeft autorisatie voor de effectieve betalingen door het Betaalorgaan en volgt de werking van de Plaatselijke Groepen op. Het Betaalorgaan voert de effectieve stortingen uit naar de begunstigden en volgt de betalingskalender op.

Beschrijving van de geplande coördinatiemechanismen en gewaarborgde complementariteiten met concrete acties die worden ondersteund in het kader van andere maatregelen voor plattelandsontwikkeling, met name wat betreft: investeringen in niet-agrarische activiteiten en aanloopsteun in het kader van artikel 19 van Verordening (EU) nr. 1305/2013; investeringen in het kader van artikel 20 van Verordening (EU) nr. 1305/2013; en samenwerking in het kader van artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013, met name de uitvoering van strategieën voor plaatselijke ontwikkeling door publiek-private partnerschappen

Zie hoofdstuk 15.4

8.2.11.3.2. Samenwerkingsprojecten (LEADER)

Submaatregel:

- 19.3 - Voorbereiding en uitvoering van samenwerkingsactiviteiten van de lokale actiegroep

8.2.11.3.2.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Algemeen kader projectwerking LEADER

De projectwerking binnen Leader wordt verdeeld over twee maatregelen, zijnde 'Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën' en 'Samenwerkingsprojecten'. De eerste maatregel beschrijft de voorwaarden van projecten die enkel een uitvoering in het Leadergebied zelf hebben. De maximale cofinanciering is net zoals het geval is bij maatregel 'Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland' maximaal 65%. De tweede maatregel stelt samenwerking met andere gebieden voorop en kan tot 95% ondersteund worden vanuit het programma.

De lokale ontwikkelingsstrategieën zijn in hoge mate bepalend voor het te voeren beleid en de concrete initiatieven. De PG's zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van hun lokale ontwikkelingsstrategie: o.a. de selectie en de goedkeuring van acties en bijhorende steun in hun gebied, de opvolging van projecten, het uitvoeren van administratieve controles, het behandelen van de betalingsdossiers, de vraag tot betaling van de cofinanciering aan de provincie en het Vlaams Gewest (via VLM). Deze overheidssteun wordt via het Vlaams Betaalorgaan aan de begunstigde betaald. De controles ter plaatse en deze achteraf behoren expliciet niet tot het takenpakket van de PG's. Via een samenwerkingsovereenkomst tussen het Gewest en de Plaatselijke Groep worden de taken en verantwoordelijkheden bepaald. Om het Leadergebied te kunnen dynamiseren, de Plaatselijke Groepen op een goede manier te beheren en het verwerven van vakkundigheid te realiseren worden de PG's ondersteund binnen de maatregel 'Werking Plaatselijke Groepen'.

Andere PDPO III-maatregelen zijn prioritair ten opzichte van deze maatregel, uitgezonderd maatregel 'versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland'. Indien een project steun kan krijgen via een andere PDPO-maatregel, moet het project bij de andere maatregel ingediend worden. Deze regel geldt niet ten opzichte van de maatregelen 'Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland' en 'Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving, aangezien de LEADER-maatregelen in dit verband als prioritair worden gecategoriseerd. Tevens kan op deze regel uitzondering worden verleend aan de PG, in het geval dat de PG de meerwaarde van een uitvoering op lokaal niveau kan aantonen én dat de maatregel bijdraagt aan de doelstellingen van de lokale ontwikkelingsstrategie.

Samenwerkingsprojecten (Leader):

Deze maatregel is een vervolg op de maatregel 'opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën', die de selectie van de LEADER-gebieden en hun gebiedsgerichte beleidsplannen omvat.

De samenwerking tussen gebieden kan tot stand komen op de diverse terreinen van de plattelandsontwikkeling. De samenwerking kan zowel interterritoriale (tussen gebieden binnen dezelfde lidstaat) als transnationale projecten (tussen gebieden van verschillende staten binnen en buiten de EU) omvatten. Als een gebied niet erkend is als LEADER-gebied kan er samengewerkt worden mits er een soortgelijke methodologie als LEADER aanwezig is (publiek-privaat samenwerkingsverband, lokale strategie, e.d.) De uitvoering van een project gebeurt door de Plaatselijke Groep zelf, een publiek-privaat samenwerkingsverband binnen Vlaanderen of kan gedelegeerd worden naar een promotor in het betrokken

gebied. Binnen een samenwerkingsproject coördineert één partij (Leadpartner) de werkzaamheden.

8.2.11.3.2.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Rechtstreekse subsidie

8.2.11.3.2.3. Koppelingen naar andere wetgeving

/

8.2.11.3.2.4. Begunstigden

De begunstigden van deze maatregel zijn de Plaatselijke Groepen, lokale publiek-private samenwerkingsverbanden binnen Vlaanderen (conform artikel 44 van Verordening (EU) nr. 1305/2013) en de projectpromotoren die in aanmerking komen volgens de respectievelijke lokale ontwikkelingsstrategieën.

8.2.11.3.2.5. Subsidiabele kosten

Definitie investeringsprojecten:

Investeringsprojecten zijn projecten waarvan de projectkost in de rubriek investeringskosten gelijk of meer dan 50% bedraagt en kleinschalige infrastructuurwerken omvat

Volgende rubrieken van kosten komen in aanmerking voor subsidiëring voor investeringsprojecten:

- investeringskosten
- werkingskosten, vermeld in art. 61 van Verordening (EU) nr. 1305/2013, met uitzondering van personeelskosten en financiële kosten
- externe prestaties
- bijdrage in natura
- inkomsten (in mindering te brengen)

Enkel project gerelateerde kosten komen in aanmerking. Uitbatingskosten na de realisatie van de investering komen niet in aanmerking voor subsidie en ook de reguliere kosten van de organisatie zelf zijn niet subsidiabel. Een gedetailleerde beschrijving van de kosten per rubriek wordt bij de projectoproep gecommuniceerd aan de potentiële begunstigde.

Definitie dienstverleningsprojecten:

Dienstverleningsprojecten zijn projecten waarvan de projectkost in de rubriek investeringskosten lager is dan 50%.

Volgende rubrieken van kostenkomen in aanmerking voor subsidiëring voor dienstverleningsprojecten:

- investeringskosten
- personeelskosten
- werkingskosten, vermeld in art. 61 van Verordening (EU) nr. 1305/2013), met uitzondering van de financiële kosten. Personeelskosten worden apart opgenomen in de hoger vermelde rubriek van de personeelskosten.
- overheadkosten
- externe prestaties
- bijdrage in natura
- inkomsten (in mindering te brengen)

Enkel project gerelateerde kosten komen in aanmerking. Uitbatingskosten na de realisatie van de investering komen niet in aanmerking voor subsidie en ook de reguliere kosten van de organisatie zelf zijn niet subsidiabel.Een gedetailleerde beschrijving van de kosten per rubriek wordt bij de projectoproep gecommuniceerd aan de potentiële begunstigde.

Definitie investeringskosten:

Volgende investeringskosten zijn subsidiabel:

- bouw of verbetering van onroerende goederen met inbegrip van de inrichting van de onroerende goederen.
- uitgaven voor de aankoop van machines/installaties met inbegrip van de specifieke computerprogrammatuur
- erelonen van architecten, ingenieurs en adviseurs die rechtstreeks gelinkt zijn aan de investering of de onroerende goederen.
- uitvoeren van landschapswerken
- aankoop van multimediamateriaal
- uitvoeren van haalbaarheidsstudies en het verkrijgen van octrooien en licenties die rechtstreeks aan de investeringen gekoppeld zijn.
- …

Volgende investeringskosten zijn niet subsidiabel:

- verwerving, inclusief leasing van onroerende goederen
- huurkoop machines.
- zuivere studies zonder realisatie

Aangezien de Plaatselijke Groepen zowel voor timing als procedures afhankelijk zijn van de groepen waarmee wordt samengewerkt, wordt voorzien in een terugbetaling van de voorbereidingskosten (kosten die worden gemaakt om tot een samenwerkingsproject te komen) die door de PG of een kandidaat-promotor binnen het Leadergebied worden gemaakt, ook in het geval het project uiteindelijk niet doorgaat door toedoen van externe en onvoorziene redenen.

De voorbereidingskosten kunnen (in het kader van effectief en efficiënt voorbereiden) tot een maximum van

5.000 euro per project voor 100% worden terugbetaald, mits er vanuit de PG een voorafgaande toestemming was om kosten ter voorbereiding te maken. . De kosten voor de implementatie van de samenwerking zijn ook subsidiabel.

Onder subsidiabele voorbereidingskosten wordt begrepen: netwerking-kosten, reis- en verblijfkosten, consulting, vertalingen, haalbaarheidsstudies, e.d..

8.2.11.3.2.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

1. Investerings- en dienstverleningsprojecten hebben betrekking op het afgebakend LEADER-gebied.
2. Het investeringsproject of het dienstverleningsproject kadert binnen de doelstellingen van de goedgekeurde lokale ontwikkelingsstrategie.
3. De (co)promotor(en) staan zelf in voor het resterende bedrag van de projectkosten (minimaal 5 %) via eigen financiering eventueel gecombineerd met financiering van de provincie en/of gemeente en/of partners. Middelen uit het Vlaamse plattelandsfonds kunnen aanzien worden als eigen gemeentelijke middelen. Andere Vlaamse projectsubsidies kunnen niet gecombineerd met LEADER-cofinanciering.
4. De projectpromotor en copromotor(en) komen in aanmerking als begunstigde.
5. Dezelfde projectkosten kunnen niet in verschillende Europese programma's worden betoelaagd. Dubbele financiering door Europese middelen kan dus niet.
6. De financiering van zuivere studies zonder realisatie komt niet in aanmerking voor subsidiëring.
7. Een raming van de kosten met een indicatie van de wijze van financieringsbronnen.

Verbintenisvoorwaarden:

- Voor investeringsprojecten, een verbintenis van de projectpromotor dat de investering niet wijzigt van functie binnen de 5 jaar na de laatste uitbetaling.
- Op het communicatiemateriaal met het publiek de nodige logo's voorzien en slagzin.
- Het project wordt binnen de 3 maand na goedkeuring gestart.
- Correct en tijdig declaraties indienen om de overheidssteun te ontvangen
- De vigerende reglementering volgen
- Voldoen aan het beginsel van non-discriminatie en gelijke kansen
- Het project ontvangt geen Europese steun uit andere fondsen voor dezelfde projectonderdelen.
- De projectpromotor treft de nodige schikkingen tijdens en na de uitvoering van het project om controle en toezicht op de uitvoering van het project mogelijk te maken. Dit voor zowel EU-ambtenaren als voor de bevoegde ambtenaren van de Federale, Vlaamse en provinciale overheid
- In de gevallen dat de wet op de overheidsopdrachten van toepassing is, dient de promotor de wetgeving te volgen.
- Het project kan pas worden goedgekeurd als bij de goedkeuring van het project de reeds gekende vergunningen aangevraagd zijn. De toegekende subsidie pas wordt uitbetaald nadat alle vergunningen rond zijn (en bewijs daartoe wordt voorgelegd).

8.2.11.3.2.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

De Technische Werkgroep (TW), georganiseerd op Vlaams niveau, en het PMC beoordelen het project op basis van de selectiecriteria.

De selectiecriteria worden vooraf gecommuniceerd aan de potentieel begunstigde. Volgende criteria worden hierbij in acht genomen:

- de samenwerking moet bestaan uit het bundelen van de in elk van de betrokken gebieden verspreid zijnde knowhow en/of menselijke en financiële hulpbronnen;
- de samenwerking moet invulling geven aan één of meerdere thema's uit de ontwikkelingsstrategie;
- de samenwerking bestaat uit de verwezenlijking van een gemeenschappelijke actie met concrete resultaten. Uitwisseling van ervaring kan hierbij ook, op voorwaarde dat dit tastbare resultaten met zich mee brengt;
- het moet duidelijk zijn dat er door de samenwerking een meerwaarde gerealiseerd wordt voor alle betrokken partners (schaalvoordeel, uitwisseling ervaringen, knowhow,...).
- andere selectiecriteria zijn onder meer:
    - Geïntegreerd karakter van het project
    - Gebiedsgerichtheid
    - Focus
    - Doelgroep
    - Conformiteit met de lokale ontwikkelingsstrategie
    - Link met landbouw
    - Link met duurzame economische bosbouw
    - Bottom-up gehalte
    - Samenwerking
    - Werkgelegenheid
    - Haalbaarheid
    - Innovativiteit
    - Complementariteit met het regionale/provinciale beleid
    - Duurzaamheid
    - Sectoroverschrijdend
    - Netwerkvorming
    - Participatie inwoners
    - Streekidentiteit
    - …

De technische werkgroep en het PMC geven advies aan de Vlaams minister van Plattelandsbeleid. De minister neemt een beslissing over het project.

8.2.11.3.2.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Maximaal 95% van de goedgekeurde projectkost. Investeringskosten kunnen maximaal voor 65% worden gecofinancierd vanuit deze maatregel.

Deze overheidssteun bestaat uit Europese, Vlaamse en provinciale overheidssteun. Deze overheidssteun wordt via het Vlaams Betaalorgaan aan de begunstigde betaald. De promotor staat zelf in voor het resterende bedrag van de projectkosten (minimaal 5 %) via eigen financiering eventueel gecombineerd met

financiering van de provincie en/of gemeente en/of partners.

Er wordt een vast budget per PG van 125.000 euro voorzien voor deze maatregel.

8.2.11.3.2.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.11.3.2.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Dubbelfinanciering met andere EU-fondsen en Vlaamse subsidiestelsels
- Administratieve procedure is omslachtig.

8.2.11.3.2.9.2. Beperkende maatregelen

- Afbakening en controle worden verder uitgewerkt bij projectoproepen en –beoordelingen,
- Begeleiding van de projectaanvragers (o.a. met infosessie over het opmaken van goede oproepen).
- In de technische werkgroep wordt erop toegezien dat dubbele financiering met andere EU-fondsen en Vlaamse subsidiestelsels niet gebeurt.

8.2.11.3.2.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Voor deze maatregel werd reeds in de vorige programmaperiode een grondig uitgewerkt beheer- en controlesysteem opgezet, waarop verder kan gewerkt worden. De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende maatregelen verder worden uitgevoerd.

8.2.11.3.2.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

- Overheadkosten worden forfaitair toegekend en bedragen 15 procent van de personeelskost (werd door ILVO gecertificeerd – zie bijlage).
- Personeelskosten worden berekend aan de hand van standaardtabellen die worden gecommuniceerd bij het lanceren van de projectoproep. Deze tabellen worden indien nodig jaarlijks geïndexeerd. Aan de hand van de tijdsregistratie kan de personeelskost berekend worden. Als standaardtabel voor de personeelskost zullen de loonschalen van het personeel van de Vlaamse overheid gehanteerd worden (werd door ILVO gecertificeerd – zie bijlage).

8.2.11.3.2.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Beschrijving van de elementen van de verplichte vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (hierna "GGLO") waaruit de LEADER-maatregel is samengesteld: voorbereidende steun, uitvoering van concrete acties in het kader van de GGLO-strategie, voorbereiding en uitvoering van

samenwerkingsactiviteiten van de plaatselijke actiegroep, lopende kosten en dynamisering als bedoeld in artikel 35, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1303/2013

Zie sub-maatregel Samenwerkingsprojecten (LEADER) luik ‘beschrijving van de aard van de conrete actie’

Beschrijving van het gebruik van de in artikel 43 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde LEADER-opstartkit als specifieke soort voorbereidende steun, indien relevant

/

Beschrijving van het in artikel 44, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde systeem voor doorlopende aanvragen voor LEADER-samenwerkingsprojecten

In het kader van de uitvoering van de maatregel 'samenwerkingsprojecten (LEADER)' wordt de procedure door de beheersdienst opgestart in de eerste helft van 2016 (zijnde ten vroegste 1 jaar na de selectie van de PG’s) en blijft open tot het budget uitgeput is en uiterlijk tot 30 september 2021.

De ingediende samenwerkingsprojecten worden binnen de 90 dagen na aanmelding beoordeeld door een Vlaamse technische werkgroep en het bevoegd provinciale managementcomité (PMC). Deze adviezen worden aan de Vlaamse minister van Plattelandsbeleid bezorgd, die het project uiteindelijk goed- of afkeurt. De laatste selectie zal gebeuren ten laatste op 31 december 2021.

Elke Plaatselijke Groep krijgt eenzelfde budget voor samenwerking toegekend. PG's zijn niet verplicht om aan samenwerking te doen. Indien een PG geen samenwerkingsproject uitvoert, kan het budget overgeheveld worden naar de maatregel ‘uitvoering lokale ontwikkelingsstrategie’.

De procedure en het tijdschema voor de selectie van strategieën voor lokale ontwikkeling

niet van toepassing

Motivering van de selectie van geografische gebieden voor de uitvoering van de strategieën voor plaatselijke ontwikkeling, waarvan de bevolking buiten de in artikel 33, lid 6, van Verordening (EU) nr. 1303/2013 vastgestelde limieten valt

/

Coördinatie met de andere Europese structuur- en investeringsfondsen (hierna: "ESI-fondsen") op het gebied van GGLO, met inbegrip van de mogelijke oplossing ten aanzien van het gebruik van de hoofdfondsoptie, en eventuele globale complementariteit tussen de ESI-fondsen voor de financiering van de voorbereidende steun

Niet van toepassing

Mogelijkheid om voorschotten al dan niet te betalen

Er worden geen voorschotten gegeven. De projectpromotor betaalt eerst alle kosten zelf , waarna een declaratiedossier wordt ingediend om de betalingsaanvraag te verantwoorden.

Vaststelling van de taken van de beheerautoriteit, het betaalorgaan en de plaatselijke actiegroepen in het kader van LEADER, met name wat betreft een niet-discriminerende en transparante selectieprocedure en objectieve criteria voor de selectie van concrete acties als bedoeld in artikel 34, lid 3, onder b), van Verordening (EU) nr. 1303/2013

De Plaatselijke Groep is verantwoordelijk voor de projectoproep, de opvolging van de projecten op het terrein, de administratieve controle van de projectaanvragen en de dynamisering van het gebied. De beheersautoriteit zorgt voor de administratieve (eind)controle van de betalingsaanvragen (in samenspraak met de PG), de controles ter plaatse en de controles achteraf; geeft autorisatie voor de effectieve betalingen door het Betaalorgaan en volgt de werking van de Plaatselijke Groepen op. Het Betaalorgaan voert de effectieve stortingen uit naar de begunstigden en volgt de betalingskalender op.

Beschrijving van de geplande coördinatiemechanismen en gewaarborgde complementariteiten met concrete acties die worden ondersteund in het kader van andere maatregelen voor plattelandsontwikkeling, met name wat betreft: investeringen in niet-agrarische activiteiten en aanloopsteun in het kader van artikel 19 van Verordening (EU) nr. 1305/2013; investeringen in het kader van artikel 20 van Verordening (EU) nr. 1305/2013; en samenwerking in het kader van artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013, met name de uitvoering van strategieën voor plaatselijke ontwikkeling door publiek-private partnerschappen

Beschreven onder H 15.4

8.2.11.3.3. Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)

Submaatregel:

- 19.2 - Steun voor de uitvoering van concrete acties in het kader van de vanuit de gemeenschap geleide strategie voor lokale ontwikkeling

8.2.11.3.3.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Algemeen kader projectwerking LEADER

De projectwerking binnen Leader wordt verdeeld over twee maatregelen, zijnde 'Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën' en 'Samenwerkingsprojecten'. De eerste maatregel beschrijft de voorwaarden van projecten die enkel een uitvoering in het Leadergebied zelf hebben. De maximale cofinanciering is net zoals het geval is bij maatregel 'Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland' maximaal 65%. De tweede maatregel stelt samenwerking met andere gebieden voorop en kan tot 95% ondersteund worden vanuit het programma.

De lokale ontwikkelingsstrategieën zijn in hoge mate bepalend voor het te voeren beleid en de concrete initiatieven. De PG's zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van hun lokale ontwikkelingsstrategie: o.a. de selectie en de goedkeuring van acties en bijhorende steun in hun gebied, de opvolging van projecten, het uitvoeren van administratieve controles, het behandelen van de betalingsdossiers, de vraag tot betaling van de cofinanciering aan de provincie en het Vlaams Gewest (via VLM). Deze overheidssteun wordt via het Vlaams Betaalorgaan aan de begunstigde betaald. De controles ter plaatse en deze achteraf behoren expliciet niet tot het takenpakket van de PG's. Via een samenwerkingsovereenkomst tussen het Gewest en de Plaatselijke Groep worden de taken en verantwoordelijkheden bepaald. Om het Leadergebied te kunnen dynamiseren, de Plaatselijke Groepen op een goede manier te beheren en het verwerven van vakkundigheid te realiseren worden de PG's ondersteund binnen de maatregel 'Werking Plaatselijke Groepen'.

Andere PDPO III-maatregelen zijn prioritair ten opzichte van deze maatregel, uitgezonderd maatregel 'versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland'. Indien een project steun kan krijgen via een andere PDPO-maatregel, moet het project bij de andere maatregel ingediend worden. Deze regel geldt niet ten opzichte van de maatregelen 'Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland' en 'Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving, aangezien de LEADER-maatregelen in dit verband als prioritair worden gecategoriseerd. Tevens kan op deze regel uitzondering worden verleend aan de PG, in het geval dat de PG de meerwaarde van een uitvoering op lokaal niveau kan aantonen én dat de maatregel bijdraagt aan de doelstellingen van de lokale ontwikkelingsstrategie."

Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)

Deze maatregel is een vervolg op de maatregel 'opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën', die de selectie van de LEADER-gebieden en hun gebiedsgerichte beleidsplannen omvat.

Projecten kunnen enkel uitgevoerd worden binnen de Leadergebieden en moeten gevolg geven aan de lokale ontwikkelingsstrategieën, zoals deze werden goedgekeurd door het provinciale managementcomité, dat tevens bevoegd is voor de beoordeling van de aanpassingen aan de strategieën.

De oproep tot en de selectie van de projecten gebeurt door de Plaatselijke Groep, die daarbij wordt geadviseerd door een technische werkgroep. De PG's gaan na of de projectvoorstellen invulling geven aan

de lokale ontwikkelingsstrategie. De dagelijkse opvolging van deze projectwerking gebeurt door het (secretariaat van) de Plaatselijke Groep.

De laatste selectie van projecten in uitvoering van de ontwikkelingsstrategieën zal gebeuren ten laatste op 31 december 2021.

8.2.11.3.3.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Rechtstreekse subsidie

8.2.11.3.3.3. Koppelingen naar andere wetgeving

/

8.2.11.3.3.4. Begunstigden

De volgende categorieën van begunstigden komen in aanmerking voor subsidiëring:

- gemeenten, gemeentelijke verzelfstandigde agentschappen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW's en verzelfstandigde agentschappen van het OCMW
- provincies en provinciale verzelfstandigde agentschappen;
- vereniging zonder winstoogmerk (vzw's);
- stichtingen;
- publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de publiekrechtelijke rechtspersonen die vallen onder punt 2.
- natuurlijke personen;
- vennootschappen en verenigingen met een winstoogmerk;
- feitelijke verenigingen.

De volgende categorieën van begunstigden komen niet in aanmerking voor subsidiëring:

- de Vlaamse gemeenschap, het Vlaamse Gewest en de verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest.

Elke lokale ontwikkelingsstrategie kan de bovenstaande lijst met weerhouden begunstigden inperken.

8.2.11.3.3.5. Subsidiabele kosten

Definitie kleinschalige infrastructuur (conform art. 21 van Verordening (EU) nr. 1305/2013):

Kleinschalige infrastructuurwerken kunnen een maximale projectkost van 1.000.000 euro bedragen en

kunnen gaan van bijv. de renovatie van dorpshuizen tot de restauratie van kleine beeldbepalende plattelandselementen, inrichten van educatieve centra, herstel van landelijke wegen, aanleggen van paden voor niet gemotoriseerd verkeer, het plaatsen van infoborden, zitbanken, uitvoeren van inrichtingswerken,… Met kleinschalige infrastructuurwerken kunnen volgende kosten gepaard gaan: investeringskosten, werkingskosten, personeelskosten, overheadkosten en externe prestaties indien deze kosten een rechtstreekse link hebben met het project.

Definitie maximale projectkost:

Als maximale projectkost wordt het volledige project beschouwd, ook de delen die niet worden ingediend bij PDPO voor cofinanciering maar die er een eenheid mee vormen. (Bijv. wanneer de derde fase van een masterplan van 5 fasen –al dan niet gedeeltelijk- door PDPO wordt uitgevoerd dient indien fase 3 een eenheid vormt, de totale projectkost van fase 3 beschouwd te worden als projectkost.)

Het kunstmatig opsplitsen van projecten die duidelijk 1 geheel vormen om lager dan, of gelijk aan 1.000.000 euro te komen wordt niet toegelaten.

Definitie investeringsprojecten:

Investeringsprojecten zijn projecten waarvan de projectkost in de rubriek investeringskosten gelijk of meer dan 50% bedraagt en kleinschalige infrastructuurwerken omvat

Volgende rubrieken van kosten komen in aanmerking voor subsidiëring voor investeringsprojecten:

- investeringskosten
- werkingskosten, vermeld in art. 61 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 , met uitzondering van personeelskosten en financiële kosten.
- externe prestaties
- bijdrage in natura
- inkomsten (in mindering te brengen)

Enkel projectgerelateerde kosten komen in aanmerking. Uitbatingskosten na de realisatie van de investering komen niet in aanmerking voor subsidie en ook de reguliere kosten van de organisatie zelf zijn niet subsidiabel. Een gedetailleerde beschrijving van de kosten per rubriek wordt bij de projectoproep gecommuniceerd aan de potentiële begunstigde.

Definitie dienstverleningsprojecten:

Dienstverleningsprojecten zijn projecten waarvan de projectkost in de rubriek investeringskosten lager is dan 50%.

Volgende rubrieken van kostenkomen in aanmerking voor subsidiëring voor dienstverleningsprojecten:

- investeringskosten
- personeelskosten
- werkingskosten, vermeld in art. 61 van de Verordening (EU) nr. 1305/2013, met uitzondering van de financiële kosten. Personeelskosten worden apart opgenomen in de hoger vermelde rubriek van de personeelskosten.
- overheadkosten

- externe prestaties
- bijdrage in natura
- inkomsten (in mindering te brengen)

Enkel projectgerelateerde kosten komen in aanmerking. Uitbatingskosten na de realisatie van de investering komen niet in aanmerking voor subsidie en ook de reguliere kosten van de organisatie zelf zijn niet subsidiabel. Een gedetailleerde beschrijving van de kosten per rubriek wordt bij de projectoproep gecommuniceerd aan de potentiële begunstigde.

Definitie investeringskosten:

Volgende investeringskosten zijn subsidiabel

- bouw of verbetering van onroerende goederen met inbegrip van de inrichting van de onroerende goederen.
- uitgaven voor de aankoop van machines/installaties met inbegrip van de specifieke computerprogrammatuur
- erelonen van architecten, ingenieurs en adviseurs die rechtstreeks gelinkt zijn aan de investering of de onroerende goederen.
- uitvoeren van landschapswerken
- aankoop van multimediamateriaal
- uitvoeren van haalbaarheidsstudies en het verkrijgen van octrooien en licenties die rechtstreeks aan de investeringen gekoppeld zijn.
- …

Volgende investeringskosten zijn niet subsidiabel:

- verwerving, inclusief leasing van onroerende goederen
- huurkoop machines.
- zuivere studies zonder realisatie

8.2.11.3.3.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

1. De maximale projectkost van investeringsprojecten en dienstverleningsprojecten bedraagt 1.000.000 euro.
2. Investerings- en dienstverleningsprojecten worden uitgevoerd binnen het afgebakend LEADER-gebied.
3. Het investeringsproject of het dienstverleningsproject kadert binnen de doelstellingen van de goedgekeurde lokale ontwikkelingsstrategie.
4. De (co)promotor(en) staan zelf in voor het resterende bedrag van de projectkosten (minimaal 35 %) via eigen financiering (minstens 15%) eventueel gecombineerd met financiering van de provincie en/of gemeente en/of partners. Middelen uit het Vlaamse plattelandsfonds kunnen aanzien worden als eigen gemeentelijke middelen. Andere Vlaamse projectsubsidies kunnen niet gecombineerd met LEADER-cofinanciering.
5. De projectpromotor en copromotor(en) behoren tot één van de categorieën, die zijn opgenomen in de

lokale ontwikkelingsstrategie.
6. Dezelfde projectkosten kunnen niet in verschillende Europese programma's worden betoelaagd. Dubbele financiering door Europese middelen kan dus niet.
7. De financiering van zuivere studies zonder realisatie komt niet in aanmerking voor subsidiëring.
8. Een raming van de kosten met een indicatie van de wijze van financieringsbronnen.

Verbintenisvoorwaarden:

- De projectpromotor mag geen project gerelateerde kosten voorafgaand aan de goedkeuring van het project maken.
- Voor investeringsprojecten, een verbintenis van de projectpromotor dat de investering niet wijzigt van functie binnen de 5 jaar na de laatste uitbetaling.
- Op het communicatiemateriaal met het publiek de nodige logo's voorzien en slagzin.
- Het project wordt binnen de 3 maand na goedkeuring gestart.
- Correct en tijdig declaraties indienen om de overheidssteun te ontvangen
- De vigerende reglementering volgen
- Voldoen aan het beginsel van non-discriminatie en gelijke kansen
- Het project ontvangt geen Europese steun uit andere fondsen voor dezelfde projectonderdelen.
- De projectpromotor treft de nodige schikkingen tijdens en na de uitvoering van het project om controle en toezicht op de uitvoering van het project mogelijk te maken. Dit voor zowel EU-ambtenaren als voor de bevoegde ambtenaren van de Federale, Vlaamse en provinciale overheid.
- Maximaal 5% van de middelen die gedurende de volledige programmaperiode 2014-2020 voorzien zijn voor de betrokken provincies voor de maatregel 'Uitvoering Lokale ontwikkelingsstrategie' kan worden toegekend aan de betrokken provinciale diensten.
- In de gevallen dat de wet op de overheidsopdrachten van toepassing is, dient de promotor de wetgeving te volgen.
- Het project kan pas worden goedgekeurd als bij de goedkeuring van het project de reeds gekende vergunningen aangevraagd zijn. De toegekende subsidie pas wordt uitbetaald nadat alle vergunningen rond zijn (en bewijs daartoe wordt voorgelegd).

8.2.11.3.3.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

Elk LEADER-gebied kan via de Technische Werkgroep (TW) en de Plaatselijke Groep (PG) een eigen rangschikking opmaken op basis van de selectiecriteria.

De selectiecriteria worden opgenomen in de lokale ontwikkelingsstrategie en/of draaiboek, aangezien de beoordelings- en selectieprocedure de verantwoordelijkheid van de PG betreft. Om de Plaatselijke groepen te helpen bij het besluitvormingsproces worden de belangrijkste ontvankelijkheids- en selectiecriteria voor mogelijke Leaderprojecten door de beheersdienst aangereikt. Op basis van de lokale ontwikkelingsstrategie kan de lijst met beoordelingscriteria aangevuld en waar relevant aangepast worden. Het type selectieprocedure (puntensysteem, ranking, minimumscore, kleurencode, e.d.) is afhankelijk van PG tot PG en wordt beschreven in het draaiboek. De selectieprocedure en –criteria worden vooraf gecommuniceerd aan de potentieel begunstigde. Volgende selectiecriteria zullen hierbij zeker in acht worden genomen:

- Geïntegreerd karakter van het project

- Gebiedsgerichtheid
- Focus
- Doelgroep
- Conformiteit met de lokale ontwikkelingsstrategie
- Link met landbouw
- Link met duurzame economische bosbouw
- Bottom-up gehalte
- Samenwerking
- Werkgelegenheid
- Haalbaarheid
- Innovativiteit
- Complementariteit met het regionale/provinciale beleid
- Duurzaamheid
- Sectoroverschrijdend
- Netwerkvorming
- Participatie inwoners
- Streekidentiteit
- …

De technische werkgroep geeft advies over de selectie van PG's. De PG's keuren de projecten goed.

8.2.11.3.3.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Maximaal 65% van de goedgekeurde projectkost. Deze overheidssteun bestaat uit Europese, Vlaamse en provinciale overheidssteun. Deze overheidssteun wordt via het Vlaams Betaalorgaan aan de begunstigde betaald. De promotor staat zelf in voor het resterende bedrag van de projectkosten (minimaal 35 %) via eigen financiering (minimaal 15%) eventueel gecombineerd met financiering van de provincie en/of gemeente en/of partners.

8.2.11.3.3.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.11.3.3.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

- Dubbelfinanciering met andere EU-fondsen en Vlaamse subsidiestelsels De administratieve procedure is omslachtig, er worden immers hoge eisen aan de subsidiabiliteit gesteld, waardoor bepaalde potentiële indieners vroegtijdig kunnen afhaken.
- Kans op niet-naleving van bepaalde voorwaarden (vb. niet-naleving van communicatieverplichtingen, wet op overheidsopdrachten, opsplitsing van verschillende types kosten, ..)

8.2.11.3.3.9.2. Beperkende maatregelen

- Afbakening en controle verder uit te werken bij projectoproepen en –beoordelingen, begeleiding projectaanvragers (o.a. met infosessie over het opmaken van goede oproepen). De afbakening van het LOS t.o.v. andere financieringsbronnen is één van de mogelijkheden om dubbelfinanciering bij de latere uitvoering van de LOS te voorkomen.
- De administratieve procedure wordt verlicht door doorgedreven begeleiding en dit wordt via de technische werkgroep bewaakt.
- De administratieve procedure wordt verlicht door een doorgedreven begeleiding, zodat het aantal onregelmatigheden tot een minimum wordt herleid.
- Voor de vijf voornaamste fouten (binnen PDPO II) worden stappen ondernomen.
    - Communicatieverplichtingen. De bepalingen van de Europese uitvoeringsverordening wordt in het reglement opgenomen en vervolgens zorgvuldig gecommuniceerd (via programmasecretariaat en ruraal netwerk, provincies en Plaatselijke Groepen).
    - Wet op de overheidsopdrachten. Vanuit de Vlaamse overheid wordt er voorzien in een leidraad voor onervaren promotoren. Nieuw is dat de opvolging gebeurt voortaan ook via het voortgangsverslag.
    - Personeelskosten. Als gevolg van een vereenvoudiging van de personeelskosten (standaardtabel) zal de foutenlast dalen.
    - Overheadkosten. De lijst van aanvaardbare overheadkosten wordt verlaten voor een forfaitaire berekening, daar de bewijslast niet in verhouding staat met de tegemoetkoming.
    - BTW. In de PDPO II - periode mochten publiekrechtelijke organisaties door de Europese regels geen BTW inbrengen. Bij heel wat gemeenten zorgde dit voor verwarring en dienden facturen incl. BTW in. Aangezien deze regeling op heden niet meer geldig is, zorgt dit er ook voor dat de foutenlast daalt.

Alle facturen en betalingsbewijzen worden integraal gecontroleerd door de beheersdienst/PG-coördinator.

8.2.11.3.3.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Voor deze maatregel werd reeds in de vorige programmaperiode een grondig uitgewerkt beheer- en controlesysteem opgezet, waarop verder kan gewerkt worden. De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende maatregelen verder worden uitgevoerd.

8.2.11.3.3.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

- Overheadkosten worden forfaitair toegekend en bedragen 15 procent van de personeelskost (werd door ILVO gecertificeerd – zie bijlage).
- Personeelskosten worden berekend aan de hand van standaardtabellen die worden gecommuniceerd bij het lanceren van de projectoproep. Deze tabellen worden indien nodig jaarlijks geïndexeerd. Aan de hand van de tijdsregistratie kan de personeelskost berekend worden. Als standaardtabel voor de personeelskost zullen de loonschalen van het personeel van de Vlaamse overheid gehanteerd worden (werd door ILVO gecertificeerd – zie bijlage).

8.2.11.3.3.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Beschrijving van de elementen van de verplichte vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (hierna "GGLO") waaruit de LEADER-maatregel is samengesteld: voorbereidende steun, uitvoering van concrete acties in het kader van de GGLO-strategie, voorbereiding en uitvoering van samenwerkingsactiviteiten van de plaatselijke actiegroep, lopende kosten en dynamisering als bedoeld in artikel 35, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1303/2013

Zie sub-maatregel Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER): luik 'beschrijving van de aard van de concrete actie'

Beschrijving van het gebruik van de in artikel 43 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde LEADER-opstartkit als specifieke soort voorbereidende steun, indien relevant

Niet van toepassing

Beschrijving van het in artikel 44, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde systeem voor doorlopende aanvragen voor LEADER-samenwerkingsprojecten

/

De procedure en het tijdschema voor de selectie van strategieën voor lokale ontwikkeling

Niet van toepassing

Motivering van de selectie van geografische gebieden voor de uitvoering van de strategieën voor plaatselijke ontwikkeling, waarvan de bevolking buiten de in artikel 33, lid 6, van Verordening (EU) nr. 1303/2013 vastgestelde limieten valt

Wegens de specifieke Vlaamse demografische en geografische situatie (dichtbevolkte context) kiest PDPO III ervoor om een derogatie van het maximaal aantal inwoners toe te passen ((maximaal 240.000 inwoners per gebied, per provincie ligt de bovengrens op 540.000 inwoners voor de som van de respectievelijke Leader-gebieden). Dit moet toelaten om LEADER-gebieden te vormen die een coherente samenstelling hebben en een representatief aantal inwoners kunnen mobiliseren.

Coördinatie met de andere Europese structuur- en investeringsfondsen (hierna: "ESI-fondsen") op het gebied van GGLO, met inbegrip van de mogelijke oplossing ten aanzien van het gebruik van de hoofdfondsoptie, en eventuele globale complementariteit tussen de ESI-fondsen voor de financiering van de voorbereidende steun

Niet van toepassing

Mogelijkheid om voorschotten al dan niet te betalen

Er worden geen voorschotten gegeven. De projectpromotor betaalt eerst alle kosten zelf, waarna een declaratiedossier wordt ingediend om de betalingsaanvraag te verantwoorden.

Vaststelling van de taken van de beheerautoriteit, het betaalorgaan en de plaatselijke actiegroepen in het kader van LEADER, met name wat betreft een niet-discriminerende en transparante selectieprocedure en objectieve criteria voor de selectie van concrete acties als bedoeld in artikel 34, lid 3, onder b), van Verordening (EU) nr. 1303/2013

De Plaatselijke Groep is verantwoordelijk voor de projectoproep, de opvolging van de projecten op het terrein, de administratieve controle van de projectaanvragen en de dynamisering van het gebied. De beheersautoriteit zorgt voor de administratieve (eind)controle van de betalingsaanvragen (in samenspraak met de PG), de controles ter plaatse en de controles achteraf; geeft autorisatie voor de effectieve betalingen door het Betaalorgaan en volgt de werking van de Plaatselijke Groepen op. Het Betaalorgaan voert de effectieve stortingen uit naar de begunstigden en volgt de betalingskalender op.

Beschrijving van de geplande coördinatiemechanismen en gewaarborgde complementariteiten met concrete acties die worden ondersteund in het kader van andere maatregelen voor plattelandsontwikkeling, met name wat betreft: investeringen in niet-agrarische activiteiten en aanloopsteun in het kader van artikel 19 van Verordening (EU) nr. 1305/2013; investeringen in het kader van artikel 20 van Verordening (EU) nr. 1305/2013; en samenwerking in het kader van artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013, met name de uitvoering van strategieën voor plaatselijke ontwikkeling door publiek-private partnerschappen

Zie hoofdstuk 15.4

8.2.11.3.4. Werking Plaatselijke Groepen (LEADER)

Submaatregel:

- 19.4 - Steun voor lopende kosten en dynamisering

8.2.11.3.4.1. Beschrijving van de aard van de concrete acties

Algemeen kader projectwerking LEADER

De projectwerking binnen Leader wordt verdeeld over twee maatregelen, zijnde 'Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën' en 'Samenwerkingsprojecten'. De eerste maatregel beschrijft de voorwaarden van projecten die enkel een uitvoering in het Leadergebied zelf hebben. De maximale cofinanciering is net zoals het geval is bij maatregel 'Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland' maximaal 65%. De tweede maatregel stelt samenwerking met andere gebieden voorop en kan tot 95% ondersteund worden vanuit het programma.

De lokale ontwikkelingsstrategieën zijn in hoge mate bepalend voor het te voeren beleid en de concrete initiatieven. De PG's zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van hun lokale ontwikkelingsstrategie zijnde de selectie en de goedkeuring van acties en bijhorende steun in hun gebied, de opvolging van projecten, het uitvoeren van administratieve controles, het behandelen van de betalingsdossiers en de vraag tot betaling van de cofinanciering aan de provincie en het Vlaams Gewest (via afdeling Platteland en Mestbeleid, VLM). Deze overheidssteun wordt via het Vlaams Betaalorgaan aan de begunstigde betaald. De controles ter plaatse en deze achteraf behoren expliciet niet tot het takenpakket van de PG's. Via een samenwerkingsovereenkomst tussen het Gewest en de Plaatselijke Groep worden de taken en verantwoordelijkheden bepaald. Om het Leadergebied te kunnen dynamiseren, de Plaatselijke Groepen op een goede manier te beheren en het verwerven van vakkundigheid te realiseren worden de PG's ondersteund binnen de maatregel 'Werking Plaatselijke Groepen'.

Takenpakket coördinator Plaatselijke Groep

- ondersteunt de werking van de PG inhoudelijk en administratief;
- is het permanente aanspreekpunt voor de leden van de PG en voor de inwoners uit het Leadergebied;
- bereidt de vergaderingen en beslissingen voor van de PG, verzorgt het secretariaat en staat in voor een accurate verslaggeving;
- verzorgt de communicatie over Leader naar de inwoners van de streek;
- adviseert mensen en organisaties met ideeën en/of projectvoorstellen;
- helpt in het tot stand komen van een gedragen ontwikkelingsvisie;
- volgt de Vlaamse en Europese ontwikkelingen m.b.t. het plattelandsbeleid op de voet;
- heeft een dynamiseringstaak in het gebied en de PG en zal de kans krijgen de nodige opleiding te volgen om zich optimaal van deze taak te kwijten.
- controletaken in opdracht van Europa behoren niet tot het takenpakket van de coördinator, met uitzondering van de administratieve controles.

Andere PDPO III-maatregelen zijn prioritair ten opzichte van deze maatregel. Indien een Plaatselijke Groep steun kan krijgen via een andere PDPO-maatregel, moet de werking bij de andere maatregel ingediend worden. Deze regel geldt niet ten opzichte van de maatregelen 'Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland' en 'Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving, aangezien

de LEADER-maatregelen in dit verband als prioritair worden gecategoriseerd. Tevens kan op deze regel uitzondering worden verleend aan de PG, in het geval dat de PG de meerwaarde van een uitvoering op lokaal niveau kan aantonen én dat de maatregel bijdraagt aan de doelstellingen van de lokale ontwikkelingsstrategie.

Maatregel - Werking Plaatselijke Groepen (LEADER)

Deze maatregel is het vervolg op de maatregel 'opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën', die de selectie van de LEADER-gebieden en hun gebiedsgerichte beleidsplannen omvat. Met deze maatregel 'werking Plaatselijke Groepen' wordt steun verleend voor het beheer van de Plaatselijke Groepen, de verwerving van vakkundigheid en de dynamisering van het gebied.

De leden van de PG's dienen in de loop van de programmaperiode de nodige vakkundigheid te verwerven om de Leadermethode in hun gebied optimaal te kunnen toepassen. Daartoe nemen ze o.a. deel aan studiedagen, terreinbezoeken of andere activiteiten die bijvoorbeeld door de beheersdienst, het Vlaams Ruraal Netwerk of de coördinator van de PG worden georganiseerd.

De leden van de PG's werken samen een lokale ontwikkelingsstrategie voor het gebied uit en zijn verantwoordelijk voor de uitvoering ervan. Ook de betrokkenheid na de goedkeuring van projecten dient te worden behouden. De PG-leden moeten zich actief inzetten voor de realisatie van de ontwikkelingsstrategie door de inbreng van knowhow, het actief benaderen van plattelandsactoren, het uitwerken van projectideeën,…

De coördinator van de Plaatselijke Groep is fysisch in het gebied tewerkgesteld om het contact met de lokale actoren zo optimaal mogelijk te laten verlopen.

De Plaatselijke Groepen kunnen hun werking opstarten vanaf de datum van goedkeuring van de ontwikkelingsstrategie.

8.2.11.3.4.2. Type steun

Type steun: Subsidies

Rechtstreekse subsidie

8.2.11.3.4.3. Koppelingen naar andere wetgeving

/

8.2.11.3.4.4. Begunstigden

De Plaatselijke Groepen wiens Lokale Ontwikkelingsstrategie werd geselecteerd en goedgekeurd uit de

oproep in kader van de submaatregel ‘Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)’.

8.2.11.3.4.5. Subsidiabele kosten

Volgende rubrieken van kosten komen in aanmerking voor subsidiëring:

- personeelskosten
- werkingskosten, vermeld in art 61 van Verordening (EU) nr. 1305/2013, met uitzondering van de financiële kosten. Personeelskosten worden apart opgenomen in de hoger vermelde rubriek van de personeelskosten.
- overheadkosten
- externe prestaties
- inkomsten (in mindering te brengen)

Enkel PG-werking gerelateerde kosten komen in aanmerking, Een gedetailleerde beschrijving van de subsidiabele kosten per rubriek wordt vooraf aan de potentiële begunstigde gecommuniceerd.

8.2.11.3.4.6. Subsidiabiliteitsvoorwaarden

Instapvoorwaarden:

1. De uitgaven hebben betrekking op het afgebakend LEADER-gebied.
2. De PG komt in aanmerking als begunstigde.
3. Dezelfde projectkosten kunnen niet in verschillende Europese programma’s worden betoelaagd. Dubbele financiering door Europese middelen kan dus niet.

Verbintenisvoorwaarden:

- Op het communicatiemateriaal met het publiek de nodige logo’s voorzien en slagzin.
- Minimaal 10% van het werkingsbudget van de PG wordt voorzien voor opleiding, verwerven van vakkundigheid en dynamisering. Het niet behalen van de hogerop vermelde 10% - vormingsregel heeft consequenties naar het werkingsbudget van de PG toe. Het bedrag dat de PG te weinig heeft besteed aan vorming, wordt in mindering gebracht van het beschikbare werkingsbudget
- In de loop van de LEADER-periode is elke Plaatselijke Groep verplicht om aan zelfevaluatie te doen.
- Leasingkosten van rollend materieel komen niet in aanmerking voor subsidie.
- Correct en tijdig declaraties indienen om de overheidssteun te ontvangen
- De vigerende reglementering volgen
- Voldoen aan het beginsel van non-discriminatie en gelijke kansen
- Het project ontvangt geen Europese steun uit andere fondsen voor dezelfde projectonderdelen.
- De PG treft de nodige schikkingen tijdens en na de uitvoering van het project om controle en toezicht op de uitvoering van het project mogelijk te maken. Dit voor zowel EU-ambtenaren als voor de bevoegde ambtenaren van de Federale, Vlaamse en provinciale overheid.
- In de gevallen dat de wet op de overheidsopdrachten van toepassing is, dient de PG de wetgeving te

volgen.

8.2.11.3.4.7. Beginselen met betrekking tot de vaststelling van de selectiecriteria

niet van toepassing

8.2.11.3.4.8. (Toepasselijke) bedragen en steunpercentages

Max 100%. Deze overheidssteun bestaat uit Europese, Vlaamse en provinciale overheidssteun. Deze overheidssteun wordt via het Vlaams Betaalorgaan aan de begunstigde betaald.

8.2.11.3.4.9. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.11.3.4.9.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

Hoge werklast voor de coördinator van de Plaatselijke Groep om te voldoen aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden

8.2.11.3.4.9.2. Beperkende maatregelen

De administratieve procedure wordt verlicht door een doorgedreven begeleiding van de coördinatoren van de Plaatselijke Groep door de lidstaat.

8.2.11.3.4.9.3. Algemene beoordeling van de maatregel

Voor deze maatregel werd reeds in de vorige programmaperiode een grondig uitgewerkt beheer- en controlesysteem opgezet, waarop verder kan gewerkt worden. De maatregel is controleerbaar mits de corrigerende maatregel verder wordt uitgevoerd.

8.2.11.3.4.10. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

- Overheadkosten worden forfaitair toegekend en bedragen 15 procent van de personeelskost (werd door ILVO gecertificeerd – zie bijlage).
- Personeelskosten worden berekend aan de hand van standaardtabellen die worden gecommuniceerd bij het lanceren van de projectoproep. Deze tabellen worden indien nodig jaarlijks geïndexeerd. Aan de hand van de tijdsregistratie kan de personeelskost berekend worden. Als standaardtabel voor de personeelskost zullen de loonschalen van het personeel van de Vlaamse overheid gehanteerd worden

(werd door ILVO gecertificeerd – zie bijlage).

8.2.11.3.4.11. Informatie die specifiek is voor de concrete actie

Beschrijving van de elementen van de verplichte vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (hierna "GGLO") waaruit de LEADER-maatregel is samengesteld: voorbereidende steun, uitvoering van concrete acties in het kader van de GGLO-strategie, voorbereiding en uitvoering van samenwerkingsactiviteiten van de plaatselijke actiegroep, lopende kosten en dynamisering als bedoeld in artikel 35, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1303/2013

Zie sub-maatregel 'Werking Plaatselijke Groepen (Leader) luik 'beschrijving van de aard van de concrete actie'.

Beschrijving van het gebruik van de in artikel 43 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde LEADER-opstartkit als specifieke soort voorbereidende steun, indien relevant

Niet van toepassing

Beschrijving van het in artikel 44, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde systeem voor doorlopende aanvragen voor LEADER-samenwerkingsprojecten

Niet van toepassing

De procedure en het tijdschema voor de selectie van strategieën voor lokale ontwikkeling

Niet van toepassing

Motivering van de selectie van geografische gebieden voor de uitvoering van de strategieën voor plaatselijke ontwikkeling, waarvan de bevolking buiten de in artikel 33, lid 6, van Verordening (EU) nr. 1303/2013 vastgestelde limieten valt

Niet van toepassing

Coördinatie met de andere Europese structuur- en investeringsfondsen (hierna: "ESI-fondsen") op het gebied van GGLO, met inbegrip van de mogelijke oplossing ten aanzien van het gebruik van de hoofdfondsoptie, en eventuele globale complementariteit tussen de ESI-fondsen voor de financiering van de voorbereidende steun

Niet van toepassing

Mogelijkheid om voorschotten al dan niet te betalen

Voorschotten zijn mogelijk: Plaatselijke Groepen kunnen een voorschot van 50.000 euro verkrijgen op hun werkingsmiddelen mits zij hiertoe voldoende waarborgen kunnen bieden aan de beheersdienst (onderdeel van de samenwerkingsovereenkomst tussen PG en VLM).

Vaststelling van de taken van de beheerautoriteit, het betaalorgaan en de plaatselijke actiegroepen in het kader van LEADER, met name wat betreft een niet-discriminerende en transparante selectieprocedure en objectieve criteria voor de selectie van concrete acties als bedoeld in artikel 34, lid 3, onder b), van Verordening (EU) nr. 1303/2013

De Plaatselijke Groep is verantwoordelijk voor de projectoproep, de opvolging van de projecten op het terrein, de administratieve controle van de projectaanvragen en de dynamisering van het gebied. De beheersautoriteit zorgt voor de administratieve (eind)controle van de betalingsaanvragen (in samenspraak met de PG), de controles ter plaatse en de controles achteraf; geeft autorisatie voor de effectieve betalingen door het Betaalorgaan en volgt de werking van de Plaatselijke Groepen op. Het Betaalorgaan voert de effectieve stortingen uit naar de begunstigden en volgt de betalingskalender op.

Beschrijving van de geplande coördinatiemechanismen en gewaarborgde complementariteiten met concrete acties die worden ondersteund in het kader van andere maatregelen voor plattelandsontwikkeling, met name wat betreft: investeringen in niet-agrarische activiteiten en aanloopsteun in het kader van artikel 19 van Verordening (EU) nr. 1305/2013; investeringen in het kader van artikel 20 van Verordening (EU) nr. 1305/2013; en samenwerking in het kader van artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013, met name de uitvoering van strategieën voor plaatselijke ontwikkeling door publiek-private partnerschappen

Niet van toepassing

8.2.11.4. Controleerbaarheid en beheersbaarheid van de maatregelen en/of soorten van concrete acties

8.2.11.4.1. Risico('s) bij de uitvoering van de maatregelen

Zie info per sub-maatregel van M19 Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader

8.2.11.4.2. Beperkende maatregelen

Zie info per sub-maatregel van M19 Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader

8.2.11.4.3. Algemene evaluatie van de maatregel

Zie info per sub-maatregel van M19 Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader

8.2.11.5. Methode voor de berekening van het steunpercentage, indien relevant

Zie info per sub-maatregel van M19 Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader

8.2.11.6. Maatregelspecifieke informatie

Beschrijving van de elementen van de verplichte vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (hierna "GGLO") waaruit de LEADER-maatregel is samengesteld: voorbereidende steun, uitvoering van concrete acties in het kader van de GGLO-strategie, voorbereiding en uitvoering van samenwerkingsactiviteiten van de plaatselijke actiegroep, lopende kosten en dynamisering als bedoeld in artikel 35, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1303/2013

Beschrijving van het gebruik van de in artikel 43 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde LEADER-opstartkit als specifieke soort voorbereidende steun, indien relevant

Beschrijving van het in artikel 44, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde systeem voor doorlopende aanvragen voor LEADER-samenwerkingsprojecten

De procedure en het tijdschema voor de selectie van strategieën voor lokale ontwikkeling

Motivering van de selectie van geografische gebieden voor de uitvoering van de strategieën voor plaatselijke ontwikkeling, waarvan de bevolking buiten de in artikel 33, lid 6, van Verordening (EU) nr. 1303/2013 vastgestelde limieten valt

Coördinatie met de andere Europese structuur- en investeringsfondsen (hierna: "ESI-fondsen") op het gebied van GGLO, met inbegrip van de mogelijke oplossing ten aanzien van het gebruik van de hoofdfondsoptie, en eventuele globale complementariteit tussen de ESI-fondsen voor de financiering van de voorbereidende steun

Mogelijkheid om voorschotten al dan niet te betalen

Vaststelling van de taken van de beheerautoriteit, het betaalorgaan en de plaatselijke actiegroepen in het kader van LEADER, met name wat betreft een niet-discriminerende en transparante selectieprocedure en objectieve criteria voor de selectie van concrete acties als bedoeld in artikel 34, lid 3, onder b), van Verordening (EU) nr. 1303/2013

De Plaatselijke Groep is verantwoordelijk voor de projectoproep, de opvolging van de projecten op het terrein, de administratieve controle van de projectaanvragen en de dynamisering van het gebied. De beheersautoriteit zorgt voor de administratieve (eind)controle van de betalingsaanvragen (in samenspraak met de PG), de controles ter plaatse en de controles achteraf; geeft autorisatie voor de effectieve betalingen door het Betaalorgaan en volgt de werking van de Plaatselijke Groepen op. Het Betaalorgaan voert de effectieve stortingen uit naar de begunstigden en volgt de betalingskalender op.

Beschrijving van de geplande coördinatiemechanismen en gewaarborgde complementariteiten met concrete acties die worden ondersteund in het kader van andere maatregelen voor plattelandsontwikkeling, met name wat betreft: investeringen in niet-agrarische activiteiten en aanloopsteun in het kader van artikel 19 van Verordening (EU) nr. 1305/2013; investeringen in het kader van artikel 20 van Verordening (EU) nr. 1305/2013; en samenwerking in het kader van artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013, met name de uitvoering van strategieën voor plaatselijke ontwikkeling door publiek-private partnerschappen

8.2.11.7. Andere belangrijke opmerkingen die van belang zijn voor het begrijpen en uitvoeren van de maatregel

/

9. EVALUATIEPLAN

9.1. Doelstellingen en toepassingsgebied

Een uiteenzetting van de doelstellingen en het voorwerp van het evaluatieplan, dat erop gericht is te waarborgen dat er voldoende en passende evaluatie-activiteiten worden ondernomen, met name om de informatie te verstrekken die nodig is voor programmasturing, voor de jaarlijkse uitvoeringsverslagen in 2017 en 2019 en de ex-postevaluatie, en om ervoor te zorgen dat de nodige gegevens voor de evaluatie van het POP beschikbaar zijn.

Inhoud Vlaams evaluatieplan

Met het evaluatieplan willen we de evaluatieactiviteiten tijdens PDPO III structureren en plannen, zodat verzekerd is dat voldoende en geschikte evaluaties ondernomen worden tijdens de programmaperiode. De bedoeling is dat aan de hand van de evaluaties tijdens de programmaperiode een duidelijk beeld kan worden gevormd van de uitvoering, het resultaat en de impact van het programma. Mogelijks kunnen evaluatiestudies richting geven aan eventuele bijsturingen van het programma.

Om de evaluaties te kunnen uitvoeren, is het nodig om tijdig voorzieningen te treffen voor geschikte gegevensverzameling (zowel op vlak van input en output als op vlak van impact) nodig voor de geplande evaluaties. Op die manier wordt erover gewaakt dat voldoende informatie beschikbaar is voor de uitgebreide jaarverslagen van 2017 (analyse van de werking van het programma) en 2019 (analyse van de impact van het programma) en voor de ex post evaluatie in 2023. Door regelmatig overleg tussen de beheersautoriteit en de beheerdiensten, zorgen we ervoor dat de resultaten van de evaluaties gedragen zijn en afgestemd op de uitvoering van het programma.

Bovendien kunnen we, gebaseerd op dit evaluatieplan, voldoende middelen voorzien voor het uitvoeren van de evaluaties. We hebben een zicht op de benodigde capaciteit (zowel intern als extern) alsook op de nood aan IT-ondersteuning.

9.2. Bestuur en coördinatie

Korte beschrijving van de toezicht- en evaluatieregelingen voor het POP, waarin de belangrijkste betrokken instanties en hun verantwoordelijkheden worden aangewezen. Toelichting van de wijze waarop evaluatieactiviteiten zijn gekoppeld aan de uitvoering van het POP wat betreft de inhoud en het tijdschema.

De beheersautoriteit staat in voor de coördinatie en uitvoering van de monitoring en evaluatie van het PDPO III, via de Afdeling Monitoring en Studie van het Departement Landbouw en Visserij. Ook tijdens PDPO II stond deze afdeling in voor de organisatie van de monitoring, de ongoing evaluatieactiviteiten en een aantal on going evaluatiestudies. De ervaring en expertise die hiermee werden opgebouwd, worden meegenomen bij de planning en uitwerking van het evaluatieplan voor PDPO III en bij het coördineren en uitvoeren van de monitoring en evaluatie tijdens PDPO III.

De Afdeling Monitoring en Studie is verantwoordelijk voor de coördinatie van de evaluatieactiviteiten die in de loop van de programmaperiode zullen gebeuren. Jaarlijks zal de Afdeling Monitoring en Studie in de schoot van het Uitvoeringscomité en in samenspraak met alle beheersdiensten een monitorings- en ongoing evaluatieplan opmaken. De middelen uit de maatregelgebonden, verticale technische bijstand worden in

samenspraak gebudgetteerd voor deze activiteiten. Hierbij kunnen afspraken tot samenwerking tussen beheersdiensten van elk beleidsdomein worden gemaakt. Enkel de opdrachten uit deze jaarlijkse planning komen in aanmerking voor cofinanciering en dit maximaal ten belope van het toegekende budget van de betrokken beheersdienst. De Afdeling Monitoring en Studie zorgt voor de monitoring van het evaluatieplan en waakt er zo over dat de geplande evaluatiestudies tijdig worden uitgevoerd.

De Afdeling Monitoring en Studie is verantwoordelijk voor de opmaak van de jaarlijkse uitvoeringsverslagen van PDPO III, inclusief de uitgebreide jaarverslagen van 2017 en 2019. Op die manier behoudt deze afdeling een volledig zicht op de uitvoering van het programma en kan het de evaluatieactiviteiten daarmee afstemmen.

De Afdeling Monitoring en Studie is beheerder van het Vlaamse Landbouw Monitoringsnetwerk (LMN), dat rechtstreeks data aanlevert aan het farm accountancy data network (FADN). Dankzij die functie beschikt AMS in eerste lijn over een uitgebreide databank, die nuttige bedrijfsgegevens kan aanleveren voor het uitvoeren van evaluaties in het kader van PDPO III.

Voor elke maatregel wordt, samen met de betrokken beheersdienst, vooraf bepaald op welke manier de nodige monitoringgegevens zullen worden verzameld. In sommige gevallen zullen de beheersdiensten daartoe een beroep doen op de begunstigden (individuele landbouwers of andere plattelandsbewoners, lokale actiegroepen, projectpromotoren, etc). In dat geval worden voor de start van het programma afspraken gemaakt over hoe en wanneer de nodige gegevens zullen opgevraagd worden. Daarnaast zullen ook de cijfers van het Betaalorgaan gebruikt worden in de monitoring- en evaluatieactiviteiten.

9.3. Evaluatieonderwerpen en -activiteiten

Indicatieve beschrijving van de geplande evaluatieonderwerpen en -activiteiten, met inbegrip van, maar niet beperkt tot, de nakoming van de evaluatievereisten waarin is voorzien in Verordening (EU) nr. 1303/2013 en Verordening (EU) nr. 1305/2013. Deze bevat de volgende gegevens: (a) activiteiten die nodig zijn voor de evaluatie van de bijdrage van elke POP-prioriteit van de Unie als bedoeld in artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 aan de in artikel 4 van die verordening vastgestelde plattelandsontwikkelingsdoelstellingen, de beoordeling van de resultaat- en impactindicatorwaarden, de analyse van de netto-effecten, thematische vraagstukken, met inbegrip van subprogramma's, horizontale kwesties, nationale netwerken voor het platteland, bijdrage van de GGLO-strategieën; (b) geplande ondersteuning voor evaluatie op het niveau van plaatselijke actiegroepen; (c) programmaspecifieke elementen zoals werkzaamheden die nodig zijn om methoden te ontwikkelen of specifieke beleidsdomeinen aan te pakken.

Onderstaand worden de evaluatieonderwerpen en -activiteiten opgelijst die de beheersdiensten aan de vooravond van de nieuwe programmaperiode voorzien.

In de loop van de programmaperiode zullen aan deze lijst nog activiteiten en onderwerpen worden toegevoegd. Zowel uit de uitvoeringsverslagen als uit andere documenten kan nood blijken aan bijkomende evaluatiestudies. Jaarlijks zullen de leden van het uitvoeringscomité de onderwerpen kunnen aangeven waarover ze specifieke evaluatievragen in het kader van de PDPO III-maatregelen hebben. In de schoot van het uitvoeringscomité wordt een jaarplanning opgemaakt. Ook op die manier kunnen de beheersdiensten de nood aan specifieke evaluaties in het kader van PDPO III laten doorstromen. Deze onderwerpen zullen

worden toegelicht in de jaarverslagen.

Evaluatieonderwerpen

- **Milieu en klimaat**
    - Analyse van de milieu- en natuurimpact van het programma in het kader van het uitgebreide jaarverslag 2019
        - Impact van beheerovereenkomsten op akker- en weidevogels, door verderzetting van monitoring van akker- en weidevogelmeetnet dat werd ontworpen in 2010 en verder gemonitord in 2012 en 2013 (Strubbe et al, 2010 http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/Eindrapport%20biodiversiteit.pdf).
        - Een bredere biodiversiteitsindex kan ontwikkeld worden om de impact van PDPO III-beheerovereenkomsten op de algemene biodiversiteit in landbouwgebied te bepalen.
    - De opname van agromilieumaatregelen wordt geëvalueerd, met aandacht voor de opnamegraad, evolutie van de opnamegraad, appreciatie door de landbouwers, redenen voor (niet-)opnemen van bepaalde maatregelen, etc.
    - Evaluatie van de (extra) kosten verbonden aan beheerovereenkomsten. Het uitvoeren van een beheerovereenkomst brengt bepaalde kosten met zich mee (bijvoorbeeld extra werktijden, gewijzigde voederwaarde van beheersgras na een aantal jaren, etc). Deze extra kosten worden in de praktijk opgevolgd teneinde de inschatting ervan te preciseren.
    - Milieueffecten van de VLIF-investeringssteun (watergebruik, energiegebruik, uitstoot broeikasgassen, gebruik pesticiden, uitstoot ammoniak,…) en bijdrage tot de relevante focusgebieden.

- **Concurrentievermogen**
    - De impact van het programma op competitiviteit van de bedrijven. De focus zal liggen op de maatregelen geprogrammeerd onder focusgebied 2, maar waar relevant en mogelijk kunnen ook maatregelen met secundaire effecten op dit vlak worden meegenomen.

- **Gebiedsgerichte werking**
    - Evaluatie van de Leaderwerking en de gebiedsgerichte werking van de maatregel omgevingskwaliteit, gebaseerd op zelfevaluaties van de Leadergroepen en provinciale managementcomités, gecombineerd met een globale evaluatie op programmaniveau.

- **Jonge landbouwers**
    - Analyse van de mogelijkheden voor jonge landbouwers in het PDPO III en de benutting van die mogelijkheden.

- **Innovatie**
    - Effect en impact van het programma op vlak van innovatie, met focus op de belangrijkste maatregelen zoals EIP, projectsteun innovatie, demoprojecten, vorming, bedrijfsadvies, etc. Zowel kwalitatieve als kwantitatieve analysemethodes zullen gebruikt worden om de mate van innovatie in de landbouw te analyseren, alsook de aard van innovatie, de steunmechanismen,

etc.

- **Vlaams Ruraal Netwerk**
    - Evaluatie van de werking van het Vlaams Ruraal Netwerk en analyse van het doelbereik van het Netwerk.

Evaluatieactiviteiten

- Ex ante evaluatie van het PDPO III gebeurt tijdens de opmaak van het programma en wordt uitgevoerd door een externe evaluator. Een stuurgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de beheersautoriteit, het Ruraal Netwerk, de beheersdiensten en het betaalorgaan, begeleidt de ex ante evaluatie. De ex ante evaluatie van de milieu-impact van het programma gebeurt door middel van een plan-MER.
- Ex post evaluatie PDPO III.
- Analyse van ontbrekende gegevens en van de behoefte aan bijkomende data. Opstellen van de methode voor het verzamelen van de benodigde data.
- Opmaak van indicatorfiches voor programmaspecifieke indicatoren (zowel context- als output- en resultaatindicatoren).
- Invullen van de regiospecifieke waarden van de contextindicatoren, daar waar Europa geen waarden voorziet.
- Analyse van de trends in de waarden van de (gemeenschappelijke en programmaspecifieke) contextindicatoren.
- Beantwoorden van de focusgebiedgerelateerde en horizontale evaluatievragen.
- Ontwikkelen van een methodologie om de netto impact van het programma en de bijdrage aan de beleidsdoelstellingen te bepalen, zowel op socio-economisch, als op milieu- en sectorgebied. Hierbij wordt vertrokken van de gemeenschappelijke en programmaspecifieke impact- en contextindicatoren.
- De waarden van de bijkomende resultaatindicatoren kunnen niet op eenvoudige wijze worden afgeleid uit de outputindicatoren. Een berekening van de bijkomende resultaatindicatoren, op basis van de methode voorgesteld in de Europese indicatorfiches en toegepast op de Vlaamse situatie, wordt dus voorzien. Voor elke indicator zal in 2016 worden nagegaan of specifieke enquêtes nodig zijn voor het verzamelen van bruikbare gegevens, dan wel of LMN-data of data uit andere databanken (bijvoorbeeld VLIF-milieudatabank) kunnen gebruikt worden. Deze methode zal in de volgende twee evaluaties (2018 en 2023) gehanteerd blijven en indien nodig geoptimaliseerd worden.
- Analyse van de resultaten van het programma, op basis van de target- en bijkomende resultaatindicatoren.
- De methodologie voor de evaluatie van de gebiedsgerichte werking wordt ontwikkeld, door overleg tussen de beheersautoriteit, de beheersdienst en het Vlaams Ruraal Netwerk. Er wordt afgesproken welke data verzameld worden, wie de data verzamelt en wanneer. Elke Leadergroep en elk provinciaal managementcomité geeft bovendien in zijn lokale ontwikkelingsstrategie aan hoe de monitoring en evaluatie zullen georganiseerd worden. Capaciteitsopbouw in het kader van zelfevaluatie wordt door het Vlaams Ruraal Netwerk en de beheersdienst voorzien.
- Publicatie van en communicatie over de evaluatieresultaten naar de gepaste doelgroepen, in samenwerking met het Vlaams Ruraal Netwerk.
- De werking van het Vlaams Ruraal Netwerk zal jaarlijks geëvalueerd worden. Die wordt enerzijds gebaseerd op kwantitatieve gegevens zoals aantal deelnemers aan evenementen en aantal bezoekers

van de website, en anderzijds op de resultaten van evaluatieformulieren die deelnemers na elke activiteit kunnen invullen. Bovendien zal in de loop van de programmaperiode een algemene evaluatie-enquête worden georganiseerd over de werking van het Vlaams Ruraal Netwerk.

9.4. Gegevens en informatie

Korte beschrijving van het systeem voor het registreren, onderhouden, beheren en rapporteren van statistische informatie over de uitvoering van het ROP en het verstrekken van toezichtgegevens voor evaluatie. Identificatie van te gebruiken gegevensbronnen, ontbrekende gegevens, mogelijke institutionele kwesties met betrekking tot de gegevensverstrekking, en de voorgestelde oplossingen. Dit onderdeel moet aantonen dat er te zijner tijd passende datamanagementsystemen operationeel zullen zijn.

- De gegevensverzameling nodig voor het opvolgen van de indicatoren van het indicatorenkader wordt bij de opmaak van het programma uitgewerkt (2013-2014). De beheersdiensten verzamelen de monitoringgegevens; ze weten vooraf welke data zij dienen te verzamelen en met welke frequentie, en krijgen daarvoor sjablonen ter beschikking. Minstens jaarlijks (in het kader van de jaarverslagen) worden de gegevens ingediend bij en verwerkt door de Afdeling Monitoring en Studie. Ook de gegevens van het betaalorgaan worden minstens jaarlijks aan hen doorgegeven. De informaticatoepassing voor de verwerking van de cumulatieve gegevens wordt aan het begin van de programmaperiode ontwikkeld. Naast de jaarverslagen moet tweejaarlijks aan de Europese Commissie verslag uitgebracht worden over de goedgekeurde contracten. Ook die gegevens zal men verzamelen vanuit de beheersdiensten.
- Een groot deel van de gegevens verzameld door de beheersdiensten wordt verkregen via de aanvraagformulieren van de begunstigden. Aan het begin van de programmaperiode wordt grondig nagegaan hoe deze informatie het best kan worden opgevraagd, onder andere gebruik makend van de ervaring opgedaan tijdens PDPO I en II.
- Voor de evaluatie van de gebiedsgerichte werking en de Leadermethodologie wordt een groot deel van de gegevens verkregen via de zelfevaluaties van de Leadergroepen en de provinciale managementcomités.
- Het Departement Landbouw en Visserij is beheerder van het Vlaamse Landbouw Monitoringsnetwerk (LMN). Dankzij die functie beschikt men in eerste lijn over een uitgebreide databank, die nuttige gegevens kan aanleveren voor het uitvoeren van evaluaties in het kader van PDPO III.
- De waarden van de contextindicatoren (inclusief impactindicatoren) worden verkregen op basis van publiek beschikbare gegevens. Omdat Vlaanderen een regionaal programma heeft en sommige gegevens enkel op nationaal niveau beschikbaar zijn, wordt getracht de indicator zo goed mogelijk van een Vlaamse waarde te voorzien. Indien nodig wordt daarvoor bij het begin van de programmaperiode aan de beheersdiensten gevraagd om welbepaalde informatie bij te houden in de loop van de programmaperiode.
- De gegevens nodig voor de berekening van de bijkomende resultaatindicatoren zullen drie maal (2016, 2018, ex post) in de loop van de programmaperiode worden verzameld. Voor elke indicator zal in 2016 worden nagegaan of specifieke enquêtes nodig zijn voor het verzamelen van bruikbare gegevens, dan wel of LMN-data of data uit andere databanken (bijvoorbeeld VLIF-milieudatabank) kunnen gebruikt worden. Dezelfde methode zal in de volgende twee evaluaties (2018 en 2023) gehanteerd blijven en indien nodig geoptimaliseerd worden.
- Om de impact van agromilieuklimaatmaatregelen te beoordelen, zijn voldoende monitoringgegevens

van op het terrein nodig. Voor een aantal impactindicatoren moeten nog geschikte methodologieën ontwikkeld worden (bijvoorbeeld C-gehalte van landbouwbodems) of bijkomende gegevensverzameling opgezet door de respectievelijke beheersdiensten.

- Bij rapportering over bepaalde data (via jaarverslagen of andere rapporten en studies) wordt steeds teruggekoppeld met de leden van het uitvoeringscomité. Zo wordt de kwaliteit van de rapporten en evaluaties bewaakt.
- Voor een aantal contextindicatoren zijn er via Eurostat geen regionale gegevens beschikbaar. Vlaanderen dient in dat geval deze indicatoren zelf van een geschikte waarde te voorzien, door andere databronnen te raadplegen of gebruik te maken van een proxy, waar mogelijk gebaseerd op het oordeel van de ex ante evaluator. Voor volgende contextindicatoren (of onderdelen ervan) zijn geen Vlaamse waarden beschikbaar: CCI 5, CCI 7, CCI 9, CCI 15, CCI 25, CCI 26, CCI 28, CCI 29, CCI 32, CCI 35, CCI 36, CCI 37, CCI 38, CCI 39, CCI 40, CCI 41, CCI 43, CCI 44, CCI 45.

9.5. Tijdschema

Belangrijke mijlpalen van de programmeringsperiode, en indicatief overzicht van de tijd die nodig is om ervoor te zorgen dat de resultaten beschikbaar zijn op het juiste moment.

Onderstaande tijdslijn is indicatief en bevat enkel de belangrijkste mijlpalen in de evaluatie van PDPO III. De overige evaluatiestudies worden in de loop van de programmaperiode uitgevoerd. Jaarlijks wordt een planning van evaluatie opgemaakt en weergegeven in het jaarverslag, waarin de geplande studies voor het komende jaar en eventueel de daarop volgende jaren (multi-jarenplanning) worden opgenomen. De tijd voorzien voor een intern uitgevoerde evaluatie omhelst steeds zowel de voorbereiding als de uitvoering en nawerking.

Studies rond het optimaliseren van de dataverzameling en dataverwerking gebeuren al aan het begin van de periode. Andere studies zijn eerder bedoeld om de impact van het programma te achterhalen en zullen dus later in de programmaperiode worden uitgevoerd, wanneer voldoende uitvoeringsgegevens beschikbaar zijn. De precieze timing wordt, zoals eerder al beschreven, in de jaarverslagen opgenomen.

2013 – 2014

- opstellen indicatorplan PDPO III
- uitwerken systeem dataverzameling voor monitoring PDPO III, uitvoeren en optimaliseren
- uitwerken informaticatoepassing voor verwerking monitoringdata
- opmaak strategisch monitoringsverslag PDPO II (indiening 1 okt. 2014)
- offerteaanvraag ex post evaluatie PDPO II en gunning van de opdracht

2015

- maatregelspecifieke monitorings- en evaluatie opdrachten
- finaliseren systeem dataverzameling impactindicatoren en bijkomende resultaatindicatoren
- uitvoering ex post evaluatie PDPO II

2016

- maatregelspecifieke monitorings- en evaluatie opdrachten

- gegevensverzameling impactindicatoren en bijkomende resultaatindicatoren
- evaluatie bijkomende resultaatindicatoren

2017

- maatregelspecifieke monitorings- en evaluatie opdrachten
- gegevensverzameling impactindicatoren en bijkomende resultaatindicatoren
- indienen uitgebreid jaarverslag 2017 met evaluatie van programma-uitvoering

2018

- maatregelspecifieke monitorings- en evaluatie opdrachten
- evaluatie bijkomende resultaatindicatoren
- evaluatie netto-impact PDPOIII op basis van context- en impactindicatoren

2019

- maatregelspecifieke monitorings- en evaluatie opdrachten
- indienen uitgebreid jaarverslag 2019 met evaluatie impact PDPO III

2020 - 2022

- opmaak offerteaanvraag ex post evaluatie, beoordeling offertes en gunning ex post evaluatie

2023 - 2024

- begeleiding uitvoering ex post evaluatie en indienen finale evaluatie

9.6. Communicatie

Beschrijving van de wijze waarop de evaluatiebevindingen zullen worden verspreid naar de ontvangers, inclusief een beschrijving van de regelingen die zijn vastgesteld voor een follow-up over het gebruik van evaluatieresultaten.

De jaarverslagen en de evaluatierapporten worden op de website van het Departement Landbouw en Visserij geplaatst (www.vlaanderen.be/landbouw/studies), waarbij ook een samenvatting van het rapport wordt gepubliceerd. De jaarverslagen en de evaluatiestudies worden voorgesteld tijdens een bijeenkomst van het uitvoeringscomité. Op die manier zijn de betrokken overheidsdiensten meteen op de hoogte van de resultaten en wordt maximale doorstroming naar de programma-uitvoerders gegarandeerd. Indien zinvol wordt de studie ook voorgesteld op een bijeenkomst van het toezichtcomité, zodat ook de politiek verantwoordelijken en het middenveld de resultaten toegelicht krijgen en kunnen opvolgen.

In de jaarverslagen van PDPO III wordt telkens een overzicht opgenomen van de evaluatiestudies uitgevoerd tijdens het voorbije jaar, waarin de studies kort omschreven worden. De jaarverslagen worden voorgesteld aan de leden van het uitvoeringscomité en aan de leden van het toezichtcomité, ze worden ingediend bij de Europese Commissie en gepubliceerd op de website (www.vlaanderen.be/pdpo). Zo wordt gecommuniceerd aan de betrokken beheersdiensten, Vlaamse en Europese beleidsmakers en het brede

publiek.

Een evaluatiestudie kan ook gepubliceerd worden op een andere website, zoals die van het Vlaams Ruraal Netwerk (in het kader van de door hen verplichte communicatie hieromtrent) of van een betrokken beheersdienst of wetenschappelijke partner die de studie (mee) heeft uitgevoerd.

De jaarlijkse zelfevaluaties van het Vlaams Ruraal Netwerk worden gepubliceerd op de website van het Vlaams Ruraal Netwerk (www.ruraalnetwerk.be/publicaties).

9.7. Financiële middelen

Beschrijving van de middelen die nodig zijn en gepland voor de uitvoering van het plan, met inbegrip van een indicatie van de administratieve capaciteit, gegevens, financiële middelen, IT-behoeften. Beschrijving van capaciteitsopbouwende activiteiten die gepland zijn om ervoor te zorgen dat het evaluatieplan volledig kan worden uitgevoerd.

De opdrachten die voortvloeien uit het evaluatieplan en andere monitoring- en evaluatieopdrachten voor PDPO III worden uitgevoerd en/of opgevolgd door de Afdeling Monitoring en Studie. Via de horizontale technische bijstand wordt hiervoor in personeel voorzien. Ook de uitbestede ex post en eventueel andere evaluaties zullen vanuit de horizontale en verticale technische bijstand gefinancierd worden.

De afdeling Monitoring en Studie is gespecialiseerd in het verzamelen, verwerken en rapporteren van allerlei landbouw- en plattelandsgegevens. De verschillende medewerkers hebben elk hun kennisdomein en specialisatie en vullen mekaar aan waar nodig. Ook van collega's van andere afdelingen kan de expertise ingewonnen worden, zoals bijvoorbeeld de beheersdiensten, het Vlaams Ruraal Netwerk, het Betaalorgaan, etc. Mogelijks zijn bijkomende opleidingen nodig in specifieke thema's, op technisch vlak (vb statistiek) of op inhoudelijk vlak (vb agromilieumaatregelen of Leader).

Elke beheersdienst is verantwoordelijk voor de monitoring van de eigen maatregelen. Men verzamelt de outputgegevens continu. Jaarlijks geven de beheersdiensten de gegevens door aan de Afdeling Monitoring en Studie in het kader van het jaarverslag, en indien nodig worden bijkomende gegevens doorgegeven/gebruikt voor specifieke evaluatiestudies. In de schoot van het uitvoeringscomité wordt jaarlijks vastgelegd welke evaluatiestudies zullen worden uitgevoerd binnen de verticale, maatregelgebonden technische bijstand.

10. FINANCIERINGSPLAN

10.1. Jaarlijkse Elfpo-bijdrage (EUR)

Soorten regio's en extra toewijzingen	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total
Artikel 59, lid 3, onder d), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Overige regio's	40.855.562,00	40.937.665,00	41.021.386,00	41.106.756,00	41.193.912,00	41.281.269,00	41.362.331,00	**287.758.881,00**
Artikel 59, lid 4, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Concrete acties die worden gefinancierd met financiële middelen die aan het Elfpo zijn overgedragen op grond van artikel 7, lid 2, en artikel 14, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1307/2013	0,00	0,00	12.418.000,00	18.351.000,00	18.075.000,00	23.754.000,00	23.409.000,00	**96.007.000,00**
Totaal	**40.855.562,00**	**40.937.665,00**	**53.439.386,00**	**59.457.756,00**	**59.268.912,00**	**65.035.269,00**	**64.771.331,00**	**383.765.881,00**
Waarvan prestatiereserve (artikel 20 van Verordening (EU) nr. 1303/2013)	**2.451.333,72**	**2.456.259,90**	**2.461.283,16**	**2.466.405,36**	**2.471.634,72**	**2.476.876,14**	**2.481.739,86**	**17.265.532,86**

Totaal indicatief bedrag van de steun die voor doelstellingen op het gebied van klimaatverandering is gepland	**191.351.324,60**

10.2. Enkelvoudige Elfpo-bijdrage voor alle maatregelen uitgesplitst naar regiocategorie als bedoeld in artikel 59, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Artikel waarin de maximale procentuele bijdrage wordt vastgesteld.	Toepasselijke Elfpo-bijdragepercentage	Min. toepasselijk Elfpo-bijdrage 2014-2020 (%)	Max. toepasselijk Elfpo-bijdrage 2014-2020 (%)
Artikel 59, lid 3, onder d), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Overige regio's	50%	20%	53%

10.3. Uitsplitsing per maatregel of type actie met een specifieke procentuele bijdrage van Elfpo (in EUR totale periode 2014-2020)

10.3.1. M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)

Soorten regio's en extra toewijzingen		Toepasselijke Elfpo-bijdrage 2014-2020 (%)	Toepasselijk Elfpo-bijdragepercentage overeenkomstig artikel 59, lid 4, onder g), van Verordening (EU) nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d) en g), van Verordening (EU)nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Financieringsinstrumenten indicatief Elfpo-bedrag Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (€)	Geplande totale bijdrage van de Unie 2014-2020 (€)
Artikel 59, lid 3, onder d), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Overige regio's	Main	50%					5.875.000,00 (2A) 4.000.000,00 (2B) 2.500.000,00 (P4) 465.826,00 (5B)
	Artikel 59, lid 4, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Concrete acties die worden gefinancierd met financiële middelen die aan het Elfpo zijn overgedragen op grond van artikel 7, lid 2, en artikel 14, lid 1, van Verordening (EU) nr.	100%					2.669.789,00 (2A) 1.990.556,00 (2B) 1.345.958,00 (P4) 535.524,00 (5B)

	1307/2013						
Total						0,00	19.382.653,00

10.3.2. M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)

Soorten regio's en extra toewijzingen		Toepasselijke Elfpo-bijdrage 2014-2020 (%)	Toepasselijk Elfpo-bijdragepercentage overeenkomstig artikel 59, lid 4, onder g), van Verordening (EU) nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d) en g), van Verordening (EU)nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Financieringsinstrumenten indicatief Elfpo-bedrag Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (€)	Geplande totale bijdrage van de Unie 2014-2020 (€)
Artikel 59, lid 3, onder d), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Overige regio's	Main	50%					953.000,00 (2B) 1.625.000,00 (P4)
	Artikel 59, lid 4, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Concrete acties die worden gefinancierd met financiële middelen die aan het Elfpo zijn overgedragen op grond van artikel 7, lid 2, en artikel 14, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1307/2013	100%					742.567,00 (2B) 855.437,00 (P4)
Total						0,00	4.176.004,00

10.3.3. M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)

Soorten regio's en extra toewijzingen		Toepasselijke Elfpo-bijdrage 2014-2020 (%)	Toepasselijk Elfpo-bijdragepercentage overeenkomstig artikel 59, lid 4, onder g), van Verordening (EU) nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d) en g), van Verordening (EU)nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Financieringsinstrumenten indicatief Elfpo-bedrag Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (€)	Geplande totale bijdrage van de Unie 2014-2020 (€)
Artikel 59, lid 3, onder d), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Overige regio's	Main	50%					86.975.000,00 (2A) 5.500.000,00 (3A) 1.800.000,00 (P4) 20.600.000,00 (5B) 39.172.226,00 (5D)
	Artikel 59, lid 4, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Concrete acties die worden gefinancierd met financiële middelen die aan het Elfpo zijn overgedragen op grond van artikel 7, lid 2, en artikel 14, lid 1, van Verordening	100%					29.751.633,00 (2A) 0,00 (3A) 0,00 (P4) 7.075.943,00 (5B) 13.788.261,00 (5D)

	(EU) nr. 1307/2013						
Total						0,00	204.663.063,00

Totale bijdrage van de Unie voorbehouden voor concrete acties die vallen binnen de werkingssfeer van artikel 59, lid 6, (EU) nr. 1305/2013	82.436.430,00

10.3.4. M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)

Soorten regio's en extra toewijzingen		Toepasselijke Elfpo-bijdrage 2014-2020 (%)	Toepasselijk Elfpo-bijdragepercentage overeenkomstig artikel 59, lid 4, onder g), van Verordening (EU) nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d) en g), van Verordening (EU)nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Financieringsinstrumenten indicatief Elfpo-bedrag Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (€)	Geplande totale bijdrage van de Unie 2014-2020 (€)
Artikel 59, lid 3, onder d), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Overige regio's	Main	50%					700.000,00 (2A) 16.496.644,00 (2B)
	Artikel 59, lid 4, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Concrete acties die worden gefinancierd met financiële middelen die aan het Elfpo zijn overgedragen op grond van artikel 7, lid 2, en artikel 14, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1307/2013	100%					0,00 (2A) 13.336.963,00 (2B)
Total						0,00	30.533.607,00

10.3.5. M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)

Soorten regio's en extra toewijzingen		Toepasselijke Elfpo-bijdrage 2014-2020 (%)	Toepasselijk Elfpo-bijdragepercentage overeenkomstig artikel 59, lid 4, onder g), van Verordening (EU) nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d) en g), van Verordening (EU)nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Financieringsinstrumenten indicatief Elfpo-bedrag Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (€)	Geplande totale bijdrage van de Unie 2014-2020 (€)
Artikel 59, lid 3, onder d), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Overige regio's	Main	50%					9.035.000,00 (P4) 6.956.194,00 (6B)
	Artikel 59, lid 4, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Concrete acties die worden gefinancierd met financiële middelen die aan het Elfpo zijn overgedragen op grond van artikel 7, lid 2, en artikel 14, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1307/2013	100%					0,00 (P4) 0,00 (6B)
Total						0,00	15.991.194,00

10.3.6. M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)

Soorten regio's en extra toewijzingen		Toepasselijke Elfpo-bijdrage 2014-2020 (%)	Toepasselijk Elfpo-bijdragepercentage overeenkomstig artikel 59, lid 4, onder g), van Verordening (EU) nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d) en g), van Verordening (EU)nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Financieringsinstrumenten indicatief Elfpo-bedrag Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (€)	Geplande totale bijdrage van de Unie 2014-2020 (€)
Artikel 59, lid 3, onder d), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Overige regio's	Main	50%					444.462,00 (P4) 840.000,00 (5E)
	Artikel 59, lid 4, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Concrete acties die worden gefinancierd met financiële middelen die aan het Elfpo zijn overgedragen op grond van artikel 7, lid 2, en artikel 14, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1307/2013	100%					0,00 (P4) 0,00 (5E)
Total						0,00	1.284.462,00

10.3.7. M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27)

Soorten regio's en extra toewijzingen		Toepasselijke Elfpo-bijdrage 2014-2020 (%)	Toepasselijk Elfpo-bijdragepercentage overeenkomstig artikel 59, lid 4, onder g), van Verordening (EU) nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d) en g), van Verordening (EU)nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Financieringsinstrumenten indicatief Elfpo-bedrag Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (€)	Geplande totale bijdrage van de Unie 2014-2020 (€)
Artikel 59, lid 3, onder d), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Overige regio's	Main	50%					525.000,00 (3A)
	Artikel 59, lid 4, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Concrete acties die worden gefinancierd met financiële middelen die aan het Elfpo zijn overgedragen op grond van artikel 7, lid 2, en artikel 14, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1307/2013	100%					0,00 (3A)
Total						0,00	525.000,00

10.3.8. M10: Agromilieu (art. 28)

Soorten regio's en extra toewijzingen		Toepasselijke Elfpo-bijdrage 2014-2020 (%)	Toepasselijk Elfpo-bijdragepercentage overeenkomstig artikel 59, lid 4, onder g), van Verordening (EU) nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d) en g), van Verordening (EU)nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Financieringsinstrumenten indicatief Elfpo-bedrag Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (€)	Geplande totale bijdrage van de Unie 2014-2020 (€)
Artikel 59, lid 3, onder d), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Overige regio's	Main	50%					44.494.330,00 (P4) 11.431.259,00 (5D)
	Artikel 59, lid 4, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Concrete acties die worden gefinancierd met financiële middelen die aan het Elfpo zijn overgedragen op grond van artikel 7, lid 2, en artikel 14, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1307/2013	100%					9.432.475,00 (P4) 7.447.421,00 (5D)
Total						0,00	72.805.485,00

10.3.9. M11: Biologische landbouw (art. 29)

Soorten regio's en extra toewijzingen		Toepasselijke Elfpo-bijdrage 2014-2020 (%)	Toepasselijk Elfpo-bijdragepercentage overeenkomstig artikel 59, lid 4, onder g), van Verordening (EU) nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d) en g), van Verordening (EU)nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Financieringsinstrumenten indicatief Elfpo-bedrag Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (€)	Geplande totale bijdrage van de Unie 2014-2020 (€)
Artikel 59, lid 3, onder d), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Overige regio's	Main	50%					4.280.345,00 (P4)
	Artikel 59, lid 4, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Concrete acties die worden gefinancierd met financiële middelen die aan het Elfpo zijn overgedragen op grond van artikel 7, lid 2, en artikel 14, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1307/2013	100%					1.043.631,00 (P4)
Total						0,00	5.323.976,00

10.3.10. M16: Samenwerking (art. 35)

Soorten regio's en extra toewijzingen		Toepasselijke Elfpo-bijdrage 2014-2020 (%)	Toepasselijk Elfpo-bijdragepercentage overeenkomstig artikel 59, lid 4, onder g), van Verordening (EU) nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d) en g), van Verordening (EU)nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Financieringsinstrumenten indicatief Elfpo-bedrag Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (€)	Geplande totale bijdrage van de Unie 2014-2020 (€)
Artikel 59, lid 3, onder d), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Overige regio's	Main	50%					225.000,00 (2A) 150.000,00 (P4) 125.000,00 (5B) 4.000.000,00 (6B)
	Artikel 59, lid 4, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Concrete acties die worden gefinancierd met financiële middelen die aan het Elfpo zijn overgedragen op grond van artikel 7, lid 2, en artikel 14, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1307/2013	100%					385.721,00 (2A) 457.148,00 (P4) 347.623,00 (5B) 0,00 (6B)

Total	0,00	5.690.492,00

10.3.11. M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)

Soorten regio's en extra toewijzingen		Toepasselijke Elfpo-bijdrage 2014-2020 (%)	Toepasselijk Elfpo-bijdragepercentage overeenkomstig artikel 59, lid 4, onder g), van Verordening (EU) nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d) en g), van Verordening (EU)nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Financieringsinstrumenten indicatief Elfpo-bedrag Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (€)	Geplande totale bijdrage van de Unie 2014-2020 (€)
Artikel 59, lid 3, onder d), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Overige regio's	Main	50%					14.389.595,00 (6B)
	Artikel 59, lid 4, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Concrete acties die worden gefinancierd met financiële middelen die aan het Elfpo zijn overgedragen op grond van artikel 7, lid 2, en artikel 14, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1307/2013	100%					4.800.350,00 (6B)
Total						0,00	19.189.945,00

10.3.12. M20: Technische bijstand lidstaten (art. 51-54)

Soorten regio's en extra toewijzingen		Toepasselijke Elfpo-bijdrage 2014-2020 (%)	Toepasselijk Elfpo-bijdragepercentage overeenkomstig artikel 59, lid 4, onder g), van Verordening (EU) nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (%)	Percentage van toepassing op financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de BA Art. 59, lid 4, onder d) en g), van Verordening (EU)nr. 1305/2013, 2014-2020 (%)	Financieringsinstrumenten indicatief Elfpo-bedrag Art. 59, lid 4, onder d), 2014-2020 (€)	Geplande totale bijdrage van de Unie 2014-2020 (€)
Artikel 59, lid 3, onder d), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Overige regio's	Main	50%					4.200.000,00
	Artikel 59, lid 4, onder e), van Verordening (EU) nr. 1305/2013 - Concrete acties die worden gefinancierd met financiële middelen die aan het Elfpo zijn overgedragen op grond van artikel 7, lid 2, en artikel 14, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1307/2013	100%					0,00
Total						0,00	4.200.000,00

10.4. Indicatieve uitsplitsing per maatregel voor ieder subprogramma

Naam thematische subprogramma's	Maatregel	Geplande totale bijdrage van de Unie 2014-2020 (EUR)

11. INDICATORPLAN

11.1. Indicatorplan

11.1.1. P1: Het bevorderen van kennisoverdracht en innovatie in de landbouw, bosbouw en landelijke gebieden

11.1.1.1. 1A) Stimuleren van innovatie, samenwerking en de ontwikkeling van de kennisbasis in plattelandsgebieden

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T1: percentage uitgaven in het kader van de artikelen 14, 15 en 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 ten opzichte van de totale uitgaven voor het POP (aandachtsgebied 1A)	**10,81**
Totaal geplande overheidsuitgaven ROP	575.517.762,00
Overheidsuitgaven (aandachtsgebied 1A)	62.227.975,00

Indicator(en) geplande output 2014-2020

Naam maateenheid	Naam van de indicator	Waarde
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	Totale overheidsuitgaven € (opleidingen, uitwisselingen tussen landbouwbedrijven, demonstratie) (1.1 tot 1.3)	37.223.479,00
M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)	Totale overheidsuitgaven (2.1 + 2.3)	16.054.004,00
M16: Samenwerking (art. 35)	Totale overheidsuitgaven (16.1 + 16.9)	10.550.492,00

11.1.1.2. 1B) Verstevigen van de banden tussen de landbouw, de voedselproductie en de bosbouwsector, en onderzoek en innovatie, mede met het oog op een beter milieubeheer en betere milieuprestaties

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T2: Totaal aantal in het kader van de samenwerkingsmaatregel gesteunde concrete acties inzake samenwerking (artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013) (groepen, netwerken/clusters, proefprojecten...) (aandachtsgebied 1B)	**129,00**

Indicator(en) geplande output 2014-2020

Naam maateenheid	Naam van de indicator	Waarde
M16: Samenwerking (art. 35)	Aantal door EIP te ondersteunen operationele groepen (oprichting en exploitatie) (16.1)	53,00
M16: Samenwerking (art. 35)	Aantal andere samenwerkingsmaatregelen (groepen, netwerken/clusters, proefprojecten ...) (16.2 tot 16.9)	76,00

11.1.1.3. 1C) Stimuleren van een leven lang leren en beroepsopleiding in de landbouw- en de bosbouwsector

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T3: Totaal aantal in het kader van artikel 14 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 opgeleide deelnemers (aandachtsgebied 1C)	**981.850,00**

Indicator(en) geplande output 2014-2020

Naam maateenheid	Naam van de indicator	Waarde
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	Opleiding/aanleren van vaardigheden (1.1) - Aant. deelnemers aan opleidingen	1.177.279,00

11.1.2. Prioriteit 2: het versterken van de levensvatbaarheid van het landbouwbedrijf en het concurrentievermogen van alle landbouwtypen in alle regio's en het bevorderen van innovatieve landbouwtechnologieën en het duurzaam bosbeheer

11.1.2.1. 2A) Het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelname en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T4: percentage landbouwbedrijven met POP-steun voor investeringen in herstructurering of modernisering (aandachtsgebied 2A)	**52,46**
Aantal landbouwbedrijven met POP-steun voor investeringen in herstructurering of modernisering (aandachtsgebied 2A)	13.229,00

Contextindicator gebruikt als noemer voor de doelgroep

Naam van de contextindicator	Waarde basisjaar
17 Landbouwbedrijven (boerderijen) - totaal	25.217,00

Indicator(en) geplande output 2014-2020

Naam maateenheid	Naam van de indicator	Waarde
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	Opleiding/aanleren van vaardigheden (1.1) - Aant. deelnemers aan opleidingen	1.016.444,00
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	Opleiding/aanleren van vaardigheden (1.1) - Totale overheidsuitgaven voor opleiding/vaardigheden	13.402.818,00
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	Totale overheidsuitgaven € (opleidingen, uitwisselingen tussen landbouwbedrijven, demonstratie) (1.1 tot 1.3)	16.719.789,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Aantal ondersteunde bedrijven voor investeringen in landbouwbedrijven (4.1)	13.187,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Totale overheidsuitgaven voor investeringen in infrastructuur (4.3)	0,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Totale investering € (publiek + privaat)	813.541.667,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Totale overheidsuitgaven (EUR) (4.1)	284.701.633,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Totale overheidsuitgaven €	284.701.633,00
M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)	Aantal begunstigden (bedrijven) met starterssteun voor de ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven (6.3)	140,00
M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)	Totale investering € (publiek + privaat)	9.300.000,00
M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)	Totale overheidsuitgaven €	1.400.000,00
M16: Samenwerking (art. 35)	Totale overheidsuitgaven (16.1 + 16.9)	955.721,00

11.1.2.2. 2B) het faciliteren van de instap van goedgeschoolde landbouwers in de landbouwsector, en in het bijzonder van de generatiewissel

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T5: percentage landbouwbedrijven met POP-ondersteunde zakelijke ontwikkelingsplannen/investeringen voor jonge landbouwers (aandachtsgebied 2B)	**5,55**
Aantal landbouwbedrijven met POP-ondersteunde zakelijke ontwikkelingsplannen/investeringen voor jonge landbouwers (aandachtsgebied 2B)	1.400,00

Contextindicator gebruikt als noemer voor de doelgroep

Naam van de contextindicator	Waarde basisjaar
17 Landbouwbedrijven (boerderijen) - totaal	25.217,00

Indicator(en) geplande output 2014-2020

Naam maateenheid	Naam van de indicator	Waarde
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	Opleiding/aanleren van vaardigheden (1.1) - Aant. deelnemers aan opleidingen	12.836,00
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	Opleiding/aanleren van vaardigheden (1.1) - Totale overheidsuitgaven voor opleiding/vaardigheden	10.990.556,00
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	Totale overheidsuitgaven € (opleidingen, uitwisselingen tussen landbouwbedrijven, demonstratie) (1.1 tot 1.3)	10.990.556,00
M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)	Aantal geadviseerde begunstigden (2.1)	998,00
M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)	Totale overheidsuitgaven (2.1 + 2.3)	6.948.567,00
M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)	Aantal begunstigden (bedrijven) met starterssteun voor jonge landbouwers (6.1)	1.344,00
M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)	Aantal begunstigden (bedrijven) dat wordt gesteund bij investeringen in niet-agrarische activiteiten in plattelandsgebieden (6.4)	0,00
M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)	Aantal begunstigden (bedrijven) dat een overdrachtsvergoeding ontvangt (6.5)	0,00
M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)	Totale investering € (publiek + privaat)	280.025.000,00
M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)	Totale overheidsuitgaven (EUR) (6.1)	56.330.251,00
M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)	Totale overheidsuitgaven €	56.330.251,00

11.1.3. Prioriteit 3: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw

11.1.3.1. 3A) Verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T6: percentage landbouwbedrijven dat steun ontvangt om deel te nemen aan kwaliteitsregelingen, lokale markten en korte toeleveringsketens, en producentengroeperingen/-organisaties (aandachtsgebied 3A)	**4,76**
Aantal landbouwbedrijven dat steun ontvangt om deel te nemen aan kwaliteitsregelingen, lokale markten en korte toeleveringsketens, en producentengroeperingen/-organisaties (aandachtsgebied 3A)	1.200,00

Contextindicator gebruikt als noemer voor de doelgroep

Naam van de contextindicator	Waarde basisjaar
17 Landbouwbedrijven (boerderijen) - totaal	25.217,00

Indicator(en) geplande output 2014-2020

Naam maateenheid	Naam van de indicator	Waarde
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Aantal ondersteunde acties voor investeringen (bv. in landbouwbedrijven, verwerking en afzet van agr. producten) (4.1 en 4.2)	60,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Totale investering € (publiek + privaat)	31.250.000,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Totale overheidsuitgaven €	12.500.000,00
M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27)	Aantal gesteunde concrete acties (opgerichte producentengroeperingen)	14,00
M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27)	Aantal ondersteunde bedrijven dat deelneemt aan producentengroeperingen	1.230,00
M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27)	Totale overheidsuitgaven (€)	2.050.000,00

11.1.3.2. 3B) Steunen van risicopreventie en -beheer op landbouwbedrijfsniveau

Er zijn geen maatregelen geselecteerd in de strategie voor dit aandachtsgebied.

11.1.4. P4: Herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen met betrekking tot landbouw en bosbouw

Landbouw

Indicator(en) geplande output 2014-2020

Naam maateenheid	Naam van de indicator	Waarde
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	Opleiding/aanleren van vaardigheden (1.1) - Aant. deelnemers aan opleidingen	147.999,00
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	Opleiding/aanleren van vaardigheden (1.1) - Totale overheidsuitgaven voor opleiding/vaardigheden	3.383.016,00
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	Totale overheidsuitgaven € (opleidingen, uitwisselingen tussen landbouwbedrijven, demonstratie) (1.1 tot 1.3)	7.645.958,00
M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)	Aantal geadviseerde begunstigden (2.1)	1.779,00
M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)	Totale overheidsuitgaven (2.1 + 2.3)	9.105.437,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Aantal acties ter ondersteuning van niet-productieve investeringen (4.4)	2.875,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Totale investering € (publiek + privaat)	4.600.000,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Totale overheidsuitgaven €	4.600.000,00
M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)	Aantal ondersteunde acties voor het opstellen van plannen voor dorpsontwikkeling en N2000/HNW-gebiedsbeheer (7.1)	0,00
M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)	Totale overheidsuitgaven (€)	18.070.000,00
M10: Agromilieu (art. 28)	Oppervlakte (ha) agromilieu (10.1)	38.399,00
M10: Agromilieu (art. 28)	Overheidsuitgaven voor de instandhouding van genetische hulpbronnen (10.2)	0,00
M10: Agromilieu (art. 28)	Totale overheidsuitgaven (€)	167.252.450,00
M11: Biologische landbouw (art. 29)	Oppervlakte (ha): conversie naar biologische landbouw (11.1)	2.100,00
M11: Biologische landbouw (art. 29)	Oppervlakte (ha): behoud van biologische landbouw (11.2)	5.300,00
M11: Biologische landbouw (art. 29)	Totale overheidsuitgaven (€)	11.904.321,00
M16: Samenwerking (art. 35)	Totale overheidsuitgaven (16.1 + 16.9)	877.148,00

Bosbouw

Indicator(en) geplande output 2014-2020

Naam maateenheid	Naam van de indicator	Waarde
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.1)	0,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.2)	0,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.3)	0,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.4)	0,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Aantal begunstigden voor preventieve maatregelen (8.3)	0,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.5)	3.226.924,00

verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)		
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Aantal concrete acties (investeringen ter verbetering van de veerkracht en ecologische waarde van bos-ecosystemen) (8.5)	1.200,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Gebieden waar investeringen zijn gedaan ter verbetering van de veerkracht en de ecologische waarde van bos-ecosystemen (8.5)	1.270,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.6)	0,00

11.1.4.1. 4A) het herstellen, in stand houden en versterken van biodiversiteit, met inbegrip van Natura 2000-gebieden, en in gebieden met natuurlijke of andere specifieke beperkingen, en van landbouw met een hoge natuurwaarde, alsook van de toestand van de Europese landschappen

Landbouw

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T9: percentage landbouwgrond onder beheerscontracten ter ondersteuning van de biodiversiteit en/of landschappen (aandachtsgebied 4A)	**1,96**
Landbouwgrond onder beheerscontracten ter ondersteuning van de biodiversiteit en/of landschappen (ha) (aandachtsgebied 4A)	12.101,00

Contextindicator gebruikt als noemer voor de doelgroep

Naam van de contextindicator	Waarde basisjaar
18 Agrarisch gebied - totaal OCG	616.860,00

Bosbouw

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T8: percentage bos / andere beboste gebied onder beheerscontracten ter ondersteuning van de biodiversiteit (aandachtsgebied 4A)	**0,32**
Bos / ander bebost gebied onder beheerscontracten ter ondersteuning van de biodiversiteit (ha) (aandachtsgebied 4A)	600,00

Contextindicator gebruikt als noemer voor de doelgroep

Naam van de contextindicator	Waarde basisjaar
29 Bosgrond en andere beboste grond (000) - totaal	185,70

11.1.4.2. 4B) Verbeteren van het waterbeheer, met inbegrip van het beheer van meststoffen en bestrijdingsmiddelen

Landbouw

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T10: percentage landbouwgrond onder beheerscontracten ter verbetering van het waterbeheer (aandachtsgebied 4B)	**4,68**
Landbouwgrond onder beheerscontracten ter verbetering van het waterbeheer (ha) (aandachtsgebied 4B)	28.864,00

Contextindicator gebruikt als noemer voor de doelgroep

Naam van de contextindicator	Waarde basisjaar
18 Agrarisch gebied - totaal OCG	616.860,00

Bosbouw

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T11: percentage bosbouwgrond onder beheerscontracten ter verbetering van het waterbeheer (aandachtsgebied 4B)	**0**
Bosbouwgrond onder beheerscontracten ter verbetering van het waterbeheer (ha) (aandachtsgebied 4B)	0,00

Contextindicator gebruikt als noemer voor de doelgroep

Naam van de contextindicator	Waarde basisjaar
29 Bosgrond en andere beboste grond (000) - totaal	185,70

11.1.4.3. 4C) het voorkomen van bodemerosie en het verbeteren van bodembeheer

Landbouw

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T12: percentage landbouwgrond onder beheerscontracten ter verbetering van bodembeheer en/of ter voorkoming van bodemerosie (aandachtsgebied 4C)	**1,36**
Landbouwgrond onder beheerscontracten ter verbetering van bodembeheer en/of ter voorkoming van bodemerosie (ha) (aandachtsgebied 4C)	8.415,00

Contextindicator gebruikt als noemer voor de doelgroep

Naam van de contextindicator	Waarde basisjaar
18 Agrarisch gebied - totaal OCG	616.860,00

Bosbouw

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T13: percentage bosbouwgrond onder beheerscontracten ter verbetering van bodembeheer en/of ter voorkoming van bodemerosie (aandachtsgebied 4C)	**0**
Bosbouwgrond onder beheerscontracten ter verbetering van bodembeheer en/of ter voorkoming van bodemerosie (ha) (aandachtsgebied 4C)	0,00

Contextindicator gebruikt als noemer voor de doelgroep

Naam van de contextindicator	Waarde basisjaar
29 Bosgrond en andere beboste grond (000) - totaal	185,70

11.1.5. P5: Het bevorderen van hulpbronnenefficiëntie en het steunen van de overstap naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voeding- en de bosbouwsector

11.1.5.1. 5A) Bevorderen van een efficiënter watergebruik in de landbouwsector

Er zijn geen maatregelen geselecteerd in de strategie voor dit aandachtsgebied.

11.1.5.2. 5B) Bevorderen van een efficiënter energiegebruik in de landbouw- en de voedselverwerkingssector

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T15: Totale investering voor energie-efficiëntie (EUR) (aandachtsgebied 5B)	**218.000.000,00**

Indicator(en) geplande output 2014-2020

Naam maateenheid	Naam van de indicator	Waarde
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	Opleiding/aanleren van vaardigheden (1.1) - Aant. deelnemers aan opleidingen	0,00
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	Opleiding/aanleren van vaardigheden (1.1) - Totale overheidsuitgaven voor opleiding/vaardigheden	0,00
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	Totale overheidsuitgaven € (opleidingen, uitwisselingen tussen landbouwbedrijven, demonstratie) (1.1 tot 1.3)	1.867.176,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Aantal ondersteunde acties voor investeringen (in landbouwbedrijven, verwerking en afzet van agr. producten) (4.1, 4.2 en 4.3)	5.850,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Totale investering € (publiek + privaat)	218.000.000,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Totale overheidsuitgaven €	68.275.943,00
M16: Samenwerking (art. 35)	Totale overheidsuitgaven (16.1 + 16.9)	717.623,00

11.1.5.3. 5C) het faciliteren van de levering en het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, van bijproducten, afvalmateriaal en van residuen en andere non-food-grondstoffen ten bate van de bio-economie

Er zijn geen maatregelen geselecteerd in de strategie voor dit aandachtsgebied.

11.1.5.4. 5D) Verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
GVE's waarop investeringen in het beheer van de veestapel met het oog op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en/of ammoniak betrekking hebben (aandachtsgebied 5D)	**177.000,00**
T17: percentage GVE's waarop investeringen in het beheer van de veestapel met het oog op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en/of ammoniak betrekking hebben (aandachtsgebied 5D)	6,33
T18: percentage landbouwgrond onder beheerscontracten gericht op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en/of ammoniak (aandachtsgebied 5D)	**2,88**
Landbouwgrond onder beheerscontracten gericht op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en/of ammoniak (ha) (aandachtsgebied 5D)	17.781,00

Contextindicator gebruikt als noemer voor de doelgroep

Naam van de contextindicator	Waarde basisjaar
18 Agrarisch gebied - totaal OCG	616.860,00
21 Grootvee-eenheden - totaal	2.794.942,00

Indicator(en) geplande output 2014-2020

Naam maateenheid	Naam van de indicator	Waarde
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Aantal ondersteunde acties voor investeringen (bv. mestopslag, mestverwerking) (4.1, 4.4 en 4.3)	5.000,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Grootvee-eenheden betrokken bij investeringen in veehouderij met het oog op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak	177.000,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Totale investering € (publiek + privaat)	470.000.000,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	Totale overheidsuitgaven €	132.132.713,00
M10: Agromilieu (art. 28)	Oppervlakte (ha) (bv. groenbedekking, combinatieteelt verminderde bemesting, extensivering...)	17.781,00
M10: Agromilieu (art. 28)	Totale overheidsuitgaven (€)	37.309.939,00

11.1.5.5. 5E) Bevorderen van koolstofbehoud en -vastlegging in de landbouw- en de bosbouwsector

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T19: percentage landbouwgrond en bosgrond onder beheerscontracten die bijdragen aan koolstofvastlegging en -behoud (aandachtsgebied 5E)	**0,05**
Landbouw- en bosgrond onder beheer om koolstofvastlegging/conservering te bevorderen (ha) (aandachtsgebied 5E)	370,00

Contextindicator gebruikt als noemer voor de doelgroep

Naam van de contextindicator	Waarde basisjaar
18 Agrarisch gebied - totaal OCG	616.860,00
29 Bosgrond en andere beboste grond (000) - totaal	185,70

Indicator(en) geplande output 2014-2020

Naam maateenheid	Naam van de indicator	Waarde
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Te bebossen oppervlakte (ha) (instelling - 8.1)	680,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.1)	4.540.000,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	In te stellen oppervlakte (ha) aan boslandbouwsystemen (8.2)	150,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.2)	500.000,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.3)	0,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.4)	0,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.5)	0,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Aantal concrete acties (investeringen ter verbetering van de veerkracht en ecologische waarde van bos-ecosystemen) (8.5)	0,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.6)	0,00

11.1.6. P6: Het bevorderen van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden

11.1.6.1. 6A) het faciliteren van diversificatie, creatie en ontwikkeling van kleine ondernemingen, alsook van werkgelegenheid

Er zijn geen maatregelen geselecteerd in de strategie voor dit aandachtsgebied.

11.1.6.2. 6B) Stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden

Streefwaarde-indicator(en) 2014-2020

Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde (2023)
T21: percentage van de plattelandsbevolking dat onder strategieën voor plaatselijke ontwikkeling valt (aandachtsgebied 6B)	**71,73**
Plattelandsbevolking die onder strategieën voor plaatselijke ontwikkeling valt (aandachtsgebied 6B)	1.000.000,00
T22: percentage van de plattelandsbevolking dat voordeel haalt uit verbeterde diensten / infrastructuur (aandachtsgebied 6B)	**15,06**
T23: In de ondersteunde projecten gecreëerde banen (Leader) (aandachtsgebied 6B)	**80,00**
Nettobevolking die voordeel haalt uit verbeterde diensten	210.000,00

Contextindicator gebruikt als noemer voor de doelgroep

Naam van de contextindicator	Waarde basisjaar
1 Bevolking - totaal	6.372.575,00
1 Bevolking - platteland	2,47
1 Bevolking - intermediair	19,41
1 Bevolking - specifieke plattelandsdefinitie gebruikt voor doelwaarden T21; T22 en T24 (indien relevant)	0

Indicator(en) geplande output 2014-2020

Naam maateenheid	Naam van de indicator	Waarde
M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)	Aantal ondersteunde acties voor het opstellen van plannen voor dorpsontwikkeling en N2000/HNW-gebiedsbeheer (7.1)	8,00
M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)	Aantal ondersteunde acties voor investeringen van kleinschalige infrastructuur, met inbegrip van investeringen in hernieuwbare energie en energiebesparing (7.2)	9,00
M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)	Aantal ondersteunde acties voor investeringen in lokale basisvoorzieningen voor de plattelandsbevolking (7,4)	36,00
M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)	Aantal ondersteunde acties voor investeringen in recreatieve/toeristische infrastructuur (7.5)	10,00
M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)	Aantal ondersteunde acties voor studies/investeringen in landelijk cultureel en natuurlijk erfgoed, incl. HNW-locaties (7,6)	11,00
M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)	Aantal ondersteunde acties voor investeringen in verplaatsing van activiteiten omwille van milieu/leefbaarheid (7,7)	24,00
M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)	Aantal concrete acties, overige (7.8)	0,00
M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)	Bevolking die profiteert van verbeterde diensten/infrastructuur (7.1, 7.2, 7.4, 7.5,.7.6, 7.7)	210.000,00
M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)	Totale overheidsuitgaven (€)	13.912.388,00
M16: Samenwerking (art. 35)	Totale overheidsuitgaven (16.1 + 16.9)	8.000.000,00
M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)	Aantal gekozen lokale actiegroepen	12,00
M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale	Onder lokale actiegroepen vallende bevolking	1.000.000,00

ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)		
M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)	Totale overheidsuitgaven (EUR): voorbereidende technische ondersteuning voor samenwerking (19.1)	240.000,00
M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)	Totale overheidsuitgaven (EUR): ondersteuning voor de uitvoering van activiteiten in het kader van vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkelingsstrategieën (19.2)	24.886.806,00
M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)	Totale overheidsuitgaven (EUR): de voorbereiding en uitvoering van samenwerkingsactiviteiten van de lokale actiegroep (19.3)	1.500.000,00
M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)	Totale overheidsuitgaven (EUR): steun voor lopende kosten en dynamisering (19.4)	6.952.734,00

11.1.6.3. 6C) het verbeteren van de toegankelijkheid, het gebruik en de kwaliteit van informatie- en communicatietechnologieën (ICT) in plattelandsgebieden

Er zijn geen maatregelen geselecteerd in de strategie voor dit aandachtsgebied.

11.2. Overzicht van de geplande output en de geplande uitgaven per maatregel en per aandachtsgebied (automatisch gegenereerd)

Maatregelen	Indicatoren	P2		P3		P4			P5					P6			Totaal
		2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C	
M01	Opleiding/aanleren van vaardigheden (1.1) - Aant. deelnemers aan opleidingen	1,016,444	12,836					147,999		0							1,177,279
	Opleiding/aanleren van vaardigheden (1.1) - Totale overheidsuitgaven voor opleiding/vaardigheden	13,402,818	10,990,556					3,383,016		0							27,776,390
	Totale overheidsuitgaven € (opleidingen, uitwisselingen tussen landbouwbedrijven, demonstratie) (1.1 tot 1.3)	16,719,789	10,990,556					7,645,958		1,867,176							37,223,479
M02	Aantal geadviseerde begunstigden (2.1)		998					1,779									2,777
	Totale overheidsuitgaven (2.1 + 2.3)		6,948,567					9,105,437									16,054,004
M04	Totale investering € (publiek + privaat)	813,541,667		31,250,000				4,600,000		218,000,000		470,000,000					1,537,391,667
	Totale overheidsuitgaven €	284,701,633		12,500,000				4,600,000		68,275,943		132,132,713					502,210,289
M06	Totale investering € (publiek + privaat)	9,300,000	280,025,000														289,325,000
	Totale overheidsuitgaven €	1,400,000	56,330,251														57,730,251
M07	Totale overheidsuitgaven (€)							18,070,000							13,912,388		31,982,388
M08	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.1)												4,540,000				4,540,000
	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.2)												500,000				500,000
	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.3)												0				0
	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.4)												0				0

	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.5)					3,226,924					0				3,226,924
	Totale overheidsuitgaven (EUR) (8.6)										0				0
M09	Totale overheidsuitgaven (€)			2,050,000											2,050,000
M10	Oppervlakte (ha) agromilieu (10.1)					38,399									38,399
	Oppervlakte (ha) (bv. groenbedekking, combinatieteelt verminderde bemesting, extensivering...)									17,781					17,781
	Totale overheidsuitgaven (€)					167,252,450				37,309,939					204,562,389
M11	Oppervlakte (ha): conversie naar biologische landbouw (11.1)					2,100									2,100
	Oppervlakte (ha): behoud van biologische landbouw (11.2)					5,300									5,300
	Totale overheidsuitgaven (€)					11,904,321									11,904,321
M16	Totale overheidsuitgaven (16.1 + 16.9)	955,721				877,148		717,623					8,000,000		10,550,492
M19	Aantal gekozen lokale actiegroepen												12		12
	Onder lokale actiegroepen vallende bevolking												1,000,000		1,000,000
	Totale overheidsuitgaven (EUR): voorbereidende technische ondersteuning voor samenwerking (19.1)												240,000		240,000
	Totale overheidsuitgaven (EUR): ondersteuning voor de uitvoering van activiteiten in het kader van vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkelingsstrategieën (19.2)												24,886,806		24,886,806
	Totale overheidsuitgaven (EUR): de voorbereiding en uitvoering van samenwerkingsactiviteiten van de lokale actiegroep												1,500,000		1,500,000

	(19.3)														
	Totale overheidsuitgaven (EUR): steun voor lopende kosten en dynamisering (19.4)												6,952,734		6,952,734

11.3. Secundaire effecten: identificatie van potentiële bijdragen van plattelandsontwikkelingsmaatregelen/-submaatregelen die onder een bepaald aandachtsgebied voor andere aandachtsgebieden/doelstellingen zijn geprogrammeerd

Aandachtsgebied van indicatorplan	Maatregel	P1			P2		P3		P4			P5					P6		
		1A	1B	1C	2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C
2A	M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)		X	X	**P**		X		X								X		
	M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	X			**P**	X	X	X		X	X	X	X	X	X		X		
	M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)				**P**														
	M16: Samenwerking (art. 35)		X		**P**		X		X								X		
2B	M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)			X		**P**													
	M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)	X				**P**	X		X	X	X	X	X	X	X	X			
	M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)				X	**P**													
3A	M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	X					**P**					X	X	X					
	M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27)	X			X		**P**												
5B	M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)		X										**P**		X				
	M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)				X								**P**		X				
	M16: Samenwerking (art. 35)		X										**P**		X				
5D	M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)				X										**P**				
	M10: Agromilieu (art. 28)				X				X	X	X				**P**	X			
5E	M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)								X	X	X	X			X	**P**			
6B	M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)						X										X	**P**	
	M16: Samenwerking (art. 35)						X							X				**P**	
	M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	**P**	

P4 (FOREST)	M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)								**P**	**P**	**P**					X			
P4 (AGRI)	M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)		X	X					**P**	**P**	**P**					X			
	M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)	X					X		**P**	**P**	**P**	X	X	X	X	X			
	M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)								**P**	**P**	**P**	X			X	X			
	M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)								**P**	**P**	**P**								
	M10: Agromilieu (art. 28)								**P**	**P**	**P**					X			
	M11: Biologische landbouw (art. 29)								**P**	**P**	**P**								
	M16: Samenwerking (art. 35)		X						**P**	**P**	**P**					X			

11.4. Ondersteunende tabel om weer te geven op welke manier milieumaatregelen/-regelingen geprogrammeerd zijn om één (of meer) milieu-/ klimaatdoelstelling(en) te bereiken

11.4.1. Landbouwgrond

11.4.1.1. M10: Agromilieu (art. 28)

Soort concrete actie of groep van soorten concrete actie	Agromilieuklimaatverbintenissen-typologie	Totale uitgaven (EUR)	Totale oppervlakte (ha) per maatregel of soort concrete actie	Biodiversiteit FA 4A	Waterbeheer FA 4B	Bodembeheer FA 4C	Vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak FA 5D	Koolstofvastlegging/ -behoud FA 5E
BO04 - uitstel beweidingsdatum 20 mei	Onderhoud van HNW-akkerbouw- en graslandsystemen (bijv. maaitechnieken, manuele arbeid, laten van winterstoppels in akkerlandgebieden), introductie van extensief grazen, conversie van akkerland naar grasland.	95.785,00	217,00	X	X	X		X
AMKM04 - Verwarringstechniek in de fruitteelt	Beter beheer, vermindering van minerale meststoffen en pesticiden (met inbegrip van geïntegreerde productie)	14.891.039,00	9.025,00	X	X	X		
BO03 - uitstel maaidatum	Onderhoud van HNW-akkerbouw- en graslandsystemen (bijv. maaitechnieken, manuele arbeid, laten van winterstoppels in akkerlandgebieden), introductie van extensief grazen, conversie van akkerland naar grasland.	7.817.407,00	1.052,00	X	X	X		X
BO13 - aanleg en onderhoud faunastrook (gemengde grasstrook)	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	5.218.317,20	797,00	X	X	X		X
BO19 - onderhoud kaphaag	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	473.499,00	6,00	X	X	X		X

BO15 - aanleg en onderhoud faunastrook plus (gemengde grasstrook)	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	9.650.330,80	1.181,00	X	X	X		X
BO09 - aanleg en onderhoud erosiedam uit stro	Bodembedekking, ploegtechnieken, minimale bodembewerking, op bodembehoud gerichte landbouw	355.827,00	1,00			X		X
BO24 - waterkwaliteit	Beter beheer, vermindering van minerale meststoffen en pesticiden (met inbegrip van geïntegreerde productie)	10.864.899,00	11.589,00	X	X	X		
AMKM02 - teelt van vezelvlas en vezelhennep met verminderde bemesting	Beter beheer, vermindering van minerale meststoffen en pesticiden (met inbegrip van geïntegreerde productie)	1.500.000,00	1.050,00	X		X	X	X
BO23 - omvormingsbeheer houtkanten	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	2.844.014,00	29,00	X	X	X		X
AMKM05 - behoud van lokale veerassen	Overige	8.271.471,00		X				
BO32 - onderhoud houtsingel	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	113.500,00	10,00	X	X	X		X
BO14 - onderhoud faunastrook (gemengde grasstrook)	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	7.114.546,00	1.086,00	X	X	X		X
BO08 - aanleg of onderhoud erosiestrook (grasstrook)	Bodembedekking, ploegtechnieken, minimale bodembewerking, op bodembehoud gerichte landbouw	2.850.983,00	724,00			X		X
BO07 - faunavoedselgewas	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden,	16.728.518,00	1.226,00	X	X	X		

	bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)							
BO26 - verminderde bemesting bouwland (100% reductie)	Beter beheer, vermindering van minerale meststoffen en pesticiden (met inbegrip van geïntegreerde productie)	7.249.488,00	584,00	X	X	X		X
AMKM01 - teelt van vlinderbloemigen	Gewasdiversificatie, gewasrotatie	35.809.939,00	16.731,00	X	X	X	X	X
BO05 - standweide 15 juni	Onderhoud van HNW-akkerbouw- en graslandsystemen (bijv. maaitechnieken, manuele arbeid, laten van winterstoppels in akkerlandgebieden), introductie van extensief grazen, conversie van akkerland naar grasland.	1.172.144,00	175,00	X	X	X		X
BO06 - kuikenweide	Onderhoud van HNW-akkerbouw- en graslandsystemen (bijv. maaitechnieken, manuele arbeid, laten van winterstoppels in akkerlandgebieden), introductie van extensief grazen, conversie van akkerland naar grasland.	1.349.473,00	175,00	X	X	X		X
AMKM03 - mechanische onkruidbestrijding	Beter beheer, vermindering van minerale meststoffen en pesticiden (met inbegrip van geïntegreerde productie)	6.873.665,00	3.801,00	X	X	X		
BO17 - aanleg en onderhoud bloemenstrook	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	11.569.813,00	1.449,00	X	X	X		X
BO11 - aanleg of onderhoud bufferstrook (grasstrook 15 juni)	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	1.821.656,00	362,00	X	X	X		X
BO30 - luzernestrook hamster	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	140.325,00	30,00	X	X	X		X

BO31 - hamstervriendelijke nateelt	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	29.250,00	90,00	X	X	X		X
BO29 - graskruidenstrook vogelakker	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	337.050,00	60,00	X	X	X		X
BO01 - ontwikkeling soortenrijk grasland	Onderhoud van HNW-akkerbouw- en graslandsystemen (bijv. maaitechnieken, manuele arbeid, laten van winterstoppels in akkerlandgebieden), introductie van extensief grazen, conversie van akkerland naar grasland.	5.262.377,00	584,00	X	X	X		X
BO28 - luzerne vogelakker	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	264.600,00	60,00	X	X	X		X
BO18 - onderhoud haag	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	6.981.161,00	53,00	X	X	X		X
BO25 - fosfaatuitmijning	Beter beheer, vermindering van minerale meststoffen en pesticiden (met inbegrip van geïntegreerde productie)	2.144.731,00	869,00	X	X	X		
BO16 -onderhoud faunastrook plus (gemengde grasstrook)	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	11.043.364,00	1.449,00	X	X	X		X
BO22 - onderhoud knotbomen	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	334.872,00	12,00	X	X	X		X
BO21 - onderhoud houtkant	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	6.237.624,00	140,00	X	X	X		X

BO27 - verminderde bemesting grasland (100%)	Beter beheer, vermindering van minerale meststoffen en pesticiden (met inbegrip van geïntegreerde productie)	5.095.874,00	584,00	X	X	X		X
BO10 - aanleg en onderhoud strategisch gelegen grasland	Bodembedekking, ploegtechnieken, minimale bodembewerking, op bodembehoud gerichte landbouw	690.472,00	290,00			X		X
BO20 - onderhoud (struweel)heg	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	4.703.884,00	35,00	X	X	X		X
BO12 - aanleg of onderhoud vluchtstrook (grasstrook 22 juni)	Totstandbrenging en onderhoud van ecologische kenmerken (bijv. akkerranden, bufferzones, bloemenstroken, hagen, bomen)	2.235.230,00	362,00	X	X	X		X
BO02 - Instandhouding soortenrijk grasland	Onderhoud van HNW-akkerbouw- en graslandsystemen (bijv. maaitechnieken, manuele arbeid, laten van winterstoppels in akkerlandgebieden), introductie van extensief grazen, conversie van akkerland naar grasland.	3.506.260,00	292,00	X	X	X		X

11.4.1.2. M11: Biologische landbouw (art. 29)

Submaatregel	Totale uitgaven (EUR)	Totale oppervlakte (ha) per maatregel of soort concrete actie	Biodiversiteit FA 4A	Waterbeheer FA 4B	Bodembeheer FA 4C	Vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak FA 5D	Koolstofvastlegging/-behoud FA 5E
11.1 - betaling voor de overstap naar praktijken en methoden voor biologische landbouw	5.452.161,00	2.100,00	X	X	X		
11.2 - betaling voor behoud van biologische landbouwpraktijken en -methoden	6.452.161,00	5.300,00	X	X	X		

11.4.1.3. M12: Natura 2000 en Kaderrichtlijn Water betalingen (art. 30)

Submaatregel	Totale uitgaven (EUR)	Totale oppervlakte (ha) per maatregel of soort concrete actie	Biodiversiteit FA 4A	Waterbeheer FA 4B	Bodembeheer FA 4C	Vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak FA 5D	Koolstofvastlegging/-behoud FA 5E
12.1 - compensatie voor Natura 2000-landbouwgebieden							
12.3 - compensatie voor landbouwgebieden die vallen onder stroomgebiedsbeheersplannen							

11.4.1.4. M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)

Submaatregel	Totale uitgaven (EUR)	Totale oppervlakte (ha) per maatregel of soort concrete actie	Biodiversiteit FA 4A	Waterbeheer FA 4B	Bodembeheer FA 4C	Vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak FA 5D	Koolstofvastlegging/-behoud FA 5E
8.1 - steun voor bebossing/de aanleg van beboste gebieden	4.540.000,00	680,00	X	X			X
8.2 - Ondersteuning bij het opzetten en onderhouden van systemen voor land- en bosbouw	500.000,00	150,00	X	X	X		X

11.4.2. Bosgebieden

11.4.2.1. M15: Bos milieu- en klimaatdiensten en bosbescherming (art. 34)

Soort concrete actie of groep van soorten concrete actie	Totale uitgaven (EUR)	Totale oppervlakte (ha) per maatregel of soort concrete actie	Biodiversiteit FA 4A	Waterbeheer FA 4B	Bodembeheer FA 4C

11.4.2.2. M12: Natura 2000 en Kaderrichtlijn Water betalingen (art. 30)

Submaatregel	Totale uitgaven (EUR)	Totale oppervlakte (ha) per maatregel of soort concrete actie	Biodiversiteit FA 4A	Waterbeheer FA 4B	Bodembeheer FA 4C
12.2 - compensatie voor Natura 2000-bosbouwgebieden					

11.4.2.3. M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)

Submaatregel	Totale uitgaven (EUR)	Totale oppervlakte (ha) per maatregel of soort concrete actie	Biodiversiteit FA 4A	Waterbeheer FA 4B	Bodembeheer FA 4C
8.5 - Ondersteuning voor investeringen ter verbetering van de veerkracht en de milieuwaarde van bosecosystemen	3.226.924,00	1.270,00	X	X	

11.5. Programmaspecifieke streefwaarde en output

Specifieke streefwaarde-indicator(en)

Code	Naam van de streefwaarde-indicator	Aandachtsgebied	Streefwaarde voor 2023	Eenheid

Specifieke outputindicator(en)

Code	Naam van de outputindicator	Maatregel	Aandachtsgebied	Geplande output	Eenheid

12. AANVULLENDE NATIONALE FINANCIERING

Voor maatregelen en concrete acties die binnen de werkingssfeer van artikel 42 van het Verdrag vallen, een overzicht van de aanvullende nationale financiering per maatregel, in overeenstemming met artikel 82 van Verordening (EU) nr. 1305/2013, met inbegrip van de bedragen per maatregel en een indicatie van de naleving met de criteria van de RD-verordening.

Maatregel	Aanvullende nationale financiering in de periode 2014-2020 (EUR)
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	5.000.000,00
M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)	9.300.000,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	143.500.000,00
M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)	10.000.000,00
M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)	0,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	0,00
M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27)	1.000.000,00
M10: Agromilieu (art. 28)	75.831.315,00
M11: Biologische landbouw (art. 29)	2.300.000,00
M16: Samenwerking (art. 35)	360.000,00
M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)	0,00
M20: Technische bijstand lidstaten (art. 51-54)	0,00
Totaal	247.291.315,00

12.1. M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)

Indicatie van de naleving van de operaties met de criteria uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Indien de voorziene budgetten ontoereikend zouden blijken, wordt de maatregel ongewijzigd verdergezet en betaald met 100% nationale steun. Er zal geen sprake zijn van cumulatie.

- M01 Acties inzake kennisoverdracht en voorlichting – ‘Demonstratieprojecten’: 2.000.000 euro
- M01 Acties inzake kennisoverdracht en voorlichting – ‘Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)’: 3.000.000 euro

Deze bedragen zijn een ruwe inschatting om de maatregelen verder te kunnen laten lopen wanneer het PDPO III-jaarbudget volledig is aangewend in het desbetreffende jaar of wanneer het maatregelbudget

2014-2020 voor de betrokken maatregel is uitgeput.

12.2. M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)

Indicatie van de naleving van de operaties met de criteria uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Indien de voorziene budgetten ontoereikend zouden blijken, wordt de maatregel ongewijzigd verdergezet en betaald met 100% nationale steun. Er zal geen sprake zijn van cumulatie.

Deze bedragen zijn een ruwe inschatting om de maatregelen verder te kunnen laten lopen wanneer het PDPO III-jaarbudget volledig is aangewend in het desbetreffende jaar of wanneer het maatregelbudget 2014-2020 voor de betrokken maatregel is uitgeput.

12.3. M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)

Indicatie van de naleving van de operaties met de criteria uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Indien de voorziene budgetten ontoereikend zouden blijken, wordt de maatregel ongewijzigd verdergezet en betaald met 100% nationale steun. Er zal geen sprake zijn van cumulatie.

- M04 Investeringen in materiële activa – ‘Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf’: 135.000.000 euro
- M04 Investeringen in materiële activa – ‘Projectsteun voor innovaties in de landbouw’: 6.000.000 euro
- M04 Investeringen in materiële activa – ‘Investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten’: 1.500.000 euro
- M04 Investeringen in materiële activa – ‘Steun aan niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf’: 1.000.000 euro

Deze bedragen zijn een ruwe inschatting om de maatregelen verder te kunnen laten lopen wanneer het PDPO III-jaarbudget volledig is aangewend in het desbetreffende jaar of wanneer het maatregelbudget 2014-2020 voor de betrokken maatregel is uitgeput.

12.4. M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)

Indicatie van de naleving van de operaties met de criteria uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Indien de voorziene budgetten ontoereikend zouden blijken, wordt de maatregel ongewijzigd verdergezet en betaald met 100% nationale steun. Er zal geen sprake zijn van cumulatie.

- M06 Ontwikkeling van landbouwbedrijven en –ondernemingen - 'Overnamesteun voor jonge landbouwers' : 10.000.000 euro

Deze bedragen zijn een ruwe inschatting om de maatregelen verder te kunnen laten lopen wanneer het PDPO III-jaarbudget volledig is aangewend in het desbetreffende jaar of wanneer het maatregelbudget 2014-2020 voor de betrokken maatregel is uitgeput.

12.5. M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)

Indicatie van de naleving van de operaties met de criteria uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1305/2013

/

12.6. M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)

Indicatie van de naleving van de operaties met de criteria uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1305/2013

/

12.7. M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27)

Indicatie van de naleving van de operaties met de criteria uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Indien de voorziene budgetten ontoereikend zouden blijken, wordt de maatregel ongewijzigd verdergezet en betaald met 100% nationale steun. Er zal geen sprake zijn van cumulatie.

Deze bedragen zijn een ruwe inschatting om de maatregelen verder te kunnen laten lopen wanneer het PDPO III-jaarbudget volledig is aangewend in het desbetreffende jaar of wanneer het maatregelbudget

2014-2020 voor de betrokken maatregel is uitgeput.

12.8. M10: Agromilieu (art. 28)

Indicatie van de naleving van de operaties met de criteria uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1305/2013

1. M10 Agromilieu– en klimaatsteun – 'Beheerovereenkomsten': 30.000.000 euro = zuivere top-up bovenop de nationale financiering
2. Indien de voorziene budgetten ontoereikend zouden blijken, wordt de maatregel ongewijzigd verdergezet en betaald met 100% nationale steun. Er zal geen sprake zijn van cumulatie.

    - M10 Agromilieu– en klimaatsteun – 'Agromilieu-klimaatmaatregelen – landbouw': 15.500.000 euro
    - M10 Agromilieu– en klimaatsteun – 'Beheerovereenkomsten' (incl. uitdovende maatregelen - zie hoofdstuk 19): 30.331.315 euro

Deze bedragen zijn een ruwe inschatting om de maatregelen verder te kunnen laten lopen wanneer het PDPO III-jaarbudget volledig is aangewend in het desbetreffende jaar of wanneer het maatregelbudget 2014-2020 voor de betrokken maatregel is uitgeput.

12.9. M11: Biologische landbouw (art. 29)

Indicatie van de naleving van de operaties met de criteria uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Indien de voorziene budgetten ontoereikend zouden blijken, wordt de maatregel ongewijzigd verdergezet en betaald met 100% nationale steun. Er zal geen sprake zijn van cumulatie.

- M11 Biologische landbouw – 'Hectaresteun voor de omschakeling naar de biologische productiemethode' en 'Hectaresteun voor de voortzetting van de biologische productiemethode' : 2.300.000 euro

Deze bedragen zijn een ruwe inschatting om de maatregelen verder te kunnen laten lopen wanneer het PDPO III-jaarbudget volledig is aangewend in het desbetreffende jaar of wanneer het maatregelbudget 2014-2020 voor de betrokken maatregel is uitgeput.

12.10. M16: Samenwerking (art. 35)

Indicatie van de naleving van de operaties met de criteria uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1305/2013

Indien de voorziene budgetten ontoereikend zouden blijken, wordt de maatregel ongewijzigd verdergezet en betaald met 100% nationale steun. Er zal geen sprake zijn van cumulatie.

- M16 Samenwerking – 'Steun voor de oprichting van EIP-operationele groepen': 360.000 euro

Deze bedragen zijn een ruwe inschatting om de maatregelen verder te kunnen laten lopen wanneer het PDPO III-jaarbudget volledig is aangewend in het desbetreffende jaar of wanneer het maatregelbudget 2014-2020 voor de betrokken maatregel is uitgeput.

12.11. M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)

Indicatie van de naleving van de operaties met de criteria uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1305/2013

/

12.12. M20: Technische bijstand lidstaten (art. 51-54)

Indicatie van de naleving van de operaties met de criteria uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1305/2013

/

13. ELEMENTEN DIE NODIG ZIJN VOOR BEOORDELING VAN DE OVERHEIDSSTEUN

Voor de maatregelen en concrete maatregelen die buiten het toepassingsgebied vallen van artikel 42 van het Verdrag; de tabel met steunregelingen op grond van artikel 81, lid 1 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 die voorzien zijn voor de uitvoering van de programma's, met de titel van de steunregeling en de ELFPO-bijdrage, nationale cofinanciering en aanvullende nationale financiering. Gedurende de gehele looptijd van het programma moet verenigbaarheid met regels van de Unie voor staatssteun worden gewaarborgd.

De tabel moet vergezeld gaan van een toezegging van de lidstaat dat, indien dit wordt vereist door de voorschriften omtrent staatssteun of door specifieke voorwaarden in een goedkeuringsbesluit over staatssteun, zulke maatregelen individueel zullen worden medegedeeld krachtens artikel 108, lid 3, van het Verdrag.

Maatregel	Benaming van de steunregeling	Elfpo (EUR)	Nationale medefinanciering (EUR)	Aanvullende nationale financiering (EUR)	Totaal (EUR)
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)					
M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)					
M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)					
M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)	"Inrichting in functie van Natura 2000" en "Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen"				
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	'Aanleg van een boslandbouwsysteem' en 'Bebossing aanleg' en 'Bebossing onderhoudsubsidie' en 'Bebossing inkomenscompensatie' en 'Herbebossing'	1.284.462,00	1.284.462,00	5.698.000,00	8.266.924,00
M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27)					
M10: Agromilieu (art. 28)					

M11: Biologische landbouw (art. 29)					
M16: Samenwerking (art. 35)	Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving				
M16: Samenwerking (art. 35)	Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking				
M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)	'Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)' en 'Samenwerkingsprojecten (LEADER)'	11.837.963,00	11.837.963,00		23.675.926,00
Totaal (EUR)		**13.122.425,00**	**13.122.425,00**	**5.698.000,00**	**31.942.850,00**

13.1. M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)

Benaming van de steunregeling:

Elfpo (EUR):

Nationale medefinanciering (EUR):

Aanvullende nationale financiering (EUR):

Totaal (EUR):

13.1.1.1. Indicatie:*

/

13.2. M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)

Benaming van de steunregeling:

Elfpo (EUR):

Nationale medefinanciering (EUR):

Aanvullende nationale financiering (EUR):

Totaal (EUR):

13.2.1.1. Indicatie:*

/

13.3. M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)

Benaming van de steunregeling:

Elfpo (EUR):

Nationale medefinanciering (EUR):

Aanvullende nationale financiering (EUR):

Totaal (EUR):

13.3.1.1. Indicatie:*

/

13.4. M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)

Benaming van de steunregeling: "Inrichting in functie van Natura 2000" en "Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen"

Elfpo (EUR):

Nationale medefinanciering (EUR):

Aanvullende nationale financiering (EUR):

Totaal (EUR):

13.4.1.1. Indicatie:*

- Inrichting ifv Natura 2000: de steun wordt gegeven aan niet-economische activiteiten en valt bijgevolg buiten de scope van staatssteun
- Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland: de steun wordt gegeven aan niet-economische activiteiten en valt bijgevolg buiten de scope van staatssteun

13.5. M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)

Benaming van de steunregeling: 'Aanleg van een boslandbouwsysteem' en 'Bebossing aanleg' en 'Bebossing onderhoudsubsidie' en 'Bebossing inkomenscompensatie' en 'Herbebossing'

Elfpo (EUR): 1.284.462,00

Nationale medefinanciering (EUR): 1.284.462,00

Aanvullende nationale financiering (EUR): 5.698.000,00

Totaal (EUR): 8.266.924,00

13.5.1.1. Indicatie:*

De maatregel valt onder de vrijstellingsverordening 702/2014.

- Aanleg van een boslandbouwsysteem: 250.000 euro (ELFPO) + 250.000 euro (nationale

cofinanciering). Gezien de scope en de begunstigden van deze maatregel, wordt dit onderdeel niet beschouwd als staatssteun.

- Bebossing (aanlegsubsidie / onderhoudsubsidie / inkomenscompensatie) : enkel in geval er een economische activiteit mee gepaard gaat, wordt dit beschouwd als staatssteun: 590.000 euro (ELFPO) + 590.000 euro (nationale cofinanciering) + 3.360.000 euro (aanvullende nationale financiering). Deze maatregel zal in het desbetreffende geval gebruik maken van de horizontale de minimis volgens verordening 1407/2013 of van artikel 32 van de vrijstellingsverordening 702/2014. Eenmaal de staatssteunaspecten van deze maatregelen gekend zijn, zullen ze meegedeeld worden in de eerstvolgende programmawijziging.
- Herbebossing: enkel in geval er een economische activiteit mee gepaard gaat, wordt dit beschouwd als staatssteun: 444.462 euro (ELFPO) + 444.462 euro (nationale cofinanciering) + 2.338.000 euro (aanvullende nationale financiering). Deze maatregel zal in het desbetreffende geval gebruik maken van de horizontale de minimis volgens verordening 1407/2013 of van artikel 35 van de vrijstellingsverordening 702/2014. Eenmaal de staatssteunaspecten van deze maatregelen gekend zijn, zullen ze meegedeeld worden in de eerstvolgende programmawijziging.

De Vlaamse Overheid verbindt zich ertoe alle relevante voorwaarden onder de staatssteunregelgeving, onder meer de voorwaarde ivm het incentive effect, te respecteren.

13.6. M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27)

Benaming van de steunregeling:

Elfpo (EUR):

Nationale medefinanciering (EUR):

Aanvullende nationale financiering (EUR):

Totaal (EUR):

13.6.1.1. Indicatie:*

/

13.7. M10: Agromilieu (art. 28)

Benaming van de steunregeling:

Elfpo (EUR):

Nationale medefinanciering (EUR):

Aanvullende nationale financiering (EUR):

Totaal (EUR):

13.7.1.1. Indicatie:*

/

13.8. M11: Biologische landbouw (art. 29)

Benaming van de steunregeling:

Elfpo (EUR):

Nationale medefinanciering (EUR):

Aanvullende nationale financiering (EUR):

Totaal (EUR):

13.8.1.1. Indicatie:*

/

13.9. M16: Samenwerking (art. 35)

Benaming van de steunregeling: Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving

Elfpo (EUR):

Nationale medefinanciering (EUR):

Aanvullende nationale financiering (EUR):

Totaal (EUR):

13.9.1.1. Indicatie:*

De maatregel is niet marktverstorend en valt buiten de scope van staatssteun

13.10. M16: Samenwerking (art. 35)

Benaming van de steunregeling: Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking

Elfpo (EUR):

Nationale medefinanciering (EUR):

Aanvullende nationale financiering (EUR):

Totaal (EUR):

13.10.1.1. Indicatie:*

De maatregel is niet marktverstorend en valt buiten de scope van staatssteun

13.11. M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)

Benaming van de steunregeling: 'Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)' en 'Samenwerkingsprojecten (LEADER)'

Elfpo (EUR): 11.837.963,00

Nationale medefinanciering (EUR): 11.837.963,00

Aanvullende nationale financiering (EUR):

Totaal (EUR): 23.675.926,00

13.11.1.1. Indicatie:*

Wanneer blijkt dat de projecten steun geven aan economische activiteiten, zullen die projecten worden gemeld als staatssteun onder de relevante regelgeving. In het desbetreffende geval wordt het nummer van het staatssteundossier meegenomen in de eerstvolgende programmawijziging.

De Vlaamse Overheid verbindt zich ertoe alle relevante voorwaarden onder de staatssteunregelgeving, onder meer de voorwaarde ivm het incentive effect, te respecteren.

14. INFORMATIE OVER DE COMPLEMENTARITEIT

14.1. Beschrijving van de middelen voor de complementariteit en samenhang met:

14.1.1. Andere instrumenten van de Unie en in het bijzonder met ESI-fondsen en pijler 1, met inbegrip van vergroening, en andere instrumenten van het gemeenschappelijk landbouwbeleid

Coördinatie ELFPO met de andere ESI-fondsen

- Algemeen: Vlaanderen kiest ervoor om CLLD / LEADER niet fonds-overschrijdend in te zetten maar LEADER toe te passen binnen ELFPO enerzijds en EFMZV anderzijds (zie ook hoofdstuk 15.4). Een meer uitgebreide analyse vindt men terug in het Partnerschapsakkoord. Wegens dit niet-toepassen van een fondsoverschrijdende CLLD-samenwerking dient er dus geen Lead Fund vooropgesteld te worden.
- M.b.t. EFMZV: in het kader van het ELFPO-programma worden geen acties rond of voor de visserijsector voorzien. Noch qua thema's en maatregelen, noch qua gebied is er overlap mogelijk tussen ELFPO en EFMZV. Daarnaast wordt de coördinatie ook verzekerd doordat de beheersautoriteiten van beide programma's tot hetzelfde beleidsdomein behoren. Hierdoor dienen geen specifieke rollen geïdentificeerd te worden.
- M.b.t. ESF en EFRO: er is geen overlap met de werking van het ESF-programma en het EFRO-programma. Mogelijke overlap in de toekomst wordt voorkomen door de voorwaarden inzake dubbelfinanciering binnen het ELFPO-programma. Hiervoor werd reeds bilateraal overlegd en werden afspraken inzake rollen en coördinatie vastgelegd: dubbelfinanciering wordt vermeden door middel van duidelijke afbakeningen (zie hieronder). In de komende jaren wordt gekeken in hoeverre dergelijke overlegmomenten gestructureerd moeten worden. Volgende afspraken gelden alvast:

    - PDPO – ESF: Een actie in de maatregel omgevingskwaliteit betreft 'Ondersteunen van sociaal economie projecten indien ze landbouwgerelateerd zijn'. Hierbij worden enkel de investeringen gesubsidieerd door PDPO, daar de ondersteuning van de arbeidskrachten een actie betreft van ESF. De coördinatie van het bewaken van deze afbakeningen ligt bij de beheerdienst van de maatregel omgevingskwaliteit binnen PDPO. Indien nodig wordt hiervoor bilateraal overlegd.
    - PDPO – EFRO: Er werd gekozen om voor de bredere plattelandswerking in Vlaanderen met PDPO vooral in te zetten op de prioriteit 6b (Stimuleren van de plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden). Prioriteit 6a (Faciliteren diversifiëring, creatie en ontwikkeling – nieuwe, kleine ondernemingen, werkgelegenheid) dient voornamelijk te worden gerealiseerd vanuit EFRO. Hierbij werkt men verder op de afspraken die reeds in voege waren tijdens de voorbije programmeringsperiodes, waarbij dossiers met mogelijke overlap aan het andere fonds worden voorgelegd voor verificatie op dubbelfinanciering, alvorens een beslissing genomen wordt. Beide fondsen spelen hierbij de rol van bewaker, een coördinerende rol is niet nodig.

Coördinatie ELFPO (Pijler II) met Pijler I

De acties die worden ondernomen in dit programma zijn complementair met de instrumenten van het Pijler I-beleid van het GLB.

Indien er coherentie en/of afbakening is met de maatregelen van Pijler I van het GLB (bijvoorbeeld de

GMO-regelingen, zelfde gebruik van definitie actieve landbouwer uit Pijler 1, ...) dan wordt dit aangegeven in de maatregelfiche.

Om een efficiënte en effectieve implementatie van de verschillende steunmaatregelen i.k.v. Pijler I en Pijler II te garanderen, en om synergie na te streven, werden in Vlaanderen volgende beslissingen genomen:

- Het beheer en de controle van de directe steun binnen de Eerste Pijler, en van de Tweede Pijler, werden ondergebracht bij eenzelfde betaalorgaan.
- Binnen dat betaalorgaan is de organisatiestructuur niet per pijler opgedeeld, maar procesmatig: het proces van aanvragen, van controles, van betalingen… voor Pijler I en Pijler II wordt telkens door een respectievelijke dienst behandeld. Dergelijke organisatiestructuur werkt de verkokering tegen en leidt per definitie tot een maximalisatie van de synergiën in het beheer van de beide pijlers.
- Voor alle elementen van het GLB die de lidstaten/regio's zelf moeten invullen, wordt steeds getracht om deze compatibel te maken over de beide pijlers heen.
- De informatiekanalen voor de landbouwers, en de premie-aanvraagprocedures, zijn zoveel mogelijk geharmoniseerd voor beide pijlers.
- Zowel de administratieve als de plaatscontroles voor de landbouwfondsen, gebeuren zoveel als mogelijk geïntegreerd.
- Op beleidsmatig vlak wordt gewaakt over de complementariteit van de concrete maatregelen uit beide pijlers
- …

Met betrekking tot de vergroeningseisen in Pijler 1 (art.43-47 van verordening (EU) nr.1307/2013) hebben de betrokken experten elke sub-maatregel van PDPO III – maatregel 10 en 11 gescreend op mogelijke overlap, om dubbele financiering uit te sluiten. Voor de vergroeningseis rond behoud blijvend grasland en rond gewasdiversificatie wordt beoordeeld dat er geen risico is op dubbelfinanciering met de agromilieumaatregelen, beheerovereenkomsten en bio-hectarepremie. Er is enkel een risico op dubbelfinanciering bij een aantal types van het ecologisch aandachtsgebied (EAG), vnl. akkerranden, bufferstroken, areaal langs bosranden en stikstof-fixerende teelten. Voor sommige AMKM / bio zal geen subsidie worden uitbetaald in geval van combinatie met de EAG, voor andere AMKM zal een gereduceerde subsidie uitbetaald worden en voor nog andere AMKM/bio wordt de volledige subsidie uitbetaald omdat er geen overlapping is. Alle onderzoeksdocumenten werden ter certificering voorgelegd aan ILVO (Instituut voor Landbouw- en Visserij-onderzoek). De certificering wordt als bijlage toegevoegd aan het PDPO III.

Andere

Er wordt uiteraard voor gezorgd dat er geen dubbelfinanciering plaats vindt t.o.v. bijvoorbeeld IWT, gemeentes en provincies, … en tussen de maatregelen onderling (zie ook de maatregelfiches).

Naast de hoger vermelde afbakeningen en complementaire acties naar adviseurs, landbouwers, boseigenaars en –gebruikers maar ook burgers met interesse voor landbouw, bosbouw en plattelandsontwikkeling toe, zijn er natuurlijk ook overeenkomsten en afspraken met activiteiten en inspanningen die buiten de ESI-fondsen en PDPO vallen. Deze worden opgevolgd door de beheerdiensten van de maatregelen die de nodige kennis en expertise terzake hebben.

Voorbeelden (niet-limitatief) hiervan zijn: het reguliere landbouwonderwijs (zowel middelbaar als hoger onderwijs) incl. bosbouw; opleidingen, trainingen en bijscholingen voor land-, tuin- en bosbouwers en adviseurs via federale en provinciale administraties (bvb Federaal Agentschap voor de Voedselveiligheid,

provinciale proefcentra, …); de (op regelmatige basis georganiseerde) infosessies van het Beleidsdomein Landbouw en Visserij voor de adviseurs en consulenten; de informatie verspreid via Syntra, AgriPrevent, ILVO en andere wetenschappelijke onderzoeksinstellingen, VVP en VVSG; herscholingsmogelijkheden via VDAB…

Inzake ondersteuning voor KMO's op het platteland wordt door de betrokken beheersdiensten een opvolging en afbakening voorzien van de acties die worden ondernomen door de Federale Overheidsdienst Economie, het Agentschap Ondernemen (o.a. afbakening op basis van de NACE-code met de portefeuille voor KMO's), VDAB, UNIZO en de andere beroepsorganisaties en de opleidingsinstituten en –centra terzake.

14.1.2. Wanneer een lidstaat ervoor heeft gekozen voor het indienen van een nationaal programma en een reeks regionale programma's zoals bedoeld in artikel 6, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, informatie over de complementariteit tussen die programma's

Niet van toepassing

14.2. Indien relevant, informatie over de complementariteit met andere instrumenten van de Unie, met inbegrip van LIFE

Het beleid dat via PDPO III wordt uitgevoerd, werkt complementair aan andere instrumenten. Hierbij wordt de complementariteit voorzien in de regelgeving en in de uitwerking van de specifieke acties binnen en buiten PDPO III – meestal door beleidsdomeinen die ook binnen PDPO III als beheerdienst actief zijn en dus zo instaan voor een vlotte afbakening. Zo zijn er onder andere linken met de uitvoering van acties inzake:

- de te volgen randvoorwaarden (zie hoofdstuk over ex ante-voorwaarden, item over GLMC – zie ook http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/brochure_randvoorwaarden.pdf). Hierbij worden de Europese, federale en Vlaamse wetgeving, toepassing en linken met de vogel- en habitatrichtlijn, de slibrichtlijn, de nitraatrichtlijn, de Europese voorschriften met betrekking tot de identificatie en registratie van dieren, de gewasbeschermingrichtlijn, de hormonenrichtlijn, de levensmiddelenverordening, de BSE-verordening, de richtlijnen over de kennisgeving van ziekten en tot slot de richtlijnen op het gebied van dierenwelzijn, aangehaald en verduidelijkt;
- het Vlaams milieubeleidsplan, dat de wetgeving rond natuur mee uitwerkt (http://www.lne.be/themas/beleid/mina4/leeswijzer/publicaties/Milieubeleidsplan2011-2015.pdf. Het Milieubeleidsplan bepaalt de hoofdlijnen van het milieubeleid dat door het Vlaamse Gewest, en ook door de provincies en gemeenten in aangelegenheden van gewestelijk belang, dient te worden gevoerd. Naast een schets van de context, is in het plan een evenwaardige plaats toebedeeld aan de langetermijndoelstellingen, de overheidsinterne engagementen, de plandoelstellingen, de milieuthema's en tenslotte de maatregelenpakketten. De thema's die behandeld worden zijn duurzame productie en consumptie, klimaat, lucht, water en waterbodems, afval- en materialenbeleid, bodemverontreiniging, bodembescherming, natuurlijke rijkdommen en

ondergrond, biodiversiteit, mest, en lokale leefkwaliteit;

- en het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen met onder andere specifieke gebiedsafbakeningen in functie van natuur en landbouw (http://www.ruimtelijkeordening.be/NL/Beleid/Wetgeving) Het structuurplan stelt dat we de resterende open ruimte maximaal moeten beschermen en de steden herwaarderen zodat zij aangename plekken worden om te leven. Deze visie wordt volgens vier invalshoeken uitgewerkt: voor de stedelijke gebieden, het buitengebied, de economische gebieden en de lijninfrastructuur.;
- de instrumenten van de mestwetgeving, o.a. het Mestactieplan (zie http://www.vlm.be/landtuinbouwers/mestbank/Pages/default.aspx) De nitraatrichtlijn wordt in Vlaanderen geïmplementeerd via de mestactieprogramma's (MAP). Het vijfde MAP gaat in 2015 in. Het mestbeleid is sinds 2000 gericht op drie pijlers: 1) aanpak aan de bron, 2) oordeelkundige bemesting en 3) mestverwerking en export;
- de acties in het kader van het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020 (http://www.lne.be/themas/klimaatverandering/klimaattips/klimaattips/wat-doet-de-vlaamse-overheid/vlaams-klimaatbeleidsplan) Het Vlaams Klimaatbeleidsplan bestaat uit een Mitigatieplan, om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, en een Adaptatieplan, om de effecten van klimaatverandering in Vlaanderen op te vangen.;
- de acties in het kader van het Vlaams Plattelandsfonds (http://www.vlm.be/SiteCollectionDocuments/plattelandsfonds/Infobrochure%20plattelandsfonds.pdf). Het Vlaams Plattelandsfonds voorziet jaarlijks voor maximaal 50 plattelandsgemeenten in financiering voor de uitvoering van projecten die één of meer plattelandsdoelstellingen realiseren. De negen plattelandsdoelstellingen zijn . inspanningen leveren tot het vrijwaren en ontwikkelen van de open ruimte; bijzondere aandacht hebben voor de kwetsbare gebieden; een functioneel wegennet op het platteland verder onderhouden, herstellen of heraanleggen; bijdragen tot het beheren en onderhouden van waterwegen; rurale ondernemers ondersteunen; de landbouw op het platteland versterken en verbreden; toerisme en recreatie op het platteland kansen geven; aandacht hebben voor kwetsbare groepen op het platteland; de leefbaarheid van de dorpen stimuleren;
- de acties in het kader van het integraal waterbeleid, dat uitvoering geeft aan de Kaderrichtlijn Water en Overstromingsrichtlijn (http://www.integraalwaterbeleid.be/nl). Het decreet Integraal Waterbeleid legt de doelstellingen en beginselen van integraal waterbeleid vast, de multifunctionaliteit van watersystemen wordt hierin sterk benadrukt. Het decreet reikt een aantal instrumenten aan om het integraal waterbeleid beter in de praktijk te kunnen brengen: de watertoets, oeverzones, de instrumentenmix verwerving van onroerende goederen, aankoopplicht en vergoedingsplicht en de informatieplicht voor vastgoed in overstromingsgevoelig gebied. Het Integraal Waterbeleid bepaalt hoe de watersystemen ingedeeld worden in stroomgebieden en stroomgebieddistricten, bekkens en deelbekkens, en het vertaalt de indeling in watersystemen door in de organisatiestructuur en de planning voor het integraal waterbeleid.

Ter verduidelijking werden rond deze thema's overzichtelijke praktijkgidsen rond uitgewerkt. Zo zijn er bijvoorbeeld de praktijkgidsen Water (http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?id=1772), Natuur (http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=490), Bemesting (http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=529) en Gewasbescherming (http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=530).

- Met betrekking tot de LIFE-projecten: Binnen PDPO III zijn er geen LIFE-geïntegreerde projecten voorzien.De inrichtingsmaatregelen voor Natura 2000 (M07) en de sub-maatregelen bebossing en herbebossing (M08) zijn niet verenigbaar met LIFE-financiering.

15. REGELINGEN VOOR DE UITVOERING VAN HET PROGRAMMA

15.1. De aanwijzing door de lidstaat van alle autoriteiten bedoeld in artikel 65, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1305/2013 en een beknopte beschrijving van de beheers- en controlestructuur van het aangevraagde programma op grond van artikel 55, lid 3, onder i), van Verordening (EU) nr. 1303/2013 en op grond van de regelingen van artikel 74, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1303/2013

15.1.1. Autoriteiten

Autoriteit	Naam van de autoriteit	Naam van de persoon die voor de autoriteit verantwoordelijk is	Adres	E-mail
Managing authority	Departement Landbouw en Visserij, Vlaamse overheid	Patricia De Clercq	Koning Albert II-laan 35 bus 40, 1030 Brussel	patricia.declercq@lv.vlaanderen.be
Certification body	via overheidsopdracht aan te duiden. Administratieve opvolgende eenheid: Interne Audit van het van het departement Landbouw en Visserij	Lieve Vleurick (diensthoofd Interne Audit)	Koning Albert II-laan 35, bus 41, 1030 Brussel	lieve.vleurick@lv.vlaanderen.be
Accredited paying agency	Departement Landbouw en Visserij , Vlaamse overheid	Tim Ampe	Koning Albert II-laan 35, bus 40, 1030 Brussel	tim.ampe@lv.vlaanderen.be

15.1.2. Beknopte beschrijving van de beheers- en controlestructuur van het programma en regelingen voor onafhankelijk onderzoek van klachten

15.1.2.1. Beheers- en controlestructuur

Link met andere GSK-fondsen

Alle Vlaamse GSK-fondsen vallen onder eenzelfde structuur voor opvolging van beheer en controle:

- elk fonds zal voor het beheer van zijn programma een eigen Comité van Toezicht en benodigde (administratieve) structuren hebben (zie hieronder);
- de coördinatie tussen de fondsen zal gebeuren via een overleg tussen de beheersautoriteiten van de diverse fondsen;
- jaarlijks zal er een high level coördinatiemeeting worden gehouden. Aan dit overleg zullen de partners over de fondsen heen vertegenwoordigd zijn. Dit overleg zal plaats vinden n.a.v. de voorstelling van het jaarverslag van ieder programma.

Toezichtcomité (TC) (zie ook onder)

Het Toezichtcomité van PDPO III, voorgezeten door (een vertegenwoordiger van) de Minister voor Landbouw, verzekert de doeltreffende uitvoering van het PDPO, voorzien volgens de artikelen 73-75.

Coördinerende Cel Europees Plattelandsbeleid (CCEP)

De CCEP treedt op als beheersautoriteit voor het PDPO. De cel is ondergebracht binnen het Departement Landbouw en Visserij en staat onder leiding van de secretaris-generaal of zijn gedelegeerde. De CCEP is o.a. verantwoordelijk voor de opmaak van het programma, de dagelijkse opvolging en het centrale beheer van het programma en bijhorende voorstellen tot wijzigingen en herzieningen, het secretariaat van het Toezichtcomité en het Uitvoeringscomité, het promoten van het PDPO i.s.m. het Vlaams Ruraal Netwerk, rapportering ikv monitoring, evaluatie (ism met de afdeling Monitoring en Studie van het departement Landbouw en Visserij)… voorzien volgens het artikel 66 van Verordening (EU) nr. 1305/2013. Hiervoor wordt via een efficiënt personeelsbeleid in een adequate administratieve capaciteit voorzien.

Uitvoeringscomité (UC)

Om het programma op doeltreffende, doelmatige en correcte wijze te beheren en uit te voeren komt het uitvoeringscomité PDPO III op regelmatige tijdstippen samen. Hierin zetelen alle diensten die betrokken zijn bij de uitvoering van PDPO III, zijnde: de beheerautoriteit, het betaalorgaan, alle beheersdiensten, de personen belast met monitoring & evaluatie, het Vlaams Ruraal Netwerk, de interne audit.

Tijdens het Uitvoeringscomité wordt de inhoudelijke en financiële voortgang van de PDPO III-maatregelen besproken. Er wordt verslag uitgebracht van andere vergaderingen (RDC, expert groups, …) en het politieke EU-besluitvormingsproces wordt opgevolgd. Monitoring en evaluatie is een vast agendapunt. Het Vlaams Ruraal Netwerk geeft telkens een overzicht van de afgelopen en toekomstige activiteiten.

Vlaams Ruraal Netwerk (zie onder en zie 17)

Vlaams Betaalorgaan

Het Vlaams Betaalorgaan is de erkende instantie die instaat voor de betalingen die Vlaanderen verricht en hiervoor de nodige garanties biedt inzake controles, registraties, verstrekking en bewaring van gegevens.

Interne audit

De interne auditdienst van het Vlaams Betaalorgaan verifieert de maatregelen van het landbouw- en plattelandsbeleid op regelmatige basis.

Certificerende instantie

De certificerende instantie certificeert de door het Betaalorgaan opgezette beheers-, toezicht- en controlesystemen en de jaarrekening van het betaalorgaan. Ze is operationeel onafhankelijk. Voor het Vlaams Betaalorgaan wordt de certificerende instantie aangenomen d.m.v. een overheidsopdracht (algemene offerteaanvraag) en dit voor een periode van meerdere jaren. De certificeerder voert jaarlijks auditwerkzaamheden uit, waarvan de resultaten opgenomen worden in tussentijdse en eindrapporten.

De certificerende instantie controleert ook of de informatiebeveiliging binnen het Vlaams betaalorgaan conform de ISO27002:2005-norm is (in 2012 stadium van hoge maturiteit (score 3 of hoger).

Beheerdiensten

De beheerdiensten zijn de instanties die de individuele maatregelen beheren en/of uitvoeren. Ook staan ze in voor monitoring van hun respectieve maatregelen. Ze vallen onder verschillende beleidsdomeinen en hebben op regelmatige basis overleg (o.a. in het Uitvoeringscomité).

Algemene capaciteitsprincipes beheer en controle

De administraties verbonden aan PDPO voorzien in hun planning in voldoende middelen en voldoende bekwaam personeel om de administratieve capaciteit inzake uitvoering van de maatregel(en), waar te maken. Hierbij wordt rekening gehouden met scheiding van taken (beleidsvoorbereiding, beleidsuitvoering, evaluatie, controles, …) en de diverse fasen van de dossiers. Deze adequate administratieve capaciteit wordt eveneens benadrukt in het protocol dat het Vlaams Betaalorgaan (deel van het departement Landbouw en Visserij) als betalende instantie, afsluit met elke instantie die maatregelen uit het programma in uitvoering brengt en werd ook meegenomen in de analyse van de ex ante-verifieerbaarheid en controleerbaarheid (zie item 18).

15.1.2.2. Regelingen voor onderzoek van klachten

Binnen de Vlaamse overheid bestaat een eerste en tweedelijns klachtenbehandeling:

-Eerstelijns klachtenbehandeling

Het Vlaams Parlement heeft bij decreet van 1 juni 2001 aan elke burger een klachtrecht toegekend ten aanzien van bestuursinstellingen. Dit recht houdt in dat elke burger, al dan niet begunstigde van het PDPO kosteloos een klacht kan indienen bij de betrokken bestuursinstelling over de handeling en werking van die bestuursinstelling. Elke bestuursinstelling wordt verplicht een klachtenwerking op te zetten. Dit betekent in concreto dat elke beheersdienst binnen de Vlaamse overheid in een dergelijke klachtenwerking voorziet.

De klacht wordt behandeld door een persoon binnen de bestuursinstelling die niet bij de feiten waarop de klacht betrekking heeft, betrokken is. Het decreet verplicht de klachtenbehandelaar om het beroepsgeheim te respecteren en een strikte neutraliteit in acht te nemen. Verder wordt uitdrukkelijk gesteld dat de klachtenbehandelaar geen instructies mogen worden gegeven bij de behandeling van de klacht. Dit alles garandeert de correcte en onafhankelijke afhandeling van de klacht.

-Tweedelijns klachtenbehandeling

Daarnaast kan elke burger, al dan niet begunstigde van het PDPO, terecht bij de door het Vlaams Parlement bij decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst opgerichte Vlaamse Ombudsdienst. De Vlaamse Ombudsdienst behandelt klachten in tweede lijn als de klager niet tevreden is na de behandeling van de klacht tijdens de eerste lijn klachtenbehandeling.

De Vlaamse Ombudsdienst behandelt de klacht dan verder en kan eveneens bemiddelend optreden.

Daarnaast kan iedereen ten aanzien van wie een beslissing wordt genomen een administratief beroep indienen bij dezelfde instantie die de bestreden beslissing heeft genomen (willig beroep) of bij de

hiërarchische overheid (hiërarchisch beroep).

Voor de projecten uitgevoerd binnen de maatregelen van omgevingskwaliteit en via de LEADER-methodiek werd door de beheerdienst (in casu Vlaamse Landmaatschappij) een specifieke beroeps- en klachtenprocedure uitgewerkt. Hierbij kunnen de projectpromotoren bezwaar indienen tegen beslissingen inzake de beoordeling van projectvoorstellen (bij PMC) of inzake niet-uitbetalingen na controle (bij beheerdienst). De te volgen procedures zijn duidelijk en worden meegedeeld aan mogelijke projectpromotoren. Alle bezwaren worden binnen de 90 kalenderdagen behandeld.

Tenslotte kan nog worden gewezen op de procedures die kunnen worden ingesteld bij de rechtbanken in eerste aanleg en beroep en de administratieve rechtscolleges.

15.2. De beoogde samenstelling van het toezichtcomité

In overeenstemming met artikels 47-52 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 en artikelen 73-74 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 wordt een PDPO Toezichtcomité opgericht voor het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling voor de periode 2014-2020.

Krachtens deze artikelen zal het Toezichtcomité zich ervan vergewissen dat het PDPO doeltreffend wordt uitgevoerd. Daartoe:

- wordt het comité binnen drie maanden na het besluit tot goedkeuring van het programma samengesteld;
- wordt het toezichtcomité binnen de vier maanden na goedkeuring van het programma, geraadpleegd over de criteria voor de selectie van de gefinancierde concrete acties. De selectiecriteria worden herzien naar gelang van de behoeften in het kader van de programmering;
- komt het comité minstens één maal per jaar samen om de uitvoering van het programma en de vooruitgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen (incl. financiële gegevens, indicatoren en mijlpalen vermeld in de performantiereserve) te beoordelen;
- kan het toezichtcomité opmerkingen inzake de uitvoering van het programma en diens evaluatie maken, en de daaruitvolgende acties opvolgen;
- volgt het toezichtcomité het evaluatieplan en de vooruitgang hierin op;
- wordt het toezichtcomité geconsulteerd bij elk voorstel tot aanpassing aan het programma;
- wordt het comité ingelicht over de vooruitgang met betrekking tot het verwezenlijken van de ex ante-voorwaarden vermeld in Annex V van Verordening (EU) nr. 1305/2013;
- neemt het comité via het Vlaams Ruraal Netwerk deel aan informatie-activiteiten over de uitvoering van het programma;
- wordt het toezichtcomité jaarlijks ingelicht over de informatie- en publiciteitsstrategie en –planning van de beheersautoriteit;
- worden de jaarverslagen over de uitvoering door het toezichtcomité onderzocht en goedgekeurd, voordat deze aan de Commissie worden toegezonden.

Het PDPO Toezichtcomité wordt voorgezeten door de Minister van Landbouw of zijn afgevaardigde. De voorzitter van het PDPO Uitvoeringscomité is de ondervoorzitter en de Coördinerende Cel Europees Plattelandsbeleid (CCEP) staat in voor het secretariaat van de vergaderingen.

De stemgerechtigde leden van het PDPO Toezichtcomité zijn

- de vertegenwoordiging namens de Vlaamse Regering;
- de voorzitter van het PDPO-Uitvoeringscomité

De raadgevende leden van het PDPO-TC zijn:

- de partners: SALV, SERV, MinaRaad, VVSG, VVP;
- het Vlaams Betaalorgaan;
- een vertegenwoordiger van de diensten van de Europese Commissie;
- een vertegenwoordiger van het Waals Gewest;
- een vertegenwoordiger van het Vlaams Ruraal Netwerk;
- een vertegenwoordiging van de beheersdiensten.

Bij de eerste vergadering zal een huishoudelijk reglement worden goedgekeurd. De werking van het Toezichtcomité zal uitvoering geven aan de Europese Gedragscode zoals vermeld in artikel 5.3 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 en in de afgeleide uitvoeringsverhandeling hierover.

15.3. Voorzieningen om ervoor te zorgen dat bekendheid aan het programma wordt gegeven, onder meer via het nationale netwerk voor het platteland, met verwijzing naar de strategie voor kennisoverdracht en voorlichting als bedoeld in artikel 13 van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 808/2014

De Vlaamse overheid staat in voor de informatie en publiciteit over de Vlaamse invulling van het Partnerschapsakkoord, het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling en de rol die de Europese Unie hierin speelt. Deze informatie en publiciteit richt zich zowel naar de begunstigden, de potentiële begunstigden als naar het grote publiek. De belangrijkste rol hierin is de bekendmaking van het programma als instrument voor de bevordering en de ontwikkeling van een leefbaar platteland in Vlaanderen en de financieringsbronnen die dit mogelijk maken. Zo zal de Vlaamse overheid elke (mogelijke) begunstigde informeren dat de toegekende steun kadert in een bepaalde actie van het programma en dat daarvoor een gedeelte van de financiering afkomstig is van het ELFPO.

Deze taken sluiten nauw aan bij de doelstellingen van het Vlaams Ruraal Netwerk, dat mee instaat voor de bekendmaking van het PDPO III-programma als instrument voor de bevordering en de ontwikkeling van een leefbaar platteland in Vlaanderen en de financieringsbronnen die dit mogelijk maken. Hierbij wordt er niet enkel aandacht gegeven aan publiciteit maar ook aan informatie. Deze beiden richten zich zowel naar de begunstigden, de potentiële begunstigden als naar het grote publiek.

Het Vlaams Ruraal Netwerk staat daarom, in nauwe samenwerking met de beheersautoriteit CCEP, in voor de algemene communicatie rond PDPO III – de specifieke en technische communicatie mbt de maatregelen zal gevoerd worden door de beheersdiensten (zie ook lager). Deze programmabrede algemene

communicatie zal worden uitgewerkt in een communicatiestrategie en een communicatieplan, dat zowel een meerjarig als een jaarlijks luik zal hebben en regelmatig zal worden bijgewerkt, zoals vermeld in de uitvoeringsverordening artikel 13 en bijlage III. In het communicatieplan zal worden ingegaan op de informatie- en communicatie-activiteiten rond het programma, goede praktijken, projectvoorbeelden, … Hierbij zal er aandacht zijn voor alle types van stakeholders. De activiteiten zullen ook worden verbonden met de strategische doelstellingen van het Vlaams Ruraal Netwerk, die een doorvertaling zijn van de Europese strategische doelstellingen voor de rurale netwerken. Het Vlaams Ruraal Netwerk zal ook voorzien in een zekere marge van tijd, budget en personeel om ad hoc informatie en communicatie rond PDPO III te kunnen voeren. Het Vlaams Ruraal Netwerk zal daarnaast zijn medewerking verlenen aan het ENRD en de informatie- en communicatieactiviteiten die vanuit EU niveau worden ontwikkeld.

Communicatie, informatie en publiciteit naar het grote publiek

De Vlaamse overheid zal het grote publiek informeren over de goedkeuring van het programma door de Commissie alsook over aanpassingen aan het programma in de loop van de programmeerperiode. Daarnaast wordt het grote publiek natuurlijk ook geïnformeerd over de rol van de Europese Unie binnen PDPO III (en het partnerschapsakkoord). Deze informatie zal onder meer op de volgende manieren gebeuren:
- persberichten;
- groepscommunicatie bv. organiseren van informatievergaderingen
- verstrekken van informatie, o.a. via de website van het Vlaams Ruraal Netwerk.

Details worden uitgewerkt in het communicatieplan en de communicatiestrategie.

Communicatie, informatie en publiciteit naar potentieel begunstigden en andere betrokken partners

In het kader van de brede communicatie zal het PDPO-programma door CCEP en Vlaams Ruraal Netwerk op grote schaal verspreid worden naar de potentieel begunstigden en naar andere betrokken partners. Deze informatie bevat minimaal:
- de doelstellingen van het programma;
- de maatregelen die genomen worden met informatie over de voorwaarden voor deelname aan deze maatregelen;
- de contactgegevens van de personen die meer uitleg kunnen verschaffen over het programma en de maatregelen.

De maatregelspecifieke communicatie zal gebeuren door de verantwoordelijke beheersdienst en omvat:
- de te volgen administratieve procedures om in aanmerking te komen voor financiering binnen het programma;
- een beschrijving van de procedures van het onderzoeken van steunaanvragen;
- de voorwaarden en criteria om die gebruikt worden voor selectie en evaluatie van maatregelen die worden gefinancierd;
- de contactgegevens van de personen die meer uitleg kunnen verschaffen over de selectie- en evaluatiecriteria.

De beheerdiensten staan in voor het aanreiken van alle benodigde informatie met betrekking tot de in het programma vermelde maatregelen die aan hen zijn toevertrouwd. Deze informatie zal zowel op actieve (informatievergaderingen, directe communicatie, …) als passieve (informatie op websites en via derden) manier de mogelijke begunstigden en stakeholders bereiken.

Om alle doelgroepen maximaal te informeren is het belangrijk dat zeker de volgende organen worden

betrokken in deze informatieverspreiding: provinciale en gemeentelijke overheden, beroepsorganisaties, economische en sociale partners, niet-gouvernementele organisaties waaronder milieuorganisaties, … Details worden uitgewerkt in het communicatieplan en de communicatiestrategie. Deze communicatie met relevante, representatieve en competente partners zal uitvoering geven aan de Europese Gedragscode zoals vermeld in artikel 5.3 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 en in de afgeleide uitvoeringsverhandeling hierover.

Bijkomende verplichtingen

Conform de uitvoeringsbepalingen wordt door de beheerautoriteit jaarlijks een lijst van begunstigden die steun hebben ontvangen in het kader van het programma bekend gemaakt, hetzij elektronisch hetzij onder andere vorm, met inbegrip van de namen van de betrokken concrete acties en de voor die acties toegekende bedragen aan overheidssteun. Dit gebeurt met inachtname van de geldende privacywetgeving in Vlaanderen.

De Vlaamse overheid zal er over waken dat elke begunstigde op elke vorm van informatie de exacte verwijzingen vermeldt, zoals vermeld in artikel 66 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 en in de uitvoeringsverordening (artikel 13 en bijlage III). Hierbij worden specifieke verplichtingen en bepalingen opgesteld voor verschillende media (publicaties, posters, website, …). Deze bepalingen zullen ook opgenomen worden in het communicatieplan en de communicatiestrategie. Waar nodig worden door de respectievelijke beheerdienst extra voorwaarden opgelegd.

15.4. Beschrijving van de mechanismen om samenhang te waarborgen met de in het kader van LEADER uitgevoerde strategieën voor plaatselijke ontwikkeling, in het kader van de in artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 bedoelde samenwerkingsmaatregel beoogde activiteiten, de in artikel 20 van die verordening bedoelde maatregel inzake basisdiensten en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden, en andere ESI-fondsen

Binnen ELFPO

Er werden diverse mechanismen ingebouwd die coherentie binnen PDPO III moeten bevorderen en overlap moeten voorkomen:

1/ Tussen Omgevingskwaliteit en LEADER

Bij de opmaak van de maatregelen rond Omgevingskwaliteit (art.20 "investeringen" en art.35 “samenwerking”) en LEADER werd de interne coherentie nauwlettend in het oog gehouden. Zo werd er niet enkel gelet op de onderlinge coherentie van deze maatregelen, die bij dezelfde beheerdienst worden beheerd, maar ook op de coherentie ten opzichte van de andere maatregelen binnen PDPO III (zie maatregelfiches). De beheerdienst voorziet in een handleiding voor eventuele vragen en mogelijke conflictsituaties.

De centrale elementen tvv coherentie zijn:

- De voorstellen tot acties binnen de maatregelen Omgevingskwaliteit (art.20 en art.35) en LEADER betreffen steeds projectmatige en geen structurele steun, zodat ze niet concurrentieverstorend kunnen werken.
- De maatregelen Omgevingskwaliteit (art.20 en art.35) en LEADER worden uitgevoerd in het

plattelandsgebied (licht- en donkergroen op de kaart).

Hierbinnen kunnen Plaatselijke Groepen in een LEADER-gebied werken. Hiervoor moet het gebied voldoen aan volgende criteria:

- Ruraal zijn op gebiedsniveau. Ruraal zijn gebieden met maximum 350 inw/km² of een bebouwde oppervlakte van minder dan 15%.
- Geografisch en bestuurlijk coherent zijn
- Vanuit fysisch, economisch en sociaal oogpunt een geheel vormen
- Beschikken over een adequate kritische massa in termen van menselijke, financiële en economische hulpbronnen
- Minstens 3 gemeenten, waarvan tenminste 1 gemeente behoort tot het plattelandsgebied (donker groene kleur op de kaart) in Vlaanderen
- De gebiedsgrenzen vallen samen met gemeentegrenzen
- Maximaal 240.000 inwoners omvatten. Per provincie ligt de bovengrens op 540.000 inwoners voor de som van de respectievelijke Leader-gebieden.

De maatregel Omgevingskwaliteit en de maatregelen van LEADER zijn dus niet exclusief qua ruimtelijke uitvoering: promotoren in erkende LEADER-gebieden (in casu dus plattelandsgebied) kunnen aanspraak maken op beide types van middelen. Door dit niet-ruimtelijk scheiden van de mogelijke gesteunde acties zorgt men ervoor dat de Plaatselijke Groep zich in hun Lokale Ontwikkelingsstrategie beter kan focussen op maximaal drie thema's, zoals in de criteria voor LEADER wordt bepaald. Om eventuele dubbels zeker te vermijden werden volgende bijkomende principes naar voor geschoven:

- de scheiding tussen beide maatregelen loopt op basis van de inhoud en de begunstigde. Zo is er een duidelijk onderscheid in de mogelijke begunstigden/projectpromotoren van deze twee types maatregelen. Zo kunnen individuele landbouwers of de profitsector geen promotor of begunstigde zijn binnen de maatregel Omgevingskwaliteit – binnen de LEADERmaatregelen is dit mogelijk indien dit werd opgenomen in de respectievelijke Lokale Ontwikkelingsstrategie.
- de maatregel omgevingskwaliteit heeft voorrang op de maatregel LEADER, waar overlap.
- de beheerdiensten gaan uit van het principe "één project één factuur één maatregel". Dezelfde factuur kan niet bij omgevingskwaliteit en bij Leader voor 100% ingediend worden. Tijdens de technische werkgroep en het PMC (goedkeuring van de projecten van omgevingskwaliteit) zal er telkens iemand van de Leadergroepen aanwezig zijn om overlapping te vermijden.
- bij elke oproep wordt gewezen op het vermijden van overlap.

2/ Een nieuwe maatregel is de maatregel "samenwerking op het platteland" (art.35), waarbij de beheerdienst wil inspelen op de vraag naar concrete samenwerkingsacties die passen binnen een uit te werken gezamenlijke ontwikkelingsstrategie binnen de maatregelen Omgevingskwaliteit, LEADER of andere (Europese) instrumenten. Via de verplichting tot focus op één van de subthema's van de maatregel omgevingskwaliteit verzekert de beheerdienst de link met PDPO III en de doelstellingen. De thematische focus wordt gelegd op de thema's lokale voedselvoorziening en hernieuwbare energie. Samenwerking tussen actoren die in verschillende regio's of lidstaten zijn gevestigd, komt eveneens in aanmerking voor steun. In deze is bv. samenwerking vanuit het Vlaamse platteland met Brussel mogelijk.

- Projecten binnen deze maatregel dienen op minstens 1 gemeente uit het plattelandsgebied (donkergroen op de kaart) en minstens 1 gemeente uit het niet-plattelandsgebied (lichtgroen of rood op de kaart) betrekking te hebben. De eerste kan dus ook een gemeente in een LEADER-gebied zijn.

- Enkel het opmaken van een ontwikkelingsstrategie en de latere dynamisering van het gebied, komen in aanmerking voor subsidiëring. Uitvoering van effectieve realisaties/(sub)projecten die hieruit voortvloeien, kan hier geen subsidie ontvangen.
- Indien de ontwikkelingsstrategie betrekking heeft op (een gedeelte van) een erkend LEADERgebied, dient de thematiek van de ontwikkelingsstrategie van de LEADER-thematiek te verschillen.
- Plaatselijke Groepen die geselecteerd worden bij de maatregel 'opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën' komen niet in aanmerking als begunstigde.

3/ Daarnaast voorziet PDPO III ook in een afbakening met betrekking tot de maatregel "inrichting ifv Natura 2000", afgeleid van art. 20. Hiermee wil men, in functie van Natura 2000-habitats en –soorten en in functie van het natuurlijk erfgoed in gebieden met hoge natuurwaarde, de investeringen ivm onderhoud, herstel en verhoging van natuurwaarden, ondersteunen. Bij deze maatregel wordt de afbakening van "platteland" aangevuld met alle Natura 2000-gebieden en de gebieden met een hoge natuurwaarde.

Ten opzicht van de andere ESI-fondsen

In de voorstellen van de EC werd de mogelijkheid tot het voeren van CLLD geboden. In Vlaanderen werd deze mogelijkheid voor CLLD over alle fondsen heen, voor de periode 2014-2020, onderzocht. Beleidsmatig werd beslist om, naar analogie met de periode 2007-2013, CLLD enkel toe te passen binnen ELFPO en EFMZV. De methodologie wordt dus niet uitgebreid naar EFRO en ESF maar er wordt wel voor gekozen om complementair te blijven werken. Er wordt dus geen fondsoverschrijdend CLLD opgezet en er wordt dus geen Lead fund aangeduid.

T.o.v. EFRO en ESF: De resultaten van het verleden tonen aan dat een fondsspecifieke aanpak niet contraproductief is ten aanzien van de werking van de andere fondsen. Er kan complementair gewerkt worden, zeker vermits de prioritaire gebieden van de fondsen EFRO en ELFPO elkaar aanvullen (plattelandsgebieden versus stedelijke gebieden). Specifiek voor de maatregelen omgevingskwaliteit, LEADER en samenwerking op het platteland geldt volgende afbakening:

- tov ESF: een actie in de maatregel omgevingskwaliteit betreft 'Ondersteunen van sociaal economie projecten indien ze landbouw gerelateerd zijn'. Hierbij worden enkel de investeringen gesubsidieerd door PDPO, daar de ondersteuning van de arbeidskrachten een actie betreft van ESF.
- tov EFRO: Er werd gekozen om voor de bredere plattelandswerking in Vlaanderen met PDPO vooral in te zetten op de prioriteit 6b (Stimuleren van de plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden). Prioriteit 6a (Faciliteren diversifiëring, creatie en ontwikkeling – nieuwe, kleine - ondernemingen, werkgelegenheid) dient voornamelijk te worden gerealiseerd vanuit EFRO.

T.o.v. EFMZV: Tussen ELFPO en EFMZV werd beslist om, analoog met de programmaperiode 2007-2013, geen samenwerkingsstructuur van bovenaf op te leggen. Dit zou tegenstrijdig zijn met het bottom-up karakter van zowel LEADER als CLLD. Daarenboven is er geen ruimtelijke overlap tussen mogelijke LEADER- en visserijgebieden. Overlap tussen LEADER- en plattelandsgebieden enerzijds en visserij-PG's anderzijds wordt ook vermeden door afbakeningen op vlak van thema's en maatregelen.

Er wordt dus geen gemeenschappelijk CLLD-programma uitgewerkt, waardoor het ook niet nodig is om een Lead Fund aan te stellen en/of gemeenschappelijke voorbereidingskosten te financieren. CLLD blijft binnen Vlaanderen een fondsspecifieke aanpak voor enerzijds ELFPO en anderzijds EFMZV. Coördinatie wordt verzekerd door het uitwisselen van informatie over projectselectie en –voorwaarden tussen alle fondsen onderling en via de samenwerking op het niveau van het Vlaams deel van het Partnerschapsakkoord.

Kaart: Plattelandsgebied PDPOIII

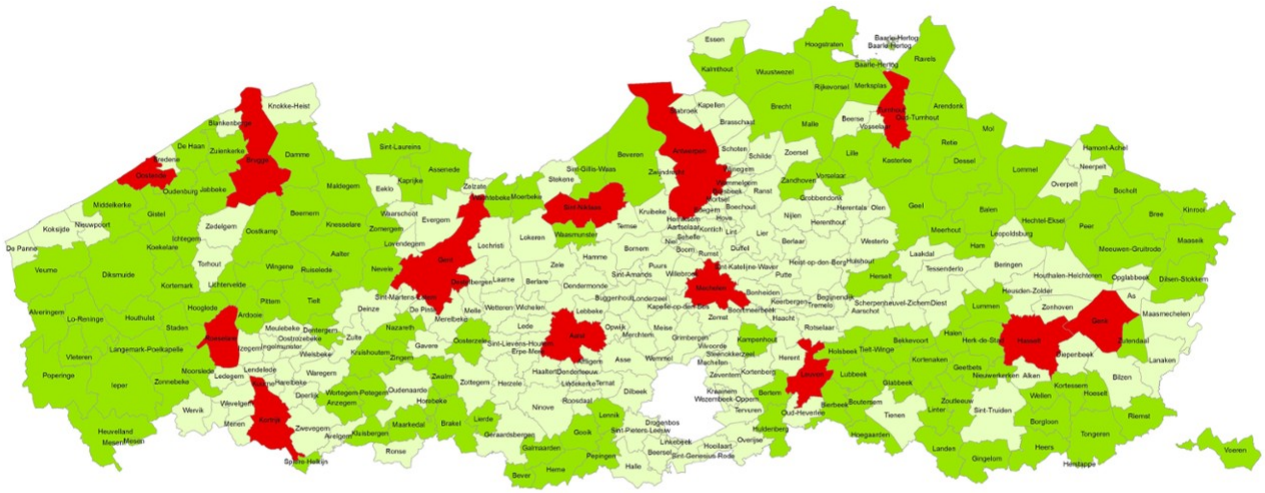

Geen mogelijkheid tot subsidie in dit gebied (groot stedelijk en regionaal stedelijke gebieden)

Mogelijkheden tot investerings- en dienstverleningsprojecten (max. 350 inw/km² of 15% bebouwde oppervlakte) (Plattelandsgebieden)

Enkel mogelijkheid subsidiëring van dienstverleningsprojecten* (Plattelandsgebieden met verstedelijkingsdruk)

* uitzonderingen voor investeringsprojecten zijn mogelijk (zie maatregelfiche)

0 30 000 Kilometers

N

Bron: RSV, SPRE, bewerking SVR en VLM

Kaart: plattelandsgebieden PDPOIII

15.5. Beschrijving van de in artikel 27, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1303/2013 bedoelde acties om de administratieve lasten voor begunstigden te beperken

Tijdens de programmaperiode 2007 – 2013 werd reeds in belangrijke mate aandacht besteed aan administratieve vereenvoudiging en vermindering van administratieve lasten voor de begunstigden op het vlak van:

- projectindiening en –uitvoering
- subsidiabiliteit (forfaits tvv bewijslast van gedane uitgaven)
- richtlijnen (opstellen van praktische handleidingen (projectindiening, -uitvoering, subsidiabiliteit, overheidsopdrachten, indiening uitgavendeclaraties, monitoring en controles) die steeds in papieren versie en digitaal beschikbaar zijn en duidelijke richtlijnen en informatie weergeven. Hierbij worden deze in de mate van het nodige upgedate met nieuwe informatie en bepalingen.

De acties in het verleden hebben ervoor gezorgd dat de administratieve capaciteit van de begunstigden, voornamelijk dan van de landbouwers, in Vlaanderen hoog is. De aandacht voor het

verminderen van de administratieve lasten van de begunstigden dient in de periode 2014-2020 zeker te worden verder gezet. Hierbij wordt o.a. gekeken naar:

- sensibilisering, groepsvoorlichting en individuele begeleiding over algemene items via de landbouwadministratie, o.a. over indiening elektronische verzamelaanvraag via het e-loket. Hieronder valt ook een doorgedreven begeleiding van zij die aangeven dit nodig te hebben: voor de agromilieu-klimaatmaatregelen van VLM is er begeleiding en advisering door deskundigen voorzien bij de opmaak van de steunaanvraag. De projectpromotoren van de maatregelen Omgevingskwaliteit en LEADER worden, net zoals in PDPO II, begeleid in hun evolutie van projectidee tot afronding;
- technische en algemene communicatie over maatregelen via de beheersdiensten en via het Vlaams Ruraal Netwerk (op vraag en algemeen);
- verder te gaan op het vlak van de vereenvoudiging in de bewijslast van de kosten door te werken met forfaitaire bedragen en standaardkosten. Zo worden door de beheerdiensten acties ondernomen om de werklast bij de projectpromotor of landbouwer én bij de beheerdienst te verminderen, waarbij het verminderen van de fouten-, bewijs- en controleerlast centraal staat.
- een vereenvoudigde indiening van administratieve documenten, met aandacht voor het digitaal indienen van documenten maar ook voor het uitwisselen van data tussen de administraties onderling (in lijn met privacywetgeving). Zo wordt voor agromilieumaatregelen en biologische landbouw de betalingsaanvraag en perceelregistratie van de begunstigde vanaf 2014 enkel nog elektronisch ingediend via de elektronische verzamelaanvraag. De bij het betaalorgaan bekende gegevens (identificatie, contractgegevens, perceelgegevens,…) worden zoveel mogelijk vooraf ingevuld. Bovendien wordt de begunstigde tijdens het invullen van de elektronische aanvraag begeleid door inconsistentiechecks zodat de aanvraag zo correct mogelijk kan ingediend worden. In het kader van de agromilieu-klimaatmaatregel rond waterkwaliteit kan de begunstigde gebruik maken van een online systeem voor het opvolgen van de bemesting. Tevens wordt voorzien in een registratiesysteem voor het bepalen van de effectief organische balans op bedrijfsniveau en voor het rapporteren van bodemanalyseresultaten. Voor Naschoolse Vorming wordt voorzien in een applicatie waarin de begunstigde elke opleiding of vorming die hij wenst te organiseren vooraf moet indienen. Via deze applicatie wordt ook het budget beheerd.
- een vereenvoudiging van de administratieve kaders binnen het gebied bestreken door de maatregelen Omgevingskwaliteit en LEADER. Hierbij wordt echter wel nauw gelet op de samenhang binnen het gebied.

15.6. Beschrijving van het gebruik van technische bijstand met inbegrip van acties op het gebied van voorbereiding, beheer, monitoring, evaluatie, voorlichting en controle met betrekking tot het programma en de uitvoering ervan, alsook activiteiten die betrekking hebben op voorafgaande en latere programmeringsperioden als bedoeld in artikel 59, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1303/2013

In uitvoering van artikelen 51 en 54 van Verordening (EU) nr. 1305/2013, artikelen 58-59 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 en de D.A. verbonden aan art. 95 van de overgangsregeling voor plattelandsontwikkeling kan het ELFPO in het kader van elk programma voor plattelandsontwikkeling op initiatief van de lidstaten acties financieren op het gebied van voorbereiding, management, monitoring, evaluatie, informatie en communicatie, klachtenbehandelingen controle met betrekking tot de op grond van het programma verleende bijstand. De kosten verbonden aan certificering worden hiervan uitgesloten (art

51.2 van Verordening (EU) nr. 1305/2013).

Tot 4 % van het totale bedrag voor elk programma kan aan deze acties worden besteed. Volgens artikel 51.2 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 moet binnen dit bedrag ook een bedrag worden gereserveerd voor het opzetten en het functioneren van het netwerk.

Binnen het Vlaamse PDPO wordt de technische bijstand beperkt tot 1,46 % van het totale ELFPO-budget. Het totaal bedrag aan overheidssteun voor de ganse periode bedraagt bijgevolg 8.400.000 euro (ELFPO + VL, 50% cofinanciering).

Hiervan is twee derde bedoeld voor de technische bijstand (TB), die wordt uitgesplitst onder

- horizontale Technische Bijstand, beheerd door CCEP
- verticale Technische Bijstand, beheerd door de beheerdienst(en).

De resterende 33 % is bestemd voor het Vlaams Ruraal Netwerk; waarvan 15 % voor het beheer en 85 % voor het uitvoeren van het actieplan van het VRN (zie hoofdstuk 17).

Alle uitgaven in het kader van Technische Bijstand, zowel algemeen, specifiek als Vlaams Ruraal Netwerk, volgen de reglementering inzake overheidsopdrachten zoals verplicht binnen België en Vlaanderen. Hieronder vallen de aangekochte diensten en goederen en worden de uitgaven efficiënt en effectief beheerd (SMART) en volgen ze de geijkte goedkeurings- en controleprocedures. Hierdoor wordt de redelijkheid, correctheid en opvolgbaarheid van de uitgaven gegarandeerd, net zoals de noodzakelijkheid. De uitgaven en bijhorende input en output worden gemonitord en geëvalueerd. De dossiers zullen steeds volledig en correct zijn en zullen ter inzage voor audit en controle door bevoegde diensten, klaar liggen.

1. Technische Bijstand (TB) PDPO III (5.600.000 euro ELFPO + VL)

Binnen de technische bijstand PDPO III kaderen alle uitgaven voor acties op het gebied van voorbereiding, beheer, toezicht, monitoring, evaluatie en voorlichting door de beheersauthoriteit, het betaalorgaan en door de beheersdiensten.

Deze technische bijstand PDPO III en bijhorende uitgaven worden aan de start van het programma opgedeeld in enerzijds programmabrede TB en anderzijds de maatregelgebonden TB (beheerd door de beheersdiensten van de maatregelen).

Met betrekking tot werkings- en personeelskosten die op PDPO III -technische bijstand worden aangerekend, kunnen enkel de volgende kosten in rekening gebracht worden:

- personeelskosten worden toegerekend à rato van de aanwijsbare tijdsbesteding voor TB-taken, zoals vermeld in de Guidance fiche Technical Assistance of the Member States (versie november 2014);
- werkingskosten moeten gelinkt zijn aan de specifieke taak;
- alle kosten zijn aantoonbaar via facturen of aan de hand van de loonstaat;
- de wetgeving inzake overheidsopdrachten wordt gerespecteerd;

1.1. Programmabrede Technische Bijstand: (2.980.000 euro ELFPO+VL)

Deze middelen worden centraal beheerd door CCEP en zijn bestemd voor taken/initiatieven die op

programmaniveau dienen te gebeuren. Hieronder vallen onder meer:

- de horizontale monitoring van het programma uitgevoerd binnen het Departement Landbouw en Visserij
- de uitgaven voor de verplichte evaluaties ikv het PDPO (uitgevoerd door een externe evaluator), inclusief ex-post evaluatie van PDPO II (2007-2013) en de kosten verbonden aan het afsluiten van dit programma
- kosten verbonden aan het beheer van het programma, o.a. kosten verbonden aan de bijeenkomsten van het Toezichtcomité
- kosten verbonden aan het GSK / Partnerschapscontract en de hierbij horende bijeenkomsten en/of events
- kosten verbonden aan de programmabrede algemene communicatie uit het communicatieplan (in samenspraak met Vlaams Ruraal Netwerk)
- PDPO-gerelateerde kosten verbonden aan de opdrachten van het Betaalorgaan

1.2. Maatregelgebonden Technische Bijstand (2.620.000 euro ELFPO+VL)

Dit deel is bestemd voor maatregel- of beheersdienstspecifieke technische bijstand en wordt dus decentraal beheerd. Deze middelen zijn uitsluitend te gebruiken voor drie specifieke beheerstaken, meer bepaald het (technisch) informeren over (de toepasbaarheid van) de PDPO III-maatregel en de monitoring en ongoing evaluatie van de eigen maatregel(en) en het beheer dat door de provincies wordt uitgevoerd.

De beheersdienst staat garant voor en neemt verantwoordelijkheid voor alle toegekende middelen en dossiers hieromtrent, en brengt hierover jaarlijks verslag uit in het kader van het jaarverslag.

a) Maatregelgebonden (technische) communicatie

Om de eigen maatregelgebonden communicatie te kunnen voeren, ontvangt elke beheerdienst 20.000 euro ELFPO+VLAAMS. De hier inbegrepen Vlaamse cofinanciering dient door de beheerdienst zelf te worden betaald. In het Uitvoeringscomité PDPO III wordt hiervoor een kader voorzien.

b) Maatregelgebonden monitoring en ongoing evaluatie

Elke beheerdienst dient in te staan voor de verplichte maatregelgebonden monitoring en ongoing evaluatie van de eigen maatregel. De hiervoor voorziene Europese middelen worden via de verdeelsleutel LV/LNE toegekend aan de uitvoerende beheerdiensten van de PDPO III-maatregelen.– de middelen worden in jaartranches, geaggregeerd in één enveloppe per beheerdienst, toegekend. De cofinancieringsmiddelen voor deze trekkingsrechten worden voorzien door de betrokken beheersdienst, vanuit de eigen entiteit.

Jaarlijks zal het CCEP een evaluatieplan vastleggen in de schoot van het Uitvoeringscomité en in samenspraak met alle beheersdiensten ten einde enige conformiteit na te streven. Hierbij kunnen eventueel afspraken tot samenwerking, tussen beheersdiensten van elk beleidsdomein gemaakt worden. Enkel de opdrachten uit deze jaarlijkse planning kunnen in aanmerking komen voor cofinanciering en dit maximaal ten belope van het toegekende budget van de betrokken beheersdienst .

c) Beheer van de gebiedsgerichte werking van de provincies

Vanuit technische bijstand wordt budget voorzien om de werking binnen de provincies mee te verzekeren. De Vlaamse cofinanciering wordt voorzien door het Beleidsdomein LNE, dat eveneens het contact met de provincies hierover, organiseert.

2. TB Ruraal Netwerk (zie ook 17)

2.1 Beheer van het Ruraal Netwerk

Het Vlaams Ruraal Netwerk is gesitueerd binnen het Departement Landbouw en Visserij. Het zal bestaan uit voldoende personen, te bepalen naargelang de evolutie van de noden.

2.2 Werking van het Ruraal Netwerk

Het Vlaams Ruraal Netwerk werkt nauw samen met CCEP. Het Vlaams Ruraal Netwerk maakt een globaal meerjarenplan (2014-2020) op, dat jaarlijks wordt uitgewerkt tot een jaaractieplan.

3. Controle Technische Bijstand (Technische Bijstand en Ruraal Netwerk)

De werking en uitgaven van Technische Bijstand (omvat zowel Technische Bijstand als Ruraal Netwerk) worden net zoals de andere maatregelen opgevolgd door de interne auditdienst van het departement Landbouw en Visserij (zie hoger) en de aan te duiden certificerende instantie (zie hoger). Daarnaast zijn de werking en uitgaven ook steeds controleerbaar door de diensten van het Belgisch Rekenhof en Europese rekenkamers en aangeduide derden.

Tot slot wordt voorzien in controle door een functioneel onafhankelijke en ervaren dienst binnen het Beleidsdomein Landbouw en Visserij. Voor maatregelspecifieke TB valt de controle onder de verantwoordelijkheid van de betrokken beheersdienst.

16. LIJST VAN ACTIES OM PARTNERS TE BETREKKEN

16.1. Discussiemoment met beheerdiensten PDPO II

16.1.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging

Brainstormdag PDPO III (28/06/2013)

16.1.2. Samenvatting van de resultaten

De beheerdiensten verbonden aan PDPO II werkten verder op het eindrapport van de consultatiedag (zie 16.5). Hierbij werd tijdens debatten en individuele oefeningen input geleverd aan de keuzes voor bepaalde prioriteiten (welke wel, welke niet), waarom (eerste versie SWOT) en mogelijke acties. Van deze debatten en oefeningen werd geen verder verslag opgesteld, maar de output (argumentaties, voorlopige SWOT) werd doorgegeven aan de ex ante-evaluator, die het gebruikte ter aanvulling van de eigen SWOT.

16.2. Informatie-vergaderingen voor alle geïnteresseerden (open uitnodiging)

16.2.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging

Presentatie stand van zaken voor breed publiek (11/5/2012, 31/5/2012, 5/7/2013, 7/11/2013)

16.2.2. Samenvatting van de resultaten

Op vraag van stakeholders en op fora waar een breed publiek aanwezig was, werd een overzicht van de stand van zaken gegeven. Hiervan werden meestal geen verslagen gemaakt, behalve: http://www.ruraalnetwerk.be/activiteitenverslagen/activiteiten-vlaams-ruraal-netwerk/verslag-prijsuitreiking-prima

De input van de actoren was dus beperkt tot het stellen van vragen en opmerkingen aan de sprekers en aanwezige experten. De vragen bleven vooral algemeen van aard (wanneer ingaan PDPO III, link met vergroening, …) en werden waar nodig aan de bevoegde beheerdienst van de PDPO III-maatregel doorgegeven.

16.3. Interkabinetten-werkgroepen Vlaamse Regering

16.3.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging

Diverse vergaderingen najaar 2013-voorjaar 2014

16.3.2. Samenvatting van de resultaten

De verslagen van deze high level-bijeenkomsten zijn niet ter beschikking, maar de discussies en besluiten werden meegenomen in de opmaak van het uiteindelijke PDPO III, de andere fondsen en het uiteindelijke Belgische Partnerschapsakkoord.

16.4. MER-consultatie

16.4.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging

MER-consultatie (zomer 2013)

16.4.2. Samenvatting van de resultaten

Te raadplegen op:

http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/KG_ontwerpmer%20PDPO%20III.pdf

Hierbij werden de geijkte raadplegingsprocedures en –termijnen gevolgd, zoals voorschreven in de MER-richtlijnen (zie http://www.lne.be/themas/milieueffectrapportage). De stakeholders kregen dus de kans om hun opmerkingen door te geven, waarna deze werden beoordeeld en eventueel verwerkt door de ex ante-evaluator.

16.5. Open consultatiedag voor alle geïnteresseerde stakeholders

16.5.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging

Consultatiedag PDPO III (7/2/2013): Informatie over mogelijkheden en discussie over invulling(en) PDPO III

16.5.2. Samenvatting van de resultaten

Verslag, presentaties en eindrapport zijn terug te vinden op:

http://www.ruraalnetwerk.be/publicaties-0/rapport-consultatiedag-platteland-na-2013-waar-zetten-we-op

De aanwezigen (open uitnodiging die ruim en tijdig werd verspreid) werkten op de keuzemogelijkheden aan prioriteiten die binnen ELFPO mogelijk waren. Op basis van debatten en door specialisten begeleide oefeningen maakten ze geargumenteerde keuzes. Dit leidde tot het eindrapport (zie link) en werd verder gebruikt door de beheerdiensten tijdens de brainstormdag (zie 16.1) en bij hun eigen voorbereidingen.

16.6. Open informatievergadering georganiseerd door VLEVA, met bijhorend debat

16.6.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging

Updates stand van zaken (19/10/2011, 9/11/2011, 17/09/2012, 17/10/2013)

16.6.2. Samenvatting van de resultaten

Informatie (verslag, presentaties) is terug te vinden op:

http://www.vleva.eu/EU-plattelandsbeleid2014,

http://www.vleva.eu/event/reactie_vlaanderen_cohesiebeleidpost2013

http://www.vleva.eu/gedragencohesiebeleid

http://www.vleva.eu/PDPOIII

De input van de actoren was dus beperkt tot het stellen van vragen en opmerkingen aan de sprekers en aanwezige experten. De vragen bleven vooral algemeen van aard (wanneer ingaan PDPO III, link met vergroening, …) en werden waar nodig aan de bevoegde beheerdienst van de PDPO III-maatregel doorgegeven.

16.7. Overleg met landbouw- en milieuorganisaties, met adviesdiensten en met Commissie Landbouw Vlaams Parlement

16.7.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging

Presentatie stand van zaken voor specifieke stakeholders (17/1/2013, 31/1/2013, 5/7/2013, 24/9/2013,

3/10/2013, 21/11/2013)

16.7.2. Samenvatting van de resultaten

Bilateraal overleg over stand van zaken PDPO III en discussie over mogelijke invullingen. Hier werden geen verslagen opgemaakt. De organisaties, diensten en politici kregen de mogelijkheid om vragen te stellen en voorstellen te doen. Deze werden steeds meegenomen door de bevoegde diensten, waarvan ook steeds de experten aanwezig waren.

16.8. Presentatie en discussie op vraag van adviesraden

16.8.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging

Voorstelling (24/05/2013)

16.8.2. Samenvatting van de resultaten

Informatie (verslag, presentaties) is terug te vinden op:

http://www.salv.be/SALVnieuwsbrief/salvnieuwsbrief-2013/advies-over-de-strategische-keuzes-pdpo-iii

Binnen de SALV worden de volgende organisaties vertegenwoordigd: de algemene landbouworganisaties, de biologische productie, de jongerenlandbouworganisaties, de Rederscentrale, de vrouwenverenigingen, de NGO's (derdewereldorganisaties, leefmilieuorganisaties), de toeleveringssector, de verwerkende sector, de handels- en distributiesector, het landbouwonderzoek, het landbouwonderwijs en de verbruikersorganisaties.

Tijdens de voorstelling kregen de leden van de SALV kans om vragen te stellen en punten ter discussie te stellen. Deze werden doorgegeven aan de bevoegde beheerdiensten.

16.9. Presentatie en discussie op vraag van adviesraden

16.9.1. Onderwerp van de bijbehorende raadpleging

Update stand van zaken aan leden Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij en Mina-raad stand van zaken bij SALV en Mina-raad (17/01/2012, 13/04/2012, 30/11/2012)

16.9.2. Samenvatting van de resultaten

Binnen de SALV worden de volgende organisaties vertegenwoordigd: de algemene landbouworganisaties, de biologische productie, de jongerenlandbouworganisaties, de Rederscentrale, de vrouwenverenigingen, de NGO's (derdewereldorganisaties, leefmilieuorganisaties), de toeleveringssector, de verwerkende sector, de handels- en distributiesector, het landbouwonderzoek, het landbouwonderwijs en de verbruikersorganisaties. Hierbij wordt steeds nauw samengewerkt met de Minaraad, waarbinnen de milieuorganisaties, sociaaleconomische organisaties, open ruimte organisaties, socioculturele organisaties, provincies en steden/gemeenten en onafhankelijke deskundigen één of meerdere zetels hebben.

Tijdens de diverse voorstellingen kregen de leden van de SALV en MINA kans om vragen te stellen en punten ter discussie te stellen. Deze werden doorgegeven aan de bevoegde beheerdiensten. De verslagen van deze bijeenkomsten zijn niet ter beschikking, maar werden geïncorporeerd in het uiteindelijke advies van SALV en Mina-raad de dato 4-5 december 2013: http://www.salv.be/SALVnieuwsbrief/salvnieuwsbrief-2013/advies-over-de-maatregelenfiches-voor-pdpo-iii

16.10. (Facultatief} uitleg of aanvullende informatie om de lijst van acties aan te vullen

Andere stakeholders, inclusief de andere ESI-fondsen en hun partners en stakeholders (die al dan niet tot het bredere publiek gerekend kunnen worden), werden op regelmatige basis geïnformeerd en bevraagd via het kabinet van de Minister-President, bevoegd voor de totstandkoming van het Partnerschapsakkoord. Hierbij worden vragen en informatie doorgegeven aan de bevoegde fondsen en werd gewerkt aan het complementair inzetten van de Europese middelen door de Vlaamse fondsen.

17. NATIONAAL PLATTELANDSNETWERK (NPN)

17.1. De procedure en het tijdschema voor de oprichting van het nationaal netwerk voor het platteland (hierna: NPN)

Vlaanderen blijft het Belgische aanspreekpunt voor het Europees Ruraal Netwerk. Er wordt een protocol opgesteld tussen het Vlaams gewest en het Waals gewest dat de modaliteiten vastlegt voor de informatie-uitwisseling tussen beide gewesten.

Het Vlaams Ruraal Netwerk-secretariaat, dat onder PDPO II werd opgericht, blijft bestaan onder het Departement Landbouw en Visserij. Het behoudt bij aanvang van PDPO III 2,5 VTE's, waarvan 2 worden gefinancierd vanuit de technische bijstand. Uitbreiding van personeelsinzet wordt voorzien. Daarnaast wordt er nauw samengewerkt met de diensten Communicatie en IT van het Departement Landbouw en Visserij. Ook kan er steeds een beroep gedaan worden op ad hoc-expertise van externen.

17.2. De geplande organisatie van het netwerk, namelijk de wijze waarop de bij plattelandsontwikkeling betrokken organisaties en overheidsdiensten, alsmede de partners zoals bedoeld in artikel 54, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, zullen worden betrokken en hoe de netwerkactiviteiten zullen worden vergemakkelijkt

Organisatiestructuur

Het Vlaams Ruraal Netwerk-secretariaat, onder leiding van een coördinator, werkt nauw samen met de beheerautoriteit van PDPO III. Daarnaast wordt het omkaderd door een tweeledig advies-netwerk:

- een pool van stakeholders mbt Vlaamse landbouw en platteland via een nog op te richten stakeholders-comité
- de beheerdiensten van PDPO III via het Uitvoeringscomité PDPO III.

Beide groepen worden op regelmatige basis om advies en evaluatie met betrekking tot de activiteiten en communicatie van het Vlaams Ruraal Netwerk gevraagd. De modaliteiten hiervoor worden in 2014 in samenspraak uitgewerkt.

De meerjaren- en jaarwerking wordt opgebouwd rond de vier strategische doelstellingen van het Vlaams Ruraal Netwerk, die een vertaling zijn van de door Europa opgelegde doelstellingen (art. 54, 2. van Verordening (EU) nr. 1305/2013), en de vier strategische thema's van PDPO III. Hiervoor kunnen er, waar nodig en waar gewenst, actiegroepen opgericht worden. Er blijft ook steeds ruimte voor extra of overlappende thema's en/of actiegroepen.

Strategische doelstellingen Vlaams Ruraal Netwerk:

- meer stakeholders meer betrekken bij en informeren over PDPO
- zorgen voor een (beter) passende afstemming tussen PDPO en het Vlaams platteland, met het doel om de kwaliteit van de implementatie te verbeteren
- het brede publiek informeren over PDPO en plattelandsontwikkeling
- bespoedigen van innovatie in land- en bosbouw en op het platteland. Nieuw is dat hiervoor een substructuur, het zgn. Vlaamse EIP-netwerk, op poten wordt gezet dat zal waken over de goede uitvoering en stimulansen voor de EIP-maatregelen en andere innovatieve elementen binnen PDPO III.

Strategische thema's PDPO III:

- inzetten op jonge landbouwers en jonge ondernemers op het platteland
- inzetten op kennis en opleiding en innovatie
- inzetten op economische en ecologische weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector
- inzetten op de kwaliteit en vitaliteit van het platteland.

Lidmaatschap en netwerking

Het Vlaams Ruraal Netwerk kent een informeel lidmaatschap, wat inhoudt dat alle geïnteresseerde stakeholders en burgers kunnen deelnemen aan activiteiten of een beroep doen op kennis en/of netwerk.

Het Vlaams Ruraal Netwerk is op diverse niveaus, actief bezig met vertegenwoordiging en netwerking. Hierbij gaat er, naast de plattelandsactoren, specifieke aandacht naar de samenwerking met het European Innovation Partnership en het European Network for Rural Development, met de respectievelijke verbonden partners en actoren. Specifiek rond innovatie, wordt er een grote rol binnen de werking voor het thema innovatie en de hieraan verbonden netwerk-taken, toegekend. Hier worden ook de nodige middelen voor uitgetrokken, verder werkend op het internationale seminarie dat hierrond reeds in 2014 werd georganiseerd (zie het rapport op http://www.ruraalnetwerk.be/activiteitenverslagen/activiteiten-vlaams-ruraal-netwerk/report-verslag-networking-innovation-2014) en op basis van gesprekken met andere stakeholders.

Daarnaast heeft het Vlaams Ruraal Netwerk in haar werking aandacht voor de andere fondsen, partners en stakeholders verbonden aan het Partnerschapscontract, zodat er steeds wordt gezocht naar mogelijke synergieën met andere overheden en partners.

17.3. Een beknopte beschrijving van de belangrijkste categorieën activiteiten die door de NPN moeten worden uitgevoerd in overeenstemming met de doelstellingen van het programma

Het Vlaams Ruraal Netwerk werkt een meerjarenplan (2014-2020) uit, dat wordt doorvertaald in een jaaractieplan. Via de organisatie van activiteiten, communicatie en het verzorgen van de link naar het Europese niveau, wil het Vlaams Ruraal Netwerk zowel materiespecifieke als gerichte samenwerking met een gespecialiseerd en/of breed publiek voeren.

Hierbij is er aandacht voor de verplicht op te nemen activiteiten (artikel 54, 3. van Verordening (EU) nr.

1305/2013) rond:

- het verzamelen en faciliteren van het doorstromen van goede praktijken en projectvoorbeelden;
- het faciliteren van thematische en analytische uitwisselingen tussen belanghebbenden in de plattelandsontwikkeling, inclusief het delen en verspreiden van resultaten;
- het verstrekken en/of faciliteren van training- en netwerkactiviteiten voor Plaatselijke Groepen (in het bijzonder technische bijstand voor interterritoriale en transnationale samenwerking), voor samenwerking tussen Plaatselijke Groepen en andere samenwerkingsvormen en het faciliteren van partnerzoektochten voor o.a. de Operationale Groepen van het EIP en andere samenwerkingsvormen;
- het verzorgen en/of faciliteren van netwerkmomenten en –vorming voor adviseurs en innovatiesteundiensten, o.a. in samenwerking met het Vlaams EIP-netwerk;
- het delen en verspreiden van bevindingen inzake monitoring en evaluatie van PDPO II en III;
- het voeren van de algemene communicatie rond PDPO, in overleg met de beheerauthoriteit en uitgewerkt via een communicatieplan, incl. communicatie en voorlichting naar een breed publiek;
- het actief bijdragen en deelnemen aan de werking van het European Network for Rural Development.

17.4. Middelen die beschikbaar zijn voor het opzetten en de exploitatie van het NPN

Binnen het Vlaamse PDPO wordt de technische bijstand beperkt tot 1,46% van het totale ELFPO-budget. Het totaal bedrag aan overheidssteun voor de ganse periode bedraagt bijgevolg 8.400.000 euro (ELFPO + VL, 50% cofinanciering).

Hiervan is circa één derde (2.800.000 euro ELFPO + VL) bestemd voor het Vlaams Ruraal Netwerk; waarvan 15% voor het beheer van het Vlaams Ruraal Netwerk, en 85% voor het uitvoeren van het actieplan.

18. EX-ANTEBEOORDELING VAN DE VERIFIEERBAARHEID, DE CONTROLEERBAARHEID EN HET RISICO OP FOUTEN

18.1. Verklaring van de beheerautoriteit en het betaalorgaan over de verifieerbaarheid en controleerbaarheid van de maatregelen in het kader van het programma voor plattelandsontwikkeling

Om na te gaan om de PDPO III-maatregelen verifieerbaar en beheersbaar waren, hebben de beheersautoriteit en het betaalorgaan een volledig beoordelingsproces uitgestippeld en doorlopen, samen met de betrokken beheersdiensten:

- Aan de beheersdiensten die belast waren met de voorbereiding van PDPO III-maatregelen, werd gevraagd om elke voorwaarde voor de nieuw voorgestelde maatregelen te screenen op de controleerbaarheid. Tijdens de infosessie van 12 maart 2013 werd ook hiervoor een sjabloon en een toelichting ter beschikking gesteld.
- De zelfevaluatie bestond eruit dat de beheersdienst voor elke baseline-, instap- en subsidiabiliteitsvoorwaarde moest aangeven hoe dit concreet gecontroleerd zal worden (administratief & ter plaatse) en welke controlemoeilijkheden ze verwachten. Dit werd nagekeken door het betaalorgaan en de beheerautoriteit en vervolgens bijgestuurd door de beheersdienst. Hiervoor werden meerdere bilaterale overlegmomenten georganiseerd.
- Na de evaluatie van de controleerbaarheid van elke PDPO III steunvoorwaarde, werd nagegaan of de voorwaarden eenvoudig en transparant zijn, een link hebben met de doelstelling van de maatregel, of er vereenvoudigingsopties worden toegepast en of het PDPO III-maatregelconcept past binnen het nieuwe reglementaire kader.

In deze oefening werd ook toegezien dat effectief een oplossing werd voorgesteld voor de voorwaarden waar de uitvoerende beheersdienst in PDPO II controlemoeilijkheden ondervonden. Zeker voor maatregelen waarvoor de afgelopen jaren een relatief hogere error rate werd gerapporteerd, werden tijdens het uitschrijven van de maatregel pistes onderzocht om het maatregelconcept minder foutgevoelig te maken. Waar mogelijk werden maatregelen, naar aanleiding van het actieplan m.b.t. de error rates, nog in PDPO IIbijgestuurd.

Ook werd nagekeken of de bevindingen van interne, nationale of Europese audits in rekening werden gebracht. Zo werden in 2011 de agromilieumaatregelen geauditeerd door de Europese Commissie, wat voor een aantal belangrijke bijsturingen (zelfs nog doorgevoerd in PDPO II) heeft gezorgd (RD/2011/02). In hoofdstuk 8.2 is hierover informatie opgenomen onder maatregel M10.

Al de ervaringen van PDPO II-maatregelen werden ook gebruikt voor de opmaak van nieuwe maatregelen, die nog niet in PDPO II voorzien waren.

Dit proces heeft gelopen totdat het voorstel van de maatregelen definitief was en alle obstakels op gebied van controleerbaarheid waren weggewerkt.

In hoofdstuk 8.2 worden voor elke afzonderlijke maatregel de belangrijkste risico's en corrigerende acties opgenomen. De beheerautoriteit en betaalorgaan verklaren alle voorgestelde maatregelen als verifieerbaar en beheersbaar, op voorwaarde dat de beheersdienst de opgesomde corrigerende acties zal invullen bij de effectieve uitvoering.

Algemeen kan men stellen dat in vergelijking met PDPO II de maatregelvoorwaarden afgeslankt en scherper geformuleerd zijn en het principe van vereenvoudigde kosten voor meer maatregelen is ingevoerd. Er worden nog meer inspanningen geleverd om een sluitende beheer- en controlesysteem te garanderen, bijvoorbeeld om dubbelfinanciering tegen te gaan en fouten vlotter te detecteren.

Ter ondersteuning van het actieplan error rates, heeft de beheerautoriteit in april 2014 een opleiding georganiseerd voor de beheerdiensten die betrokken zijn bij de uitvoering van PDPO III. Hierbij werd ruim aandacht besteed aan de bepalingen m.b.t. controles (cfr. Uitvoeringsbepaling 809/2014 en Gedelegeerde handeling 640/2014) en de problematiek rond de foutenlast.

De beheersdiensten, het betaalorgaan en de beheersautoriteit volgen in het Uitvoeringscomité de problematiek nauwgezet op.

18.2. Verklaring van het orgaan dat functioneel onafhankelijk is van de autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het programma, waarin de juistheid en de nauwkeurigheid van de berekeningen van de standaardkosten, aanvullende kosten en gederfde inkomsten worden bevestigd

Zie hoofdstuk 8.1 en het certificeringsdocument in bijlage

19. OVERGANGSREGELINGEN

19.1. Beschrijving van de overgangsbepalingen per maatregel

- **M01 'acties inzake kennnisoverdracht en voorlichting'**
  - Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming): er wordt verwacht dat er geen lasten uit het verleden zullen zijn.
  - Demonstratieprojecten: betalingen met PDPO III-budget voor nog lopende projecten: raming: 175.000 euro ten laste van ELFPO. Deze betalingen lopen vermoedelijk tot eind 2015.

- **M02 'bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdientsen en bedrijfsverzorgingsdiensten'**
  - Bedrijfsadvies voor jonge starters
  - Bedrijfsadvies voor niet-starters

Er wordt een klein budget voorzien van 1.000 euro ELFPO voor eventuele correcties van PDPO II-betalingen.

- **M04 'investeringen in materiële activa'**
  - Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf: de lasten uit verleden voor deze maatregel worden geschat op 31,5 miljoen euro ELFPO. De uitbetalingen zullen vermoedelijk tot 2016 lopen.
  - Projectsteun voor innovaties in de landbouw: geen lasten uit het verleden (want is een nieuwe maatregel)
  - Investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten: geen lasten uit het verleden
  - Steun aan niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf: geen lasten uit het verleden (want is een nieuwe maatregel)
- **M06 'ontwikkeling van landbouwbedrijven en ondernemingen'**
  - Overnamesteun voor jonge landbouwers: De lasten uit het verleden worden geschat op 4,45 mio euro ELFPO. De uitbetalingen zullen vermoedelijk tot 2016 lopen.
  - Steun voor ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven: Er zijn geen lasten uit het verleden, daar het een nieuwe maatregel is.
- **M07 'basisdiensten en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden'**
  - Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland
  - Inrichting in functie van Natura 2000 - Natuurinrichting:
  - Inrichting in functie van Natura 2000 - Natuurprojectovereenkomst
  - Inrichting in functie van Natura 2000 - Uitzonderlijke eenmalige inrichtingsmaatregelen binnen erkende reservaten
  - Inrichting in functie van Natura 2000 - Investeringssubsidies natuur

  Er wordt een klein budget van 1.000 euro ELFPO voorzien voor eventuele correcties van PDPO II-betalingen.

- **M08 'Investeringen in de ontwikkeling van bosgebieden en de verbetering van de levensvatbaarheid van bossen'**
  - Bebossing aanlegsubsidie, Bebossing onderhoudsubsidie en Bebossing inkomenscompensatie: lasten uit het verleden worden geschat op 475.000 euro (ELFPO). De

verdere betaling zal gedurende de ganse PDPO III-periode (en verder) lopen.
  - Aanleg van een boslandbouwsysteem: er wordt een klein budget van 1.000 euro ELFPO voorzien voor eventuele correcties van PDPO II-betalingen.
  - Herbebossing: de lasten uit het verleden worden op 300.000 euro geschat (ELFPO). De betalingen zullen wellicht nog tot ongeveer 2022 lopen.
- **M09 'oprichting van productentengroeperingen en -organisaties'**
  - Steun voor oprichting van productentenorganisaties: geen lasten uit het verleden (want is een nieuwe maatregel)
- **M10 'Agromilieu-klimaatsteun'**
  - *Agromilieu-klimaatmaatregelen "landbouw" - AMKM01-AMKM05:*

Het gebruik van de enveloppe 2014-2020 voor PDPO II-contracten wordt geschat op: 4.225.000 euro (ELFPO). Er zijn 2 types lasten uit verleden.

- Verderlopende agromilieumaatregelen:

Alle sub-maatregelen AMKM01-AMM05, m.u.v. 'AMKM02-teelt van vezelvlas en vezelhennep met verminderde bemesting', bestonden ook reeds in de vorige programmaperiode. Vanaf 2015 worden de lopende verbintenissen omgezet in nieuwe verbintenissen. De lasten uit het verleden beperken zich daardoor tot de betaling van de toegepaste maatregel in de jaren 2013 en 2014 (uitbetaling 2014 en 2015), voor zover er geen budget PDPO II meer voorzien is.

- Uitdovende agromilieumaatregelen

Twee PDPO II-maatregelen doven volledig uit. Zij worden niet omgezet in nieuwe verbintenissen. De verbintenissen met laatste startjaar 2013 lopen dus verder tot 2017 (betaaljaar 2018):

- 214-B: Behoud van met uitsterven bedreigde variëteiten van hoogstamboomgaarden

- 214-E: Reductie van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in de sierteelt

  - *Beheerovereenkomsten BO01-BO27:*

De beheerovereenkomsten die gestart zijn in de vorige programmaperiode 2007 – 2013 en die aflopen in de periode 2014 – 2020 kunnen verder gefinancierd worden met middelen van de nieuwe enveloppe 2014–2020. Het gaat om de maatregelen 214-G, 214-H, 214-I, 214-J en 214-K binnen de maatregel 214. De lasten uit het verleden (uitdoven lopende beheerovereenkomsten) worden geschat op 8.000.000 euro (ELFPO). De betalingen met cofinanciering uit enveloppe 2014-2020 lopen tot en met werkjaar 2015 (uitbetaling in 2016).

- **M11 'Biologische landbouw'**
  - Hectaresteun voor de omschakeling naar de biologische productiemethode
  - Hectaresteun voor de voortzetting van de biologische productiemethode

Vanaf 2015 worden alle lopende verbintenissen omgezet in nieuwe verbintenissen. De lasten uit het verleden beperken zich daardoor tot de betaling van de toegepaste maatregel in de jaren 2013 en 2014

(uitbetaling 2014 en 2015). Het benodigd bedrag wordt geschat op 1.300.000 euro (ELFPO).

- **M16 'Samenwerking'**
  - Steun voor de oprichting en werking van EIP-operationele groepen: geen lasten uit het verleden (want is een nieuwe maatregel)
  - Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving: geen lasten uit het verleden (want is een nieuwe maatregel)

- **M19 'Leader':**
  - Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER): er wordt een klein budget voorzien voor eventuele correcties van PDPO II-betalingen
  - Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER): er wordt een klein budget voorzien voor eventuele correcties van PDPO II-betalingen
  - Samenwerkingsprojecten (LEADER): er wordt een klein budget voorzien voor eventuele correcties van PDPO II-betalingen
  - Werking Plaatselijke Groepen (LEADER): er wordt een klein budget voorzien voor eventuele correcties van PDPO II-betalingen

  In totaal wordt 1.000 euro ELFPO voorzien voor M19 voor lasten uit het verleden.

19.2. Indicatieve overdrachtstabel

Maatregelen	Geplande totale bijdrage van de Unie 2014-2020 (EUR)
M01:Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	175.000,00
M02: Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (art. 15)	1.000,00
M04: Investeringen in materiële activa (art. 17)	31.500.000,00
M06: Landbouwbedrijf en bedrijfsontwikkeling (art. 19)	4.450.000,00
M07: Basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (art. 20)	1.000,00
M08: Investeringen in ontwikkeling van bosgebied en verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (art. 21-26)	776.000,00
M09: Oprichten van een producentengroeperingen en organisaties (art. 27)	0,00
M10: Agromilieu (art. 28)	12.225.000,00
M11: Biologische landbouw (art. 29)	1.300.000,00
M16: Samenwerking (art. 35)	0,00
M19: Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader — vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (art. 35, Verordening (EU) nr. 1303/2013)	1.000,00

M20: Technische bijstand lidstaten (art. 51-54)	0,00
Total	50.429.000,00

20. THEMATISCHE SUBPROGRAMMA'S

Naam thematische subprogramma's

Documenten

Documenttitel	Documenttype	Datum van het document	Lokale verwijzing	Verwijzing van de Commissie	Controlewaarde	Bestanden	Verzenddatum	Verzonden door
Ex ante evaluatie en MER	3 Ex-ante-evaluatieverslag - bijlage	01-01-2014		Ares(2020)4359741	4214333126	Plan-MER Ex ante evaluatierapport	21-08-2020	nsoeneel
Certificering standaardbedragen	8.1 Omschrijving van de maatregel - algemene voorwaarden - bijlage	01-01-2014		Ares(2020)4359741	2101797755	Verantwoording VKO in M07-16-19 Berekening vergoedingen M10 beheerovereenkomsten Berekening vergoedingen M08 bos Bouwstenen voor M10 AMKM Certificeringsrapport ILVO aanvulling 2016 Berekening vergoedingen M08 Berekening vergoedingen M10 beheerovereenkomsten achtergrondnota wijziging 2018-2 Nota kostprijsberekening M10 Berekening vergoedingen M10-M11 LV Certificeringsrapport ILVO Certificeringsrapport ILVO aanvulling 2018-2 Certificeringsrapport ILVO aanvulling 2017 Loontabel voor VKO	21-08-2020	nsoeneel

						in M07-16-19 Verantwoording VKO M01 Naschoolse Vorming (e-learning) - aanvulling 2020 Certificeringsrapport ILVO aanvulling 2020 (VKO M01 Naschoolse vorming e-learning)		
Certificering dubbelfinanciering	8.2 M10: Agromilieu (art. 28) - bijlage	01-01-2014		Ares(2020)4359741	95610271	Certificeringsrapport ILVO aanvulling 2017 Combinatietabel dubbelfinanciering 2018 Bijlage dubbelfinanciering 2018 Certificeringsrapport ILVO aanvulling 2015 Nota mbt dubberlfinanciering aanvulling 2018 Nota mbt dubbelfinanciering Certificeringsrapport ILVO Certificeringsrapport ILVO aanvulling 2018	21-08-2020	nsoeneel
Certificering lokale veerassen	8.2 M10: Agromilieu (art. 28) - bijlage	01-01-2014		Ares(2020)4359741	3961942395	Certificeringsverslag ILVO	21-08-2020	nsoeneel
Baseline en randvoorwaarden	8.2 M10: Agromilieu (art. 28) - bijlage	12-06-2018		Ares(2020)4359741	1879166177	Tabel relevante baseine Brochure randvoorwaarden 2018	21-08-2020	nsoeneel